Raamatupala:

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (287) Reedel, 6. jaanuaril 1956. a. IX aastakäik

ÕPPEJÕUD, ÜLIÕPILASED JA TEENISTUJAD! TEHKE KÕIK SELLEKS, ET TALVINE EKSAMISESSIOON KULGEKS HÄIRETETA JA EDUKALT!

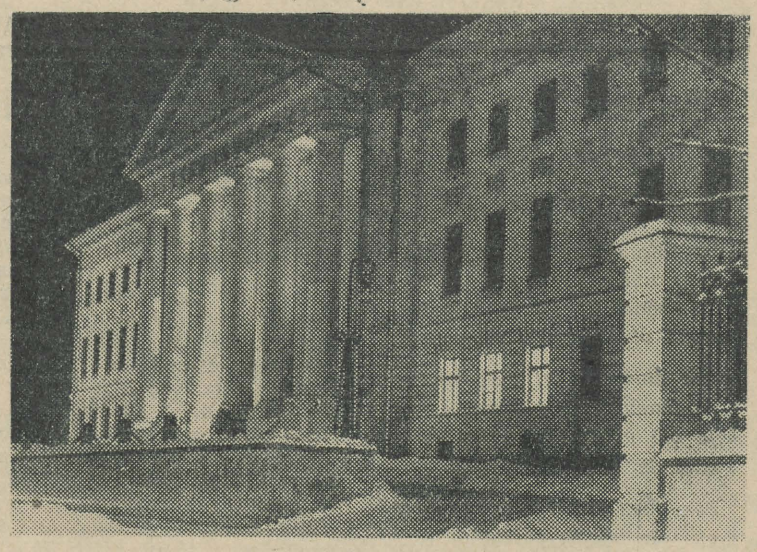

Mida nõudis meilt ELKNÜ VIII kongress

24. ja 25. detsembril 1955. a. toimus Tallinnas Eestimaa Leniniliku Kommunistliku Noorsooühingu VIII kongress. Millised olid põhiprobleemid sellel kongressil, mida tuleks ka ülikooli komsomoliorganisatsioonil oma edaspidises töös arvestada?

Lühidalt võiks vastata sellele küsimusele nii: võitlus formalismi ja bürokraatia vastu komsomolitöös, võitlus selle eest, et iga kommunistlik noor tunneks end oma organisatsiooni peremehena.

Milles avaldub siis too formalism ja bürokraatia komsomolitöös? Aga kas või näiteks selles, kuidas me mõnikord läbi viime komsomolikoosolekuid. Osakonna komsomolibüroo sekretär otsustab (või annab selleks vastava korralduse ülikooli komsomolikomitee), et on vaja gruppides läbi viia komsomolikoosolekud ütleme näiteks õppedistsipliini küsimuses. Grupiorganisaatorid teevad ettekanded valmis, kirjutavad valmis otsuseprojektid, annavad vahest ka mõnele kommunistlikule noorele ülesande koosolekul sõna võtta ja koosolek loetakse ettevalmistatuks. Enamik kommunistlikest noortest saab ainult seda teada, et homme on koosolek. Kommunistlikud noored tulevad, istuvad koosolekul ja tunnevad igavust — nad on siin külalised, kõik läheks ka ilma nende osavõtuta. Aga kas ei ole meil ka sageli nii teiste komsomoliüritustega? Kitsas komsomoliaktiiv valmistab ürituse ette, rabeleb, näeb vaeva, enamik kommunistlikest noortest jääb aga lihtsalt pealtvaatajaks. Nii kujuneb välja ühelt poolt komsomolitööd tegev aktiiv ja teiselt poolt suur hulk nn. külalisi komsomoliorganisatsioonis. Seda viga esineb meil aga nii mõneski komsomoligrupis. On muidugi selge, et sellised «külalised» ei omanda komsomoliorganisatsioonis vajalikke ühiskondliku ja organisatsioonilise töö kogemusi, ei kujune aktiivseteks võitlejateks.

On vaja, et edaspidi juba komsomoliorganisatsiooni töö planeerimisel (olgu tegemist siis grupiga, osakonnaga või ülikooli komsomolikomiteega) tõmbaksime aktiivselt osa võtma võimalikult laiemaid kommunistlike noorte hulki, arutaksime nendega, milliseid üritusi läbi viia, laseksime teha neil oma ettepanekuid. Iga kommunistlik noor peab tundma, et see on tema oma organisatsiooni tööplaan, mille läbiviimise eest vastutab isiklikult ka tema ise. Ja edasi tuleks komsomoliürituste läbiviimisel rakendada tööle eriti just nn. passiivseid kommunistlikke noori.

Mis puutub komsomolikoosolekuisse, siis kas me ei saaks juba nende päevakordi sõnastada huvitavamalt ja noori haaravamalt? Meil on näiteks rohkesti olnud koosolekuid päevakorraga «Õppedistsipliinist», «Ideoloogilisest tööst». Aga kas ei võiks selle asemel viia näiteks läbi koosolek teemal «Kas meie kursusel on väikekodanlasi?» või «Miks üliõpilane N. ei käi loengutel?» Ei ole vaja, et meie koosolekul oleks alati pikk ettekanne ja otsus. On aga vaja, et probleem, mis koosolekul tuleb arutlusele, oleks tõesti grupile südamelähedane, et selle probleemi üle kommunistlikud noored mõtleksid, vaidleksid ja arutaksid juba enne koosolekut, siis kulgeb ka koosolek aktiivselt ja sellest on tõesti kasu.

Teine valus küsimus, mis kerkis üles kongressil, on: miks meie õppivad noored kipuvad sageli võõrduma praktilisest tööst? Õppeasutuste komsomoliorganisatsioonid korraldavad küll mitmesuguseid huvitavaid kohtumisõhtuid ja muid üritusi (need on muidugi vajalikud ja head asjad), arutlevad ja vaidlevad mitmesuguste probleemide üle oma koosolekuil (ka see on muidugi vajalik), kui aga neilt küsida, mida te, seltsimehed, oma kätega olete teinud kommunismi ülesehitamiseks, siis jäävad nad sageli vastuse võlgu. Tulemus on aga see, et meie haritlaste keskel on veel küllalt n. ö. siidkindaid, kes suhtuvad üleolevalt füüsilisse töösse.

Mööndunud aastal alustas ülikooli komsomoliorganisatsioon staadioni ehitamist. Selle hea ürituse organiseerimisel oli meil tõsiseid puudusi. Paljud komsomoligrupid ja õpperühmad jäid passiivseteks pealtvaatajateks. On vaja, et käesoleval aastal ülikooli staadioni ehitamine kujuneks tõeliseks kommunistlike noorte ehituseks, millest osavõtt on auasjaks igale üliõpilasele.

Paljude teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilased on suveperioodil osa võtnud töödest elektrijaamade rajamisel ja teistel ehitustel. Ei oleks halb ka meil selle küsimuse üle mõelda.

Mööndunud suvel andsid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased tõhusat abi oma šeflusalusele kolhoosile. Kuidas käesoleval aastal paremini organiseerida šeflusaluste kolhooside abistamist kõigi teaduskondade poolt, seda tuleks meie komsomoliorganisatsioonidel tõsiselt kaaluda.

Ja kolmas küsimus, mis kongressil üles kerkis ja mis puudutas eriti meie vabariigi kõrgemate õppeasutuste (sealhulgas ka Tartu Riikliku Ülikooli) komsomoliorganisatsioonide tööd, oli see, et me võitleme veel nõrgalt kodanliku ideoloogia mõjude vastu. Meie poliitiline kasvatustöö ei ole küllalt terav, pealetungiv. Komsomolikoosolekuil arutame küll ideoloogilise kasvatustöö küsimusi, kuid sageli juhtub, et igapäevases elus ei anna meie kommunistlikud noored vajalikku vastulööki väärseisukohtadele, kodanliku ühiskonna iganditele.

Eespoolmärgitud puudustega on tihedalt seotud ka komsomoli ridade nõrk kasv Tartu Riiklikus Ülikoolis, mida samuti kongressil teravalt kritiseeriti.

Muuta meie komsomoliorganisatsioon tugevaks võitluskollektiiviks, kelle iga liige oleks aktiivseks osavõtjaks organisatsiooni ees seisvate ülesannete lahendamisest, ja kes edukalt suudaks lahendada üliõpilaste kommunistliku kasvatuse vastutusrikast ülesannet — seda nõudis meilt ELKNÜ VIII kongress.

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 10. jaanuaril 1956 a. toimub TRÜ Õpetatud Nõukogu saalis algusega kell 18 TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras:

1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. EKP Tartu linna XI konverentsi otsuste läbiarutamine.

Parteibüroo

PARTEI ELU

Õppejõudude filosoofilistest seminaridest

Meie ülikoolis on viimastel aastatel õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmisel saavutatud nii mõndagi hinnatavat. Kui veel mõni aasta tagasi õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmise peamiseks vormiks oli õppimine Marksismi-Leninismi Õhtuülikoolis ja mitmesugustes ringides, siis nüüd, mil valdav enamus meie ülikooli õppejõude on õhtuülikooli kursuse edukalt lõpetanud, on nende ideelis-poliitilise enesetäiendamise peamiseks vormiks teaduskondades organiseeritud filosoofilised seminarid. Nimetatud seminaridega on praegu hõlmatud ligi 200 õppejõudu.

Filosoofilistel seminaridel õppejõudude ideelis-poliitilise enesetäiendamise vormina on rida hinnatavaid eeliseid teiste õppevormide suhtes, sest neid saab tihedalt siduda teaduskondade õppe- ja teadusliku töö konkreetsete küsimustega. Seepärast peabki filosoofiliste seminaride organiseerimisel olema peamiseks eesmärgiks just see, et nad aitaksid kaasa marksistlik-leninliku teooria rakendamisele vastava eriala konkreetsete probleemide uurimisel. Samuti on vaja filosoofilistel seminaridel ulatuslikult analüüsida vastava eriala vaidlusaluseid küsimusi ning püüda siduda üldisi metodoloogilisi küsimusi ühe või teise aine õpetamisega.

Meie ülikoolis leidub väärtuslikke kogemusi filosoofiliste seminaride organiseerimise osas. Nii on Õigusteaduskonnas välja töötatud filosoofiliste seminaride probleemistik, mis pakub elavat huvi kõigile õppejõududele. Käesoleval õppeaastal on juba toimunud seminarid teemal «Perekonna olemus ja tema ühiskondlikud funktsioonid» ja «Juriidiliste seaduste tõlgendamise printsiipidest», millistes küsimustes huvitavate ja probleeme teravalt tõstatavate referaatidega esinesid sm-d J. Ananjeva ja H. Kadari. Referaaltidele järgnenud elava seltsimehelikku diskussiooni käigus esinesid oma arvamustega ülestõstetud küsimustes peaaegu kõik seminarist osavõtjad. Märgatavalt on paranenud olukord filosoofiliste seminaride osas käesoleval õppeaastal ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Siin on organiseeritud 5 filosoofilise seminari gruppi, mis hõlmavad teaduskonna kogu õppejõudude koosseisu. Seminaridel käsitletav probleemistik on tihedalt seotud erialade aktuaalsete küsimustega. Nii käsitletakse vene ja eesti kirjanduse kateedrite filosoofilistel seminaridel esteetika ajaloo küsimusi, keeleteadlased tegelevad tunnetusteooria ja keelekäsimustega, ajaloolased uurivad marksistlik-leninlikku revolutsiooniteooriat, psühholoogia- ja pedagoogikakateedrid peegeldusteooriat.

Kuid mitte kõigis teaduskondades ei ole õppejõudude filosoofilised seminarid veel kujunenud marksistlik-leninliku teooria õppimise küllalt efektiivseks ja tõhusaks vormiks. Osalt on selle põhjuseks asjaolu, et ettekannete teesid ja kasutatava kirjanduse loetelu saavad seminarist osavõtjad kätte alles seminaril. Seejuures on vajaliku kirjanduse loetelu tihti liiga ulatuslik. Matemaatika-Loodusteaduskonnas on aga organiseeritud ainult üks filosoofiline seminar, millega on hõlmatud täiesti erinevate erialade õppejõud. On täiesti arusaadav, et sellisel puhul filosoofiline seminar ei saa vajalikult täita oma ülesannet, vaid võtab perioodiliste ettekannete iseloomu üldteoreetilistest küsimustest. Peaaegu samasugune olukord on kujunenud ka Arstiteaduskonnas, kus ühe filosoofilise seminariga on hõlmatud kogu teaduskonna õppejõudude kollektiiv.

Filosoofilist seminari on soovitav organiseerida järgmiselt: 35—40-minutiline referaat, käsitletava probleemistiku elav arutlus kõigi osavõtjate osavõtul, millele järgnegu referendi ja seminari juhataja lõppsõna. Kõigile seminarist osavõtjaile jagatagu juba varakult enne seminari välja referaadi teesid ja lühike kirjanduse loetelu vajalikemaist klassikute teoseist ning monograafilisest kirjandusest. Seminarigrupi suuruse küsimuses juhindutugu nõudest, et kõigile seminarist osavõtjaile oleks loodud aktiivse osavõtu võimalus.

Puudused õppejõudude filosoofiliste seminaride osas on tingitud eelkõige sellest, et teaduskondade partei-algorganisatsioonid on filosoofiliste seminaride tööle seni pühendanud väga vähe tähelepanu. Mõningal määral erandi moodustab siin vaid Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsioon, kes organiseeris sellel alal omandatud kogemuste tundmaõppimist. Kuni viimase ajani oli filosoofiliste seminaride töö juhtimisest ja läbiviimisest eemal ka ülikooli dialektilise ja ajaloolise materialismi kateeder.

On tarvis, et teaduskondade partei-algorganisatsioonid hindaksid õigesti filosoofilisi seminare kui õppejõudude ideelis-poliitilise taseme tõstmise ning marksistlik-leninliku kasvatuse peamist vormi ning pidevalt juhiksid seminaride tööd ja aitaksid tõsta nende efektiivsust. Kogemuste vahetamiseks filosoofiliste seminaride töö parandamise eesmärgil toimub veel sel kuul filosoofiliste seminaride juhatajate nõupidamine, kus arutatakse läbi filosoofiliste seminaride probleemistik käesoleva õppeaasta algavaks semestriks. On tarvis teha kõik selleks, et filosoofilised seminarid kujuneksid õppejõududele tõeliselt võitlevaks õppetöö vormiks marksismi-leninismi omandamisel meie ülikooli kõigis teaduskondades.

M. Bronštein,
TRÜ parteibüroo liige

VÕISTLUSLUULETUS nr. 15.

UUEL AASTAL

Me süda tuksub homse pärast,
suur lootus elevust meil' loob.
See elevus kui Aotäht särab,
sest homne päev uut rõõmu toob.

Me üle tõusnud tõepäike,
me homse koidu alguseks.
Me kõrgustesse seame käike,
kus ise saame valguseks.

Kus käib me töötav võitlusvägi,
seal roose soodes veretab,
saab viljakandvaks kõrvemägi,
sest päike tööd me teretab.

Me töö kui päike võidab talve,
toob inimsoole kevade.
Täis vilja saavad kõigil salved,
meid edasi viib helge tee.

Nr. 16

EMAJÕGI

Sa ei ole Mississipi,
Volga ega Niilus ka.
Oled lihtne Emajõgi,
näen sind ikka kallina.

Meremühast sinu vaikus
palju tugevam on veel.
Sinu vastu suur on austus
nagu oma ema ees.

Meie kurbust, õnne näinud
on see laineist virves pind.
Armsamaga oled köitnud,
kevadehtes jõgi, mind.

TRÜ DELEGATSIOON ELKNÜ VIII KONGRESSIL

(DELEGAATIDE MÄRKMEID)

KES SÕITSID? Tartu linna komsomolikonverentsil valiti ELKNÜ VIII kongressi delegaatideks Tartu Riiklikust Ülikoolist 7 inimest: ülikooli rektor sm. F. Klement, komsorg O. Kuuli, poliitökonoomia kateedri aspirant L. Riisenberg ja üliõpilased L. Kose, R. Ottsep, M. Keis ja I. Kivi. Kahjuks ei saanud aga kongressile sõita kõik valitud delegaadid: sm. Klement pidi minema NSV Liidu Ülemnõukogu istungjärgule, M. Keis ja I. Kivi olid kongressi ajal haiged. Nii sõitsid kongressile ainult 4 delegaati ülikoolist. Meie delegatsiooniga liitus ELKNÜ Keskkomitee vana koosseisu liige Õigusteaduskonna üliõpilane K. Ahven, kes sõitis kongressile külalisena. Tundsime endid viiekesi ülikooli täisõiguslike esindajatena

MIDA KÕNELDI KONGRESSIL ÜLIKOOLIST? Nii aruandja ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. Väljas kui ka ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. Pantelejeva (praegune Keskkomitee sekretär) kritiseerisid ülikooli komsomoliorganisatsiooni nõrga poliitilise kasvatustöö pärast üliõpilaste keskel, gruppide pealiskaudse juhtimise ja ÜLKNÜ ridade vähese kasvu pärast. Eriti terava kriitika osaliseks sai raviosakonna komsomoliorganisatsioon.

MIDA KÕNELES ÜLIKOOLI DELEGATSIOON KONGRESSIL? Ülikooli delegaatidest võttis kongressil sõna sm. O. Kuuli, kes rääkis tõsistest puudustest meie lõpetajate kohtadele määramisel (ajalooosakond, bioloogiaosakond jt.), samuti aga ka meie lõpetanute, alles algajate õpetajate ülekoormamisest ühiskondlike ülsannetega kohtadel (D. Liin Kärdla Keskkoolis jt.). Ühtlasi kõneles sm. Kuuli mõnede Tartu Riikliku Ülikooli osakondade ebaotstarbekohasest profiilist (keemia, vene filoloogia osak.).

KONGRESSI VAHEAEGADEL kõlas kogu aeg lõbus laul ja käis tants. Alguses ei tahtnud see küll õiget hoogu võtta, kuid siis võttis sõna ELKNÜ Põltsamaa rajoonikomitee sekretär sm. Olljum ja kritiseeris nii ELKNÜ Keskkomitee sekretäri kui ka teisi delegaate tuimuse ja passiivsuse pärast kongressil, ning kriitika mõjus.

Hästi oli hoolitsetud delegaatide kultuurilise meelelahutuse eest: esimese päeva õhtul oli kontsert pealinna parimate kunstimeistrite osavõtul, teisel päeval näidati delegaatidele uut kunstilist filmi «Jahid merel», peale selle oli delegaatidele võimaldatud saada pealinna kinodesse pileteid väljaspool järjekorda.

KONGRESSIL VALITI uue ELKNÜ Keskkomitee koosseisu ka kaks Tartu Riikliku Ülikooli esindajat, nimelt sm-d O. Kuuli ja L. Riisenberg.

Võistlusluuletus nr. 17

Rohkem optimismi

Sa seisad varemeil ja ohkad
ning tuhka pigistavad peod.
Ja endale kõik ilma okkad
nüüd okaskrooniks pähe sead.

See halin sul ei tasu vaeva.
Sa parem pühi pisarad
ja ole mõistlik, ära kaeba,
vaid katsu olla tugevam.

Pea püsti, silmi rõõmus sära,
eks ole hoopis parem nii?
Ja lõpuks näed, et õnne värav
su ees on päris pärani.

Kui tahad lohutada ennast,
siis mõtle kas või sedagi,
et peotäis tuhkagi on etem
kui üldse mitte midagi.

Numbrite erikaal ja kaalus juurdevõtmine

Möödas on nääripüha ja käes on eksamimured. Nääripühi katsusime ühiselamus korralikult pühitseda. Söandasime isegi veini «juua». Algul ostsime ühe pudeli, siis aga leidsime, et seda on vähe (meid on kokku kümme tüdrukut) ja ostsime teise veel. Hirm on sellest kirjutadagi, sest rahvas räägib, et Õigusteaduskonnas olevat üks poiss kursuse koosolekul läbi võetud selle pärast, et ta veinipoe vaateakent olevat vaadelnud ja teine olevat esitatud dekaanile läbivõtmiseks selle pärast, et see olevat sõbrale öelnud, et porter on parem kui žiguli õlu. Seda aga kuuldi pealt ja asi läks käiku. Mine sa nüüd rahva juttu tea, aga kord on meil kõva küll. Sest kes see teab, kust see moraalne langemine pihta hakkab. Kursusehooldaja peab üliõpilase-lapsukese kohe käekõrva võtma ning patumõtted juba eos välja kitkuma nagu maltsad maisi seest. Seesama lugu on ka õppedistsipliiniga. Kes see ütleb, kust see piir hakkab, millal üliõpilane on distsipliini nii rängasti rikkunud, et ta peab pähe saama. Ajaloo-osakonna I kursusel on see piir juba viidud viie tunnini. Puudud viis tundi — juba esitatakse rektorile käskkirja saamiseks. Jaa, kord on meil kõva kui keisri kaardiväes, nagu mu vanaisa armastas ütelda.

Antagu andeks, et kõrvale kaldusin, sest tahtsin ju õieti kõnelda eksamitest, mis mul ülikoolis esmakordselt ees seisavad ja mind pinge all hoiavad. Süüdi on suurelt osalt ka vanemate üliõpilaste jutud. Oh kus idamaade ajalugu olevat kole asi: nädal aega pidanud ööd läbi õppima, jalad külma vee sees, et uni peale ei tule. Keegi teine toitunud jälle mingeist unevastastest pulbritest ja kui eksamile läinud, siis vaadanud õppejõule otsa vaid kaks kurba silma ning tumm suu — pulber olevat kõnevõime ära võtnud. Naabertoast kõneles üks farmatseut, et üks tema tuttav olevat eksamil ära unustanud, millest joodi saab. Kohmanud siis vastuseks, et joodilille õitest. Õppejõud tähendanud rahulikult: «Tulge siis tagasi, kui joodilill õitseb . . .!» Tee mis tahad, ära hirmutavad need jutud, sest ise ju ei tea, palju neis on tõtt, palju valet.

Juba eksamihinnetes on minu arvates midagi segast. «Rahuldav», s. o. «kolm» pole praegu üldse mingi hinne, see on praktiliselt niisama palju kui mitterahuldav. See krussis number jätab «stipist» ilma ning seepärast tehakse õppejõud üliõpilase eest juba materiaalselt vastutavaks, kui nii võib öelda. Eks see eksamineerijat ikka omajagu pane mõtlema, eriti kui vastaja veel selgitab oma ning vanemate rahakoti suhtelist tühjust ning võtab appi pisarrelva. Tavaliselt taotleb iga kolmesaaja kõige innukamalt eksami ümbertegemist. Ühe sõnaga — hinde «3» erikaal on väga kerge. Kolme kaalu juurdekasvu takistab, näib nii, praegune stipendiumisüsteem.

«Neli» on seega õieti esimene number, mida saab arvestada, ja juba sellepärast on neljagi sisu üsna kesine. Kui üliõpilane ikka vähegi teab, on «hea» kindel, nagu ma vanemate seltsimeeste juttudest olen taibanud. «Neljale» järgneb siis «viis» — teine hinne, mis praeguses süsteemis võib tõsisemalt kõne alla tulla. Seega on meil õieti kahepalline («neli» ja «viis») hindamissüsteem. See, et «rahuldav» on väga tühine hinne (kritiseeritakse ju kursustel kolmesaajaid täpselt niisama kui kahesaajaidki), toob minu arvates kaasa ka nelja ja viie sisulise kõhetuse. Minu arvates peab viis olema ikka «maxime». Üliõpilane võib selle saada ainest, mida ta tõsiselt armastab ja luhki-puhki põhjalikult teab. Need, kellel kõik ained on «viied» (neid on praegu palju!), peaksid olema tõeliselt erakordselt andekad. Praegu lubatagu siin siiski kahelda.

Minu arvates tuleks «kolmele», rahuldavale, anda õige koht hindamissüsteemis. «Rahuldav» peab olema ikka kõigiti rahuldav hinne, mitte aga tähistama seda, et üliõpilane kuidagi surmaga pooleks «läbi sai», et rahuldaval ja mitterahuldaval hindel on sisuliselt vaid õige terakese vahet. Kui «rahuldavale» anda selle õige sisu, küllap võtavad neljad ja viied siis ka kaalus juurde. Õppetööle oleks sellest aina kasu, olgugi, et neljade ja viite arv väheneks. Meil on ju sisu tähtis. Ka aukartus eksamite ees tõuseks.

Aga stipendiumisüsteemi tuleks muuta, nagu eeltoodustki saab järeldada. Aga see pole enam minu võimuses, seepärast lõpetan vaid sooviga: tüsedamaks «kolm», siis tõusevad ka teised hinded!

Lõpetan. Aga ega süda rahule jää, kuigi sain midagi ära ütelda, eksamid on ju ees — ja mine tea, kas ma ise «kolmegi» kätte saan . . .

Reet.

Enno Naerismägi

Sügava kurbusega teatab TRÜ poliitilise ökonoomia kateeder õppejõu Enno Nairismäe ootamatust surmast.

Enno Nairismägi sündis 30. jaanuaril 1929. a. Harjumaal talupoja perekonnas. Pärast algharidust omandamist siirdus ta edasi õppima Tallinna Rahandustehnikumi, mille lõpetas kiitusega 1948. a. Samal aastal astus Enno Nairismägi Tallinna Polütehnilise Instituudi Majandusteaduskonda. Õpingute kõrval töötas ta Eesti NSV Rahandusministeeriumis õppebaasi juhatajana.

1953. a. pärast Tallinna Polütehnilise Instituudi lõpetamist õppis ta Leningradi Riikliku Ülikooli juures ühiskonnateaduste õppejõudude üheaastastel kursustel.

Õppejõuna töötas Enno Nairismägi TRÜ poliitilise ökonoomia kateedris alates 1954. aastast.

Õppetöö läbiviimise kõrval tegeles ta pidevalt tööalaste teadmiste täiendamisega ja töötas energiliselt TRÜ Majandusteaduskonna ametiühingu büroo esimehena.

Kateedri kollektiivi liikmena tundsime Enno Nairismägе kui tublit ja edasipüüdlikku noort ning head seltsimeest.

Helge mälestus Enno Nairismäest jääb alatiseks meisse elama.

Poliitilise ökonoomia kateedri kollektiiv

Õnnestunud eksam

Bioloogiaosakonna IV kursusel algas neil päevil eksamisessioon. Ennetähtaegselt sooritasid eksami antropoloogias zooloogia eriharu üliõpilased E. Ojaveer, I. Sõrmus, S. Veldre ja M. Niklus. Kuigi antropoloogia kursus on küllalt ulatuslik ja üks raskemaid, sooritasid kõik üliõpilased eksami hindele «väga hea».

Lähemail päevil asuvad «eksamitulle» ka teiste eriharude üliõpilased.

U. Prinn

Kui saabus uus aasta

Uue aasta saabumine — seda momenti tahab tähistada igaüks pidulikult, erakordselt, nii, et see jääks meelde kogu aastaks ja kauemaks — kogu eluks. Igaüks püüab leida selle kõige huvitavama, meeldejäävama viisi uue aasta vastuvõtmiseks.

Bibliograafiaosakonna I kursuse üliõpilased otsustasid esimese uue aasta ülikoolis vastu võtta ühiselt. Näärivana leiabki nad internaadist, kus ühiselt veedeti vana-aasta viimased tunnid ning võeti vastu uus aasta. Ei puudunud traditsiooniline kingitustejagamine, saabuvad humoristlikud «õnnitlustelegrammid». Ja kui tujuküllane koosviibimine on jõudnud lõpule, valmib kindel otsus: edaspidi tähistada ühiselt teisigi tähtpäevi ja pühasid.

Uue aasta tulekul ei unustanud üliõpilasi ka klubi. Aulas toimus nääriball ja siin võttis uut aastat vastu mitusada üliõpilast. Eeskava (mis algas ka uue aasta ballil traditsioonilise hilinemisega!) haaras seekord oma uudse lähenemisega. V. Lindströmi ja K. Lutsu konferanss ühendas nii meeskvarteti, estraadiorkestri kui ka muud numbrid ühtseks tervikuks. Lühike ta ju kippus olema, aga eks tantsuks rohkem aega jäänud. Ja küllap sel õhtul huvitaski noori rohkem sedalaadi «isetegevus»!

Aga ega saanudki tantsupaarid eriti kaua keerelda. Varsti lahkus orkester lavalt — kellaosutid viitasid uue aasta lähenemisele. Saal pimenes ja uuesti süttis prožektorivalgus (näärikuusk millegipärast unustati, see seisis tumedana ning nukrana kõrval!), mis langes numbreile 1956. Aplausid... Hurraahüüded... Käepigistused...

Uus, 1956. aasta oli saabunud!

Lühikese uusaastatervituse ütles ülikooli komsomolikomitee sekretär sm. Kuuli. Siis pääses uuesti valla võimas aplaus. Varsti aga täitsid aulapõranda uuesti keerlevad paarid — tantsiti uue aasta esimest valssi.

Kuid kogu balli kestel ei lakanud õnnesoovid uueks aastaks. Rõdul kõnnib ühe tuttava juurest teise juurde ajaloo-osakonna komsomoliorganisatsiooni sekretär Vilma Vares. Ta tahab kõigile oma parimad soovid üle anda juba uue aasta esimestel minutitel. Nii õnnitleb ta Raissa Tuusovit, kes on viimast aastat üliõpilane, IV kursuse tublisid tütarlapsi Helju Järvelat, Odette Landbergi ja paljusid teisi. Südamlikke käepigistusi jagavad keemikud Maret Põld, Helju Väljak ja Aino Kask, füüsik Õie Vaimel, geograaf Evi Vikerpuu, Arstiteaduskonna üliõpilane Argo Rooks ja kõik teised, kes viibivad vana-aasta õhtul tujuküllasel üliõpilasballil.

Siis aga koguneti jälle kuuse ümber: saabunud oli näärivana. Üksteise järel saavad kingituspakke Helgi Vihma, Martti Soosaar, Leo Ora, Rahuleid Arbeiter, Jelena Sokolova ja paljud teised. Uuesti asub kohale orkester, kõlab muusika, keerlevad paarid.

Ja alles siis, kui orkester lavalt lahkub, et koju puhkama minna, tühjeneb aula aegamööda noortest. Kuid veel kaua võib neid kohata kõndimas linnas või Toomemäe lumistel teedel, sest vahepeal on pakasetaat pisut tööd teinud ja väljas tundub natuke tõelist näärioo hõngu.

O. Sirg

ÕPPIGEM INDIA KEELI!

Juba üle aasta on Tartu Riiklikus Ülikoolis edukalt töötanud fakultatiivne hiina keele kursus tuntud keeleteadlase P. Nurmekunna juhtimisel. Selle aja kestel on neist õpingutest osavõtjad hiina keele õppimise kõrval tutvunud loengute kaudu suure hiina rahva naaberrahvaste keelte ja kultuuriga, mis on arenenud tihedas seoses hiina keele ja kultuuriga. Nii on lähemalt vaadeldud hiina ja jaapani keele vastastikuseid mõjustusi. Lähemal ajal võetakse vaatlemisele hiinlaste sidemed indoneeslastega, mispuhul ei pääse mööda ka India keelte ja kultuuri osatähtsuse käsitlemisest.

Hindudel on juba iidsetest aegadest saadik olnud tihedad sidemed Hiinaga. India kaudu tutvusid hiinlased alfabeetilise häälikkirja ideega.

India keelte ja kultuuri mõjustused on olnud väga intensiivsed ja mitmekülgsed ka teistel Kagu-Aasia rahvastel.

Kõigele lisaks on tarvidus India keelte tundmise järele meil, Nõukogude Liidus, tunduvalt kasvanud. Sm-te N. A. Bulganini ja N. S. Hruštšovi kohtumise puhul India parlamendi deputaatidega — hindi keele arendamise parlamendiassotsiatsiooni liikmetega — peetud kõnes märkis sm. N. S. Hruštšov: «Indiast tagasi jõudes tuleb meil teha kõik vajalik selleks, et nõukogude inimestel oleks rohkem võimalusi India keelte ja esimeses järjekorras hindi keele õppimiseks.» («Rahva Hääl» nr. 294, 15. dets. 1955. a.).

Ent asjal on veel ka praktiline külg meie ülikooli seisukohalt. TRÜ Pearaamatukogu fondid sisaldavad hulgana teoseid India keeltes. Praegu lebavad need kasutult.

Ka üliõpilaste, eriti hiina keele fakultatiivkursuse üliõpilaste seas on elav huvi hindi keele õppimise vastu. Mõned neist on koguni iseseisvalt raamatute abiga tutvunud India keelte alustega.

Eeltoodust on selge, et fakultatiivse hindi keele kursuse avamiseks on olemas huvi kui ka praktiline vajadus. Õppejõu leidmine ei peaks raskusi tekitama, sest praegune hiina keele õppejõud sm. P. Nurmekund valdab ka tervet rida India keeli, sealhulgas ka hindi keelt, mis on India vabariigi riigikeeleks. Üliõpilased jäävad lootma, et TRÜ rektoraat rahuldab nende soovi juba järgmisel semestril.

Ü. Veltmann,
TRÜ fakultatiivset hiina keele kursust kuulav üliõpilane

Võistlusluuletus nr. 18

EHITAJATELE

Et kõik areneb ja muutub — teame — see on seadus.
Suuri edusamme teinud tehnika ja teadus.
Aga kas just alati on õigus viimast väita,
seda üsna hästi meile praktika eks näita!

Minevikus ehitati püramiidid, sambad,
mida pole purustada suutnud ajahambad.
Tänapäeval ehitatakse ka palju maju,
millest aga imeruttu mõni ümber vajub.

Näe, internaati ehitati aastat viis või kuus.
Kuid millal tema valmis sai ja kunas oli uus?
Jah, tellinguid siin enam pole, mujal neid vist vaja.
Seega valmiks lugeda vist tuleks seda maja.

Oh me vaene Aia «inter», kes küll tuleks appi?
Vaata põrandat sa toal või vastset seinakappi!
Kapiuksed looka kiskund, ei nad kinni lähe,
laiad praod on põrandates tavaline nähe.

Aga seegi õnnetus ei ole kõige hullem,
eks praod või olla aiamaaks ja lillepeenraks sulle!
Mõnda uba, sibulaidki kasvama saab panna,
see ju kaunistuseks toale ning ka saaki annab.

Üldse ökonoomikast me peame kõrgelt lugu.
Mitmes toas, näe, laes ja seintel kasvab seentesugu.
Kõike seda võimaldanud, sõber, hästi meeles pea —
«kvaliteetne» materjal, töö «kiire», «korralik» ja «hea»!

Kui ma mõnel pildil iidseid püramiide kohtan,
ikka kipub pisar silma, ise vaikselt ohkan:
Kas ka meie maja seista aastasadu suudab,
või ehk vihm ja tuul ta varsti pihuks-põrmuks muudab?

Täiendatakse teoreetilisi teadmisi

Ajaloo-Keeleteaduskonnas on organiseeritud mitmete kateedrite liikmetele seminarid, kus arutletakse elava diskussiooni vaimus mitmesuguseid keelealaseid probleeme. Seminaridest võtavad osa eesti keele, võõrkeelte, soome-ugri keelte ning lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri õppejõud. Esimestel koosolekutel on aktiivseimaks osutunud eesti keele kateeder. Nii kõneles aspirant S. Nigol sugukonna-, hõimukeelte ja dialektide tekkimisest. Ettekandele järgnesid elavad sõnavõtud, kus peale põhiküsimuste arutleti veel kirjakeelte tekkeprobleemi, küsimust sellest, kas samal rahvusel võib olla kaks kirjakeelt jne. Teisel seminaril esines eesti keele kateedri juhataja dotsent A. Kask teemal «15 aastat eesti nõukogude keeleteadust», tuues väga ilmekalt esile tee, mida mööda on käinud meie keeleteadlased. Eriti rõhutas esineja sõjajärgseid aastaid (1944—1946), kus tehti palju tööd keeleteadusliku tegevuse aluste loomiseks. Sealjuures polnud keeleteadlastel alati endilgi selgeid seisukohti, mistõttu esines eksimusi, kuigi üldsuund oli õige. Järgnevad aastad (1947—1950) olid eesti nõukogude keeleteadlastele eriti rasked, sest võimule pääses marrism. Vaid üksikud keeleteadlased (näit. prof. K. Kure) suutsid kohaneda Marri väärvaadetega, suurem osa keeleteadlasi saatus aga ummikusse ega andnud midagi eriti väärtuslikku. Reljeefselt tõi dotsent A. Kask esile neid võite, mida keeleteadlased on saavutanud pärast J. V. Stalini keeleteadusalaste teoste ilmumist ning marksistliku keeleteaduse põhialuste kindlustumist. Ka dots. A. Kase ettekanne kutsus esile sõnavõtte. Üldise puudusena keeleteadlaste töös märgiti seda, et trükis on avaldatud vähe töid. Eriti hukkamõistetavaks peeti Eesti Riikliku Kirjastuse suhtumist, mille järgi keeldutakse murdetekste trükkimast. Raske on avaldada ka lühemaid artikleid, kus esinevad transkriptsioonimärgid.

Sellised seminarid on suure tähtsusega just seetõttu, et õppejõud saavad diskussiooni korras lahendada probleeme, milles nad on erinevatel seisukohtadel või milles pole ühel või teisel selgust. On tõsiselt kahju, et paljud aspirandid (Lehari, Galkin, Turu jt.) ignoreerivad seminari, samuti ei ole normaalne see, et lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia suurest kollektiivist peab vajalikuks oma teadmisi täiendada ainult sm. L. Gross ja et võõrkeelte kateedrist leiavad ainult vanemad õppejõud (dotsent Kann, dotsent Kivimägi, van.-õpetaja Raadi) aega tegelemiseks keeleteoreetiliste probleemidega. Tuleb tõsiselt soovitada ka kõigi nimetatud kateedrite laborantide osavõttu seminaridest (seni on seda teinud ainult eesti keele ja soome-ugri keelte kateedri laborandid). Just sel teel on kõige otstarbekam lülitada neidki kateedris tehtavasse teaduslikku töösse.

Järgmise seminari kavas on sõnaliidu ja sõnaühendi probleem, mille kohta esinevad sissejuhatavate sõnavõttudega võõrkeelte kateedri õppejõud.

E. Väärt

Toimetaja R. AULING

MB 00004 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 32

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (288)

Reede,
13. jaanuar
1956. a.

IX aastakäik

Eksamisessiooni eduka lõpetamise eest

HEA ETTEVALMISTUS TAGAB EDU

On jõudnud kätte eksamisessioon, kus niihästi õppejõud kui ka üliõpilased annavad ülevaate tehtud tööst. Enamik õppejõude ja üliõpilasi on kogu semestri jooksul suhtunud väga tõsiselt õppetegevusse, et sessioonile julgesti vastu minna. Nii näiteks on eesti filoloogia IV kursus professor J. V. Veski juhendusel teinud pidevalt head tööd tänapäeva eesti keele kursuse alal. Selle tagajärjeks olid ka ased eksamitulemused. On aga ka neid üliõpilasi, kes üritavad kerge vaevaga läbi saada, tahtes kiire sõnavalinguga jätta muljet, nagu oleks neil asjaomane aine e ti selge. Kui selliselt üliõpilaselt täpsemaid andmeid küsida, jäävad nad sageli vastused võlgu. On ka neid üliõpilasi, kes on katsunud mööda hiilida oma otsesest õppejõust, kellel on täpsem ülevaade üliõpilase ettevalmistusest, ja ebaõigeid andmeid tarvitades läinud eksamile mõne teise õppejõu juurde (mittestatsionaarne üliõpilane V. Kallasmaa).

Väga olulised on eksamieelsed konsultatsioonid. Peab rõõmuga konstateerima, et aasta-aastalt on üliõpilased üha enam ka ise hakanud aru saama, kuivõrd oluline on aegsasti hakata läbivõetud ainet eksamiteks läbi töötama. Peal esile tõstma eesti filoloogia V kursust, kes on eriti hästi organiseerinud konsultatsioonist osavõttu ning alati kättejuhatatud aineosa hästi otte valmistanud. Mida elavamal võetakse osa konsultatsioonidest, seda paremad teadmised ilmnevad eksamil.

Prof. **P. Ariste,**
soome-ugri keelte kateedri juhataja

Tublid saavutused

Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursusel tuleb käesoleva eksamisessiooni jooksul sooritada eksamid tänapäeva eesti keeles ja vene kirjanduses. Žurnalistika eriharu üliõpilastel liitub neile lisaks veel eksam pedagoogikas.

Seni on sooritatud juba eksamid pedagoogikas ja tänapäeva eesti keeles. Väga häid tulemusi saavutati tänapäeva eesti keele eksamil. Enamikul juhtudel vastasid üliõpilased prof. J. V. Veskile parimale hindele. Maksimaalse eduga on eksamitel esinenud üliõpilased H. Laane, M. Liiv, G. Liiv, L. Reinberg, R. Arrak, H. M. Aaremäe, E. Maremäe jt.

*

Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse eesti filoloogid sooritasid käesoleva nädala alguses eksami eesti kirjanduse ajaloos.

Nagu saavutatud tulemused näitavad, olid üliõpilased materjali omandamisse suhtunud vastutustundlikult. Hoolas ettevalmistus tagas selle, et ükski üliõpilane ei saanud hinnet alla «hea», kusjuures «väga heade» arv oli isegi ülekaalus (43-st hindest 23).

Eriti häid teadmisi osutasid üliõpilased Helmi Neeter ja Valter Tuuling.

S. Silm

SÜSTEMAATILISE TÖÖ TULEMUS

6. jaanuaril algas eksamisessioon TRÜ dermatoloogia kateedris Arsti-teaduskonna raviosakonna V kursuse üliõpilastele.

Ettevalmistused selleks tähtsaks toiminguks kulgevad õieti juba kogu õppeaasta vältel.

Iga praktikumitsükli ajal kontrollitakse üliõpilaste teadmisi nahaja suguhaiguste alal, peatutakse diferentsiaaldiagnoosil ja eriti patogeneetilise raviplaani koostamisel, osutades tähelepanu erialalisele retseptuurile.

Praktikumitsükli lõpetamisel toimub arvestus ja nii loenguliste kui ka praktiliste tööde konspektide kontroll juhendava õppejõu poolt.

Nõrgemate ja mitteedukate üliõpilaste lõplikuks väljaselgitamiseks sooritatakse semestri keskpaiku kontrolltöö, mis võimaldab üliõpilastel põhjalikult läbi töötada kuulatud ainet ja kontrollida oma teadmisi. Ettetulnud vead arutatakse läbi ja parandatakse ühiselt.

Nädal aega enne eksamisessiooni algust võimaldatakse üliõpilastele päev läbi kasutada õppimiseks kateedri ruume, kus toimuvad pidevalt nii grupi- kui ka individuaalkonsultatsioonid.

Õppimise abistamiseks on üliõpilaste kasutada programmid, atlased, tabelid, mulaažid ja vastavad õpikud.

Nagu aastate kogemused näitavad, võtavad üliõpilased ettevalmistust eksamiks tõsiselt, kasutades hoolega neile pakutud abi.

Ka tänavuste eksamitulemustega võib rahule jääda. Seni on kateedri juures sooritanud eksami naha- ja suguhaiguste alal neli õpperühma, kõik «headele» ja «väga headele» hinnetele.

Dotsent **L. Nurmand**

Pildil: Keemiaosakonna V kursuse üliõpilane Helve Suurkask sooritamas dotsent N. Rägo juures füüsikalis-keemilise analüüsi eksamit.
H. Roosipuu foto

Ühe distsipliini omandamisest

Tahaksin jutustada pisut sellest, kuidas ma valmistasin ette ja sooritasin soome keele eksami.

Minu esimesed kokkupuuted soome keelega olid kurvavõitu. See oli esimesel kursusel, kevadel oli ette nähtud soome keeles arvestus. Juba nädal aega varem võtsin puhkuse (õppisin tol korral veel mittestatsionaarselt) ja pühendasin selle täielikult soome keelele. Ja tulemus: võisin mõlemad kontrolltööd sessioonile kaasa võtta. Et ma nad ilma ühegi abita olin valmis saanud, pidasin end ka arvestuseks toredasti ettevalmistanuks, kuigi kodulektüüri sajast leheküljest polnud jõudnud veel midagi lugeda.

Arvestusele eelnevalt tuli sooritada kirialik töö. Meie kursuse 50-liikmelisest perest oli kohal umbes pool. Töö kestel kahanes see arv veelgi poole võrra ja lõpuks selgus, et neistki vähestest olid suutnud töö enamvähem rahuldavalt kirjutada vaid kaks.

Sügisel ma arvestuse siiski kuidagi üle kividekändude sooritasin.

Lähemad ja tõsisemad kokkupuuted soome keelega algasid mul alles möödunud talvel, pärast statsionaarsesse osakonda ületulekut. Esimestes soome keele tundides taipasin vaevu, millest oli jutt. Olin kimbatuses, milles mulle abistava käe ulatas soome keele õppejõud sm. Palmeos, soovitades kõigepealt koduse lektüüri käsile võtta. Algul tuli mul otsida sõnastikust peaaegu iga sõna (kuna olin kogenud, et just kõlalt väga eesti keele lähedased sõnad sageli hoopis vastupidiseid mõisteid tähistavad). Hullem lugu seisnes veel selles, et paljusid sõnu polnud üldse sõnastikus. Hiljem taipasin, et neid seal ei saanudki olla, sest nad olid teatud põhisõnade muutevormid, mida ma siis veel ei tundnud. Konsultatsioon kursusekaaslastega aitas mind sellestki raskusest üle. Kuu aega hiljem oli mul lektüür loetud, kusjuures viimastelt leheküljedelt leidsin ainult 1—2 mulle tundmatut sõna. Nüüd hakkasin aru saama ka juba tunnis räägitavast. Uue raskuse ees seisin aga esimest ümberjutustust koostades. Mäletan, et kahelehekülje-lise ümberjutustuse kirjutamiseks kulutasin peaaegu kolm tundi. Seejärel tundsin end tõesti tublina. Iga sõna oli mingisuguses käändes või pöörd es, ja mis peaasi, ma sain kõigest aru. Parandada polnud seal, nagu mulle näis, enam midagi. Nädal hiljem tuli uus pettumus, sest minu töö hindeks oli ko'm miinusega. Grammatika tundmises olin ilmselt veel võhik. Nüüd algas siis maadlus uue vaenlasega, grammatikaga.

Kevadel sain eksamitöö (ümberjutustus) eest juba kolm miinuseta — seda tugesin juba oma esimeseks tõsiseks võiduks.

Et ma varsti pärast lektüüri vastamist märkasin, et mu sõnavara hakkas kiiresti vähenema, otsustasin hakata soomekeelset kirjandust lugema «vabatahtlikult». Lugesin Kaverini «Kahte kaptenit» (ilma sõnastikuta).

Sügisel suutsin juba pingutusteta teistega sammu pidada ja käesoleval eksamisessioonil sain eksami eest hinde «väga hea», ja seda juba suuremate raskusteta.

Milles peitub minu edu saladus? — Pean ütlema, et saladust ei olegi. On vaja vaid veidi järjekindlust. Need minu kogemused olgu õpetuseks peamiselt mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Neile tuleks kasuks, kui õppejõud neid kõigepealt just lektüüri juurde suunaksid ja kui võimalik, ka metoodilisi näpunäiteid selle läbitöötamiseks annaksid.

M. Bergvald,
Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane

NLKP XX KONGRESSI EEL

Täidame endile võetud kohustused

TRÜ pedagoogikakateeder võttis NLKP XX kongressi puhul endale käesolevaks õppeaastaks rea kohustusi teadusliku töö ja teaduse populariseerimise osas. Praegu on kateedri kollektiiv, kuhu kuulub 3 õppejõudu, 3 statsionaarset ja 1 mittestatsionaarne aspirant ning 6 kateedri juurde kinnistatud kandidaadikraadi taotlejat, pingsalt töös nende kohustuste täitmisel.

Üheks kohustuseks oli näit. kaitsmiseks ette valmistada ja kaitsta 3 kandidaadidissertatsiooni pedagoogika alal. Nendest on kaitstud 1 (I. Undi töö) ja praegu on kateedris läbivaatamisel 2 dissertatsiooni (L. Dambrani ja A. Anspaki omad). Kahe viimati mainitud dissertatsiooni autorid töötavad Riia Pedagoogilises Instituudis. Esimene neist koostas väitekirja meie pedagoogikakateedri juhendamise teine aga taotleb oma väitekirja kaitsmist eksternina. Peale selle on valmimas väitekirjad kahel kateedri aspirandil (A. Tiik, H. Liimets).

Pedagoogilises ajakirjanduses (ajakirjas «Nõukogude Kool») on kateedri liikmed käesoleval õppeaastal avaldanud 3 teaduslikku artiklit; et kateedrile võetud kohustust täielikult täita, on vaja enne õppeaasta lõppu avaldada veel vähemalt 2—3 artiklit.

1955. aasta teadusliku töö plaanis oli kateedril töötada läbi õpilaskollektiivi kujundamise küsimus segakooli tingimustes. Plaan on täidetud.

Teaduse populariseerimises kateedri liikmete poolt on kaks suunda: koostöö õpetajatega ja pedagoogiline propaganda lastevanemate hulgas.

Koostööks õpetajatega on kateeder võtnud oma šefluse alla Tartu linna ja Tartu, Elva ning Valga rajooni koolid. Kateedri liikmed võtavad osa õpetajate nõupidamistest nendes rajoonides ning organiseerivad seal koostöös kohalike rahvahariduse organitega «pedagoogilisi lugemisi». Tartu linna «pedagoogilisteks lugemisteks» (5.—7. jaan. 1956) valmisid kateedri liikmete juhendamisel näit. 11 õpetaja ja lasteaedniku tööd, samuti on kateeder püüdnud šeflusalustes rajoonides organiseerida metoodilist tööd koolide direktoritega: Tartu linnas ja Elva rajoonis teostatakse kateedri liikmete kaasabil süstemaatilist direktorite seminari.

Tartu linna õpetajatele on koostöös EKP Tartu Linnakomiteega organiseeritud süstemaatiline tsükkel loenguid ja seminare akadeemik I. P. Pavlovi õpetusest ja selle rakendamisest pedagoogikas.

Pedagoogilist propagandat lastevanemate hulgas on teostatud peamiselt koostöös EPTTL Ühingu Tartu osakonnaga ja kohaliku ajalehe «Edasi» toimetusega. Enamikus Tartu koolides on organiseeritud lastevanemate lektooriumid, kus kateedri liikmed esinevad sageli loengutega pedagoogilistel teemadel.

Et üliõpilastes kasvatada armastust pedagoogitöö vastu, selleks organiseeris kateeder koostöös ELKNÜ TRÜ komiteega Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilasrühmades vestlusi M. I. Kalinini pedagoogilisest pärandist (millega tähistati ühtlasi suure riigimehe 80. sünnipäeva). Kateeder varustas esinejaid materjalidega ja saatis 26 juhul oma esindaja kohale.

Kuigi kvantitatiivsete näitajate valguses näib, nagu oleks kateedril endale võetud kohustuste täitmisega enam-vähem kõik korras, ei saa seda alati öelda töö kvaliteedi suhtes. Nii mõnigi kateedri liikmete poolt peetud ettekanne või avaldatud kirjutis oleks võinud olla sügavamalt läbi mõeldud ja põhjalikumalt ette valmistatud. Asjaosalised on ise sellest teadlikud ja püüavad edaspidi oma töö seda külge parandada.

Dots. A. Elango,
TRÜ pedagoogikakateedri juhataja

MÄRKMEID ÜHELT PEDAGOOGIKAEKSAMILT

TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna füüsikaosakonna IV kursuse teoreetilise füüsika ja optika eriala üliõpilased sooritasid neil päevil eksami pedagoogikas. Eksamisse suhtuti tõsiselt, töötati hoolikalt läbi kogu eksamiks vajalik materjal, süveneti kohustuslikku kirjandusse ja kasutati selle läbitöötamiseks TRÜ pedagoogilist kabinetti, kus loeti kuni hilisõhtuni. Juba konsultatsioonidel ilmnes, et üliõpilased olid põhjalikult järele mõelnud paljude pedagoogikaalaste probleemide üle, et see tekitas neis küsimusi, millele nad pingsalt otsisid vastust. Paljud üliõpilased, kes suvevaheaegadel töötasid kasvatajatena pioneerilaagreis, hindasid kriitiliselt oma tegevust, lähtudes nüüd pedogoogika seadustest.

Eksamil osutasid eriti häid ja põhjalikke teadmisi järgmised üliõpilased: Käämbre, Unt, Koppel, Keerberg, Tõnsoo, Valt. Esile tuleks eriti tõsta üliõpilast Käämbret, kelle vastus oli erakordselt põhjalik ja loogiline. Sm. Käämbre osutas väga sügavat ainetundmist ja huvi pedagoogiliste probleemide vastu. Sm. Käämbre ei piirdunud ainult kohustusliku kirjanduse läbitöötamisega, vaid kasutas ka lisamaterjali ja süvenes eriti hoolikalt Pavlovi õpetusse kõrgemast närvitegevusest.

Üliõpilane V. Unt osutas oma vastustes samuti ammendavat aine tundmist ja ulatusliku lisamaterjali kasutamist. Sügavalt ja põhjalikult käsitles sm. Unt näit. laste vanuselisi iseärasusi ja rakendas siin oskuslikult oma psühholoogia-alaseid teadmisi.

Üliõpilane Õ. Tõnsoo, analüüsides A. S. Makarenko tegevust lastekoloonias, teostas huvitava võrdluse kodanlike maade lastekolooniatega ja näitas selle taustal, kuivõrd humaanne, progressiivne ja lapse arengu seadusi arvestav oli A. S. Makarenko poolt teostatud kasvatus.

Üliõpilane G. Liidja käsitles oma loogilises, hästi läbimõeldud vastuses teemal «Marksistlik-leninlik tunnetusteooria nõukogude didaktika alusena» mõistete kujundamist eriti füüsika õpetamisel ja esitas huvitavaid tähelepanekuid oma kooliajast ja loetud kirjandusest.

Üliõpilane O. Keerberg, vastates küsimusele I. P. Pavlovi õpetuse rakendamisest pedagoogikas, osutas väga häid teadmisi, seostas teoreetilisi teadmisi oma kogemustega pioneerilaagrist ja tähelepanekutega kooliajast.

Teoreetilise füüsika ja optika eriala üliõpilaste teadmised olid loogilised, hästi läbi mõeldud ja sügavad. Jääks vaid soovida, et üliõpilased kasutaksid omandatud teadmisi peatselt algaval pedagoogilisel praktikal ja rakendaksid omandatud teoreetilisi teadmisi oskuslikult ka elus.

H. Kurm.
pedagoogikakateedri vanemõpetaja

ALGUS HEA, KÕIK HEA

Matemaatika-Loodusteaduskonnas on kõikidel kursustel alanud pingeline eksamisessioon. Esimesed tulemused on suuremalt osalt rõõmustavad. Nii paistavad heade tulemuste poolest silma IV kursuse geofüüsikud, kes sooritasid hüdromehhaanika eksami hinnetele «väga hea» ja «hea», samuti III kursuse keemikud, kelledest 14 üliõpilast said dotsent Moskvini juures hinde «väga hea» analüütilises keemias. Eriainetes on edukad V kursuse keemikud, II ja V kursuse geoloogid, IV kursuse bioloogid, sama kursuse mehhaanikud jt. Edukamate üliõpilastena võiks teaduskonnas nimetada seltsimehi U. Malkovit, F. Vichmanni, L. Palgit, E. Raukast, O. Silda jt.

Kahjuks leidub aga ka kursusi ja üliõpilasi, kes ei ole täiel määral aru saanud oma ülesannetest ülikoolis. Nii on füüsikaosakonna III kursuse üliõpilastest saanud teoreetilise füüsika eksamil 6 üliõpilast mitterahuldava hinde, samuti on mitterahuldavaid tõenäosuse teoorias matemaatikaosakonna III kursusel (E. Kristjan, M. Puusepp jt.). Eriti halb on olukord aga I kursuse füüsikaosakonna vene õpperühmades, kus üldises füüsikas 5 üliõpilast said mitterahuldava hinde, 3 üliõpilast aga ei ilmunud eksamile.

R. Talvar

Võistlusluuletus nr. 19

LÕNGUS

Esmalt paistab nurga tagant
tald, mis sama paks kui pikk.
Talla järel ilmub aga
tema uhke omanik.

Kahjuks leidub veel neid mehi,
kellest ei saa öelda head.
Sest ka lõvisoeng ei ehi
vaimsest varast tühja pead.

Viimseid «uudistooteid» kannab
vaid see kirev moenukk.
Kuuel pandla kõrval pannal
püksiharul tõmbelukk.

Hoiab kokku kallist riiet
(iga sentimeeter loeb),
sest saab uhked püksid, nii et
mõistatus, kuis neisse poeb.

Kelledel on nõrgad närvid
ainult vaevu harjuvad
lipsuga, kus kümned värvid,
triibud lausa karjuvad.

Tantsul lööb kõik paarid jalust,
kes ta «kunstist» rabatud.
Väänleb, nagu kõhuvalust
oleks järsku tabatud.

Bel ami'ks või don Juaniks
peab see lõngus kindlalt end.
Lääne moe mängukanniks
on see ahvi kaksikvend.

Kui ta kutset muuta sooviks,
nõu tal suudan anda vist.
Asendagu korraks prooviks
põllul hernehirmutist.

VEETKEM SISUKALT JA HUVITAVALT TALVEVAHEAEG

Läheneb eksamisessiooni lõpp ja talvine õppevaheaeg. Ülikooli ühiskondlikes organisatsioonides hakati tänavu selleks juba varakult ettevalmistusi tegema. Nüüd on vaheaja veetmiseks välja töötatud konkreetne plaan, kus peatähelepanu osutatakse Tartusse jäävatele üliõpilastele.

Suuremaks ja uudseks ürituseks on talvelaagri organiseerimine Vellaveres ülikooli pioneerilaagri ruumides. Laagris viibijaile luuakse tingimused mitmesuguste talispordiharudega tegelemiseks vastava instruktori juhendamisel. Noorte käsutuses on ka raadioaparaat ja muud vahendid aja kultuurseks veetmiseks. Laager töötab 25. jaanuarist kuni 5. veebruarini. Soovi korral võib laagris viibida ka lühemat aega. Korraga mahutab laager 30 üliõpilast.

Võimalused mitmesuguste spordialadega tegelemiseks on loodud ka Tartusse jäävaile üliõpilastele. Töötati välja graafikud võimaluste kasutamiseks vaheajal. Iga üliõpilane võib tegelda selleks ettenähtud aegadel võrk- või korvpalliga, samuti teiste spordialadega. Graafikud on üliõpilaste jaoks välja pandud peahoones ja klubis.

Üliõpilaste käsutuses on ka suusabaas botaanikaaias. Üliõpilaspileti vastu on seal 24. jaanuarist kuni 5. veebruarini võimalik laenutada iga päev kella 9—16 suuski. Uisutajatele on avatud liuväli tenniseväljakul Toomeorus.

Mõttespordiga tegelejate jaoks organiseeritakse klubis 2. veebruaril kell 18 male-kabe välkturniir. Turniirist osavõtt on kõigile soovijaile võimaldatud.

Semestri lõpetamise puhul toimub 23. jaanuaril EPA aulas üliõpilasball Tartu üliõpilastele. Eeskava täidab külalisena Tallinna kõrgemate koolide konsertbrigaad, mille koosseisu kuuluvad peamiselt konservatooriumi üliõpilased. Sissepääs ballile on kutsetega.

Iga päev kella 12—20 on üliõpilaste käsutuses ülikooli klubi ruumid piljardi, lauatennise jt. mängude ning ajaviitevahenditega.

Klubi organiseerib ka kino ühiskülastusi. Soovijail tuleb sellest igal nädalal esmaspäeviti kella 12—20 klubis teatada, et oleks võimalik kõigile soovijatele muretseda pileteid.

Lisaks ülelülikoolilistele üritustele on rida osakondi planeerinud õppevaheaja veetmiseks omapoolseid üritusi. Nii on grupil geograafidel kavatsus sõita Koola poolsaarele ja teostada seal pikem suusamatk. Kehakultuurlased valmistuvad suusamatkaks Lõuna-Eestis. Matka käigus tutvustatakse elanikkonnale Tartu Riikliku Ülikooli ja eriti kehakultuurlaste saavutusi.

23. jaanuaril lõpeb ülikoolis eksamisessioon. On tehtud palju selleks, et juba esimestest talvevaheaja päevadest alates oleks üliõpilastel võimalik kultuurselt ja huvitavalt veeta oma vaba aega. Jääb loota, et üliõpilased võtavad kõigist kavatsetud üritustest rohkearvuliselt osa.

H. Kään

Tutvutakse üldkeeleteaduslike probleemidega

Tartu Riikliku Ülikooli hiina keele õpiringis tegeldakse hiina keele õppimise kõrval ka mitmesuguste üldkeeleteaduslike probleemidega, peamiselt orientalistika valdkonnast.

Sissejuhatava ettekandega teemal «Hiina Rahvavabariigi lahutamatu osa» esines Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilane H. Neetar. Lõuna-Aasia ühe suurima riigi Indoneesia Ühendriikide riigikeele, malai keele ajaloolisest kujunemisest ja grammatilisest ehitusest andis põgusa ülevaate Matemaatika-Loodusteaduskonna geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilane Ü. Sirk, kes on juba mitu aastat iseseisvalt õppinud malai keelt ja on võimeline tõlkima lihtsamaid ilukirjanduslikke tekste.

Indoneesia ja india keelte vastastikustest mõjustustest kõneles hiina keele õppejõud P. Nurmekund. Lähemalt peatus sm. Nurmekund indoneesia keele ja tema sugulaskeelte osatähtsusel afrikaani ehk buuri keele kujunemisel. Lõpuks tegi referent kokkuvõtte Malai, Polüneesia ja Melaneesia saarestikel, Malakka poolsaarel, Thaiuani ja Madagaskari saartel elunevate rahvaste keeltesüsteemidest.

Ü. Veltmann

Leedu üliõpilashuumorit

Selle õppejõu teretamine pole praegu sugugi aktuaalne — tema juures on eksam juba antud, ja seepärast võib rahulikult mööda hiilida.

V. Kaušilaites'e karikatuur Vilniuse Riikliku Ülikooli ajalehest «Tarybinis Studentas».

Professor Ferdinand Laja

2. jaanuaril 1956. aastal varises ootamatult manalasse EPA Veterinaariateaduskonna loomataudide, mikrobioloogia ja vetsanekspertiisi kateedri professor verterinaarteaduste doktor Ferdinand Jaani p. Laja.

Ferdinand Laja sündis 17. aprillil 1889. aastal Võrumaal Meeksi vallas mõisa sepa pojana. Keskhariduse sai ta Tartus H. Treffneri gümnaasiumis. 1917. aastal lõpetas ta Tartu Veterinaarinstituudi. Töötas veterinaararstina 1917. a. tsaariarmees ja hiljem Punase Kaardiväe mitmesugustes väekoondistes.

Oktoobrist 1920 kuni juunini 1921 oli Ferdinand Laja assistendiks Kaasani Veterinaariainstituudis. Augustis 1921 saabus ta Eestisse ja asus tööle Tartu Ülikooli Loomaarstiteaduskonda algul assistendina ja pärast doktori väitekirja kaitsmist 1929. a. dotsendina ning professorina, korraldas õppetööd mikrobioloogias, epizootoloogias ja lindude haigustes.

1944 kuni 1947 juhtis professor Laja Veterinaariateaduskonna tööd dekaanina. Loomataudide, mikrobioloogia ja vetsanekspertiisi kateedrit juhatas 1940 kuni 1950.

Olles kuni 1954. a. kevadeni TRÜ Õpetatud Nõukogu liige, on ta osa võtnud retsensendina-oponendina mitme väitekirja kaitsmisest. Peale selle õpetas ta sõjajärgsetel aastatel mikrobioloogiat ka TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilastele.

Seoses Eesti NSV Teaduste Akadeemia asutamisega 1946. a. valiti Ferdinand Laja Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliikmeks ja määrati Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi direktoriks, kellena rajas selle asutuse ning juhtis selle tööd kuni 1950. aastani.

Ferdinand Laja rakendas kogu oma loova energia Eesti NSV loomakasvatuse ja veterinaarala organiseerimise tööle, pöörates erilist tähelepanu brutselloosi ja tuberkuloosi uurimisele ning marutaudi ja teiste loomataudide tõrjele meie vabariigis.

Andeka ja viljunud pedagoogina andis ta oma rikkalikke teadmisi huvitavalt edasi arvukatele õpilastele. Peale selle töötas F. Laja väga aktiivselt mitmesuguste teaduslike probleemide kallal, juhtis ja juhendas pidevalt nooremaid õppejõude, aspirante ja üliõpilasi nende teaduslikus töös. Samuti võttis ta väga aktiivselt osa ühiskondlikust tööst, eriti järjekindlalt populariseeris ja juurutas ta praktikasse teaduse saavutusi, olles Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu asutajaks ja tegevliikmeks.

F. Laja oli progressiivse maailmavaatega, tõstes järjekindlalt oma teoreetilisi teadmisi, sammus kaasa sotsialismi ajavaimuga ja tõmbas kaasa oma kaastöölisi.

Kauaaegse viljaka pedagoogilise, teadusliku ja ühiskondliku töö eest autasustas NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium F. Laja't medaliga «Ennastsalgava töö eest Suure Isamaasõja perioodil».

Professor F. Lajaga lahkus enneaegselt meie hulgast mitte ainult vilunud pedagoog ja teadlane, vaid ka väga väärtuslike iseloomujoontega inimene, kallis sõber ja hea seltsimees, kellest säilivad kõige helgemad mälestused.

TRÜ LASTE NÄÄRIÕHTULT

Kuu aga kuuseladval kiikus,
kutse mööda metsa liikus:
jätke uni, jätke töö
nüüd algab lõbus näärioö . . .

Nende salapäraste värssidega, mida esitasid kaks last-isetegevuslast, algas ülikooli õppejõudude, üliõpilaste, teenistujate ja tööliste lastepere ühine nääripidu TRÜ aulas 8. jaanuari pealelõunal.

Ettevalmistused nääripeoks algasid juba varakult. Peamine töö tehti lasteringis ringijuhi Ly Laari juhendusel. Lasteringi on koondunud enam kui poolsada aktiivset last, kes siin saavad sageli esimesi juhendeid deklamatsiooni, tantsu, laulu ja mängu alal.

Järjekindlate harjutuste tulemusena valmistati ette küllaltki pikk eeskava. Ettekanded, milledes vaheldusid laul tantsuga ja tants deklamatsiooniga, esitati näärikuuse küünalde valgusel. Huviga jälgisid pealtvaatajad, kuidas laste-tegelaste magades lumememm vaikselt väljus väravast ja hakkas tantsu keerutama korstnapühkijaga, kuidas tuli külla puuviljamüüjatar Itaaliast jne.

Pikema palana esitati Ly Laari seatud tants-pantomiim «Muhulaste seiklusi».

Peotuju tõusis haripunkti, kui põialpoiste saatel ilmus kohale kauaoodatud nääritaat, kes kõigile jagas kingituspakikesi.

Tänu lasteringi tublile tööle õnnestus õhtu hästi. Jääb ainult soovida, et neist lastepidudest võtaks edaspidi veelgi arvukamalt osa lastevanemaid ja laste nooremaid õdesid-vendi.

L. Karu

FÕLJETON

Kes on majas peremees?

Talvine õhtu. Väljas puhub vinge tuul; sajab lund, mis näole langedes sulab. Imelik on see selleaastane talv — üsna sügisel lõi oma vägevad registrid lahti ja kärgatas kolmekümnekraadise külma välja, nii et majandusosakond küttevarudele mõteldes lausa ohkas, nüüd aga sulatas uue aasta alguseks senisadanud lume jälle ära.

«Kapriisne nagu esimese kursuse naisüliõpilane», ütlevad sellise talve kohta vanemate kursuste veendunud poissmehed.

«Jajajajah!» sädistavad linna peal . . . ei, lugeja, valesti arvasid, mitte varblased, vaid Lõksu Leena ja Jutu Juula. «Eks see ole ikke see aatom, millega need ameerikamehed maakera naba ära liigutanud on ja nüüd on vanajumal meie uskumatu rahva peale vihastanud ja saadab kõik külmad ainult meile ja enne kevadet tuleb veel seitsekümmend kraadi ja . . .»

Aga las' nad sädistavad. Nende juttu usub mõistlik inimene niisama vähe kui Tallinna ilmajaama ennustusi.

Nojah, kaldusin oma jutus kõrvale sellest, mis sellel talveõhtul juhtus. Juhtus nimelt ülikooli õppehoones Vanemuise tn. 46, õigemini selle hoone auditooriumis nr. 5.

Auditooriumis istus ja õppis rühm ühe Matemaatika-Loodusteaduskonna kursuse tütarlapsi. Õppis ja tundis rõõmu selle üle, et õppeosakond oli üliõpilastele andnud kasutada avara ja sooja auditooriumi.

Äkki aga tormas uksest sisse meesterahvas hallis mantlis ja kibe-kurja näoga ning kärgatas:

«Kulutate siin asjata elektrit! Kes teid lubas siia sisse tulla? Kas dokument on?»

Üks tütarlastest julges aralt piiksatada, et õppeosakonna korraldusel on see ruum ette nähtud õhtuseks õppimiseks, nii oli neile teatanud õppejõud.

«Mis! Olevat ette nähtud!» kärgatas lõplikult vihastunud maja komandant (sest tema see oli). «Igaüks võib nii ütelda, mis tahab, aga kus on paberid, pitsatid ja allkirjad? Mina tunnistan ainult dokumenti. Do-ku-men-ti! Saate aru! Sellist dokumenti, kus on vähemalt üks allkiri, kaks pitsatit ja kolm resolutsiooni. Kus on teie paber?»

Ja kuna tütarlastel tõesti polnud kahe pitsati ja kolme resolutsiooniga paberit, siis eelistasid nad vaikselt taanduda, loovutades lahinguvälja pealetungivale poolele.

Komandant kustutas võiduka näoga tule ja mõtles oma suurvõitude reale. Mõtles, kuidas ta Matemaatika-Loodusteaduskonna spordikollektiivi seinalehe seinalt maha tõmbas ja teisele kohale pani ainult sellepärast, et talle nii rohkem meeldis. Ja kuidas ta ülikooli lauatennisesektsiooni suure vaevaga hangitud laua koost lahti võttis ja jalad luku taha pani, et lauatennisemängijad mängimas käia ei saaks, hoolimata sellest, et auditoorium nr. 7 õppeosakonna poolt sektsiooni käsutada anti ja vastav luba resolutsioonide ja pitsatiga komandandi lauasahtlis puhkas.

«Ja tulevad mulle rääkima, et nad tahavad mängida! Mängigu või katusel — ise noored õppejõud, häbi pole neil palli järgi ringi karata! Noh, selle laua äravedamisega hakkas küll ju laud servadest narmendama, aga vaata kus asi — suur laud, maksab 800 rubla, mis see paarirublane servakululamine talle ikka ära ei teinud. Peavad ometi kord kõik aru saama, kes siin majas peremees on!»

Äkki kõneles pimedas ruumis peenike hääleke. Hääl oli väga nõrk, võib-olla, et see oli komandandi ärganud südametunnistus. võib-olla rääkis ehk tahvel, millele oli kirjutatud palju võõrsõnu ja mis sellepärast oli omandanud teadusliku eruditsiooni:

«Sina, komandant, oled samasugune rahva teenija, nagu iga üliõpilane ja õppejõud. Sinu esmane ülesanne on mugavate tingimuste loomine üliõpilastele õppetööks, aga mitte nende väljaajamine auditooriumist. On see sulle selge, komandant Raudsepp?»

«Mis! Suu kinni! Kus on dokument selle kohta, et te siin rääkida tohite? Kes on siin majas peremees?» tõmbas komandant enese õhku täis, aga lõhki siiski ei läinud. Ei läinud, vaid on edasi komandandiks.

O. Kadak

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

За успешное окончание экзаменационной сессии.

П. Аристе — Хорошая подготовка обеспечивает успех.

Л. Нурманд — Результат систематической работы.

М. Бергвальд — Об усвоении одной дисциплины.

А. Эланго — Выполним взятые обязательства.

Х. Курм — Заметки об одном экзамене по педагогике.

Х. Кяан — Интересно провести каникулы.

О. Кадак — Кто здесь хозяин? (Фельетон).

Стихи на конкурс, юмор литовских студентов.

Toimetaja R. AULING

MB 00029 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 108

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (289) Reedel, 20. jaanuaril 1956. a. IX aastakäik

Kui lõpevad eksamid!

Mõne päeva pärast lõpeb eksamisessioon kõikidel kursustel ja algab talvine õppevaheaeg — lühike puhkus enne uut ja raskemat tööperioodi. Puhkus peab andma uut jõudu, uut tahet ja energiat, et edukalt kulgeks ka kevadsemester ja kevadine eksamisessioon. Sellepärast on oluline, et puhkust mitte kuidagi maha ei laiseldaks, vaid et puhkeaega veedetaks sisukalt huvitavas tegevuses ja meeldejäävate üritustega.

Enamik üliõpilasi elutseb väljaspool Tartut — need üliõpilased sõidavad vaheajaks koju, veedavad seal vaheaja endiste tuttavate ja koolisõprade seltsis, uisutavad, suusatavad, loevad ilukirjandust — kolhoosinoored leiavad ehk aega aidata ka kodukolhoosi — on ju isegi paras tüüsiline töö vaimse pinge vahel üsna mõnusaks puhkuseks.

On aga ka üliõpilasi, kes eelistavad talvepuhkust veeta kollektiivselt, ühiste üritustega. Nii kavatseb rühm geograafiaosakonna üliõpilasi Koola poolsaarel teha pikema suusamatka.

Uks selle ürituse initsiaatoreist, geograafiaosakonna III kursuse kommunistlik noor V. Astok jutustas toimetuse kaastöölisele:

«Meie eesmärgiks on luua kindel ja püsiv alus turismiliikumisele Tartu Riiklikus Ülikoolis. Umbes kahenädalase matka jooksul läbime suuskadel 300 kilomeetrit sageli väga rasketes tingimustes. Matk vastab teise raskusjärgu nõuetele sportlikus turismis. Loodame, et ta karastab meid nii füüsiliselt kui ka moraalselt ja arendab meis neid tahteomadusi, mida vajab oma igapäevases töös tõeline nõukogude geograaf.»

Oma suusamatka pühendavad noored matkajad Cortina d'Ampezzos toimuvaile taliolümpiamängudele, alates ja lõpetades oma matka samal päeval olümpiamängudega.

Pikemale suusamatkale lähevad kehakultuuriosakonna üliõpilased. Nende matk aga ei kanna mitte üksnes sportlikku iseloomu, vaid on seostatud ka agitatsiooniliste ülesannetega, «külakosti» viimisega läbitavate keskuste elanikele. Matkalt loodetakse ka tõhusat abi tulevaks aastaks uute üliõpilaskandidaatide värbamisel.

Kollektiivse puhkeaja veetmise võimaluse annab ka üliõpilaste talvelaager Vellaveres.

Tartusse jäävate üliõpilaste jaoks organiseeritud puhkamisvõimaluste ja vaheajal toimuvate üritustega tutvusime juba meie ajalehe eelmises numbris. Ka nende üliõpilaste jaoks on väga palju kultuurse ja huvitava puhkeaja veetmise võimalusi vastavalt igaühe huvidele ja lemmikaladele. Vaheaja veetmise plaanis on üritusi nii maletajatele kui ka käsipalluritele, nii suusatajatele kui ka uisutajatele. Senisest avaramad võimalused on avatud isegi kinohuvilistele, kes TRÜ klubi kaudu võivad saada pileteid kino ühiskülastusteks. Ei saa unustada ka seda, et viimasel ajal on meie raamatusõprade käsutusse ilmunud üsna tublisti huvitavat uudiskirjandust — aga seda teavad raamatusõbrad isegi hästi — eks pärast tagasitulekut on kindlasti kuulda igal kursusel vaidlusi ühe või teise uudisteose hüvede ja pahede üle.

Võimalusi on palju, tuleb neid vaid kasutada. Loodame, et järgneva semestri algul ei saa näha ühtki «koopakaru», kes küsimusele, kuidas ta vaba aja veetis, vastaks: «Nojah, eks ikka kuidagi veetsin. Sõitsin koju, magasin, siis sõin, siis jälle magasin.» Ja rohkem ta midagi vaheajast ei mäletagi. Meie nii ei puhka, meie puhkame täisvereliselt, hoogsalt ja huvitavalt, puhkame nii, et ka puhkus oleks meeldejääv.

Nägemiseni veebruaris!

Uute kohustustega kuuendasse viisaastakusse

Viienda viie aasta plaani ülesanded täideti edukalt. Tööstustoodang tõusis 85%. Edukas tööstuse ja põllumajanduse areng võimaldas tarbeesemete tootmist suurendada 76%. See näitab nõukogude rahva heaolu pidevat tõusu. Töötajate reaalpalk tõusis 39% ja kolhoosnikute reaaltasu 50% võrra. Viienda viisaastakuga loodi kõik tingimused, et jõuda järele arenenud kapitalistlikele maadele toodangu väljalaskmises ühe elaniku kohta.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani tähtsamaks ülesandeks on garanteerida rasketööstuse eelistatud arenemise, pideva tehnilise progressi ja tööviljakuse suurendamise baasil kõigi rahvamajandusharude edasine võimas kasv, saavutada järsk tõus põllumajanduslikus tootmises ning sel alusel nõukogude rahva materiaalse heaolu ja kultuuritaseme märgatav tõus.

Partei direktiivid näevad ette suurendada tööstustoodangut 65% võrra, sealjuures suurt tähelepanu pöörates tootmisprotsesside mehhaniseerimisele ja automatiseerimisele, tagada põllumajanduses ja loomakasvatuses järsk tõus, tõsta teravilja kogusaak 1960. aastaks 11 miljardile puudale, parandada transporti, täiustades selle tehnilist taset, suurendada kapitaalmahutuste üldmahtu 67% võrra.

Vastavalt tootmise arendamisele suureneb rahvatulu 60% võrra, tööliste ja teenistujate reaalpalk 30% võrra ja kolhoosnikute reaaltöötasu 40% võrra.

Partei direktiivid seavad ka Tartu Riiklikule Ülikoolile suured kohustused sellega, et nähakse ette üldise keskhariduse sisseviimist linnades ja maa-asulates. Polütehnilise õpetamise arendamine koolides nõuab õpetajate kaadri paremat ja mitmekülgset ettevalmistamist. Samuti arendatakse kuuendal viisaastakul üldhariduslike kaugõppekoolide ja õhtukoolide võrku, mis nõuab kvalifitseeritud pedagoogide kaadri laiendamist.

Edasi nähakse ette lasta viie aasta jooksul välja kõrgema ja keskharidusega spetsialiste poolteist korda rohkem ja rasketööstuse, ehitusala, transpordi ja põllumajanduse jaoks kaks korda rohkem kui viiendal viisaastakul, sealjuures märgatavalt parandades erialase ettevalmistuse kvaliteeti.

Paremale tööle peaks üliõpilasi innustama NLKP hoolitsus õppiva noorsoo eest, sest nähakse ette parandada töötingimusi õppeasutustes ja kaotada õppemaks keskkoolide vanemates klassides, kesk-eriõppeasutustes ja kõrgemates õppeasutustes.

Iga kõrgema haridusega spetsialist peab andma oma parima NLKP XX kongressi direktiivide ellurakendamisel vastavalt oma erialale, et muuta Nõukogude Liit kõige eesrindlikumaks maaks ka majanduslikult.

S. Silde,
majandusosakonna III kursuse üliõpilane

Ühiskondliku töö osa pedagoogilise ettevalmistuse protsessis

Ühiskondlikul tegevusel on suur kasvatuslik väärtus. Ükski haritlane ei saa olla ainult kitsa eriala spetsialist, vaid ta peab olema aktiivne ja avara silmaringiga inimene. Selliseks aitab tal kasvada ühiskondlik töö.

Eriti oluliseks teguriks on ühiskondlik töö pedagoogiks valmistumisel. Üliõpilane, kes on ülikoolis õppetöö kõrval aktiivselt täitnud ühiskondlikke ülesandeid, on osa võtnud mitmesuguste ringide tegevusest, on olnud juhtivaks lüliks teaduskonnas, kursusel või mõnes ühiskondlikus organisatsioonis, omab kahtlemata eeldusi heaks tööks pedagoogilisel alal.

Pedagoogiline praktika on esimeseks tuleprooviks, kus ilmnevad üliõpilase pedagoogilised võimed. Juba pedagoogilisel praktikal on näha, missugune üliõpilane on olnud varem aktiivne «ühiskonnategelane» või kes on saamatu ja tagasihoidlik nii esinemises kui ka kasvatustöö teostamisel.

Ühiskondlik tegevus annab ühelt poolt otseseid oskusi ja teadmisi mitmesuguste ürituste läbiviimiseks, teiselt poolt on tal ülekantav tähtsus: ühiskondlik töö avardab üliõpilase silmaringi, muudab tema elavamaks, energilisemaks ja mis eriti oluline — arendab ja süvendab üliõpilase esinemisoskust ja -julgust. Ühiskondlik töö ülikoolis on väga mitmepalgeline ning kõigil üliõpilastel on võimalused sellest osavõtmiseks.

Iga õpetaja peab koolis abistama komsomoliorganisatsiooni. Vajalikke kogemusi selleks annab osavõtt ülikooli komsomoliorganisatsiooni tööst, eriti palju õpivad need, kes ise on kuulunud komsomolibüroo koosseisu, töötanud sekretäri või grupiorganisaatorina.

Kui üliõpilane ülikoolipäevil on olnud näiteks kas teaduskonna või ühiselamu seinalehe toimetuses, siis omandab ta sel alal küllaldaselt oskusi tööks kooli seinalehe juhendajana. Üliõpilane, organisaator kursuse vanemana, ametiühingu volinikuna või mõnel muul alal omandab rohkesti organisatsioonilisi võimeid, mida saab õpetajana suurepäraselt rakendada klassikollektiivi organiseerimisel. Üliõpilane, kes võtab osa ÜTÜ ringide tööst, saab ühtlasi häid kogemusi ringide juhendamiseks koolis.

Õpetaja ülesanded koolis on väga laiaulatuslikud. Nii tuleb klassijuhatajal abistada õpilasi klassiõhtu läbiviimisel, sageli vastutab õpetaja ka kooli aastapäeva või mõne muu tähtpäeva puhul korraldatava isetegevusõhtu eest. Veel enam — maakooliõpetajalt oodatakse abistavat kätt ka väljaspool kooli. Sageli tuleb juhendada kohaliku kultuurimaja isetegevusringe, abistada mitmesuguste õhtute korraldamisel jne. Suurte raskuste ees seisab õpetaja, kes pole osa võtnud ühegi isetegevusringi tegevusest ülikoolis. Palju lihtsam ja isegi huvipakkuv on niisugune ülesanne õpetajale, kes üliõpilasena esines sageli ise deklamaatorina, võttis osa näiteringi tööst, laulis üliõpilaskooris või mõnes kvartetis. Niisugune õpetaja saab anda vajalikul kohal näpunäiteid, suurendades sel teel ka oma autoriteeti õpilaste ja lastevanemate hulgas.

Samuti ei saa õpetaja veenda õpilasi spordi tähtsuses, kui ta ise pole kunagi tegelnud kehakultuuriga.

Heaks õppetunniks õpetajana töötamiseks on agitaatori tegevus. On ju teada, kui avar peab olema üliõpilase silmaring, kui palju peab ta lugema kirjandust ja jälgima ilmuvat perioodikat, kui ta tahab olla hea agitaator. Ka pedagoogil tuleb mõnikord olla agitaatoriks ning ta peab oskama veenda mõndagi õpilast või lastevanemat. Maakooliõpetaja on oodatud lektoriks elanikkonna hulgas.

Võiks tuua veel palju näiteid, kuidas üks või teine tegevus toob kasu tulevases töös pedagoogilisel alal. Kuid nõue jääb alati samaks: üliõpilane, tulevane pedagoog, peab ülikooli esimestest kursustest alates suhtuma ühiskondlikusse töösse teadmisega, et sel teel omandab ta õpingute kõrval vajalikke oskusi ja kogemusi klassi- ja koolivälieks tööks. Seetõttu on vajalik, et üliõpilane viie aasta jooksul ei tegeleks ainult ühe alaga, vaid täidaks väga mitmesuguseid ülesandeid, omandades seega suuremaid kogemusi.

Kui see on ühiskondliku töö väärtuse üks külg — anda otseseid oskusi klassivälieks tööks — siis väiksem ei ole ühiskondliku tegevuse ülekantav tähtsus. Igal aastal võib pedagoogilisel praktikal teha tähelepanekuid, et ühiskondlikult aktiivsed üliõpilased suudavad anda häid tunde. Nende esinemine on vaba, julge ja kindel, mis tagab ka hea distsipliini klassis, niisugune üliõpilane organiseerib oskuslikult õpilased enda ümber. Õpilased kuulavad tähelepanelikult ilmekat aine esitamist, painduvad vastupanematult õpetaja veenvatele käskudele ja küsimustele. Seda kõike saavutab praktikant tänu ühiskondlikule tööle ülikoolis. Nii on üliõpilane Endrikson (ajaloo-osakond) olnud aastate jooksul ülikoolis kursusevanemaks, on esinenud ÜTÜ ajalooringi koosolekutel ettekannetega ning täitnud teisi ühiskondlikke ülesandeid. Praktikal andis üliõpilane Endrikson väga hea tunni, kus ilmnes tema vaba käitumine, väljendusrikas aine esitamine ning kiire reageerimis- ja kohanemisvõime. Samas on aga praktikal üliõpilasi, kes alles nüüd peavad elus esimest korda astuma suurema hulga inimeste ette. Muidugi mõjub tunni kvaliteedile õpetaja silmatorkav närveerimine, millest tulenevad paljud teised pahed: kõne takerdumine, pausid, mõni unustab uue aine materjali, mistõttu ei saa kogu tunni jooksul konspektist lahti, seetõttu aga kaob kontakt klassiga.

Kõik see annab aluse teha mõningaid etteheiteid ka ülikooli õppejõududele ning ühiskondlikele organisatsioonidele. Nendel erialadel, kus valmistatakse üliõpilasi ette pedagoogideks, peaks eelkõige kursusehooldaja tundma muret selle üle, kuidas tema üliõpilased võtavad osa ühiskondlikust tööst. Kursusehooldajal tuleks esimesest kursusest alates pidada vastavat märkmikku, et oleks võimalik regulaarselt suunata üliõpilaste ühiskondlikku tööd. Siinjuures peaks arvestama järgmisi põhimõtteid:

1) igal üliõpilasel olgu a l a t i mingisugune ühiskondlik ülesanne;

2) need ülesanded peavad aastate jooksul v a h e l d u m a;

3) ülesannete vaheldumine peab toimuma koos v a s t u t u s e kasvamisega;

4) ülesannete andmisel peetagu silmas nende üliõpilaste ettevalmistamise p e d a g o o g i l i s t profiili.

Sellest suunamisest ei või kõrvale jääda ka ülikooli komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon. Nende ülesandeks peab olema üliõpilaste rakendamine esinemiseks kas koosolekutel või ringides, nii et iga üliõpilane harjuks esinema publiku ees. Sellega ei saavutata mitte ainult esinemisjulgust, vaid ka oskust esineda ilmekalt ja veenvalt. Kuid veelgi vajalikum on kõneosavuse arendamine. Selleks on veel teisigi vahendeid, mida seni pole rakendatud. Väga vajalik oleks üliõpilastele pidada loenguid ilmekast lugemisest. Tõhus oleks ka jätkata vana traditsiooni, organiseerida üliõpilasklubi poolt kõnevõistlusi, millest tuleks osa võtma organiseerida kõik üliõpilased, kes valmistuvad õpetajaks.

Seoses pedagoogilise ettevalmistuse süvendamisega tuleks edaspidi teadlikult rakendada üliõpilasi ühiskondlikule tööle, et sel teel suurendada nende oskusi ja kogemusi tulevaseks tööks.

Kanni Indre,
pedagoogikakateedri vanemlaborant

Eksamisessiooni eduka lõpetamise eest

HEAD TAGAJÄRJED

Möödunud laupäeval toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilastel viimane eksam talvisel eksamisessioonil (vene keele eksam). Kõik kursuse üliõpilased sooritasid oma esimese eksamisessiooni ülikoolis ainult väga headele ja headele hinnetele. Semestri jooksul tehtud tubli töö tagajärjel hinnati väga heade hinnetega kursuse kahekümne kolmest üliõpilasest kümne üliõpilase teadmisi.

E. Rand

PUUDULIK ETTEVALMISTUS

Bioloogiaosakonna II kursuse üliõpilased sooritasid hiljuti eksami selgrootute zooloogias vanemõpetaja J. Ristkok'i juures. Hoolimata raskest ainest ja ulatuslikust materjalist näitas enamik üliõpilasi eksamil sügavat ja mitmekülgset ainetundmist. Põhialike vastustega paistsid silma üliõpilased Naaber, Mägi, Ditrich, Rosin, Šestakov jt.

Tuleb aga märkida ka seda, et terve rida üliõpilasi ilmus eksamile ilma küllaldase ettevalmistuseta, mistõttu õppejõud olid sunnitud hindama nende teadmisi «rahuldavaga». Sessiooni 2 eksami jooksul on kursusel saanud rahuldava hinde juba 6 üliõpilast. **T. Orav**

GEOLOOGID EKSAMITULES

III kursuse geoloogid sooritasid esimesena eksami geoloogilise luure puurimistöödes ja ohutustehnikas vanemõpetaja E. Mustjõe juures.

Üliõpilased valmistusid eksamiks hoolikalt ja näitasid häid teadmisi. 28 üliõpilasest hinnati 14 teadmisi parima hindega.

Eriti hästi olid aine omandanud komsomoliorganisatsiooni grupiorganisaator Ü. Sirk, osakonna büroo liige L. Põlma, geloogiaringi esimees kommunistlik noor M. Rubel jt.

O. Sirg

EKSAMITULEMUSI ÕIGUSTEADUSKONNAS

Praegu kestva talvise eksamisessiooni teevad Õigusteaduskonnas kaasa ainult nooremad kursused (IV ja V kursus viibivad menetluspraktikal).

Kõrvuti ebaõnnestumistega on tulevastel juristidel ka märkimisväärseid kordaminekuid. Nii sooritas I kursus edukalt eksami riigi ja õiguse ajaloos: kõigi üliõpilaste teadmisi hinnati vähemalt «heaga».

II kursusel sooritavad tuntud õppetöö eesrindlased H. Kings, H. Puusepp, F. Kink ja I. Rudi eksameid täiseduga. Samal ajal on põhjuseta puudujal E. Ratasepal juba üks «mitterahuldav».

III kursusel on F. Saarevet «saavutanud» juba kaks «mitterahuldavat».

V. Sein

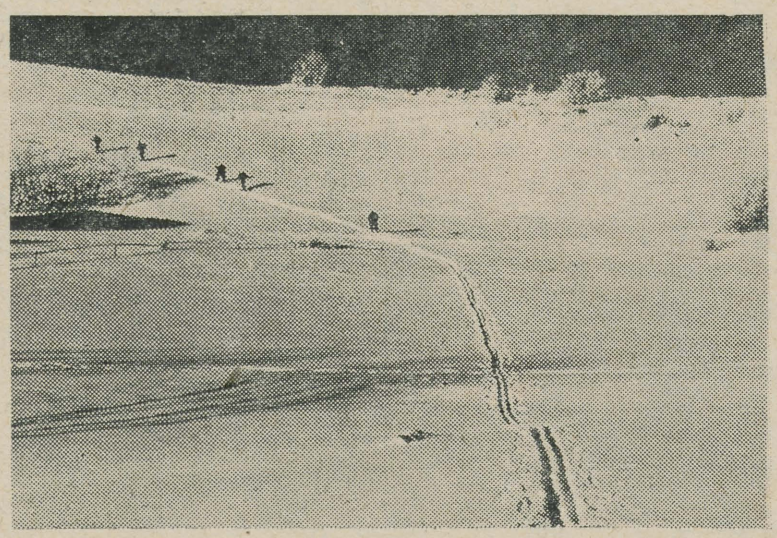

Matkaradadele!

VASTUSEKS PEETRILE

Mul on hea meel, et minu tagasihoidlikud tütarlapsemärkmed on ka väljaspool ülikooli seinu tähelepanu äratanud — king pigistab siit-sealt mujalgi ning ühiselt küsimusi arutades võime lähedale jõuda ka rohu otsimisega.

Teiseks pean vabandama, et vastusega hilinesin — eksamid, need viivad praegu ju muud mõtted peast minema. Arvan, et see on vabandatav põhjus.

Kolmandaks — palju tänu ka Nõukogude armee sõdurile Jaan T.-le, kes mulle kirjutas. Kasutan juhust, et tallegi käesoleva kirjaga avalikult vastata, soovides talle head edu õppustel ja head uut aastat! Ma arvan, et ega Peeter vist ei pahanda, kui kulutasin need mõned read kolmandale ühisele sõbrale, kes sõdurina erksalt jälgib neid küsimusi, mis erutavad kõiki nõukogude noori. Ah-jaa — tahaksin veel lisada, et Teie, Jaan T. peaksite kindlasti mõtlema sellele, kuidas edasi õppida. Kirja järgi otsustades on Teie haridus võrdlemisi väike, peaksite kindlasti mõtlema õhtukoolis käimisele. Veskimäe Juss, minu algkoolituttav, kes omal ajal pidi leppima kuue klassiga, õpib nüüd töölisnoorte keskkoolis edasi. Seda teed tuleks Teilgi käia, sest oma emakeelt ei tohi üks noor inimene nii hirmsate vigadega kirjutada. Palun, ärge pahandage, aga olen avameelne ja loodan, et Te ka sõdurina leiate aega enesetäiendamiseks. Selleks edu!

Teie kirja, Peeter, lugesin «Noorte Häälest» hoolega läbi ja olen ka hoolega mõelnud: mispärast niisugused väärnähtused veel esinevad? Ega sellele olegi nii lihtne vastata ja vaevalt minagi naelapea pihta trehvan. Mäletan, ükskord lapsena hakkasin järsku mõtlema, et mispärast on must lammas just must ja valge nimelt valge, aga mitte ei saanud järje peale, miks see nii on (muide, siiamaani ei oskaks sellele vastata!). Kardan, et nende probleemidega, mis me oleme üles tõstnud, on ligikaudu sama lugu — raske on anda vastust, kuid nagu juba algul ütlesin, et ühiselt arutledes võime siiski tõele lähemale jõuda.

Tahaksin vastuses avaldada vaid üksikuid mõtteid, mis minu (arvestage, olen kõigest esimesel kursusel, seepärast tean veel vähe) arvates on seoses meie, üliõpilaste kasvatamisega.

Minu arvates ei ole vist pedagoogiliselt (jälle vabandus — ma ei ole seda teadust küll veel õppinud) õige, kui paljud õppejõud meid veel lasteks peavad. Mis me sellest räägime, et õppeained vahest nii pudiks tambitakse, et endal enam midagi mõtelda ei jäägi, et seminari- ja kursusetöid — neid üliõpilaste esimesi iseseisvaid teaduslikke töid juba süsteemina alahinnatakse (näit. rääkis üks meie õppejõududest, et kursusetöö juhendamise eest saavat ta koormust ainult 2 tundi, aga sellega ei loe ju tööd õieti läbigi, rääkimata juhendamisest!) — see on juba tuttav asi. Aga halvem on see, et meid muudeski ülikooli elu lõikudes täiskasvanud inimestena ei võeta. Selle asemel tuleks meile just rohkem sisendada veendumust, et oleme täiskasvanud inimesed, et oskame ja peame oskama esineda ja käituda igas olukorras iseseisvate inimestena.

Aga lähme edasi. Seda iseseisvust, mille kasvatamiseks õppetöös paraku pole eriti avaraid võimalusi, ei arendata küllaldaselt ka loenguvälises töös. Vähemalt näib, et sellele pole veel küllaldaselt tähelepanu pööratud. Alles kõige viimasel ajal, tänu üliõpilaste eneste initsiatiivile, on eeskätt esimestel kursustel neid küsimusi süvendatult käsitletud.

Kas on meile keskkoolis süstemaatiliselt õpetatud viisakusreegleid, seda, kuidas tuleb seltskonnas käituda? Kas või niisuguseid lihtsaid asju, kes keda varem teretab, keda varem uksest sisse lasta, et on vaja püsti tõusta, kui sind kõnetatakse jne. Kas on kõneldud sellest, kuidas istuda söögilauas, kuidas tantsida või — haigutada ja kõhida? Kas on räägitud sellest, kus sobib suitsetada, kus mitte? Vähemalt keskkoolis, kus õppisin mina, seda ei tehtud. Võib-olla sellepärast, et meid peeti lasteks, kellele niisugust «vanainimeste» tarkust paljuks arvati. Ja et seda keskkoolis pole tehtud, siis tuleb seda teha nüüd, ülikoolis. Vähemalt siin ei tohi üliõpilastesse suhtuda kui lastesse, vaid kui täiskasvanutesse, kes peavad oskama käituda.

Aga mis on sellel kõigel seost iseseisvusega ja selle kasvatamisega? Aga vaat' mis. Kuigi paljud õppejõud meid lasteks peavad, peame me ennast ise ometi täiskasvanuiks ja tahame esineda iseseisvate inimestena. Aga kui meile pole koolis ega ülikoolis õpetatud seda, siis võtavad paljud eeskuju sealt, kus see «iseseisvus» käitumises kõige eredamalt silma torkab — «kraadedelt». Nende negatiivsele mõjule on paljudel noortel väga vähe positiivset vastukaaluks panna,

Tahaksin soovitada õppejõududele järgmist: jälgige meid kinos, jälgige teatris ja tänaval, olge meiega koos rohkem klubis ja kursuseõhtuil, ja ei ole halb, kui vaatate meid silmanurgast ka kohvikus ning sööklas. Vaadake ja jälgige ning ütelge otsekohe ja avalikult kas me käitume vabalt, aga seejuures viisakalt, nagu see sobib iseseisvatele inimestele. Tehke meile märkusi selles suhtes seminarides ja loengutel, kus nii tihti rikutakse lihtsaidki viisakusreegleid (vahelehüüded, kõrvaliste asjadega tegelemine jms.). Aga seltsimehed, teile veelgi rohkem — öelge kohe mulle, Reedale, kui ma midagi vääriti teen, mina omalt poolt kohustun seda tegema teie suhtes. Viisakus peab saama harjumuseks — see on kultuurse inimese lahutamatu omadus. Ja ma olen veendunud, et see harjumus on kasvatatav, kui sellesse küsimusse kõikjal ühesuguse nõudlikkusega suhtutakse.

Sellega lubatagu lõpetada — läksin juba niigi pikale.

Tervitades

Reet.

JUHAN SAVISAAR

Suure kurbusega teatab TRÜ Arstiteaduskonna hospitaal-sisehaiguste kateeder oma juhataja med. tead. kand. Juhan Taaveti p. Savisaare surmast.

J. Savisaar sündis Tartumaal Põlva rajoonis 1911. a. Hariduse omandas ta Kiidjärve algkoolis ja Tartu Ühis-Kommertsgümnaasiumis, mille lõpetamise järel astus Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda, lõpetades selle 1938. a. kevadel. Juba üliõpilasena töötas ta ajutise õppejõuna Arstiteaduskonna mitmetes kateedrites, põhiliselt on ta tegevus aga seotud Tartu Ülikooli II Sisekliinikuga, kus ta töötas kateedri assistendina 1938—1947. a. Hiljem oli ta ühe aasta jooksul samas kliinikus osakonnajuhatajaks ja edasi Tartu Linna I Sisekliiniku peaarstiks, kuni tagasipöördumiseni 1950. a. Tartu Riikliku Ülikooli hospitaal-sisehaiguste kateedri juhatajaks, kellena töötas kuni käesoleva ajani.

Paralleelselt pedagoogilise ja kliinilise tööga tegeles J. Savisaar pidevalt ka teaduslikul alal, kirjutas üle 20 teadusliku töö ja kaitses kandidaadiväitekirja 1949. a. Oma igapäevases elus tundsime teda kui alati sõbralikku ja abivalmis seltsimeest, head pedagoogi ja suurte praktiliste kogemustega arsti.

J. Savisaare isikus kaotas kateedri kollektiiv armastatud kateedrijuhataja ja hea vanema seltsimehe, Tartu Kliinilise Haigla siseosakond lugupeetud suurte kogemustega praktilise arsti-konsultandi. Kõigile kaastöötajatele jääb temast alati helge mälestus.

Kateedri liikmed

Kehakultuur ja sport

RAJATI UUS SPORDIBAAS

Akadeemiline sõudmine on alati olnud üliõpilasnoorsoo üheks populaarsemaks spordialaks. Ka meie ülikoolis on see kaunis ning tervislik spordiala omandanud lühikese ajaga laialdase populaarsuse. Seda tõendab kas või seegi fakt, et sõudespordi sektsiooni tööst võtab momendil aktiivselt osa üle 60 sportlase. Paljud TRÜ sõudesportlased, esmajärjekorras meeste ühene, neljane ja kaheksane paatkond, on määratud Eesti NSV koondvõistkonna kandidaatideks NSV Liidu rahvaste I spartakiaadi sõudevõistlustest osavõtuks.

Akadeemilise sõudmise sporditehnika on üks kõige keerulisemaid ning selle omandamine nõuab järjekindlat treeningut, seepärast asusid TRÜ sõudesportlased kohe pärast välishooaja lõppu otsima võimalusi normaalseks treeninguks ka talveperioodil. Jõuti otsusele — tuleb ehitada ühiskondlikus korras sisebassein. Selleks leiti sobiv koht teater «Vanemuise» endise hoone varemeis. Raskusi oli basseini ehitamisel muidugi küllalt, sest puudusid kvalifitseeritud tööjõud ning vastavad materjalid. Hea tahtega saadi aga kõigist raskustest üle.

Basseini ehitamine väärib tähelepanu eelkõige seetõttu, et see on esimene taoline üritus meie vabariigis. Ürituse vastu tuntakse huvi isegi väljaspool meie vabariigi piire. Nii külastasid hiljuti vabariigi meistri, Ajaloo-Keeleteaduskonna neljase paatkonna treeningtundi TASS-i fotokorrespondendid, tehes hulga ülesvõtteid meeskonna treeningvõtetest.

Praegu kasutavad basseini kõik Tartu linna sõudesportlased. Ei ole kahtlust, et selle spordibaasi rajamine on otsustava tähtsusega eriti Eesti NSV koondvõistkonna edu saavutamisel NSV Liidu rahvaste I spartakiaadil sõudevõistluses.

V. Tuuling,
TRÜ sõudesektsiooni presiidiumi esimees

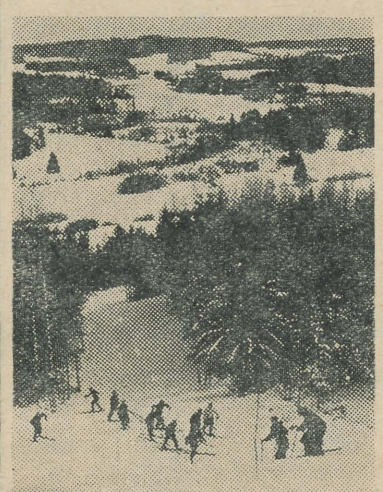

Võistlusi õppevaheajal

Vaatamata pingelisele eksamisessioonile on TRÜ koondvõistkondade liikmed suusatamises, korvpallis ja ujumises olnud pidevas treeningus, et õppevaheajal toimuvatel vabariikliku ja üleliidulise ulatusega võistlustel tublilt esineda.

Pidevalt on praegu treeninguis TRÜ 30 parimat suusatajat treenerite E. Abeli ja O. Allika «silma all». On läbi viidud treeninglaagrid Tartus ja Käärikul ja juba täna asuvad meie suusatajad Tallinnas võistlusrajale, et vabariigi ametiühingute esivõistlustel kaitsta ülikooli spordiau. Nädal hiljem aga algavad Kaasanis NSVL kõrgemate koolide esivõistlused suusatamises.

28. jaanuaril algavad NSVL talvised esivõistlused korvpallis. Esimesed mängud peetakse naistele Tallinnas ja meestele Riias. ENSV-d esindavad nendel võistlustel Tartu «Kalevi» naiskond ja meeskond, kus enamiku mängijatest moodustavad TRÜ korvpallurid. Nende esimesteks vastasteks on Nõukogude Liidu tugevaimad võistkonnad, nagu Leningrad ja Tbilisi «Burevestniku», Moskva «Dünamo» ja «Stroiteli» naiskonnad ning Riia ASK ja «Spartaki», Leningradi «Burevestniku» ja Moskva «Dünamo» meeskonnad.

P. Jürgens

Piltidel: (Ülal) Slalomivõlvakul Väikesel Munamäel. (All) KKO üliõpilane U. Kajak, NSV taliolümpiameeskonna kandidaat kahevõistluses, hüpet sooritamas.

TÄHELEPANEKUID KAUGÕPPESESSIOONILT

3.—13. jaanuarini toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna mittestatsionaarsetel üliõpilastel järjekordne õppeja eksamisessioon. Vaatamata sellele, et tänavu oli talvisest sessioonist osavõtt vabatahtlik, kogunes määratud ajaks ülikooli seinte vahele arvukas kaugõppelaste pere, mis näitab, et meie mittestatsionaarsete üliõpilaste valdav enamus suhtub oma kohustustesse täie tõsidusega.

Alljärgnevalt lubatagu peatuda mõnedel küsimustel, mis on seotud mittestatsionaarsete üliõpilaste iseseisva tööga.

Tingitult Ajaloo-Keeleteaduskonna spetsiifikast on vastavatel aladel kõrgemat haridust omandajate töös erakordselt tähtsal kohal iseseisev töö raamatuga. Meie ülikooli juures on selleks olemas head võimalused tänu Ajaloo-Keeleteaduskonna seminari raamatukogule, mis võimaldab üliõpilastele vajaliku erialase kirjanduse kiiret kättesaamist. Raamatukogu lugemissaalid leiavad kasutamist väga paljude poolt, kes ühel või teisel põhjusel ei saa mujal töötada. Seminari töötajad on suhtunud suure abivalmidusega üliõpilaste soovide rahuldamisse.

Rääkides kaugõppelaste pretensioonidest mainitud raamatukogu suhtes tuleb peatuda õppekirjanduse küsimusel. Raamatukogu on küll varustatud kõigi õpikutega, mida teaduskonna üliõpilastel võib tarvis minna, kuid kahjuks leidub paljudest õpikutest seminari fondides vaid 1—2 eksemplari, millest loomulikult ei piisa kõikide soovijate rahuldamiseks, pealegi veel sessiooni pingelistel päevadel. Nii näiteks said Lääne-Euroopa keelte alal spetsialiseeruvad üliõpilased äsja möödunud eksamisessioonil teravalt tunda puudust inglise ja saksa keele ajaloo õpikuist. Selleks, et kasutada vajalikku teost, tuli pahatihti päeva paar oodata, enne kui eelmine laenutaja raamatu läbitöötamisega lõpule jõudis.

Praegu juba olemasoleva õppekirjanduse osas ei ole seesuguse ebanormaalse olukorra parandamine loomulikult kerge, sest uute eksemplaride täiendav muretsemine on seotud suurte, kui mitte koguni ülesaamatute raskustega. Küll aga on kõigi mittestatsionaarsete üliõpilaste tungivaks sooviks, et edaspidi muretsetaks teaduskonna raamatukogule igast ilmuvast õpikust rohkem eksemplare. 5—6 õpiku olemasolust seminari fondides piisaks selleks, et vältida sessiooni ajal õppekirjanduseta jäämise hädaohtu.

O. Paabo

MEIE KIRJAKASTIST

Kallis ülikooli leht!

Mina olen Joosu. Olen viieaastane ja mul on veel emme ja vanaisa ja kaks vanaema ja onu Kustas, kes mängib trummelit. Mina käin lasteaias.

Käisin pühapäeval isa ülikoolis nääripuul. Tahtsin siis sääl näärivana käest ühtteist küsida ja salmi lugeda — mul on nüüd uus salm, palju ilusam kui vana — aga näärivanal ei olnud raasukestki aega ja nii ma ei saanudki lugeda.

See ülikooli nääripuu see oli mul tänavu juba seitsmes nääripuu.

Ülikooli nääripuu on ikka suur küll ja elektrilambid olid kõik ilusasti küljes. Aga ettekanded olid needsamad, mis ema nääripuul Pioneeride Majas. Seal oli üks tädi, kes ütles, mis nüüd tuleb. Tal oli niisuke suur raamat, kust ta vaatas. Aga seal raamatus olid kolenaljakad sõnad, et ei saa arugi kohe. Tädi luges, et nüüd tuleb üks «temperamentne» tants, aga mis see «temperamentne» on. Ja siis oli veel naljakas sõna «akropaatiline». Vanaema ütles kodus, et see on tsirkus, aga mis tsirkus see ikka oli, polnud sääl karumõmmegi. Neid naljakaid sõnu oli ikka palju, nagu «väin» ja «Muhumaa» ja «ispaania» ja veel suur hulk. Mul ei jäänud kõik meelde. Ja siis tädi ütles veel, et kirjanik Juhan Smuul kirjutab meile ajalehes «Sirp ja Vasar» juttu muhulastest. Mina palusin isa kodus lugeda seda juttu, aga isa ütles, et ah sina ei saa sest veel aru. Aga mina ikka ei usu, et ei saa aru. Mis teie arvate? Noh aga seda ma tean isegi, et Juhan Smuul ei kirjutanud luuletust «Madruse müts», vaid et seda tegi Ralf Parve. Mul on kodus see raamat ja isa tõi mulle Moskvast madrusemütsi kah. Mina ütlesin küll kohe, et ei ole nii, aga tädi . . .

Ja siis suured poisid ja tüdrukud tantsisid seda Smuuli tantsu «Muhulaste seiklused», aga polnud sääl seiklusi ega midagi. Üks onu ja kaks tädi tantsisid, koputasid üksteisele õla peale ja pilgutasid naljakalt silmi ja siis oli neil kurb meel. Mina küll sest asjast aru ei saanud, aga minu taga üks onu ütles, et see on prantsuse kolmnurk ja meie lasteaias üks suur poiss ütles, et mis nad muud tegid kui kurameerisid. Aga mina ei saa ikka aru, mis see prantsuse kolmnurk ja kurameerisid on.

Ja siis tantsisid kaks tüdrukut. Tädi ütles, et nüüd siirdume kaugele Paaniasse ja vaatame, kuidas tantsitakse tango-poleerot. Isa ütles, et see on paania tants. Aga üldse see polnud kellegi tants. Kaks suurt tüdrukut, nii suured kui minu Virve-tädi, olid oma põsed vesivärvidega punaseks sikerdanud ja siis ikka keerutasid ja raputasid ennast edasi-tagasi. Mina tahtsin lasteaias ka, aga kasvatajatädi ütles, et see pole viisakas.

Ja siis üks tüdruk mängis klaverit ja tädi ütles, et see on ilus «temperamentne» lugu, aga see polnud ühtegi ilus lugu. Meie majas Selma-tädi laulab ikka seda, kui ta õuele pesu kuivama paneb, et «Ah Romani, Romani, Romani». Sellest on mul juba villand, mis sa ikka ühtelugu romanitad. Oleks, et oleks mänginud «Istambuuli» — see on tore lugu, sääl on tolmulipud ja lossikuningad kõik sees. See sultan, see on lossikuningas.

Seda ma tahtsingi teile kirjutada, et lõbu oli vähe. Suured naersid küll, aga meie ei saanud paljudest asjadest aru. Näärivana tuli, aga seegi polnud ikka päris. Tal oli selline punane ja pragudega nina. Ma arvasin kohe, et on palju õunu söönud ja magada ei saa selle ninaga kah. Küllap ta õhtul võtab selle ikka eest ära. Kui te näärivana näete, siis ütelge talle, et tulgu järgmine kord uue ilusa ninaga ja et lapsed tahavad ikka salmi lugeda kah. Kui ta üksi ei jõua, siis võtku teised näärivanad kaasa, neid on ju mitu.

Ja siis selle pileti peale tuli kirjutada oma nimi. Mina ikka vaatasin, et kuidas need väikeste rühma põngerjad seda nime kirjutavad. Aga isa oli pahane ja ütles, et see on Tartus ainuke näärivana, kes annab paki allkirja vastu. Mina sain oma paki põialpoisilt ja see ei tahtnud nime ega salmi.

Nüüd ma pean ruttu lõpetama, sest ema käsib kohe magama minna. Aga näärivanale ikka kirjutage ja küsige, et vahest tema teab, mis need naljakad sõnad tähendavad.

Joosu.

Toimetaja R. AULING

MB 00066 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 207

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (290)

Reede,
10. veebruar
1956. a.

IX aastakäik

Üksmeelne heakskiit uue viisaastaku direktiivide projektile

2. veebruaril s. a. toimus Õigusteaduskonna ja Majandusteaduskonna õppejõudude koosolek, kus arutati NLKP XX kongressi direktiivide projekti NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani kohta aastaiks 1956—1960 ja fikseeriti edasisi teid ja vahendeid teaduskonnas toimuva õppekasvatustöö ja teadusliku töö taseme tõstmiseks, et omalt poolt kaasa aidata kuuenda viisaastaku plaani ülesannete edukamaks täitmiseks.

Koosoleku poolt leidis direktiivide projekt palavat toetust ja heakskiitu ning teaduskonna õppejõud võtsid endale kohustuseks direktiivides püstitatud ülesannete täitmiseks võidelda aktiivselt seni teaduskonna töös veel esinevate puuduste vastu, tõsta oma ideelis-poliitilist ja teoreetilist taset ning siduda tihedamalt õppe- ja teaduslikku tööd praktikaga.

Et teaduskonna õppejõudude koosseis on väikesearvuline, praktika poolt lahendamiseks ülestõstetud probleemid aga arvukad, otsustati teaduslikus töös senisest ulatuslikumalt arendada koostööd praktikutega, tõmmata neid kaasa kateedrites toimuvasse teaduslikku töösse. Sel eesmärgil luuakse kateedrites õppejõududest ja prkatikutest koosnevad loomingulised kollektiivid praktikas tõusetunud teoreetiliste küsimuste läbitöötamiseks ja lahendamiseks. Samuti rõhutati vajadust kateedrite teadusliku töö planeerimisel pidada tihedamat sidet vabariiklike organitega teadusliku töö temaatika elulähedasemaks ja praktika vajadusi silmaspidavamaks muutmiseks.

Arvestades seda, et Eesti NSV-s ei ole peale TRÜ Õigusteaduskonna ühtki teaduslikku või kõrgemat õppeasutust, mis tegeleks õigusteaduslike probleemide teadusliku uurimisega, tõstatas koosolek küsimuse vabariikliku seadusandluse baasil toimuva teadusliku uurimistöö tõhustamiseks teaduskonna juurde teaduslike kaastööliste kohtade loomisest, mis aitaks kaasa teaduskonna õppejõudude teaduslikus töös paremate võimaluste loomisele kui ka praktika poolt õigusteadlaste ette seatud ülesannete kiiremale lahendamisele. Silmas pidades eelseisvat vabariikliku seadusandluse kodifitseerimise ulatuslikku ülesannet, mis nõuab otsest abi ka teadlastelt, evib see küsimus erilist aktuaalsust.

Teaduskonnas toimuva õppeprotsessi paremaks läbiviimiseks kavandas teaduskond abinõud teaduskonna õppe- ja materiaalse baasi tugevdamiseks, eriti Majandusteaduskonnas ajakohase sisustuse ja seadmetega laboratooriumi ja kabinettide väljakujundamiseks ning üliõpilaste paremaks varustamiseks õpikute ja õppematerjalidega. Kaubandusökonoomika kateedrile tehti ülesandeks välja töötada ökonomistide kaadri ettevalmistamiseks TRÜ Majandusteaduskonna uus õppeplaan, mis võimaldaks ettevalmistatavate spetsialistide väljalaset paremini kooskõlastada Eesti NSV konkreetsete vajadustega.

Kavandati ka abinõud õppeprotsessi kasvatusliku osa tõstmiseks ning komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide aktiivsemaks abistamiseks üliõpilaste hulgas kasvatustöö teostamisel.

Samuti pidas koosolek vajalikuks parandada teaduskonna varustamist nii kodumaise kui ka välismaise uuema teadusliku kirjandusega ning jooksva seadusandluse materjalidega.

Mittestatsionaarse osakonna töö parandamiseks otsustati tõsta kateedrite ja õppejõudude vastutust kaugõppetöö alal ja luua kaugõppeosakonna üliõpilastele soodsamaid töötingimusi nende õppematerjalidega ja metoodiliste juhenditega parema varustamise teel.

Koosolek näitas, et Õigusteaduskonna ja Majandusteaduskonna õppejõudude kollektiiv on valmis pühendama kogu oma jõu ja võimed kuuenda viisaastaku plaani grandioossete ülesannete täitmise kindlustamisele.

K. Püss,
Õigus-Majandusteaduskonna dekaan

* * *

Hiljuti toimus Matemaatika-Loodusteaduskonnas õppejõudude ja abipersonali üldkoosolek, kus arutati NLKP Keskkomitee poolt esitatud partei XX kongressi direktiivide projekti uue viisaastaku plaani kohta.

Ettekandega esinenud teaduskonna dekaan dotsent A. Mitt andis ülevaate direktiivide suurest tähtsusest niihästi kogu Nõukogudemaa kui ka Tartu Riikliku Ülikooli suhtes, peatudes ka Matemaatika-Loodusteaduskonna arenguperspektiividel.

Direktiivide suurt tähtsust rõhutati ka järgnenud sõnavõttudes. Sõnavõtjad tõstsid üles rea väga olulisi probleeme ja kitsaskohti, mille lahendamine peab olema juba lähema aja ülesandeks. Nii juhiti tähelepanu puudustele, mis pidurdavad väljalastavate spetsialistide taseme tõusu, peeti vajalikuks üliõpilaste koormuse vähendamist 24 tunnini nädalas, nooremate õppejõudude koormuse vähendamist 600—540 tunnini jms.

Koosolek leidis, et üliõpilaste vastuvõtu taasavamine geoloogiaosakonda on hädavajalik teaduskonna edasise arendamise huvides, eriti arvesse võttes tugeva ja kogenenud pedagoogide kaadri ning materiaalse baasi olemasolu nimetatud osakonnas.

Sõnavõttudes rõhutati praktikaga loova koostöö edasise arendamise vajalikkust. Samuti näidati konkreetsed abinõud pedagoogide ettevalmistuse parandamiseks, nagu näitlike õppekabinettide loomine, õppetöökodade ja geograafilise väljaku rajamine.

Koosolek võttis vastu üksikasjalise otsuse omapoolsete ettepanekutega uuel viisaastakul eelseisvate ülesannete kohta.

T. Orav

ALMAVÜ TRÜ organisatsiooni ülesannetest

I. Siidmäe,
ALMAVÜ TR Ülikooli komitee esimees

Möödunud aasta detsembrikuus toimus TRÜ ALMAVÜ organisatsiooni konverents, mis tegi kokkuvõtteid senisest tööst ja määras kindlaks organisatsiooni ülesanded eelolevaks aastaks.

Millised on siis need ülesanded? Tähtsaimaks alaks, millega tegeleb ALMAVÜ organisatsioon ülikoolis, on laskesport. Siin on saavutatud ka mõningat edu. Kuni möödunud aastani oli TRÜ ENSV kõrgemate koolide vahelistel laskevõistlustel traditsiooniliselt viimasel kohal. Nüüd aga on tänu laskespordi treeneri sm. Võrno tublile tööle TRÜ nende võistluste rändkarika võitja. Laskmine on muutunud massispordiks, millest võtab osa üle viiesaja üliõpilase. Tekkinud on suur hulk VTK I ja II astme täitjaid ja üle 70 järgusportlase, neist isegi 5 esimese järgu sportlast, kes valmistavad ette meistrijärgu normide täitmist (Tihhonova, Kalda, Pahlman jt.).

On vajalik, et laskespordi eesrindliku teaduskonna (Arstiteaduskond) kõrval ka Ajaloo-Keele- ja Õigus-Majandusteaduskond hakkaksid selle spordialaga rohkem tegelema. Esimese ja teise kursuse üliõpilastele on laskespordiga tegelemine isegi vajalik, sest VTK normides, mida iga üliõpilane peab täitma, on laskmine ette nähtud kohustusliku alana. Laiendada on vaja ka püstolilaskeringi tööd, kus on kõik materiaalsed võimalused töö laiendamiseks olemas.

Teiseks tähtsamaks töölõiguks on mootorspordiringide töö. Konverentsil kritiseeriti Ülikooli komiteed teravalt selle eest, et ta ei suutnud mootorratta õpiringi kõrval käima panna ka autojuhtimise õpiringi. Nüüd on materiaalsed takistused, mis seni esinesid, kõrvaldatud. Ülikoolil on loodud oma vastav õppekabinet, muretsetud autovrakk vajalike detailide ja nende lõigete tegemiseks ning sõidukorras auto õppesõitudeks. Veebruarikuu esimesel poolel algavateks kursusteks organiseerimine on pandud ALMAVÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna komiteele (esimees R. Allikas). Asjasthuvitatutel tuleb pöörduda taotlusega oma teaduskonna ALMAVÜ organisatsiooni esimehe poole. Et soovijaid on palju ja kõiki korraga rahuldada ei saa, siis on määratud eelisjärjekord neile, kes ülikooli lõpetades lähevad tööle õpetajatena. Paralleelselt autoringiga töötab edasi ka mootorrattajuhtimise õpiring.

ALMAVÜ organisatsiooni raames on tööd alustanud või alustamas veel terve rida teisi ringe (ratsaspordi-, parašütistide ring, tõlkide ring, purjespordiring, purilennuring). Teaduskondade komiteed peavad siin aktiivsust üles näitama ja kõik asjasthuvitatud vastava ringi töösse tõmbama.

Üleülikoolilise ALMAVÜ komitee ülesandeks on laiendada organisatsiooni tööd õppejõudude ja administratiivmajanduse personali hulgas, kus see seni on äärmiselt nõrk olnud. Ka ALMAVÜ töö näitlik agitatsioon on seni olnud ebarahuldav. On vaja organiseerida regulaarselt ilmuv seinaleht ja välja panna teadetetahvel.

ALMAVÜ TRÜ organisatsioon ootab eeloleval semestril oma ridadesse uusi aktiivseid liikmeid, et oluliselt parandada selle riiklikult tähtsa organisatsiooni tööd.

VÕISTLUSLUULETUS NR. 20

RAHVALAULIKU SAJATAMINE

Hävis hirmus röövel Hitler,
tapakirve tarvitaja.
Tuleleegis leidis surma,
teise surma mürgisuitsus.
Teenis kolmandagi koolu,
otsa kõige ohtlikuma:
need on needus ja sajatus,
mitme rahva valus vanne,
tuhandete vihatuli,
tõeinimeste tõotus:
ei enam anta sõjasarve,
veremõõka mõrtsukale!
Kel maomõtted meie maale,
ussisilmad siia poole,
käib veel jälgedes jäleda,
kandes Hitleri kannukseid,
selle saagu — ma sajatan —
vastuseks mu surmavanne!
Saagu see käsi katki löödud,
katku käsi kääpa kantud,
mis veel mõtleb mõõka võtta,
pigistada pihku selleks,
et me naisi nutma panna,
rauku saata rabadesse,
lapsi sohu surmasuhu!
Mädanegu mõrvakäsi,
mis teeks meie majad tuhaks,
maa annaks mõrtsukale,
pruunisärgi paikajale!

Dotsent Artur Lombak 60-aastane

28. jaanuaril 1956. a. pühitses Tartu Riikliku Ülikooli marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud dotsent Artur Lombak oma 60. sünnipäeva.

Dotsent A. Lombak, kes on isiklikult osa võtnud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ajaloolistest võitlustest ja kellel on nimetamisväärsed teened eesti töörahva vabastamisel kodanluse ikkest, töötab Tartu Riiklikus Ülikoolis õppejõuna alates 1945. aastast.

Oma meeldejäävalt elavate loengute ja sisukate seminaride kaudu on dotsent A. Lombak saanud üldiselt tuntud ja ühtlasi armastatud õppejõuks.

TRÜ kollektiiv soovib juubilarile head tervist ja palju edu noorte spetsialistide kasvatamisel veel paljude aastate jooksul.

KOKKUVÕTTEID EKSAMISESSIOONIST

Tehes kokkuvõtet äsja möödunud talvisest eksamisessioonist paistab esialgu nagu kõik korras olevat. Üldkokkuvõttes said kõigis aineis ainult väga head hinded eksameile ilmunud üliõpilastest 28,7%, väga häid ja häid hindeid 56,7%, rahuldavaid hindeid 9,2% ja mitterahuldavaid hindeid 5,2%. Eelmiste eksamisessioonidega võrreldes on üldine olukord mõnevõrra isegi paranenud. Eksamisessiooni tulemuste üksikasjalikum analüüs toob aga esile tõsiseid puudusi ja sunnib otsima nende põhjusi. Võtame näiteks fakti, et mitterahuldavaid hindeid saanud üliõpilastest langeb esimestele ja teistele kursustele 52%, rahuldavaid hindeid saanud üliõpilastest 51%. Veel halvemaks muutub pilt, kui vaatame eksamitulemusi teaduskondade ja üksikute ainete ja ainetegruppide viisi. Siin torkavad silma Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Arstiteaduskonna esimesed ja teised kursused. Matemaatika-Loodusteaduskonnas saadi kaugelt suurem enamus rahuldavaid ja mitterahuldavaid hindeid matemaatilistes ainetes, Arstiteaduskonnas aga histoloogias ja anorgaanilises keemias. Esimeste ja teiste kursuste rahuldavate ja mitterahuldavate hinnete põhjuseks võime arvata keskkoolide mittekülladast ettevalmistust teatud ainetes ja nooremate kursuste üliõpilaste harjumatust ülikoolis õppimise metoodikaga, kuid sellele lisandub kahtlematult puudujääke ka õpetamisel ja üliõpilaste poolt õppetöösse suhtumises. Millega muidu võiks seletada asjaolu, et Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursusel saadud 11 mitterahuldavast hindest 10 saadi operatiivses kirurgias koos topograafilise anatoomiaga või Ajaloo-Keeleteaduskonna viiendal kursusel kõik 8 mitterahuldavat hinnet filosoofia ajaloos.

Eeltoodud faktid lasevad oletada, et mitte kõik meie õppejõud ei ole andnud kogu semestri jooksul oma parimat noorte spetsialistide ettevalmistamisel, et mitte kõik üliõpilased ei ole aru saanud sellest hoolitsusest, mida osutab neile nõukogude kord ja et neilt vastutasuks ootab nõukogude rahvas meie rahvamajanduse ja kultuurielu häid eriteadlasi, kelleks saamine nõuab ülikoolis pakutavate teadmiste maksimaalset omandamist.

Ü. Saag

TRÜ ametiühinguorganisatsioonis

Märkmeid Arstiteaduskonna ametiühinguorganisatsiooni tööst

Arstiteaduskonna ametiühingubüroo oma uues koosseisus on töötanud praeguse ajani ainult neli kuud. Ehkki see on liiga lühike aeg selleks, et teha üldistusi saavutuste ja puuduste kohta, oleks siiski otstarbekohane avaldada mõningaid märkmeid oma tööst. Tööd alustada polnud kerge, sest valimised viidi läbi suure hilinemisega ja büroo, alates esimehest, oli valitud täiesti uues koosseisus. Ilma et oleks võimalik olnud tutvuda olukorraga teaduskonnas tuli asuda selliste tähtsate ürituste teostamisele, nagu oktoobripidustuste läbiviimine, kolhoosi abistamine ja staadioni korrastamine. Edaspidi tuleks ametiühingu juhtivatel organitel meeles pidada, et valimisi ei korraldataks enne suuri riiklikke tähtpäevi. Büroo lahendas siiski kõik küsimused rahuldavalt ning asus seejärel oma plaanipärase töö juurde.

Märkimisväärset edu on büroo saavutanud šeflusalases töös (šeflussektori esimees sm. Beltšikov). Saavutati hea kontakt juhatusega, oldi abiks Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva tähistamisel, samuti abistati kolhoosi sügisestel põllutöödel. Head edu on saavutanud meditsiiniliste spetsialistide kompleksbrigaad kolhoosnikute tervise parandamisel. Kavas oli veel rida üritusi, kuid siis kinnitati teaduskonnale uus šeflusalune kolhoos, järjekorralt juba kolmas, mis katkestas tehtud tööd ja ettevalmistused. On täiesti lubamatu olukord, et šeflusaluseid kolhoose vahetatakse nii tihti, sest viljakas šeflustöö võib aset leida ainult pikemaajalise šefi ja šeflusaluse kolhoosi koostöö puhul.

Mõningat edu oma töös on saavutanud ka kultuurikomisjon (esimees sm. K. Toomari). On olemas võrdlemisi hea isetegevuskollektiiv, organiseeritakse edukalt kino ja teatri ühiskülastusi, plaanis on läbi viia kohtumisi meie kultuuritegelastega, ekskursioone jne. Kuid ka sel alal on suuri raskusi — nii on praegu Arstiteaduskonnas üle 50 üliõpilase, kes tahavad aktiivselt osa võtta isetegevusest, kuid ruumide ja juhendajate puudumisel ei ole saanud seda teha.

Õppe-teadusliku töö komisjon (esimees sm. Petlem) on teinud märkimisväärse töö õppedistsipliini ja õppeedukuse parandamisel üliõpilaste seas. Kõikides rühmades on läbi viidud tootmiskoosolekud, arutatud nõrgemate rühmade halva õppeedukuse põhjusi koos rühmakolmikutega ametiühingubüroo istungitel.

Ametiühingulise töö üheks puuduseks on teaduskonna mahajäämus ajalehtede tellimise osas ja ALMAVÜ tegevuses, olgugi et büroos on selleks ette nähtud vastutavad isikud (sm-d Ivanova ja Tsentropov). Sm. Ivanoval on juba ammugi olemas ajalehtede levitajate nimekiri kursustel, isegi nende kodused aadressid, kuid kontakti ta nendega seni ei ole leidnud. On selge, et nimekirjal on ainult siis väärtus, kui selle taga nähakse elavaid inimesi.

Ametiühingubüroo on andnud abi majanduslikult raskustes olevatele üliõpilastele, toetusi on välja maksetud kogusummas enam kui 2000 rubla väärtuses. Täiesti lubamatuks tuleb pidada seda, et õppevaheajaks polnud kõrgemal seisvate ametiühinguorganisatsioonide poolt TRÜ üliõpilastele eraldatud ühtki tuusikut puhkekodudesse sõitmiseks. Selles suhtes on meie teaduskonnalgi tõsiseid pretensioone nii ülikooli kui ka vabariiklikule ametiühingukomiteele.

Antud etapil on Arstiteaduskonna ametiühingulise töö nõrgemaks lüliks töö ametiühingurühmades, mis on osalt tingitud ka Arstiteaduskonna laialipillatusest ja rühmade rohkusest, kontakt büroo ja rühmade vahel pole veel küllaldaselt hea. Üliõpilasmasside aktiivsust on võimalik tõsta aga rühmade töö parandamise läbi. See on väga tõsine ülesanne ja praegu suunab büroo kogu oma jõu selle lahendamisele. Nõupidamine rühmaorganisaatoritega on läbi viidud, kuid sellest on vähe, sest antud küsimuses ei anna tulemusi niivõrd nõupidamised kui ametiühingubüroo liikme isiklik eeskuju ja aktiivne osavõtt rühmakoosolekutest. Ametiühingubüroo liikmed viivad selle ürituse läbi otsekohe kevadsemestri alguses. Üliõpilasmasside aktiivsuse tõstmises loodab ametiühingukomitee ka dekanaadi ja teaduskonna komsomolibüroo abile. Kontakt nende organisatsioonidega ning teaduskonna partei-algorganisatsiooniga on hea, seepärast loodame, et suudame oma tööga toime tulla.

L. Päi,
Arstiteaduskonna ametiühingubüroo esimees

LAAGRIPÄEVILT VELLAVERES

Kesk lumiseid kinke ja härmatanud puid magab Vellavere pioneerilaager rahulikku talveund. Talv — see on tema jaoks vaikne puhkeaeg.

Ent järsku — mis see on? Ümbrus täitub noorte rõõmsaist häältest. Varsti on noori täis kogu majaesine. Laagrihoone ärkab, avab haigutades suu — ja uksest lipsavad sisse paarkümmend neidu ja noormeest. Maja virgub lõplikult: kes julgesid häirida ta talveund? Kuid varsti ununeb uni ja järgneva üheteistkümne päeva kestel elab ta soojalt kaasa kõik üliõpilaste talvelaagri väikese sõbraliku kollektiivi rõõmud ja mured.

Mida kõike ei näe ja kuule laagrihoone nende päevade kestel.

Aga laseme kõnelda laagri seinalehel, mis ilmus iga päev ja kus leiavad kajastust kõik laagrielu küljed:

«Pärast väikest puhkust algas esimene suusaretk Vellavere laagri ajaloos. Ajaliselt väike matk jättis meile kustumatud muljed. Tuntud ilusuusataja Arvi Oks demonstreeris kiirlaskumise kõrget klassi kuid kõigi demonstratsiooni jälgijate suureks imestuseks kaotas ta demonstratsiooni lõpuks 50% suuskadest ja nägemisvõimest.

Suur eeskuju põhjustas järgimist. Peagi demonstreeris Vello Lääne osavalt sukeldumist lumehange, purustades oma pealuu kaasabil suusa esiotsa pilbasteks. Tema saavutuse peaga lumme rajatud augu mõõdete suhtes ületas Kiira Raud.

Ka Urve Seep lõbustas suusatajaid lõbusate etüüdidega, millest kandvama osa moodustasid sõidud pajupõõsasse.

Õhtuses söögilauas auravate kartulipudrukausside taga tõestas meie treener Arvi Oks, et vaatamata ebaõnnestumisele suusarajal polnud ta kaotanud «sportlikku vormi».»

* * *

«Eilse päeva suursündmuseks kujunes päeva üks viimaseid ühisüritusi — viktoriin. Parim tulemus — 26 punkti 42 võimalikust. Selle saavutas Vello Lääne.

Naiste parim tulemus — 21 punkti. Selle saavutas Reet Nuust. Meeste ja naiste esikoht — bibliograafidele!»

* * *

«Uisuväljakul on imelikul viisil kaduma läinud kõik konarused ja muhud. Kurjad keeled sisistasid, et siin olevat süüdi Eljoti, Esimehe, Anto, Vello jt. pikalipildumised, mille abil jääpinna defektid põrutati teise poole peale.»

* * *

Seinalehe viimane number oli teistest kaks korda mahukam. Ta ilmus ärasõidupäeval ja siin avaldasid oma laagrimuljeid kõik osavõtjad.

«Kui ma Tartust pidin tulema laagrisse, siis oli mul selle ettevõtte vastu teatav umbusk ja ma võtsin seda peaaegu ametikohusena. Nüüd aga, lahkudes laagrist, on raske sõita Tartu. Kahju on maha jätta neid, kellega sai koos veeta nii mitmeid ühiseid suusapäevi, tantsuõhtuid jne. Kuigi vahel oli ka mossitamisi, jäi mulle üldmulje kõigi sealolijate kohta hea. Paljudes inimestes leidsin ma omadusi, mida varem ei teadnud oodatagi,» teeb kokkuvõtte puhkepäevadest Vellaveres laagriülem Anto Raukas.

Vilma Vares kirjutab: «Jätame maha selle kahekorruselise maja, elupuud akna all, pasuna, söögitoa pika pingi. Aga kaasa viime siit mitu sületäit häid mälestusi. Oli ju tore, kui Esimees sõi käkke nagu ekskavaator muldat Ning hilisõhtused arutelud, Sveni jutud «Cum grano salis», Monte aristokraatlikud (heas mõttes) sõnavõtud, eilsed kõvad kartulid, klassikaline Vellavere saun jne. jne.»

Neid täiendab treener Arvi Oks: «Kuigi mu töö treenerina laagris on vähe vilja kandnud, mida tõendavad lõhutud suusapaarid, on siiski Vellavere laagrist mulle jäänud parimad mälestused.»

Samal arvamusel on ka Moskva M. V. Lomonossovi nimelise Riikliku Ülikooli füüsikaosakonna üliõpilane Riho Nõmmik, kes viibis külalisena laagris: «Kosutavad suusaretked ja söömaajad ning õhtud, mis veedeti toreda üliõpilaskollektiivi hulgas, jätsid parimad muljed hästi veedetud vaheajast.»

Laagrimaja käest ei küsinud keegi ta arvamust. Tema jäeti jällegi üksinda suveks välja puhkama. Aga endamisi kiitis ta kõik need arvamused heaks ja ühines ka sooviga, mida üksmeelselt väljendasid laagrist lahkujad: saagu tänavune laager traditsiooniks, veedame ka järgmisel aastal vaheaja lõbusalt ühes-koos!

H. Kään

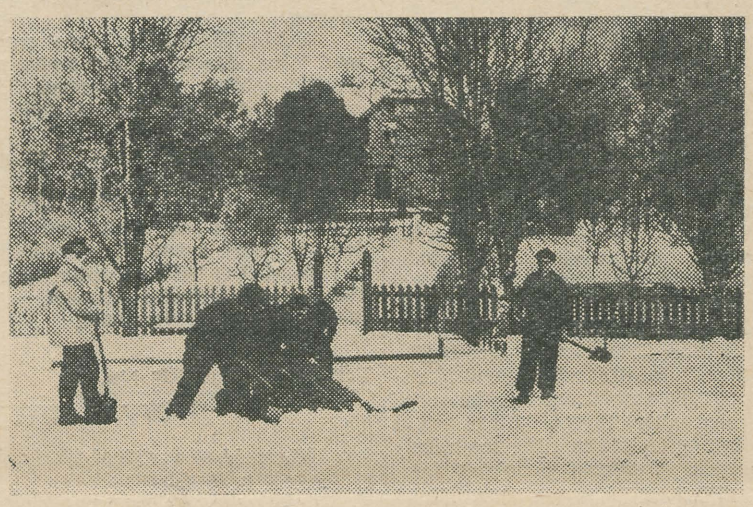

Liuvälja rajamas.

Retk vanadele mälestusmärkidele

Jõudmata oodata aega, millal avaneb kord võimalus minna ekskursiooni korras tutvuma Tallinna ajalooliste vaatamisväärsustega, otsustasin selle läbi viia omal jõul. Üritus kujunes üheks huvitavamaks minu vaheaja veetmise programmis. Olin semestri jooksul kuulanud prof. Vaga loenguid eesti kunsti ajaloost ja nüüd vaatas Tallinn mulle otsa uue palgega.

Et kursuse läbivõetud osa käsitleb valdavas osas sakraalehitusi, siis vaatasin kõigepealt neid. Süngetes kirikutes, mis ehitati rahva vaimseks ahistamiseks, avaldub ometi rahva hulgast pärinevate meistrite ehitusoskus ja peen kunstimeel.

Kirikutest huvitavamaid on XIV sajandil ehitatud Pühavaimu kirik. See on ebatavaline oma kahe lööviga, paeluv paljude kunstiväärtuslike puunikerdustega ja tähelepanuväärse altariga, valmistatud maalija ja skulptori Notke poolt XV sajandil.

Vaatasin veel Oleviste kirikut mis hoolimata oma välisest hiilgusest ja võimsusest jättis seest vähem-ängistava mulje. Kesklöövi kõrgus ja kõledus võis omal ajal paljusid inimesi mõttema panna kõige maapealse mannetusest ja kaduvusest ning sundida tõstma oma pilgu kõrgustesse. Kesklöövi on kaetud peene tähtvõlvistikuga.

Võiks meenutada veel trepiesist kiviplaati, mille alla olevat end matta lasknud 400 aastat tagasi üks don Juan, et kirikuliste tallavad jalad võiksid lunastada ta patud.

Omaette huvitava peatüki moodustavad kommunaalehitused ja linna elamud.

Esimestest tähelepanuväärseim on Tallinna raekoda, pärit XIV sajandist. Jälle hoone, mida võisin imetleda ainult väljast ja mille sisemuses on kättesaadavad ainult lilleäärideks ja muuseumiks kohandatud endine arkaad. Muuseumis seisab ka Vana Toomas, tormidest väsinud tuulelipp, mis varem seisis raekoja tornis. Põhjalikumalt võis tutvuda Suur-gildi hoonega, kus praegu asub Teaduste Akadeemia Ajaloomuuseum. Maja fassaadi tähelepanuväärseim osa on kindlasti portaal oma suurepäraste koputitega.

Kuigi keskaegsed Tallinna elamud on ümberehituste tõttu palju muutunud, tõmbavad nad enestele siiski kõigi linna külastajate tähelepanu. Mulle on nüüd mõistetav, miks need majad ehitati otsaga tänava poole ja mitte nii, nagu ehitatakse maju tänapäeval. Mul avanesid silmad laoruumide vintsiavade nägemiseks, viilu kaunistavate omapäraste petiknišside, ainuüksi Tallinnale omaste portaalide ja akende nägemiseks. Nende majade fassaadi taha võisin piiku heita muuseumis, kus väga elav makett illustreeris kõike seda, mida olin kuulnud loengul kõledatest külmadest kaupmehemaja siseruumidest.

Kuigi omapead kõndides ei osanud ma õieti vaadelda linna säilinud kindlustussüsteemi, ent siiski nägin peale Paksu Margareta, Pika Hermanni, Kiek in di Koeki ja Viru väravate ka paljusid teisi väiksemaid torne.

On rõõmustav, et kõike seda väärtuslikku ajaloo- ja kunstipärandit ei lasta hüvineda inimkäte ega ajahamba all, vaid säilitatakse restaureerimise ja muinsuskaitse abil.

M. Tiitsmaa,
eesti filoloogia osakonna
III kursuse üliõpilane

Registreeruge hiina ja hindi keele õpinguiks!

Kagu- ning Lõuna-Aasia hiiglarahvad, olles enestelt maha raputanud koloniaalrežiimi ikke, on maailmapoliitika areenil kiiresti kujunemas uuteks võimsateks teguriteks. Nõukogude Liidu rahvaid ühendavad eriti Hiina ja India rahvastikuga väga tihedad sõprussidemed ning toimub elav vastastikune läbikäimine. Et teineteist veelgi rohkem ja paremini tundma õppida, on vaja, et meiegi noored õpiksid nende meile sõbralike Aasia hiiglarahvaste keeli.

TRÜ juhtkonna toetusel külastas allakirjutanu möödunud õppetöö vaheajal Leningradi Riiklikku Ülikooli, et tutvuda sealse idafakultee-di tööga ja õppemeetoditega eriti hiina keele ning india keelte alal, mis kindlustab eelolevaks semestriks senisest süstemaatilisema töö mainitud võõrkeelte õppimisel.

Järgnevaks semestriks palutakse hiina ja hindi keele õpinguist osa võtta soovijail registreeruda juba aegsasti TRÜ lääne-euroopa kirjanduse ning klassikalise filoloogia kateedris.

Kõiki hiina keele fakultatiivkursusest osa võtta soovijaid palutakse ilmuda 10. veebruaril k. a. kell 19 TRÜ peahoonesse aud. nr. 1 loengute aja ja koha suhtes läbi rääkima.

P. Nurmekund

Ülikooli filatelistidele!

Meie vabariigis on filatelistide tegevus vaatamata nende arvukusele siiani olnud väga tagasihoidlik. Sama võib öelda ka Tartu filatelistide kohta. Nüüd on aga tekkinud Tartu Riikliku Ülikooli filatelistide peres mõte organiseerida rahvademokraatiamaade eeskujul filatelistide ring. Kui leidub soovijaid ja veidi pealehakkamist, saab see mõte ka teoks. Sellepärast palume meie ülikooli filatelistidel pöörduda oma arvamustega selles küsimuses ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» poole. (Kirjad oma arvamustega palutakse lasta TRÜ peahoones asuvasse toimetuse postkasti või tuua ajalehe toimetusse.)

Rohkem hoogu ja initsiatiivi

MÄRKMEID KOMSOMOLIAKTIIVI NÕUPIDAMISELT

Veebruarikuu esimestel päevadel toimus ELKNÜ Keskkomitees meie vabariigi kõrgemate õppeasutuste komsomoliaktiivi nõupidamine. Sellest võtsid osa kõrgemate õppeasutuste teaduskondade ja osakondade komsomolibüroode sekretärid. Nõupidamisel viibis ka rida komsomoli aktiviste Leningradi kõrgematest koolidest, kes kogemuste vahetamise korras jutustasid meile oma õppeasutuste kommunistlike noorte elust ja tegevusest.

Kogu nõupidamise töö kulges sõnavõttude korras. Esimene päev oli pühendatud õppetöö küsimustele. Iga kommunistlik noor teab, kui sageli on meil komsomoligrupi või -algorganisatsiooni koosolekute päevakorras õppetöö küsimused. Me valmistame koosoleku ette: määrame kindlaks päevakorra, aja ja ruumi, kogume dekanaadist terve kuhja statistilist materjali üliõpilaste õppeedukuse kohta jne. Koosolek algab pika ja igava ettekandega, kus on palju statistikat ja lõpeb meie «valulaste» lubadustega võlad ära öiendada ... Ja mõnigi komsomoliaktivist läheb koju rahuliku tundega südames: katsugu nüüd keegi (ülevalt poolt!) etteheiteid teha, et kommunistlikud noored ei ole arutanud õppetöö küsimust! On ju küll ... aga küsime eneselt ausalt: kui palju kasu on niisugusest «arutamisest»? Kõigepealt oleme me tublisti ajast maha jäänud: meie «valulaps» sai puuduliku hinde kontrolltöös, seminaril või eksamil juba möödunud nädalal (või isegi möödunud kuul!). Ja teiseks, kuidas me sellest rääkisime — igavalt, noomides! Kas ei oleks parem, seltsimehed kommunistlikud noored, kui meie komsomoligrupp reageeriks igale puudusele või väärnähtusele õppetöös otsekohe, viivitamatult? Selles osas võiksime mõndagi õppida Leningradi kommunistlikelt noortelt. Nemad tegutsevad palju operatiivsemalt: nad ei lase minevikku vajuda oma seltsimeeste ebaõnnestumisi õppetöös. Otsekohe, kui saab teatavaks, et mõne üliõpilase vastus seminaril, kontrolltöös või eksamil osutus puudulikuks, toimub komsomoligrupi välkkoosolek. Ja päevakorras pole mitte õppetöö küsimus üldse, vaid konkreetsed küsimused.

Veel mõnest huvitavast mõttest räägiti nõupidamise esimesel päeval. Näiteks kas ei ole ka meie ülikooli lõpetajate seas inimesi, kes ei armasta oma eriala? Sellest võiks rääkida komsomoligrupi koosolekul, et aidata leida igal inimesel oma õige koht elus. Vähe tunnevad üliõpilased, eriti nooremalet kursustel oma tulevast tööala. Seepärast rohkem huvitavaid kohtumisi, ekskursioone jne.! Ja seda tuleb korraldada iseendil. Leningradi kommunistlikud noored jutustasid sellest, kuidas nad kasutavad oma seinalehti huvi äratamiseks ühtede või teiste erialaga seotud küsimuste vastu ja sellega õpitava eriala vastu üldse.

Nõupidamise teisel päeval olid päevakorras üliõpilaste praktika ja teadusliku töö küsimused. Sõnavõtjad rääkisid, et sageli esineb veel juhtumeid, kus üliõpilased praktika ajal ekskursantidena ettevõttes või asutuses ringi longivad ja mingit tõsist tööd ei tee. Mõndagi saavad siin ära teha koolis praktikantidest moodustatud komsomoligrupid. Tuleb üles otsida ja ära kasutada kõik võimalused, et üliõpilane praktikal viibides saaks võimalikult sügavamalt tungida oma erialasesse töösse.

Üliõpilaste teaduslikust tööst rääkides ütlesid mitmed sõnavõtjad, et see kannab sageli elust irdunud, omaette nokitsemise iseloomu. Vahel juhtub nii, et töö teema on elulähedane, aktuaalne ja töö tulemused kujunevad ka üsnagi tublideks, kuid pärast töö valmimist jääb see kuhugi laualaekasse hapnema. Ärgem lubagem seda! Toetame kogu komsomoligrupiga seda seltsimeest, kes võitleb oma uurimistöö tulemuste praktikasse rakendamise eest!

Komsomoliorganisatsioonide ideoloogilise töö küsimusest räägiti nõupidamise kolmandal päeval. Sõnavõtjad märkisid, et meie kommunistlike noorte grupid ja algorganisatsioonid ei tõstata sageli teravaid poliitilisi küsimusi. Pole ju saladus, et meie üliõpilaste hulgas leidub veel väikekodanlikke meeleolusid, apoliitilisust. Miks mitte rääkida sellest otseselt ja konkreetselt, otsida vahendeid nende väikekodanlike vaikse «äraelamise» meeleolude kammitsais olevate üliõpilaste kaasatõmbamiseks meie ühiskondlikku ellu? Seni on seda tehtud sageli aga hambutult ja üldsõnaliselt.

Õigustatult räägiti, et vahel hakkab poliitinformatsioonil igav. Aga miks? Enamasti sellepärast, et teema on valitud ebahuvitav ja ettekanne on siit-sealt maha kirjutatud «üldine jutt». Kui kommunistlikud noored julgemalt ja konkreetsemalt hakkavad rääkima poliitinformatsioonidel meie ühiskondlik-poliitilise elu teravatest küsimustest, siis kaob sealt ka igasugune «unine meeleolu». Mõnigi kord juhtub, et on valitud huvitav ja aktuaalne teema poliitinformatsiooniks, aga ei leidu ettekandjat, sest selleks otsitakse mõnda spetsialisti, kes on väga koormatud mitmesuguse tööga ja pole vahest ka ette valmistunud esinemiseks üliõpilaste poolt valitud teemal. Kas ei oleks aga parem valmistada ettekanne ise, oma jõududega kursuse olukorda kajastades, kasutades vajaduse korral spetsialisti abi konsultatsiooni näol?

Nõupidamisest osavõtjad leidsid, et on otstarbekas organiseerida laialdasi üliõpilashulki haaravaid keskseid üritusi aktuaalsetel poliitilistel teemadel.

Viimane nõupidamise päev oli pühendatud üliõpilaste vaba aja veetmisega, kehakultuuri- ja ALMAVÜ tööga seotud küsimustele. Peab ütlema, et meie kommunistlikud noored räägivad sageli nendest küsimustest palju, teevad ära aga väga vähe. Seda peame ütlema näiteks ka TRÜ staadioni ehitamise osas.

Nõupidamise viimasel päeval esinesid meie vabariigi kõrgemate koolide komsomoliaktiivi ees ÜLKNÜ Keskkomitee üliõpilasnoorsoo osakonna juhataja sm. Andrejev, kes pikemas sõnavõtus käsitles meie vennasvabariikide kõrgemate koolide komsomoliorganisatsioonide positiivseid töökogemusi, ja EKP Keskkomitee sekretär sm. Lentsmann, kes vastas reale komsomoli aktivistide poolt esitatud küsimustele.

Milliste üldiste komsomolitöö probleemide lahendamisele oli siis suunatud see nõupidamine? Kõigepealt läbis nõupidamise tööd punase joonena mõte, et komsomolitööst tuleb välja juurida ükskõiksus, loidus, lootmine kõrgemate organite juhendamisele, nn. ülalpeetava meeleolud. Kommunistlikud noored peavad üles näitama rohkem omaalgatust, poliitilist teravust ja konkreetsust oma igapäevases töös. Tuleb likvideerida paberlik asjaajamine ja formalisminähtused komsomolitööst (märgatavalt väheneb komsomoli-algorganisatsiooni dokumentide hulk).

Teiseks põhiliseks probleemiks oli nõupidamisel meie üliõpilasnoorsoo lähendamine praktikale, tegelikule elule, lõpu tegemine teatavale elust irdumisele. (Leningradi üliõpilased töötavad igal suvel massiliselt ja organiseeritult ehitustel ja kolhoosides. Miks ei ole veel meil niisugust traditsiooni?)

Meie vabariigi kõrgemate koolide komsomoliaktiivi nõupidamine andis sellest osavõtnud seltsimeestele palju väärtuslikku abi edasiseks komsomolitöö huvitavamaks muutmiseks.

Ü. Haldna,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri asetäitja

Toimetaja R. AULING

MB 00134 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 531

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (291) Reedel, 17. veebruaril 1956. a. IX aastakäik

Parteiorganisatsioon ja ametiühing

R. SORROK,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

Sotsialistliku ühiskonna ülesehituse käigus on NLKP kogunud rikkalikke kogemusi rahvamajanduse ning kogu ühiskonna elu juhtimise alal.

Marksism-leninism õpetab, et partei võib olla ainult siis tugev, kui ta koondab endasse tööliisklassi parimad esindajad ning juhtimise käigus toetub laiadele rahvamassidele, nende rikkalikele kogemustele.

Juhtimine ise aga tähendab seda, et leida küsimusele õige lahendus, mida on võimatu saavutada ilma laiade masside toetuseta ning vahetu osavõtuta. Sellepärast teostab ta nii valitsuse kui ka partei enda otsuste elluviimist töötajate seas töörahva massiorganisatsioonide kaudu, milleks ongi nõukogud, ametiühingud, komsomol jne.

Üheks suuremaks massiorganisatsiooniks on ametiühingud, millel on suur tähtsus nii majandus- kui ka kultuuritöös.

Vastavalt parteiorganisatsiooni struktuurile on ka TRÜ-s moodustatud ametiühingu algorganisatsioonid, mis kergendab tunduvalt ametiühinguorganisatsiooni parteilist juhtimist.

Teatavasti seisneb parteiline juhtimine kõigepealt selles, et kuulata parteiorganisatsioonis ametiühingubüroo aruandeid, võtta vahetult osa ametiühinguorganisatsiooni tööst, teostades seejuures ametiühingulise töö suunamist.

TRÜ parteibüroo on käesoleval õppeaastal tunduvalt parandanud ühiskondlike organisatsioonide juhtimist. Eriti võiks seda märkida komsomoliorganisatsiooni suhtes. Võrreldes sellega on ametiühinguorganisatsioon jäänud teataval määral tagaplaanile.

Ametiühingu parteilise juhtimise põhimine lüli asub teaduskondade parteiorganisatsioonides, kusjuures märkimisväärseid tulemusi selles osas on saavutanud käesoleval õppeaastal Arstiteaduskonna parteibüroo (sekretär sm. Metšetin ja ametiühingubüroo esimees sm. Päi). Selles parteiorganisatsioonis on ära kuulatud ametiühingubüroo informatsioonid kultuurmassilise ja õppe-kasvatusliku töö küsimustes. Ka kõik teised küsimused, mis on püstitatud teaduskonna ette, lahendatakse tihedas koostöös partei, ametiühingu, komsomoli ja dekanaadi vahel, mille tulemusel Arstiteaduskond on tunduvalt parandanud õppe-kasvatuslikku tööd, mida tõendas I semestri eksamisessioon.

Mitte halvemini ei ole organiseeritud ametiühingubüroo parteilist juhtimist ka Õigusteaduskonnas (partei-algorganisatsiooni sekretär sm. Ananjeva, ametiühingubüroo esimees sm. Suvorova).

Suurt sisulist abi ametiühingulisele tööle on osutanud üksikud kommunistid, nagu sm. Näks administratiiv-majandusosakonna ametiühingubüroos, kusjuures tema juhtimisel toimuvad korrapäraselt poliitõppus, poliitinformatsioonid, aktiivselt aitab sm. Näks kaasa tootmisnõupidamiste läbiviimisel jne. Head sisulist tööd Õigusteaduskonna ametiühingubüroos teeb kommunist sm. Kelder.

Halvem on olukord aga Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroos, kus parteiorganisatsioon pole osutanud praktilist abi ning juhendamist ametiühingubüroole. Teravalt kajastus see juba õppeaasta alguses, millal ametiühingubüroo korraldas madalapalgalistele ja paljulapselistele perekondadele juurvilja ostu. Küsimuse mittekooskõlastamine dekanaadi juhtkonnaga tõi esile rea arusaamatusi, mida pole suudetud tänaseni lahendada. Samuti ebanormaalne on olukord, kus kommunist Mihhailov, kes valiti ametiühingubüroo koosseisu ning vastavalt ametite jaotusele pidi juhtima organisatsioonilis-massilist komisjoni, juba esimese ametiühingubüroo koosoleku osavõtust loobus ning ka hiljem, vaatamata ametiühingubüroo esimehe sm. Auli palvetele ja nõuetele pole seni tööle asunud ega ühtki ülesannet täitnud. Korduvalt on nõutud küsimuse lahendamist parteialgorganisatsioonis, kuid ometi on küsimus seni lahendamata.

Matemaatika-Loodusteaduskonna parteibürool pole kordagi kuulatud ametiühingubüroo töö küsimusi.

Ka Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo on suhtunud loiult ametiühingulise töö juhtimisse. Kogu õppeaasta vältel on parteiline juhtimine piirdunud ainult sellega, et partei-algorganisatsiooni sekretär sm. Siilivaski poolt vaadati läbi ametiühingubüroo I semestri tööplaan.

Praegu seisavad ametiühinguorganisatsiooni ees suured ülesanded kultuurmassilise, õppe-kasvatusliku ja elamu-heaolu küsimuste lahendamise alal. Samuti võivad ametiühinguorganisatsioonid suure töö ära teha NLKP XX kongressi otsuste tundmaõppimisel kui ka ellurakendamisel, seepärast tuleb parteiorganisatsioonidel senisest hoopis suuremat tähelepanu osutada ametiühingulise töö juhtimisele, rohkem küsimusi suunata ametiühingubüroole ning osutada seejuures nendele konkreetset abi küsimuste praktilisel lahendamisel.

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 21. veebruaril k. a. algusega kell 18 toimub TRÜ aulas ülikooli parteiorganisatsiooni lahtine üldkoosolek.

Päevakorras:

1. Uute liikmete vastuvõtmine. 2. Ametiühingukomitee esimehe sm. Sorroki ettekanne kultuurmassilise töö juhtimisest.

Teadlase kuju ilukirjanduses

TRÜ Pearaamatukogu tähistab koos kogu nõukogude rahvaga NLKP XX kongressi uute töövõitudega. Nii täitis raamatukogu kollektiiv ennetähtaegselt kongressi auks vastuvõetud töökohustused. Kongressi tähistamiseks on korraldatud Pearaamatukogus näitus, milles eriline rõhk on asetatud TRÜ teadusliku töö tõusu näitamisele XIX ja XX kongresside vahelises ajalõigus. NLKP XX kongressile on pühendatud ka 29. veebruaril k. a. toimuv lugejate konverents, mille teemaks on «Teadlase kuju nõukogude ilukirjanduses».

Konverentsiks soovitatakse läbi lugeda järgmisi A. Jakobsoni teoseid: «Vana tamm», «Elu tsitadellis», «Kaks leeri», H. Leberechti «Kaptenid», N. Lukini «Leiutise saatus», A. Šarovi «Elu võidab», F. Kandõba «Kuum maa», J. Semperi «Punased nelgid» jt. Venekeelsetest teostest soovitatakse lugeda järgmisi: B. Kaverin, «Открытая книга», Д. А. Гранин, «Искатели», В. Кетлинская «Дни нашей жизни», А. Шаров «Путешествие продолжается», К. Федин «Братья», Л. Леонов «Русский лес», В. А. Добровольский «Жена Маслова», К. К. Крапива, «Кто смеется последним», А. Бек и Н. Лойко «Молодые люди», jt.

E. Kudu

Ustavus leninismile ongi meie partei kõigi edusammude allikaks.

Sm. N. S. Hruštšovi aruandekõnest NLKP XX kongressil

VÕISTLUSLUULETUS nr. 21

Oppivale noorsoole

Olgugi, et juustes juba halli,
süda tundub nõnda noor ja hell.
Täitus minu unistus nii kallis,
ülikooli astusin sel sügisel.

Isiklikult pole tuntud teile,
noored, klikivalitsuse võim.
Mulle mälestus taas sünge eilse
sellel päeval silmi ette tõi.

Töö mind noorelt kammitsasse kiskus,
õppimiseks polnud mingeid teid.
Nõnda «eesti paradiisis» piskust
elas tookord noori tuhandeid.

Mälestuseks silme ette astub
«igavene» tudeng — paljaspea,
kellel papa-mammakese taskul
lulli lüüa oli nõnda hea.

Joomingud, duellid, kaardivõlad,
kõrtsis läbi prassitud said ööd:
Varakult jäid sellest kühmu õlad,
mis ei tundnud ühtki tõsist tööd.

Möödund nüüd need ajad. Noorus kasvab
tundes õnne stalinlikust teest.
Orjata ei ole vaja rasva-
äinud tööstustuusa — leiva eest.

Möödund päevast rahuldust me tunda võime
rõõmu tunda päevast, mis veel eel.
Mil me oma elukanga lõime,
värvid kaunimadki koome veel.

Aga on ka neid, kes buršiaegu
taga ohkavad kui kallist mälestust.
Ehk ta sinu kõrval seisab praegu,
avate koos ülikooli ust?

Nad ei tunne elu võimsat tukset,
tulevikku viivaid uusi teid.
Aga kogu linna kõrtsiuksed,
ainsaks tuntud kohaks saanud neil.

Ülikooli au neil pole kallis,
eksamitel vaevu läbi veab.
Häbi igaühele, kes sallib
sellist rahulikult endi seas.

Tuleb võidelda, et vanad tavad
meie keskelt kiiremini kaoks.
Ja et ülikool vaid uksed avaks
talle väärikate noorte jaoks.

HINNATAVAID EESKUJUSID

Iga aastaga on Tartu Riiklikus Ülikoolis tõusnud kvalifitseeritud kaadri juurdekasv. Kui doktoreid kahjuks tuleb juurde tagasihoidlikult, siis teaduste kandidaatide arv kasvab üsna rohkearvuliselt. Üldse peab märkima, et ülikoolis tehakse tõsist tööd aspirantuuri kaudu kui ka väljaspool seda teadusliku kaadri ettevalmistamisel mitte üksi oma ülikoolile, vaid ka teistele õppe- ja teaduslikele asutustele.

Kui näiteks 1946. a. alati ühe väitekirja kaitsmisega, siis 1947. a. oli neid 10, 1954. a. 36 ja 1955. aastal omandasid teadusliku kraadi juba 44 noort inimest, millisest arvust pool kuulub ülikooli aspirantidele ja õppejõududele, kuna teine pool väljastpoolt ja sageli väga kaugelt siia tulnud noortele teadlastele. Nii on Tartu Riiklikus Ülikoolis teadusliku kraadi saanud Taškendi, Odessa, Harkovi, Moskva, Riia, Karjala-Soome, Mari ja Leningradi noored spetsialistid.

Ülikooli kvalifitseeritud kaadri peamiseks taimelavaks on muidugi aspirantuur. Möödunud aastal kaitsesid väitekirja 14 aspiranti, lisaks nendele esitasid 5 aspiranti tähtaegselt väitekirja, kuid kaitsmine seisab ees. Seitsmel aspirandil on mõningail põhjusil jäänud töö tähtajaks valmimata, kuid nemadki kiirustavad, et jõuda oma tööga lõpule.

Enamus väitekirja kaitsnud aspirante on lülitunud ülikooli töösse. Nii töötavad edukalt patoloogilise anatoomia kateedris Ü. Arend assistendina, O. Rajavee farmakoloogiakateedris samuti assistendina, L. Võhandu geomeetriakateedris vanemõpetajana, NSV Liidu ajaloo kateedris töötavad S. Vahtre ja V. Trummal. Intensiivselt töösse on asunud veel H. Trass taimesüstemaatika- ja geobotaanikakateedri vanemõpetajana, H. Viiding mineraloogia- ja paleontoloogiakateedrisse, H. Remm ja J. Ristkok zooloogiakateedrisse ning I. Kont eesti keele kateedrisse. Ülikoolis töötavad veel V. Erm, I. Piir jt. aspirantuurist tulnud ülikooli kasvandikud.

Eriti tuleb rõhutada veel nende inimeste hoolsust ja vaeva, kes oma igapäevase pingerohke kutsetöö kõrval on andnud kandidaadieksameid ja kaitsnud teaduste kandidaadi väitekirja. Nimetagem siinkohal möödunud aastal väitekirja kaitsnute seas biokeemiakateedri vanemõpetajat H. Lindu, kelle puhuks ülikool sai juurde õiguse vastu võtta väitekirju kaitsmiseks ka biokeemia alalt, siis sportlast, kehakultuuriosakonna prodekaani juhatajat, keeleteadlast A. Kaske, E. Mõtlikku, eesti keele kateedri TRÜ botaanika-aia rooside kasvatajat V. Veski't ja füsioloogiakateedri vanemõpetajat O. Ilmelikku. Nende töö tohiks olla hinnatavaks eeskujuks kõigile teistelegi sama eesmärki taotlejaile.

I. Maaroos

Üliõpilaste laulupeost

Hiljuti saadeti välja kirjad Tallinna Polütehnilise Instituudi, Tallinna Pedagoogilise Instituudi, Vilniuse, Karjala-Soome, Läti, Leningradi, Moskva, Kiievi ja Valge-Vene riiklike ülikoolide ning Kaunase Polütehnilise Instituudi juhtkonnale kutsega lubada nende üliõpilaste kooridel ja rahvatantsurühmadel tulla Tartu osa võtma juulikuu algul Tartu Riikliku Ülikooli ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia poolt Tartus korraldatavast üliõpilaste laulupeost.

Nimetatud laulupeo kavas on ette nähtud kõigi kooride ühis- ja rahvuskooride esinemisi. Lisaks nendele on kavas veel rahvatantsurühmade esinemisi.

Õ. Kask

Mõttevahetuse korras

Poliitinformatsiooni vormist

Poliitinformatsiooni või õigemini poliitvestluse vormi suhtes valitsevad ülikooli õppejõudude seas kõige mitmekesisemad seisukohad. Millised neist on õiged, millised mitte, seda näitab kõige paremini iga poliitvestleja enese tööpraktika, sest selles suhtes peale suruda mingit šablooni tähendaks muuta üritus formaalseks ja kaotada nii õppejõudude kui ka üliõpilaste huvi selle vastu.

Mis aga on selge igale, on see, et poliitinformatsioon ei tohi olla mingisuguste igaühele kättesaadavate ajalehematerjalide ettelugemine. See oleks ühelt poolt ebahuvitav, teiselt poolt ka üliõpilastele otse solvav, kuna ta näitaks, et õppejõud on arvamusel, nagu üliõpilased ajalehti üldse ei loeks. Poliitinformatsiooni tuleb läbi viia huvitavas vormis nagu kõiki teisi õppetöövälliseid üritusi. Poliitinformatsioonid peavad olema pühendatud aktuaalsetele, huvitavatele probleemidele, seostatud ülikooli elu, rahvusvahelise elu ja sisepoliitilise olukorra teravamate küsimustega — ainult sel viisil õnnestub need läbi viia ka huvitavas ja mitmekesises vormis.

Meil on välja kujunenud põhiliselt kaks poliitinformatsiooni tüüpi: üks, mis on pühendatud jooksvatele poliitilistele päevasündmustele — kas suurematele rahvusvahelistele sündmustele (Genfi konverents) või kodumaistele olulisematele päevaprobleemidele (pleenumite otsused, uue viisaastaku direktiivide projekt vms.). Teine tüüp on poliitinformatsioonid, mis on pühendatud teaduse edusammudele, esteetilistele probleemidele, moraaliküsimustele jne. Sellised toimuvad sageli väljaspool ülikooli (muuseumides, käitistes jm.).

Šablooni ja loosungilisusse kaldumise oht on suurem just esimese tüübi juures. Mida tuleks teha selle vältimiseks? Üheks vahendiks poliitiliste küsimuste huvitavaks ja elulähedaseks vestluseks muutmisel on konkreetsus — tuleb tuua konkreetseid näiteid igapäevasest elust, ümbruskonnast, ajaloost. Sageli teavad eriti vanema põlvkonna õppejõud huvitavaid lugusid seoses vestluse teemaga oma praktikast — näiteks selle kohta võib olla professor Poska-Teissi poolt läbiviidud poliitinformatsioon juulipleenumi otsuste kohta, mida kiitsid üksmeelselt kõik kuulajad. Miks? Sellepärast, et toodi palju elulähedasi, sageli isegi humoorikaid näiteid.

Teine vahend üliõpilaste huvi äratamiseks sellist tüüpi poliitvestluste vastu on see, et tuleb need lasta läbi viia üliõpilastel endil. Sellisel juhul tuleb teema jagada osadeks ning jaotada need üliõpilaste vahel. Siin võib ja tulebki kasutada komsomoligrupi abi, toetuda noorte eneste initsiatiivile.

Praktika on näidanud, et üliõpilaste seas on populaarsed need poliitinformatsiooni raames toimuvad ettekanded, mis peetakse EKP KK lektorite poolt. See on ka arusaadav, sest siin võib kuulda huvitavat, hästi esitatud materjali, mis sageli meie üliõpilastele ei ole otseselt kättesaadav (või lihtsalt kätte ei satu). TRÜ parteibüroo peaks hoolitsema selle eest, et selliseid ettekandeid toimuks sagedamini.

Poliitinformatsiooni raames suunatakse üliõpilasi sageli mitmesuguste tähtpäevade puhul toimuvaile aktustele. Siin võiks aga kasutada ka teist meetodit ja kutsuda näiteks oma gruppi esinema vanu kommuniste, kes on selliseid sündmusi ise läbi elanud. Selliseid kohtumisi on muidugi raskem organiseerida ja neid saab läbi viia ainult mõnel kursusel iga tähtpäeva puhul, kuid seeeest on nad erakordselt huvitavad.

Teist tüüpi poliitinformatsioonidvestlused teadusest, kunstist, spordist, moraalist ja muudel analoogilistel teemadel on äratanud palju vaidlusi selle kohta, kas need on üldse poliitinformatsioonid. Meie arvates on see vaidlus õigustamatu ja tekkinud ainult sellest, et mõned poliitvestlejad on selliste vestluste juures kõrvale jätnud kasvatusliku põhieesmärgi — peetakse lihtsalt populaarseid loenguid või vestlusi, seostamata neid ideoloogiliste küsimustega. Sealjuures aga on sellised loengud ja vestlused suurepäraseks võimaluseks kasvatada kollektiivsustunnet, patriotismi, kõrget esteetilist maitset ja muid nõukogude üliõpilastele hädavajalikke omadusi.

Tooksime konkreetse näite. Vestlus olümpiamängudest osavõtjaga — kas võib olla paremat võimalust nõukogude noorte sportlaste kõrgete omaduste, kõrgeltarenenud patriotismitunde ja vapruse ning vastupidavuse näitamiseks ning samade omaduste kasvatamiseks üliõpilaste seas.

Milline peaks olema esimest ja teist tüüpi poliitinformatsioonide arvuline suhe? Matemaatika-Loodusteaduskonna poliitvestlejate praktikas on parimaid tulemusi andnud selline vahekord, kus mõlemaid on umbes võrdselt. Muidugi tuleb siin alati arvestada situatsiooni — näiteks praegu, partei XX kongressi aegsel ja järgsel perioodil peab domineerima esimene tüüp. Tuleb arvestada ka kursuse omapära.

Niihästi poliitvestluse vormi kui ka temaatika suhtes tuleb kõige laialdasemalt kasutada ja arvestada üliõpilaste omapoolseid nõudeid ja initsiatiivi, siis pole vaja kasutada ka administratiivseid meetodeid üliõpilaste 100% osavõtu kindlustamiseks, vaid üliõpilased võtavad sellest ise heameelega osa.

Rohkem mitmekülgsust poliitvestluse vormis, rohkem huvitavat ja aktuaalset materjali selle sisus — see on nõue, millega peavad arvestama kõik poliitinformaatorid.

V. Kelder,
Õigusteaduskonna IV kursuse poliitinformaator
T. Orav,
bioloogiaosakonna I kursuse poliitinformaator

Pedagoogilise praktika päevikust

HEA ALGUS

Üle kaheksakümne praktikandi — filoloogi, füüsiku, matemaatiku, keemiku, bioloogi ja ajaloolase siirdus 8. veebruaril Tartu II Keskkooli. Oldi väga hästi teadlikud sellest, et seesugune hulk «külalisi» nii või teisiti, tahes või tahtmata häirib kooli tavalist argielu. Seepärast oldi juba ette valmistatud, et meid ei oodata koolis sugugi mitte erilise vaimustusega.

Kool valmistas aga praktikantidele ja grupijuhtidele meeldiva üllatuse, tulles meile vastu kõigi võimaluste piirides. Kooli direktsioon eraldas praktikantidele eraldi õpetajatetoa, mis on sisustatud vajaliku mööbliga (muide, see tuba oli suurte külmade ajal isegi soojem kui «päris» õpetajatetuba). Välja on pandud vajalik informatsioon ning juhendid, tunniplaanid jne. Isegi niisugustele pisiasjadele, nagu kirjutusvahendid (punane tint!) on kooli juhtkond mõelnud.

Tänu niisugustele eeldustele on praktikandid kiiresti kohanenud ning ei tunne end koolis sugugi võõrkehana, vaid on aktiivselt lülitunud kooli töösse. Juba teisel päeval ilmus esimene number seinalehte «Praktikant», võeti osa välklehe toimetamisest ning komsomoliüritustest. Matemaatika-Loodusteaduskonna praktikandid on andnud juba esimesi tunde, Ajaloo-Keeleteaduskonna praktikandid teevad sellega algust tuleval nädalal. Kuidas need õnnestuvad, sellest on veel vara rääkida.

Tööd soodustavaks teguriks on veel see, et II Keskkooli õpetajaskond suhtub praktikantidesse väga sõbralikult ning tähelepanelikult. Kõik see loob eelduse, et praktika viiakse läbi edukalt.

Väljavõtteid II Keskkooli praktikantide seinalehest „Praktikant" nr. 2 ja 3

ÕPPIGEM TUNDMA JUHENDIT!

Vastavalt pedagoogilise praktika juhendile («Kooli mitteilmumisest on üliõpilane kohustatud aineõpetajale teatama eelmisel päeval ja esitama arstitõendi.») võetakse vastu praktikantidelt teateid ja arstitõendeid järgmise nädala puudumiste kohta. **Rühmavanemad.**

PILDIKE SÖÖKLAST

Praktikant: «Kas Teil saia on?»
Müüja: «Ei ole.»
Üks 11. kl. õpilane: «Oh, üliõpilased... need ju külma ja näljaga harjunud...»

KOLLEEGID TEISTES KOOLIDES

Meie erikorrespondent Tartu I Keskkoolist teatab, et hiljutistel külmapühadel oli juhtunud ühe praktikandiga järgmine lugu. Kui praktikant (filoloog H. L.) sisenes hommikul koolimajja, käratas talle õpilane, kes oli tulnud koolimaja juurde «streigimurdjaid» püüdma: «Kus sa, kurat, ronid, täna on külmapühad...» **F. Saar**

UUED KOMSOMOLIPILETID

Juba mõningat aega toimub komsomolidokumentide ümbervahetamine meie maa linnades ja rajoonides. See on tähtsaks sündmuseks komsomoliorganisatsioonide elus ja meeldejäävaks momendiks igale ÜLKNÜ liikmele. Tuleb ju anda ära vana komsomolipilet, millega on seotud niipalju saavutusi ja head meie elus.

Uus komsomolipilet on käes juba paljudel Tartu noortel.

TRÜ komsomolidokumentide ümbervahetamine toimub ajavahemikul 14. veebruarist kuni 2. märtsini k. a.

Esimesena said uued komsomolipiletid Majandusteaduskonna, farmaatsiaosakonna ja Õigusteaduskonna kommunistlikud noored. Neile kõigile oli see rõõmsaks, tähendusrikkaks päevaks nende elus ja suureks organiseerivaks jõuks edaspidises töös.

Jääb vaid soovida, et see pidulik sündmus mööduks kõigil hästi ja meeldejäävalt, et igas kommunistlikus noores tekiks uhkus- ja väärikustunne ning teadmine, et uus komsomolipilet kohustab ja innustab neid veelgi suurema tahtejõuga õppima ja töötama armastatud kodumaa hüvanguks partei poolt näidatud teel.

M. Päid

Kehakultuur ja sport

VTK ja selle vormistamisest TRÜ-s

Massiliseks kehakultuuriliikumiseks meie maal, elanikkonna veelgi laiemaks hõlmamiseks süstemaatilise tegutsemisega kehakultuuri ja spordiga ning nõukogude sportlaste saavutuste tõstmiseks on välja töötatud kompleks «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» uus põhimäärus ja normid.

Uus VTK kompleks, mis kehtestati 1. jaanuaril 1955. a., sisaldab kõrvuti teoreetiliste normatiividega kehaliseks ettevalmistuseks kõige vajalikumaid norme. Kompleksi sooritajatele kehtestatavad vanusekategooriad seovad orgaaniliselt VTK kompleksi. Uue VTK kompleksi alusel peab VTK I astme normide sooritamine lõppema keskkooli ja keskeriõppeasutuste lõpetamisega, VTK II astme normide sooritamine aga kehalise kasvatuse kursuse lõpetamisega kõrgemates õppeasutustes.

Kahjuks peab aga ütlema, et seniste andmete põhjal on ülikooli astujate keskmine kehaline tase madalam VTK I astmest. Selletõttu on ka raskusi ettenähtud normatiivide sooritamisel. Seoses uue õppeprogrammiga, on alates käesolevast aastast, ettevalmistatava grupi üliõpilaste nõudeks täita teise õppeaasta lõpuks VTK I ja põhigrupi üliõpilastel VTK II aste või III spordijärk ühel spordialal.

Mõni sõna normatiivide sooritamisest ja vormistamisest. Kõik, kes soovivad täita VTK normatiive, peavad enne selleks saama vastava VTK arvestuskaardi, millele peale isiklike andmete ja arsti märkuste on trükitud ettenähtud VTK I ja II astme nõuded ja lahtrid. Viimased täidetakse koheselt pärast normatiivide sooritamist võistlust korraldava organisatsiooni või õppejõu poolt. Rektori käskkirja põhjal on VTK normide vastuvõtmise õigus kõikidel Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna õppejõududel, õppeülesande täitjatel ja vanemlaborantidel.

Kui kõik normatiivid on täidetud, esitada arvestuskaart oma rühma õppejõule, ülikooli spordiklubisse (V. Kingissepa t. 19) või kehalise kasvatuse ja spordi kateedrisse (Mitšurini t. 37).

Meie õppeasutuses ei vormistatud möödunud õppeaastal ühtegi uut VTK-d.

On aga lootus, et pärast suusatamisperioodi tõuseb tänavu VTK märklaste arv meie ülikoolis, kuid see ei vabasta meid pilku heitmast möödunud aasta puudustele. Tublisti tuleb tõsta VTK normatiivideks ettevalmistuse tähtsust, sest paljud normatiivid, nagu laskmine, jooksud, ujumine jt. nõuavad head treeningut. Samuti pole ka organisatsioonilise küljega kõik korras. VTK normatiive saab sooritada ainult võistlustel, kuid möödunud õppeaastal oli neid vähe. Normatiivide sooritamiseks pole sugugi vajalik organiseerida ainult üleülikoolilisi võistlusi. Need võivad olla samahästi spordi eriala sektsioonide ja õppegruppide sisemised võistlused. Virgutusvõimlemise harjutusi, ripplemist köiel, kätekõverdamist ja ujumist aega arvestamata võib vastu võtta ilma võistluseta.

Tänaseni on vormistatud umbes kümmekond VTK-d. Esimesteks uue VTK saajateks olid Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased Vabar, Malkov, Akkel, Ird, Orviku ja Arstiteaduskonnast Lüütsepp. Ka suurem osa kehakultuuriosakonna üliõpilasi on reaalselt täitnud uue kompleksi normatiivid, kuid kollektiiv ei kiirusta nende vormistamisega. See tuleb aga viivitamata viia lõpule. Samuti on teiste teaduskondade III ja IV kursuse üliõpilasi, kes tegelevad aktiivselt fakultatiivalal, kuid peale kohustusliku kehalise kasvatuse lõppemist loobuvad lõplikult VTK normatiivide täielikust sooritamisest. Ei tahaks uskuda, et selle täitmine halvaks spordimeisterlikkuse taset, küll aga võib loota hoopis vastupidist. Meie ei tohi eeskujuks seada kitsarinnalist kõrgema järgu sportlast, kes näiteks vette sattudes võib uppuda! Ühe ala kõrge spordimeisterlikkus ei tohi anda maad teiste VTK alade alahindamiseks. Õppe- ja treeningplaanides olgu koht VTK kompleksi normatiivide ettevalmistamiseks ja sooritamiseks. Viimane on paremaks vahendiks, mis hoiab ära sportlaste, treenerite ja esindajate paanikasse sattumise ja «hädakella» löömise enne võistlusi. Erilist aktiivsust peaksid siin näitama just meie paremad sportlased eesrindlike treenerite juhtimisel ja kommunistlikud noored, kelle algatusel on loodud VTK kompleks.

E. Kübarsepp

Lõppes ülevaatuskonkursi I etapp

Möödunud semestril spartakiaadi sarjas toimunud ülikooli esivõistlustel kergejõustikus, sõudmises, laskmises, ratsutamises, tõstmises, maadluses ja võrkpallis saavutas I koha Matemaatika-Loodusteaduskond 35 punktiga, järgnesid Arstiteaduskond 28 punktiga, Ajaloo-Keeleteaduskond 24 punktiga ja Õigus-Majandusteaduskond 7 punktiga.

Võrreldes eelmise õppeaastaga olid võistlused kõigil spartakiaadi aladel tunduvalt konkurentsitihedamad, Nii suutis I etapil Matemaatika-Loodusteaduskond võita esikohad ainult kergejõustiku ja sõudevõistlustel, Arstiteaduskond küll 3 spartakiaadi alal, kuid maadlusvõistlustest osavõtuks ei suutnud kindlustada täisarvulist võistkonda ja üldjuhendi järgi arvestati talle selle eest 4 miinuspunkti. Ajaloo-Keeleteaduskond esines edukalt maadlus- ja võrkpallivõistlustel, võites viimasel alal nii meeskonna kui ka naiskonna osas, ei võtnud osa aga ratsutamisvõistlustest ja seetõttu karistati ka teda 4 miinuspunktiga. Õigus-Majandusteaduskond suutis küll komplekteerida võistkonnad osavõtuks kõigist võistlustest peale maadluse, kuid pidi leppima viimaste kohtadega.

Matemaatika-Loodusteaduskond tuli esikohale nii spartakiaadi kui ka õppe-sportliku töö osas punktide arvuga vastavalt 16 ja 12.

Massilise sporditöö osas sai esikoha Õigus-Majandusteaduskond 8 punktiga. Kehakultuuri- ja spordialases organisatsioonilises töös osutus parimaks Matemaatika-Loodusteaduskond 6 punktiga.

Ülevaatuskonkursi üldjärjestus I etapil kujunes seega järgmiseks: 1) Matemaatika-Loodusteaduskond 38 punkti; 2) Arstiteaduskond 30 p.; 3) Õigus-Majandusteaduskond 19,5 p. ja 4) Ajaloo-Keeleteaduskond 17,5 punkti.

Käesoleval semestril jätkub võistlus, kusjuures õppeaasta kokkuvõte tehakse 1. septembril 1956. a.

Spartakiaadi raames on ees ülikooli esivõistlused sisekergejõustikus 10. ja 11. märtsil, suusatamises märtsikuu I poolel, kunstilises ja sportlikus võimlemises, poksis ning ujumises aprillikuus, korvpallis maikuu I poolel.

V. Jürismaa

Toimub ajalehe „TRÜ" lugejate konverents

Esmaspäeval, 20. veebruaril s. a. algusega kell 19 toimub farmaatsiaauditooriumis (keemiahoone III korrus) ÜTÜ žurnalistikaringi ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse korraldusel

ajalehelugejate konverents

Toimetus ja ringi juhatus paluvad konverentsist rohkearvulist ja aktiivset osavõttu. Sõna võtku igaüks!

TEADAANNE

Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassa töötab kevadsemestril peahoones, tuba nr. 47. Tööajad.

1. Laenude väljaandmine kolmapäeviti kella 17—19.
2. Laenude ja liikmemaksude vastuvõtmine iga päev kella 17—18.

MÄLESTUSI TALVISELT KOOLALT

(Väljavõtteid matkapäevikust)

ETTEVALMISTAMISEST

Kellele kuulub prioriteet mõtte algatamisel, pole seni täpselt teada. Igatahes vähemalt kaks meest jõudsid üksteisest sõltumatult ja erinevatel aegadel ühesugusele tulemusele — tuleb korraldada turismimatk talvisele Koolale. Peamise mõjustuse sai üritus arvatavasti Moskvas, kus moskvalaste arvukaid turismialbumeid jälgides tekkis küsimus: «Aga miks meil pole nõnda?»

Kuidas aga mõte teoks sai, selles peitub kahtlematult ürituse raskeim osa. Kui palju tuli käia mitmesuguste suurte meeste pool, et majanduslikult matka kindlustada! Kõigest sellest saaks toreda raamatu, mis muide pakuks kindlasti teatud huvi ka bürokraatia uurimise seisukohalt. Aga see selleks. Igatahes jõudsime 23. jaanuariks nii kaugele, et istusime Tartu—Tallinn rongi (muidugi üliõpilaslikult viimasel minutil) ja alustasime sõitu peaaegu otse põhja suunas. Sellega oli ettevalmistav osa peaaegu läbi. Jäi ainult küsimus, mida peame homme veel ostma? See küsimus saatis meid matka lõpuni, sest tont teab, millistel põhjustel, aga alati jäi veel midagi ostmata ja veel tagasisõidueelsel päeval leidis majandusmees pikast varustuse nimekirjast paar asja, mille ees rist puudus...

... Siin me olemegi, neli lõbusat «polaaruurijat»: geograafid Ants Raik, Leo Kullus, Villu Astok ja Väino Lepasepp.

MATKAST ENESEST

Marsruudi lõplik valik tehti Kirovskis. Selgus nimelt, et esialgselt kavatsetud marsruut Kirovski—Lovozero—Montšegorsk—Kirovsk on üldjoontes sobiv, kuid vajab detailides täpsustamist. Ei tahtnud ju mööda teiste jälgi sõita, aga plaanitsetud Vuenemjoki orgu pidi oli just päev enne meid välja läinud grupp moskvalasi ja samal päeval pidi neid veel tervelt kolm teele asuma. Tõeline «turistlik maantee»! Pärast mõningat arutamist jõudsime järeldusele, et huvitavaim tee Umbozero järveni, kuhu meil oli vaja jõuda, viib kindlasti üle Juuspori platoo ja läbi Tuljoki oru. Pealegi polnud sellist teed pidi veel keegi turistidest seni liikunud, seega ei puudunud ka põnevus.

27. jaanuari hommikul alustasime-gi tõusu. Otse Moskva Ülikooli geograafiajaamast, kus ööbisime, algas platoole tõusev rada. Tõusta tuli meil 340 m kõrguselt esialgu 902 meetrini, kus asus meteoroloogiajaam. Kraadiklaas näitas —28° C, kui mäkkerühkimine algas: suusad ühes, kepid teises käes, seljas seljakotid (keskmiselt à 30 kg). Peagi saime selgeks talvise mägironimise lihtsamad seadused. Neist esimene on muidugi, et küllalt libedal rajal ei tohi kukkuda, sest vastasel korral võib hea mitukümmend meetrit raskesti kättevõideldud kõrgusest kaduma minna. Peagi hakkas kõigil palav ja ilm tundus küllalt parajana. Paarikümne minutiga jõudsime metsapiirini, mis siin üsna madalal asub. Tõus muutub järsemaks, raja kõrvale ilmub abistav köis. Rada on aga «neetult» libe ja jalad saavad tõsist «vatti». Ka katsed raja kõrval käia ei lõpe edukalt — lumi on küllalt sügav. Varsti jõuavad meile järele transporttöölised, kes rahulikul ja jõudsal sammul mäkke tõusevad, rasked torud õlal. Saladus selgubki kohe — neil on viltide alla kinnitatud erilised pikkade naeltega «koškad», mis tagavad «hea pidamise», nagu ütlevad suusatajad. Leiame, et naelkingad peaks teinekord kaasa võtma — nad oleksid täiesti asja eest. Et ilm on väga selge, avanevad üha uhkemad vaated alla orgu ja ümbritsevaile mägedele. Majad on tikutäis kuhjunud ja annavad maastikule omapärase ning karmi ilme. Vaimustushüüded meie suust ei lakka, ununevad füüsilised pingutused. Eriti toreda vaatepildi pakkus aga mägede tagant ilmuv päike, mis ka märgatavalt soojendas, kuigi ta ei tõusnud kuigivõrd kõrgemale meie ümber laiuvaist mägedest. Orus aga päikest ei näegi. Kas juba sellepärast ei tasu ennast tõus platoole? Pealegi avardub silmaring sõna kõige otsemas mõttes mitmekordselt.

Tõeliselt suurepäraseid muljeid saame meteoroloogiajaamast platool. See on loomulik polaarjaam — hanged katuseni, mõõteriistadel maalilised lumest ja jäast vormid. Kõik see kiirgas ja sätendas päikesekiirtes. Pilti võis igatahes nautida märkamata, et külm nina ära võtab (seda muide sel päeval siiski ei juhtunud). Peale meteoroloogide, kelle põhiülesandeks on siin just lumeolude jälgimine ja laviinioht vältimine, leidsime samast hoonest veel geolooge, kes teostasid platool puurimistöid. Lahkelt lubati meile öömaja, iga mees sai isegi nari. Viskasime kohtid seljast ja kihutasime kergendatud korras platood pidi edasi, et leida õige koht laskumiseks. See koht oli nimelt ainuke terve platoo kohta, kus tavaline nõlva kallakus on 60—70°, mis ühtlasi tagab pideva laviinioht. Valest kohast laskumist alustada tähendaks laviiniga mäest alla sõita. Leidsime, et see oleks üsna lõbus, eriti loosungi all: «Poisid, läheme Hibinidesse laviinidega sõitma!». Et jõuda Väike-Juusporilt Suurele, tuli meil ületada kolm kitsast kaelust platoo laiemate osade vahel. Kitsaim neist oli vaevalt 2—3 m lai, peale oli aga tuul kuhjanud katuseharjataolise hange. Kahele poole langes lumega ohtralt kaetud kaljusein 50—60° kallaku all.

(Järgneb.)

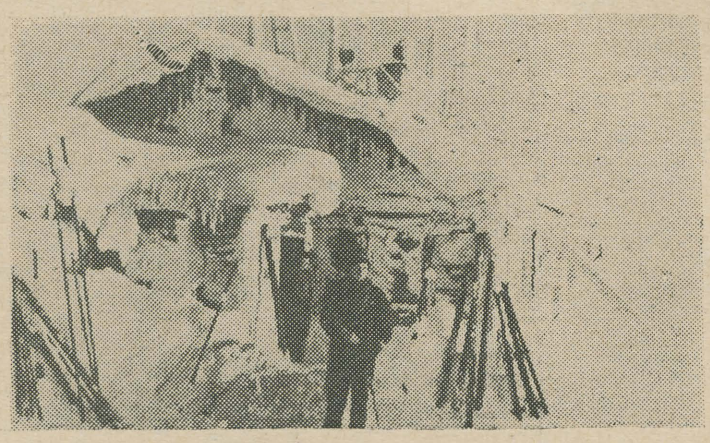

Villust-poiss polaarjaama ukse ees.

Toimetaja R. AULING

MB 00169 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 659

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Tulevik on meie päralt, sest me sammume kindlalt edasi ainuõiget teed, mille näitas kätte meie õpetaja suur Lenin.

Sm. N. S. Hruštšovi aruandekõnest NLKP XX kongressil

Nõukogude relvastatud jõudude 38. aastapäevaks

23. veebruaril tähistasid nõukogude rahvas ja kogu maailm Nõukogude armee ja mere-sõjalaevastiku 38. aastapäeva. See päev muutus meie maal üldrahvalikuks pidupäevaks kui noore Nõukogude armee sünnipäev rasketes lahingutes Pihkva ja Narva lähistel 1918. a., kus meie relvastatud jõud said oma tuleristsed võitluses välismaiste interventidega — saksa imperialismiga.

Nõukogude Liidu relvastatud jõud, olles loodud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei poolt suure Lenini ja tema töö jätkaja J. V. Stalini juhtimisel ja otsesel kaasabil, on alati auga täitnud oma kohustused meie sotsialistliku kodumaa kaitsel. Kodusõja ja välismaise interventsiooni aastail kaitsesid meie relvastatud jõud noort Nõukogude vabariiki iga liiki interventide ja valgekaartlaste kallaletungide vastu. Meie kodumaa rahuliku ülesehitustöö aastail kaitsesid Nõukogude armee ja laevastik valvsalt nõukogude rahva loovat tööd.

Nõukogude relvastatud jõudude võimsus ja tema võitlejate kõrged moraalsed ja lahingulised omadused avaldusid eriti eredalt Suures Isamaasõjas, kus meie kangelaslikud relvastatud jõud vabastasid oma kodumaa fašistlikest anastajaist ning päästsid kogu Euroopa rahvad orjusest.

Ajaloolised võidud hitlerliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani üle näitasid täie eredusega Nõukogude relvastatud jõudude kui uut tüüpi rahvaarmee igakülgset üleolekut kapitalistlike riikide armeedest, nõukogude sõjateaduse üleolekut kodanlikust sõjateadusest. Meie relvastus saavutas sõja käigus tunduva üleoleku Saksa ja Jaapani armee relvastusest. Nõukogude võitlejad, olles kasvatatud kommunistliku partei poolt oma sotsialistlikule kodumaale vankumatu ustavuse vaimus, ilmutasid rasketes lahingutes vaenlasega suurt kangelaslikkust, kõrget sõjalist meisterlikkust; Nõukogude armee komandörid näitasid end kaasaja sõjakunsti põhjalikult valdavate juhtidena.

Nõukogude relvastatud jõudude aastapäeva tähistamine toimub tänavu üheaegselt meie maa ja rahva elus suurt ajaloolist tähtsust omavate sündmustega. Meie suure kodumaa pealinnas Moskvas toimub partei XX kongress.

Partei Keskkomitee aruandekõnes näitas sm. Hruštšov täie selgusega neid suuri edusamme, mis meie rahvas kommunistliku partei juhtimisel nii kommunismi ülesehitamisel meie maal kui ka pinge nõrgendamisel rahvusvahelises elus on saavutanud. Seoses sellega märkis sm. Hruštšov oma ettekandes, et teostades rahuarmastavat välispoliitikat peab meie partei üheks oma tähtsaimaks ülesandeks väsimatult tugevdada Nõukogude riigi kuulsusrikkaid relvastatud jõude — meie armeed, laevastikku, lennuväge, varustada neid kõige eesrindlikuma tehnikaga, tõsta meie relvastatud jõudude võitlejate ja komandöride poliitilist teadlikkust ning sõjalist meisterlikkust.

Oma rapordis partei XX kongressile teatasid meie relvastatud jõudude esindajad kindlalt, et Nõukogude armee ja laevastik on alati valmis ja võimelised viivitamatult partei ja valitsuse käsul kaitsma Nõukogude Liidu riiklikke huve, nõukogude rahva rahulikku ja loovat tööd; nad hoolitsevad ja on väsimatult valvel selle eest, et meie armee ja laevastik oleks valmis andma purustava löögi sotsialismi ja demokraatia vaenlaste igasugustele katsetele segada meie rahulikku ülesehitustööd.

D. Tihhomirov

Mõtteid minevikust

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku järjekordsel aastapäeval 23. veebruaril kanduvad nõukogude töötajate mõtted arvukatele lehekülgedele Nõukogude armee ligi neljakümneaastases võituderikkas ajaloos. Kuulsusrikkamaid peatükke Nõukogude armee ja sõjalaevastiku ajaloos on kahtlemata 1941—1945 a. Suur Isamaasõda, mida igaveseks sümboliseerivad Moskvas, Nõukogude Armee Muuseumis väljapandud purustatud fašistlikkude armeede lahingulippude kuhilad.

Neil raskeil sõjaaastatel oli kogu Nõukogudemaa töölisklass, kolhoositalurahvas ja intelligents innustatud kindlast mõttest anda kõik rinde heaks. Omapoolse panuse Nõukogude armee võitlusvõime säilitamisel andsid ka nõukogude tervishoiutöötajad, arstid, töötades kõigis armee meditsiiniteenistuse lülides.

On teada, et kunagi varem sõdade ajaloos ei olnud liikuma pandud nii suuri inimmasse kui Teises maailmasõjas. Suure Isamaasõja vältel oli rindejoon äärmiselt pikk, ulatudes Mustast merest Barentsi mereni, ja väga liikuv, jõudes Kaukaasia eelmäestikust Berliinini, ja sõjas militaristliku Jaapani vastu Mandžuuria piirilt kuni Port-Arthurini. Väga kiirelt muutuvad tingimused, milles vägedel tuli tegutseda, olukordade muutlikkus — kõik see esitas sõjaväearstidele väga suuri ülesandeid haavatute ja haigestunute abistamise näol kõigis tingimusis ja nende tervise, võitlus- ja töövõime võimalikult kiire taastamise näol. Kõik sõjaväearstid olid ravitöö kõrval ühtlasi väga vastutusrikaste organisatsiooniliste ülesannete teostajaiks. Nii lahingrännakutel, liikumisel raud teedel, veeteedel sõjaväe ešelonides kui ka rindel rakendati sõjaväearstide poolt alati seda üldist põhimõtet, mis on ka kogu nõukogude meditsiini põhiprintsiibiks — aktiivset profülaktikat. See avaldus võitlejate elutingimuste, toitlustamise, üldiste hügieeninõuete täitmise pidevas kontrollimises, vastupanu tõstmises nakkushaiguste suhtes mitmesuguste kaitsesüstimiste teostamisega, meditsiinilise luure pidevas organiseerimises vägede paiknemisrajoonides jne.

Kvalifitseeritud arstiabi tõmmati eesliinile võimalikult lähemale. Haavatutele teostati juba esimestes arstiabipunktides süstimisi haavanakkuste, nagu teetanuse ja gaasgangreeni vältimiseks.

Ennastsalgavat tööd tegid arstide lähemad abilised — velskrid ja sanitaarid-kandurid, kes igas olukorras, päeval ja öösel kandsid lahinguväljalt ära haavatud võitlejaid. Just lahingupäevadel avaldus kõigis meditsiiniteenistuse lülides sihikindel koostöö, milles avaldus ühine püüd, kaasa aidata omapoolselt vägede võitlusvõime säilitamisele.

Suur Isamaasõda oli nõukogude sõjaväe meditsiinile suurimaks tuleprooviks. Ta tuli auga toime temale asetatud ülesannetega, vältides epideemiliste haiguste tekkimist vägedes ja saavutades lahingus kannatanute tagasipöördumise rivisse.

Tänu Nõukogude armee ajaloolistele võitudele Suures Isamaasõjas on nüüd olemas üha kasvavad ühiskondlikud ja poliitilised jõud ülemaailmses ulatuses, kes ühise rindena on valvel rahu säilitamise eest rahvaste vahel. Ja eriti Nõukogude armee ja sõjalaevastiku päeval on kogu nõukogude avalikkuse tähelepanu pööratud Nõukogude armeele kui sotsialistliku riigi julgeoleku ja rahuliku loova töö kindlustamise võimsale tegurile.

E. Tallmeister,
TRÜ nakkushaiguste ja dermatoloogia kateedri dotsendi kt.

VÕISTLUSLUULETUS nr. 23

Mälestus pojast

Kõik oleks nagu olnud eile,
su naer, su hellad sõnad: «Memm!»
Siis üksi jäin. Sa läksid rindeteile
ja minnes näisid vanem, mehisem.

Jäi vaikseks kodu, kus su hääl kord kajas,
täis ootust, mil taas sünnikohta näed.
Nüüd oodata ei ole enam vaja,
ei iial kallista mind sinu käed.

Sest tuli päev, mis tõi me majja leina,
mil kirjakandja viimast korda käis.
Ja kuuseokstest raamis pilt vaid seinal,
mul ainsaks mälestuseks sinust jäi.

Ei saanud puhkama sa kodumulda,
ei saand su külmi sõrmi kasta silmaveest.
Vaid kuskil kaugel päike puistab kulda,
su rohtukasvand hauakünkale.

Kas iialgi siis mustal sõjalohel
ei lööda otsast surmatoovat päid?
Kas lohutuseks jääb meil ainult ohe:
«Nii oli ja vist nii ka jääb.»?

Ei ootama saa jääda ainult imet,
vaid üle maa on liitund meie peod.
Me tõotame langenute nimel,
et lämmatame uue sõja eod.

SUUR ÕPPETUND

15 aastat tagasi, 1941. a. alguses istus umbes 30 inimest kolmanda klassi vagunis ja laulis hoogsalt, mida teevad ainult 17-aastased noorukid, unustamatut «Katjušat». Me sõitsime Punaarmee sõjakooli. Jutud, laulud, naljad ei vaibunud minutikski. Aga rääkida oli paljust. Nõukogude võim oli alles saabunud Eestisse, aga meid vähese haridusega maa- ja töölisnoorukeid saadeti sõjakooli õppima. Kas võisime me sellest unistada kodanlikus ühiskonnas? Ei, kinlasti mitte.

Alates õppetööd tundsime me kohe oma mahajäämust, ei jätkunud teadmisi. Millist tähelepanu, millist hoolt osutasid meile õppejõud, selleks et aidata meid järele ka üldhariduslikes küsimustes. Oli ju kodanlikus Eestis kehviktalupojale või töölisele isegi 6 klassi haridus sageli kättesaamatu. Ja me töötasime. Oli raske, kuid visadus ja energia ning Nõukogude armee võitlejaile omane tahtejõud aitasid meid üle saada raskustest.

Algas sõda. Jaanuaris 1942. aastal väljalastud lend noori ohvitsere sõitis laiali väeosadesse. Igaüneist oli erisugune töö nii armees teenimise ajal kui ka hiljem elus, kuid me kõik meenutame sügava tänulikkusega sõjakoolis ja armees teenides veedetud aastaid. Õppeasutuses saime me esimese karastuse, esimesed teadmised eluks.

Mul tuli olla mitmesugustes väeosades ja mitmesugustel rinnetel nii lõunas kui ka põhjas. Ja igal pool, kus ma ka ei oleks olnud, kuhu ma ka ei oleks sõitnud, kohtasin ma lihtsaid nõukogude inimesi, võitlejaid, kes võtsid mind vastu rõõmsalt, avatud hingega. Tahtmatult tekkis mulje, et Nõukogude armee — see on üks suur pere, oma rahva laps.

Tahaksin eriti märkida, et kõikjal, kuhu ma ka ei oleks sattunud, käis pingeline õppetöö. Sõdurid ja ohvitserid kasutasid iga minuti, iga vaba hetke, isegi vaheaegu lahingute vahel õppimiseks. Õppetöö ei toimunud mitte katkendlikult, vaid süstemaatiliselt range süsteemi ja plaani alusel. Tahtmatult tekib võrdlus Nõukogude armee ja mingisuguse hiiglasuure õppekombinaadiga, kus kasvab karastatud ja julgete võitlejate kaader.

Nõukogude armees veedetud aastad meenuvad mulle sageli ka praegu Tartu Riiklikus Ülikoolis õppides. Tänu armees saavutatud oskusele enda kallal töötada lõpetasin ma töölisnoorte õhtukooli ja sain astuda ülikooli. Nõukogude armee 38. aastapäeva puhul tahaksin öelda oma palavaima tänu Sulle, võimas armee, kes kindlustas rahu, purustas fašismi, andis inimestele võimaluse rahulikult elada, rahulikult töötada ja õppida.

M. Škaperin,
geograafiaosakonna III kursuse üliõpilane

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (292) Reedel, 24. veebruaril 1956. a. IX aastakäik

VÕISTLUSLUULETUS nr. 22.

KOMMUNISTILE

Kuula, kommunist!
Kongress
räägib
sinuga.
Paraadimunder
maha võta,
töökuues
lahingusse tõtta,
pea
sammu
eluga!
Tegudega
näita rahvale,
et asud
õhku laskma
bürokratismi
haisvat miini
ja ellu viima
õiget liini, —
et Sul
on
pilet taskus.

Täna
tervitab Sind
rahva Hiina,
surub kätt
Togliatti ja Thorez,
kogu töötav maailm
Sinus,
seltsimees,
näeb homse poole,
tulevikku viijat.
Sellepärast
sirp ja vasar
haara kindlamini pihku!
Sinust oleneb,
kas kuulsid,
õige palju
ilmaruumis,
et kõik
otsustavalt
paigast
nihkuks.

PARTEI ELU KROONIKAT

17. veebruaril toimus TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni koosolek, kus arutati partei ridade kasvu ja noorte kommunistide kasvatamise küsimust.

Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo sekretär sm. Siilivask peatus oma ettekandes teaduskonna parteiorganisatsiooni ees seisvatel ülesannetel seoses töö parandamisega noorte kommunistide kasvatamise osas. Seni on büroo selle küsimusega väga vähe tegelnud. Puudusena märgiti veel asjaolu, et vähe on tehtud konkreetset tööd parimate inimeste kaasatõmbamiseks partei ridadesse. Koosolek juhtis kommunistide tähelepanu vajadusele parandada kasvatustööd vene osakonna üliõpilastega, sest seal on õppeedukus ja distsipliin väga madalal tasemel.

Koosolekul arutati ka küsimust eraldi parteigruppide moodustamisest osakondades, mis aitaks parteiorganisatsiooni tööd muuta konkreetsemaks.

H. Limberg

* * *

20. veebruaril toimus lahtine parteikoosolek Õigusteaduskonnas. Päevakorra keskseks küsimuseks kujunes teaduskonna dekaani sm. Püssi aruanne, milles analüüsiti sügissemestri õppetöö tulemusi ja planeeriti ülesandeid kevadsemestriks.

Õppetöö toimus sügissemestril normaalsetes tingimustes. Arvestuste planeerimine õigeaegselt enne eksameid vähendas tunduvalt nende üliõpilaste arvu, kes ei suutnud õigeaegselt arvestusi anda või andsid neid korduvalt.

Teaduskonna 181 üliõpilasest sooritas 47 üliõpilast eksamid hindele «väga hea», 80 üliõpilast said eksamisessioonil häid ja väga häid hindeid, 33 üliõpilast ainult häid hindeid, 21 üliõpilast sooritasid eksamid hindeile «rahuldav» ja «mitterahuldav».

Nagu märgiti koosolekul, ei tööta osa üliõpilasi veel pidevalt, ei praktiseerita paremate töökogemuste populariseerimist. Sageli on eksamieelsed tootmisnõupidamised üldsõnalised ja kursusevanemad ei analüüsi sisuliselt kursuse tööd, ei kritiseeri loodreid, ei levitata paremate töökogemusi jne.

Aruandele järgnenud sõnavõttudes esitati rida ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks. Valusaks küsimuseks on õpperuumi küsimus. Sm. Mäll märkis oma sõnavõtus, et spetsialistide, kes end töö juures õigustaks, väljalaskmiseks tuleb luua olukord, et üliõpilasel oleks võimalik kergesti kätte saada uut juriidilist kirjandust. Tuleks sisustada õpperuum, kus oleks kättesaadavad vastav kirjandus, õppematerjalid ja ka seadusandlikud materjalid.

Väärtuslikke ettepanekuid töö sisulise parandamise osas tegid veel sm-d Ananjeva, Salumaa ja Laasik.

H. Puusepp

VALMISTUGE ÕIGEAEGSELT KONVERENTSIKS

Meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu seisukohalt võib kevadsemestrit täie õigusega nimetada konverentsi-semestriks, sest nii tihedalt on kogu ÜTÜ tegevus seotud järjekordse teadusliku konverentsi ettevalmistustöödega. Nii on see ka käesoleval aastal. Juba alates semestri esimestest päevadest on ühingu aktiiv täie pingega rakendunud tööle. See on ka täiesti loomulik, sest konverents, mis tänavu toimub 31. märtsist kuni 8. aprillini, on peaaegu ukse ees.

Kasutades oskuslikult ära möödunud aastate kogemusi on rida osakonnanõukogusid (õigusteaduse, arstiteaduste, farmaatsia jt.) ning nende konverentsisektorid saavutanud häid tulemusi ettevalmistustööde organiseerimise alal. Nendes osakondades on olemas selge ülevaade konverentsil ettekandmisele kandideeriva iga töö kohta, mis annab võimaluse edukalt rakendada valikuprintsiipi konverentsile lubatavate tööde väljaselgitamisel ning samal ajal lubab aegsasti likvideerida tööde valmimise käigus esilekerkivad raskused.

Samal ajal on aga meil olemas rida teaduslikke ringe, mis suhtuvad kergemeelselt konverentsi ettevalmistustöödesse. Eriti halb on olukord selles suhtes mõnedes ajaloo-keeleteaduse osakonna ringides (vene keele, ajaloo- samuti žurnalistikaringis). Selgusetu on olukord füüsika-matemaatika osakonna ringides. Muude ringide kõrval on ringides esinenud tööde valmimistähtaegade omavolilise pikendamise fakte, mis mõjub eriti desorganiseerivalt. Tuleb arvestada, et programmi võetakse ainult täielikult valminud töid. Et aga osakonnanõukogud lõplikult viimistletud programmi peavad ÜTÜ nõukogule esitama märtsikuu esimeste päevade jooksul, on selge, et seejuures arvesse saavad tulla ainult hiljemalt 1. märtsiks valminud tööd. Ei tohi ka unustada, et tööde valmimise ja programmi valmimise vahel tuleb real osakondadel läbi viia tööde valik, mis omakorda nõuab mõningat ajakulu.

Seepärast seisab praegu kõikide ÜTÜ aktivistide ees põhiline ülesanne: tagada konverentsitööde valmimine 1. märtsiks.

S. Jõks,
TRÜ ÜTÜ nõukogu konverentsi orgkomisjoni esimees

Soodsad võimalused kvalifikatsiooni tõstmiseks

TRÜ õppejõududest töötab praegu doktorantuuris dots. A. Rulli alates 1. sept. 1955. kuni 1. sept. 1957. Järgmistena on 1956. aastal doktorantuuri minemas dots. P. Kard, dots. kt. Ü. Lepik ja dots. kt. A. Rõõmusoks.

Aastases aspirantuuris oli 1955. aastal 3 õppejõudu. Nendest on dissertatsioonid lõpetanud ja esitanud kaitsmiseks assist. L. Kask ja v.-õp. V. Palm. Ajaloo alal aastases aspirantuuris olnud N. Intal ei ole oma ülesannet suutnud täita — tema väitekiri on alles lõpetamata.

1956. aastaks on aastasesse aspirantuuri suunatud Leningradi Riikliku Ülikooli juurde orgaanilise keemia alal assist. T. Lomets, Moskva Riikliku Ülikooli juurde matemaatika alal v.-õp. Ü. Lumiste ja TRÜ juurde neli — v.-õp. S. Aul (zooloogia), v.-õp. E. Lõokene (geoloogia), assist. L. Tuvikene (teoreetiline füüsika) ja v.-õp. Ü. Kaasik (matemaatika).

Doktorantuuri ja aastasesse aspirantuuri mineku võimalused on nii avarad, et meie õppejõud ei suuda võimalusi ära kasutada. 1957. aastaks on TRÜ-le antud doktorantuuris ja aastases aspirantuuris kummaski 8 kohta. On tõsine küsimus, kas suudame seda plaani täita.

Doktorantuuri ja aastasesse aspirantuuri minejal peab olema dissertatsioonist tubli osa juba tehtud. Aastasesse aspirantuuri minejailt nõutakse muidugi ka kandidaadiminimumi eksamite õiendamist. Tarvilikud dokumendid tuleb esitada rektoraati 1. juuniks 1956. a., töö algab 1. veebr. 1957. Informatsiooni saab allakirjutanult.

D. Palgi

UUS KOMSOMOLIPILET KOHUSTAB

Majandusteaduskonna komsomoliorganisatsioon sai suure tunnustuse osaliseks — esimese teaduskonnana ülikoolis anti siin kätte uued komsomolipiletid. See on suur tunnustus, mis kohustab meid töötama veel hoolsamini ja paremini.

Meenuvad ELKNÜ Tartu linnakomitee sekretäri vaiksed, ent südamlikud sõnad: «Hoidke oma komsomolipiletit ja olge selle väärilised.»

Milline peab siis olema kommunistlik noor? Tõesti, kommunistlikke noori on ju palju, kuid nii mõnedki on häbiplekiks oma organisatsioonile. Väga inetu on kuulda, kui kommunistlik noor pöördub oma kaaslase poole teravate sõnade ja veel teravama pilguga, selle asemel, et anda sõbralikus toonis nõu või selgitada tehtud viga. Kuid on ka palju häid kommunistlikke noori. Meenutan siinjuures meie grupiorganisaatorit, rahandusosakonna II kursuse üliõpilast Milvi Seppa. Eeskujulik õppetöös ja käitumises, aktiivne ühiskondlikus töös, alati tähelepanelik ja abivalmis, kuid seejuures küllaltki nõudlik enda ja oma kaaslaste vastu — sellisena tuntakse Milvit meie teaduskonnas. Ka huvide ring on Milvil lai: teda huvitab kirjandus, ta armastab käia teatris ja kinos.

Jah, selline peab olema komsomolipileti vääriline kandja, kommunistlik noor, kes on auks grupile ja teaduskonnale.

A. Kõrge

SULEMEHED!

On jäänud ainult 5 päeva luuletuste, proosatööde, luuletõlgete, estraadilühipalade viimistlemiseks ja äraandmiseks. 1. märtsil lõpevad kolm ülikooli kirjanduslikku võistlust. Luuletuste võistlusele ning luuletõlgete ja proosavõistlusele esitatavad tööd asetada ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti peahoones. Estraadilühipalade võistluse tööd ära anda klubi juhatusse.

Kirjamehed! Lõpetage ja viimistlege oma tööd ning esitage nad võistlusele hiljemalt 1. märtsil.

FÕLJETON

Kuidas Einart „kuulsaks" sai

Perekond Huntidel oli pidupäev. Papa-mamma olid väga õnnelikud, et nad täna oma võsukese võisid ülikooli saata. Nende pojukene Einu oli juba keskkoolis osutunud vägagi tähelepanuväärseks isiksuseks: õppis eeskujulikult, tegeles uisuspordiga ja oli juba ammu otsustanud hambaarstiks saada (seda otsust mõjustas ehk suurel määral see, et Einu oli juba lapsepõlves maiustamise tagajärjel ränki hambavalusid kannatanud). Viimased lahkumispisarad, isa sõnad: «Ole siis ikka tubli poiss!» ja Einu astuski vagunisse, et alustada sõitu vanasse ülikoolilinna.

Algul oli Einule üliõpilaselus kõik võõras ja ta tundis nagu vähe hirmugi iseseisva elu ees. Seepärast elas ta kolm ülikoolitalve vaikselt ja tagasihoidlikult. Siis aga hakkas vaesekesel pea ringi käima eneseuhkusest. Mõtle ikka: istun kohvikus, käin tantsimas jne. jne. ja kellelegi pole tarvis aru anda, pole tarvis luba küsida. Einu tundis end nüüd juba täitsamehena ja lubas end nimetada ainult Einardiks.

Ja ühel heal päeval tekkis ta äkki kange tahtmine sooritada midagi suurt ja vägevat, saavutada n. ö. elumehekuulsus. Kuidas seda teha?

Einardile tuli abiks hea juhus — ta kohtas oma teaduskonnakaaslast Uno Pütseppa. Arenes muidugi elav vestlus ja jutt kaldus mööda-nud oktoobripühade veetmisele.

Uno sattus hoogu:

«Seekord sai päris mahlakat nalja tehtud kodus Viljandis. Panime ühe semuga kõvad grammid näost sisse ja läksime linna peale mürtsu tegema. Alguses lällasime niisama ringi, aga kui kumbki veel sada oli näost alla pannud, hakkas mulle kino kuulutustetahvel närvi peale käima ja tõmbasin vastu klaasi ühe tulise! ... Tore klirin oli. Aga näe, miilits tabas meid kohe ära ja vedas jaoskonda. Pääsesime sellega, et maksin klaasi lihtsalt välja. Klaas tühi kallis ju polnud, aga vaat kus sõbrad pärast kiitsid, et Unts on täitsa poiss — ikka tõeline tudeng.» See sõbra hooplemine pani Einart Hundi kauaks mõtlema.

«Jaa, nii see asi ikka edasi ei lähe, tarvis ikka endale ka nimi teha, muidu peetakse mind viimati veel tossikeseks,» jõudis ta lõpuks järeldusele.

«Nime tegemine» aga venis ja venis, sest kuidagi ei tulnud parajat juhust.

Möödus talvine eksamisessioon. Selle edukat lõppu tähistas Einart Hunt «kõva peatäiega». Selga pandi parim ülikond, stipendium pisteti taskusse, neiu võeti käevangu ja asuti restorani poole teele. Alguses läks kõik väga hästi. Korraliku laua sai, viinamärjukest oli ka just niipalju kui kulus ja tantsugi võis lasta. Imemõnus oli! Veel üks, veel üks, noh, egas veelgi üks paha ei tee... Kuidas see asi seal edasi nüüd täpselt oli, seda Einart ei mäletanud, aga igatahes kaunis hilisel kellaajal ta tõusis laua äärest ja tuigerdas joobnult Nõukogude väljakule taksode peatuskohta. Saabus vaba taksoauto. Juht aga läks vahepeal vastu võtma telefoniväljakutset. Selgus, et tuleb kiiresti toimetada keegi haiglasse. Meie Einart aga, kes koos oma tütarlapsega oli roninud juba taksosse, keeldus sealt väljumast ja lärmas nii, et taksojuht oli sunnitud ta sõidutama miilitsajaoskonda. Miilitsajaoskonnas kirjutas ta järgneva seletuskirja, väites, et ta olevat kaine:

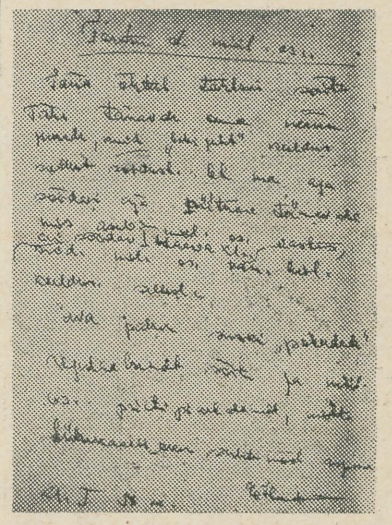

Ja saigi «kuulsaks». Nagu teada, kuuluvad eksmatrikuleerimisele kõik need üliõpilased, kes on ebakaines olekus rikkunud ühiskondlikku korda. Arvestades aga pehmendava asjaoluna seda, et miilitsaorganid piirdusid ainult hoiatusega, ülikoolist teda välja ei heidetud, vaid tehti Einart Hundile rektori käskkirjaga vali noomitus samuti nagu Uno Pütsepale.

Vaat kuidas «kuulsaks» võib saada!

PEET OKAS

Tõistest kõrgemalt õppeasutustest

Minski Riiklikus Meditsiinilises Instituudis hoolitsetakse pidevalt üliõpilaste kultuurse puhkuse tingimuste parandamise eest, eriti ühiselamus elavate üliõpilaste osas.

Ühiselamu nr. 3 õuele rajati uus liuväljak. Kehalise kasvatuse kateeder eraldas sel puhul ühiselamu nõukogule 20 paari uiske ja 40 paari suuski.

Instituudi ametiühingukomitee eraldas ühiselamutele 15 komplekti malendeid, 10 komplekti kabendeid ja 10 doominot. Lähema aja plaanis on televiisorite sisseseadmine kõikides ühiselamutes.

(Ajalehest «Sovetski Medik»)

Tervisekultuur ja sport

19. veebruaril toimusid V. Kingissepa t. võimlas Matemaatika-Loodusteaduskonna sisekergejõustikuvõistlused. Võisteldi järgmistel aladel: meestele — 20 m lähtejooks, 25 m tõkkejooks ning kõrgushüpe; naistele — 20 m lähtejooks, 25 m tõkkejooks, hoota kolmik- ning kõrgushüpe.

Parima kollektiivina esines füüsikaosakond, kindlustades võistlejad igal alal. Parimaid tagajärgi saavutanende võistkonnast Rogatšov kolmiknuppes ja 20 m lähtejooksus (vastavalt 11,64 m ja 3,0 sek.) ning Savihin, ületades kõrguse 1,75 m, mis on ühtlasi uueks teaduskonna rekordiks, ja tulles teisele kohale kolmikhüppes ja 25 m tõkkejooksus (vastavalt 11,33 m ja 4,3 sek.).

Märkimisväärselt esines ka matemaatikaosakonna üliõpilane V. Laager, saavutades 25 m tõkkejooksus esimese koha ja 20 m lähtejooksus teise koha (vastavalt 4,1 sek. ja 3,0 sek.).

Naiste 25 m tõkkejooksus ja kõrgushüppes saavutas esimese koha H. Palm (vastavalt 4,5 sek. ja 1.40 m) ning 20 m lähtejooksus ja hoota kolmikus E. Kruus (vastavalt 3,5 sek. ja 6,89 m).

Võistluste üldjärjestus kujunes järgmiseks: 1) füüsikaosakond 13 145 punki, 2) geoloogiaosakond 10 513 punkti ning 3) matemaatikaosakond 8867 p. Järgnesid geograafia- ja bioloogiaosakond, kuna keemiaosakond suutis välja panna ainult ühe võistleja, kelle tagajärg jäi kahjuks väljapoole arvestust. Millega seletab sellist olukorda keemiaosakonna spordiorganisaator Tiidor? Ka teistest osakondadest ei võtnud võistlusest osa kõik üliõpilased, kes on tuntud parimate sportlastena (H. Hoole, H. Savi ja A. Korjus matemaatikaosakonnast).

E. Kruus

TEADAANDEID

Sissejuhatav loeng India keelte (eriti hindi keele) õpinguist osa võtta soovijaile toimub neljapäeval, 1. märtsil s. a. keemiahoone auditooriumis nr. 1.

P. Nurmekund

*

Vastavalt TRÜ Õpetatud Nõukogu resolutsioonile ja TRÜ rektori käskkirjale nr. 107 — 20. veebr. 1956. a. toimub iga kuu viimasel reedel TRÜ Pearaamatukogus sanitaarpäev, välja arvatud jaanuari- ja juunikuul (eksamisessiooni ajal). Sanitaarpäevadel on raamatukogu ja lugemissaalid kõigile lugejaile suletud.

Esimene sanitaarpäev on reedel, 24. veebruaril 1956.

A. Hiir,
TRÜ Pearaamatukogu direktor

MÄLESTUSI TALVISELT KOOLALT

(Väljavõtteid matkapäevikust)

(Algus lehes nr. 5 (291))

Laplaste juures

Üks meie matka põhieesmärkidest oli tutvuda laplastest-põdrakasvatajate eluga. Me leidsime nad Lovozero asulas, mis osutus ühtlasi meie matka kõige idapoolsemaks punktiks. Nimetatud asulas asub Koola suurima põdrakasvatuskolhoosi «Tundra» keskus.

Jõudnud õhtu eel juba pimedas Lovozerosse, haaras meid kõigepealt omapärane tänavapilt: ootamatult kihutas põiktänavast välja põdrarakend, saanil istumas kasukasse pugenud väikesekasvuline inimene — laplane. Järsult pidurdati põdrad tugeva puuhoone ees (selles asulas oli muide tegemist ainult puust majadega) ja saan viskus uhke kaarega kõrvale. See oli esimene tutvus laplastega ja põtradega.

Ööbimiskoht võimaldati meil kolhoosis. Paar sõna sellest. Kolhoos «Tundra» ulatub Valgest merest lõunas kuni Barentsi mereni põhjas, hõlmates 2,1 milj. ha pindala. Pindala suuruselt on see ligi pool Eestit. Peamine tegevusala ja tuluallikas on põhjapõdrakasvatus: kolhoosil on 25 000—30 000 põtra. Viimaseid karjatatakse suvel ja talvel suurtes 2000—3000 pealistes karjades. Põhjapõder on äärmiselt ökonoomne ja kasulik loom — ta ei vaja peaaegu mingit hoolitsust peale karjatamise. Enne Oktoobrirevolutsiooni elatusidki laplased täiesti oma põtradest: põdraga sõideti, põtra söödi, põder andis rõivad, jalanõud, õmblusvahendid ja piima. Nüüd on põdra osatähtsus muidugi langenud, teda kasvatatakse peamiselt karusnaha saamise otstarbel.

Peale põdrakasvatuse on kolhoosis arenenud veel piimakarjandus ja seakasvatus, neil on oma kasvuhooned köögivilja kasvatamiseks.

«Tundra» on üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtja ja on saanud 3 kuldmedalit vastavalt aastail 1940, 1954 ja 1955.

Kolhoos on eri rahvaste sõpruse näide. Kolhoosnikute enamuse moodustavad laplased, komid ja venelased. Meid huvitasid peamiselt muidugi esimesed. Juba esimesel õhtul saimegi jutule toreda lapi vanamehe ja veelgi toredama tütarlapsega. Viimane võitis meie kõigi üksmeelsel tunnustusel ilusaima lapi tütarlapse nimetuse (lapi keeles «montše nete»).

Meie oleme küll laplaste suguvennad, kuid olime siiski meeldivalt üllatunud, leides nii palju sarnaseid ja ühise tüvega sõnu koolalapi keeles. Näiteks võiks tuua: leib — leib, järv — javr, jõgi — jok, härg — jerg, andma — anda, kolm — kolm, neli — neli jne. Kahjuks puudub koola-lapi kirjakeel, mistõttu ei saanud lähemalt tutvuda keele iseärasustega. Muide, laplaste moodsam nimi on «saamid». Nii nimetavad nad endid ise ja peavad terminit «laplased» iganenuks, vanapäraseks ja isegi halvakõlaliseks.

Laplased elavad korralikes hooneis, asula on varustatud elektriga ja on radiofitseeritud. Õnnestus näha ka endisi onne, mis jätsid uute majade kõrval üsna armetu mulje. Kolhoosil on oma klubi (seal käisime isegi tantsuõhtul, kus tantsiti «Domino» ja «Suudle mind surnuks» saatel), peale selle on asulas rajooni klubi, keskkool (venekeelne), teemaja jt. asutused. Põtrade kõrval seisab tänaval «Pobeda».

Laplaste rahvuslik omapära avaldub väliselt peale kasvu eelkõige rõivastes. Kõik nad, väikestest täiskasvanuteni, on rõivastatud omapärastesse põdranahkadest kasukaisse, mis kannavad nime «malitsa». See on terve rõivastuse kombinatsioon. Kasuka külge on õmmeldud kahelt poolt karvane vastsündinud põdra nahast kapuuts, varrukate külge on kinnitatud kindad. Malitsale lisaks on vaja veel vaid paari põdranahast saapaid ja laplase rõivastus ongi täielik.

Kahjuks ei võimaldanud meie piiratud aeg küllaldaselt tegelda etnograafiliste küsimustega, mis oleks pakkunud meile kahtlemata veel

paljugi huvitavat selle külmal põhjamaal elava, kuid südamliku ja külalislahke rahva elust.

(Järgneb)

MB 00198 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 720

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Toimetaja R. AULING

Raamatupalat

Teaduse loova rakendamise eest

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi materjalides kriipsutatakse veelkordselt alla uue jõuga teaduse tähtsust nõukogude ühiskonna elus. Siin märgitakse uuesti arenguteed, mis peavad kõige efektiivsemalt kindlustama maa majanduslikku võimsust, tõstma meie rahva materiaalset heaolu ja kultuurilist taset.

Meie maa ette püstitatud uued ülesanded nõuavad uusi edasilükkamatuid abinõusid teadusliku uurimistöö organiseerimise parandamiseks. Meie ülikool ei või seejuures jääda kõrvale. Spetsiaalsuste mitmekesisus peegeldab enam-vähem eelseisvaid ülesandeid, mis seisavad meie maa ees. See nõuab, et kollektiiv pööraks erilist tähelepanu teadusliku produktsiooni kiirusele ja tulemusrikkusele.

Kõige lähematel päevadel tuleb dekanaatidel, kateedritel ja kõigil õppejõududel tingimata veel kord tähelepanelikult läbi vaadata oma teadusliku töö plaan, juhindudes seejuures kongressi otsustest. Üldiselt on ülikooli ulatuses teadusliku töö perspektiivplaan kuuendaks viisaastakuks koostatud küllalt läbimõeldult. Oma temaatika poolest vajab ta vaevalt põhjalikku ümbertöötamist. Siiski tuleb teha olulisi parandusi temaatika mõnedes osades. Parandused peaksid taotlema seatud tööülesannete lähemat sidet meie maa kõige põhilisemate nõuetega, samuti ka töö täitmise tähtaegade kiirendamist.

Jättes kõrvale positiivsed saavutused, tuleb peatuda plaani puudustel.

Ühiskonnateaduste kateedrite osas on teaduslike uurimistööde temaatikat vajalik enam lähendada kaasaja elu ülesannetele. Ajalooline analüüs, millele nii meelsasti mõningad töötajad annavad eesõiguse, on tingimata vajalik. Siiski ei pea ta erikaal kogu töös ületama teatud piire. Järjekorras seisavad praegu tähtsamad tänapäeva ülesanded, töö tootlikkuse tõstmise küsimused, omahinna alandamise, majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö juhtimise parandamise küsimused, masside mobiliseerimine ja nende organisatoorse tegevuse tugevdamine. Samas suunas peavad oma plaani läbi mõtlema ka Õigusteaduskonna kateedrid. Juhtimise ja õiguslike suhete küsimused kolhoosides ja sovhoosides on praegu palju tähtsamad minevikku kadunud Balti liidu plaanidest või abstraktsetest teoreetilistest uurimustest.

Teadusala prorektor dots.
A. MOSKVIN

Ajaloo-Keeleteaduskond peab veel kord mõtlema sellest suurest moraalsest vastutusest, mida ta omab masside õiges kultuurilises kasvatuses. Aga samal ajal on seal veel liiga palju puudusi. On küllaldane märkida näiteks, et üheski teises teaduskonnas ei esine nii palju kõrvalejäetud, muudetud või ebanormaalselt pikale venitatud valmimisajaga dissertatsiooniteemasid. See näitab õppejõudude ja juhendajate vähest vastutustunnet ja passiivsust ning töö täitjate kitsast teaduslikku silmaringi.

Eriti suured ja vastutusrikkad ülesanded seisavad Matemaatika-Loodusteaduskonnal. Põhiliseks puuduseks tuleb siin lugeda uurimistulemuste aeglast juurutamist rahvamajandusse ja tööstusse. Tähtsaimaks ülesandeks on põlluviljakuse tõstmise küsimused, põllumajanduslike kultuuride selektsiooni parandamine, maaharimise süsteemide parandamine, kunstväetiste kasutamise viisid ja nende rakendamine antud mullastiku ja kliima tingimustes jne. Niisuguste tehnilis-majanduslike probleemide temaatika on küllalt reljeefselt esitatud plaanides, aga nende uurimuste tulemusi juurutatakse praktikasse aeglaselt.

Füüsika- ja keemiaosakonna kateedrid ei ole seni jalule seadnud normaalseid sidemeid kohaliku tööstusega, mistõttu abi viimastele kannab süsteemitut ja väheväärtuslikku iseloomu. Keemiaosakonnas tuleb laiemalt ja süstematiseeritumalt võtta päevakorrale kohalike toorainete igakülgne hinnang ja nende kompleksse kasutamise varjatud võimaluste ja meetodite väljaselgitamine, mis avavad uusi väljavaateid vabariiklikus tööstuses ja suurendavad tööstuse tasuvust.

Matemaatika-Loodusteaduskonna kateedrid ei tohi ükski paigale jääda oma kitsa spetsiaalsuse ringi. Füüsikud-eksperimentaatorid peavad koos arstide ja füsioloogidega aitama kehakultuurlastel viia vajalikule kõrgusele teaduslik töö nende osakonnas. Selleks on vaja anda viimasele kindel füsioloogiline alus ja välja töötada metoodika näitajate objektiivseks hindamiseks.

Orgaanilise keemia kateeder peab minema appi farmakoloogia- ja füsioloogiakateedrile uute ravimpreparaatide valmistamisel. On vajalik meenutada, kuidas antibiootikute avastamine revolutsioneeris arstiteadust ja tõi määratu suurt kasu kogu inimkonnale.

Farmakoloogide ja keemikute kollektiivses töös peituvad laialdased ja hiilgavad võimalused. Teoreetilise ja eksperimentaalse füüsika kateedrid peavad aitama Arstiteaduskonnal lähematel aastatel selgitada ioniseeruva kiirguse füsioloogilist mõju. Viimane kujutab endast ülesannet, mille tähtsust käesoleval ajastul on raske ülehinnata.

Ülaltoodud kollektiivsete tööde näited puudutavad Arstiteaduskonna teaduslike uurimistööde temaatikat. Viimase piires on vajalik veel osutada plaanis esinevale puudusele. Nimelt on ravivahendid ja kirurgilised ravivõtted esitatud plaanis küllaldase mitmekesisuse ja sügavusega. Siiski oleks parem elu nii seada, et polekski vaja kasutada ravimeid. Sellest tekib ülesanne, et hügieenile kui halguste tõkestajale ja ärahoidjale tuleb pöörata enam tähelepanu. Hügieenikateeder pole aga sellele asjaolule vajalikku tähelepanu pööranud. Ühiskondliku, kutseala ja isikliku hügieeni ning töökaitse küsimused praktiliselt puuduvad plaanis.

Meie ülikooli tõelistes teaduslikes saavutustes ja ta tulevase teadusliku töö plaanides on positiivseid elemente siiski rohkem kui loetletud puudusi. Kuid viimaste väljajuurimine ongi vajalik ja edasilükkamatu tänapäeva ülesanne.

Eriti suur tähtsus on parteiorganisatsioonide tegevusel meie kollektiivi loovat teaduslikku tööd takistavate puuduste väljajuurimises. Nende ülesandeks on hoolitseda teadusliku kaadri ideelise kasvatamise eest ja teaduse tippude atakeerimise uue strateegilise plaani ühise teostamise eest.

Muudatustest TRÜ kehalise kasvatuse õppetöös

Vastavalt NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi juhendile kehtestatakse TRÜ-s alates käesolevast semestrist uus kord kehalise kasvatuse õppetöö alal.

Kui senini kõik I ja II kursuse terved üliõpilased tegelesid kohustuslikus korras kehalise kasvatuse õppetööga 2 tunni ulatuses nädalas, mis kandis üldise kehalise ettevalmistuse iseloomu, teisi spordialasid aga harrastati fakultatiivselt, siis nüüd toimub see teisiti.

Iga terve üliõpilane valib vastavalt eeldustele endale sobiva eriala. Vastavalt üliõpilase sportlikule ettevalmistusele võtab ta treeningtööst osa vastaval alal 4—8 tunni ulatuses nädalas. (Algajad ja III järgu sportlased 4 tundi, II järgu sportlased 6 tundi ning I ja meistrijärgu sportlased 8 tundi nädalas.) Selline süsteem kindlustab üliõpilaste spordimeisterlikkuse hoogsamat arengut, sest sel puhul on treening suunatud kindla eesmärgi saavutamiseks. Mitmekülgne kehaline ettevalmistus, VTK normatiivide ettevalmistamine ja sooritamine viiakse läbi paralleelselt sportliku spetsialiseerumisega.

Eduka õppe-treeningulise töö tagamiseks luuakse TRÜ kehakultuuriosakonna baasil sportlikud osakonnad vastavatel aladel. Juba käesoleval semestril moodustatakse sportlikud osakonnad kergejõustikus, suusatamises, ujumises, võimlemises, kunstilises võimlemises, sõudmises, poksis, tõstmises, maadluses, vehklemises, jäähokis, võrkja korvpallis. Kõigil I ja II kursuse arstliku põhigrupi üliõpilastel on osavõtt ühe osakonna tööst kohustuslik. Osakondadesse komplekteeritakse samuti vanemate kursuste juba spordijärku omavad üliõpilased ning need, kellel selleks on kehalisi eeldusi. Üliõpilastele, kes kogu ülikooli vältel võtavad osa sportlike osakondade tööst, omistatakse ühiskondliku instruktori kutse vastaval spordialal.

Kehalise kasvatuse alane õppetöö maht suureneb ka kehaliselt vähem arenenud I ja II kursuse üliõpilastega. Alates käesolevast semestrist võtavad ettevalmistavasse ja arstlikku erigruppi I kuuluvad üliõpilased kehalise kasvatuse õppetööst osa 4 tunni ulatuses nädalas.

Arvestuslikud nõuded I ja II kursuse üliõpilastele on koostatud selliselt, et II kursuse lõpetamisel põhigrupi üliõpilased saavad III spordijärgu vastaval spordialal või VTK II astme, ettevalmistavate rühmade üliõpilased aga vastavalt VTK I astme.

Uus kord kehalise kasvatuse alal aitab kahtlemata parandada üliõpilaste kehalist arengut, täites samal ajal spordimeisterlikkuse tõstmise tähtsat ülesannet.

Meie ülikoolis hakatakse senisest veelgi enam korraldama võistlusi ja üritusi mitmesugustel spordialadel. Ülikooli komsomoliorganisatsioon ja kehakultuurikollektiivide aktivistid peavad kõigiti aitama ellu rakendada neid eesrindlikke uuendusi ja üha laiemaid üliõpilashulki haarama tervist tugevdavale sportlikule tegevusele.

B. Matvel,
TRÜ kehalise kasvatuse ja spordikateedri juhataja

VÕISTLUSLUULETUS nr. 24

Kodukolhoosis

Õlgkatusega väike metsatalu,
seal kartulite koopad, liivanõlv,
kus karjasena jooksin palja jalu —
nii meenub mulle mures lapsepõlv.

Kui saanuks armsamalt ma värsked roosid,
töö lõpetanuks auväärt tasuga,
nii rõõmsalt kodukohas näen kolhoosi,
nüüd kerkinud kus kaunis asula.

Tamm, mille istutasin tare juurde,
nüüd taeva tõuseb nagu püramiid.
Kolhoosiga ta võidu kasvand suureks
ja üle väljade ta vaatab nagu hiid.

Ta vaatab, kuidas tihe ristik lamab
ja tatralt tõuseb mesimagus lõhn,
ning kuidas rukis raskelt lainetamas
ja lilles muhelemas metsamõhn.

Koos noore tammega ma rõõmusäras,
et rahva viljaväljad avarad,
et pole tüli naabreil piiri pärast
ja ühispere töötab vabamalt.

Nr. 25

Tühjajututegijale

Kui tihti teisi mõtlematult laimad
või tühja jutu teise kõrva viid.
Üks väike sõna kasvab kui laviin
ja rohkem kurja teha võib kui ajmad.

Sa teistel leiad vigu mitusada,
vaid ennast täiuslikuks pead.
Kuid tihti sul on päris samad vead
ja tuleb välja — katel sõimab pada.

Nii tihti see, kes ränki sõnu pillub,
ei ole ise puhas mõnest süüst.
Ja tema näiva pühaduse rüüst
võib patte pügada kui lambalt villu.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (293) Reedel, 2. märtsil 1956. a. IX aastakäik

Rohkem tähelepanu massüritustele

Mõni aeg tagasi arutas TRÜ parteibüroo ja kinnitas ürituste plaani komsomolitöö elavdamise kohta ülikoolis. Alljärgnevas peatun mõnede plaanisolevate ürituste juures, mis haaravad lajaldasi üliõpilashulki.

Me teame, et ühine töö aitab palju kaasa kollektiivi loomisele ja tugevdamisele. Sellepärast on paljudes teistes ülikoolides kujunenud traditsiooniks üliõpilaste osavõtt õppetööst vabal ajal mitmesugustest ehitustest: ühiselamute ehitamine, spordibaaside rajamine, kolhoosides elektrijaamade ehitamine jne. Möödunud aastal alustasime ülikooli staadioni ehitamist. Käesoleval aastal on eraldatud ülikoolile selleks otstarbeks 140 000 rubla. See annab võimaluse ehitustööde jätkamiseks ning vajalike materjalide hankimiseks. Põhilised tööd staadionil tuleb aga üliõpilastel teostada ühiskondliku töö korras. Ülikooli staadioni ehitamise lõpuleviimine on ülikooli komsomoliorganisatsioonile tõsiseks ülesandeks. Samuti on kavas käesoleval suvel ulatuslikumalt abistada šeflusaluseid kolhoose. Ühtlasi tuleb aga ka kõne alla mõnede üliõpilasgruppide siirdumine ehitustöödele väljapoole Tartut.

Sideme tihendamine ülikooli lõpetanutega — see annab igale üliõpilasele perspektiivi oma tulevase töö suhtes, võimaldab meil kõrvaldada õppetöös esinevaid puudusi ja valmistada ette paremaid oma eriala spetsialiste. Kohtumisi ülikooli lõpetanutega toimus meil ka eelmistel aastatel. Käesoleval aastal on kavas need läbi viia kõigis osakondades.

Sageli külastavad teiste liiduvabariikide ülikoole meie sportlased, mõnel juhul ka isetegevuslased ja teaduslike ringide aktivistid. Seni on aga peaaegu täiesti puudunud side vennasvabariikide ülikoolidega meie komsomoliorganisatsioonil. Sellepärast on ürituste plaanis ette nähtud võimaldada komsomoliaktivistidele ekskursioonide teostamist Leningradi, Moskvasse ja Riiga sealsete komsomolitöö kogemuste tundmaõppimiseks. Esimesele sellisele ekskursioonile Leningradi sõitis grupp komsomoliaktiviste paar päeva tagasi.

Palju on räägitud meil traditsioonidest ja nende kasvatuslikust tähtsusest. Sellele küsimusele pöörab tähelepanu ka parteibüroo ürituste plaan. Kommunistlikku noorsooühingusse astumine on noore elus suureks sündmuseks. Selle sündmuse tähtsuse allakriipsutamiseks on otsustatud hakata uutele liikmetele komsomolipileteid kätte andma pidulikult ülikooli aulas.

Juba möödunud sügisel panid meie üliõpilased koos teiste Tartu linna õppivate noortega aluse uuele traditsioonile — õppeaasta alguse tähistamisele tõrvikutega rongkäiguga ja pidustustega Toomeorus. Tulevase õppeaasta algul viime selle kindlasti läbi organiseeritumalt ja huvitavamalt.

Palju pidulikumalt kui kunagi varem on kavatsus käesoleval õppeaastal läbi viia diplomite kätteandmist lõpetajatele. Samuti on kavatsus hakata läbi viima ülikooli aastapäeva traditsioonilist tähistamist.

Käesoleva aasta suvel (juunis või septembris) viiakse läbi Tartu linna I noorsoofestival. On vaja, et juba praegu meie isetegevuslased alustaksid ettevalmistusi festivaliks. Iga osakond peaks mõtlema sellele, mida ta võiks pakkuda festivali kontsertidel ja spordivõistlustel, tegema omapoolseid ettepanekuid, milliseid huvitavaid üritusi võiks läbi viia festivali raamides.

O. Kuuli,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Teateid koolipraktikalt

Tartu 3. Keskkoolis viibib praktikal üle 30 noore pedagoogi. Siin on geograafe, füüsikuid ning eesti ja vene filolooge. Enamik praktikantidest on iseseisvalt andnud juba mitu tundi. Osa praktikantide tunde on kuulatud ja hinnatud kogu rühma poolt. Hea hinnangu osaliseks said IV kursuse eesti filoloogide Vihma, Toomjärve, Lubi jt. poolt antud tunnid. Nagu näitab praktika, on palju enam raskusi klassijuhatajatundide kui oma aine tundide läbiviimisega. Eesti filoloogidest on seni väga hea klassijuhatajatunni suutnud anda ainult üliõpilane Roosaar. Enamik hindetunde kui ka klassijuhatajatunde toimub siiski alles järgneva kahe ja poole nädala jooksul.

I. Lepp

* * *

Tartu 2. Keskkoolis on samuti praktikandid võtnud klassid juba üle, andes iseseisvalt tunde, millest suurem osa on seni hästi õnnestunud.

Eriti hea ajalootunni teemal «Maratoni lahing» andis ajaloolane Teras, demonstreerides kogu lahingu käigu näitlikult tahvlil, mis äratas õpilastes elavat huvi. Tublit tööd teeb koolis füüsikaosakonna üliõpilane Ratassepp, kes peale hästiõnnestunud ainetundide andmise aitab õpilasi ka varemõpitu kordamisel, andes pärast tunde konsultatsioone.

Osakondadest üldiselt on parima hinnangu saanud žurnalistikaosakonna üliõpilaste (Luur, Mallene, Lindström jt.) töö koolis.

Õ. Luht

Otepää mägimaastik — üliõpilaste talvelaagrite asukoht.

«Toimetiste» kaastöö autoritele

Hiljuti ilmus trükist praktiline «Üliõpilase meelespea». Tahaksin öelda ülikooli õppejõududele, et brošüür väärib ka nende tähelepanu. Seejuures pean silmas kõigepealt prof. H. Kadari instrueerivat artiklit «Juhendeid üliõpilastele viite- ja tsiteerimistehnika kohta», sest et need juhendid on rakendatavad igasuguse teadusliku artikli vormistamisel.

Ülikooli «Toimetised» on saanud jälle reeglipäraseks perioodiliseks väljaandeks, mida aastas ilmub 50 trükipoognat õppejõudude lühemate tööde avaldamiseks ja 20 trükipoognat üliõpilaste, eriti just ÜTÜ raamides valminud tööde avaldamiseks. «Toimetiste» vihikuis on seni olnud tehnilise redigeerimise poolest tunduvaid kõikumisi. Lausa kirev olukord aga valitseb esitatavais käsikirjades: iga mees kirjutab oma äranägemise järgi. Viimasel aastal on olukord küll paranenud, kuid ometi on väga tungivaks sooviks, et nüüdsest peale «Toimetiste» kaastöö autorid lähtuksid ülalnimetatud prof. H. Kadari artiklist. Seejuures on tarvis silmas pidada, et ühe ja sama teaduskonna vihikus tuleb taotleda tsiteerimises ja viitamises ühtlust. Humanitaarteaduste alal tuleks kasutada joonealust varianti A. Teisi variante ainult siis, kui selleks on eriline põhjus. Viitenumbrid märkida pideva reana läbi kogu artikli. Seejuures tuleb silmas pidada, et korrektuuris ei saa viiteid lisada ega ära võtta. Viitenumber tekstis paigutada kirjavahemärgi järele. Loodusteaduslike ja arstiteaduslike tööde puhul kasutada viitamist töö lõppu paigutatud kirjandusloetelu najal. Viitenumber märkida autori juurde järgmiselt: Puusepp [7].

Peale kõige selle tuleb kinni pidada järgmistest nõuetest.

1. Käsikiri peab olema masinal kirjutatud, tekst lehe ühel poolel, selgesti loetav, pagineeritud pideva numeratsiooniga. Paber valge ja tintipidav. Read harvendatult. Lehekülgede vaba äär umb. 3 sm. Paberi formaat: 21×29,75 sm või selle lähedal. Käsikiri kirjutada 2 eks.

2. Artikli pealkirjaosa tuua teksti ette, all autor, lisades selle ette teadusliku kutse ja kraadi, selle alla paigutada kateedri nimetus.

Peatükid alata uuelt leheküljelt. Alajaotuse pealkirja ette jätta vähemalt 1 rida vaba ruumi.

3. Tsitaadid peavad olema autori poolt erilise täpsusega kontrollitud (ka kirjavahemärgid).

4. Tsitaadid tuua tõlkes, ainult erijuhtudel originaalis; sel juhul antakse tõlge eraldi allmärkuses.

5. Tsitaatide allikad peavad olema kõik viidatud.

6. Kui mingile allikale vihjatakse ainult üldjoontes, siis allmärkust alata «Vrd.» (= võrdle).

7. Valemite jaoks jätta küllaldaselt vaba ruumi. Valemid kirjutada täiesti selgesti, nii et ka mitteasjatundjal ei teki mingit raskust märgi äratundmises. Kursiivis tähed märkida lainelise joonega.

Peale artikli šrifti (s. o. ladina või vene) tuleb kõik teised tähed laduja jaoks ära märkida, näiteks kreeka tähed piirata punase ringiga.

8. Tabelitel ja joonistel peab olema järjekorranumeratsioon. Tabelid tuleb paigutada oma kohale. Jooniste materjal asetada ümbrikusse, kusjuures numeratsioon ja paigutamise lk. on märgitud neil pliiatsiga.

Joonised peavad vastama tsinkograafia nõuetele. Joonisel näidata klišee suurus (1/1, 1/2, 1/3, 2/3 jne.).

9. Tekstis toodud autorite nimed tuleb sõrendada. Ühe ja sama nime kordumise puhul sõrendada ainult esmakordsel olulisel esinemisel.

10. Ptiis toodavad tekstiosad äärel joonega ära märkida ja juurde kirjutada «Ptiis».

11. Parandused tekstis peavad olema tehtud selgesti loetavalt, tindiga. Parandusi võib olla ainult üksikuid.

12. Trükkiminevale teosele peab olema lisatud resümee (umbes 2 lk.). Kui töö on eesti keeles, siis resümee vene keeles ja vastupidi.

13. Käsikiri on tarvis kateedris läbi arutada. Trükkiminev käsikiri esitatakse teadusala prorektorile või tema korraldusel teaduskonna redaktsioonikolleegiumi esimehele.

Ei ole ehk üleliigne, kui siinkohal ära toome ka soovid käsikirja retsensentidele.

1. Retsensioon tuleb anda 2 nädala jooksul (artikli puhul).

2. Retsensioonis peaks olulisel kohal olema töö analüüs ja hinnang vigade ja nõrkade kohtade äramärkimisega, vähem aga sisu refereerimist.

3. Koos sisuga tuleb hinnata ka esitamisviisi, stiili, selle tugevaid ja nõrku külgi.

4. Tuleb avaldada seisukoht,

a) kas töö sisuliselt on nüüdisaja teaduslikul ning ideelis-poliitilisel tasemel;

b) missugune on töö teaduslik ja praktiline tähtsus;

d) kui töös käsitletav küsimus on eriti aktuaalne, siis tuleb seda märkida ja põhjendada.

D. Palgi

Avalik kiri kahele tütarlapsele Arstiteaduskonnast

Teie mõlemad olete muidugi väga üllatunud, kui äkki leiate, et teile on saadetud ajalehte kiri, ja kindlasti teile ei meenu kohe, millal ja kust ma teile saadetava kirja jaoks nii põhjaliku materjali sain, aga ma püüan teid selles osas jõudumööda aidata.

Niisiis see juhtus 19. veebruaril k. a. Viktor Kingissepa tänava võimlas. Seal ma tutvusingi teiega ja tahan sellest nüüd jutustada. Olid nimelt korvpallivõistlused. Teie kahekesi seisite saali vasakul pool ääres selle ukse juures, mis viib üles tütarlaste rõivastusruumi. Lähemal teist oli seljas halli tikandusega tumepunane villane kleit, peas punane siidpael ja otsa ees «ramonalokid» või kuidas neid nüüd nimetatakse. Pikema nimi oli Tamara, brünett, tumesinise villase kampsuni ja sama värvi seelikuga, ja veel võib teie mõlema kohta öelda, et te rääkisite haruldaselt valju häälega. Algas võistlus. Kohe esimesest mänguminutist peale hargnes teie vahel järgmine kahekõne:

«Meie omadest on täna ainult Jack oma leediga siin. Tal on päris vägev leedi, mis?»

«Ei ole viga. Päris huvitav mutt.»

«Nojah. Meie kursus on ju täna kõik pulmas. Varsti nad kindlasti laulavad: ... Vivat academia, vivat professores... Huvitav, kas madam Keiss ka sinna läks?»

«Einoh, miks ei läinud,» vastas Tamara, «mister Lepp kutsuti ju ka.»

Saalis muutus mäng kord-korralt põnevamaks. Julged kombinatsioonid, söödud. Kõige põnevamal kohal küsis üks teie seast kõva häälega kelleltki:

«Lilli, sa kannad prille?» ja vastust mitte ära oodata jõudes jätkus kahekõne:

«Ei tea, milleks see «meditsiin» siia on kutsutud? Näe, istub teine aukohal ja krõpitseb oma kõrva.» (See käis meditsiiniõe kohta.)

«Ei tea. Häda on ikka, kui inimesed korvpallist aru ei saa! Muide, kas sa Orinat tead?»

«Ei. Näita!»

«Näe, seisab seal üle saali kahe posti vahel. Näed seal — see blond poiss.»

«Ahaa! Päris kenake teine. Aga vaata parem seda meest portfelliga seal paremal pool! See ju on nii hasardis, et hüppab kohe!»

Mäng oli tõesti pingeline. Nüüd, nüüd visatakse korv!

«Küll see Leida on meil ikka rumal!» laususite Teie, punase kleidiga tütarlaps. «Uhtki eksamit ta korralikult ära ei tee. Alati jääb vahele. Vaene Ruudi!»

«Jah, vaene Ruudi!»

Siis te kontrollisite kõva häälega oma käekella, sest parajasti teatas kohtunik: «Poolaja lõpuni viis minutit.» Ja siis jätkus teie keskustelu poistest, kes on kohtlased, sest õpivad filoloogiat.

Järgmise poolaja esimesel mänguminutil keskustelu jätkus veelgi valjema häälega:

«Tead, seal ühes kateedris on ikka üsna ilusad mehed, eks ole.»

«Jaa. Eriti üks õppejõud. Tal on nii ilusasti kaardunud kulmud.»

Ja umbes samas vaimus te rääkisite kogu aja. Oli juttu järgmisel päeval loengul viimaste kohtade haaramisest, kollastest särkidest ja absoluutselt kõigest peale selle, mida te olite siia «vaatama» tulnud. Nii jätkus see kuni mängu lõpuni. Järgmise mängu ajaks ma läksin teist aegsasti kaugemale. Ausalt öeldes — enam ei kannatanud välja.

Teate, tüdrukud, kui teid võistlused ei huvita, siis ärge parem sinna vaatama mingegi. On ju küllalt kohti, kus teil on võimalus «ennast näidata» ja klatši ajada.

Parimate tervitustega

NAASKEL

Kehakultuur ja sport

H. Haljasmaalt uus ENSV siserekord kõrgushüppes

25. ja 26. veebruaril toimusid TRÜ talvised kergejõustiku esivõistlused. Real aladel näidati suurepäraseid tulemusi. Kõrgushüppes naistele püstitas Helgi Haljasmaa (KKO) uue vabariikliku siserekordi tagajärjega 1,52 m, Linda Kepp (KKO) 20 m lähtejooksus ja hoota kolmikhüppes uued Tartu linna rekordid vastavalt 3,2 sek. ja 7,48 m. Endise TRÜ rekordilähedase tagajärjega hoota kolmikhüppes (7,10 m) saavutas Endla Kruus (Matem.-Loodustead.) II koha. Üllatuse valmistas aga Majandusteaduskond, kes võitis teatejooksu 10×2 saali pikkust (koosseisuga Kukrus, Reiman, Mäekivi, Kõrge, Loo, Loonurm, Põldmäe, Jalakas, Käi, Aron) uue TRÜ rekordiga 1 min. 21,1 sek.

Kuigi saavutatud esikohad naiste aladel olid suurepäraste tagajärgedega, jäi meeste aladel enamik tagajärgi keskpärasteks. Rahule ei saa aga kuidagi jääda osavõtjate vähesusega. Kui möödunud aastal võttis võistlustest osa 278 sportlast, siis käesoleval aastal ainult 90. Juhendi alusel võisid punkte saada igal alal 20 paremat võistlejat. Enamikul aladest aga polnudki 20 osavõtjat. Kui eelmisel aastal arenes tihe konkurents Arstiteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna vahel, siis tänavu võideti esikoht konkurentsitult Matemaatika-Loodusteaduskonna poolt 1388,5 punktiga peamiselt just sellepärast, et see teaduskond kindlustas küllaldase osavõtjate arvu, saavutades igal alal 60—150 punkti.

Pinevas võistluses omavahel olid Majandusteaduskond ja Õigusteaduskond, kes esmakordselt võistlesid eraldi võistkondadena, edestades kindlalt Arstiteaduskonna, kes on meie ülikooli suurima üliõpilaste arvuga teaduskond. Kõiki huvitab kindlasti küsimus, miks Arstiteaduskond, organiseerides oma talvistele kergejõustikuvõistlustele välja 38 üliõpilast (neist enamik VI (!) kursuselt), ei suutnud panna välja võistkonda esivõistlustele? Või on Arstiteaduskond otsustanud spartakiaadist mitte osa võtta? Näib, et Arstiteaduskonna kehakultuurikollektiivi juhatuses pole vahetunud ainult juhatuse koosseis, vaid ka tööstiil, mis on sattunud vastuollu otsustega kehakultuuri ja sporditöö parandamise kohta TRÜ-s.

TRÜ talviste kergejõustiku esivõistluste meistriteks osutusid naistest hoota kolmikhüppes ja 20 m lähtejooksus L. Kepp, 25 m tõkkejooksus H. Hoole (Matem.-Loodusteadusk.) 4,5 sek., kõrgushüppes H. Haljasmaa; kuulitõukes V. Kõva (KKO) tagajärjega 9,2 m, kettaheites T. Tarik (33,45 m), 300 m jooksus E. Kruus (44,9 sek.).

Meestest tuli 20 m lähtejooksus esikohale V. Laager (Matem.-Loodustead.) tagajärjega 3,0 sek., 25 m tõkkejooksus H. Tilk (Arstitead. — 4,0 sek.), hoota kolmikhüppes ja teivashüppes J. Jürgenstein (KKO — vastavalt 8,89 m ja 3,20 m), kõrgushüppes ja 11 m hooga kolmikhüppes J. Unger (aspirant — vastavalt 1,75 m ja 11,95 m), kuulitõukes ja kettaheites E. Simson (KKO — 13,65 m ja 41,50 m), 1000 m jooksus J. Anderson (KKO — 2.55,2), teatejooksus Majandusteaduskond.

Teaduskondade järjestus kujunes järgmiseks: 1) Matemaatika-Loodusteaduskond 1388,5 punkti, 2) Ajaloo-Keeleteaduskond 444,5 punkti, 3) Majandusteaduskond 330,5 punkti, 4) Õigusteaduskond ja 5) Arstiteaduskond.

VTK normatiividest sooritasid kõrgushüppes naistele VTK II astme 20 võistlejat (norm 1,15 m), VTK I astme kõik sellest alast osavõtnud (norm 1,10); kõrgushüppes meestele VTK II astme (norm 1,40) 24 võistlejat, VTK I astme kõik osavõtnud (norm 1,25). Kuulitõukes naistele sooritasid VTK II astme (norm 7,50) 6 võistlejat ja meestele (norm 9,0) 11 võistlejat; kettaheites naistele (norm 20 m) 5 osavõtjat, meestele (norm 27 m) 6 osavõtjat.

VTK kaardid võib täitmiseks esitada TRÜ kergejõustikukateedrisse.

H. Unger

* * *

Võistlejad! Kõigile võistlustele, kus on võimalik sooritada VTK normatiive, palutakse kaasa võtta VTK arvestuskaardid ja esitada need sekretariaadile täitmiseks.

Suuskadele!

3. ja 4. märtsil toimuvad stardiga Rannapaviljoni juurest TRÜ 1956. a. esivõistlused suusatamises. Võistlustest võib iga teaduskond osa võtta piiramatu arvu võistlejatega. Õppejõud ja teenistujad võivad startida individuaalvõistlejaina.

Esimese võistluspäeva kavas on 15 km murdmaasuusatamine meestele ja 5 km murdmaasuusatamine naistele. Võistlused algavad kell 16. Teisel võistluspäeval stardivad teaduskondade meeskonnad 4×5 km ja naiskonnad 3×3 km teatesuusatamises. Start antakse kell 11.00.

TEADAANNE

Vastu tulles mõningate autorite soovile otsustati pikendada proosatööde ja luuletõlgete võistluse tähtaega. Võistlustööde esitamise viimaseks päevaks on 31. märts s. a. Tööd asetada ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti peahoone koridoris.

Zürii

MÄLESTUSI TALVISELT KOOLALT

(VÄLJAVÕTTEID MATKAPÄEVIKUST)

(Algus lehtedes nr. 5 (291) ja 6 (292))

Koola linnades

Nõukogude võimu algusaastail oli Koola mahajäänud kolgas. Poolsaart läbis küll raudteemagistraal, mis ühendas Murmanski, tähtsa sadamalinna ja kalapüügikeskuse, Leningradiga, kuid tundrutel hulkusid endist viisi vaid põdra- ja hundikarjad. Otsustava tõuke Koola lumi ühendusepidamise ja ehitusmaterjalide kohaletoimetamise äärmiselt raskeks. Siis veel pime polaaröö, kestvad lumetormid, pakased, laviinid. Kuid bolševike tahe suutis ületada kõik raskused.

1931. a. detsembris ütles Sergei Mironovitš Kirov Koola esimese mäetööstuslinna Hibinogorski (nüüd Kirovsk) esimesel linnanõukogu istungil: «Linn tuleb muuta jõukaks, rõõmsaks, õnnelikuks.» Veendusime

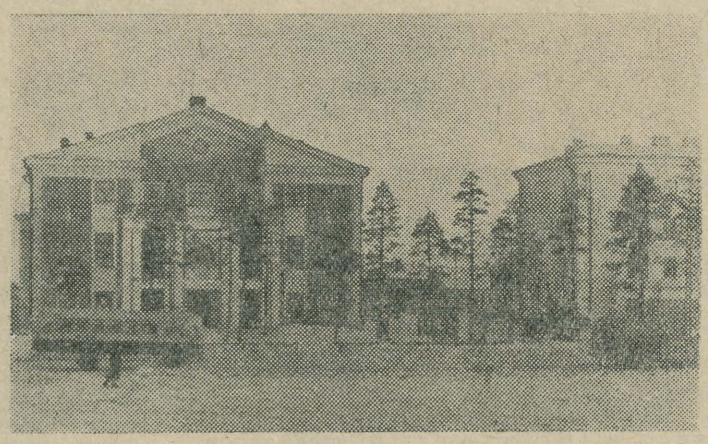

Ždanovi-nimeline prospekt Montšegorskis.

mineraalirikkuste avastamine Hibini massiivis. Kaevanduste, tööstuste ja asulate rajamine polnud aga kerge ülesanne. Kuna peale ülalmainitud raudteemagistraali polnud mingeid teid, tegi suvel pehme, majanduse arengule andis suurte soine pinnas, talvel sügav kohev oma silmaga, et seda on suudetud teha. Linna tsentrum, mis asetseb mäemassiividest ümbritsetud oru kõrgemas keskosas, on hoonestatud neljakorruseliste kivimajadega. Eriti meeldejääv on Kirovi-nimeline keskväljak, mida poolkaarjalt ümbritsevad administratiiv- ja ühiskondlike hoonete blokid. Kirovskis töötab mitu 7-aastast kooli ja keskkooli ning Mäekeemia Tehnikum. Siin asub NSVL TA Koola Filiaal, maailma kõige põhjapoolsem botaanikaaed, eeskujulik mineraloogiamuuseum. Linnaelanike vaba aja kultuurset veetmist kindlustavad klubid ja kinoteatrid. Hästi töötab kaubandusvõrk ja linnasisene transport. Tänavatel, mis nüüd talvel on ääristatud tohutute lumevallidega, liiguvad toimekad inimesed, sihitult ringilonkijaid kohtad siin harva. Sõnaga — kõikjal on tunda tervet elurütmi ja hoogsat edasiliikumist.

Koola linnad on majanduslikult väga teravasti spetsialiseerunud, nimelt igaüks neist on tekkinud mingi kindlat maavara tootvate kaevanduste ja ümbertöötavate tööstuste ümber. Kui Kirovsk võlgneb oma kiire arengu apatiidile, siis teine suurem linn, millega tutvusime, — Montšegorsk — on niklilinn. Ta on vist küll kaunim kui ükski teine linn polaarjoone taga, ning täiesti oma nime vääriline («montše» lapi keeles ilus, seega «ilusate mägede linn»). Eriti meeldiv on peatänav Ždanovi-nimeline prospekt, lai puiesteedega ääristatud magistraal nelja-viiekorruseliste hoonetega. Seejuures on nii üksikute majade kui ka tänava kui terviku arhitektuuriline kujundus hästi õnnestunud.

Et geograafiline kaart elust mõnevõrra maha jääb, on ju loomulik, kuid Põhja ehitajad teevad kartograafide elu eriti tülikaks. 1953. a. suvel Koolal viibides kuulsime räägitavat, et põhja pool Olenja raudteejaama rajatakse uut, Olenjegorski linna. Praegu on Olenjegorsk juba üsna suur linn hulga kvartalitega.

Umbozero järve põhjatipu ümbruses paikneb praegu mitu tööstusasulat, kõigil neist pole isegi nime, vaid neid tähistatakse kaugusega suurest maanteest — «5. kilomeeter», «8. kilomeeter». Kuid kasvutempo on siin sedavõrd suur, et kolme-nelja aasta pärast võime kaardile märkida jälle uue linna.

* * *

Tehes kokkuvõtet matka tulemustest märgiksime esmalt puht turismialast saavutust: läbitud suuskadel 12 päeva jooksul 307 arvestuslikku kilomeetrit, sellest 134 looduslike takistustega, viibitud 5 päeva asustamata rajoonides, teostatud 3 ööbimist välitingimustes. Ülaltoodu vastab ja mitmeti isegi ületab II raskuskategooria suusamatka nõuded.

Muidugi ei saa aga muljeid ja elamusi mõõta kilomeetrite ning päevadega. Tõus Juuspori platoole, laskumine sellelt, ööbimine 43° pakasega metsas lõkketule ääres, mahajäetud onnide avastamise ja nendes elu sisseseadmise romantika, kihutamine põhjapõtradel, kaunid virmalised, Ramsai kuristiku läbimine jättis eredad mälestused, mis niipea ei tuhmu.

Tahaksime lõpuks veel avaldada matkagrupi kõigi liikmete ühise arvamuse: pole otstarbekamat vaba aja veetmise moodust kui matkamine kodumaa looduse ja nõukoguliku tänapäeva kogu mitmekesisusega tutvumiseks. Seepärast matkaradadele, seltsimehed üliõpilased!

Toimetaja R. AULING

MB 02324 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 817.

KEGTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (294) Reedel, 9. märtsil 1956. a. IX aastakäik

Naispere, jätkakem sama innuga

Eile tähistasime pidulikult rahvusvahelist naistepäeva. See päev on nõukogude naistele nende kätte võidetud vabaduse ja võrdõiguslikkuse sümboliks. Kuid ühtlasi tõstab selline ülemaailmne austuse osutamine meie naiste kohusetunnet ja aktiivsust selle suure ning vastutusrikka ülesande täitmisel, mis on naisel ühiskondlikus elus. Seepärast on 8. märts päevaks, mil naised kogu maailmas demonstreerivad oma jõudu ja saavutusi võitluses rahu eest, teaduse ja tootmistöö rindel.

Tartu Riiklik Ülikool võib uhkusega vaadata oma naisperele, kelle hulgast on võrsunud rida suure vastutustunde ja rohkete tööoskuste ning -kogemustega naisseltsimehi. Parimad neist leidsid tunnustust rektori käskkirjas, kuid peale nende veel paljud on andnud suure panuse meie ülikooli ees seisvate ülesannete lahendamiseks.

Kes meist ei tunneks Õigusteaduskonna õppejõudu, parteigrupi organisaatorit sm. Ananjevat, kes on osutanud nii palju tähelepanu ja abi üliõpilasnoorsoo kasvatamisele tulevasteks tööeesrindlasteks. Samal ajal töötab tubli naine pidevalt teadusliku töö rindel oma erialal. Üliõpilaste kasvatamisele tublideks ja teovõimsateks ühiskonna liikmeteks on end samuti pühendanud TRÜ õppejõud, ELKNÜ TRÜ komitee liige A. Metsa. Ta on leidnud õige deviisi nõukogude ülikooli õppejõule: kasvatame noori mitte ainult kõige tublimaks oma erialal, vaid eeskätt parimateks inimesteks, Inimesteks suure algustähega! Sellel pidupäeval võib märkida veel paljusid teisigi tublide naisõppejõudude nimesid, nagu seltsimehed Raatma, Kann, Kompus, Karu, Tamm, Kaasik jt.

Rahvusvahelisel naistepäeval tõstsid ka meie üliõpilasnoored esile parimaid naisüliõpilasi endi hulgast. Kogu üliõpilasperele on saanud kalliks seltsimeheks Õigusteaduskonna üliõpilane Õilme Vasari, kes kaitseb meie ülikooli au sõna tõsises mõttes kõigil aladel. Ta on meile laval tuntud tubli isetegevuslasena, õppetöös eesrindlasena, teadusliku konverentsil eduka teadusliku töö tegijana. Samuti näevad kõik hea meelega elurõõmsat, alati entusiastlikku Vilma Varest ajaloo-osakonna II kursuselt. Temal lasub vastutusrikas ülesanne — juhtida komsomolitööd osakonnas, seepärast kohtamegi teda alati värskena, abivalmina ja kiirustavana. Tubliks eeskujuks on oma osakonna üliõpilastele Linda Ratasep füüsikaosakonna IV kursuselt. Mall Heinmaad eesti filoloogia osakonna III kursuselt tunnevad kõik üliõpilased isetegevuslavalt, kuid rahvusvahelisel naistepäeval kokkuvõtteid tehes selgus, et ta on eesrindlane ka õppe- ja teaduslikus töös. Printsipiaalse ja sirgjoonelise õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlasena tunnevad kõik bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilast Eha-Mai Jõge. Palju, palju on neid nimesid, mida kuuldi sel pidupäeval nimetatavat teistele eeskujuks — Sale Kahar geoloogiaosakonna IV k., Vaike Roosleht raviosakonna V k., Maret Põld keemiaosakonna III k., Eve Karin matemaatikaosakonna III k., Malle Meikup Majandusteaduskonna I k. ja palju teisi.

Nõukogude naised ei jää aga kunagi peatuma saavutustele, vaid seavad endale eesmärgiks üha suuremate ja raskemate ülesannete lahendamise. Nii tunneme me kõigilt elualadelt naisi, kes vapralt õlg õla kõrval meestega töötavad jõudu säästmata kogu ühiskonna hüvanguks. Kes ei tunneks meie suuri naispatrioote Suure Isamaasõja päevilt, kes julgelt ja vankumatult sööstsid lahingusse, et võidelda Nõukogude kodumaa eest, või jälle suuri tööeesrindlasi — naisi sõjajärgses ülesehitustöös ja võitluses kommunismi eest. Ülikooli perele peaksid aga olema eriti kallid ja tuntud suurte nõukogude naisteadlaste nimed. Kuid ei tohi unustada ka naist — ema, kellele on sellega antud ühiskonnas kõige tähtsam ja vajalikum ülesanne — kasvatada noort sugupõlve, tublisid kommunismiehitajaid. Nõukogude riik pühendab suurt tähelepanu naise abistamisele selle raske ülesande täitmisel ja nõukogude naised on auga ära teeninud selle abi ja hoolitsuse.

Tehes rahvusvahelisel naistepäeval kokkuvõtteid meie ülikooli parimate naisseltsimeeste tööst, peab samal ajal ka tunnistama, et palju on veel teha, et ei tohi jääda puhkama saavutustele. Meie üliõpilastele on ju ülikool alles algastmeks elus ja nende tõeline töö, nende osa ühiskonnas seisab neil veel ees. Nüüd ongi vaja pingutada ja valmistada end igati ette ausaks ja töökaks nõukogude naiseks ka edasises töös juba oma erialal, selles töös, mille sooritamise usaldab temale Nõukogude ühiskond kommunismi ehitamisel. Eriti suurt tähelepanu peavad aga oma töö edasisele parandamisele pühendama Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud-naised, kes juba asuvad neile usaldatud töökohtadel. Nad peavad andma seal selle maksimaalse, mida vajab meie ühiskond.

Edasi, ülikooli tublid naised!

VÕISTLUSLUULETUS nr. 26

LEMMIKRAAMATUT LUGEDES

On minu laual väike, lihtsas köites raamat —
Nekrassov «Luuletused». Teda tihti loen.
Ta lihtsad, soojad värsid elavaks siis saavad,
mull' avaldavad muistse elu sünge tõe.

Ma loen Nekrassovit ja näen, kuis Venemaa
täis häda, viletsust ja näljas laste nuttu
mu ette kerkib — ja see lihtne raamat taas
mull' hakkab minevikust vestma kurba juttu.

Orinast loen ma, ja see lein, mis murdnud tema,
ja vaikne kurbus mulle südamesse tungib.
Ja nõnda hea ja armas kui mu oma ema
see kauge mineviku naine mulle tundub.

Nekrassoviga koos ma trepile siis astun.
Palee ees salgas seisab mitu talumeest.
Neil pilgust paistab mulle mure vastu,
nälg, ahastus, hirm homse päeva ees.

Ma loen... kuid kaovad mineviku sünged varjud,
saab jälle heledaks ja rõõmsaks meie päev,
ja homne päev on meil veel kaunim palju,
sest kindlalt oma õnne hoiame me käes.

PARTEI ELU

Tõsine töö kannab vilja

Arstiteaduskonna kui Tartu Riikliku Ülikooli suurima teaduskonna parteialgorganisatsioon ei ole rohkearvuline, hõlmates vaid 29 partei liiget ja neli kandidaati. Ometi on see parteialgorganisatsioon käesoleval õppeaastal teinud ära küllaltki suure töö nimetatud teaduskonna kaadri ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks, teaduskonna töö parandamiseks.

Parteialgorganisatsiooni kasvatav mõju on eelkõige saanud võimalikuks just tema tihedate sidemete tõttu massidega, rohkearvulise õppejõudude ja abiõppejõudude personaliga ning suurearvulise üliõpilaskonnaga.

Selle tunnistuseks on Arstiteaduskonna parteialgorganisatsiooni ridade kasv. Nii on nimetatud teaduskonnas viimaste kuude jooksul võetud partei ridadesse 4 inimest.

Parteialgorganisatsioon on oma liikmete kaudu aktiivselt kaasa aidanud teaduskonna tähtsamate ürituste ettevalmistamisele ja läbiviimisele. Nii osutas Arstiteaduskonna parteialgorganisatsioon suurt ning sisulist abi uneravialase konverentsi läbiviimisel.

Et Arstiteaduskonna parteialgorganisatsioon on alati püüdnud tungida probleemide sisusse, on püüdnud need lahti mõtestada, leida küsimuse sõlmpunkt, anda nähtustele marksistlik hinnang, siis on ta pälvinud ka teaduskonnas üldise usalduse ja lugupidamise. Teaduskonna kateedrid on pöördunud sageli abi saamiseks parteialgorganisatsiooni poole. Nimetagem siin hügieenikateedrit, propedeutikakateedrit, patofüsioloogiakateedrit, anatoomiakateedrit jt., kes on ka alati parteialgorganisatsioonilt leidnud juhtivat abi ja toetust.

Tihedad sidemed on parteialgorganisatsioon loonud dekanaadiga, mistõttu viimane kõik olulisemad ja tähtsamad küsimused on lahendanud koos parteialgorganisatsiooniga. Nende kahe organi vahel on kujunenud tihe ja asjalik koostöö, mis eeldab selle teaduskonna nii õppekasvatustöö kui ka teadusliku uurimistöö edasist tõhusat paranemist. Tihedaist sidemetest parteialgorganisatsiooni ja dekanaadi vahel annavad tunnistust mitmed ühiselt planeeritud üritused, nagu seda oli laiendatud nõupidamine õppedistsipliini parandamise küsimustes jt.

Arstiteaduskonna parteialgorganisatsiooni õiget tööstiili ning selle tihedat sidet teaduskonna eluga kajastab algorganisatsiooni tööplaan, mis hõlmab teaduskonna kõiki olulisi ja olulisi küsimusi.

Et abistada teaduskonna komsomolitööd, mis ei ole teaduskonnas veel nõutaval tasemel, selleks on kuulatud ära osakondade sekretäride aruanded komsomolitöö käigust, samuti raviosakonna sekretäri aruanne tööst noortega, kes ei kuulu komsomoli ridadesse, ning on arutatud veel mitmesuguseid teisi komsomolitööga seotud küsimusi, selleks et parandada seda olulist ja tähtsat töölõiku.

Peale selle on parteialgorganisatsioon arutanud õppe- ja kasvatustöö ning teadusliku töö küsimusi, parteitu aktiiviga tehtava töö küsimusi jne. Ühenduses eespoolmärgitud küsimuste lahendamisega on parteialgorganisatsiooni poolt võetud vastu konkreetsed otsused. Arstiteaduskonna parteialgorganisatsiooni õiget tööstiili iseloomustab seegi asjaolu, et juba esimesel büroo koosolekul anti igale büroo liikmele kindel töölõik ning et see tööjaotus on viidud läbi hästi ja kaalutult.

Positiivsena tuleb Arstiteaduskonna parteialgorganisatsiooni töös märkida võitlust otsuste elluviimise eest. Võitlusele otsuste elluviimise eest on rakendatud kõik partei liikmed eesotsas büroo sekretäri sm. Metšetiniga, kes iga parteikoosoleku eel informeerib partei liikmeid otsuste täitmisest.

Et õppe- ning teadusliku töö küsimused, eriti aga kasvatustöö küsimused ei ole järsult parandatavad, vaid nende oluline parandamine nõuab pidevat, pikemaajalist süstemaatilist ning järjekindlat tööd, siis esineb ka Arstiteaduskonnas veel rohkesti tõsiseid puudusi nii õppe- kui ka kasvatustöö osas, kuid arvestades teaduskonna parteialgorganisatsiooni senist tööd, on olemas kõik eeldused selleks, et nimetatud teaduskond suudab otsustavalt kõrvaldada puudused nii õppe- kui ka ideoloogilise töö alal ning tõusta eesrindliku teaduskonna tasemele.

L. Pärl,
EKP Tartu linnakomitee liige

Soome õpetlasi Tartu Riiklikus Ülikoolis

Tartu linna külastasid 2. ja 3. märtsil soome õpetlased professor K. Vilkuna ja dr. V. Kaukonen. Professor K. Vilkuna on ühtlasi Helsingi ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan.

Juba Tallinnas võisid soome õpetlased Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudis ja Ajaloo Instituudis igakülgselt tutvuda selle suure tööga, mis meil on viimastel aastatel tehtud ajaloo, arheoloogia, etnograafia ja eesti keele ning rahvaluule uurimise alal. Sõbralikus vabas vestluses vahetati vastastikuseid kogemusi. Soome õpetlased tundsid erilist huvi meie murdeuurijate, folkloristide ja arheoloogide saavutuste vastu.

Tartus viibisid soome õpetlased esimesel külastamispäeval Teaduste Akadeemia Etnograafia Muuseumis ja Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Kirjandusmuuseumis. Prof. K. Vilkuna etnograafia professorina oli huvitatud meie rahvateaduslikest kogudest ning nende korraldamisest. Etnograafia Muuseumi väga täpsed teaduslikud kataloogid köitsid eriti selle õpetlase tähelepanu. Dr. V. Kaukonen tutvus taas õige üksikasjaliselt Kirjandusmuuseumi rahvaluule- ja muude käsikirjaliste kogudega.

Õhtul olid külalised «Vanemuises», kus nad nägid «Rummu Jüri» etendust. Niihästi selle näidendi puhul kui ka Riiklikus Akadeemilises Teatris «Estonia» balletti «Tiina» vaadates konstateerisid soome õpetlased, et meil on moodsas teatrikunstis oskuslikult ära kasutatud vana rahvakunsti, mille osas soomlastel olevat paljugi õppida.

Teisel päeval olid külalised Tartu Riiklikus Ülikoolis, kus nad tutvusid eesti filoloogia kateedritega ja NSVL ajaloo kateedri töö ja kogudega. Soome õpetlastele pakkusid palju huvi vadja, liivi, karjala ja vepsa murdematerjalid, mis on hangitud soome-ugri kateedri ekspeditsioonidel ja menetluspraktikal.

Külalistel Soomest oli muide võimalus kuulda Valdai karjala murret samal päeval Tartusse jõudnud keelejuhilt Matrjona Trofimovalt. Valdai karjala murret on esmakordselt hakanud uurima Tartu Riikliku Ülikooli fennougristid. Samuti olid mõlemad õpetlased huvitatud sellest, mida on kogutud eesti murrete ja rahvaluule alalt. Eriti köitsid külaliste tähelepanu meie ülikoolis kaitstud filoloogia- ja ajaloo-alased väitekirjad.

Vestlustel kuulsid meie ülikooli õppejõud taas seda, mida on Soomes viimasel ajal saavutatud soome-ugri keelte, rahvaluule, etnograafia jne. uurimise alal.

Kohtumisel TRÜ õppejõudude ja üliõpilastega aulas rõhutasid külalised, et Soome ja Nõukogude Liidu vaheline majandus- ning kultuurialane koostöö tähendab ka sidemete loomist Helsingi ülikooli ning Tartu Riikliku Ülikooli vahel. Kohtumisõhtu kunstilise osa kohta pidid külalised nentima, et meil on mõndagi ära tehtud rahvakunsti taaselustamisel.

Vestlustel õppejõududega ning etnograafia- ja soome-ugri ala üliõpilastega loodi tihedad sidemed soome ja eesti uurijate vahel.

Suured kirjandusepakid kaasas, lahkusid külalised Tartust ööl vastu 4. märtsi.

Prof. P. Ariste

Õppemetoodilisest tööst teaduskondades

Arstiteaduskonnas toimus 29. veebruaril õppemetoodilise töö raames dots. J. Saarma ettekanne teemal: «Haigete psüühika tundmise tähtsusest seoses praktilise ravitööga». Lektor tõi esile mitmeid puudusi, eriti noorte õppejõudude töös üliõpilastega viimaste kasvatamise osas. Anti metoodilisi juhiseid käitumiseks haigega, toonitati eriti ratsionaalse psühhoteraapia tähtsust. Esimene kontakt arsti ja haige vahel on sageli otsustav, kas tekib mõlemate vahel usalduslik vahekord, mis on tähtsaimaks eelduseks kogu edasisele ravikäigule. Haige esmane pöördumine arsti poole on seotud hoopis teiste elamustega kui arstil, kõik muljed langevad siin emotsionaalselt ettevalmistatud pinnale ja selle tõttu on need palju tugevamad. Sellest praktiline järeldus, et arst kogu oma isikuga (käitumine, miimika, žestid, kõnelemisviis, ruum, mis teda ümbritseb jne.) peab looma usaldusõhkkonna, sest siit algab juba haige psüühiline mõjustamine. Samas suunas peab kulgema ka edaspidine kontakt haigega.

Iga vääratus arsti poolt on haigele tema psüühika traumatiseerimine. Vähe sellest, arsti (ka keskja noorema meditsiinilise personali) ebasünnis käitumine võib põhjustada isegi iseenesest kergete haiguste halvenemist ja fikseerumist (neuroosid). Eriolukorras on haiged kliinikuis, mis on õppebaasideks. Küllalt esineb veel juhtumeid, kus üliõpilased ilmuvad haiglasse loengule või praktikumile suure lärmi ja naeru saatel, unustades, et haigla pole klubi.

Haigete juuresolekul arutatakse diferentsiaal-diagnostilisi küsimusi. Selge on, et haige jälgib suure huviga neid kõrvalt ise või kuuleb hoopiski moonutatuna teiste haigete kaudu ja tõlgendab neid pahatihti valesti. Kõik need ja taolised momendid osutuvad haigele paratamatult tema psüühikat traumatiseerivateks faktoriteks.

Mitte kõik haiged ei reageeri ühesuguselt, sellepärast ongi vaja hästi tundma õppida haige psüühikat kõigis tema avaldustes.

Sedavõrd kui meie õppeplaanid ei näe ette spetsiaalselt psühholoogia ja arstliku eetika õpetamist, peavad just õppejõud ise rohkem omistama tähelepanu nendele distsipliinidele ja põimima oma sellealaseid teadmisi ja kogemusi igapäevasesse õppeprotsessi ning üliõpilaste kasvatustöösse.

Prof. A. Raatma,
Arstiteaduskonna õppe-metoodilise komisjoni esimees

ÜLIVAJALIK TEATMETEOS

Neil päevil saabus TRÜ Pearaamatukokku, kataloogiti väljaspool järjekorda ja anti lugejaile kohe kasutada väga vajalik ning igatsetud teatmeteos «Справочный том к 4 изданию Сочинении В. И. Ленина» 1. jagu, mis sisaldab V. I. Lenini teoste 35 mahukast köitest koosneva viimase (4.) venekeelse väljaande märksõnade ehk aineregistrit (предметный указатель).

Mainitud osa V. I. Lenini teoste teaduslikust teatmeaparaadist ja selle väljaandmist NLKP KK juures asuva Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini Instituudi poolt tuleb kõrgelt hinnata ja tervitada. Teatmeaparaadi ülejäänud registrid ja muud osad on jäänud Teatmeköite 2. jakku, mis esimesele järgneb loodetavasti õige peatselt.

Alles vastilmunud uus teatmeteos avab meile kõigekülgselt V. I. Lenini hiigelsuure kirjandusliku pärandi ammendamatu ideelise rikkuse, annab meile võimaluse kiiresti, süsteemikindlalt ja lünkadeta tutvuda marksismi loova edasiarendamisega V. I. Lenini poolt uutes ajaloolistes tingimustes, lubab pidevalt jälgida võitlust NLKP ja Nõukogude riigi loomise ning kindlustamise eest, võimaldab põhjalikku süvenemist V. I. Lenini surematutesse ideedesse ja juhenditesse sotsialismi ja kommunismi ülesehitamise teedest, rahvusvahelisest töölis-, kommunistlikust kui ka revolutsioonilisest liikumisest, samuti kõigisse teistesse väga rohkearvulistesse V. I. Lenini poolt valgustatud tähtsatesse küsimustesse.

Ilmunud märksõnaderegister hõlmab ligi 670 kaheveerulist lehekülge, s. t. on mahult ligi kaks korda suurem V. I. Lenini «Teoste» eelmisest 2. ja 3. väljaande ühisest aineregistrist, mille ulatus oli ainult 370 lehekülge ja mis koos 3 teise registriga moodustasid üheainsa tunduvalt vähemamahulise (559-leheküljelise) «Teatmiku» («Справочник»). Vastilmunud aineregistris leidub suur hulk täiesti uusi ning kõige aktuaalsemaid märksõnu, säilinud vanu märksõnu on paremini formuleeritud, täpsustatud, süstematiseeritud ja järjestatud, nende kohta käivaid viiteid ning andmeid palju täiendatud, hulk vananenud ja vähemõnnestunud endisi märksõnu aga ka välja jäetud.

Jääme pikisilmi ootama samasugust teatmeteost V. I. Lenini «Teoste» eestikeelse väljaande kohta.

Dotsent R. Kenkmaa,
NSVL ajaloo kateedri õppejõud

ELKNÜ TRÜ komitee juures asuva vestlejate grupi temaatika

1. NLKP XX kongress meie rahvamajanduse ees seisvatest ülesannetest.
2. Mõningaid probleeme rahvusvahelisest olukorrast NLKP XX kongressi materjalide põhjal.
3. Rahvusvaheline olukord.
4. ÜLKNÜ võitlustee.
5. Komsomoliorganisatsioon — noorsoo kasvataja.
6. Lehekülgi pioneeriorganisatsiooni ajaloost.
7. Kommunistlikust moraalist.
8. Sotsialistlikust suhtumisest töösse.
9. Tahte ja iseloomu kasvatamine.
10. Sõprusest ja seltsimehelikkusest.
11. Kultuursest käitumisest.
12. Марксизм-ленинизм о религии.

Ülalmainitud loengute suhtes pöörduda ELKNÜ TRÜ komitee poole.

TRÜ ametiühingu uudne üritus

Rahvusvahelise naistepäeva tähistamiseks korraldab TRÜ ametiühingukomitee 10. ja 11. märtsil 1956. a. peahoone auditooriumis nr. 1 TRÜ naistöötajate ja koduperenaiste poolt valmistatud tarbeesemete näituse.

Parimatele töödele on ette nähtud rahalised auhinnad.

Näitus on avatud 10. märtsil 1956. a. kella 16—21 ja 11. märtsil 1956. a. kella 12—18.

Loodetavasti ei jäta keegi meie kollektiivi liikmeist näitust külastamata.

A. Korjus

MEIE AVALDAMATA MATERJALE JÄLGIDES

Mõni aeg tagasi saabus toimetusele artikkel teemal «Mis on pidurdanud ametiühingulist tegevust Matemaatika-Loodusteaduskonnas?», milles tuuakse esile, et põhiline puudus ametiühingulises töös seisneb selles, et ametiühingubüroos puuduvad klubivanema ja ametiühingu abiesimehe ning org.-massilise töö juhataja koha täitjad.

Toimetus saatis artikli edasi ülikooli ametiühingukomitee esimehele sm. Sorrokile ja Matemaatika-Loodusteaduskonna parteialgorganisatsiooni sekretärile sm. Tiigile.

Vastates artiklile teatab sm. Sorrok, et Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroos klubivanemana töötanud üliõpilane H. Tähiste valiti TRÜ ametiühingu konverentsil ametiühingukomitee liikmeks. Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingu büroos on nüüd klubivanemana tööle asunud üliõpilane Lindpere.

Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroo abiesimehe ja org.-massilise töö sektori juhataja koha täitmise kohta kirjutab parteialgorganisatsiooni sekretär sm Tiik:

«Sm. O. Mihhailovi asemele, kes varem töötas teaduskonna ametiühingubüroo abiesimehena ja org.-massilise töö sektori juhatajana, on määratud vanemõpetaja Oraspõld, kelle senine töö ühiskondlike ülesannete täitmisel on osutunud kohusetundlikuks ja on eeldusi, et ta ka nüüdseid ülesandeid täidab vastutustundega.»

VASTUSEKS KRIITIKALE

Meie lehe toimetusele saabus vastus 2. märtsil ajalehes avaldatud artiklile «Avalik kiri kahele tütarlapsele Arstiteaduskonnast».

Muuseas kirjutavad «Kaks tütarlast Arstiteaduskonnast»:

«Lugesime ajalehest meie kohta käivat kirjutist, mis puutub meie viibimisse võistlustel 19. veebruaril k. a. Viktor Kingissepa t. võimlas. Meie ei käitunud hästi sel õhtul, mõistame seda, lugedes Teie kirja. Täname Teid, sm. Naaskel, kirja eest, mis tõi meile nii raskeid minuteid, kuid millest meil on kasu kogu meie edasises elus.»

KÕIGILE «VIILIJATELE»!

Rühm Ajaloo-Keeleteaduskonna bibliograafiaosakonna II kursuse üliõpilasi kutsusid üles kõiki kursusi võistlema põhjuseta puudumiste suurendamise eest. Ürituse edukuse tagamiseks moodustati vastav organiseerimiskomitee, mille esimeheks valiti ühel häälel juba ühe käskkirjaga karistatud suurte kogemustega «viil» Ly Lepik. Et värske esimees ei ole oma möödunud käskkirja «loorbereile» puhkama jäänud, näitab kas või see, et ta käesoleval semestril on juba «saavutanud» 31 tundi põhjuseta puudumist. Orgkomitee koosseisu kuuluvad veel «eesrindlikud» puudujad Einar Villem (abiesimees), Mall Kõrgas, Silvi Luigi ja Linda Valner.

Kursuse komsomoligrupp pole küll nimetatud komiteele avalikult toetust lubanud, kuid põhjuseta puudumiste vähendamiseks ei ole ka midagi ära tehtud.

Senini on bibliograafide II kursuse üleskutsele aktiivselt reageerinud sama osakonna I kursuse üliõpilane Ella Kaur (25 tundi) ja III kursuse filoloog Valter Tuuling (14 tundi). Paremate «võistlejate» tulemusi ja nimesid avaldame ka edaspidi.

Vahekohtunik

Kehakultuur ja sport

VÕISTELDI SUUSATAMISES

Pühapäeval ja esmaspäeval toimusid ülikooli esivõistlused suusatamises. Kuigi võistlustest võttis osa üle 70 suusataja, ei saa rahule jääda ei massilisusega ega ka tehnilise tasemega. Kas ainult 70 paremat suusatajat ongi meie ligi 3100 üliõpilase ja õppejõu kohta! Mõned teaduskonnad ei pidanud vajalikuks esineda täisarvulise võistkondadega.

Meil tuleb kõik võimalused ära kasutada suusatamise taseme tõstmiseks ülikoolis. Ainult massilisuse baasil ja pideva treeninguga saavutame paremaid tagajärgi. Seda kõike näitasid ka võistlused.

Naiste 5 km võitis M. Puusepp (Matem.-Loodustead.) ajaga 25,43 min. Teiseks ja kolmandaks tulid üliõpilased M. Vaikla (Matem.-Loodustead.) ja A. Saarla (Arstitead.) vastavalt aegadega 26,46 ja 27,05 min.

Meeste 15 km oli võidukas hea ajaga R. Laante (61,07 min.) Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Teiseks tuli L. Roostar (64,04 min.) Arstiteaduskonnast ja kolmandaks K. Orviku (Matem.-Loodustead.) ajaga 66,10 min.

Esmaspäeval toimunud teatesuusatamisvõistlustel tuli määrde valikul «määrdemeistritel» palju pingutada, et leida parajat määret. Selle all kannatasid ka tagajärjed.

Naiste 3×3 km suusatamises toimus võistlus Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Arstiteaduskonna I võistkonna vahel. Viimases vahetuses oli Matemaatika-Loodusteaduskonna võistleja M. Puusepp teistest tunduvalt parem ja Matemaatika-Loodusteaduskonna naiskond võitis koosseisus M Vaikla, E. Kruus ja M. Puusepp ajaga 49,38 min. Arstid said ajaks 51,28 min. Ajaloo-Keeleteaduskonna I naiskond — 52,51 min.

Meeste 4×5 km tuli võitjaks Matemaatika-Loodusteaduskonna I meeskond koosseisus A. Kotli, J. Treufeldt, L. Ojaveer ja K. Orviku ajaga 92,01 min. Teiseks tuli Arstiteaduskonna I meeskond ajaga 95,01 min.

Teaduskondadest tuli võitjaks Matemaatika-Loodusteaduskond. Järgnesid Arstiteaduskond, Ajaloo-Keeleteaduskond, Majandusteaduskond ja Õigusteaduskond.

V. Hussar

Piltidel: (ülal) M. Puusepp — nr. 95 — võitis 5 km suusatamise naistele (V. Hussari foto). (All) R. Laante, meeste 15 km suusatamise võitja, finiši saabumisel (J. Ungeri foto).

Toimetaja R. AULING

Abiks ametiühingu aktiivile

Ametiühingut on nimetatud kommunismi kooliks. Seda ta ka tõepoolest on, peab olema. Teine küsimus on, kas me kasutame ära alati ja kõikjal kõiki võimalusi selle oma ülesande täitmiseks ning kõrge eesmärgi saavutamiseks.

Kuidas siis teostab ametiühing kommunistlikku kasvatust?

Meie ülikool valmistab ette sügavate erialaste teadmistega juhtivaid kaadreid, kellel tuleb edaspidi lülituda meie ühiskondlikku töhe, tootmisse, suurte riiklikkude ja ühiskondlikkude ülesannete täitmisel juhtivalt. Ametiühingu kui massiorganisatsiooni organisatoorsesse ja juhtivasse töhe on lülitunud sadu meie töötajaid — õppejõude ja üliõpilasi. Siin on kõige avaramad võimalused omandada kogemusi, õppida nii organisatoorset kui ka kasvatuslikku laadi ühiskondlike ülesannete täitmisel. Sageli me ei hinda küllalt ega kasuta ära seda võimalust. Ja siis seisamegi kurva tõiga ees: ministeeriumide töötajad kurdavad, et ülikooli lõpetajad on sageli saamatud ega saa hakkama ühiskondlike ülesannete täitmisega.

Teiseks on ametiühingu ülesandeks kommunistliku kasvatuse alal kaasa aidata, abistada, et iga üliõpilane omandaks maksimaalse, mida ülikool pakub talle. See ei ole sugugi üliõpilase isiklik asi, kas ta käib regulaarselt loenguil ja praktikumidel või ei käi, kas ta lahkub ülikoolist pinnaliste, minimaalsete teadmistega või põhjalikult ja mitmekülgselt ettevalmistununa oma erialal. Sellest on kogu ühiskond, riik, valitsus ja partei kõige otsesemalt huvitatud.

Ning siin on kõige suurem ja tähtsam ülesanne täita just ametiühingu-, resp. õpperühmal kui pisemal, kuid tähtsamal ametiühingu töö lülil, kus kommunistlik kasvatustöö võib toimuda kõige tõhusamalt ning vahetumalt. Ollakse ju rühmas tavaliselt kõige teadlikumad nendest asjaoludest ja põhjustest, miks üks või teine rühma liige puudub loengult, miks ta on mõnes aines ebaedukas, kuidas ta veedab oma vaba aega, kuidas ta käitub ühiselamus, avalikus kohas, niisamuti teatakse, kes vajab abi tervislikel põhjustel või majanduslikku toetust.

Ametiühingurühma, resp. õpperühma elu juhtivaks, kasvatavaks tuumikuks on rühmakolmik (rühmaorganisaator, grupiorganisaator, rühmavanem). On loomulik, et sellesse rühmakolmikusse kuuluvad eesrindlikumad üliõpilased. Kui see rühmakolmik on teadlik oma ülesannetest, töötab kooskõlastatult, plaanipäraselt, kasutades seejuures maksimaalselt rühmahooldaja-õppejõu abi ja mõju, siis tuleb ülikooli juhtivatel organitel kasutada palju harvemini administratiivseid vahendeid üliõpilaste korralekutsumiseks.

Esitan siikohal mõningaid mõtteid ametiühingurühmade töö tõhustamiseks.

Igal rühmaorganisaatoril tuleb koostada semestri alguses kooskõlastatult rühmavanema ja grupiorganisaatoriga tööplaan. Selles tööplaanis tuleb ette näha õppedistsipliini ja käitumise küsimuste arutlused. Kui mõni rühma liige puudub põhjuseta, ei valmistu seminarideks või esineb halva käitumise juhte, siis tuleb neid küsimusi rühmas otsekohe avalikult arutada, väärnähtused kinni naelutada ja hukka mõista. Rühm ei tohi jääda neil juhtumeil passiivseks pealtvaatajaks ja oodata administratsiooni vahelesegamist. Selliseid arutlusi saab kergesti läbi viia vahetult pärast poliitinformatsioone, mis toimuvad regulaarselt. On loomulik, et nendest arutlustest võtab juhtivalt osa ka rühmahooldaja-õppejõud. Kui kõne all on aga mõni tõsisem küsimus, siis ka a/ü. büroo, komitee, vastava kateedri, dekanaadi või parteibüroo esindaja. Igatahes on rühmakolmiku esmaliseks ülesandeks teha kõik nii õppedistsipliini rikkumiste vältimiseks ja kõrge õppeedukuse kindlustamiseks kui ka oma rühma liikmete käitumise, kõrge moraalse iseloomu kasvatamiseks. Möödunud aastal eksmatrikuleeriti üliõpilasele ebaväärika käitumise pärast üks II kursuse russist. Rühm palus rektorit see kaasüliõpilane ülikooli tagasi võtta. Ja rühma auks peab ütlema, et loengulgi on tunda, kuidas rühma liikmed jälgivad pidevalt, abistavad ja mõjustavad seda seltsimeest — ja asi on paranenud. See on õige tee. Iga eksmatrikuleeritud üliõpilane (olgu see siis puuduliku õppeedukuse või halva käitumisega) on teatud kaotus ühiskonnale.

Rühma aktiivi nõupidamistel olen kuulnud avameelseid avaldusi, et rühm olevat teatud seltsimehe kohta arvamusel, et see ei väära oma õpinguisse suhtumise või käitumise poolest üliõpilase nime. Niisugust avameelsust tuleb kõrgesti hinnata. Kuid tuleb küsida, kas on niisuguste seltsimeeste personaalküsimust rühmas alati tõsiselt arutatud ja kas on tehtud kõik nende töö ja käitumise parandamiseks.

Edasi, rühma tööplaani tuleks võtta mitmesuguste ürituste läbiviimine vastavalt eriala profiilile. Nii võib ette näha õppekäike käitistesse, vabrikutesse, töökodadesse (keemikud, füüsikud), trükikodadesse, ajalehe toimetusse (filoloogid, žurnalistid), surnuaedadesse, kuhu on maetud paljud meie tähtsad kultuuritegelased, kirjanikud, kunstnikud, suusamatku Vapramäele, Elva jne. Võib võtta plaani ka ekskursioone kultuurilooliselt ja ajalooliselt tähtsatesse, looduslikult ilusatesse kohtadesse väljaspool Tartut. Möödunud sügisel korraldas russistide II kursus ühepäevase ekskursiooni Lõuna-Eestisse. Käidi Võrus Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumis, Haanjas Munamäel, Vastseliinas, Petseris, Räpinas. Ning üliõpilastele, kes on pärit Kiievist, Krimmist, Kislovodskist või Volga kallastelt ega tunne Eesti NSV loodust, aja- ja kultuurilugu, pakkus see matk palju huvitavat ja õpetlikkugi.

Rühma tööplaani võib võtta samuti tähtsamate uudisteoste arutlusi, teatrietenduste, filmide, kunstinäituste kollektiivseid külastamisi neile järgnevate arutlustega jne. jne. Täiesti pooldavalt tuleb suhtuda samuti niisugustesse üritustesse, nagu koosviibimise organiseerimine rühmaliikme abiellumise puhul.

A/ü. rühmaorganisaatori ülesandeks on muidugi ka hoolitseda, et a/ü. liikmemaks oleks õigeaegselt tasutud, summad laekuma edasi antud ja margid kleebitud. Täiesti lubamatu on olukord, mis valitseb kehakultuuriosakonna I kursusel, kus osal üliõpilastest on a/ü. liikmekaardidki välja võtmata ja liikmemaks sügisest saadik tasumata. Võlgnevusi on ka russistide IV ja V kursusel. Kus a/ü. organisaator suhtub oma pisiülesannete täitmisse nii hoolimatult, seal võib vaevalt juttu olla ka tõsisest sisulisest tööst.

A/ü. büroode org.-massilise töö sektoritel, kes juhendavad, suunavad ja kontrollivad vahetult rühmade tööd, tuleb semestri alguses läbi viia (kus seda pole veel tehtud) rühmaorganisaatorite tootmisnõupidamised, vahetada kogemusi a/ü. töö positiivsete saavutuste ja puudujääkide üle ja pidada nõu ametiühingulise töö paremustamiseks ja aktiviseerimiseks.

K. Aben,
TRÜ ametiühingukomitee organisatsioonilis-massilise töö komisjoni esimees

MB 02348 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 912.

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (295)

Reede,
16. märts
1956. a.

IX aastakäik

BOLESLAW BIERUT

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teatavad sügava kurbusega, et 12. märtsil kell 23.35 suri Moskvas pärast rasket haigust (müokardi infarkt) rahvusvahelise kommunistliku ja töölisliikumise väljapaistev tegelane, poola rahva suur poeg, Poola Ühendatud Töölispartei Keskkomitee esimene sekretär Boleslaw Bierut.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU

Kuidas töötavad Leningradi kõrgemate koolide komsomoliorganisatsioonid

Hiljuti saabus Leningradist tagasi rühm Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliaktiviste ELKNÜ TRÜ komitee ja osakondade büroode liikmeid, kes viibisid kangelaslinnas selleks, et vahetada töökogemusi sealsete kõrgemate koolide komsomoliaktivistidega, tutvuda huvitavate üritustega, mida on korraldanud Leningradi kõrgemate koolide komsomoliorganisatsioonid.

Viiepäevase ekskursiooni käigus tutvuti komsomolitööga Leningradi Lenini ordenit kandva A. A. Ždanovi nimelises Riiklikus Ülikoolis, A. I. Herzeni nimelises Leningradi Riiklikus Pedagoogilises Instituudis, I. P. Pavlovi nimelises 1. Meditsiinilises Instituudis, 2. Mäeinstituudis ja mujal — nii kuidas aega ja võimeid jätkus. Muidugi saadi kuulda palju huvitavat ka komsomoli oblastikomiteest. Selle asutuse kõrgemate koolide osakonna juhataja Kostja Panov kulutas kõik need päevad peaaegu ainult meie delegatsioonile. Soojalt võeti tartlasi vastu kõikjal, sest olid ju enamikul külastatud õppeasutustest juba vanad sidemed meie ülikooliga, kas siis konverentsikülaliste, praktikantide, isetegevuslaste või muu rahva kaudu.

Milline mulje toodi kaasa Leningradist? Lehe veergudel ei jõua rääkida sellistest asjadest, nagu Leningradi uus ja imekaunis metroo, laiaekraaniline kino, lõpmatu suur arv väga huvitavaid muuseume — seda peab igaüks oma silmaga nägema. Mis puutub aga sõidu põhieesmärki, komsomolitöösse, siis oli kogu delegatsiooni üksmeelne arvamus: Leningrad on selles suhtes meist kaugel ees. Huvitavad ja sisukad üritused toimuvad seal sageli, kommunistlikud noored tegelevad palju elulähedasemate küsimustega, näitavad loovat initsiatiivi kõigis kursuse elu küsimustes. Vastavalt sellele on palju kõrgem ka komsomoliorganisatsiooni autoriteet. Näiteks selle kohta võib tuua, et Mäeinstituudis omab komsomolikomitee otsustava sõna eksmatrikuleerimise küsimustes, et üsna mitmes kõrgemas koolis otsustavad komsomoliorganisatsioonid eksamite ümbersooritamise küsimusi. Selliseid näiteid võiks tuua veel palju.

Alljärgnevalt jutustavad delegatsiooni liikmed neist töölõikudest, mis on Leningradi kõrgemates koolides paremini arenenud ja millistest ka meil tuleb rohkem õppida ja eeskuju võtta.

Kerkivad «üliõpilaste ehitused»

Leningradi üliõpilastel on rida häid traditsioone. Üheks selliseks traditsiooniks on nn. «üliõpilaste ehituste» traditsioon.

Juba esimestel sõjajärgsetel aastatel hakkasid Leningradi kõrgemad koolid oma üliõpilasi suvisel õppetöövaheajal suunama Leningradi oblastis asuvatele ehitusobjektidele tööle. Need objektid kuulutati «üliõpilaste ehitusteks» ja viidi lõpuni ainuüksi üliõpilaste jõuga. Nii näiteks ehitati 1949. aastal Leningradi Riikliku Ülikooli üliõpilaste poolt valmis Medvedevka elektrijaam ja 1950. aastal Mihhailovka hüdroelektrijaam. Viimastel aastatel on praktiseeritud kolhoosides sigalate ja loomalautade ehitamist. Käesoleval suvel sõidab 2000 Leningradi üliõpilast Balti elektrijaama ehitustöödele.

Ei ole juhuslik, et leningradlased just üliõpilaste ehituste küsimusest kõnelevad suure vaimustusega, et ehitustele sõita soovijaid on peaaegu poole rohkem, kui on võimalik saata.

Ehitus — see on tubli töö ja huvitava puhkuse aeg igale, kes on kas kõi kord käinud üliõpilaste ehitusel. See jätab meeldiva mälestuse kauaks ajaks. Ehitus on omamoodi suvelaager, kus peale kosutava füüsilise töö toimub iga päev palju huvitavaid sportlikke ja kultuurmassilisi üritusi. Ehitustel on võimalik sooritada VTK norme, spordikohtunike katseid, sest sporditööd juhivad kogenud spordipedagoogid. Iga vahetus algab ja lõpeb lõkkeõhtuga, pühapäeviti toimuvad aga spordivõistlused brigaadide vahel kergejõustikus, korvpallis jne. Brigaadid on omavahel sotsialistlikus võistluses, kusjuures võistluste tulemuste kindlakstegemisel võetakse arvesse ka antud brigaadi osavõttu sporditööst. Sport sellistel ehitustel on tõeliselt massilise iseloomuga, siin võib näha spordiplatsidel ja vees isegi neid üliõpilasi, kes on varem olnud arvamisel, et neil puuduvad füüsilised eeldused spordiga tegelemiseks. Ühine töö, ühine puhkus liidavad juba esimestest päevadest peale üliõpilased tihedaks ja teotahteliseks kollektiiviks, kes ei karda mingeid raskusi ega virise. Olgu töö ükskõik kui raske, alati kostab ehitusobjektidelt laul, ja mitte üksnes vene, vaid ka poola, bulgaaria, saksa jt. keeltes. Ehitustel on ka oma «heliloojad» ja tavaliselt kõige populaarsem omaloominguline laul kuulutatakse ehituse hümniks. Seda lauldakse kõikidel kogunemistel ja see säilitab oma populaarsuse ka sügisel ülikooli seinte vahel. Sügisel toimuvad Leningradis traditsioonilised ehitajate ballid.

Ka TRÜ komsomolikomitee otsustas tänavu alustada üliõpilaste ehituste rajamist. Esialgsete andmete järgi on meil võimalus suunata üliõpilasi kahte kolhoosi, mis paiknevad looduslikult kaunites paikades, need on Miina Härma nimeline kolhoos Vasula järve läheduses ja «Emajõe» kolhoos Võrtsjärve kaldal. Mõlemas kolhoosis ehitatakse sigalat. Kõrvuti ehitusbrigaadiga hakkavad tööle ka põllundusbrigaadid. Arvatavasti avaneb võimalus üliõpilaste suunamiseks ka suurematele tööstuslikele ehitusobjektidele. Töö toimub vahetuste kaupa.

Meil on olemas kõik võimalused huvitavalt sisustada üliõpilaste suvevaheaja veetmist ehitusobjektidel. Jääb ainult soovida, et ka meie üliõpilased täie noorusliku energiaga asuksid selle ülesande täitmisele.

Järgnegem Leningradi üliõpilaste eeskujule!

A. Metsa

KOMSOMOLIPATRULLIDEST

Üheks meid kõige rohkem huvitanud küsimuseks Leningradi komsomolieluga tutvumisel oli komsomolipatrullide töö. Need olid just kangelaslinna noored, kes esmakordselt tõstsid üles vajaduse võitluseks meie noorte seas veel küllalt sageli esineva huligaanitsemise, joomise, «poosetamise» jne. vastu. Lühikese aja jooksul kandus see mõte kiiresti laiali üle kogu Nõukogude Liidu ja saavutas küllaltki tõhusaid tagajärgi.

Leningradi komsomolireidide juhtijaks ja koordineerijaks on komsomoli linnakomitee ja rajoonikomiteed. Iga kõrgema kooli, keskkooli, suurema ettevõtte jne. komsomolikomitee juures asub komsomolireidide juhtimise staap. Ülikoolide juures on staabi suuruseks tavaliselt 6—7 inimest. Sellele alluvad teaduskondade büroode juures olevad 3-liikmelised staabid.

Üheks oluliseks iseärasuseks Leningradi komsomolipatrullide juures on nende täielik iseseisvus. Staabid ei jää ootama mingisuguseid korraldusi reidi korraldamiseks ei komsomoli linnakomiteelt ega miilitsaorganitelt, vaid viivad reide läbi endi poolt koostatud plaani alusel. Reide korraldavad nad tunduvalt tihedamini kui seda tehakse meil (keskmiselt 3—6 korda õppeasutuse kohta kuus, sellise arvestusega, et iga füüsiliselt terve meesüliõpilane viibiks igal kuul reidil üks kord. Kuid mõned õppeasutused, nagu Leningradi Mäeinstituut, viib neid läbi õppeasutusega piirnevas rajoonis iga päev). Ka reidist osavõtjate hulk on palju suurem. Näiteks on Mäeinstituut suuteline organiseerima ulatuslikumale reidile oma 4500 kommunistlikust noorest 4000.

Patrullid tegutsevad kümneliikmeliste gruppidena, sest selline hulk on küllaldane kõigi võimalike ebameeldivuste vältimiseks. Gruppi kuuluvad tavaliselt ühe ja sama kursuse inimesed, nende hulgas ka tüdrukud. Leningradi kommunistlike noorte patrullid kasutavad väga vähe ja ainult kõige raskematel juhtudel miilitsaorganite abi.

Hulgalised kümneliikmelised grupid suudavad viibida kõikjal: õllebaarides, restoranides, pidudel, kinodes, teatrites, trammi ja bussi peatuskohtadel, tänavatel. Kõikjal, kus nad aga viibivad, valitseb kord.

Tugevalt purjus inimesed ja huligaanid antakse üle miilitsaorganitele, ülejäänud korrarikkujad tuuakse kas komsomolistaapi või piirdutakse ainult märkusega ja nime ülesmärkimisega.

Komsomolistaabis on elav. Sageli kutsutakse kohale kinnipeetavate vanemad, kes siin sageli esmakordselt märkavad oma laste halbu tuttavaid, saavad aru endi senisest «pimedusest» ja laste üleminekuea ohtudest. Tõsiselt kuulavad nad kommunistlike noorte nõuandeid. Juhul kui aga kinnipeetava vanemad on väljastpoolt Leningradi, siis teatatakse juhtunust vastavale komsomoligrupile, kes kohe kirjutab avaliku kirja eksinu vanematele. Kirja koopia aga antakse ettevõtte välklehte. Samuti informeeritakse juhtunust ettevõtte või asutuse juhatajat ja palutakse sellelt vastust ettevõetud sammude kohta.

Aga mitte ainult huligaanide korralekutsumisega ei tegele Leningradi komsomolipatrullid. Nad on kuulutanud terava sõja kõigele sellele, mis halvab meie ilutunnet inimese juures. Eriti väljakutsuvalt ja ekstravagantselt riietatud inimesi peetakse kinni ja fotografeeritakse tänaval, neile on keelatud sissepääs tantsuõhtutele, teatritesse ja mujale.

Komsomolipatrullid peavad võitlust ka õppedistsipliini eest. Sageli võib kohata fotoaparaatidega varustatud kommunistlikke noori internaatides, kino järjekordades ja mujal, et tabada loenguilt kõrvalehoidjaid.

Rikkalik, mitmekesine ja austav on komsomolipatrulli töö. Ta tähtsus ei seisne mitte ainult selles, et puhastatakse mingi linnaosa inimrämpsust, vaid ka selles, et pööratakse tuhandete ja miljonite inimeste pilgud nende pahede vastu, mis veel sageli esinevad meie ühiskonnas.

A. Raukas

Poliitinformaator ja komsomoligrupp

Enne talvist õppetöö vaheaega toimunud TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosolekul arutati poliitinformaatorite tööd kehakultuuriosakonnas. Seoses sellega kerkis üles küsimus poliitinformaatori sidemest komsomoligrupiga.

Pikema aja jooksul oldi meil harjutud lugema poliitinformaatori töö põhiülesandeks poliitvestluste regulaarset läbiviimist (selle seisukoha pooldajaid on ka praegu veel küllalt!). Mis toimub kursusel väljaspool poliitinformatsioone, see ei olevat poliitinformaatori asi. Oma seisukoha kaitseks väitsid need seltsimehed, et üliõpilased on juba täiskasvanud inimesed, neile ei ole vaja lastehoidjat.

Õige, lastehoidjat meie üliõpilastele vaja ei ole. Aga kasvatustöö kogemused ülikoolis näitavad meile, et me üliõpilastele, eriti nooremale kursustel, on väga vaja vanemat seltsimeest, kes aitaks õpperühma kollektiivi elu õigesti suunata.

Seoses sellega kerkib üles küsimus poliitinformaatori koostööst komsomoligrupiga. On ju tugeva kursusekollektiivi loomisel, igast üliõpilasest aktiivse, poliitiliselt arenenud nõukogude kodaniku kasvatamisel määrav osa kursuse komsomoligrupil. Lähtudes sellest pidas parteikoosolek poliitinformaatori põhiülesandeks kursuse komsomoligrupi töö abistamist.

Milles see abi peaks seisnema? Kõigepealt peaks poliitinformaator andma nõu komsomoligrupile juba viimase töö planeerimisel. Nii on kujunenud täiesti iseenesestmõistetavaks, et II kursuse juristide poliitinformaator sm. Laasik arutab alati koos kursuse komsomoliaktiiviga läbi grupi tööplaani. Kahjuks aga on meil veel küllalt selliseid poliitinformaatoreid, kes ei teagi, mis grupi tööplaanis üldse on.

Nii mõnigi kord tekib kursuse kommunistlikel noortel raskusi ühe või teise õppetöö küsimuse lahendamisega (konflikt mõne õppejõuga, küsimus, kuidas mõnd «seanahka vedavat» üliõpilast tööle panna jne.), kus vanema seltsimehe-õppejõu abi on väga tähtis.

Või võtame kas või niisuguse küsimuse, nagu uute liikmete ettevalmistamine ÜLKNÜ ridadesse astumiseks. Ka siin on mõnigi kord vajalik õppejõu nõuanne ja abi.

Lõpuks on aga ka loomulik, et poliitvestluste temaatika kindlaksmääramisel ja nende vestluste läbiviimisel tuleb poliitinformaatoril tegutseda koos komsomoligrupiga, arvestada kommunistlike noorte ettepanekuid selle kohta, milliseid teemasid valida poliitinformatsioonideks ja kes üliõpilastest võiks ühel või teisel teemal esineda. See aitab muuta poliitinformatsioone sisukamateks.

Need on ainult mõningad näited komsomoligrupi ja poliitinformaatori koostööst. Aga juba sellest on näha, et poliitinformaatorile tuleb meil esitada küllaltki suuri nõudmisi, kui me tahame, et ta edukalt oma ülesandega toime tuleks.

Kõigepealt peab poliitinformaator olema laia poliitilise silmaringiga inimene.

Edasi peab ta fundma hästi komsomolitööd ja olema kursis kõigi nende üritustega, millega parajasti tegeleb komsomoliorganisatsioon.

Lõpuks peab iga poliitinformaator olema hea pedagoog, kes hästi tunneb iga oma kursuse üliõpilast, oskab igale õigesti läheneda.

Lähtudes nendest suurtest nõudmistest, arvame, et poliitinformaatoreid tuleks võimalikult vabastada teistest ühiskondlikest ülesannetest, et nad saaksid rohkem aega pühendada oma kursusega tegelemisele.

Kindlasti on vajalik, et üks poliitinformaator oleks ühel kursusel esimesest kuni viimase õppeaastani, sest ainult sellisel juhul võib ta oma kursust tõesti põhjalikumalt tundma õppida ja saavutada edu kasvatustöös.

Lõpuks arvame, et tuleks suurendada kommunistide ja kommunistlike noorte arvu poliitinformaatorite hulgas, sest see koht on üheks kõige vastutusrikkamaks lüliks kasvatustöö teostamisel üliõpilaste keskel.

O. Kuuli,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

Harrastagem muusikat!

Ülikooli lõpetajalt nõutakse, et ta oleks kõrge erialase kvalifikatsiooniga sügavalt kultuurne inimene, kes suudaks mõista, hinnata ja armastada peale oma kitsa eriala ka inimkultuuri muid vaimseid väärtusi.

Suurimad võimalused on ülikoolis muusika harrastamiseks. Meil on tublid laulukoorid ja mitmed teised isetegevuslikud ansamblid. Kuid sellest siiski ei piisa. Üldine muusikakultuur ülikoolis ei ole siiski vajalikul tasemel, millest annab tunnistust näiteks üliõpilaste ja ka õppejõudude suhteliselt vähene osavõtt kontsertidest. Põhjuseks pole arvatavasti vähene huvi muusika vastu (mõned muusikalised üritused leiavad üliõpilaste poolt väga elavat külastamist), vaid nähtavasti muusikatundmise puudulikkus, oskuse puudumine hinnata ja nautida muusikakunsti kõrgemaid vorme.

Parimaks vormiks muusikakunstiga tutvumiseks on praktiline tegelemine muusikaga. Selleks pakuvad häid võimalusi ametiühingu poolt organiseeritud isetegevuslikud kollektiivid. Uue massiüritusena on ametiühingu poolt organiseerimisel ülikooli sümfooniaorkester eesmärgiga süvendada arusaamist sümfoonilisest muusikast ja tõsta armastust selle muusikaliigi vastu. Uue kollektiivi liikmetena on teretulnud kõik, kes on tegelnud mõnel instrumendil mängimisega (mänguoskuse esialgne tase pole eriti oluline), kaasa arvatud ka õppejõud. Viimastele on siin väärikas koht olla oma kasvandikele eeskujuks kultuurilises enesekasvatuses. Arusaadav, et päris stiihiliselt sümfooniaorkestri komplitseeritud tegevus ei arene. On vajalik organiseerida kahesugust õppust. Esiteks instrumendiõpetuse tunnid pillidele ja pillirühmadele, kus õpetatakse instrumendi õiget käsitamist ja orkestrimängu, võetakse läbi vajadust mööda orkestris mängitavad palad. Õpetajad oleksid ühtlasi vilunud kaasamängijaiks ja instruktoreiks orkestriproovidel ja esinemistel. Sel teel saab võimalikuks orkestrimängust osavõtt ka vähemvilunud mängijatele. Teiseks on vajalik õpetada sümfoonilise muusika kuulamise oskust, eriti neile, kes ei võta orkestri tegevusest osa mängijaina. Tuleks organiseerida muusikakursusi, kus näitliku materjali najal õpetatakse tundma sümfooniaorkestri struktuuri, üksikuid instrumente, nende omadusi, iseloomu ja ülesandeid orkestris, instrumentide koostööd orkestris, orkestri kui terviku muusikalise väljenduse võimalusi ja viise ning viimaste kasutamist suurte helimeistrite poolt, kus analüüsitakse näiteks grammofoniplaatide kaasabil üksikuid sümfoonilisi suurteoseid jne., jne.

Taoliste eelteadmistega varustatud kuulajale kaotab sümfooniakontsert igasuguse «igavuse» ja muutub nauditavaks kunstiliseks ettekandeks. Teoksil oleva ürituse kultuuriline ja kasvatuslik väärtus tasub, et sellest ei jääks kõrvale ükski ülikooli kollektiivi liige.

Esimene kokkutulek toimub pühapäeval, 18. märtsil kell 11 klubi ruumides.

Prof. H. Keres

Üliõpilaste osavõtt klassivälisest tööst II Keskkoolis

Tartu II Keskkoolis teostab pedagoogilist praktikat 81 praktikanti. Kooli poolt on loodud kõik tingimused praktika edukaks sooritamiseks. Palju uut ja huvitavat on praktikandid õppinud klassivälises töös. Üliõpilased-praktikandid on ka ise suure huvi ja innuga osa võtnud väga mitmesugustest klassivälistest üritustest. Juba praktika teisel nädalal korraldas kooli komsomolikomitee, keda abistasid üliõpilased kommunistlikud noored, maskeraadi. Üliõpilased abistasid õpilasi nii maskide valikul kui ka nende valmistamisel, andsid juhiseid, kuidas iga maskikandja peaks käituma ja olid ise maskeraadil nn. juhtivateks maskideks. Üritus õnnestus ja andis teadmisi edaspidi maskeraadide organiseerimiseks. TRÜ matemaatikaosakonna üliõpilaste poolt kutsuti II Keskkoolis ellu malering. Praegu hooldab ringi füüsikaosakonna üliõpilane Vaher. Ring korraldas malesimultaani, mille teostas sm. V. Tiit. Praegu on füüsika IV kursuse üliõpilased noortele maletajatele abiks V—IV kategooria maletajate astme saavutamisel. Sel eesmärgil viiakse märtsis-aprillis läbi maleturniire. Ka edaspidi lubab füüsika IV kursus II Keskkooli maleringi oma šefluse alla võtta. Keemiaringi töö raamides teostasid V kursuse keemikud ekskursioone Tartu käitistesse ja TRÜ keemialaboratooriumidesse, kus demonstreeriti huvitavaid katseid. Bioloogid viisid läbi huvitavate katsete õhtu, teostades katseid konnade ja koertega. Füüsikud, kasutades ülikooli auditooriume, viisid läbi huvitavaid füüsikaõhtuid kaheksandatele ja üheksandatele klassidele.

Huvitavaks kujunes II Keskkoolis kultuurhommik, kus ilmus elav ajaleht «Võitlev Sõna» nr. 2. Esinesid üliõpilased Valt, Lomp ja Peebo, aidates oma sisukate ettekannetega kaasa ürituse õnnestumisele. Praktika viimasel nädalal on kavas sisustada veel üks kultuurhommik.

Žurnalistikaosakonna üliõpilased võtsid praktika esimestest päevadest peale oma šefluse alla kooli seinalehed ja välklehe. II Keskkooli välkleht abistab väga edukalt kooli võitluses kõigi esinevate puudustega ja eesrindliku esiletõstmisega. Üliõpilased Lindström, Mallene ja Luur on suure kohusetundega kaasa aidanud välklehe sisukamaks muutmisele. Uudse üritusena annavad praktikandid välja oma seinalehte «Praktikant», milles osutatakse praktika käigus esinenud puudustele ja tutvustatakse kaaspraktikante erinevate osakondade tööga. «Praktikandist» on ilmunud 8 numbrit. Žurnalistid organiseerisid koolis ka ülikooli välklehe «Poks» näituse, et tõsta kooli välklehe taset ka väliselt kujunduselt. Kaasakiskuvaks ja õpilastele kauaks meeldejäävaks sündmuseks oli žurnalistikaosakonna üliõpilaste poolt ühiskonnateaduste ringis läbiviidud õhtu teemal «Esimesed eesti seitungid ja mis neis sees oli».

Üliõpilased on osutanud abi ka kooli komsomoliorganisatsioonile. Füüsika IV kursuse üliõpilase Rattassepa juhtimisel peeti 3 ühist koosolekut. Klasside algorganisatsioonide tööle on kaasa aidatud koosolekute organiseerimisega ja sisustamisega. Nii aitasid üliõpilased kümnendate klasside kommunistlikel noortel organiseerida kohtumist sm. Lauteriga, kes kõneles väga huvitavalt tööst etenduse ettevalmistamisel. Aidati läbi viia koosolekuid teemadel «Muljeid Kaukaasiast», «Reisumärkmeid laplaste maalt», «Kus käisime, mis nägime» jt. Praktikandid viisid läbi pioneerikoonduse «Meie kodulinn Tartu», aitasid teostada pioneeriaktiivi õppust ja on abiks malevakoonduse «Kelleks saada» läbiviimisel.

TRÜ meeskoori aktivistide algatusel viidi 25. veebruaril läbi kontsert-kohtumine koolinoortega, mis oli huvitavaks sündmuseks kogu kooliperele.

Palju oli praktikantidel otseselt õppida sellistest üritustest, nagu ühiskonnateaduste ringi koosolek teemal «Inimene lendab maailmaruumi» ja 2. märtsil toimunud «Võõrkeelte õhtust», mis kestis 3 tundi ja millest võttis osa esinejatena ligikaudu 50 õpilast. Kogu õhtu viidi läbi võõrkeeltes ja see õnnestus hästi.

TRÜ üliõpilased on II Keskkooli klassivälisele tööle andnud oma praktika ajal hoogu juurde. Väga paljud on seda tööd teinud suure hoole ja armastusega. Puudusena tuleks märkida mõningate meie üliõpilaste vähest esinemisoskust. Kasutatakse liialt raamatulikke, raskepäraseid lauseid, ollakse liiga kinni ettekirjutatud tekstis ja ei saavutata seetõttu alati vajalikku kontakti kuulajatega. Sellest puudusest on täiesti vabad žurnalistid ja kõik need üliõpilased, kes aktiivselt ühiskondlikest üritustest on osa võtnud.

Ühised klassivälised üritused, mida sageli on läbi viinud erinevate erialade üliõpilased, on II Keskkooli praktikandid liitnud ühiseks töötahteliseks pereks, kes osutavad üksteisele meelsasti seltsimehelikku abi ja tunnevad ühist vastutust ülesannete täitmisel.

H. Kurm

LOENGUTE TEMAATIKAT

ELKNÜ TRÜ komitee ja TRÜ ÜTÜ nõukogu soovitavad osakondadele ja kursustele järgmisi loenguid:

1. Inimese põlvnemisest.
2. Kunstlikud toorained.
3. Luminestsentsi praktilisest rakendamisest.
4. Televisioonist.
5. Optilised nähtused.
6. Töö ja puhkuse hügieen.
7. Ülevaade soome-ugri rahvastest ja keeltest.
8. Ülevaade eesti murretest.
9. Nädalapäevade nimetustest ja nendega seotud kommetest.
10. Talgukombed.
11. Rahvuslikud toidud seoses tähtpäevadega.
12. Eesti nõukogude kirjanikud ateistliku maailmavaate kasvatajatena.

Ülalmainitud loengute suhtes pöörduda ELKNÜ TRÜ komitee poole.

VÕISTLUSLUULETUS nr. 27

LAINE TOOB RANNALE KIVI

Videvik kustutab taevas
viimaseid päikese teri.
Mõtlik on õhtune meri.
Kuskil ei purje, ei laeva.

Läänes veel kahvatulilla
äsjasest loojangust laotus,
kuid juba taevasse taotud
hõbedast Linnutee sillad.

Laine toob rannale kivi,
väsinult liivale raugeb.
Edasi kohiseb kaugel
lainete lõputu rivi.

Tähtedes kirja ei panda,
keegi ei tunne neid radu,
kuhu kord liivasse kadus
laine, kes kivi tõi randa.

Aeg oma lõimi ent kerib,
kivi toob kivile velleks.
Vestavad kaljud kord sellest,
kuidas neid ehitas meri:

Laine tõi rannale kivi,
väsinult liivale rauges.
Edasi kohises kaugel
lainete lõputu rivi.

Õpetada võõrkeelsete pärisnimede hääldamist!

Meil ülikoolis kui ka trükisõnas on korduvalt olnud kõne all raskused, mis tekivad üliõpilastel võõrkeelsete pärisnimede hääldamisel. Nende raskuste kõrvaldamiseks on esitatud isegi õige radikaalseid ettepanekuid. Praktiliselt pole aga, vähemalt allakirjutanu teades, küsimuse lahendamine nimetamisväärsel määral edasi nihkunud. Seoses võõrkeelte õpetuse sisselülitamisega eelolevast õppeaastast alates TRÜ kõigi teaduskondade õppeplaanidesse tuleks mõelda sellele, kuidas juurutada üliõpilaskonnas võõrpärisnimede (eeskätt inglise, prantsuse, saksa nimede) ligikaudseltki õiget hääldamist. Oleks vahest otstarbekohane asja nii korraldada, et ühe teatud võõrkeele obligatoorseks õppeaineks valinud üliõpilasrühmale organiseeritakse selle võõrkeele jaoks määratud tundide arvu raamides kahe teise suurema võõrkeele praktilise foneetika lühikursus à 3—4 tunni ulatuses (näit. inglise keele õppijaile — saksa ja prantsuse keele foneetika lühikursus jne.). Neis tundides võiks siis peensustesse laskumata ja näitlikult, hästi valitud näidete varal, esitada vastava keele hääldamise põhilisemad reeglid ja harjutada üliõpilasi nende rakendamises. Fakultatiivselt võiks selliseid lühikursusi korraldada aeg-ajalt ka hispaania, itaalia, poola, tšehhi ja võib-olla teistegi keelte alal.

Ühtlasi märgitagu, et tarvilik oleks ka koostada ja trükis avaldada selline teos, mis sisaldaks tähtsamate (arvult 12—15) ladina tähestikuga keelte põhilisi hääldamisreeglеid üldarusaadavas esituses. Meie ülikooli vastavad kateedrid võiksid selle ettepaneku võtta kaalumisele.

R. Kleis

TEADAANNE

Teisipäeval, 20. märtsil algusega kell 18 toimub Tartu Riikliku Ülikooli aulas parteiorganisatsiooni kinnine üldkoosolek.

Päevakorras:
1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. Jooksvaid küsimusi.

Parteibüroo

Juta Uritam (keskel) koos kursusekaaslaste Maret Ainsaare ja Valve Saarega pedagoogilise praktika lõpul organiseeritud õppevahendite näitust korrastamas.

ESIMESED SAMMUD

Väljas on talv täielik peremees. Miinus 33° C ei meelita kedagi välja, ammugi mitte lapsi kooli.

Selliste «külmapühadega» algas pedagoogiline praktika bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilastele Tartu V Keskkoolis. Väike õpetajatetuba on ainuke soe koht siin suures ja labürintses majas. Siia ongi koondunud sel ajal õieti kogu kooli elu. On ju praktikantidel ja õpetajatel ka siis tööd, kui õpilastel on külmapühad.

«Õpetaja Raud, ma tahaksin väga midagi oma klassi kohta teada. Te olete ju 9-a klassi juhataja ja... mina olen ju ka nüüd sama klassi juhatajaks.»

Õpetaja Raud, keskmistes aastates mees ja juba kogenud pedagoog, pöördub teda kõnetanud praktikandi poole. See on keskmist kasvu lihtsas sinises kleidis tüdruk. Pisut kohmetult seisab ta siin vana pedagoogi ees, meenutades pigem õpilast kui tulevast õpetajat.

Õpetaja Raud heidab pilgu tüdrukule. Jah, paistab olema hakkaja tüdruk, kuid ... 9-a klass! Raske saab tal olema!

«Noh, klass pole just, kuidas öelda, kõige parem. On passiivne rahvas, raske on neid millestki huvituma panna. Ja õppetase ... pole ka kuigi hea. Mingi ükskõiksus on vallanud seda klassi. Millest see tuleb — raske öelda. Aga pole midagi, ehk saate oma noorusliku energiaga sinna elu sisse,» lõpetas ta julgustavalt naeratades.

Mõtlikult eemaldub tüdruk. Halb klass, ja minul ei mingeid kogemusi. Kõige halvem aga, et ma ei tunne neid. «Kõige tähtsam õpetajale on — õppida tundma oma klassi, iga õpilast üksikult. Alles siis võib kõne alla tulla kasvatamine ja õpetamine...» meenuvad talle õppejõu sõnad.

Kuid ega mõtlemine üksi aita, on vaja midagi teha. Peagi on ta endale hankinud õpilaste toimikud. Enamik praktikante on juba lahkunud, Juta Uritam aga sirvib ikka veel pabereid. Siin on Arvo Onni. «Õppeedukus keskmine, palju aega aga pühendab spordile, mängib korvpalli ja malet,» loeb ta toimikust.

Olev Türn tegeleb samuti spordiga, õppeedukus pole kuigi hea. Mõtus, Pehka... iga nime ümber kujuneb midagi iseloomustavat. Huvitav, klassis tegeleb palju õpilasi spordiga, isegi isetegevusringidest võtavad mõned osa. Kuidas siis selline klass on «unine»?

Mööduvad päevad. Kuigi väljas veel tuiskab, on külma võim murtud. Juba mitmendat päeva kuulavad praktikandid tunde, toimuvad tundide arutelud, kus aineõpetaja sm. H. Kõiva ja metoodik vanemõpetaja A. Remmel jagavad oma näpunäiteid. Koos teistega võib ka Jutat kohata klassides. Hiljem tundide aruteludel tõuseb tihti ta käsi.

«Aare, miks sa räägid tunnis ainult vastajaga ja pealegi tasa? Teised ei kuule ju üldse!»

«Sven, sa räägid ju hästi küll, aga nii teaduslikult, nagu peaksid loengut. Või peabki see nii olema?» pöördub ta abiotsivalt metoodiku poole. Muidugi ei pea see nii olema. Tuleb arvestada õpilaste vanusi ja nende eelteadmisi.

Palju on selliseid küsimusi. Juta on tähelepanelikult tabanud kõik eksimused. Vahetundidel aga võib Jutat leida kuskilt «oma» klassi lähedusest. Siin teeb ta juttu korrapidajaga, pärib nagu muuseas puudujate järgi. Seal vestleb ta juba õpilasega, kes äsja sai mitterahuldava hinde. Õpilane kohmetub, valetada pole kerge. Peagi selgub põhjus. Imelikul kombel ei järgne aga kohe noomimist hooletu suhtumise pärast õppimisse, vaid selle asemel on jutt läinud hoopis spordile, inimestele, kes tugeva tahte ja visadusega on tõusnud meistriks. Noh, aga paljudel seda visadust on õige napilt, mugavam on ju niisama kuidagi olelda...

Puna poisi näol näitab, et ta taipab. Ja pole just eriti mugav tunne, kui ise oled õpetajast peajagu pikem, see aga su nii osavalt «läbi võtab».

Tähtsaim on aga, et küsimustes, millega ta pöördub õpilaste poole, ei väljendu paljas uudishimu. Ta osavõtlik toon teeb muidu õpetajate suhtes umbusklikud õpilased palju jutukamaks. Ja nii selgubki, miks ühel või teisel õppimine ei edene. Need vestlused ei kujune sugugi mingiks «väljapinnimiseks», oh ei! Selleks on Juta küllaltki taktitundeline.

Kord ühel sellisel vestlusel pärast ebaõnnestunud ajalootundi selgus järsku ootamatu asjaolu — klass ei tahagi paremini töötada. «Milleks me ikka õpime, nagunii teavad kõik, et oleme halb klass, seda öeldakse meile alati. Ja ega me paremini ikka saa...»

Siis selles seisneb asi! Ärevusest hakkab isegi süda kõvemini lööma. Kas tõesti tabasin lõpuks põhjuse?

Kuid koolis on ju nii palju kogenud pedagooge, kas nad seda tõesti pole märganud? Aga — võib-olla... Selline arvamus on kujunenud ju aja jooksul ja märkamatult. Uuele juurdetulijale, kes kõike vaatab eelarvamusteta, paistab see hoopis teises valguses.

Mitte etteheide ei kõla nüüd Juta sõnadest, vaid pigem pettumus. Siin ei räägiks nagu õpetaja, vaid üks õpilastest, kellel on lihtsalt häbi sellepärast, et ta kaasõpilased ainult käegalöömise pärast lasevad end teiste silmis halvustada, samal ajal kui võiks palju rohkem saavutada.

Muidugi, mis on lihtsam kui tunnistada oma jõuetust ja lasta kõigel minna, lüüa käega... Võib-olla kõneleb Juta pisut liiga ägedalt, kuid ta kõneleb puhtast südamest.

Juta teab, et klassis on sportlasi, on selliseid õpilasi, nagu näiteks Tolpats jt., kes tahavad ikka silma paista, ükskõik kuidas. Kas neid tõesti ei puuduta nende mahajäämine teistest. Mingi vaist, võib-olla tõesti pedagoogiline, aitas siin Jutat tabada märki just sellise rünnakuga. Et ta märki tabas, nähtus üsna varsti.

Sellest päevast peale toimus 9-a klassis muutus, see oli ilmne. Varsti tuli grupp tüdrukuid Juta juurde palvega, et see selgitaks neile järgmiseks darvinismi tunniks elu tekke probleemi. Eelmisel tunnil polnud nad praktikandi seletustest hästi aru saanud. Seal astus juurde õpilane Sults, päris taibukas poiss, kes kuulis tüdrukute juttu ja ütles:

«Mis teil siin siis arusaamatut on? Mina sain igatahes küll aru. Ja kui tahate, teen selle asja teile ise pärast tunde selgeks.» Ja nii jäigi, seekord andis konsultatsiooni õpilane Sults.

See oli edu. Polnud veel juhtunud, et selle klassi õpilased oleksid ise palunud konsultatsiooni. See valmistas üllatuse ka aineõpetajatele ja metoodikule.

Hoolikalt valmistub Juta tundideks. Esimene tund tuleb tal anda «oma» klassis.

Darvinismi tund. Juta astub klassi, kerge naeratus näol. Õpilased, kes pole peaaegu kunagi tundi hästi teadnud, vastavad täna hästi. Esinevad ainult mõned eksimused, milledele klass reageerib aktiivselt käte tõstmisega. Kui harva seda siin klassis varem nähti?

Järgneb uue materjali esitamine teemal «I. V. Mitšurini tegevuse etapid».

Rahulik, kindel ja selge toon, täpsed laused, vestlus klassiga — kõik see pühib nagu viimase jälje klassi endisest loidusest.

Tund lõpeb. Esimene Juta elus. Muidugi oli siin ka vigu (nagu tabelite näitamisel nende liiga madalal hoidmine jne.) Selle asemel saavutati aga tunnis see, mida enamus praktikante ei suutnud — tihe kontakt klassiga. Ja mis veelgi tähtsam, tund näitas, et selles loius klassis on toimunud suur muutus. Oli see juhus? Võib-olla, kuid kindlasti mõjus siin kaasa oskus läheneda õpilastele, kiire otsustamisvõime, aktiivsus ja elurõõm, sellele lisaks peen taktitunne, mis võimaldab võita usaldust.

Juta Uritam õpib praegu bioloogia IV kursusel. Tal seisab ees veel osa pedagoogilisest praktikast. Varsti saab ta aga kätte diplomi ja õiguse olla pedagoog. See on vastutusrikas töö, mis teda ootab, kuid juba praegu võib öelda, et ta sellel tööpostil annab oma parima.

Ü. TOOTSEN

Toimetaja R. AULING

MB 02380 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1008

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (296)

Reede
23. märts
1956. a.

IX aastakäik

VÕISTLUSLUULETUS nr. 28

LAHKUMISLAUL

Tuul akna taga valjult vestab juttu
ja nõuab sisselaskmist igast praost.
Tund loengusaalis kulub ruttu, ruttu,
veel viimne loeng siin on meie jaoks.

Siin tunned, kuis su juurde Haava astus,
suur Vilde annaks tervituseks käe,
su soojus, mis sest ruumist hoovab vastu
sul meelest mitte iialgi ei läe.

On hea silitada vana pinki,
truud sõpra pikal ülikooliteel,
kui kaaslasi sa vaatad ümberringi,
siis tahtmatult sul hardaks muutub meel.

Ja õppejõud, kes juba hallipäine,
kui palju hetki ilusaid meil' tõi.
On viimne loeng ja me nukraks jääme,
et enam siia tulla me ei võt.

Meid endaga nüüd kihav elu kutsub,
ta päevad tõsist tegevust on täis
ja süda praegu meil nii valjult tuksub
ja äkki ühislaul meis üle käib.

Siis laulgemgi, sõbrad, nüüd lahkumislaulu,
ta täidetud õnne ja nukrusega.
Need ühised aastad ja ühised laulud
ei iial, ei iial meil unuda saa!

Kuidas töötavad Leningradi kõrgemate koolide komsomoliorganisatsioonid

Šeflustöö on sisukas

Šeflustöö all mõistetakse meil, Tartu Riiklikus Ülikoolis, tavaliselt ainult kolhooside abistamist ja tööd koolides. Leningradlased on laiendanud šeflustöö mõistet ja viivad läbi sisukat šeflustööd mitte üksnes koolides ja kolhoosides, vaid ka tööliste ühiselamutes, majavalitsuste juures asuvates lastetubades, lastekodudes, Meditsiinilise Instituudi üliõpilased ka haiglates ja vanadekodudes. Tööliste ühiselamutes kulgeb šeflustöö loosungi all «Kõik töölised oma kvalifikatsiooni tõstmisele». Ühiselamu tubade juurde on kinnistatud üliõpilased, kes külastavad töölisi õhtuti, suunavad neid kultuursele vaba aja veetmisele, vestlevad neid huvitavail teemadel. Sellist laadi šeflustöö algus on kahtlemata raske, sest enamik töölistest suhtub algul umbusklikult sellistesse «visiitidesse».

Meie oludes on uudseks šeflustöö vormiks šeflustöö majavalitsuste lastetubades. Seal võime kohata nii koolieelisi kui ka päris väikesi lapsi. Üliõpilased aitavad neid ette valmistada järgmise päeva õppetunde, väiksemad aga võivad kuulata huvitavaid muinasjutte, mängida, joonistada ja saada algteadmisi õmblemises.

Tihedad ja südamlikud on üliõpilaste sidemed lastekodukasvandikega. Neile valmistatakse väikesi kingitusi tähtpäevadeks, külastatakse neid lastekodudes.

Koolides toimub šeflustöö peamiselt järgmistes lõikudes: 1) aineringide töö abistamine, 2) mahajäajate abistamine, 3) töö abiturientidega. Kursused ja grupid aitavad õpilastel läbi viia huvitavaid klassiväliseid üritusi, isetegevusõhtuid, kohtumisi.

Šeflustöö kohta kolhoosides võiks öelda vaid niipalju, et Leningradi üliõpilastele on võõras halvustav suhtumine füüsilisse töösse. Neid ei tule niipalju veenda ja paluda, et nad kolhoosi tööle läheksid. Meil aga on see füüsilise töö puhul pahatihti nii. Meenutagem kas või staadioni ehitamise küsimust — see räägib ise enda eest.

A. Metsa

Iseloomustavamat seinalehtedest

Seinalehed moodustavad ühe lõigu Leningradi komsomoliorganisatsiooni tööst, — ja mitte just kõige igavama lõigu, nagu see meil pahatihti kipub olema. Seinaleht on neil muutunud tõeliseks kollektiivi häälekandjaks, mida loetakse ja arvestatakse ning millele tehakse ka kaastööd.

Milliste vahenditega on siis leningradlaste seinalehed saavutanud populaarsuse? Määravaks on siin kahtlemata toimetuse töö.

Toimetused on neil tavaliselt suured, kohati kuni 35-liikmelised. Seejuures ei tule unustada, et neil on teaduskonnas inimesi tuhande piirides, seinaleht on aga teaduskonna häälekandja. Toimetus jaguneb osakondadeks (komsomolielu, õppetöö jne. osakonnad). Mõnel pool on kaks ja isegi kolm toimetust, kes annavad seinalehte välja kordamööda. Toimetused on valitavad.

Toimetus moodustab ühtse kollektiivi. Koos ei tehta mitte ainult seinalehti, vaid tähistatakse mitmesuguseid tähtpäevi (1. mai, naistepäev jne.) ja viiakse läbi muidki üritusi. Kui aga on vaja töötada, siis tehakse seda loomingulise vaimustusega. Ja töö tulemus — seinaleht saab huvitav. Juba oma värviküllase kujundusega äratab ta tähelepanu. Sellele lisandub mitmekülgne sisu. Et Leningradi üliõpilaste seinalehed on 3—5 korda meie omadest suuremad, siis saab iga number sõna otseses mõttes kajastada igakülgselt kogu kollektiivi elu. Seal on juttu nii teaduslike ringide tööst, kultuurmassilistest üritustest, spordivõistlustest kui ka õppimisest. Mõnikord on aga terve number pühendatud ühele tähtsale küsimusele. Sisukas oli A. Herzeni nimelise Pedagoogilise Instituudi füüsika-matemaatikaosakonna seinalehe «Слово физмата» esimene number, mis oli pühendatud üliõpilaste suvisele tööle ehitustel.

Üheks positiivseks, seinalehe autoriteeti tõstvaks asjaoluks on seinalehes tehtava kriitika konkreetsus ja obligatoorne vastamine kriitikale.

Seinalehed ilmuvad väga mitmesuguse sagedusega. Mäeinstituudis on tavaline kaks numbrit nädalas, A. Herzeni nimelises Pedagoogilises Instituudis ilmuvad lehed kord kuus.

Kus seinaleht ilmub harva, seal antakse tingimata välja välklehte. Välklehel eri toimetust pole. Seda annavad kindla graafiku alusel välja komsomoligrupid.

H. Kään

Kultuurmassilisest tööst

Sissejuhatuseks tuleb öelda, et kui mõnede muude töölõikude suhtes enamik Leningradi kõrgemaid koole on meist paremini varustatud nii ruumide kui ka töötajatega, siis kultuurmassilise töö suhtes seda öelda ei saa. Ka Leningradi Riiklikul Ülikoolil pole oma klubiruume, mitte isegi selliseid, nagu on meil. See-eest on aga üsna sageli isetegevuslaste kasutada mõlemad aktusesaalid, kus viiakse läbi nii proovid kui ka massilisema iseloomuga üritused. Neid üritusi on aga palju ja väga huvitavaid.

LRÜ komsomolikomitee püüab isetegevustööd arendada kahes põhisuunas — massilisuse ja huvitavuse suunas. Et neil selles suhtes on edusamme, seda võib näidata kas või ühe näite varal Bioloogia-Mullateaduskonnast.

Talvisel õppetöö vaheajal sooritas rühm selle teaduskonna üliõpilasi suusamatka Leningradi oblasti põhjapoolsesse tippu, kus asub teaduskonna šeflusalune kolhoos. Kokku oli matkajaid umbes 100. Nad läksid kolmes rühmas eri marssruutidel, andes teel asuvates keskustes isetegevuskontserte koos populaarteaduslike loengutega. Šeflusaluses kolhoosis ühinesid kõik rühmad, andes seal suure kontserdi ja tehes 3 päeva kolhoosis tööd.

Selline matkajate rühm ühes (pealegi väikeses) teaduskonnas, samuti see, et bioloogid suutsid välja panna 3 hea programmiga isetegevusrühma, kõneleb isetegevusliku töö laiast levikust.

Isetegevustöösse löövad aktiivselt kaasa ka komsomoliaktivistid, kes meil pahatihti on aga kujunenud ühekülgseteks «komsomolitöötajateks».

Tuleb märkida, et eriti suurt tähtsust omistavad Leningradi isetegevuslased pidude, viktoriinide, loengute jms. huvitavusele.

Kursuseõhtute massilisust ja head kvaliteeti tagab LRÜ-s ka parimale kursuseõhtule kuulutatud konkurss, mille juhendis on ette nähtud punktid ka osavõtu massilisuse eest, kuid osavõtt on ilma selletagi peaaegu 100%-line.

Palju on meil õppida kangelaslinna kommunistlikelt noortelt, eriti aga seda, kuidas üritusi läbi viia mitmekülgselt, sisukalt ja elurõõmsalt.

T. Orav

Külaline Valdai karjala murde alalt

Märtsikuu alguses oli Tartusse kutsutud soome-ugri keelte kateedri kauaaegne keelejuht Valdai karjala murde alalt Matrjona Dmitrievna Trofimova.

Babuška Matrjona on juba 72-aastane, aga sellest hoolimata on ta veel energiline, erakordselt hea mäluga, intelligentne ja lõpmata kannatlik. Kõik need omadused teevad temast väga hea keelejuhi.

Kodukülas Jakonovos töötab ta kolhoosis valvurina. Saanud kirja, viis ta selle kohaliku kooli direktori kätte, kes talle selle ette luges (Matrjona ise on kirjaoskamatu). Ta otsustas sõita. Valvuriameti andis ta üle oma pojale. Valdai jaama on Jakonovost umbes 30 km. Sinna sõitis ta heinakoormal. Lõpuks saabus ta õnnelikult Tartu jaama, kus teda suvised tuttavad L. Vellerand, A. Vist ja H. Neetar ootasid.

Ülikoolis, «šuurešša kojissa», töötas Matrjonaga rida üliõpilasi, et harjutada foneetilist transkriptsiooni ja täita lünki suvises materjalikogus või valmistuda suviseks ekspeditsiooniks. Peaasi oli aga see, et dotsent Kase kaasabil jäädvustati Matrjonalt rohkesti toredaid lugusid magnetofonilindile nii meie endi kui ka TA Keele ja Kirjanduse Instituudi jaoks.

Matrjona Tartu-reis oli meile suureks kasuks, Matrjonale oli see aga unustamatuks elamuseks, sest varem on ta käinud ainult korra Leningradis tütre juures.

P. Palmeos

Babuška Matrjona soome-ugrilaste keskel kateedris.

H. Roosipuu foto

Teaduslik töö vene keele ja kirjanduse kateedrites

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongress püstitas nõukogude teaduse alal töötajate ette suured ja kõrged nõuded. Tihe side praktikaga, majandusliku ja kultuurilise töö pakiliste ülesannetega — need on peamised nõuded, mida tuleb arvestada teadusliku uurimistöö planeerimisel.

On loomulik, et TRÜ vene keele kateedrite ja vene kirjanduse kateedri kollektiivid peavad juhinduma oma teaduslikus töös neist nõudeist.

Teadusliku töö plaanidega tutvudes ei kutsu probleemistiku üldine sisu ja iseloom välja erilisi vastuväiteid. Vene kirjanduse kateeder teostab teaduslikku tööd oma profiilile vastavalt kahes erinevas suunas, esiteks töötades läbi ajaloo ja vene kirjanduse teooria aktuaalseid probleeme, ja teiseks andes oma kindla panuse ka vene ja eesti rahva kirjanduslikkude sidemete uurimiseks (dots. J. Lotmani, dots. V. Adamsi, van.-õpetaja J. Feldbachi, S. Issakovi teaduslikud tööd). Vene keele eriaine kateeder tegeleb vene keeleteaduse probleemidega tihedas seoses kogu meie maa russistide tööga. Sealjuures leiab ka siin peegeldust vabariikliku kõrgema õppeasutuse spetsiifika, mis väljendub vene-eesti keeleliste kokkupuudete küsimuste uurimises (van.-õpetaja T. Murnikova, osalt ka K. Bachmanni ja A. Pravdini teaduslikud tööd). Kallakut vene-eesti keeleliste suhete uurimisele on eriti märgata praktilise vene keele kateedri kollektiivi töös (õpetaja M. Bežanitskaja, A. Metsa, I. Perlmanni, L. Kompuse, M. Kiisa ja van.-õpetaja L. Vatmani teaduslikud tööd). Teadusliku töö iseloom on enamasti tihedalt seotud õppetöö ülesannete liikidega, millega tegelevad üksikud õppejõud.

Ühenduses sellega vene keele kateedrite ja vene kirjanduse kateedri teadusliku töö planeerimine ja plaanide täitmine kutsub esile ka mõningaid vastuväiteid.

Kahe spetsiaalse kateedri teadusliku töö plaanides peegeldub väga nõrgalt see oluline fakt, et vene keele ja kirjanduse osakond ei valmista ette mitte niivõrd teaduslikke töötajaid kui keskkoolide õpetajaid, kes oleksid võimelised teaduslikuks tööks omal alal. Teaduslik-metoodilise temaatika puudumine kujutab endast vene kirjanduse kateedri plaanides juba traditsioonilist nähtust. Mis puutub vene keele kateedrisse (eriaine), siis on sellel alal ometi midagi tehtud (van.-õpetaja T. Murnikova metoodilised artiklid). Praktilise vene keele kateedrilt tahaks oodata uurimusi, mis oleksid pühendatud vene keele õpetamise metoodika küsimustele rahvusliku kõrgema kooli tingimustes — ometi taoliste uurimustega kateedri kollektiiv ei tegele.

Palju jätab soovida ka kateedrite teadusliku töö intensiivsus. Selles suhtes on teistest ees vene kirjanduse kateeder, kus teadusliku uurimistöö plaani täidetakse regulaarselt. Teisel kohal on vene keele kateeder (eriaine), kelle plaani täitmist võib üldiselt lugeda rahuldavaks (93% 1955. a.). Mis puutub praktilise vene keele kateedrisse, siis teadusliku töö plaani mittetäitmine on siin saanud juba tavaliseks nähtuseks, kuigi möödunud aastal olukord märgatavalt paranes (1954. a. 30%, 1955. a. 70%). Selle kateedri kollektiivis on terve rida isikuid, kes aastast aastasse ei teosta planeeritud teaduslikku tööd. Praktilise vene keele kateedri teadusliku töö intensiivsust tuleb otsustavalt tõsta, seda osalt kateedri kollektiivi uute liikmetega täiendamise arvel. Ei tule unustada seda, et Ajaloo-Keeleteaduskonna vene keele ja kirjanduse osakonnas on palju teaduslikuks tööks võimelisi üliõpilasi, kellele ülikooli lõpetamise järel võiks usaldada praktilise vene keele õpetamine. Teadusliku töö plaani täitmisega venitamist võib üksikutel juhtudel tähele panna ka vene keele eriaine kateedris.

Peale nende puuduste, mis kannavad enam-vähem üldist iseloomu, võimaldab kateedrite teadusliku töö plaanide analüüs välja selgitada ka teisi puudusi, võib-olla vähem tõsiseid, kuid ometi niisuguseid, mis sel või teisel määral viivad alla teadusliku töö kvaliteeti. Mitte täiesti otstarbekaks osutub vene kirjanduse kateedri kahe õppejõu (dots. V. Adamsi ja vanemõpetaja S. Issakovi) töötamine sellise võrdlemisi kitsa teema kallal, nagu eesti teema dekabristide loomingus. Vähe õigustatuks osutub ka praktilise vene keele kateedri õppejõu V. Kilgi kandidaadiväitekirja teema «A. M. Gorki romaan «Klim Samgini elu» ja Venemaa ühiskondlik elu XIX sajandi lõpul ja XX sajandi alguses», mis dubleerib juba 1952. a. kaitstud dissertatsiooni. Praktilise vene keele kateedris on kõrvutavat laadi tööde hulk ikka mitteküllaldane. See annab tunnistust kateedri kollektiivi enamiku teadusliku töö teatud eemalolekust vahetust õppetööst, mis toetub kõrvutavale meetodile vene keele õpetamisel.

Kõikide nende suurte ja väikeste puudujääkide kõrvaldamine teaduslikus töös oleneb täiesti vene keele ja vene kirjanduse kateedrite kollektiividest. Siiski ei saa eitada, et on olemas ka mõningad objektiivse iseloomuga momendid, mis raskendavad kateedrite teaduslikku tööd. Senini on peaaegu täiesti võimatu teaduslik töö vanaslaavi keele alal, kuna TRÜ Pearaamatukogu juhtkonna hoolimatuse tõttu kõige enam vajalikud allikad (Codex Zographensis, Codex Marianus) läksid kaduma. Mis puutub vene keele kateedrite õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisse, siis on siin rea aastate jooksul avaldanud pidurdavat mõju asjaolu, et TRÜ-l puuduvad õigused võtta vastu kandidaadieksameid vene filoloogia alastes distsipliinides. Suurte raskustega on seni seotud ka valmis teaduslike tööde trükis avaldamine.

A. Pravdin,
vene keele kateedri juhataja

Tellime ajakirjandust!

Ajakirjandus on tänapäeval võimsaks vaimurelvaks. Kiire ja hulgaline levik annab talle juba tehniliselt määratu mõjupiirkonna. Tulnud värskelt trükimasinast, kannab ta mõne tunni jooksul tuhandete inimeste teadvusse uued seisukohad, ideed, informatsiooni. Ta ulatub kõikjale: tehase masina mürasse, metsanurga talutarre, teadlase kabinetti. Ta selgitab, suunab, informeerib. Ajakirjandus on teravaks ja võimsaks relvaks partei käes, mille abil see kasvatab hulki kommunismi vaimus. Ajakirjandusel on nõukogude ühiskonnas kollektiivse propagandisti, kollektiivse agitaatori ja organisaatori ülesanded ning sellega on ka seletatav see tähelepanu, mida osutatakse meil ajakirjandusele. Ajakirjadeajalehtede hulk ja tiraažid kasvavad aasta-aastalt. Praegu on võimalik tellida 443 eri numbrit keskajakirjandust, 24 eri numbrit vabariiklikku ajakirjandust ja 4771 eri numbrit rahvademokraatiamaade ajakirjandust.

Ajakirjanduse tellimise soodustamiseks töötab Tartu Riiklikus Ülikoolis alates sellest õppeaastast oma ajakirjanduse tellimise punkt. Tehes kokkuvõtteid TRÜ kollektiivi tööst ajakirjanduse levitamise alal, tuleb kahtlemata märkida häid tulemusi. Käesoleva aasta veebruarikuus telliti ainuüksi ülikooli ühiskondlike ajakirjanduse levitajate kaudu 2324 ajalehte ja ajakirja. See on küllalt suur arv, aga loodetavasti ei piirdu TRÜ kollektiivi tellimine sellega. Ajakirjanduse tellijate avangardis on tuntud teadlased-pedagoogid prof. P. Ariste (28 eksemplari), prof. A. Vaga (22 eksemplari), prof. K. Orviku (20 eksemplari), dots. A. Mitt (14 eksemplari), dots. A. Kask (15 eksemplari), dots. kt. E. Väärі (14 eksemplari), dots. P. Kard (23 eksemplaari) jt.

Hästi on organiseeritud ajakirjanduse tellimine Matemaatika-Loodusteaduskonnas. Selle tulemusena langebki 1/3 kogu tellimiste arvust Matemaatika-Loodusteaduskonnale. Eriti tuleks esile tõsta ajakirjanduse levitajaid sm. E. Maaserit (botaanikute rühm) ja I. Piiri (füüsikute rühm). Hea on olukord ka Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonnas, kus iga üliõpilase kohta tuleb keskmiselt 1,5 ajalehte.

Karmilt tuleb aga kritiseerida Arstiteaduskonda, kus ajakirjanduse levitamise töö on lubamatult halb. Millega muidu seletada tõsiasja, et ükski selle teaduskonna õppejõud ega üliõpilane pole tellinud TRÜ ajakirjanduse punkti kaudu ajakirjandust! Parem ei ole olukord ka Ajaloo-Keeleteaduskonna vene filoloogia osakonnas, kus olemasolevatel andmetel on 210 üliõpilase kohta tellitud vaid 3 ajalehte. Rahuldav ei ole ajakirjanduse tellimine ka Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonnas ja Õigusteaduskonnas. Siit tuleb järeldada, et ülikooli kollektiivis on inimesi, eeskätt üliõpilaste seas, kes ei telli ega loe ühtki ajalehte, kes jäävad ajast ja elust maha. Komsomolikomitee ja ametiühinguorganisatsioonid peaksid rohkem huvi tundma ajakirjanduse küsimuste vastu ning tegema senisest tõsisemalt kasvatustööd üliõpilaste seas ka selles osas.

NLKP XX kongressi direktiivides NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani kohta aastaiks 1956—1960 on ette nähtud, et uuel viisaastakul suurendatakse raamatute, ajakirjade ja ajalehtede väljaandmist, kusjuures pööratakse tähelepanu väljaannete ja tiraažide edasisele kasvule. Silmas pidades partei juhendeid, tõstkem ülikoolis nii ajakirjanduse levitamise tööd kui ka ajakirjanduse osatähtsust üldse võitluses õppe-, teadusliku ja kasvatustöö edasise arengu eest.

H. Alla

Mõtlema panevad tulemused

Analüüsides Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroo viimasel koosolekul teaduskonna bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakondade üliõpilaste talvise eksamisessiooni tulemusi üllatas kõiki büroo liikmeid meie üliõpilaste haruldane andekus, näis, et nimetatud osakondadesse on toimunud mingisugune «andekate kokkukuhjumine». Nimelt selgus, et ligi tuhandest sooritatud eksamist peaaegu kõik olid sooritatud hindele «4» või «5». Pöördume faktide poole: bioloogiaosakonnas oli kõikidest saadud hinnetest hindeid «5» 66,0%, «4» — 32,8%, «3» — 1,0%, mitterahuldavaid — 0,2%; geoloogiaosakonnas olid need protsendid vastavalt 42,5, 55,9, 1,1 ja 0,3, geograafiaosakonnas — 40,0, 58,5, 0,7 ja 0,7. Selgus, et nendes kolmes osakonnas saadud hinnetest 98,6% olid «head» ja «väga head»! «Rahuldavalt» vastavaid üliõpilasi on nende kolme osakonna 351 üliõpilasest ainult 11, «mitterahuldavalt» — 5. Suur on ka üliõpilaste hulk, kes sooritasid kõik eksamid hindele «5», neid on bioloogidest 56, geoloogidest 24, geograafidest 36 (kokku 116, s. o. 32% üliõpilastest).

Küsitakse, mis selles on siis halba, vastupidi, need tulemused peavad ju ainult rõõmustama! Ja rõõmustaksidki, kui nende arvude taga oleks meie üliõpilaste tõeline lausaline andekus, nende sisukas ja sügav töö. Need arvud oleksid sügavaima rõõmu põhjustajaks, kui nad jutustaksid üliõpilaste teadmiste pidevast kasvust, sellisest kasvust, et nende hindamiseks objektiivselt jätkub hinnetest «4» ja «5». Kas see aga on nii? Ei ole mingi saladus, et paljude (mitte üksikute) üliõpilaste vastused eksamitel on üldsõnalised, hallid, «konspekti konspektid». Kui sageli peab õppejõud tajuma üliõpilase teadmiste rabedust, läbipaistvat pealiskaudsust! Kui sageli on õppejõud leidnud end mõttelt: enam ma ei tohi teda küsida, muidu tuleb ei tea mis! Kui vähe on meie üliõpilaste vastustes (isegi kitsalt spetsiaalsetes ainetes) veel tunda loomingulist lähenemist küsimustele, mõtete iseseisvust, materjali läbitöötamise sügavust! Ja siiski — nad õpivad ainult neljadele ja viitele! Milles on siis viga? Vigu on mitu. Tuleb arvestada ikka veel püsivat mitmete kursuste loengulist ülekoormatust, samuti paljude üliõpilaste ühiskondlike kohustuste rohkust. Tuleb arvestada, et pärast 5—8 tunnilist loengutööd meie üliõpilane tahab suusatada, mängida malet, laulda, tantsida, teha teaduslikku tööd. Elu niisuguse intensiivsuse juures võib tõesti nii mõnelgi üliõpilasel ununeda loetava aine materjali õppimine ja vastava kirjanduse lugemine. Selle all kannatab aga eksamivastuse sisukus. Ja siiski — nad õpivad ainult neljadele ja viitele! Nüüd ilmneb teine viga — meie õppejõud on liberaalsed, paljud neist on kaotanud kontrollivõimu ranguse ja nõudlikkuse. Nad rahulduvad, kui üliõpilane «vastab enam-vähem kõik ära» — ja panevad viie, nad andestavad päris olulisi komistusi, võtavad arvesse kehtivat stipendiumisüsteemi, ja panevad nelja. Ja nii tulebki välja, et niisuguseid normaalseid üliõpilasi, kes vastaksid rahuldavalt, meil samahästi kui polegi! Sellel kahtlemata liberaalsel hindamisel on aga ka oma alus, ja selleks on peamiselt kehtiv stipendiumide maksmise süsteem. Kujutlege olukorda, kus on kaks üliõpilast A ja B, kes sooritasid mõlemad 5 eksamit. A sai kõikide eksamite hinneteks 4 (saab stipendiumi, hinnete keskmine 4,0), B sai 4 viit ja 1 kolme (ei saa stipendiumi, hinnete keskmine 4,6). Millega erineb B A-st? Sellega, et tal on tunduvalt parem hinnete keskmine, et tal on üks päris normaalne hinne «3» ja ...et ta ei saa stipendiumi. Igal õppejõul on niisugune olukord silmade ees ning see mõjustab ka ta hindamisrangust. Mis tuleks siis teha? Tuleks 1) tõsta nõudlikkust üliõpilaste vastuste suhtes, tuleks nõuda nende sügavamat iseseisvat tööd, 2) tuleks edasi taotleda üliõpilaste loengulise töö vähendamist ning otstarbekamat jaotamist, 3) tuleks nõuda õppejõududelt hoopis rangemat ja objektiivsemat üliõpilaste teadmiste hindamist, 4) tuleks taastada täiesti normaalse hinde «3» eluõigused, 5) tuleks esitada taotlus kehtiva stipendiumide maksmise süsteemi muutmiseks selliselt, et ka need üliõpilased, kes sooritavad eksami hindele «3», saaksid stipendiumi. Sealjuures oleks kõige õigem, kui stipendium oleks kolmeastmeline — üliõpilased, kelle hinneteks on ainult «5», saavad kõige kõrgemat, «4» ja «5» — keskmist ning kolmedega kõige madalamat stipendiumi. See aitaks oluliselt kaasa õppejõudude töö objektiivsemaks muutmisele ning tõstaks kahtlemata üliõpilaste teadmiste taset.

Kuidas on ses suhtes olukord teistes teaduskondades?

H. Trass,
TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroo liige

Kehakultuur ja sport

TRADITSIOONILISED SUUSAVÕISTLUSED KÄÄRIKUL

Naiste 3×3 km teatesõidu start. Juhtima on asunud õppejõudude võistkonna liige H. Sildmäe. T. Karu foto

17. ja 18. märtsil k. a. toimusid TRÜ Kääriku spordibaasis traditsioonilised suusaspordi võistlused. Võistlustel oli iga teaduskond esindatud 10-liikmelise võistkonnaga, milledele lisandusid kehakultuuriosakonna kursuste võistkonnad ja õppejõudude-teenistujate kehakultuurikollektiivi võistkond. Kokku ulatus võistlejate arv ligi sajani. Võistlusi olid tulnud jälgima peaaegu kõikide teaduskondade dekaanid.

Kohe esimesest võistlusalast — teatesuusatamisest — algas konkurentsitihe võistlus paremusjärjestuse pärast.

Naiste 3×3 km teatesuusatamises startis 10 võistkonda. Esimeses vahetuses läks minutilise edumaaga juhtima õppejõudude-teenistujate naiskond. Esimest vahetust sõitnud õppejõud H. Sildmäe saavutas päeva parima aja 12 min. 25 sek. Teises vahetuses sõitnud L. Paris säilitas järjestuse (aeg 15 min. 44 sek.). Viimases vahetuses sõitnud E. Abel (aeg 13 min. 04 sek.) suurendas edumaad veelgi ning seega tuli õppejõudude-teenistujate naiskond kindlalt esikohale. Teiseks tuli kehakultuuriosakonna III kursuse esindus ja kolmandaks kehakultuuriosakonna II kursuse võistkond.

Samaaegselt toimus pingeline võistlus 4×5 km teatesuusatamises meestele, kus peamine konkurents esikoha pärast toimus kehakultuuriosakonna I kursuse, õppejõudude-teenistujate ja Matemaatika-Loodusteaduskonna võistkonna vahel. Teatesuusatamise võitis KKO I kursuse võistkond, teisele kohale tulid õppejõud-teenistujad ja kolmandale kohale Matemaatika-Loodusteaduskonna võistkond.

Järgmisel päeval võistlesid naised 5 km murdmaa distantsil ja mehed 15 km suusatamises. Rajad olid valitud rasked, kuid huvitavad. Naistest tuli esikohale S. Kliss (KKO IV k.) ajaga 20 min. 09 sek. 2) E. Abel — aeg 20 min. 55 sek., 3) H. Sildmäe — aeg 21 min. 19 sek.

Meestest võitis 15 km distantsi R. Laante (Ajaloo-Keeletead.) ajaga 54 min. 13 sek., 2) O. Allikas (õppej.-teen.) — aeg 54 min. 26 sek., 3) R. Koppel (KKO IV k.) — aeg 55 min. 34 sek.

Võistlejaist täitsid seitse naissuusatajat ja viis meessuusatajat I spordijärgu nõuded.

Viimase alana toimusid uuel, möödunud suvel rajatud Partsu mäe slalomnõlvakul võistlused slalomis.

Naistest võitis kindlalt esikoha ajaga 52,7 sek. E. Abel, kellele järgnesid S. Teesalu (55,3 sek.), M. Pruun (67,6 sek.) jt.

Meeste slalomi võitis Matemaatika-Loodusteaduskonna võistleja K. Orviku — aeg 55,1 sek. Teiseks tuli G. Saava (KKO III k.) — aeg 61,6 sek. ja kolmandaks U. Reino (Arstitead.) — aeg 63,3 sek. Päeva parima ühe laskumise aja (25,6 sek.) saavutas Arstiteaduskonna üliõpilane T. Karu, kuid liigsest kiirustamisest tingitud kukkumine esimesel laskumisel jättis ta kümnendaks.

Võistkondlik järjestus kujunes lõppkokkuvõtes järgmiseks: 1) Õppejõud-teenistujad — 20 miinuspunkti, 2) Matemaatika-Loodusteadusk. — 26 miinuspunkti, 3) KKO III kursus — 28 miinuspunkti. Järgnesid KKO I kursus, Arstiteaduskond, Ajaloo-Keeleteaduskond —, KKO II kursus, Majandusteaduskond ja Õigusteaduskond.

Võistlused viidi läbi igati ladusalt, mida soodustasid päikesepaistelised ilmad.

H. Gross

Tõstespordi karikavõistlused võitis Matemaatika-Loodusteaduskond

15. ja 16. märtsil toimunud TRÜ tõstespordi karikavõistlustest võttis osa 30 tõstesportlast. Tavalisest nõrgemini esines Arstiteaduskond ja kehakultuuriosakond, mistõttu Matemaatika-Loodusteaduskonna tõstesportlased võitsid ülekaalukalt väljapandud rändauhinna.

Et karikavõistlused toimusid paralleelselt Eesti NSV tõstespordi korrespondentsvõistlustega, siis autasustati Eesti NSV tõstenormi märgiga kõiki neid tõstjaid, kes ületasid oma kehakaalu 15 kg võrra ükskõik missuguse tõsteviisiga. Kokku ületas võistluste jooksul 11 sportlast nimetatud nõude, kelledest E. Vilepill saavutas kõige suurema tulemuse — 33,7 kg.

Üksikutes kehakaaludes tulid võitjateks: kärbeskaalus F. Volkov (Arsiteaduskond), tõstes 180 kg, sulgkaalus M. Sabre samast teaduskonnast — 200 kg, kergekaalus L. Int (Matem.-Loodusteadusk.) — 220 kg, kergekaalus I. Rist (Arstiteaduskond) — 235 kg, keskkaalus V. Kuik (Matem.-Loodusteadusk.) — 277,5 kg, poolraskekaalus E. Vilepill (KKO) — 282,5 kg, raskekaalus A. Kaljulaid (KKO) — 230 kg.

Meeskondiku võistluse võitis Matem.-Loodusteadusk. 84 p., teise koha omandas KKO II kursus 57 p. ja III koha Arstiteaduskond 50 p.

E. Kulderknup

VÕISTLUSLUULETUS nr. 29

HÄLLILAUL

Tööpäevast väsinud pisikest pead
unetaat vajutas alla.
Homme kõik paadid sa korda taas sead,
kaile jäi laevugi valla.

«Timuril» ees seisab kaugele sõit,
homme sa muretsed lasti.
Esmase reisi siis kaasa teeb «Võit» —
vaja vaid lipp panna masti.

Mängides karastud tuulest ja veest
kord tuleb seegi sul kasuks.
Suurena meredel sul selle eest
töörõõm ja -armastus tasuks.

Isa sul praegu jäi merele veel
kaevama hõbedast maaki.
Küllap ta ongi ju pea koduteel,
ahter täis õnne ja saaki.

Maga mu pojuke, pea saabub öö,
tuulgi jäi tukkuma lahte.
Mehi kui nõuab meilt hommik ja töö,
minagi saadan siis kahte.

KUNSTILISE ISETEGEVUSE JÄRJEKORDNE ÜLEVAATUS ÜLIKOOLIS

Ülikooli laiaulatusliku, žanride poolest mitmekesise kunstilise isetegevuse ülevaatused on toimunud pidevalt juba seitsmel eelneval aastal. Käesoleva aasta kunstilise isetegevuse ülevaatus on ülikoolis arvult VIII. Ülevaatus peab hõlmama kogu meie ülikooli arvukat isetegevuslaste peret, kõiki kollektiive ja kõiki teaduskondi. Ülevaatuse senine käik on toimunud osakonnaõhtutena.

Alates 5. aprillist algab kunstilise isetegevuse ülevaatus juba teaduskondade kaupa. Iga teaduskond sisustab järjekorras ühe ülevaatuse kontsert-puhkeõhtu. Erandiks on siin kehakultuuriosakond, kes üksi sisustab ühe õhtu. Ülevaatuse kontsert-puhkeõhtud toimuvad järgnevalt:

Ajaloo-Keeleteaduskonnal 5. aprillil AÜN Tartu Kultuurihoones; kehakultuuriosakonnal 8. aprillil Tartu Pedagoogilises Koolis; Õigus-Majandusteaduskonnal 12. aprillil AÜN Tartu Kultuurihoones; Arstiteaduskonnal 15. aprillil Tartu Pedagoogilises Koolis. Matemaatika-Loodusteaduskonnal 19. aprillil AÜN Tartu Kultuurihoones.

Ülevaatuse punktide arvestamine toimub žürii poolt järgnevalt: pala eest saavutatud punktide arv korrutatakse raskuskoefitsiendiga ja ansambli (kollektiivi) esinejate arvuga. Niiviisi kõikidest esinemistest saadud punktid summeeritakse ja jagatakse vastava teaduskonna üliõpilaste arvuga. Sel teel selgitatakse välja parim teaduskond, samuti parim osakond. Kõik ülikooli suured kollektiivid annavad eri kontserdid. Ning nendest saab iga kollektiivis esinev isetegevuslane oma teaduskonnale niipalju punkte, kuipalju sai kollektiiv tervikuna teatud pala eest punkte.

Ülevaatuse läbiviimiseks töötab orgkomitee, kuhu kuuluvad ka teaduskondade kultuuriorganisaatorid. Peamine töö teaduskondade ülevaatusel ja ettevalmistamisel lasub aga teaduskondadel ja siin peavad nii partei-, komsomoli- kui ka ametiühinguorganisatsioon ja dekanaat ühinema, et ülevaatus hästi läbi viia.

Seltsimehed, meie kunstilise isetegevuse ülevaatus on eeletapiks suvisele üliõpilaslaulupeole ja sügisesele noorsoofestivalile. Viigem see läbi heal organisatsioonilisel ja kõrgel kunstilisel tasemel.

K. Luts,
TRÜ Klubi juhataja

TEADAANNE

Kõiki üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid, kelle käes on TRÜ suusabaasi varustust, palutakse see tagastada inventuuri teostamiseks hiljemalt 26. märtsiks.

TRÜ suusabaasi uus asukoht on marksismi-leninismi ja pedagoogikakateedri hoone keldrikorrusel sissekäiguga keemia hoone poolt.

Kehalise kasvatuse ja spordikateedri juhataja

Toimetaja R. AULING

MB 02413 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1128

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

SAABUMAS ON X TEADUSLIK KONVERENTS

ÜTÜ KUI MASSIORGANISATSIOON

Üheks tähtsamaks vormiks üliõpilaste kaasatõmbamisel teadustöösse on töö Üliõpilaste Teadusliku Ühingu vastavais erialastes ringides. Just siin selgitatakse välja üliõpilaste võimed ja kalduvus iseseisvaks teaduslikuks uurimistööks. Et see huvi jääks püsima, tuleb üliõpilaste teaduslikku tegevust juba esimestest sammudest peale suunata õigetele rööbastele — selles seisneb juhendavate õppejõudude põhiülesanne.

Tartu Riikliku Ülikooli Üliõpilasteadus-lik Ühing on liikmete arvult üks suhteliselt suuremaid Nõukogude Liidu teiste kõrgemate õppeasutuste juures töötavaist ÜTÜdest; ta haarab endasse üle 1500 üliõpilase — seega enam kui 60% kogu TRÜ üliõpilaskonnast. Juba see asjaolu näitab, et TRÜ üliõpilaskonnas valitseb suur huvi teadusliku töö vastu. Üliõpilased töötavad 67 erialases teaduslikus ringis. Nende teadusliku tegevuse juhendamisest võtab osa enamik TRÜ õppejõude. Käesoleva õppeaasta teaduslike tööde plaanis on üle 450 uurimuse.

RINGIDE TÖÖ HEADEST JA HALBADEST TULEMUSTEST

Üksikute ringide tööd analüüsides võib öelda, et nii üliõpilaste kui ka juhendavate õppejõudude poolt on paljudes ringides tehtud kõik vajalik ning me võime rahulduda saavutatuga. Hästi on töötanud käesoleva õppeaasta jooksul Arstiteaduskonnas neuroloogia- (juhendaja dotsent Raudam), teaduskonna teraapia- (juhendaja dotsent Kõrge) ning füsioloogiaring (juhendaja vanemõpetaja Imelik), Ajaloo-Keeleteaduskonnas žurnalistika- (juhendaja dots. k. t. Peegel), vene keele ring (juhendaja vanemõpetaja Murnikova); bioloogia-geograafia osakondade ringidest väärib esiletõstmist botaanikaringi töö (juhendaja prof. Vaga). Tervikuna on edukalt esinenud farmaatsiaosakonna nõukogule (juhendaja dotsent Tammeorg) alluvad ringid. Õigusteaduskonnas võib rahule jääda kriminaalõiguse ringi (juhendaja prof. Kadari) tööga. Peale eelpoolmainitute on veel palju ringe, mille tööga võib üldjoontes rahule jääda. Kahjuks ei saa seda öelda aga kõikide ringide kohta. On tõsi ja üldtunnustatud deviis, et ÜTÜ töös peab initsiatiiv kuuluma üliõpilastele. Teisest küljest sõltub ringide töö olulisel määral juhendavate õppejõudude suhtumisest üliõpilaste töösse.

Vaadeldes mõnede ringide tööd, kus esineb häireid, selgub, et tavaliselt on tegemist kombineeritud rikkega — vajaka jääb nii üliõpilaste initsiatiivist kui ka juhendaja kohusetundlikust suhtumisest. Rahule ei saa jääda ajalooringi (juhendaja vanemõpetaja Plotnik) tööga. Eriti halb on olukord üldajaloo tööde osas (juhendaja vanemõpetaja Roots), kus üliõpilase Laasi ettekanne, mis pidi valmima konverentsiks, jääb üldse saamata. Siin tuleb nii üliõpilastel kui ka juhendaval õppejõul astuda samme, et sektsiooni koosolekul ärajäänud ettekanne asendataks mõne teisega. Ebarahuldavalt on töötanud ka geograafiaring (juhendaja vanemõpetaja Brik), samuti luminestsentsiring (juhendaja vanemõpetaja Mankin). Viimasest ringist pidi konverentsil esitatama üks töö, kuid seegi on veel valmimata. Peab aga ütlema, et alati ei aita üksnes üliõpilaste initsiatiivist, eriti nooremate kursuste osas. Nii näiteks ilmus biokeemiaringi töö aruteluks kohale vaid ringi vanem, kahjuks aga mitte ükski juhendavatest õppejõududest, mistõttu polnud võimalik selgitada, miks vastavast ringist ei esitata ühtki ettekannet konverentsile. Seevastu kriminaalprotsessi ringi töö arutelu oli edukas, kuna kohale tuli ka juhendaja (vanemõpetaja Adojaan). Kui biokeemiaring tänu üliõpilaste huvile siiski eksisteerib, siis on olukord veelgi halvem hügieeniringis, kus üliõpilaste initsiatiiv täielikult puudub, mistõttu ringi praktiliselt ei ole olemaski.

Eesti filoloogia osakonna V kursuse üliõpilane I. Sõnajalg teaduskonna raamatukogus konverentsitööd kirjutamas. J. Miku foto

KUIDAS VALMISTUTAKSE KONVERENTSIKS

Praegu seisab ÜTÜ X teadusliku konverentsi eel. Konverentsieelsed päevad, kus töö Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus muutus tunduvalt pingelisemaks, on toonud esile nii mõndagi üllatavat. Tuleb siinkohal mainida ühiskonnateaduste ringi elustumist. Siin tuleks esile tõsta noore õppejõu sm. Ruusi initsiatiivi, mistõttu saadi üle «surnud punktist» ja juubelikonverentsil esineb ettekandega ka marksismi-leninismi ring. Kahjuks tuleb aga mainida, et konverentsi ettevalmistus kannatab ikkagi veel sellise kroonilise haiguse all, nagu konverentsitööde mittetähtaegne valmimine. Kuigi juba õppeaasta algusest peale on rõhutatud konverentsitööde tähtajalise valmimise vajadust, siis täitis mainitud nõude ainult farmaatsiaosakonna nõukogu (esimees üliõpil. Summadan), kuna teised osakonnanõukogud seda ei teinud ning 1. märtsiks valmis ainult väike arv konverentsitöödest. Ebameeldiva üllatusena esinesid faktid, et ÜTÜ nõukogu konverentsisektor, mis muidu funktsioneerib laitmatult, ei suutnud õigeaegselt selgitada konverentsi plenaaristungi ettekannet. Kirjastussektor lõpetas aga üldse osavõtu ÜTÜ nõukogu tööst just kuu aega enne konverentsi. Selliseid «üllatusi» saab kindlasti vältida, kui ÜTÜ nõukogu edaspidi tugevdab kontrolli vastuvõetud otsuste täitmise üle.

Peatselt algaval ÜTÜ teaduslikul konverentsil esitatakse kokku 121 ettekannet, neist 114 TRÜ üliõpilaste ja 7 külaliste poolt. Töö toimub 9 sektsioonis ja 12 alasektsioonis. Kokku viiakse läbi 42 koosolekut. Konverents on ÜTÜ töö tähtsamaks näitajaks, seepärast peab iga ÜTÜ liige kõigiti kaasa aitama konverentsi töö häireteta kulgemiseks. Senisest suuremat rõhku tuleb panna tööde ettekandmise viisile. Siin saavad palju ära teha juhendajad. Käesoleval hetkel on viimane aeg ringides ära kuulata konverentsil esitatavad tööd, et halb töö esitamine ei varjutaks head sisu. Tähelepanu tuleb pöörata ka ettekande ajast kinnipidamisele. Olulise tähtsusega konverentsi käigus on õppejõudude-retsensentide töö — selle tulemusena ootame objektiivset teaduslikku hinnangut, mis aitab tõsta järgnevate konverentside ettekannete teaduslikku taset.

KES VÕTAVAD KONVERENTSIST OSA

Üheks oluliseks, kuid ka raskemaks küsimuseks ÜTÜ töös on noorema kursuse üliõpilaste kaasatõmbamine. Kui vaadata konverentsil ettekannete teostajaid, siis pole nende hulgas ühtki I kursuse üliõpilast ja ainult 17 II kursuselt. Kui konverentsi ettekannete mittevalmimine I kursuse üliõpilaste tööna on seletatav, siis ei saa rahule jääda II kursuse üliõpilaste vähese osavõtuga konverentsist. Osavõttu on edaspidi võimalik suurendada. Siinjuures väärib esiletõstmist vanemõpetaja Imeliku (füsioloogia-kateeder) töö, kelle juhendamisel konverentsiks valminud 6 ettekandest on esitatud kaks II kursuse üliõpilaste töödena. Kahtlemata on juhendava õppejõu suhtumine üliõpilaste teaduslikku töösse nooremate kursuste rakendamisel teaduslikule tööle suurima tähtsusega.

Nooremate kursuste üliõpilased peavad teadma, et töö erialastes teaduslikes ringides ei takista nende õppetööd, vaid aitab süvendada nende teadmisi vastavais aineis, aitab kujundada teaduslikku loogilist mõtlemist. Üliõpilased, kes on aktiivsed osavõtjad ÜTÜ tööst, saavutavad ka õppetöös väga häid tulemusi, näiteks üliõpilased Koger ja Kose Ajaloo-Keeleteaduskonnast, Gross ja Jõks Arstiteaduskonnast, Timm Matemaatika-Loodusteaduskonnast ja paljud teised.

* * *

Et vältida vigu ÜTÜ töös järgmisel õppeaastal, on vajalik väga hoolikalt suhtuda temaatiliste plaanide koostamisse uueks õppeaastaks. Kuna aastatepikkune ÜTÜ töö praktika on näidanud, et väga raske, sageli isegi võimatu, on põhjaliku uurimise teostamine ühe aasta jooksul, siis tuleb edaspidi planeerida rohkem kaheaastasi töid.

Tööde planeerimisel tuleb jälgida teemade elulisust, uudsust, seostatust kateedri uurimistöö temaatikaga. Mõttetu on plaani kanda uurimusi, mida tegelikult ei teostata ja mis vastu kevadet «vabandustega» maha võetakse. Otsustava tähtsusega ei ole üksnes tööde arvulisus, vaid nende kvaliteet.

Tuleb silmas pidada ka asjaolu, et hea töö valmistamisel on üks tähtsamaid eeldusi üliõpilase huvi tema poolt käsitletava teema vastu. Selle saavutamiseks on vajalik nii üliõpilaste omapoolne loov initsiatiiv kui ka juhendava õppejõu asjatundlik probleemi seadmine ning selle lahendamise oskuslik juhendamine.

O. Rajavee

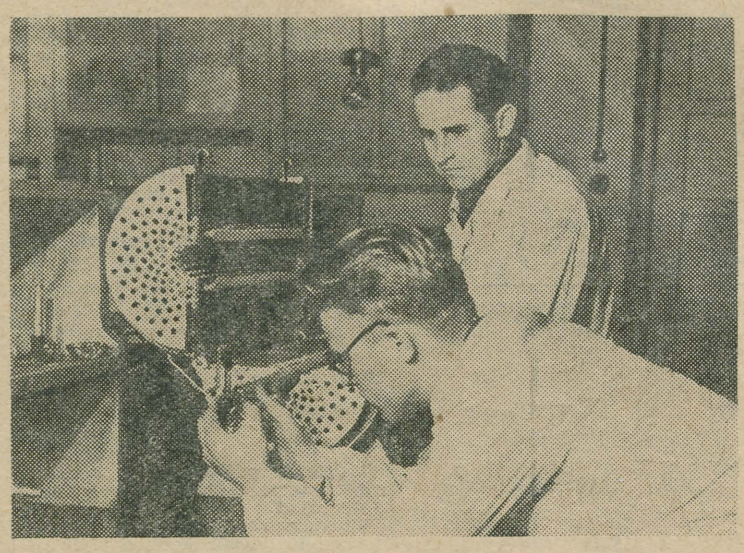

Keemiaosakonna, III k. üliõpilased H. Timotheus ja E. Linsi ühist konverentsitööd «Savide kloreerimisest kloriididega» ette valmistamas. J. Miku foto

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (297) Reedel, 30. märtsil 1956. a. IX aastakäik.

TRÜ parteibürool

Teisipäeval toimunud TR Ülikooli parteibüroo istungil arutati poliitilise kasvatustöö ja komsomoliorganisatsiooni parteilise juhtimise küsimust Matemaatika-Loodusteaduskonnas. Aruandega selles küsimuses esines teaduskonna parteibüroo sekretär sm. Tiik.

Büroo märkis, et Matemaatika-Loodusteaduskonna parteiorganisatsiooni töös üliõpilaste poliitilise kasvatustöö organiseerimises ning komsomoliorganisatsiooni parteilises juhtimises esineb tõsiseid puudusi, mis ei ole jätnud avaldamata oma kahjustavat mõju õppe- ja kasvatustöö edukusele teaduskonnas. Esinevad puudused on eelkõige tingitud sellest, et teaduskonna parteiorganisatsioonis on vähe tähelepanu osutatud just organisatsioonilisele tööle, mille tõttu ka rida arutatavas küsimuses vastuvõetud otsuseid on jäänud kas ellu viimata või on seda tehtud puudulikult. Samuti on vähe kommuniste rakendatud parteilise ülesande korras tööle poliitinformaatoritena ega ole antud neile ka konkreetseid ülesandeid osakondade komsomoliorganisatsioonide abistamiseks. Büroo mõistis hukka teaduskonna mitmete kommunistide juures maad võtnud väärarvamuse, nagu ei tarvitseks teaduslikku tööga seotud kommunistid tegelda poliitilise kasvatustööga üliõpilaste hulgas ning pidas vajalikuks, et teaduskonna parteibüroo osutaks senisest hoopis suuremat nõudlikkust kommunistide suhtes ning tõstaks nende avangardset osa kogu teaduskonna kollektiivi poliitilisel kasvatamisel.

Büroo rõhutas, et on tarvis tunduvalt tõsta ka kateedrite vastutust üliõpilaste poliitilises kasvatustöös. See töö on tarvis organiseerida mitte juhuslike gruppide kaupa, vaid terviklikes kollektiivides, kusjuures on vaja kindlustada, et tööd juhtiv ja selle eest vastutav õppejõud tegeleks kollektiiviga mitte juhuslikult ja lühiajaliselt, vaid võimalikult esimesest kursusest alates kuni ülikooli lõpetamiseni.

Arutatavas küsimuses vastuvõetud otsuses näidati konkreetsed abinõud poliitilise kasvatustöö ja komsomoliorganisatsiooni parteilise juhtimise parandamiseks teaduskonnas.

VÕISTLUSLUULETUS NR. 30

VANAD RAJAD

Aastakümned läinud, kortsund palged.
Tee mind jälle üle Toome viib.
Siin kord viise Vanemuise kandlelt
kõrvu tõi meil' sügistuule iil.

Nagu olnuks see kõik alles eile —
rõõmsalt sammusime käsikäes.
Puudki laulsid ainult nagu meile,
laulsid muistseid viise Toomemäest.

Talve radu kattis valge lumi,
ikka sammusime üheskoos.
Saabus kevad, talle järgnes suvi —
aastail pole peatust ajaloos.

Jälle helbesajus Toome nõlvad,
iiligraanses rüüs on iidsed puud.
Hall mu pea, sind pole enam kõrval.
Nukralt sõuab oma rada kuu.

Aga seal on noored rõõmsameelsed!
Südameis neil kevad talvekuul . . .
Nii see kordub ikka Toome teedel,
sellest lõputult võib laulda tuul.

NR. 31

VÕLUJALE

Veel, lemmik, leebelt mulle vastu tulge,
kui raamatuid Teil' lugemiseks viin.
Tee helge on, mis laua juurde kulgeb:
Te silmi sügavamalt nägin siin.

Nii imekaunist kannate Te nime,
ei suuda mõelda selle juurde teist.
Muu nime leidmiseks ma nagu pime,
kõik kõlavad kui tühjest südameist.

Kui Te, kes naerataks nii rõõmsalt mulle?
Mind laulikuks Te silmasära teeb.
Mu südame Te seate oma tulle,
hing muutub minul helendavaks leeks.

Ja teisiti Te hääles kõlab «tere»,
kui tuhandetel siia tulijail.
Te vaade toob mu palgetele vere,
kui teinuks Aphrodite armsa pai.

LOENGUTEGA ŠEFLUSALUSES KOLHOOSIS

Möödunud pühapäeval esinesid geoloogia ja mineraloogiakateedri vanemõpetajad K. Kajak ja H. Viiding loengutega Matemaatika-Loodusteaduskonna šeflusaluses Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis. Sm. H. Viiding esines populaarteadusliku ettekandega teemal «Mägede tekkimine ja lagunemine». Loengu vastu tundsid kolhoosnikud suurt huvi, mis tõendab kas või seegi, et kuulajaid kogunes enam kui 50. Vanemõpetaja K. Kajak kõneles teemal «NSVL maavarad».

Loenguil esitati mitmesugust demonstreerivat materjali, mis aitas kaasa esitatu paremaks arusaamiseks. Kuulajate poolt esitati terve rida küsimusi, millele lektorite poolt anti üksikasjalikke vastuseid. Koosolekule olid kolhoosnikud kaasa toonud kolhoosi maa-alal leiduvaid huvitavaid kivimeid, millede aralüüsi teostati sm. Kajaku kaasabil.

P. Alles

Meie kirjavastist

KIRI KOMSOMOLIGRUPIST

Stomatoloogia II kursuse komsomoligrupis on sel aastal toimunud vähe sisukaid üritusi, kuigi kursusel on terve rida staažiga aktiviste, nende seas ka osakonna komsomolibüroo sekretär. Ei saa öelda, et aktiiv ei oleks töötanud. Aktiiv on püüdnud läbi viia mõndagi head üritust, kuid enamik neist on nurjunud. Milles peitub siis viga meie töös. Oleme ju küll agarad rääkima ja igasuguseid plaane tegema. Sageli paistab, et ongi kõik juba korras ja et oleme kogu kursuse kollektiivi üritusele kaasa tõmmanud, kuid just viimasel hetkel juhtuvad tulema ettenähtamatud viperused ja ettevõte luhtub.

Paar konkreetset näidet. Möödunud semestril tahtsime sõita üheks pühapäevaks Tallinnasse «Lõbusat leske» vaatama. Olime sellest ideest vaimustatud, viisime sisse avalduse, et saada sõiduks ülikooli bussi, saime selleks ka loa haldusprorektorilt ja alustasime juba nädala algusest käike ülikooli garaaži. Algul saime jaatavaid vastuseid, nädala lõpus aga öeldi, et ei tea ühtigi, teate detsember, teed on halvad, buss võib sisse jääda, ei saa nii suurt vastutust võtta ja laupäeval saime kindla eitava vastuse.

Oleme korduvalt üritanud läbi viia kursuseõhtut. Oleme mitu korda isegi tähtpäeva kindlaks määranud, kuid jälle ei saa üks ja teine tulla, ei sobi aeg ja nii ongi alati kursuseõhtu ära jäänud. Ainuke, mida oleme suutnud teha, on kino ja teatri ühiskülastused. Võimalusi oleks aga palju.

Arvan, et suudame midagi korda saata ainult siis, kui me kõik sellest ühel meelel ja tahtel osa võtame ja kui TRÜ komsomolikomitee meid meie töös konkreetselt ja sisuliselt abistab.

Usun ka, et grupi töö parandamise huvides oleks tingimata vajalik, et ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» avaldaks sagedamini materjale meie paremate komsomoligruppide tööst, sellest, kuidas nad on suutnud oma tööd muuta elulähedaseks ja sisukaks.

A. Tross

VÕISTLUSLUULETUS NR. 32

VALIMA

Nad vara silmist peletasid une:
üks vanadusest vimmas, teine noor,
nii sammuvad nüüd läbi värske lume
ja südameis on ühine neil soov.

Nad lähevad, et oma hääled anda
me inimestest parimate poolt,
kel ükski raskus liig ei ole kanda,
kel sooviks ikked murda inimsoolt.

Taat mõtleb elule, mis mööda läinud...
veel meenub süngeid varje orjaööst.
Jah, palju kergeid päevi ta ei näinud,
kuid nüüd ka tema tunneb rõõmu tööst.

Ta kõrval nooruk, pilgus kindlus, sära,
käib reipalt, mõttes tulevikku näeb,
sest teab — ees lahti kommunismi värav
ja elu üha selle poole lä'eb.

Seal sammuvad nad seltsis, noor ja vana.
Teed agitpunkti tuli näitab ees.
Ja kõigile neid sõnu hüüaks täna:
Sa tule meiega koos, seltsimees!

Et homne päev veel heledamalt koidaks
ja horisondilt äiksepilved kaoks,
sa vali neid, kes vaenujõud kõik köidaks
ning helge elu kaitseks relvad taoks!

Üliõpilaste-russistide pedagoogilisest praktikast Mustvees

Rühm IV kursuse vene filoloogia üliõpilasi viibis sel aastal esimest korda nädalasel pedagoogilisel praktikal väljaspool Tartut, nimelt Mustvee keskkoolides. Seda TRÜ vene keele kateedri algatust tuleb igati tervitada, kuna tulevaste pedagoogide jaoks on hädavajalik tutvumine koolide töötingimustega ka rajoonides.

Mustvee II (vene õppekeelega) Keskkoolis töötasid ja proovisid oma jõude 9 üliõpilast, kusjuures real juhtudel õnnestus praktikantidel anda väga häid tunde. Selles suhtes oleks vaja esile tõsta väga edukat ja täisväärtuslikku vene kirjanduse tundi, mille andis üliõpilane A. Vavilova IX klassis teemal «Natalja Rostova kuju Leo Tolstoi romaanis «Sõda ja rahu»», samuti väärtuslikku vene keele tundi teemal «Sihitise liigitamine» VII klassis, mille andis üliõpilane G. Širjajeva. Endastmõistetavalt võlgnevad üliõpilased tänu selle pedagoogilise edu ja oskuse eest anda häid tunde kõigepealt kogenud ja hoolikale juhendamisele Tartu IV Keskkooli vene keele õpetajate poolt, kelle juhtimisel möödusid esimesed viis nädalat pedagoogilist praktikat.

Ei saa vaikida ka sellest erakordselt sõbralikust vastuvõtust, mille korraldas praktikantidele-üliõpilastele kooli direktsioon eesotsas kooli direktori M. Trudnikoviga, samuti vene keele õpetajate N. Poroikova ja S. Grinkinaga. Vaatamata sellele, et üliõpilaste sealviibimine langes kokku raske ja vastutusrikka perioodiga kooli kollektiivi töös ja elus, nimelt kolmanda õppeveerandi lõpetamisega, aitasid õpetajad igakülgselt üliõpilasi tundide ettevalmistamisel, jälgisid kannatlikult ja tähelepanelikult nende edusamme ja vigu. Koos sellega võimaldati üliõpilastele korter ühiselamus, kus nad olid varustatud kõige hädavajalikuga.

Pedagoogiline praktika vene koolides lõppes sõprusõhtuga, kus õpilased kuulasid suure huviga sm. Ananjeva hästi läbimõeldud ja sisukat ettekannet teemal «Stilistilised vead Mustvee vene kooli õpilaste keeles». Õhtu lõppes isetegevusega. Nii õpilased kui ka üliõpilased laulsid, tantsisid ja deklameerisid, öeldi palju sooje sõbralikke sõnu — see oli tõeline sõprusõhtu.

Mustvee I Keskkoolis (eesti õppekeelega) oli nädala-ajalisel praktikal üliõpilane H. Holm, kes peale töö oma erialal viis läbi ka vestluse lõpuklassi õpilastega edasiõppimise perspektiividest Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Kooli juhtkond kasutas ära TRÜ esindaja viibimise koolis ja viis läbi tootmisnõupidamise vene keele õpetamise küsimuses vanemates klassides. Tootmisnõupidamisel tulid ilmsiks tõsised puudujäägid vanemate klasside vene keele õpetaja sm. V. Terri töös ning kavandati ka abinõud nende likvideerimiseks.

Sellised on üliõpilaste-russistide nädala-ajalise pedagoogilise praktika tulemused Mustvees. Ei ole kahtlust, et järgnevatel sõitudel koolidesse, mis asetsevad väljaspool Tartut, on need resultaadid veel selgemini tajutavad. Meie sõit Mustveesse oli esimeseks proovisammuks, kuid ka temast võib öelda palju head.

T. Murnikova,
vene keele kateedri õppejõud

Lehakultuur ja sport

Talvelaagrist Käärikul

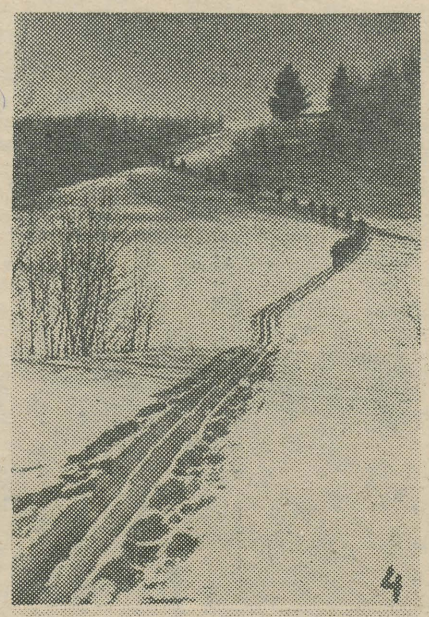

Piltidel: 1. Väljaminek õppustele. 2. Treeningtund slalomis. 3. Ülikooli parimaid suusatajaid S. Kliss riigieksami tundi andmas. 4. Jalge all on matkateekond kolhoosi, kus anti isetegevuskontsert. 5. A. Aavasalu mäehüpet sooritamas.

A. Kivistiku fotod

„Kihnu pulmakombestik" kinolinal

23. märtsil demonstreeriti Vanemuise t. õppehoone suures auditooriumis esmakordselt filmi «Kihnu pulmakombestik». Film valmis ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri ning kinokabineti suviste tööde tulemusena Kihnus 1954. ja 1955. aastal.

Film on esimene katse eesti kultuuriloos jäädvustada rahvalaule ja kombeid loomulikus miljöös filmilindile. Filmimistööd toimusid dotsent E. Laugaste juhtimisel. Operaatoritena töötasid V. Levitski ja J. Mikk.

O. Sirg

VÕISTLUSLUULETUS NR. 33

SÜGISÕHTU TOOMEL

Kaugele kullased-kollased
lehed ju lendavad latvadelt.
Kuidas võiks teisiti olla see
uuesti sündinud sügisel!

Tuultestki tunda on tuttavaid
sügise sumeda sammusid.
Pilvi nii rahutult ruttavaid
pole ma vaadelnud ammugi.

Klaassilmad müüride muistsete
sädemeid õhtusse kiirgavad.
Ehitust tungivat kõrgusse
puutaadid põlised piiravad.

Sahisend sadasid sügiseid
saare- ja vahtrapuud põlised.
Seisnud siin sadasid sügiseid
varemed vanade võlvide.

Kiired kui kullased-kollased
säravad Toomel nii mägisel.
Kuidas võiks teisiti olla see
uuesti sündinud sügisel!

SUVEL MATKARADADELE!

Suurt huvi äratas üliõpilaskonnas geograafide-polaarrändurite ettekanne oma talvisest matkast Koola poolsaarele. Neljal üliõpilasel geograafiaosakonnast õnnestus suurepäraselt küllaltki raske ja kogemusi nõudev matk karmi Koola kliima tingimustes. Eelmistel suvevaheaegadel on läbi viidud turismimatku nii Eesti NSV piirides kui ka väljaspool — põhiliselt Krimmis ja Kaukaasias. Osavõtjateks on osutunud aga põhiliselt ainult kehakultuuri-, geograafia- ja geoloogiaosakonna üliõpilased, sealgi kaunis väiksearvuliselt.

Huvi selle kauni spordiala vastu on aga tunduvalt suurem. Seda näitab kas või elav ja rohkearvuline osavõtt geograafide-polaarrändurite ettekandeõhtust. Sama koosviibimise «seltskondliku osana» toimus ka nurgakivi panek TRÜ turismisektsioonile. Kohal olnud osakondade esindajaist moodustati turismisektsiooni orgkomitee. Geoloogia-, keemia-, geograafia-, ravi- ja teistes osakondades on organiseeritud matkagrupid. Täiesti kõrvale on jäänud aga Majandusteaduskond, stomatoloogia-, farmaatsia-, kehakultuuri- ja füüsikaosakond.

Analoogiliselt eelmiste aastatega toimub ka tänavu suvel võistlus «Noorte Hääle» matkakarikale. Lisaks sellele organiseeritakse ka kõrgemate koolide vahelised matkavõistlused ja ülikoolisisesed matkagruppidevahelised võistlused. Esmakordse huvitava üritusena toimub tänavu kevadel, 1. ja 2. mail Käärikul või Vellaveres TRÜ turistide kokkutulek, kus korraldatakse lõkkeõhtu, turismi-alased võistlused, ettekandega esinevad turismiveteranid. Lähema informatsiooni saamiseks pöörduda ülikooli komsomolikomiteesse esmaspäeviti ja reedeti kella 18—19, kolmapäeviti 18—20. Informatsiooni annavad staažiga turismientusiastid R. Einasto ja V. Astok.

V. Puura

3 uut TRÜ rekordit

Möödunud puhkepäeval toimusid TRÜ teaduskondadevahelised laskevõistlused ÜSK rändkarikale. Võistlustest võtsid osa 5-liikmelised teaduskondade võistkonnad (3 mees- ja 2 naislaskurit) ja lasti standardit 3×10 lasku väikekaliibrilisest vintpüssist.

Kogusummas 1324 silmaga (1500 võimalikust) tuli esikohale Arstiteaduskonna I võistkond, teisele kohale jäi sama teaduskonna II võistkond 1257 silmaga ning kolmandale kohale Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkond 1247 silmaga. Edasi järgnesid 1163 silmaga Matemaatika-Loodusteaduskond ja 1041 silmaga Õigusteaduskond.

Meesvõistlejaist saavutas parima tagajärje Arstiteaduskonna üliõpilane Sulev Lill 275 silmaga, mis on ühtlasi uueks TRÜ rekordiks. Teisele kohale tuli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane Valdur Rebane 264 silmaga ning kolmandale kohale Arstiteaduskonna üliõpilane Hillar Kalda 262 silmaga. Lamades asendist saavutas esikoha Hillar Kalda 97 silmaga, põlvelt ja püsti — Sulev Lill vastavalt 90 ja 89 silmaga.

Naisvõistlejaist oli parim tagajärg Arstiteaduskonna üliõpilasel Jadviga Kreegil, kelle tulemuseks oli 273 silma (uus TRÜ rekord), teisele kohale tuli 272 silmaga Arstiteaduskonna üliõpilane Antonina Tihhonova ja kolmandale kohale — Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane Viktoria Arvisto 265 silmaga. Lamades asendist püstitas J. Kreek 99 silmaga uue TRÜ rekordi. Põlvelt osutus parimaks A. Tihhonova 96 silmaga, püsti asendist — V. Aristo 83 silmaga.

V. Rebane

TEADAANNE

Täna ja homme võetakse veel vastu proosatööde ja luuletõlgete võistluse töid. Rutake äraandmisega! Tööd asetada ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti.

Toimetaja R. AULING

MB 02444 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 1245

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (298) Reedel, 6. aprillil 1956. a. IX aastakäik.

Millega tegelevad komsomoligrupid

Paistab, et sellele küsimusele ei ole nii lihtne vastata mõne reaga. On ju meil ülikoolis 15 osakonna komsomoliorganisatsiooni kokku üle 100 komsomoligrupiga. Siiski võime enamuse komsomoliggruppide töö kokku võtta järgmiselt: a) kino ja teatri ühiskülastused; mitmed energilisemad grupid on organiseerinud ka Tallinna teatrite külastamist; b) ekskursioonid ja suusamatkad; c) kursuseõhtud ja kirjandusteoste arutelud.

Muidugi on ühes grupis ülekaalus suusamatkad, teises kursuseõhtud. Mõnede gruppide kommunistlikud noored, nagu II kursuse stomatoloogid ainult kavatsevad selliseid üritusi teha, teised aga, nagu II kursuse eesti filoloogid, viivad neid ka ellu. Üldpilti see aga ei muuda. Millise järelduse võime siit teha? Meie komsomoligrupid, vähemalt suur osa neist, on hakanud ulatuslikult tegelema üliõpilaste vaba aja veetmise üritustega. See on muidugi hea ja vajalik. Aga kas sellest piisab?

Väga vähe pööravad komsomoligrupid tähelepanu õppetöö küsimustele. On kujunenud kuidagi selline arvamus, et õppetöö probleemidega tegelemine on igav ja formaalne. Muidugi on meil olnud ka palju tõesti formaalseid õppeedukuse arutlusi. Kuid on ka näiteid tõsisest ja asjalikust õppetöö probleemide lahendamisest. Käesoleva semestri algul toimus geoloogiaosakonna komsomoliorganisatsiooni üldkoosolek, kus arutati «Комсомольская Правда» artiklit «Завтра — в трудный путь». Kommunistlike noorte poolt tehti rida häid ettepanekuid, kuidas kõrvaldada puudusi praktika organiseerimisel ja kuidas üliõpilasi paremini füüsiliselt ette valmistada geoloogi raskeks elukutseks. Praegu võitlevad geoloogiaosakonna komsomoligrupid nende ettepanekute ellurakendamise eest ja aitavad kaasa spetsialistide paremale ettevalmistamisele. Kahjuks on aga selliseid näiteid veel väga vähe. Sageli esineb meil puudusi praktikumides ja seminarides (seda nii üliõpilaste kui ka õppejõudude süü tõttu), kuid meie komsomoligrupid ei võitle alati nende puuduste kõrvaldamise eest.

Või võtame teise probleemi. Nii mõnigi kord kuuleme üliõpilaste keskel arvamust, et üks või teine nende kursusekaaslastest seab oma huvid kõrgemale kollektiivi huvidest, suhtub üleolevalt ja halvustavalt kaasüliõpilastesse. Muidugi aitab mõnikord selliste üliõpilaste kasvatamisel nende kaasatõmbamine kollektiivi ühistesse üritustesse, teinekord on aga vaja teravalt ja printsipiaalselt öelda neile kogu kollektiivi arvamus. Seda viimast esineb meil paraku üsna vähe.

ELKNÜ TRÜ komitee soovitas komsomoliggruppidel arutada igal kevadel oma koosolekul kursuse üliõpilaste iseloomustusi, see on anda kogu kollektiivi poolt hinnang kollektiivi iga liikme kohta, arutada seda, kuidas ta suhtub õppetöösse ja ühiskondlikesse ülesannetesse, kuidas orienteerub poliitilistes küsimustes, kuidas suhtub oma kaasüliõpilastesse.

On veel palju probleeme, millega tuleb tegelda komsomoligrupil. Meenutagem kas või neid kogemusi, mida meie komsomoliaktivistid said Leningradist ja millest kõneldi meie ajalehe eelmistes numbrites. Mõnigi komsomoliaktivist võib selle puhul pead raputada: «Aega ei ole, ei jõua kõike teha.» Kõigega korraga muidugi ei saa ega ole vajagi tegelda. On aga tähtis, et meie komsomoligrupid oskaksid leida kõige olulisemaid küsimusi oma grupi või kursuse elus. Mõnikord on selleks, et luua ühtset kollektiivi, tingimata vaja korraldada hea kursuseõhtu, teinekord tuleb mõne üliõpilase käitumisele anda terav ja otsekohene hinnang, kolmandal korral aga võidelda menetluspraktika formaalse organiseerimise vastu. Komsomoligrupp peab igakord visalt taotlema selle põhiülesande lahendamist.

Lühidalt, komsomoligrupp ei tohi olla mitte ainult kultuurielu organiseerijaks õpperühmas, kuigi ka seda ülesannet unarusse ei tohi jätta, vaid peab aktiivselt kaasa lööma kõigis kursuse elu avaldustes. Komsomoligrupi aktiivset ja elulähedast tegevust peab olema tunda nii õppe- kui ka teaduslikus töös, nii spordivõistlustel kui puhkeõhtutel.

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teasipäeval, 10. aprillil algusega kell 19 toimub keemia ringauditooriumis TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras on ettekanne «Tartu Riikliku Ülikooli arenguperspektiividest».

VÕISTLUSLUULETUS NR. 34

TOOME TEIL

Palju on õhtutel taevalael tähti,
kuust valged Toomemäe teed.
Kolm õhtut järjest seal hulkumas nähti
noormeest, kel silmadki vees.

Vahel ta sügavalt-sügavalt ohkas,
teerajal seisma siis jäi,
sest just sel teerajal hiljuti kohtas
neidu, kes armsana näis.

Hiljem sai teada, et neiu on Tiigist,
õhtuti mõõdub siit ta.
Paar korda nägigi teda. Ei siiski
julgenud järgneda ka.

Ohkas ja salme tal pühendas kuumi,
öösiti polnud tal und.
Südames armsale leidis vaid ruumi,
ootas, mil tuleb see tund . . .

Neid aga tagasihoidlikult vaikis.
Noormees küll meelde tal jäi,
näidata tärganud armastust kartis,
Toomemäe teed kui ta käis.

Palju on õhtutel taevalael tähti,
kuust valged Toomemäe teed.
Ikka veel õhtutel hulkumas nähti
noormeest, kel silmadki vees.

Riigieksamid kohustavad

Riigieksamite alguseni ei ole enam jäänud palju aega. Lõpetatakse diplomitööde viimaseid peatükke ja peatselt algab intensiivne ettevalmistus riigieksameiks, milliste hulgas on esikohal eksam marksismi-leninismi alustes.

Seda eksamit loetakse õigusega üheks raskemaist. Tuleb ju üliõpilasel eksamiks valmistumisel analüüsida ja süstematiseerida kogu ulatuslik materjal, mis ta on omandanud marksismi-leninismi aluste, poliitilise ökonoomia ja marksistliku filosoofia kursustest. Seejuures on tarvis hoiduda oma tähelepanu ja jõu killustamisest teisejärgulistele küsimustele ning eraldada ja sügavalt läbi mõelda marksistlik-leninliku õpetuse põhiprobleemid ja seisukohad. Kuid on tarvis omandada ja õppida õigesti mõistma ka kõike seda uut, mida tõi marksismi-leninismi teooria varasalve partei XX kongress.

Selle ülesande edukas täitmine nõuab igalt üliõpilaselt väga tõsist ja pingelist tööd. Kuid samaaegselt tuletub siit vastutusrikas ülesanne ka marksismi-leninismi aluste kateedrile.

Marksismi-leninismi aluste kateedri poolt osutatav abi ei saa piirduda ainult loengute ja seminaridega, mis toimuvad praegu partei XX kongressi materjalide ja otsuste tundmaõppimiseks. Ja veel enam, kas saab lugeda otstarbekaks nimetatud loengute esitamist ühesuguse teoreetilise sügavusega ja käsitlusviisiga ülikooli kõigi teaduskondade lõpetajaile, nagu see toimub praegu, kui arvestada nende ettevalmistuse erinevat taset ja sellest tulenevalt neile ka riigieksameil esitatavate nõudmiste erinevust, mis on tingitud juba teaduskondade õppeplaanidest? Lõpetajate jaotamine gruppideks, lähtudes nende teaduskondade õppeplaanide erinevusest, võimaldaks diferentseerida loengute teoreetilist taset ja saavutada hoopis suuremat efekti.

Tänavu on lõpetajaile kindlasti tarvis lugeda ka mõned ülevaatlikud loengud nii partei ajaloo üksikute perioodide kui ka mitmete teoreetiliste probleemide kohta. Ja seda eelkõige just nende küsimuste osas, mis vajavad korrigeerimist võrreldes sellega, kuidas neid käsitleti kaks kuni kolm aastat tagasi.

Palju aitaksid lõpetajaid riigieksamite paremaks ettevalmistamiseks kaasa süstemaatilised konsultatsioonid, kus neid aidataks süstematiseerida materjali kordamiseks, antaks juhendeid eksami ettevalmistamise metoodikas ja juhitaks tähelepanu põhilistele probleemidele. See võimaldaks üliõpilastel-lõpetajatel saada ühtlasi ka kujutlust nõudmistest, mis neile esitatakse riigieksamil.

Eelmistest aastatest on jäänud mulje, et marksismi-leninismi aluste kateedris ei ole veel välja töötatud ühtset kriteeriumi üliõpilaste teadmiste hindamiseks riigieksamil. Sellest tingituna on omistatud mõnikord liiga suurt tähtsust sellele, kui palju üliõpilased-lõpetajad teavad peast arve ja muud — tihti isegi vähemolulist faktilist materjali, selle asemel, et hoopis põhjalikumalt välja selgitada üliõpilase-elluastuja võimeid ja oskust orienteeruda marksistlik-leninliku teaduse põhilistes teoreetilistes küsimustes ja mis kõige tähtsam — oskust siduda omandatud teooriat kommunistliku ülesehitustöö praktikaga. See aga on riigieksami peamine eesmärk.

Nagu eelmiste aastate praktika on näidanud, on just marksismi-leninismi aluste riigieksami tulemused olnud tihti madalamad kui teistes ainetes. See on eelkõige tingitud sellest, et osa üliõpilasi suhtub veel pealiskaudselt ja võiks öelda, et isegi kergemeelselt marksismi-leninismi aluste omandamisse.

Kuid ometi ei saa eelöeldu põhjuseks lugeda ainult üliõpilaste mitteküllaldaselt tõsist suhtumist marksismi-leninismi aluste riigieksamiks ettevalmistamisse. Siin on üheks põhjuseks ka ühiskonnateaduste õpetamise taseme ja riigieksamil esitatavate nõudmiste vaheline erinevus. On ilmne, et õpetamise tase jääb ilmselt maha ülikooli lõpetajaile esitatavaist nõudmistest.

Ebaõige on seejuures teha järeldust, et võib-olla tuleks vähendada riigieksamil esitatavaid nõudmisi ülikooli lõpetajaile. Ei, sugugi mitte. Küll aga tuleb tunduvalt tõsta ühiskonnateaduste õpetamise ideelis-teoreetilist taset, senisest hoopis suuremat tähelepanu osutada ülikooli lõpetajate ettevalmistamisele riigieksamiks ning töötada välja ühtsed kriteeriumid eksamineeritavate teadmiste hindamisel.

J. Ananjeva,
Õigusteaduskonna partei-algorganisatsiooni sekretär

Südamlik vastuvõtt

Möödunud nädalal oli mul võimalus külalisena osa võtta Eesti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilaste IV teaduslikust konverentsist agronoomiateaduste sektsioonis.

Koos suurepäraste muljetega soojast ja südamlikust vastuvõtust tõin kaasa ka palavad tervitused EPA Agronoomiateaduskonnalt TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogiaosakonnale, mida lubagegi käesolevaga üle anda. Seejuures avaldas ÜTÜ agronoomiateaduste osakonnanõukogu esimees E. Jaama Agronoomiateaduskonna kollektiivi nimel soovi, et side Tartu kahe kõrgema õppeasutuse Tartu Riikliku Ülikooli ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia vahel edaspidi veelgi tugevneks.

Olen veendunud, et seda soovi jagavad ka kõik meie bioloogiaosakonna üliõpilased, sest pole midagi huvitavamat, sealjuures ka väärtuslikumat teaduslikus töös kui kogemuste ja teadmiste vahetamine.

O. Timmi,
bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane

ÜTÜ žurnalistikaringis

Vahetult enne ÜTÜ X teaduslikku konverentsi avamist toimus žurnalistikaringi koosolek. Uue üritusena ilmus elava ajalehe proovinumber «Juku».

Vastne ajaleht «Juku» on satiirilis-humoristliku kallakuga, paljastab üliõpilaste elus esinevaid väärnähtusi ja võitleb meie tulevaste ajakirjanike õiguste eest.

Nagu proovinumbrist nähtub, leidub ringis küllaldaselt jõude alustatud ürituse edukaks jätkamiseks. Noored žurnalistid loodavad, et «Jukut» saab juba peatselt nimetada «Juhaniks». **Õ. Leht**

Kommunistlike noorte elu

Vähem sõnu, rohkem tegusid

Meie ajalehe eelmises numbris ilmus kiri stomatoloogiaosakonna II kursuse komsomoligrupist, milles kurdetakse komsomoliaktiivi raskustest grupi töö organiseerimisel.

Käesolev kiri tahab olla vastuseks stomatoloogide poolt ülestõstetud küsimustele.

Eksiarvamuste vältimiseks ütleme kohe algul, et meie töös pole midagi ebatavalist. Seda, mida oleme teinud meie, võivad hea tahtmise juures korda saata kõik teisedki komsomoligrupid.

I kursusel oli ka meil raskusi kursuse ühiste ürituste läbiviimisel. Kursusest kui tervikust ei saanud juttugi olla. Iga sügisel moodustatud õppegrupp elas omaette elu. Harva räägiti meie kursusest, sagedamini meie grupist. Tänavu on aga gruppide piirid tuhmunud.

Meie kursuse kollektiiviks liitmisel on kindlasti kõige rohkem kaasa aidanud esimeste ühiste ürituste hea kordaminek. Esimeseks selliseks sammuks oli septembris toimunud kursuseõhtu, millega tähistasime oma kursusekaaslaste abiellumist. Rahvusvahelisel üliõpilaspäeval korraldati komsomoligrupi initsiatiivil sõprusõhtu EPA üliõpilastega.

Õhtute heaks kordaminekuks valiti komisjon, kuhu kuulusid esindajad kõigist õppegruppidest. Iga komisjoni liige oli vastutav ühe ala eest, näiteks laulude, sõnaliste ettekannete, majanduslike küsimuste jne. eest. Komisjoni tööd kontrollisid ja abistasid kursusevanem ja grupiorganisaator.

Oleme ette võtnud teisigi huvitavaid üritusi. Näiteks korraldasime suusamatka Vellaveresse. Ootamatuste ärahoidmiseks küsisime suusad juba kuu aega varem valmis. Määrasime ka vastutaja, kes pidevalt suusabaasi külastas. Ettenähtud pühapäeva hommikul saime vajaliku varustuse ja kujunes nii, et seda päeva nimetavad paljud osavõtjad ülikooliaja pühapäevadest ilusaimaks.

Hiljuti, 25. märtsil käisime Tallinnas, kus vaatasime Lehári operetti «Lõbus lesk» ja Ernesaksa ooperit «Tormide rand». Tegemist oli sellega palju, kuid tänu kursuse aktivistide ettevõtlikkusele reis siiski teostus.

Väga huvitavaks on kujunenud teoste ja lavateoste arutelud. Nii oleme arutanud I. Pau teost «Tormi eel» ja H. Vuolijoe näidendit «Põlev maa».

Praegu valmistuvad meie kursuse sõnakunstnikud, tantsijad, instrumentaal- ja vokaalsolistid peatselt toimuvaks olümpiaadiks, et väärikalt kaitsta osakonna ja kursuse au.

Et meie töö on tänavu läinud huvitavamaks, sellest annab tunnistust seegi fakt, et meie read on täienenud uute liikmetega.

Meie töös on veel küllaltki puudusi ja raskusi, püüame aga need kõrvaldada osakonna büroo ja TRÜ komitee abiga. Viimane on meid nii mõnestki hädast välja aidanud.

T. Murusalu,
eesti filoloogia II kursuse grupiorganisaator

VÕTTEID ÜTÜ X TEADUSLIKU KONVERENTSI AVAPLENAARISTUNGILT

Esineb Majandusteaduskonna III kursuse üliõpilane S. Silde. *J. Miku foto*

Uus filoloogiateaduste doktor

Hiljuti sai Tartu Riiklik Ülikool NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumilt teate, et Kõrgema Atestatsioonikomisjoni otsusega 3. märtsist 1956. a. on kinnitatud TRÜ eesti keele kateedri juhatajale dots. Arnold Hansu p. Kasele filoloogiateaduste doktori teaduslik kraad töö eest «Võitlus vana ja uue kirjaviisi vahel XIX sajandi eesti kirjakeeles», mida ta kaitses Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogu ees 24. juunil 1955. a., saades tookord filoloogiateaduste kandidaadi teadusliku kraadi. Aga et nimetatud väitekiri oma ulatuses ja põhjalikkuses ületas kaugelt kandidaaditöödele ettenähtud nõuded, tegi ülikool Kõrgema Hariduse Ministeeriumile ettepaneku kinnitada dots. A. Kasele nimetatud töö eest filoloogiateaduste doktori teaduslik kraad, mida ka tehti.

Dotsent P. Vihalem'ile professori teaduslik kutse

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude kvalifitseeritud koosseis täienes uue professoriga. Nimelt andis NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi Kõrgem Atestatsioonikomisjon 25. veebruaril 1956. a. TRÜ riigi ja õiguse ajaloo kateedri juhatajale juriidiliste teaduste doktorile Paul Johannese p. Vihalem'ile professori teadusliku kutse.

I. Maaroos

VÕISTLUSLUULETUS NR. 35

OOTEHOMMIK

Suveõhtu avaruses
uidab valge pilv;
oru vaikses üksilduses
uinub lehevõlv.

Neiu kuldjuus päikses helgib,
vilgub kastetilk;
maantee kollakeerde jälgib
nende otsiv pilk.

Silmapiiri kaugeks kaareks
muutub maantee käär,
unistuste õnnesaareks
rohtund põlluäär.

Selle tolmuturjal rühkind
tihti tuttav samm.
Nüüd on jäljedki sealt pühkind
ära ajakamm.

NR. 36

LAHKUMISEL

Kui tihti ristuvad me elurajad
ja sama tihti lahku läevad need.
Jääb mälestus, kui tasa kustuv kaja,
kui aegamööda umbe kasvav tee.

Ma oleks võinud sulle sõbraks olla,
kuid kas meid elutee veel kokku viib?
Jääb lohutuseks lootus vaid: võib-olla,
ei noorus tunne sõna «iialgi».

Ehk näeme taas, kui aeg, see kõikesiluv,
on tasandanud oruks valumäed.
Ja rinnas kõik on rahulik ja vilu,
kui ulatame teineteisel käed.

VÕISTLUSLUULETUS NR. 37

MÄLESTUS

Helid vaikseina hajuvad ruumis,
viis on aeglane, mõtlik ja kurb.
Need on sõnad su vaikivaist
huulist,
sinu pilgust, mis oli täis tuld.

Näen sind uuesti seismas kui tollal
pargi lehtedest valeval teel.
Siis, kui tänagi, lehtede kullal
säras sügisepäikene veel.

Ent kui palju on möödunud aastaid,
pikki, töörohkeid, muresid täis.
Sügis palju kord metsi on laastand,
palju torme on üle neist käind.

Kuid ma mäletan lahkumishetke,
viimast pilku ja survet su käest.
Käsikäes aias tegime retke,
ei siis teadnud, et enam ei näe.

Sa ju läksid, et varsti taas tulla,
et ei kunagi lahkuks me teed.
Ja sa tulid — taas sügisekullas.
Saatsin sind sinu viimasel teel.

Surm ei härdamaid palveidki kuule,
surm ei oota, ei halasta ta.
Vajus vaikusepitser su suule,
meie aias nii puhkadki sa.

*

Taas on vaikinud helid, kõik hajub.
Jääb vaid olevik, töörohke päev.
Ainult nukrus, mis sinuta tajun,
see ei haju, vaid püsima jääb.

Kohtumine kolhoosnikutega

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna šefluskomisjon korraldas hiljuti väljasõidu šeflusalusesse «Emajõe» kolhoosi Elva rajoonis. Meditsiiniliste teaduste kandidaat Ü. Lepp esines loenguga tuberkuloosist ja selle ravimisest. TRÜ kinokabineti poolt demonstreeriti filme «Tuberkuloos on ravitav» ja «Nad näevad jälle». Viimase filmi puhul esines sm. Šotter selgitava sõnavõtuga silmaoperatsioonide läbiviimisest Tartus. Pärast loengut ja filme andsid arstid Lepp, Šotter ja Laigna konsultatsioone kolhoosnikutele, kes olid siia tulnud nii «Emajõe» kui ka naabruses olevast Rannu kolhoosist.

Arstide-spetsialistide kohtumine kolhoosnikutega möödus hästi ja seda üritust võib lugeda igati õigustatuks.

A. Metsa

Õppemetoodilisest tööst teaduskondades

Matemaatika-Loodusteaduskonna noorte õppejõudude metoodilise seminari töö sarjas toimus 13. märtsil s. a. järjekordne töökoosolek, kus ettekandega esines prof. G. Rägo teemal: «Loengu tehnilisi küsimusi». Ettekandes käsitleti ka mitmesuguseid üldnõudeid, mida lektoril tuleb arvestada, et loeng täidaks oma õpetava, hariva ja kasvatava ülesande. Kontakt kuulajatega peaks algama juba lektori auditooriumi ilmumisel. Üliõpilased tervitavad meil lektorit püstitõusmisega. On loomulik, et lektor sellele omapoolse tervitusega reageerib. Distsipliini kasvatamise huvides peab lektor jälgima, et üliõpilased korralikult püsti tõuseksid, jätkamata omavahelist vestlemist, jalutamist auditooriumis jne.

Kohe loengu algul tuleb selgelt ja täpselt formuleerida loengu teema, et sellega fikseerida eesmärki, mille poole järgnevad mõttekäigud on suunatud.

Kogu loeng tuleb hoolikalt liigendada ja selle üksikud alajaotused töö käigus märkida ka tahvlile. See hõlbustab tunduvalt loengu konspekteerimist, kõige olulisema tabamist, ülevaadet loengul toodud materjalist, selle kordamist ja säilitamist.

Loengu lõpul on soovitav teha lühike kokkuvõte esitatud materjalist ning anda perspektiiv järgmiseks loenguks. Tuleb hoolitseda, et loeng alati lõpeks määratud ajal, sest ka üliõpilased vajavad puhkeaega ja pärast kella pole enam loota nende tähelepanu.

Loeng peab olema keeleliselt laitmatu. Ladina ja kreeka keelest võetud tähti ning sõnu tuleb kirjutada ja hääldada õigesti, mitte aga näiteks aš pro ha, alfa peenendatud l-ga, pljuuss pro pluss jne. Õppejõul ei sobi kasutada väljendeid, mis pole tarvitusel kirjakeeles, nagu: laseme perpendikulaari, arvame võrrandi välja, lühendame pro taandame jne. Võõrnimed tuleb kirjutada tahvlile ja anda nende õige hääldamine, näiteks Joule=džuul. Peab hoiduma liigsete sõnade tarvitamisest, nagu no, vot, ütleme, eks ole, endastmõistetav jms. Ettekandja ei poolda ka loengu dikteerimist, mis võimaldab küll üliõpilastel hõlpsasti teostada üleskirjutamist, kuid võtab võimaluse süveneda toodud materjali mõttesse.

Väga olulist osa loengulises töös etendab must tahvel. Et tahvli kasutamine täidaks oma ülesannet, peab tahvel olema hästi puhastatud. Selleks läheb vaja korralikke puhastusvahendeid, mis meil tavaliselt aga kahjuks puuduvad, samuti korralikku kriiti. Kirjutus ise ja joonised peavad olema laitmatud. Tahvli pinda tuleb kasutada mitte juhuslikult, vaid kindla korra järgi.

Huvitavale ettekandele järgnesid elavad mõttevahetused. Seminarist võttis osa 48 õppejõudu.

J. Lang,
Mat.-Loodusteadusk. õppemetoodilise komisjoni esimees

Naistest kõrgemates õppeasutustest

Sellest, kuidas üliõpilane lehe paberit sai...

Elas kord ühel maal, ühes riigis Üliõpilane. Õppis ta seal palju või vähe, aga tuli aeg, mil ta ise pidi hakkama õpetama nooremaid. Juhtus nii, et tal läks vaja suurt lehte paberit.

Ruttu jutustad juttu, kähku tööd ei tee. Andsid head inimesed talle nõu küsida dekanaadist Sekretäri käest.

Läks Üliõpilane Sekretäri juurde:

— Sekretär, Sekretär, anna mulle leht paberit. Lehele tähti joonistan, lapsed lugema õpetan.

Vastab talle Sekretär:

— Ei ole mul paberit, aga olgu kuidas on, ma aitan sind. Näed, siin on avaldus. Vii see Prodekaanile. Las kirjutab alla.

Läks Üliõpilane Prodekaani juurde:

— Lugupeetud Prodekaan! Kirjutage avaldusele alla, viin ta Sekretärile. Sekretär annab mulle lehe paberit. Sellele tähti joonistan, lapsed lugema õpetan.

Prodekaan kirjutas, kuid ütles:

— Minu allkirjast on vähe. On vaja, et ka Pedpraktika Juhendaja alla kirjutaks.

Läks Üliõpilane kooli Pedpraktika Juhendaja juurde:

— Seltsimees Juhendaja! Kirjutage, palun, avaldusele alla. Viin selle Sekretärile. Sekretär annab mulle lehe paberit. Lehele tähti joonistan, lapsed lugema õpetan.

Juhendaja kirjutas ja saatis Üliõpilase Õppeosakonda.

Läks Üliõpilane Õppeosakonda.

— Kallis Õppeosakond! Anna mulle allkiri! Viin avalduse Sekretärile. Sekretär annab lehe paberit. Lehele tähti joonistan, lapsed lugema õpetan.

Täitis Õppeosakond palve, kuid selgus, et avaldus ei kehti ilma Raamatupidaja resolutsioonita.

Läks Üliõpilane Raamatupidaja juurde:

— Austatud Raamatupidaja! Kirjutage, palun, avaldusele alla. Viin selle Sekretärile. Sekretär annab mulle lehe paberit. Lehele tähti joonistan, lapsed lugema õpetan.

Kirjutaski Raamatupidaja avaldusele alla. Üliõpilane viis avalduse Sekretärile. Sekretär läks lattu. Ladu Juhataja pani avalduse paksude kaante vahele ja andis lehe paberit.

Sai Üliõpilane lehe paberit, joonistas sellele tähed ja viis lastele.

Lapsed aga polnud teda oodanud ja olid tähed juba selgeks õppinud. Nii tuli Üliõpilasel hinnaline leht kõrvale heita kui mittetarvilik.

Ah, elaksid inimesed selles riigis, sellel maal hästi, kui bürokratism neid ei segaks ja käsist-jalust ei seoks.

Kirgiisia Riikliku Ülikooli ajalehest «За Сталинские Научные Кадры!»

Kokkuvõtteid kevadsemestri pedagoogilisest praktikast

Käesoleva õppeaasta kevadsemestril teostati pedagoogiline praktika esmakordselt uue juhendi ja uute õppeplaanide alusel, millega pedagoogilise praktika kestvus on kõigi erialade üliõpilastel 6 nädalat (senise 2—4 nädala asemel). Selle aja jooksul saavad üliõpilased juba üsna hästi ja mitmekülgselt tutvuda koolide õppe- ja kasvatustööga. Kui mõnelt poolt (näit. «Учительская газета» veergudel) on esile toodud arvamusi, nagu oleks ka see aeg liiga lühike, siis võimaldavad Tartu kogemused küll kinnitada, et kui need 6 nädalat otstarbekohaselt ja intensiivselt ära kasutada, siis ei ole pedagoogilise praktika kestvuse edasise pikendamise järele olulist tarvidust (seda enam, et kehtivad õppeplaanid näevad ette mõningatele erialadele V kursusel veel täiendava praktika klassivälise kasvatustöö alal 60 tunni ulatuses).

Ka uus praktika juhend, mis käesoleval talvel KHM poolt kehtestati, õigustas end täiel määral. Siiamaani seisid dekanaadid ja eriainekateedrid pedagoogilise praktika organiseerimisest ja juhendamisest eemal, kuna peamine töö ja vastutus oli pandud pedagoogikakateedrile. Uue juhendi kohaselt kandub pedagoogilise praktika juhendamise raskuspunkt eriainekateedritesse. Praktika organiseerimiseks nimetavad dekaanid uue juhendi kohaselt ametisse teaduslikud praktika juhendajad, kuna rektor määrab üleülikoolilise pedagoogilise praktika juhi. Pedagoogikakateeder, vabanenud organisatoorsetest ülesannetest, abistab üliõpilasi ja grupijuhte konsultatsioonidega õppe- ja kasvatustöö küsimustes.

Kevadsemestri praktika käigus funktsioneeris see süsteem peaaegu laitmatult. Enamik kateedrijuhatajaid ja grupijuhte, kellele langes vastutus praktika juhendamise eest, suhtusid oma ülesannetesse täie tõsidusega. Kateedrijuhatajad H. Moosberg, A. Kask, A. Mitt, N. Rägo jt. külastasid korduvalt praktika baasideks olevaid koole ja jälgisid praktikantide tunde. Endistest, kogenud grupijuhtidest töötasid hea eduga dots. J. Lang, dots. E. Laugaste, dots. L. Loone, v.-õp. Lõhmus, v.-õp. E. Vääri, v.-õp. A. Remmel jt., kuid ka mitmed uutena rakendatud seltsimehed, nagu L. Raudsepp, H. Marran, J. Reinet, H. Palamets, E. Isop jt. tulid oma ülesannetega hästi toime.

Üliõpilaste suhtumine pedagoogilisse praktikasse on aasta-aastalt muutunud tõsisemaks. Eriti võis seda märgata käesoleva semestri kuuenädalase praktika ajal. Mõnes koolis, näit. II Keskkoolis, kus praktikantidele oli eraldatud omaette ruum, kujunes tihe ja tööröömus praktikantide kollektiiv, kes ise algatas ja teostas rea niisuguseidki klassiväliseid üritusi õpilastega, mida praktika programm otseselt ette ei näe (malesimultaan, õpilaste karneval, suusamatkad jms.). Taolisi üritusi teostati ka III Keskkoolis.

Praktikantide huvi pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni töö vastu koolis on kasvanud. Sellel semestril ei esinenud üldse enam selliseid võõrastavaid nähteid, et mõni praktikant sellest tööst teadlikult eemale oleks hoidunud (milliseid nähteid esines eelmistel aastatel). TRÜ komsomolikomitee poolt praktika baasides moodustatud ajutised komsomoligrupid eesotsas ajutise sekretäriga aitasid palju kaasa selles töölõigus praktika intensiivsemaks muutmisele. Kommunistlikud noored O. Landberg, L. Rattasepp, L. Stamberg jt. osutasid koolide komsomoliorganisatsioonidele tõsist abi. Osaliselt kajastus see ka komsomoli ridade juurdekasvus praktika ajal (näit. V Keskkoolis 11, I Keskkoolis 7 õpilase võrra).

Rahule ei saa jääda praktika lõpp-konverentside korraldusega osakondades. Mõnes osakonnas (näit. matemaatikaosak.) kasutasid praktika juhendajad konverentsi selleks, et anda üksikasjalikku iseloomustust igale praktikandile (seejuures enam tähelepanu omistades praktikandi «sünnipärasele» meisterlikkusele, kui tema tööle), teisal aga (näit. eesti fil. osak.) sisustati konverents ainult praktikantide sõnavõttudega. Teistest paremini kulges füüsikaosakonna praktikantide lõppkonverents, kus lisaks grupijuhtide heale analüüsile tõid praktikandid oma sõnavõttudes esile rea tabavaid tähelepanekuid. Ebarahuldavalt kulges lõppkonverents vene filoloogia osakonnas, kus polnud sisukaid sõnavõtte ei üliõpilaste ega juhendajate poolt. Kõikides osakondades paistis silma koolipoolsete juhendajate passiivsus (enamasti ka vähene osavõtt) lõppkonverentsil. Ka teaduskondlike juhendajate aktiivsus oleks kohati võinud suurem olla. Oli osakondi (näit. eesti ja vene filoloogia), kus ka praktikantidest ainult 50% oli kohal. Praktika eest vastutavatel kateedrijuhatajatel tuleb sellele töölõigule edaspidi suuremat tähelepanu omistada.

A. Elango,
pedagoogilise praktika üldjuht TRÜ-s

Hakkab ilmuma uus ajaleht

ALMAVÜ Keskkomitee väljaandel hakkab ilmuma ajaleht «Nõukogude Patriot» («Советский Патриот»). Ajaleht hakkab valgustama riigikaitselise töö küsimusi, suusa-, laske-, lennu-, langevarju-, mudellennu-, purilennu-, raadioamatöör-, automoto- ja veespordi arendamist ALMAVÜ liikmete seas. «Nõukogude Patriot» on massiajaleht, kogemuste vahetamise koht ALMAVÜ komiteede, klubide, ringide ja võistkondade vahel.

Ajaleht hakkab ilmuma kaks korda nädalas.

TÄHLEPANUKS KÕIGILE!

Järgmises ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» numbris ilmub luuletuste võistluse hindamisbülletään, millega kõigi lugejate kaasabil selgitatakse välja parimad ilmunud luuletused.

Eelnevalt pannakse kõik võistluse sarjas ilmunud luuletused välja ajalehe «TRÜ» tahvlile peahoone koridoris kõigile asjasthuvitatuile täiendavaks tutvumiseks.

Omandage kõik meie ajalehe järgnev number ja võtke osa võistlusluuletuste hindamisest!

Toimetaja R. AULING

MB 02464 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 1314

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

ÜTÜ Kokkuvõtteid X teaduslikust konverentsist

Mööd unud Üliõpilaste Teadusliku Ühingu X teaduslik konverents oli traditsiooniliseks jätkuks eelnenud IX konverentsile, andes kujuka pildi meie üliõpilaste teaduslikust tööst 1955/56. õppeaastal. Konverentsist võtsid osa külalistena üliõpilased Erevanist, Odessast, Mari ja Udmurdi Pedagoogilisest Instituudist, Petrozavodskist, Moskvast, Leningradist, Riiast, Kaunasest, Vilniusest ja Tallinnast. Samal ajal esinesid ligi 20 TRÜ üliõpilast ettekannetega Nõukogude Liidu teistes kõrgemates õppeasutustes — Moskvas, Kaasanis, Riias, Kaunases jm.

Teemal «Treeningu mõju hingamise tööaegsele reaktsioonile» esineb raviosakonna II kursuse üliõpilane J. Sööt.
J. Ungeri foto

Kogu ÜTÜ X konverentsi periood kujunes seega kogemuste vahetamise ja sõprussidemete loomise ning tugevdamise perioodiks meie kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste vahel.

Puudutades ÜTÜ X konverentsi ettevalmistusperioodi, tuleb peatuda siin mõningatel puudustel. Konverentsi programmi trükkimine hilines — seetõttu sai neid välja jagada alles 31. märtsil toimunud avaplenaaristungil. Osa konverentsil esitatud töid ei valminud õigeaegselt (1. märtsiks) — suuremaid puudujääke esines selles osas Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloosektsioonis ning Arstiteaduskonnas. Esmakordselt TRÜ ÜTÜ ajaloo vältel selgus mõned päevad enne konverentsi, et konverentsi programmi võetud Ajaloo-Keeleteaduskonna III k. üliõpilase E. Laasi töö «Saksa Demokraatliku Vabariigi edusammud rahvahariduse ja kultuuri alal» (juhendaja ajalooteaduste kandidaat L. Roots) ei valmi üldse. Järgmisel aastal tuleb TRÜ ÜTÜ nõukogul ja kõigil ÜTÜ osakonnanõukogudel hoolikamalt suhtuda oma töösse, et vältida taolisi puudusi. Tänu ÜTÜ nõukogu konverentsi komisjoni (esimees üliõpilane S. Jõks) heale tööle ja ÜTÜ teaduslike juhendajate (prof. P. Ariste, dots. J. Tammeorg) tõhusale abile suudeti vaatamata ülalkirjeldatud puudustele ÜTÜ X konverentsi ettevalmistus ja läbiviimine teostada õigeaegselt.

Puudutades konverentsil esitatud ettekannete sisulist külge tuleks märkida selle paranemist võrreldes eelmiste aastatega, nagu märgivad seda paljud õppejõud oma retsensioonides. Paremate külalisettekannetest võiks esile tõsta Leningradi I Meditsiinilise Instituudi üliõpilase Rita Uretskaja tööd «Palavikulise reaktsiooni toime anafülaktilise šoki kulule» ja Riia Riikliku Ülikooli üliõpilase Roberts Somsi tööd loomakasvatussaaduste omahinna kohta Läti NSV sovhoosides.

Vaadeldes möödunud ÜTÜ X konvrentsi töö tulemusi üksikute osakondade, sektsioonide ja ringide kaupa, tuleb märkida marksismi-leninismi aluste ringi mõningat edu: esitati üks töö (varematel aastatel ei olnud nimetatud ringi töö kuigi hea). Eriti hinnatavaks tuleb lugeda poliitilise ökonoomia sektsiooni töö õnnestumist, arvestades eriti seda, et EPA ja TPI sektsiooni töö vastavate konverentside ajal ei olnud rahuldav.

Õigusteaduse sektsiooni tööd tuleb lugeda heaks, arvestades eriti seda, et siin esitati praktilisest tööst võrsunud sm. B. Maiste ettekanne põllumajandusliku artelli põhikirjast.

ÜTÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna osakonnanõukogu sektsioonide istungitel esitati rohkesti nooremate kursuste üliõpilaste töid (eesti kirjanduse alasektsioon), mis on tervitatav nähtus. Edukalt esines konverentsil suhteliselt noor ÜTÜ žurnalistikaring (esimees üliõpilane E. Mallene), esitades 3 tööd. Rohkesti oli külalisettekandeid (eesti keele ja soome-ugri keelte sektsioonis 4, vene keele sektsioonis 1). Vene keele sektsiooni tööst osavõtjate arv oli vähene. Ajaloosektsioonis esines konverentsi ettevalmistamise käigus suuri puudusi. Konverentsi tööd tuleb lugeda siiski rahuldavaks, väljastpoolt programmi esitati 2 tööd TRÜ üldise ajaloo kateedri poolt ja 2 külalisettekannet. Osavõtt istungitest oli elav.

Matemaatika- ja füüsikasektsioonides oli osavõtt istungitest vähene, keemiasektsioonis pöörati liiga vähe tähelepanu tööde ettekandmise viisile, seetõttu üliõpilaste Jaaska ja Tuulmetsa väga huvitav ja sisukas töö äratas vähest vastukaja. Osavõtjate arv oli keemiasektsioonis suurim.

Hästi kulges konverentsi töö geograafia ja bioloogia alasektsioonides, kus istungeist osavõtjad olid väga aktiivsed, tekkis elav diskussioon. Siin väärib esiletõstmist üliõpilase Väino Kenki uurimus «Elva rajooni kolhoosi «Kuldrannake» mullastik», millel on suur tähtsus praktikas.

Arstiteaduse sektsioonis toimus kõige rohkem istungeid (8), osavõtjate arv (629) oli vähene teaduskonna kohta, kus on üle 1000 üliõpilase, vähene oli ka nooremate kursuste üliõpilaste osavõtt. Võrreldes arstiteaduse sektsiooni tööd varemate aastatega tuleb märkida tänavu täpsemat kinnipidamist ettekannetele määratud ajast. Diskussioon oli mõnel istungil väga vähene (näiteks 1. aprillil 1956. a.). Ühe parima tööna väärib esiletõstmist VI kursuse üliõpilase Maido Lutsu uurimus «Elektrikardiograafilistest muutustest kirurgilise ravi järgult türeotoksikoosihaigetel».

Kehakultuurisektsiooni töö konverentsil tuleb lugeda rahuldavaks, arvestades eriti seda, et 1955/56. õppeaasta sügissemestril esines ÜTÜ kehakultuuri osakonnanõukogus suuri puudusi: tööplaanide esitamine venis kuni detsembri kuuni, ringide töö oli koordineerimata. Esiletõstmist väärib üliõpilase Ülo Arengu töö «Üldise kehalise ettevalmistuse tähtsusest korvpallis».

Kokku võttes võime vaatamata mitmesugustele puudustele lugeda ÜTÜ X konverentsi töö rahuldavaks.

Möödunud ÜTÜ X konverents näitas, et meie õliõpilaskond on suuteline kirjutama edukalt teaduslikke uurimusi, moodustades kaadri, kes on suuteline täitma NLKP XX kongressi ajaloolisi otsuseid teadusliku töö edasise arendamise kohta.

O. Rajavee,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees

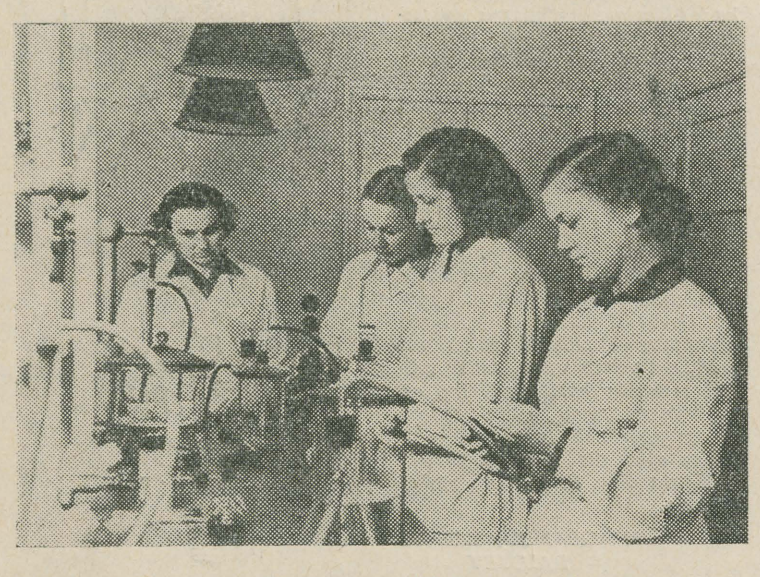

Farmaatsiaosakonna IV kursuse üliõpilasi teaduslikke uuringuid teostamas. *J. Miku foto*

ARVE JA FAKTE

ÜTÜ X konverentsil kanti ette 145 tööd, neist 114 ettekannet 154 TRÜ üliõpilaselt, 31 külalisettekannet 43 üliõpilaselt.

*

Kõigis sektsioonides toimus kokku 50 istungit.

*

Osavõtjate üldarv kõigist istungitest oli üle 2500, seejuures oli suurimas teaduskonnas (Arstiteaduskonnas) osavõtjaid vaid 629.

*

Kõige rohkem istungeid toimus arstiteaduse sektsioonis (8), kus esitati 43 ettekannet (nendest 6 külalisettekannet).

*

Parimaks tuleb lugeda farmaatsiasektsiooni tööd nii konverentsi ettevalmistamise käigu, konverentsi töö kui ka esitatud tööde sisu ja teostuse suhtes.

*

Kõiki külalisettekandeid ja parimaid TRÜ üliõpilasi konverentsil premeeriti mälestusesemete ja raamatutega.

*

7. aprillil 1956. a. toimus TRÜ ÜTÜ X konverentsi külaliste ja TRÜ ÜTÜ aktivistide koosviibimine TRÜ klubi ruumes, mis veelgi kinnitas juba istungitesaalis tekkinud sidemeid mitmesugustest kõrgemates õppeasutustest pärit olevate ÜTÜ liikmete vahel.

LUULETUSTE HINDAMISE TINGIMUSED

Luuletusvõistluse hindamisest võib osa võtta iga ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» lugeja, kasutades selleks pöördel olevat bülletääni. Bülletäänis on antud lahtrid 1—5, mis vastavad 1.—5. kohale. Igasse lahtrisse tohib kanda ü h e luuletuse nime ja numbri.

Näide: 1. Nr. 56 — Õnn
2. Nr. 61 — Kodumaa jne.

Võistluse lõppkokkuvõtte tegemisel annab iga üksiku bülletääni 1. koht 5 punkt, 2. koht 4 punkti jne.

Võistlusluuletused on tuvumiseks väljas peahoones ajalehe «TRÜ» tahvlil. Täidetud bülletäänid lasta sama tahvli all asuvasse kasti.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (299) Reedel, 13. aprillil 1956. a. IX aastakäik.

Kirju konverentsikülalistelt

Lubage minul teie üliõpilaslehe toimetuse kaudu anda üle Majandusteaduskonna kollektiivile südamlik tänu sooja ja sõbraliku vastuvõtu eest. Lubage soovida teaduskonna noorele kollektiivile edasist õilsengut Tartu Riikliku Ülikooli sõbralikus peres.

Roberts Soms,
Läti Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane

* * *

Viibisin Tallinna Pedagoogilise Instituudi kirjandusringi delegaadina TRÜ ÜTÜ konverentsil. Et meie instituudi ÜTÜ on alles noor, siis kujunes Tartus veedetud aeg väga sisukaks, sest oli võimalus külastada kogemusle saamiseks ka teiste sektsioonide tööd ja õppida oli siit palju.

Eesti kirjanduse alasektsioonis esitatud tööd pakkusid palju huvitavat just oma temaatika valiku poolest. Tervitatav on see, et konverentsil esinesid tublilt just nooremad kursused (II ja III), mis kõneleb kirjandusringi õigest töösuunast rakendada tööle nooremad kursused, ometi ei õigusta see vanemate kursuste eemalejäämist nii ettekannetest kui ka osavõtust sektsiooni istungitest. Kahju on sellest, et auditoorium (peale õppejõudude) piirdus ainult passiivse kuulamisega ja esines väga väheste küsimuste ja sõnavõttudega ettekannete kohta.

Teiste sektsioonide tööst jäi eriti meelde huvitav diskussioon vene kirjanduse alasektsioonis leedu külalisesindajaga.

Vaba aja sisuka veetmise eest oli hoolitsenud ÜTÜ nõukogu. Nii korraldati rida ekskursioone etnograafia-, geoloogia- ja zooloogiamuuseumi, külastati E. Kitse kunstinäitust, mis eriti meie väliskülalistele pakkusid palju huvitavat. Samuti avanes võimalus külastada teatrietendust «Vanemuises». Nende ürituste hea organiseerimise eest suur aitäh!

Meie instituudi ÜTÜ konverents toimub aprillikuu teisel poolel. Palume sinna külalisesindajaid ka TRÜ-st.

Maia Väkram,
Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilane

ÜTÜ X teadusliku konverentsi külalisi Läti Riiklikust Ülikoolist. (Istuvad vasakult) L. Liepa, V. Tauvere ja E. Krause. J. Ungeri foto

Majandusteaduse sektsioonis

ÜTÜ X teaduslik konverents Majandusteaduskonnas omas erilist tähtsust, sest esmakordselt ü'ikoolis võttis teaduskond sellest osa iseseisva sektsioonina. Eriti rõõmustav oli asjaolu, et sellest võtsid osa külalised kaugest Armeeniast ja Riiast.

Kokku toimus majandusökonoomika sektsioonis 2 istungit, peale selle ühine istung poliitilise ökonoomia sektsiooniga. Ette kanti 5 tööd, milledest tuleb eriti märkida II kursuse üliõpilase Sirendi tööd teemal «Sessoonsed nihked tähtsamate toidukaupade hindade ja koguste dünaamikas Tartu kolhoositurul 1954. a.», mille materjali kogumisest ja esialgsest töötlemisest võtsid osa ka teised statistika-raamatupidamise ringi liikmed. Laiaulatusliku materjali alusel oli koostatud ka IV kursuse üliõpilase Maseri töö, kuid küllaltki sisukas töö ei pääsenud täielikult mõjule ettekandja liigse tagasihoidlikkuse tõttu.

Külalisettekandeid oli kaks, eriti tuleb siin esile tõsta Läti Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilase Roberts Somsi tööd «Piima omahinna alandamise võimalustest Läti NSV sovhoosides». Töö oli väga põhjalik ja äratas üliõpilaste ning õppejõudude hulgas elavat huvi, mida võib juba järeldada rohkearvulistest küsimustest, mis esitati ettekandjale ja milledele viimane andis väga ammendavad vastused. Teine ettekanne oli Erevani V. M. Molotovi nimelise Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilaselt Lendruš Galumjanilt teemal «Armeenia rahva suure poja Tartu ülikooli kasvandiku Hatšatur Abovjani majanduslikud vaated».

Üldkokkuvõttes võib lugeda sektsiooni tööd täiesti kordaläinuks. Eriti rõõmustav oli osavõtjate arvu tunduv kasv võrreldes eelmiste aastatega, mis kujukalt näitab üliõpilaste huvi suurenemist teadusliku töö vastu.

R. Männakmäe,
ÜTÜ Majandusteaduskonna osakonna nõukogu esimees

Farmaatsiasektsioonis

Farmaatsiasektsiooni istung toimus 3. aprillil. Istungil esitati kokku 6 tööd, milledest üks oli külaliselt Odessa Farmatseutilisest Instituudist. Võrreldes eelmiste aastatega paistis silma eriti esindajate tubli töö ettekande viimistlemisel. Kõik tööd kanti ette ladusalt ning vabalt, täpselt kinni pidades ettenähtud ajast. Esile tuleb tõsta ka tööde sisukust, teaduslike probleemide aktuaalsust ja praktilist väärtust.

Eriti võib märkida IV kursuse üliõpilase U. Margna ettekannet «Parkainesisaldusest Eesti NSV-s kasvavate puude ja põõsaste koortes», samuti III kursuse üliõpilaste E. Riivalo ja H. Laane tööd «Eesti NSV-s kultiveeritud piparmüntide eeterliku õli väärtusest».

Kokku võttes võib farmaatsiasektsiooni istungit lugeda õnnestunuks. Jääb vaid soovida indu ja edu edaspidiseks tööks ja mitte piirduda saavutatuga!

H. Summadan,
sektsiooni juhataja

Teaduslik töö intensiivsemaks

NLKP XX kongress asetas kõrgemate koolide ette põhilise ülesandena tõsta kõrgemale tasemele spetsialistide ettevalmistamise töö, nõudes, et kõrgemad õppeasutused annaksid tööstusele, põllumajandusele, kultuurilise ülesehitustöö aladele selliseid oma ala asjatundjaid, kes oleksid võimelised tooma sinna uut, värsket suunda, toetaksid kõike, mis on progressiivne ja eesrindlik. TRÜ lõpetajad võivad rahuldada neid nõudeid seda paremini, mida sügavamalt nad omandavad marksistlik-leninliku teooria.

See esitab ühiskonnateaduste õppejõududele eriti vastutusrikkad nõuded oma teadusala sügavas tundmises, kuid ka nende erialade sügavat tundmist, milleks valmistatakse ette meie ülikooli spetsialiste, et õpetada tulevasi eriteadlasi rakendama marksismi-leninismi oma praktilises töös. Ühiskonnateaduste kateedrite ees seisab ülesanne ümber korraldada oma töö täiesti uutele alustele. Eriti puudutab see marksismi-leninismi aluste kateedrit.

Partei XX kongressil tõsteti teatavasti üles küsimus, et kõrgematele koolidele tuleb koostada marksismi-leninismi aluste õpik, kuna partei ajaloo lühikursus ei vasta nendele ülesannetele, mis on seatud kõrgemate koolide ette, olles paljuski vananenud ja seal puudub hoopiski sündmuste käsitlus pärast 1938. aastat.

Sellise õpiku koostamiseks on aga eelnevalt vaja ära teha suur töö kogemuste üldistamise alal. Ei ole mõeldav uue marksismi-leninismi aluste õpiku koostamine, ilma et arvestataks ka Eesti NSV kogemusi. Siit tulenevad ulatuslikud ülesanded teadusliku uurimistöö alal vabariigi kõrgemate koolide ühiskonnateaduste kateedritele. Oma panuse peavad andma ka TRÜ marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud.

1955. a. novembris arutas TRÜ Õpetatud Nõukogu teadusliku töö seisukorda ühiskonnateaduste kateedrites ja märkis, et teaduslik töö nendes kateedrites jääb ikka veel elust maha. Osa õppejõude on teaduslikust tööst jäänud hoopis eemale, osal oli küll teadusliku töö teema, kuid nad ei olnud veel midagi reaalset teinud teemakohaste probleemide läbitöötamise alal, osa õppejõude aga piirdus vaid artiklite kirjutamisega ega mõelnud teaduslike probleemide lahendamisele. Mõned teemad olid aga vähe seotud sotsialistliku ülesehitustöö ülesannetega, esineb teemade muutmist.

Marksismi-leninismi aluste kateedris märgiti ära ka rida õppejõude, kes polnud üldse hõlmatud teadusliku tööga. Neist sm-d Peterson, Külaots, Piik, kellel olid küll teemad, ei olnud veel asunud teaduslikule uurimistööle.

Pärast seda vaatasid marksismi-leninismi aluste kateedri õppejõud oma teadusliku töö plaanid uuesti läbi tehtud kriitika valguses ja tegid neis vajalikud täiendused. Teadusliku töö temaatika muutus aktuaalsemaks. 12 õppejõudu valmistavad ettekandeid 1956. a. teaduslikuks sessiooniks. Kõik teemad on pühendatud EKP ajaloo küsimuste läbitöötamisele. Neist ainult üks teema käsitleb perioodi enne 1917. a., üks teema töölisklassi ja talurahva liidu küsimust Oktoobrirevolutsioonis, ühe teema uurimise objektiks on 1940.—1941. a. periood EKP ajaloos, kuna üheksa teema uurimisobjektiks on tööstuse, põllumajanduse ja kultuurilise ülesehituse ning kommunistliku kasvatuse probleemid Eestis sõjajärgsel perioodil. Teaduslikku töösse on lülitunud ka kateedri kabineti juhataja sm. Blumfeldt ja kateedri laborant sm. Lepik, kes koostavad näitlikke vahendeid teemal «EKP võitlus rahvamajanduse taastamise ja edasiarendamise eest sõjajärgsel perioodil.»

Kui õppejõudude hõlmamise osas teadusliku tööga on asi paranenud, siis ei ole kateeder saavutanud veel seda, et kõik õppejõud töötaksid ja oleksid mures oma teadusliku töö kulgemise pärast. Kui sm-d Sorokin, Kinkar ja Ruus on näidanud aktiivsust, siis ülejäänud võtavad ikka veel hoogu ja ei ole leidnud veel vajalikku töö tempot. Muret tekitab ka aspirantide sm-te Kirsimäe ja Volkovi kandidaadiväitekirjade aeglane valmimine. Sm. Kirsimägi ei suutnud oma dissertatsiooni viimistletult kaitsmiseks esitada sel aastal ja kaitsmine nihkub järgmisele aastale. Ka sm. Volkovi aspirantuuri aeg lõppes juba 1955. aasta detsembris, kuid väitekiri on valminud alles esialgses variandis. On vaja, et sm. Volkov oma töö energilisemalt lõpule viiks.

Õppejõudude kaitseks peab ütlema, et osa neist on ikka veel liigselt koormatud ühiskondliku tööga. Õpetatud Nõukogu otsuses tehti küll rektoraadile ülesandeks see küsimus arutlusele võtta ja koos parteibürooga nende koormust, kes liigselt on koormatud, vähendada, kuid selles osas ei ole seni veel midagi olulist tehtud.

Dotsent V. Reiman,
marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja

Riialaste juures

Lugu algas sellega, et märtsikuu keskpaiku saime Läti Riikliku Ülikooli tantsuansamblilt kutse sõita Riiga nende ansambli 10. aastapäeva juubelikontserdile ja vanade tantsukollektiivi liikmetega kohtumisele. Peagi olid sõitmist puudutavad küsimused lahendatud, vastus saadetud ja meie 45-liikmeline ansambel võiski asuda teele. Sõidust midagi erilist huvitavat jutustada pole, välja arvatud vahest see, et Valgast läbisõidul andsime seal kontserdi. Pühapäeva, 25. märtsi hommikul saabusime Riiga. Ansamblit tervitasid esindajad Läti Riiklikust Ülikoolist ja Vineeri- ja Mööblivabrikust. Rõõmsalt vesteldes siirdusime ülikooli juurde. Mida öelda ei osatud, seda näidati käega — igatahes mõistsime üksteist hästi. Ülikooli juurest siirdusime ühiselamusse. Vastuvõtt oli väga südamlik. Leidsime eest lahke pererahva, nägusad eluruumid ja pehme voodi. Pärast lühikest puhkust tutvusime linnaga, õhtul aga viibisid tantsijad kohtumisõhtul Vineeri- ja Mööblivabriku noortega, lauljad sooritasid ühiskülastuse Riia Riiklikku Ooperiteatrisse, kus kuulasid Tšaikovski ooperit «Padaemand».

Järgmine päev algas ekskursiooniga Riia vanasse linnaossa. Suure huviga vaatlesime mitmetesse ajajärkudesse kuuluvaid ehitusi, millede kohta meile jagati seletusi. Päeva teisel poolel toimuski Läti Riikliku Ülikooli tantsuansambli 10. aastapäevale pühendatud kontsert. Kontserdi pidulikus osas anti üle parimaile rahvatantsijaile diplomid ja kingitused ning sõnavõttudega esinesid mitmesuguste kollektiivide esindajad. Peale meie, TRÜ rahvatantsuansambli, olid kohale sõitnud veel Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja Vilniuse Riikliku Ülikooli rahvatantsurühmade esindajad. Läti Riikliku Ülikooli rahvatantsuansambli üldjuhile köideti kaela terve rida rahvuslikke vöid, milliseid kinnitati preesidega. Meie pikk hiiu vöö, nagu ütles TRÜ ansambli üldjuht Helju Mikkel, olgu Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse sümboliks, köitku meie kollektiive veelgi tugevamate sõprussidemetega kui seni. Pärast sõnavõtte toimus kontsert, kus esitati väga palju huvitavaid tantse. Samuti esinesid laulusolistid Aina Ozolina ja Arvids Kokins. Eriti liigutas meid see, et meie jaoks oli selgeks õpitud eestikeelne laul. Laval vaheldusid järjest uued esinejad, uued huvitavad tantsuseaded. Meie ansambel esitas külakostina H. Mikkeli seatud «Kiigemängu», «Konnatantsu» ja «Kosjad» ning meie rahvapilliorkestri juht Elmar Luhats koos pojaga esitas popurrii rahvaviisidest kahele kandlele ning põispillil läti rahvalaulu «Puhu tuul».

Meie esinemine võeti vastu väga soojalt.

Järgmisel päeval toimus veel kohtumine Vineeri- ja Mööblivabriku noortega ning õhtul hakkasime taas sõitma Tartu poole.

Loodame, et see kohtumine ei jää viimaseks, et kui mitte varem, siis suvel Tartus toimuval üliõpilaslaulupäeval kohtume jälle.

R. Reiljan

TRÜ ujujad sõitsid Kaunasesse

14. ja 15. aprillil viiakse Kaunases läbi Leedu kolme kõrgema õppeasutuse vahelised ujumisvõistlused. Nendest võistlustest kutsuti osa võtma ka Tartu Riikliku Ülikooli ujujaid. Täna hommikul sõitiski Kaunasesse ülikooli võistkond, millesse kuulusid meie parimad ujujad.

Eelmisel nädalal viidi siseujulas läbi kontrollujumised võistkonna kandidaatidele. Neil võistlustel saavutati rida häid tulemusi. Nii saavutasid 100 m vabaltujumises Maret Koorits ja Laine Roes (KKO) ajaks vastavalt 1.18,4 ja 1.18,7. Maie Pehk (Arstit.) 400 m vabaltujumises 6.12; Fred Jüssi (Mat.-Loodust.) 100 m seliliujumises 1.17,5; Einar Tamm, Olev Avaste (Mat.-Loodust.) ja Johannes Noormägi (KKO) 100 m vabaltujumises ajad 1.08,8; 1.08,9 ja 1.09,8. jne.

Kontrollujumiste põhjal koostati võistkond järgmises koosseisus:

Mehed: 100 m vabalt M. Soosaar, E. Tamm, O. Avaste; 400 m vabalt M. Soosaar, V. Lazarev, O. Avaste; 1500 m vabalt J. Noormägi; 100 m selili F. Jüssi R. Põldme; 200 m brassi V. Lazarev, R. Põldme; 200 m liblikat E. Tamm, J. Noormägi. Naised: 100 m vabalt M. Koorits, L. Roes; 400 m vabalt M. Pehk, T. Tennen, I. Eller; 100 m selili T. Tennen, M. Pehk, I. Eller; 200 m brassi M. Saadma, M. Luud; 100 m liblikat M. Luud, M. Saadma, M. Koorits.

R. Nõvandi

Vabast ajast ja muust, millest süda valutab

Kirja algul märgin seda, et mõtlen vaba aja all aega, millal ei ole loenguid ega järgmisteks seminarideks ja jooksvateks tundideks (näit. praktilisteks keeletundideks) ettevalmistumist. Miks ma niisugusel teemal kirjutan? Sellepärast, et seda vaba aega peaaegu ei olegi või kui on, siis kole vähe. Ja miks seda nii kole vähe on, selle üle tahaksin mõtteid vahetada, kuigi on päris kindel, et mina oma esimese kursuse mõistusega selle asja põhjani ei küüni. Võibolla aitavad ehk need, kes seda kirja loevad.

Esiteks — loenguid on minu arvates kole palju: hommiku kella üheksast kella kolmeni istu auditooriumides, et selg kange. Ma ei usu, et kuskil mujal maailmas oleks üliõpilastel nii kohutavalt palju «auditoorset» tööd. Vägisi jääb niisugune mulje, et üliõpilast-lapsukest ei usaldata iseseisvalt materjalide kallale lastagi, vaid talutatakse tervete pikkade loengute jooksul ka niisuguseid fakte kaudu, mille kohta on olemas õpikud või rikkalikult kirjandust. Ja kus seal seda aega siis jääbki iseseisvalt töötamiseks — muudkui konspekt kätte ja uha eksamiks pähe: valmis kaup, probleemid läbi nämmutatud, aina helbi ning täida oma teadmistejanu! Aga meelde ei jää sellest kõigest kuigi palju, sest alles see, mille oled ise, oma käel läbi töötanud see jääb meelde. Ma ei tahaks öelda, et loenguid pole vaja. On vaja, aga neid võiks kontsentreerida tähtsamale, eeldades, et kursuse põhiosa on õpitav loenguteta, õpiku ja kirjanduse kaasabil.

Teiseks — kas on meil tõepoolest vaja nii kohutavalt palju pikki üldkursusi. Esimestel kursustel õpime meie, filoloogid, näit. piiritu usinusega loogikat-psühholoogiat, toimuvad isegi kestvad seminarid jne. Ütlen ausalt, et ülikooli lõpetades on see kõik ununenud ja teadlikult me praktikas neid küsimusi vaevalt rakendame. Piisaks vahest, kui näit. hilisema pedagoogikakursuse raamides tutvuksime psühholoogiaprobleemidega koolitöös. Ja kui kohutavalt palju oleme marksismi leninismi aluste seminarides pidanud kirjandust konspekteerima! Kas seda kõike vaja on — ma julgen siiski kahelda. Häda on veel selles, et need üldkursused on väga nõrgalt seotud meie kujuneva eriala spetsiifikaga. Oleme filoloogid, aga kas on kunagi marksismi-leninismi õppejõud loenguil või seminarides eriti esile tõstnud neid klassikute töid, mis meie, filoloogide, jaoks omavad teatud teoreetilist tähtsust, sidunud näit. dialektikaseadusi keeleuurimisprobleemidega?

Pole küll veel õnne kuulda olnud niisugust loengut! Aga kas see ei ole kaugenemine praktikast, mille eest meie teadust hoiatati NLKP XX kongressil?

Ja neid üldaineid on nii palju, et alles neljandalt kursuselt algavad valikained on seevõrra kokku kuivanud, et seda kaht ja poolt sadat tundi ei maksa õieti nimetadagi. See on väga kurb. Minu arvates on tänapäeva elu ja teadus seevõrra spetsialiseerunud, et «üldiste» teadmistega oma erialal pole midagi peale hakata. Minevikku on läinud Aristotelese päevad, millal kõik teadusharud mahtusid filosoofia raamidesse ...

Üliõpilaste iseseisva töö arendamine — see on tähtis loosung ja sellest on palju räägitud. Aga kas praegune süsteem ei mõju sellele risti vastupidi käivalt? Suur koormus võtab ära vaba aja. Kursusetööde osa alahinnatakse (ainult 2 tunniga arvatakse õppejõud toime tulevat töö juhendamise ja retsenseerimisega!), eksami sooritamiseks piisab konspektiteadmistest (õppejõud saab eksamiks koormust vaid 20—30 minutit, tuleks küsida aga vähemalt tund, kui saada pilti, palju üliõpilane on iseseisvalt töötanud). Kuulsin seda muide õppejõudude eneste käest ja arvasin, et ega nad ei eksi selles suhtes.

Ega ole vist kergem õppejõududegi elu! Jookse loengult teisele, et aga koormuse kätte saaks. Nädalatundides teeb see vist rohkem välja kui keskkooliõpetajail. Mis teaduslikku tööd ja süvenemist siin nõuda saab, seda ma üliõpilasena muidugi öelda ei oska, aga imelik näib see olukord küll olevat. Ega vist õppejõududelgi vahet tehta, kas annab ta praktilist tundi või erikursust, mille ettevalmistamine võtab viis korda rohkem aega — tund on tund! Aga kes tahab siis vaeva näha, kui seda ei hinnata? Küllap vist õppejõudki on aru saanud, et siin midagi logiseb, sest üks neist esines Tartu linna parteiaktiivil niisuguse ettepanekuga, et peaks loodama kateedrites kohad inimeste jaoks, kes teeksid ainult teaduslikku tööd. See on natuke naljakas, sest ülikooli pedagoog peab olema ühtlasi ka teadlane. Vist ei julgenud ta välja öelda, et ka õppejõud peavad varastama öötunde oma teaduslikuks tööks ...

Ja lõpuks — kui loengukoormust vähendada, siis kaoks ära ka see jälitamine mõne puudutud tunni pärast, mis näib praegu olevat meie ühiskondlike organisatsioonide ja dekanaatide põhilisi ülesandeid. Seevastu tuleb küll tõsta nõudlikkust eksameil ja üldse eksamite osa.

Lõpetan ja kordan: aega on vähe, loengukoormus on suur, seepärast on meie iseseisev töö nõrk, seda näib alahindavat praegune ülikooli süsteem tervikuna. Praktika aga nõuab meilt iseseisva mõtlemisvõimega spetsialiste. Kas ei vaja siin midagi reformimist?

Olen liiga noor, et küsimust põhjani läbi näha ning kõigis küsimustes väljapääsu näidata. Aga kas me ei arutaks neid küsimusi lehes, kas me ei korraldaks mõttevahetust?

Ja antagu mulle andeks, kui mõnda asja liiga teravalt ütlesin — kui süda valutab, siis teisiti ei saa ...

Head järelemõtlemist soovides

Reet.

Mina, Nikolai Ivanovitš

Mina õpin ülikoolis ja elan Tiigi ühiselamus, kuid ...

Mina ei ole kohustatud alluma ei majandusosakonna ega ka ühiselamu nõukogu korraldustele.

Mina ei käi telefonivalves.

Mina olen teinud oma töa kontrollidele ligipääsmatuks kindluseks.

Mina kasutan toiduvalmistamiseks elektripliiti, millise õiguse ma võitlesin endale käsikähmluses hallipäise komandandiabiga.

Minul on õigus paigutada oma ukse taha solgianum, millest leviv lehk peab kõigile ühiselamu elanikele meeldima.

Mina võtan viina, mida võivad tõestada koristajad, kes on koristanud minu ukse tagant südamepöörituse tagajärgi.

Kes olen siis mina?

Mina olen III kursuse slaavi filoloog.

NIKOLAI IVANOVITŠ BALUJEV

Toimetaja R. AULING

BÜLLETÄÄN

Parimad ajalehe «TRÜ» luuletusvõistluse sarjas ilmunud luuletused:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

MB 02491 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1386

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (300) Reedel, 20. aprillil 1956. a. IX aastakäik.

V. I. Lenin ja J. M. Sverdlov Moskvas Revolutsiooni väljakul 7. novembril 1918. a.

Oleme ustavad Lenini õpetusele

(V. I. LENINI 86. SÜNNIAASTAPÄEVAKS)

Kõigis maailma keeltes ja murretes kõlab töötajate suus ühesuguse pojaliku armastuse ja uhkusega see töötajate juhi, õpetaja ja sõbra helge nimi.

Maailma esimese tööliste ja talupoegade sotsialistliku riigi looja ja juhtija V. I. Lenin oli paljude miljonite inimeste soovide ja püüdluste väljendajaks. Lenini elu, kõik tema mõtted ja tööd on lahutamatult seotud rahvaga — ajaloo tõelise loojaga.

Kartmata hädaohte ja raskusi, andes revolutsiooni üritusele kogu oma organisaatoritalendi, mõttejõu ja võitleja suure energia löi Lenin revolutsioonilise marksistliku partei, uut tüüpi partei, mida seni ei tundnud proletariaadi vabadusvõitluse ajalugu.

Lenin nimetas kommunistlikku parteid meie ajastu mõistuseks, auks ja südametunnistuseks. Töötajate teadvuses kuuluvad Lenin ja partei jäädavalt ühte.

Partei ja Lenin —
on kaksikvennad, —
kes rohkem teinud
on ajaloole?
Me ütleme — Lenin,
ja mõtleme — partei,
me ütleme — partei,
ja mõtleme —
Lenin.

Vladimir Iljitši sünnipäeva tähistame sel aastal ennenägematu poliitilise ja tööalase tõusu tähe all, mille kutsusid esile partei XX kongressi ajaloolised otsused. Kõrgemale kui kunagi varem tõstis partei sellel kongressil Lenini võiduka lipu. Lähtudes Lenini õpetusest viib ta nõukogude rahvast kindlalt kommunismile.

* * *

V. I. Lenini revolutsioonilise tegevuse algus langes kokku murrangulise perioodi algusega maailma ajaloos, imperialismi ja proletaarsete revolutsioonide ajastu algusega. Arendades edasi teaduslikku kommunismi loojate Marxi ja Engelsi õpetust näitas Lenin uutes tingimustes töötajatele ekspluataatorite ikkest vabanemise teed ja vahendid. Ta lõi õpetuse imperialismist, rikastas marksismi sotsialistliku revolutsiooni uue, lõpuleviidud teooriaga. Lenin põhjendas teaduslikult sotsialismi võidu võimalusi ühel maal, töötas välja proletariaadi diktatuuri vormina nõukogud, visandas sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise plaani NSVL-s, näitas sotsialismilt kommunismile ülemineku teed.

Kogu meie Nõukogude riigi ajalugu ja kommunistliku partei praktiline tegevus — see on leninism tegelikkuses. Lenini ja tema poolt loodud kommunistliku partei vahenditul juhtimisel kukutas töölisklass liidus vaeseima talurahvaga meie maal mõisnike ja kapitalistide võimu ja pani kehtima nõukogude võimu.

V. I. Lenin põhjendas teaduslikult programmi majanduslikult mahajäänud Venemaa muutmisest eesrindlikuks ning võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks. Arenenud rasketööstuse loomine võimaldas üle viia sotsialistlikele alustele kõik meie maa rahvamajanduse harud. Sealjuures kasvas töölisklassi juhtiv osa ühiskonnas, kindlustusid tööliskassi diktatuuri alused ja liit töötava talupoegkonnaga. Sotsialismi ülesehitamine Nõukogude Liidus on Lenini nõuannete täitmise tulemus, on kommunistliku partei suure organiseeriva ja suunava tegevuse tulemus, tööliste, talupoegade ja intelligentsi kangelasliku töö tulemus.

* * *

Käesoleva aasta veebruaris tolmunud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongress on tähtis ajalooline sündmus nõukogude rahva elus. Kõiki partei otsuseid läbib Lenini vaim.

Kongress märkis rahuldusega, et partei Keskkomitee ja Nõukogude valitsuse leninliku poliitika ja meie rahva kangelasliku töö tulemusena on saavutatud hiiglaslikke edusamme võitluses kommunismi ülesehitamise eest meie maal ja rahu eest kogu maailmas. Kongress rõhutas, et NLKP Keskkomitee tegevus pärast partei XIX kongressi põhines marksistlik-leninliku õpetuse looval rakendamisel, kollektiivse juhtimise ja sisemise demokraatia leninlike printsiipide rangeimal jälgimisel, Lenini näpunäidete vankumatul täitmisel meie partei ja rahva katkematu sideme kohta. Kõik need aastad hoidis partei kõrgel surematu Lenini suurt lippu.

Oma piiritu ustavusega rahvale võitis kommunistlik partei suure autoriteedi mitte ainult nõukogude inimeste seas, vaid ka kogu maailmas.

Lenini ideed ei tunne piire. Nende mõju maailma ajaloo käigule kasvab tugevalt. Leninism elab Hiina Rahvavabariigi ajaloolistes võitudes, kõigi rahvademokraatiamaade saavutustes, sotsialismi võimsa laagri pidevas kindlustumises. Ta elab kolooniate ja sõltuvate maade rahvaste rahvuslikus vabadusvõitluses, üha kasvavas rahu ja rahvastevahelise sõpruse eest peetavas võitluses.

Meie ajastu iseloomulikuks jooneks on sotsialismi väljumine ühe maa raamidest ja tema muutumine ülemaailmseks süsteemiks. Sotsialistlik laager hõlmab üle 1/4 maakera territooriumist, koondab oma ridades enam kui 1/3 maailma elanikkonnast. Sotsialistlikud maad toodavad umbes 30% maailma tööstustoodangust. Elu on täielikult kinnitanud leninlikku teesi sellest, et meie ajastu on kapitalistliku süsteemi lagunemise ja huku ajastu, sotsialistliku süsteemi moodustumise ja tormilise õitsengu ajastu.

Sotsialismi majanduslik võistlus kapitalismiga põhineb erineva sotsiaalse korraga riikide rahuliku kooseksisteerimise leninlikul printsiibil. See printsiip on NSVL välispoliitika põhijooneks. On tekkinud laialdane «rahutsoon», mis hõlmab üle poole maakera elanikkonnast. Saabus Lenini poolt ettenähtud uus periood maailma ajaloos, koloniaalsüsteemi täieliku likvideerimise periood. Viimased kümme aastat on toonud vabanemise koloniaalsest ja poolkoloniaalsest sõltuvusest peaaegu poolele inimkonnale.

Nõukogude Liidu töötajate, samuti kui sotsialistlike maade ja kõikide rahuarmastavate rahvaste tähtsaimaks ülesandeks on pidev võitlus püsiva rahu säilitamise ja kindlustamise ja uue sõja ärahoidmise eest. Kaasaegsetes rahvusvahelistes tingimustes on olemas küllalt võimsad ühiskondlikud ja poliitilised jõud, kelle käsutuses on tõsised vahendid selleks, et hoida ära sõja lahtipäästmist imperialistide poolt, kui need aga püüavad sõda alata, siis anda purustav löök agressoritele, ajada nurja nende avantüristlikud plaanid.

NLKP XX kongressil püstitati partei hiiglasliku loova töö plaan sotsialistliku majanduse ja kultuuri edasises arendamises. Kongress märkis sügava rahuldusega, et NLKP Keskkomitee poolt partei põhijoon järjekindla läbiviimise tulemusena rasketööstuse eelistatud arendamisele on saavutatud tunduv tõus kõigis ühiskondliku tootmise harudes. Veelgi enam kindlustus nõukogude üniskonna moraalne ja poliitiline ühtsus, kasvas Nõukogude riigi võimsus.

Lenini võiduka lipu all, tihedalt koondununa kommunistliku partei ja tema Keskkomitee ümber ehitab nõukogude rahvas kommunistlikku ühiskonda.

Mõnda nõudmistest ühiskonnateaduste seminaride läbiviimisel

Ühiskonnateaduste — marksismi-leninismi aluste, poliitilise ökonoomia, dialektilise ja ajaloolise materialismi tundmaõppimisel on tähtis koht seminaridel.

Seminar on selliseks õppetöö vormiks, kus toimub üliõpilaste teadmiste süvendamine, loengutel ja iseseisva töötamisega omandatud materjalide kinnistamine. Ühtlasi on seminar kontrolliks üliõpilaste poolt läbitöötatud tähtsamate teemade üle. Vastavalt sellele on ta üheks lüliks eksamite ettevalmistamisel, aidates juba semestri vältel selgitada «kitsaskohad» üliõpilaste teadmistes ja need likvideerida juba enne eksamisessiooni algust.

Need ülesanded võib seminar täita ainult sel juhul, kui ta on hästi organiseeritud ja ette valmistatud nii üliõpilaste kui ka õppejõudude poolt.

Suurimaks paheks seminaridel on ikka veel esinev üliõpilaste passiivsus paljudes seminarirühmades, mille tagajärjel seminar kujuneb küsimuste esitamiseks üliõpilastele. Sellisel seminaril ei saa juttugi olla probleemide loovast edasiarendamisest üliõpilaste poolt, vaid kõige paremal juhul kujuneb see lihtsalt üliõpilaste teadmiste kontrollimise vahendiks.

Selle nähtuse vastu tuleb teravalt võidelda. Üheks selliseks võitlusvormiks kui ka passiivsuse likvideerimise teeks on h o o l i k a s e t t e v a l m i s t u s seminariks.

Passiivsuse põhjuseks on see asjaolu, et üliõpilased alustavad tavaliselt seminarideks ettevalmistust 1—2 päeva enne seminari. Selle aja jooksul kahtlemata ei suudeta seminariks vajalikke materjale küllaldaselt läbi töötada ega konspekteerida ja piirdutakse vaid loengukonspektidega.

Et võimaldada seminarideks küllaldast ettevalmistust, antakse ühiskonnateaduste kateedrite poolt üliõpilastele kätte vähemalt nädal aega enne seminaride algust seminari kavad, kus on märgitud põhilised läbitöötamisele kuuluvad küsimused kui ka põhi- ja täiendav kirjandus. Samuti on õppekabinettide juures korraldatud konsultatsioonid antud õppeaine tutvustamiseks. Kahjuks aga on korraldatud õppekabinettide poolt vähe loenguid, vestlusi ja konsultatsioone üliõpilaste iseseisva õppimise küsimustes ja seminarideks ettevalmistamise küsimustes. See lünk on vajalik lähemal ajal likvideerida, et kindlustada üliõpilaste paremat suunamist iseseisvale õppimisele.

Seminaride ettevalmistaval perioodil tuleb üliõpilastel seminarikavades ettenähtud põhikirjandus konspekteerida. Konspekteerimist tuleb lugeda kohustuslikuks ja seda on vaja pidevalt kontrollida seminari juhendava õppejõu poolt. Konspekteerimine kindlustab algallikate tundmaõppimise ja süstemaatilise läbitöötamise, kergendab materjalide kordamist eksamisessioonil.

Järgnevalt tuleb lahti mõtestada algallikate kaasabil kõik seminarikava punktid, teha vajalikud järeldused ja üldistused ning nende tõestamiseks tuua välja vajalik faktiline materjal.

Nende küsimuste läbitöötamisel tuleb välja kirjutada arusaamatud küsimused ja pöörduda nende selgitamiseks vastava ala õppejõu poole konsultatsiooniks. Ilmtingimata tuleb taotleda nende küsimuste selgitamist e n n e s e m i n a r i, et võimaldada seminaril juba selle küsimuse aktiivset arutamist ja õiget lähenemist selle arutamiseks.

Poliitilise ökonoomia kateeder on alustanud järjekindlalt seminarieelsete konsultatsioonide läbiviimist, et kindlustada vastuste kvaliteedi tõusu seminaridel. See vorm on end õigustanud. Siin antakse metoodilisi juhendeid konkreetse teema läbitöötamiseks juhendava õppejõu poolt, samuti toimub siin arusaamatuks jäänud küsimuste selgitamine. Selleks ajaks tuleb üliõpilastel vastava teema materjalidega olla tuttav. Siiski aga esineb veel juhtumeid, kus üliõpilased tulevad ettevalmistamatult konsultatsioonile ja sel puhul seminarieelne konsultatsioon oma ülesannet täielikult täita ei suuda.

Ühiskonnateaduste omandamine üliõpilaste poolt peab kindlustama mitte ainult ühe või teise ühiskondliku elu nähtuse mõistmise või selgitamise oskuse, vaid üliõpilane peab oskama n e i d r a k e n d a d a t e g e l i k k u e l l u.

Selle võimaldame, kui pöörame seminaridele senisest veelgi suuremat tähelepanu.

O. Kaasik

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 24. aprillil kell 18 toimub Tartu Riikliku Ülikooli aulas partei-algorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras:
1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. TRÜ arenguperspektiividest (sm. F. Klement).

ARENDAGEM KÕNEOSKUST!

ELKNÜ TRÜ komitee organiseerib ülikoolis kõnevõistluse. Võistluse eesmärk on üliõpilaste esinemisoskuse arendamine, paremate kõnepidajate selgitamine, huvi äratamine kõneoskuse taseme tõstmise vastu.

Võistlus toimub 9. mail kell 19 ülikooli klubis. Osa võivad võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed.

Iga võistleja peab esinema kahe kõnega. Esimene on viieteistkümneminutiline ja selle võib varem ette valmistada. Teema valib võistleja oma soovi kohaselt, kusjuures kõne peab olema arusaadav erialase ettevalmistuseta. Teine kõne on viieminutiline. Teema annab žürii kohapeal, kusjuures ettevalmistamiseks antakse kolm minutit.

Võistlusest osavõtjad peavad eelnevalt registreeruma ELKNÜ TRÜ komitees kuni 7. maini.

Paremaid võistlejaid premeeritakse.

*

Soovitavaid teemasid esimeseks kõneks:

1. Mis on õnn?
2. Meie aja kangelane.
3. Enesekasvatusest.
4. Printsipiaalsus.
5. Sinu koht elus.
6. Tõeline seltsimees.
7. Elu-olu pole isiklik asi.
8. Suure armastuse näide.
9. Minu suurim elamus ülikoolis.
10. Minu lemmikmaal.
11. Miks mulle meeldib estraadimuusika.
12. Satiirilehe «Poks» kasvatavast mõjust.
13. Komsomoligrupi ülesanded.
14. Mida andis mulle kommunistlik noorsooühing.
15. Kirjanduslik kuju eeskujuna elus.
16. Rahulikust üleminekust sotsialismile.
17. VI viisaastaku ehitusi Eesti NSV-s.
18. Aatomienergia rakendamisest rahulikel eesmärkidel.
19. Elu tekkimine Maakeral.
20. Olümpiamängud.

ELKNÜ TRÜ komitee

LENINI PÄEVAD ÜLIKOOLIS

Kõik meie maa kõrgemad õppeasutused, ettevõtted, asutused ja kollektiivid tähistavad massiliste üritustega Lenini päevi. Ka Tartu Riiklikus Ülikoolis on organiseeritud rida üritusi. Pearaamatukogus on organiseeritud vastav näitus, samuti on korraldanud näituse marksismi-leninismi kabinet. Väljapandud eksponaadid aitavad elavamalt meelde tuletada proletariaadi suure õpetaja elu- ja võitlusteed. Seoses Lenini päevadega on marksismi-leninismi aluste kateedril ette nähtud läbi viia teoreetiline konverents, mis on suunatud leninlike printsiipide tundmaõppimiseks partei XX kongressi materjalide baasil. Mitmetes teaduskondades on kavas organiseerida kohtumisi inimestega, kes võivad rääkida V. I. Leniniga seotud mälestustest.

Suurema üleülikoolilise üritusena toimub täna algusega kell 18 aulas pidulik koosolek, kus esineb ettekandega TRÜ dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri juhataja sm. M. Makarov. Ettekandele järgneb kontsert, kus esinevad isetegevuse olümpiaadi käigus silma paistnud parimad solistid ja kollektiivid.

A. Kalda

Eesti keele õppimisest vene osakondades

Vene osakondade üliõpilaste tunduv enamik suunatakse edaspidi tööle Eesti NSV alale. Seepärast on väga oluline eesti keele omandamine vene osakondade üliõpilaste poolt. Ei ole mõeldav, et vene filoloogia osakonna lõpetaja suudaks ilma eesti keelt tundmata õpetada vene keelt eesti õpilastele, samuti ei ole kujutletav, et raviosakonna vene grupi lõpetaja suudaks oma ülesandeid täita, kui ta ei saa rahvalaulustega sõnagi rääkida. Praktika ongi näidanud, et eesti keelt mittevaldavate ülikoolilõpetajate määramine tööle Eesti NSV-s on lubamatu.

TRÜ vene õppekeelega osakondade komsomoliaktiiv arutas äsja eesti keele õppimise olukorda ja leidis, et mõnedel kursustel on paljude üliõpilaste teadmised madalad, sest üliõpilased ei võta korralikult loengutest osa, ei täida koduseid ülesandeid ja harjutusi. Niisugune on olukord eriti vene filoloogia osakonnas, samuti füüsikaosakonna mõnedes rühmades, veidi parem on olukord raviosakonnas. Aktiiv nõudis, et komsomoligrupid peavad võtma distsipliini kindlustamise eesti keele loengutel oma südameasjaks.

Aktiivil avaldati rahulolematust eesti keele kursuse liialt väikese mahu pärast vene filoloogia ja füüsikaosakonnas, kus õpitakse eesti keelt ainult kahe aasta vältel. See aga ei kindlusta keele omandamist vajalikul määral. Otsustati pöörduda rektori poole ettepanekuga suurendada eesti keele kursuse ulatust sellisel määral, et seda õpetataks ka III ja IV kursusel.

Aktiivil leiti, et eesti keele omandamist ei soodusta ka vene rahvusest üliõpilaste eluolustikulised tingimused, sest elatakse lahus eesti üliõpilastest. Aktiiv otsustas teha ettepaneku üliõpilaste majutamiskomisjonile, et paigutataks vene rahvusest üliõpilased ühistesse tubadesse eesti rahvusest üliõpilastega.

L. Mets

OLÜMPIAAD ALGAS

VIII kunstilise isetegevuse ülevaatuse ülikoolis avasid möödunud nädalal Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased. Nende poolt läbiviidud ülevaatuse kontsert-puhkeõhtu, pole viga, õnnestus. Kõik ei läinud muidugi nii, nagu peab ja nii nagu teevad seda «päris» kunstnikud, kuid ei tule unustada, et meie üliõpilased on ikkagi isetegevuslased. Siiski, peab ütlema, et mõne pala juures jäi siiski tunne, et esinevad tõelised oma ala meistrid.

Õhtu avati katkendiga A. Kitzbergi näidendist «Neetud talu». Edasi esinesid ansamblid, solistid, deklamaatorid, rahvatantsijad, võimlejad.

Tihe võistlus arenes naisansamblite vahel. Parima hinnangu sai küll eesti filoloogia IV kursuse naisansambel, kuid mitte sugugi halvasti ei esinenud ka ühtlaselt rõivastatud vene filoloogide, ülikooli publikule hästi tuntud eesti filoloogia III kursuse ning ajaloolaste ansambel. Tubli hulk oli ka naissoliste. Professionaalse meisterlikkuse ja suure menuga esines muidugi M. Heinmaa (eesti fil. III k.), kusjuures seekord olid tema kavas Leoncavallo ja Puccini. Tormilise aplausi osaliseks sai aga ka vene filoloogia osakonna üliõpilane E. Sorokina. Hästi nagu ikka esines R. Lombak,

Et õhtu andsid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased, siis oli oodata tihedat konkurentsi ka deklamaatorite vahel. Nii ka oli. Seejuures peab kohe mainima, et halbu ja isegi keskpäraseid deklamatsioone sel aastal ei olnud. Kõik esinesid hästi ja väga hästi. Väga sümpaatse mulje jättis vene filoloogia osakonna üliõpilane T. Koržova, samuti jäid kuulajate kõrvu kauaks kõlama U. Lahe «Õpi rahvalt, rahvas teab», M. Kuninga, Fr. Tuglase «Meri» R. Ajaste ja F. Kotta «Kasspummeldaja» A. Ruusmanni esituses. Hästi esinesid ka R. Reiljan ja E. Ananjeva. Soojalt võeti vastu E. Sulase «Vabaharjutuse etüüd» ja L. Stambergi «Harjutus hüpitsaga».

Rahvatantsurühma olid välja toonud aga ainult eesti filoloogia II kursus.

Üldiselt õnnestus õhtu hästi ja näitas, et kunstilise isetegevuse viljelemine Ajaloo-Keeleteaduskonnas on astunud sammu paremuse poole ja seda just kvaliteedi osas.

Nädalavahetusel toimus veel Arsiteaduskonna isetegevuslaste poolt läbiviidud ülevaatuse kontsert-puhkeõhtu.

E. Mallene

Tulge meile külla!

Külastades Tartut Kaunase üliõpilaste puhkpilliorkestri koosseisus, kasutan soodsat juhust, et väljendada oma mõtteid Tartus viibimise puhul. Tahaksin öelda, et siinse ülikooliga on seotud suurel määral ka leedu teaduse ja rahvusliku kultuuri areng, Tartu ülikool on olnud «alma materiks» paljudele leedu rahva suurtele poegadele.

Tartus võeti meid soojalt vastu. Meid tutvustati linna arhitektuurilise vaatamisväärsustega, külastasime ka etnograafiamuuseumi, mis jättis meisse sügava mulje: väljapanekute tsentrumiks oli inimene, mitte vanad esemed.

Tartus viibivate Kaunase Polütehnilise Instituudi üliõpilaste nimel avaldan tänu TRÜ üliõpilastele, kes meid nii südamlikult ja soojalt vastu võtsid.

Kutsume Tartu üliõpilasi külla Kaunasesse meie instituudi esimesele festivalile, mis toimub 5.—6. maini käesoleval aastal.

A. Lukoševicius,
Kaunase Polütehnilise Instituudi üliõpilane

Üliõpilasmeeskoori kontsertmatkalt

Hiljuti käis Tartu üliõpilasmeeskoor oma järjekordsel kontsertmatkal. Seekord matk kestis kaks päeva ning toimus marsruudil Tartu—Võru—Väimela—Tartu. Nende kahe päeva jooksul andis meeskoor kolm kontserti.

Esimene kontsert toimus I 7-klassilises Koolis. Koori esinemine võeti vastu soojalt ning meeskoor pidi publiku tungival soovil lisaks kavale esitama terve rea lisapalu.

Järgmisel päeval anti kaks kontserti. Päeval esineti F. R. Kreutzwaldi nimelises Keskkoolis Võru õppivale noorsoole, õhtul toimus aga kontsert Väimela Loomakasvatuse Tehnikumis. Ka need koori esinemised võeti vastu soojalt. Tugeva aplausi osaliseks said ka koori solistid M. Palge, H. Eerik ja O. Prinits.

Koori juhatas helilooja Richard Ritsing, klaveril saatis Juta Laan.

E. Ise

Tähtsast võõrsilt õpiaastatest

Nõukogude üliõpilased „Cité Universitaire'is"

Hiljuti kohtusid oma kolleegidega «Cité Universitaire'is» (ülikoolilinnake Pariisis) kaks üliõpilast-uustulnukat. Need olid Anatoli Bessarabov ja Juri Sõštšikov Nõukogude Liidust.

Nad sõitsid Prantsusmaale 1955. aasta kevadel, et õppida prantsuse keelt ja saada oma kodumaal selle keele õpetajaiks.

Kaks esimest nädalat tutvuti linnaga. Nad külastasid Louvre'i, Jumalaema kirikut, Sorbonne'i, kohtusid ja vestlesid lihtsate inimestega.

Mõni kuu hiljem võtsid Juri ja Anatoli ette matka mööda Prantsusmaad; nad viibisid Nizzas, Bordeaux's, Toulouse'is ja paljudes teistes linnades. Sõbrad magasid telkides, einestasid väikestes teeäärsetes kohvikutes täpselt samuti nagu seda teevad matkal olevad prantsuse üliõpilased. Anatoli ja Juri õppisid üha paremini tundma Prantsusmaa ja ta rahva elu. Palju palusid neid jutustada maast, kust nad olid saabunud, selle majandusest, kultuurist — ühe sõnaga, kõigest.

Väga huvitavaks kujunes Juri ja Anatoli esimene kohtumine oma sõpradega Sorbonne'is. Kuulati plaate Yves Montand'i lauludega, tõsteti klaase sõpruse ja vastastikuse mõistmise eest, igast suunast sadas küsimusi. Üks nõukogude üliõpilastest jutustas suurest austusest, mida tunnevad nõukogude inimesed prantsuse kultuuri vastu. «Just sellepärast,» ütles ta, «otsustasime me saada prantsuse keele õpetajaiks. Siin tahame me õppida võimalikult paremini tundma Prantsusmaa elu. Kui jõuame koju, jutustame me kõigest siin nähtust meie üliõpilastele.»

Prantslased olid külalistele tänulikud selle eest, et nad said palju uut teada nõukogude üliõpilastest, külalised aga sooja vastuvõtu eest.

Ajakirjast «ВСЕМИРНЫЕ СТУДЕНЧЕСКИЕ НОВОСТИ.»

„Viilimisvõistlustest" osavõtjatele!

Nagu varem teatatud, toimub praegu ülikooli s võistlus «peaviili austavale nimetusele».

Toimetusse on vahepeal saabunud jälle rida võistlusprotokolle. Bibliograafide traditsiooni jätkab esialgsete andmete järgi ainult E. Villem II kursuselt. Eesti filoloogia III kursusel on leidunud V. Tuulingule väärikas järglane, kes oma eelkäija isegi ületanud. Selleks osutus V. Telliskivi, kelle «resultaadiks» on märtsi jooksul 18 tundi. (Muide Tuuling ise on taandunud «viilide» perest).

Ajaloo-Keeleteaduskonna võistlejate resultaate ületab aga tundvalt kehakultuuriosakonna üliõpilane Kuslap. Kuigi Juhan Kuslap on alles I kursusel, on ta saavutanud juba hea «sportliku vormi» ja kõrge «meisterlikkuse». Resultaat kõneleb enese eest ise — 56 t u n d i.

Võistlused jätkuvad.

Vahekohtunik

KOLM SÜNNIPÄEVA

Öö vastu 15. aprilli. Kell on juba kaks, kuid Tiigi tänava ühiselamus pole veel kaugeltki igalpool saabunud öörahu. Astume koos ülikooli komsomolikomitee kontrollibrigaadiga sisse neisse tubadesse, kust kostub suuremate rahvakogunemiste hääli.

Tuba nr. 37. I kursuse geograafid on kogunenud tähistama oma kursusekaaslaste Haldi Terase, Friedebert Krönströmi, Vilma Laimetsa ja Aili Paru sünnipäevi. Kõigil neljal olid sünnipäevad märtsi lõpus ja aprilli esimesel poolel. Kursus otsustas neid kõiki ühiselt tähistada. Seltskond on siin lõbus ja sõbralik. Tervisejoomine on jõutud juba unustada. Kingitusepakid on ammu kätte antud. Nüüd käib veel tants ja mängud. Laual näitab põleva küünla viimane sentimeeter õhtu lähenevat lõppu. Sünnipäevalastele jääb aga meeldiv mälestus kursuse sõbralikus peres tähistatud hällipäevast.

Tuba nr. 109. Siin tähistavad toakaaslased koos naabertoa, 110. tütarlastega korrusevanema Eimar Ohaka sünnipäeva. Voodid on segamini. Laual on rohkesti tühje pudeleid. Poiste ja tütarlaste toa vahel on avatud otseühendus. Ootamatuid külalisi nähes jooksebki enamik asjaosalisi kõrvaltuppa. Mõni peab kasutama voodite ja seinte abi. Kontrollbrigaadi väljumisel kostavad nende aadressil mitte just kõige sobivamad märkused.

Siseneme õuepoolsesse majja. Alumise korra köögist kostab vägev laul: «Joo, sõber, joo! Joo ennast täis kui siga! . . .» Kriiskavalt eralduvad «ansamblist» üksikud tütarlaste hääled. Ruumis avanev pilt aga näitab, et seesolijad on suutnud oma laulus püstitatud loosungi juba ellu viia. Tiit Tender on jõudnud sellele astmele, et varem sissevõetu on leidnud juba tagasitee välja. Nüüd aeleb ta teadvusetult «tarvitatud» viina ja sakuska miljöös. See aga ei häiri mingil määral tema vastas istuvat paarikest. Vello Kallaste ja Liis Päss ei lase endid ümbrusest enam üldse segada. Kui leiduks ajamõõtja, oleks filmis «Uustulnukad staadionil» püstitatud suudluse pikkuse rekord kahtlematult löödud. Ene Taal, Daisy-Virve Tallin, Ants Ruusmann, Aare Soome ja teised «selgemad pead» põgenesid vaarudes ruumist. Jäid vedelema vaid pooltühjad viinaklaasid (alla 40 kraadi polnud ilmselt tarvitatud) ja Tiit Tenderi hale kogu.

Sünnipäevalapse enda — ajaloo-osakonna I kursuse grupiorganisaatori Ivar Kostabi aga leiame pimedast koridorinurgast. Ta on kellegi tütarlapsega niivõrd süvenenud «individuaalsesse vestlusse», et ei märka ühtki möödaminejat.

Kolm erinevat sünnipäeva. Lugejal ei peaks raske olema teha neist oma järeldusi. Mis puutub viimasesse sünnipäeva, siis peaks oma järeldused asjaoslaste suhtes tegema ka ülikooli administratsioon.

T. Okas

SÄILITAGEM TERVIST!

Tervise tugevdamisel ja eriti mitmesuguste haiguste ärahoidmisel on suur tähtsus just isikliku hügieeni reeglite täitmisel. Võib-olla paljud üliõpilased leiavad, et nii «vanadele lastele» on ülearune seda meelde tuletada. Kes siis ei ole õppinud või lugenud, et nädalas kord tuleb end põhjalikumalt pesta, et sööma peab korrapärastel aegadel jne. Kas neid reegleid aga täidetakse igapäevase töö ja õpingute kõrval, sellele saavad küll paljud vastata eitavalt. Tuletagem meelde, kui palju üliõpilasi alustab oma päeva hommikvõimlemisega. Isegi paljudel Arsiteaduskonna üliõpilastel, kes teavad väga hästi, et võimlemisharjutused teevad inimese erksaks, kiirendavad südametegevust ja vere ringvoolu, tugevdavad lihaseid jne., on hommikvõimlemine päevasest tööplaanist välja jäetud. Edasi — kas karastavad üliõpilased oma organismi hommikuti keha ülehõõrumisega? Kardetakse ehk külmetuda? Võib aga öelda, et kui algul võtta ülehõõrumiseks leige vesi (umbes 30° C) ning siis alandada vee temperatuuri järk-järgult kuni toa temperatuurini, siis mingit külmetumist ei ole karta. Vastupidi — organism muutub tugevaks ja vastupidavaks ka välisõhu temperatuuri muutuste suhtes, väheneb haigestumine sesoonkatarri, reumasse, kopsupõletikku jne. Muide heaks karastusvahendiks on ju ka igapäevane jalgade pesemine jaheda veega.

Paljud üliõpilased käivad saunas millegipärast üle 2 nädala, mitte aga nädalas korra, nagu näevad ette hügieenireeglid. Nähtavasti on nad unustanud, et nahal on täita keerukad funktsioonid (kaitsefunktsioon, soojuse reguleerimine, hingamise funktsioon, funktsioon tundeelundina), millel on suur tähtsus kogu organismi normaalses tegevuses. Nahale eritub pidevalt higi, mis seguneb sinna langevate tolmuosakestega ja nahalt kõõmenduvate marrasknaha rakkudega. Sellel viisil sulguvad rasu- ja higinäärmete avaused. Määrdunud nahka kratsitakse, kriimustustesse võib sattuda mitmesuguseid haigusi tekitavaid pisikuid.

Käte pesemist mitu korda päevas seebiga enne sööki ja pärast käimla kasutamist teostavad kindlasti kõik üliõpilased, küünte lõikamist aga peetakse tihti ülearuseks.

Mõni sõna juuste eest hoolitsemisest. Peatingimuseks on regulaarne peapesemine, et eemaldada juustele langenud tolmu ja mustust ning neile kogunenud naharasu. Oluline on, et pärast pesemist juuksed korralikult loputataks sooja veega, et uhta seep välja. Järgnevalt tuleb juukseid pehme rätikuga kuivatada ja kammida, et vältida juuste pulstumist. Liigselt rasvaste juuste puhul on soovitav pead pesta üks kord nädalas, tavaliste ja kuivade juuste puhul kaks korda kuus. Normaalselt rasvaste juuste puhul on otstarbekas kasutada tavalist tualettseepi, ülemääraselt rasvaste juuste puhul majapidamisseepi, mis on leelisem. Kuivade juuste puhul on aga soovitav rasvarohke seep. Kammid ja harjad peavad olema puhtad. Kasutatagu ainult isiklikke kamme, harju, habemeajamispintslit, lokitange jne.

Hammaste eest hoolitsemisel jätavad üliõpilased tihti kahe silma vahele vajaduse kontrollida vähemalt kaks korda aastas oma hambaid hambaarsti juures.

Kuidas on lugu hügieenireeglite täitmisega rõivastuse, eriti ihu- ja voodipesu suhtes? Peab ütlema, et tihti tahetakse olla «moodne» ja unustatakse, et riidematerjal peab sobima aastaajale, et rõivad ei tohi olla liiga kitsad ega ka liiga suured. Voodipesu vahetamine hilineb tihti ettenähtud 10—14 päevalt pikemale vaheajale.

Jämedaid hügieenireeglite rikkumisi esineb veel toidurežiimi rakendamisel. Kuigi loengud algavad alles kella 9 ajal hommikul, ei jätku paljudel üliõpilastel aega söömiseks enne loengutele minemist, või kui süüakse, siis toimub see tihti püsti seistes toidukapi juures.

Ühiselamunõukogud peaksid kinni haarama avanenud soodsast võimalusest üliõpilaste toidurežiimi parandamiseks. Käesolevast nädalast on alustatud üliõpilaste toitlustamist hommikuti pudruga. Algatus peaks leidma ühiselamunõukogude poolt propageerimist, mitte üleolevat suhtumist, nagu Pälsoni t. ühiselamus, kus keelduti hommikusest toidust. Põhjus: üliõpilased tahtvat kauem magada!

Nii mõnedki üliõpilased ei ole reguleerinud ka veel oma töö- ja puhkuserežiimi. Ei taheta aru saada ka spordi tähtsusest tervise säilitamisele, mis paistab silma eriti vanemate kursuste üliõpilaste seas. Lõpuks unest. Tihti minnakse magama korrapäratutel aegadel, unustatakse ka, et enne magamaminekut on soovitav värskes õhus jalutamine, millele järgneks pesemine, et õhtusöök toimuks 1—2 tundi enne magamaminekut, et magamisruum peab olema hästi tuulutatud jne.

Nagu nägime, esineb küllaltki tihti isikliku hügieeni reeglite rikkumisi üliõpilaste poolt, mis mõjuvad halvavalt organismi vastupanujõule haigestumistele. Seepärast üleskutse kõigile üliõpilastele: säilitagem oma tervist eelkõige isikliku hügieenireeglite 100% täitmisega.

M. Miidla,
üliõpilas-ambulatooriumi arst

Ajalehe „TRÜ" lugejaile!

Rutake võistlusluuletuste hindamisbülletääinide äraandmisega! Bülletäänid palutakse lasta peahoone koridoris asuvasse ajalehe «TRÜ» kirjakasti kuni 28. aprillini k. a.

Sporditeateid

21. ja 22. aprillil k. a. toimuvad Tartu Riikliku Ülikooli spartakiaadi raames sportliku võimlemise võistlused Mitšurini t. võimlas.

Võistluste algus 21. aprillil kell 17 ja 22. aprillil kell 11.

*

26. ja 27. aprillil algusega kell 17 toimuvad TRÜ võimlas Mitšurini t. 37 ülikooli esivõistlused kunstilises võimlemises. Võistkonna suurus on 15-liikmeline, kusjuures arvestamisele lähevad 10 suurima punktide arvu kogunud võistleja tagajärjed.

Ülalmainitud võistlused kuuluvad ühtlasi arvestamisele ülikooli spartakiaadi raames.

Toimetaja R. AULING

MB 03525 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1486

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (301) Reedel, 27. aprillil 1956. a. IX aastakäik.

Teadusliku uurimise asutuste ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Viige edasi nõukogude teadust, parandage spetsialistide ettevalmistamist, tõstke teaduse osa meie maa tehnilises progressis!

1. MAI TÄHISTAMISEST

1906. a.

1906. a. tuli 1. maid pühitseda väga raskeis oludes, sest tsaari karistussalgad olid juba risti ja põiki sõitnud läbi kogu maa, surmates ligi 300 töölist ja talupoega. VSDTP Tartu osakond selgitas oma illegaalses lendlehes, kuidas sel raskel reaktsiooniajal pühitseda 1. maid.

«Töölised! Meie ei tule 1. mail mitte püsside ja revolvritega välja — sest meil ei olegi neid. Meie liigume salkade kaupa vabasse loodusesse, meie tuleme jõe peal lootsikuis kokku, meie pühitseme maitule juures oma langenud vendade mälestust, keda neelas verine võitluse vald, kes surivad lahingu väljadel.»

«Tartu Kommunist» nr. 102, 1941.

1914. a.

Tallinn. Päevalehe teatel on Tallinnas 1. mai streigist 5 870 töölist osa võtnud.

Töö seisis Wiegandis, Voltas, Krullis, Dwigatelis, Tallinna malmitehases, Lutheris, Põhja paberi ja puupapi vabrikus, Schifferi, Paalmanni remont-töökojas ja A. Jürjensi lukusepatöökojas. — Mõnes nimetatud töökohas oli streik üleüldine, mõnes streikisid ainult üksikud jaoskonnad.

Tartu. **Eestikeelseid 1. mai lehti** oli vabrikute ja töökodade ümbruses näha olnud. Lehtedes kutsutakse töölisi 1. maid streigiga pühitsema ja palgakõrgendust ning 8 tunnilist tööpäeva nõudma.

Samasuguseid proklamatsioonisid on ka Toome mäelt leitud.

Streigid Tartu vabrikutes. 1. mai puhul oli mitmes vabrikus streik. Muu seas panid Bandilieri mööblivabriku töölised töö seisma.

«Töö Hääl» nr. 50, 1914.

1923. a.

...Politseivõimude poolt rongkäiguks siiski luba anti. Et Lossi tänav oli kitsas, siis kogunemine algas endisel Linaturul ja Politseiplatsil. Rongkäik siirdus Laiale tänavale, et minna Tähtvere parki, kus ette oli nähtud miiting. Teel Laia ja Gustav Adolfi tän. nurgal ratsaeskadron provotseeris kokkupõrke sellega, et kohtudes rongkäiguga, kamandati kuus hobust kõrvuti, seega suruti rongkäik vastu planku. Selle tegumoe ilmseks tagamõtteks oli tööliste rongkäigu laialiajamine ja segaduste tekitamine. Kokkupõrke provotseerijad nähtavasti tahtsid töölisi tulistada, nagu seda tehti eelmisel aastal Tallinnas 1. mai puhul. Kuid see kavatsus ei täitunud. Kokkupõrge segadusteks ei arenenud. Rongkäik jäi seisma ja peale eskadroni möödumist liikus oma sihtkohta — Tähtvere parki.

Tähtvere mäelt rongkäigule vaadates avanes võimas pilt: Punalippude ja loosungite meri, rongkäigu lõppu polnud näha. Mäletan, et rongkäigust otseseid osavõtjaid arvati olevat 6000. Loosungitena kanti: Elagu III Kommunistlik Internatsionaal! Elagu ülemaailmne proletaarne revolutsioon! Meie nõuame tööd ja leiba! Au langenuile, needus timukaile! Elagu revolutsiooni peakants — Nõukogude Venemaa! Noored kandsid loosungit: Värise, sa rasvunud kodanlus, siin sammub su hauakaevaja! Miitingu avas ja esimesena kõneles sütitavalt sms. H. Heidemann...

...Miiting lõppes Internatsionaali ja teiste töölislaulude saatel, et siis kokkupandud lippude ja loosungitega tagasi minna oma ruumidesse (lahtiste lippudega tagasiminek oli keelatud). Tagasiteel tekkis politseinikega rüselemisi, sest töölised ja töölisnoored ülevas meeleolus rullisid lipud ja loosungid lahti...

«Tartu Kommunist» 102, 1941.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU

OTSUSTASIME SÕITA KOLHOOSI

Farmaatsiaosakonna komsomoli koosolekul kõneles sekretär sm. Leib oma Leningradi reisil omandatud kogemustest. Ta rõhutas, et kangelaslinna kommunistlikud noored on meist ees ka selles, et osutavad jõukohaselt abi kolhoosidele ehitustel ja põllutöödel. Ta kutsus meid üles järgnema leningradlaste eeskujule.

Meid vaimustas see idee ja nii otsustasimegi sõita kogu grupiga Arstiteaduskonna šeflusalusesse Emajõe kolhoosi, mis asub Võrtsjärve ääres, põllutöödele. Kavatseme sõita üheks nädalaks.

Oleme veendunud, et see uudne algatus on huvitav ja kasulik nii meile kui ka kolhoosile. Ootame kannatamatult suve, et viia oma kavatsus ellu.

M. Otter,
farmaatsiaosakonna II kursuse üliõpilane

ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEK GEOLOOGIAOSAKONNAS

23. aprillil toimus ELKNÜ TRÜ geoloogiaosakonna algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Aruande esitas algorganisatsiooni sekretär sm. Susi, millele järgnesid sõnavõtud. Märgiti, et saavutatud edu kõrval esineb rida puudusi kasvatustöös ja distsipliini alal, õppe- ja teaduslikus töös. Üldkoosolekul tõsteti üles ka rida küsimusi, nagu diplomandide kohtadele suunamine Eesti NSV-sse ja väljapoole Eesti NSV-d, märgiti ära, et soovitav oleks ühiskonnateadusi rohkem seostada eriala küsimustega ja kaasaja sündmustega, kusjuures tuleks vähem tähelepanu pöörata filosoofia ajaloolisele arengule algallikate järgi Vana-Kreekast või veel vanemast ajast alates kuni tänapäevani. On vaja taotleda, et üliõpilased omandaksid marksismi-leninismi teoreetilised seisukohad nii, et nad oskaksid neid iseseisvalt praktikas rakendada seoses tänapäeva konkreetse olukorraga.

Koosolekul märgiti veel, et kursustel on palju mitmesuguseid ameteid, nagu kino- ja teatrivolinik, ajalehtede levitaja, spordiorganisaator jne. Soovitav oleks need poolformaalsed ametid koondada kursusekolmiku kätesse. Üldkoosolek valis juhtimise operatiivsuse saavutamiseks senise 7-liikmelise büroo asemele 3-liikmelise büroo. Büroosse valiti sm-d Keerup, Erisalu ja Nestor.

V. Petersell

Koosolek TRÜ õppejõududele

Täna, 27. aprillil kell 17 esineb TRÜ aulas ülikooli õppejõudude kollektiivile EKP Keskkomitee sekretär sm. L. Lentsman teemal «NLKP XX kongress ja vabariigi teadlaste ülesanded».

Partei-algorganisatsioonides

Õppe- ja kasvatustöö süvendamiseks

Hiljuti toimus Matemaatika-Loodusteaduskonna partei-algorganisatsiooni laiendatud üldkoosolek, kus arutati küsimust poliitinformatsioonide läbiviimisest teaduskonnas.

Elavas ja vaidlusrohkes diskussioonis, mille käigus võttis sõna ligi paarkümmend seltsimeest, näidati, et poliitinformatsioonides nimetatud teaduskonnas esineb ikka veel palju formalismi, informatsioonide pidamist plaanitäitmise pärast. Vähe viiakse läbi selliseid häid ja sisukaid poliitinformatsioone, nagu bioloogiaosakonnas hiljuti toimunud osakonna ühine poliitinformatsioon, kus küsimustele kolhoosikorrast ja kolhoosidega seotud probleemidest vastas Õigusteaduskonna õppejõud sm. V. Kelder. Koosolek leidis, et ajalehes «Edasi» ilmunud kriitika selle kohta, et poliitinformaatorite seas on vähe kommuniste, on õigustatud ning olukorda tuleb selles suhtes parandada.

Koosoleku käigus tõsteti üles mitmed uudsed probleemid. Nii näiteks kaitses rida seltsimehi (Rebane, Orav jt.) seisukohta, et vanematel kursustel (III—V) ei ole poliitinformaator enam vajalik ning võib-olla isegi ei soodusta noorte oma initsiatiivi. Seda seisukohta kajastab ka koosoleku otsus, milles paluti TRÜ parteibürood see küsimus kaalumisele võtta, toetudes sealjuures näiteks Leningradi kõrgemate koolide kogemustele, kus kursusehooldajad on juba aastaid ainult esimesel kahel kursusel ning kus see meetod on ennast praktikas täielikult õigustanud.

Koosolekul võeti vastu otsus, kus nähti ette konkreetsed abinõud poliitinformatsioonide taseme parandamiseks.

P. Aru

*

Õigusteaduskonna partei-algorganisatsiooni 23. apr. toimunud lahtisel koosolekul arutati õppedistsipliini ja üliõpilaste käitumise küsimust ning seda, kuidas teaduskonna komsomoliorganisatsioon on võidelnud distsipliini ja käitumiskultuuri tõstmise eest üliõpilaste hulgas. Ettekandega esines teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretär sm. Otsepp. Koosolekul esinesid sõnavõttudega sm-d Kütt, Kelder, Salumaa, Mäll, Kadari, Rink, Püss ja Laasik.

Koosolekul märgiti, et seni on võitlus õppedistsipliini kindlustamise eest piirdunud eeskätt vaid võitlusega üliõpilaste põhjuseta puudumiste vastu, tagaplaanile on aga jäänud seminarideks ja praktikumideks ettevalmistuse küsimus. Seetõttu esinebki juhtumeid, et üliõpilased ilmuvad küll seminaridele ja praktikumidele, kuid ei ole selleks vajalikult ette valmistunud. Alati ei ole ka kommunistlikud noored ja isegi teaduskonna juhtivad komsomolitöötajad ise õppedistsipliinis eeskujuks. On tarvis operatiivsemalt ja alati konkreetselt reageerida distsipliinirikkumiste juhtumeile ning kasutada selleks senisest ulatuslikumalt ka ülikooli satiirilehte.

Palju jätab veel soovida üliõpilaste käitumiskultuur nii õppetöö kui ka vabal ajal. See näitab, et nii komsomoli- kui ka teised massiorganisatsioonid on seni veel väga vähe tähelepanu osutanud sellele tähtsale küsimusele. Samuti on õppejõud seni veel vähe huvi tundnud üliõpilaste käitumise vastu ja ei ole alati astunud otsustavalt välja esinevate puuduste vastu. Koosolek rõhutas, et on vaja luua terav ühiskondlik arvamus sellel alal esinevate väärnähtuste suhtes.

Vastuvõetud otsuses kavandati rida abinõusid õppedistsipliini edasiseks kindlustamiseks ning üliõpilaste käitumiskultuuri tõstmiseks.

S. Kala

Kõik staadioni ehitustöödele!

Koos kevade saabumisega algavad taas ulatuslikud ehitustööd TRÜ staadionil. Nendel töödel on suur tähtsus, sest praegu on kujunenud olukord, et Tartu linnas pole ühtegi korralikku staadioni (Tamme staadion vajab kapitaalremonti). Ei ole treeninguvõimalusi meie ülikooli kergejõustiklaste paremikul ega ka kogu üliõpilasperel kohta, kus läbi viia kehalise kasvatuse tunde. Paraku ei ole aga meie üliõpilased sellest aru saanud. Kui möödunud sügisel ELKNÜ TRÜ komitee võttis vastu otsuse, et iga üliõpilane peab töötama staadioni ehitamisel vähemalt 10 tundi, siis jäi see hea otsus kahjuks täide viimata. Ülikoolis oli ainult kaks osakonda, kes täitsid ettenähtud plaanist rohkem kui 50% (geoloogiaosakond ja Majandusteaduskond). Oma tööülesande täitsid viis kursust (Õigusteaduskonna II kursus, Majandusteaduskonna kaubandusosakonna I, II ja III kursus ning keemiaosakonna I kursus). Üldisest tööde plaanist täideti vaid 24%, s. o. tehti kokku 5250 töötundi. See on väike saavutus ja selline asi ei tohi käesoleval kevadel enam korduda. Me peame eeskuju võtma rahvademokraatiamaade üliõpilastest (Ungari, Tšehhoslovakkia jt.), kellede ühise tööna valmivad mitte ainult rohkearvulised staadionid, vaid ka sillad, hüdrojaamad jne.

Käesoleval kevadel on meil täita konkreetne ülesanne: tuleb lõpetada Tallinna t. staadioni tribüüni muldkeha väljaehitamine ja teha valmis 100 m jooksurada. Selle teostamiseks võeti hiljuti toimunud TRÜ komsomoli aktiivi koosolekul vastu otsus, et iga üliõpilane töötab staadionil kevadel 10 tundi ja lisaks sellele likvideerib oma sügiseste tööde võlgnevuse, kusjuures arvesse tulevad ka internaatide juures töötatud tunnid. Parimat osakonda, s. o. osakonda, kes esimesena täidab ettenähtud ülesande, autasustatakse ELKNÜ TRÜ komitee poolt rändpunalipuga. Parimat kursust (kes kõige rohkem ületab ettenähtud normi) autasustatakse ülikooli juhtkonna poolt ekskursiooniga kas Riiga või Leningradi.

Palju nurinat tekitas möödunud sügisel tööde organiseerimine staadionil. Oluliselt oli selles süüdi töörühmade vähesus. Praegu on see puudus aga kõrvaldatud ja mingisuguseid töötakistusi selles suhtes ei tohiks enam esineda.

Tõenäoliselt saab töödega alustada tuleva nädala alguses. Ettevalmistusi töödeks tuleb aga alustada otsekohe. Selleks kõigile palju jõudu ja energiat!

A. Raukas,
ELKNÜ TRÜ komitee liige

FESTIVALI EEL

Meie tänased ülesanded

1957. a. suvel toimub Moskvas ülemaailmse noorsoo ning üliõpilaste rahu ja sõpruse festival. Selle ettevalmistamiseks toimuvad NSV Liidus festivalid kohapeal. Eestis on vabariikliku noorsoo festivali päevaks kuulutatud 1. ja 2. mai 1957. Tartu linna ja rajooni noorsoo festival viiakse läbi 1956. a. septembrist kuni 1957. a. jaanuarini. Festivali alustatakse traditsiooniliselt tõrvikute rongkäiguga.

Festival peab kaasa haarama laiu noorsoohulki isetegevusliku kunsti arendamisele, aitama kaasa isetegevuslaste kunstimeisterlikkuse tõstmisele. Selleks toimuvad mitmesugused konkursid. Festival toimub rahvaste sõpruse ja kultuurisideme tugevdamise, eesti rahvusliku kultuuri parimate traditsioonide propageerimise tähe all.

Festivali ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks meie ülikoolis moodustati festivali organiseerimiskomitee eesotsas ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri sm. O. Kuuliga.

Missugused konkreetsed ülesanded seisavad siin praegu ülikooli kommunistlike noorte ja noorte ees seoses festivaliga?

Kõigepealt TRÜ staadioni ehitamine. Selleks peab iga üliõpilane staadionil töötama sel kevadel 10 tükitöö tundi. Võlgnikud eelmisest aastast peavad oma võla likvideerima. Et parimad üliõpilased on töötanud staadionil välja 60—70 töötundi, siis on 10 tundi naljaasi, kui seda võetakse südamega. Täna-homme võib siin juba töödega alustada. Kauniks tuleb muuta ka meie ühiselamute ümbrus, eriti kehtib see Tiigi t. ja Pälsoni t. ühiselamute kohta. Usume, et majandusosakond tuleb ka omalt poolt selliste suurte ürituste läbiviimisel appi, nimelt labidate ja teiste tööriistadega küllaldase varustamisega.

Tuleks mõelda ka meie ülikooli siseruumide kaunistamisele. Eriti kehtib see luitunud näitliku agitatsiooni asendamises uuega. Iga õppegrupp peaks muutma nägusaks oma põhiauditooriumi.

Festivali rahalise fondi moodustamisel on suur tähtsus ka vanametalli ja vanapaberi kogumisel. Viimane on ühtlasi suure rahvamajandusliku tähtsusega ülesanne. Juba sel nädalal toimub hoogtööpäevak vanapaberi kogumiseks. Kogumispunktid asuvad internaatides ja peahoones.

Isetegevuse alal on põhiülesandeks sisuliselt ja oluliselt mitmekesistada isetegevusliku töö vorme. On tarvis igati toetada uute kollektiivide, töövormide ja žanride loomist ja kasutamist. Tähtis on aga, et iga kollektiiv seaks endale eesmärgiks selged kasvatuslikud ülesanded, mitte aga ei tegeleks isetegevusega isetegevuse pärast. Rohkem tuleb pöörata tähelepanu ka üliõpilaste laiemate hulkade kaasahaaramisele ühe või teise kunstivormi viljelemisel.

Sama lugu on spordiga. Praegu kahjuks on meistrite ja üliõpilashulkade vahel veel vähe ühendavat.

Üliõpilaste kultuurilise silmaringi laiendamiseks on astutud juba samme. Varsti antakse välja üliõpilaslaulik, järgmisel aastal hakatakse esimestel kursustel laulmist õpetama. Tuleks käima panna ka muusikalektoorium.

Suureneb tähelepanu omaloominguliste kunstižanride, üldse omaloomingu arendamise vastu. Kuulutatakse välja heliloomingu võistlus.

Et hästi läbi viia festivali, selleks on vaja avastada puudused meie senises isetegevuslikus töös ja näidata teed nende lahendamiseks. Võib-olla, et juba täna arutategi seda, et siis homme hästi tegutseda.

V. Lindström

Koostame uue üliõpilaslauliku

Kes meist ei tahaks olla uusi, ilusaid ja lõbusaid laule sisaldava lauliku omanik? Et seda saada, selleks kutsun laulikut koostava komisjoni nimel kõiki õppejõude, üliõpilasi ja teenistujaid esitama nimetatud komisjonile kaastööd meie tänapäeva seltskonnas rohkem lauldava laulumaterjali näol.

Laulu tekste tuleks esitada nii eesti kui ka vene keeles. Igale uute lauldavate laulude andjale, kelle poolt esitatud laul trükitakse, kindlustatakse 1 eksemplari lauliku saamine. Ettepanekud ja laulusõnad, võimalikult vigadeta, esitada rektoraati lauliku komisjonile koos esitaja nime ja teaduskonna märkimisega hiljemalt 10. maiks s. a.

I. Maaroos,
TRÜ teaduslik sekretär

Kuulutati välja konkursid

Tartu linna ja rajooni I noorsoofestivali organiseerimiskomitee kuulutas välja konkursid...

...festivali laulu teksti ja muusika saamiseks.

Laulutekstid tuleb esitada ELKNÜ Tartu linnakomiteesse 10. maiks 1956. a. Laulutekst peab kajastama linna ja rajooni õppiva, töölis- ja kolhoosinoorte elu ja püüdlusi, kajastama kodulinna ja -rajooni omapära. Preemiad: esimene 500, teine 300 ja kolmas 200 rubla. Auhinnatud tööd avaldatakse ajalehes «Edasi».

Seejärel toimub võistlus avaldatud tekstidele muusika saamiseks. Muusika rütmi valik on vaba, tuleb esitada koos klaverisaatega. Muusika esitamise tähtpäev on 1. juuni. Parimatele meloodiatele määratakse auhinnad, mis on sama suured kui laulutekstide omad.

...festivali embleemi saamiseks.

Kavand peab olema lihtne, kajastama noorsoo võitlust rahu, sõpruse ja õnne eest ning omama rahvuslikku omapära. Festivali embleemil peab olema kiri «Tartu linna ja rajooni I noorsoofestival 1956—1957».

Ideekavandeile tuleb märkida normaalmõõtmed. Võistluse tähtpäevaks on 15. mai 1956, tööde esitamise kohaks ELKNÜ Tartu linnakomitee.

Auhinnad 300, 250 ja 200 rubla.

Kõik võistlustööd tuleb varustada märgusõnaga ja lisada juurde kinnine ümbrik sama märgusõnaga, milles on andmed töö autori kohta. Tööd sisaldaval ümbrikul peab olema märkus «Lauluteksti ja muusika võistlus» või «Ideekavandite võistlus».

Ülikooli noored autorid! Võtke massiliselt osa festivali konkurssidest!

T. Orav,
Tartu linna ja rajooni I noorsoofestivali propagandakomisjoni liige

Prof. P. Ariste Soome Kirjanduse Seltsi kirjavahetaja-liikmeks

Märtsis tähistas Helsingi «Suomalaisen Kirjallisuuden Seura» oma 125. aastapäeva.

Juubeli puhul valiti seltsi uusi liikmeid, nende hulgas kirjavahetaja-liikmeks silmapaistvate teenete eest soome-ugri keelte uurimisel TRÜ professor P. Ariste.

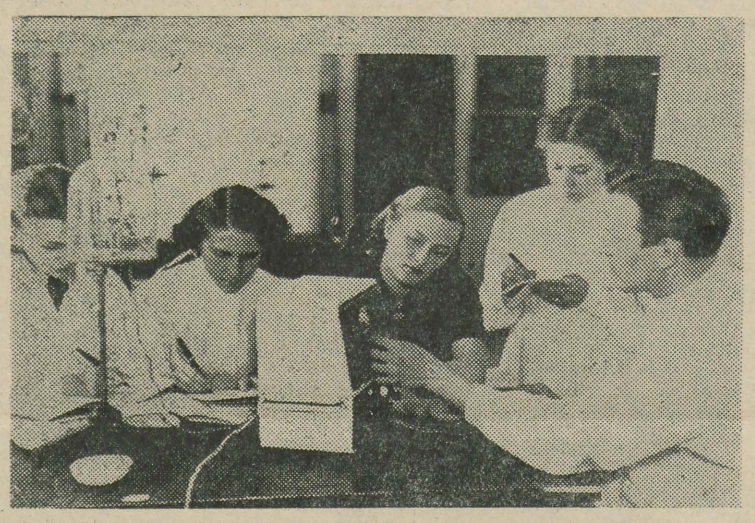

Stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilasi füsioloogia praktikumil. Juhendab assistent E. Hansson (paremal).

J. Ungeri foto

TRÜ naiskoori kontsertmatkalt Leningradi

Väljasõidu tähtajaks oli määratud küll 20. aprill kell 12, kuid alt vedas ülikool oma autoga. Kooris hakkas levima isegi kuuldus, et see olevat remondis ja II aldi rahvas, kellele ta oli määratud, lubas lahkesti minna remonttöid abistama. Otsustasime siis, et «igaüks peab oma risti kandma», ja jätsime II aldi üksi ootama, kusjuures lubasime, et ootame neid Narvas. Kuid juba enne Põltsamaad tuli meil kaotada tubli annus oma uhkusest — ülikooli autobuss ilmus silmapiirile. Põltsamaal aga tabas meid uus üllatus, selgus, et halbade teeolude tõttu tuleb meil sõita Tallinna kaudu. Tallinna rahvas lootis muidugi, et nüüd avaneb võimalus kodust läbi minna, kuid jällegi pettumus — öeldi, et aega peatumiseks polevat minutitki. Niisiis jätkasime teekonda peatusteta. Kõik läks õnnelikult kuni Leningradi lähisteni. Kui kilomeetripost näitas, et Leningradi on veel 100 km, purunes I soprani autobussil telg. Mis seal ikka, paigutasime selle rahva teistesse autobussidesse laiali ja nii jõudsime õnnelikult Leningradi. Arvestatud 10—12 tunni asemel olime sõitnud 22 tundi! Leningradi ülikooli juures ootas meie maestrot suur-suur lillekimp tervitussõnadega, kuigi selgus, et olime nende segakoorile valmistanud suure pettumuse — nad olid meid oodanud eelmisel õhtul kuni kella 1-ni ja nüüd muidugi enam ei teadnudki oodata.

Vastuvõtt oli kõigiti sõbralik. Elama paigutati meid internaatidesse, kus tingimused olid väga head. Mõned inimesed elasid isegi 3—4 inimeste tubades.

Laupäevase päeva kasutasime puhkamiseks ja prooviks, et õhtul edukalt esineda. Peab ütlema, et see meil ka õnnestus. Kui lavale jõudsime, silmasime saalis kõige mitmekesisemat publikut: venelasi, eestlasi, lätlasi, korealasi jt. Alustasime kontserti Tartus hästi tuntud lauluga «Gaudeamus igitur». Kontakt saaliga tekkis otsekohe. Kuid kui laulsime koori Puccini ooperist «Madame Butterfly», sattus publik ääretusse vaimustusse, kostsid hüüded «bravo», «bis». Kordamisele tulid veel Schuberti «Ave Maria», Schumanni «Unelm» jt. Hästi võeti vastu ka meie solistide Mall Heinmaa ja Hans Trassi esinemine. Pärast kontserdi lõppu tänasid Leningradi ülikooli segakoori esindajad meid sõpruskontserdi eest ja tõid koorile kingituseks suure lillekorvi. Meie koori poolt anti edasi kingitused ülikooli segakoorile ja Balti liiduvabariikide üliõpilaste segakoorile. Hiljem toimus lühike koosviibimine ülikooli segakooriga, kus kuulsime ka nende laulu. Tubli töö annab alati tagajärgi ja nii ka nende juures. Haruldaselt kõlas vene rahvalaul «Õhtukellad» koori ja solisti esituses, kuid ka kõik teised laulud olid täiesti kõlapuhtad. Selgus, et nende koor teeb väga palju tööd: kaks korda nädalas on proovid, mis on kaks ja pool tundi pikad, ning üks kord nädalas koos muusikateooria tunniga viis tundi. Töö solistidega toimub aga eri klassides. Nii on saavutatud tublisid tagajärgi.

Koosviibimise lõpetasime ühise üliõpilashümniga.

Pühapäevase päeva kasutasime linnaga tutvumiseks ja sisseostude tegemiseks. Tagasisõitu alustasime kell 23. Meid olid saatma tulnud ülikooli ja Balti liiduvabariikide üliõpilaste segakoori esindajad. Lahkumissõnad, soovid peatseks jällenägemiseks, ja juba hakkaski liikuma meie autobusside rida. Tagasi sõitsime juba otsemat teed, kuigi suure riskiga porisse kinni jääda. Tuli kasutada kõiki mõjuvahendeid õnnelikuks kohalejõudmiseks, isegi põialt pidada, kuid see tasus end ära ja ilma eriliste vahejuhtumisteta jõudsime tagasi Tartusse.

H. Ventsel

KIRJANDUS KÄTTESAADAVAMAKS

Hiljuti arutas eesti filoloogia III kursus poliitinformatsioonis võõrkeelse kirjanduse kasutamise küsimusi. M. Neithal märkis, et TRÜ Pearaamatukogust on raske saada võõrkeelseid teoseid, vastav kataloog hõlmab vaid murdosa võõrkeelsest kirjandusest, mis pakuks üliõpilastele huvi. H. Kään märkis, et raamatukogu külastajal on raske saada ülevaadet meile saabuvast võõrkeelsest perioodikast, mis võiks Moskva ja Leningradi raamatukogude eeskujul olla eri vitriinides. Võõrkeele õppimisel oleks vastava perioodika kättesaadavus suureks abiks. Pearaamatukogust on aga väga raske kätte saada isegi vä'ismaade kommunistlike parteide häälekandjaid, nagu «Daily Worker» jt.

K. Kuld tõstis üles probleemi lühikursuse organiseerimisest, kus üliõpilasi tutvustatakse tähtsamate keelte pärisnimede hääldamisreeglitega.

J. Nikker

Lehekülg ja sport

MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNA JÄRJEKORDNE VÕIT

Nädalavahetusel toimusid spartakiaadi raames TRÜ esivõistlused sportlikus võimlemises. 82 võimlejat (meesüliõpilasi 3) selgitasid pingsas võistluses paremusjärjestuse kõikides järkudes.

Nii tuli meistrijärgus ülekaalukalt võitjaks KKO üliõpilane Svetlana Gross 80,15 punktiga, jättes teiseks kursusekaaslase E. Mandeli 65,1 p. ja kolmandaks Matemaatika-Loodusteaduskonna matemaatikaosakonna V kursuse üliõpilase I. Vetla 63,05 p.

Naiste I järgu võitis KKO üliõpilane Vilve Sakna 96,1 p.; teiseks tuli A. Kuldla (KKO) 96,0 p.; kolmandaks L. Otti (Matem.-Loodustead.) 95,8 p.; neljandaks M. Veske (Arstitead.) 95,5 p. ja viiendaks A. Viljasoo (Matem.-Loodustead.) 89,3 p.

Naiste teises järgus võitis Arstiteaduskonna üliõpilane Maie Aasa 44,2 punktiga. Järgnesid G. Telegina (Arstitead.) 44,1, L. Zaitseva (Ajaloo-Keeletead.) 42,85, V. Laimets (Matem.-Loodustead.) 42,5.

Naiste kolmandas järgus saavutasid esimesed kohad Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased T. Kolju (44,95 p.), H. Kohk (44,8 p.), V. Tepp (44,25 p.).

Algajate järgus võistelnud 25 võimlejast saavutas esikoha Matemaatika-Loodusteaduskonna hea suusataja Maret Vaikla 45,5 punktiga, järgnesid M. Sallaste (Matem.-Loodus.ead.) 45,35 p. ja T. Tombak (Arstitead.) 45,2 punktiga.

Nimetatud võistlused olid osavõtjate arvu poolest ühed rohkearvulimad viimaste aastate jooksul läbiviidud TRÜ sportliku võimlemise võistlustest. Sportlik võimlemine on hakanud huvitama üliõpilasi, kuid kahjuks ainult naisüliõpilasi. 3 meesvõistlejast esines edukamalt teises järgus võistelnud üliõpilane Põldmäe (Majandusteaduskond).

Teaduskondade vahelisest konkurentsist (välja arvatud kehakultuuriosakond) saavutas esikoha ja teiskordselt rändkarika Matemaatika-Loodus.eaduskonna võistkond 1186,85 punktiga (võistkonna suurus 34 üliõpilast). Järgnesid Ajaloo-Keeleteaduskond (860,15 p.), Ars.iteaduskond (618,9) ja Majandusteaduskond (256,0).

Õigusteaduskonnast polnud aga ühtegi võimlejat. Sellest peaks Õigusteaduskonna kehakultuurikollek.iivi juhatus tegema vastavad järeldused.

Sõpruskohtumised lauatennises

21. ja 22. aprillil viibis TRÜ lauatennise võistkond (koosseisus: Mäe, Pihelgas, Kenk, Fritsch, Kuningas) Tallinnas sõprusvõistlustel.

21. aprillil kohtuti Tallinna Masinaehitustehase võistkonnaga. Tugevakoosseisulisele võistkonnale, kelle koosseisus mängib üks vabariigi tugevamaid naislauatennisiste Tamara Scmidt, kaotati 16:5. Napi kaotuse 10:11 pidi vastu võtma TRÜ võistkond ka Tallinna Pedagoogilise Instituudi võistkonnalt. 10-st võidupunktist tõid 8 punkti tütarlapsed. Eriti edukalt esines I. Fritsch, kes võitis mõlemas sõpruskohtumises kõik üksikmängud.

Käesoleva aasta veebruaris toimunud vabariiklikel võistkondlikel esivõistlustel võitis TRÜ võistkond Tallinna Pedagoogilise Instituudi võistkonda ülekaalukalt. Millest siis nüüd see kaotus? Aga sellest, et Pedagoogilises Instituudis ei peeta lauatennist kõrvalise tähtsusega spordialaks. Pedagoogilise Instituudi sporulkiubi muretses korraliku laua ja nende treeninguid juhib nende oma treener.

TRÜ lauatennisistidel pole ei lauda ega treeninguruumi, rääkimata treenerist. Samal ajal on aga lauatennis eriti ühiselamutes väga populaarne. Huvi selle spordiala vastu tuleb vaid õigesti suunata — anda algajatele mängijatele võimalus end täiendada hea treeneri juhtimisel.

M. Kuningas

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» järgmine number ilmub reedel, 11. mail 1956. a.

Toimetaja R. AULING

„ÕNN KAASA"

TEATRIKÜLASTAJA MÄRKMIKUST

Jällegi avanevad RT «Vanemuise» eesriided. Kuid seekord ei näe me laval mitte vanu kunstimeistreid, vaid oma igapäevaseid sõpru, ülikoolikaaslasi. Need on TRÜ kehakultuuriosakonna tublid entusiastid, kes on ohverdanud palju unetuid öid kunstialtarile, jätkates oma osakonna häid traditsioone — rõõmustada teatrisõpru igal aastal uue lavastusega. Seekord on meil võimalus kaasa elada Viktor Rozovi huvitavale komöödiale «Õnn kaasa!»

Oma koha leidmine elus, kasvatus perekonnas — need on näidendi põhiprobleemideks. Mõlemad need probleemid on ühendatud bioloogiateaduste doktori Pjotr Ivanovitš Averini poja Andrei kujus. Andrei ema Anastasja Jefremova on teinud kõik, et muuta poja elu kergeks ja mugavaks, kuid see pole andnud soovitud tagajärgi. Andekas poiss on muutunud peaaegu loodriks, olles igal sammul täis ootamatuid vempe. Sageli on ta mõtlematult jäme oma ema vastu. Teiselt poolt on aga Andrei haruldaselt tundlik ja siiras, ta tunneb, et ta pole korda saatnud midagi kasulikku. Tal puudub eesmärk elus. Ta on valmis astuma ükskõik millisesse kõrgemasse õppeasutusse. Laval näemegi Andreid kahesuguste mõjustuste keerises. Üheltpoolt sõber Vadim, kes on valmis tungima ellu «köögiukse kaudu», ja ema, kes armastusest poja vastu ja hirmust ta tuleviku ees võib unustada isegi oma väärikuse. Teiseltpoolt sirgjooneline ja aus Aleksei ning teised sõbrad, kellede mõjustusel ja eeskujul Andrei leiab õige tee koha leidmiseks elus.

Kõrvuti Andrei süžeeliiniga jälgib vaataja huviga Andrei venna Arkadi ja Maša Poljakovi vahelisi suhteid.

Vaatamata sellele, et näidendi probleemistik on üldtuntud, on V. Rozov osanud värvikates kujudes anda kaasakiskuva näidendi.

Ja ka lavastus ei petnud lootusi. Lavastaja Haim Drui (TR «Vanemuine») oli suutnud ja osanud noori isetegevuslasi edukalt rakendada ühise eesmärgi, lavastuse teenistusse. Tegevus kulges laval loogiliselt ja läbimõeldult, igas stseenis oli näha lavastaja juhtivat kätt.

Õnnestunult oli teostunud tegelaste valik, ehkki rida osatäitjaid esines laval esmakordselt. Nii oli vastutusrikas ja raske Andrei osa usaldatud Kaido Liivale, kes vaatamata varasemate kogemuste puudumisele suutis anda hea ning täisverelise lavakuju. Kontrolletendusel esinenud mõningane kramplikkus ja kunstlikkus lavalises liikumises, žestides olid kadunud, samuti oli kadunud tendents ülepakkumisele, milline kiusatus võib Andrei kuju juures tekkida.

Varieerumine miimikas, intonatsioonis, vabades žestides, liikumises — kõik see näitab, et K. Liiva on suutnud oma osasse sisse elada. Sellega oli antud ka võimalus lahti mõtestada Andrei keerukas natuur. Nii nagu kirjanik on kavandanud Andrei kuju, nii nägime teda ka laval, seda tänapäeva Joosep Tootsi (tinglikult võttes). Tema käitumine, tema suhtumine ümbritsevasse ellu sai loogilise põhjenduse, mille tagajärjel kerkis selgelt vaataja ette see Andrei omamoodi traagiline elulõik.

Igatahes K. Liiva esimene samm laval oli hea. Loodame vaid, et sellele ei järgne mitte «peapööritus edusammudest», vaid uued ja veelgi paremad saavutused osakonna näiteringi uutes lavastustes järgnevail aastail.

Kui Andrei püüdis, vähemalt tahtis alateadlikult olla aus, saada kasulikuks inimeseks, eksides teadmatusest, oskamatusest, siis Vadim Rosvalov läheb eemale teadlikult rahva huvidest, suhtub põlastusega alamalseisvaisse. Lakeeritud, viisaka «džentelmeni» kuju andis hea mõõdutundega, tasakaalukalt Uno Veski. Tema variserlikkus, karjerism aga põrkuvad Aleksei kindla kuju vastu. V. Rozovil (nagu kõigil meie autoreil) on selle kõige positiivsema kuju andmisel ka kõige rohkem puudusi. Andrei kuju pole autoril individualiseeritud. Seetõttu oli Aleksei osatäitjal Peeter Kaseojal ja lavastajal suuri raskusi, et panna osa kõlama. Kuid seda rõõmustavam on see, et P. Kaseoja andis siin tugeva, mehise ja sirgjoonelise nooruki, Andrei tõelise sõbra karakteri. Kui kontrolletendusel jäi puudus pingest, jõust, siis esietendusel suutis ta panna kaasa elama publiku. Lihtsa kuid veenva mänguga ei jäänud ta mitte üksnes positiivseks kangelaseks, vaid elavaks inimeseks.

Huvitavalt ning humoristlike joontega andis Afanassi Kabanovi kuju üliõpilane Udo Kangur.

Naisosalistest Heli Suvi ja Reet Ehapalu lõid vastava lihtsa tütarlapse Katja Sorokina ning keeruka Galja Davõdova üsnagi õnnestunud karakteri.

Andrei vanema venna näitleja Arkadi osas esines kehakultuuriosakonna õppejõud Roman Nõvandi. Tema juures oli näha, et on tegemist inimesega, kellel on juba lavalisi kogemusi. Nappide vahenditega suutis ta anda hea pildi kibestunud inimesest esimestes piltides ja reipast, elurõõmsast mehest viimastes.

Maša Poljakova osa kehastas üliõpilane Mari-Liis Espe. Maša osa on muidugi raske ja M.-L. Espe on teinud osa kallal tublit tööd. Võrreldes kontrolletendusega oli ta mäng turduvalt paranenud. Edaspidi tuleks siiski pöörata veel tähelepanu liigutuste koordineerimisele ja eriti tekstile. Samuti tuleks töötada veel oma elamuste mitmekülgsema ja reljeefsema esiletoomise kallal.

Kehakultuuriosakonna õppejõud Heino Tidriksaar jättis rahuliku ja veenva mänguga igati usutava pildi doktor Pjotr Ivanovitš Averinist. Kartmata Anastasja Jefremova auväärseid aastaid, esines julgelt tema osas üliõpilane Sirje Meier.

Tehes kokkuvõtet lavastusest tuleb veel kord tunnustada tehtud tööd. Sellega ei taheta öelda, et ei esinenud mõningaid puudusi. Nii tuleb töötada tublisti veel diktsiooni kallal, tuleb arvestada publiku reageeringuid, mis esietendusel lõid mõningaid esinejaid rööpast välja jne.

Kui mõned seltsimehed arvavad, et oleme lavastust liialt kiitnud, siis need võivad positiivset hinnangut kas kümne või enama protsendiga vähendada (vastavalt soovile). Kuid fakt jääb faktiks, et põhiosas olid kõik probleemid lahendatud õigesti ning oli loodud rida meeldejäävaid karaktereid.

Ja kui veel märkida, et kehakultuurlased oma käesoleva lavastusega andsid silmad ette isegi ülekoolilise näiteringi «Rännuaastatele», siis võib ainult soovitada anda näidendile juurde veel mõningat lihvi, et muuta lavastus veelgi paremaks.

Selleks — õnn kaasa!

A. Luur, V. Lindström

MB 03555 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. EESTI — Tellimine nr. 1583

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (302) Reedel, 11. mail 1956. a. IX aastakäik.

Õppejõud ja üliõpilased! Rakendame oma loova energia NLKP XX kongressi otsuste elluviimisele!

ÕPIME KÕIKI KEELI!

Hiljuti toimunud geograafiaringi koosolekul analüüsiti eestikeelseid kaarte ja maateaduse õpikuid. Referendid märkisid, et geograafiliste nimede kirjutamisel eesti keeles esineb sageli ebajärjekindlust ja tehakse palju vigu. Olukorda raskendab asjaolu, et meil pole ilmunud ühtegi sellekohast oskussõnastikku. Koosolekul otsustati võtta ringi tööplaani kollektiivse tööna tähtsamate geograafiliste nimede nimekirjade koostamine. Ülesanne jaotatakse ringi liikmete vahel üksikute maade kaupa. Nimekirjades märgitakse transkriptsioonimärkidega ka võõrnimede õige hääldamine.

Koosolijad toetasid üksmeelselt meil praegu valitsevat seisukohta, et võõrsõnu tuleb kirjutada ja hääldada nii, nagu neid kirjutatakse ja hääldatakse vastavas algkeeles (erandina muidugi ajalooliselt väljakujunenud kohanimed), kuid ühtlasi märgiti, et õige hääldamise vastu patustame me kõik.

Oma sõnavõtus märkis üliõpilane K. Päid, et olukorda saab parandada ainult sel teel, kui õppida kõikide tähtsamate keelte foneetikat. Ta pani ette astuda samme selleks, et järgmisel semestril korraldataks vastavaid fakultatiivseid loenguid. Meie ülikoolis on ju nende läbiviimiseks olemas kõik võimalused. Geograafe rõõmustas koosolekust osavõtnud eesti keele ringi esindaja sm. E. Nooda teade, et mõned tunnid varem olid samale otsusele jõudnud ka meie üliõpilased-filoloogid, kes kõnelesid vajadusest õppida õigesti hääldama nimesid tõlketeostes.

Koosolijad otsustasid üksmeelselt hakata osa võtma sellistest loengutest. Kui igale tähtsamale keelele või keelegrupile pühendada 6—10 loengutundi, kus peale foneetikareeglite ja ebareeglipäraste nimede hääldamise antakse ka mõnede geograafiliste sõnade, nagu mägi, jõgi, järv, maa, linn, küla, tee jt. vasted, võime juba aasta pärast hääldada võõrsõnu õigesti.

M. Vabar

Kõrge tunnustus ülikooli kooridele

Rõõmustavaks sündmuseks kogu meie ülikoolile, eriti aga selle arvukale isetegevuslaste perele on ajakirjanduses enne maipühi avaldatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus TRÜ naiskoori ja Tartu üliõpilasmeeskoori autasustamisest aukirjadega eduka esinemise eest ametiühingute kunstilise isetegevuse ülevaatusel, kus mõlemad koorid paistsid silma koorikunsti kõrge tasemega.

Samas omistati mõlema koori juhile heliloojale R. Ritsingule Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus.

Kõrge tunnustus annab kooridele ja nende juhile uut hoogu eelseisva suursündmuse — üliõpilaste laulupeo ettevalmistamiseks.

Hiljuti lõppes ajalehe «TRÜ» poolt korraldatud luuletuste võistlus. Võistlusest osavõtt oli elav, mis näitab, et meie üliõpilased on huvitatud poeesiast ja luuleloomingust. Toimetusele saabus 65 luuletust ja epigrammi, millest avaldamiskõlblikuks tunnistati 37.

Kriitilisi märkmeid ajalehe «TRÜ» luulevõistlustelt

Võistlustele esitatud luuletuste kvalitatiivsed tulemused jäid kahjuks kvantitatiivsetest mõningal määral nõrgemaks.

Lugejate poolt saabunud hindamisbülletäänide alusel autasustati 10 kõige rohkem hääli saanud luuletust. Välja anti 2 esimest, 3 teist ja 5 kolmandat auhinda. Esimese auhinna said Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane Tiiu Kumm luuletuse «Mälestus» eest ja ajalooosakonna III kursuse üliõpilane Helgi Limberg luuletuse «Kiri kodunt» eest. Teise auhinna said farmaatsiaosakonna V kursuse üliõpilane Riina Dmohhovski luuletuse «Lahkumisel» eest, geograafiaosakonna V kursuse üliõpilane Liivia Vinn luuletuse «Vanad rajad» eest ja geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilane Olavi Keerup luuletuse «Esimene armastus» eest. Kolmas auhind anti TRÜ Pearaamatukogu töötajale Paulopriit Voolaisele luuletuse «Võlujale», L. Vinnile luuletuse «Nooruse linn», eesti filoloogia osakonna V kursuse üliõpilasele August Eelmäele luuletuse «Hällilaul», H. Limbergile luuletuse «Eleegia» ja Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuse üliõpilasele Linda Ruudile luuletuse «Laine toob rannale kivi» eest.

Luuletusvõistlustest osavõtnud autoreist on enamik noored, õpivad ülikoolis, elavad keset kihavat kaasaega — ometi jääb see kaasaeg ja eriti autorite eneste igapäevane elu luuletustest täiesti välja. Iseloomustav temaatikale on kaldumine minevikku, nukrutsemine möödunud aegade ja lahkunud inimeste järele, viljatu pessimism. Kuigi sõda lõppes 11 aastat tagasi, meenutatakse ikka veel sõjas langenud isasid ja poegi, lahkunud armsamaid. Jätkem minevik ja lähenegem enam tänapäevale! Tänapäeva noorte elu leiame vähestes luuletustes. Mainigem neist luuletusi «Esimene armastus», «Suuskadel» ja «Lahkumislaul». Värske ja elava pildi annab ka luuletus «Ootehommik», mis aga jääb ebaselgeks.

Hulgaliselt on noorte autorite poolt kirjutatud loodusluuletusi, eriti merest. Enamik neist ei suuda öelda midagi isikupärast ja meeldejäävat. Hea poeetilise pildi annab vaid luuletus «Laine toob rannale kivi», mis on kogu võistluse üks õnnestunumaid luuletusi, kuigi ka siin on tunda kallakut pessimismi poole.

Võistlustel on esindatud ka teine äärmus, mis peaaegu ilma poeetilistele piltideta jagavad meile tõdesid, et vanasti oli elu äärmiselt halb ja nüüd sammume kommunismi poole. Õnneks ei ole selliseid luuletusi palju. Musternäiteks on siin luuletus «NLKP XX kongress».

Kõlavad sõnad ja tühi paatos ei anna luuletuse lugejale mingit elamust. Sama, kuigi mitte nii teravalt, võib ette heita luuletustele «Valima», «Õppivale noorsoole» ja mõnedele teistele. Iseloomustav on õpetliku või mingi loosungilise stroofi või stroofide lisamine ka üsnagi värskete luuletuste lõppu (luuletused «Isa!», «Mälestus pojast»). Paljudel autoritel tuleb õppida värsivormis oma mõtteid selgemini väljendama. Raske on taibata autori sisulisi kavatsusi luuletustes «Kolm sõpra», «Elulennuk», üksikutes looduspiltides («Moment suvest», «Sügispilt», «Kevadmõtted»). Viimaste puhul on tunda ka tugevat dekadentlikku kallakut.

Palju ja hoolikalt tuleks sõnamaterjali kallal töötada autoril, kelle luuletused tulid toimetusse märgusõna all «Mardus». Võib-olla üsnagi hea sisu kaob mainitud autori luuletustes lohisevate kunstlike ja ebasobivate väljenduste taha. Sisu ei saa vormist lahutada ja halva vormi puhul ei saa juttu olla heast luuletusest. Meie noored luuletajad võiksid mõelda ka sellele, et iga teema käsitlemiseks ei sobi kõik värsimõõdud. Näiteks annab trohheus luuletusele «Eleegia» täiesti vemmalvärsiliku ilme, mis muudab naeruväärseks ka selles peituva sisu, kuigi luuletus räägib tõsisest armastusest. Vemmalvärsi mulje jääb ka luuletusest «Emajõgi». Luuletus «Sügisõhtu Toomel» ei suuda meile anda mingit elamust just sellepärast, et autor on siin stiilivõtetega liialdanud.

Eraldi puudutaksin mõne sõnaga satiirilisi luuletusi.

Satiir on võitlusrelv ja tuleb valida nähtusi, mis väärivad seda, et nende vastu relva tõsta. Ei ole mõtet sõdida kübarasulgede ja huulepulga vastu, nagu teeb seda üks autoreid märgusõna all «ONG» kolmes pikas luuletuses. Satiiriliselt teravdamata, väga ebamääraselt pahede vastu suunatud on ka teised sama autori luuletused «Närvid» ja «Oraatori ettevalmistused kõneks».

Satiiris tuleb meeles pidada, et käsitletav pahe ei jääks hukka mõistmata; muidugi mitte lõppmoraali abil, vaid see peab toimuma kogu luuletuses. Vajaka hukkamõistust jääb luuletuses «Enne kohale määramist». Autoril on siiski eeldusi satiiriliste palade kirjutamiseks. Sama võib öelda luuletuse «Õnne pole mulle antud» autori kohta.

Pooleldi satiiriliseks tuleb pidada ka luuletust «Ehitajatele». Teema poolest oleks võinud tulla sellest hea satiir, antud kujul on ta kahjuks aga ainult väga pessimistlik ja veniv luuletus.

Äärmiselt ohtlik kallak satiiris on kaldumine labasusse, mida tundub luuletuses «Nägin lõnkumas . . .». Mainitud luuletus kannatab ka suurte vormiliste puuduste all. Ruumipuuduse tõttu pole võimalik käsitleda kõiki võistlusele saadetud luuletusi. Püüdsin siin välja tuua ainult mõningad tüüpilised puudused, milliste kõrvaldamine aitaks autoritel oma loomingulisel teel edasi minna. Ühe või kahe luuletuse järgi ei saa kunagi öelda, kas autoril on annet või mitte. Peaasi — tuleb palju töötada.

I. Süvalep

Võtkem eeskuju parimatest tubadest

Käesoleva semestri alguses kuulutasid TRÜ komsomoli- ja ametiühingukomitee välja sotsialistliku võistluse TRÜ parimale ühiselamule ning parimale toale ühiselamus.

Peab märkima, et enamikus ühiselamutes leidis sotsialistlik võistlus elavat vastukaja ning seetõttu tõusis tunduvalt ühiselamutes elamiskultuur, elavnes üliõpilaste osavõtt ühiselamus läbiviidavatest üritustest, vähenesid ühiselamu sisekorra eeskirjade rikkumiste juhud. Hoogsalt arenes sotsialistlik võistlus just neis ühiselamutes, kus ühiselamu nõukogud olid selle aktiivseteks organiseerijateks ning innustajateks.

Seetõttu valitseski Kastani tänava ühiselamus (nõukogu esimees S. Antla) elutubades ja üldkasutatavates ruumides eeskujulik kord, ühiselamu nõukogu suutis võistluse viia iga üksiku üliõpilaseni. Selleks aitasid igati kaasa ühiselamu seinaleht, regulaarselt läbiviidud sanitaarkontrollid ning pidev sotsialistliku võistluse käigu kajastamine vastavas graafikus. Hästi oli organiseeritud üliõpilasvalve ja võimaluse piires viidi läbi ülesühiselamulisi üritusi, nagu kabevõistlus jms.

Märkimata ei saa jätta ka Pälsoni t. ühiselamu nõukogu (esimees K. Soonets) ning kogu kollektiivi head tööd oma ühiselamu mugavaks muutmisel. Selleks viidi pidevalt iga kuu läbi sanitaarpäevad, seinalehes «piitsutati» korratuid tubasid ning sanitaarkontrolli külaskäigud tubadesse toimusid regulaarselt. Seetõttu tekkiski ühiselamu nõukogul raskusi parima toa väljaselgitamisel, kuna esimesele kohale pretendeerijaid oli palju. Lõpuks otsustati anda parima toa nimetus kogu korrusele.

Sellevastu suhtus ükskõikselt võistlusse Kingissepa t. nr. 68 ühiselamu kollektiiv. Võistluse hoogustamiseks ei teinud midagi ära ka ühiselamu nõukogu (esimees S. Kask). Vaatamata sellele, et siin elavad tütarlapsed ning pealegi tulevased arstid, jätab puhtus ja kord üldkasutatavais ruumides ja enamikes tubades palju soovida. Sanitaarkontroll püüab aga inimesi võimalikult vähe tülitada. Vähe oli sotsialistliku võistluse läbiviimisel tunda ühiselamu nõukogu (esimees R. Maltis) organiseerivat osa ka Ülikooli t. ühiselamus. Rohkem oleks pidanud sotsialistlikule võistlusele tähelepanu pöörama ka Tiigi t. ühiselamu kollektiiv ja nõukogu (esimees A. Suur).

Tehes kokkuvõtet ühiselamuvahelisest sotsialistlikust võistlusest otsustasid TRÜ komsomoli- ja ametiühingukomitee ning administratsioon TRÜ parimaks ühiselamuks tunnistada Kastani t. ühiselamu (nõukogu esimees S. Antla) ning premeerida ühiselamu nõukogu ekskursiooniga Riiga või Leningradi.

Parimateks tubadeks ühiselamutes osutusid: Tiigi t. ühiselamus tuba nr. 92, Kastani t. ühiselamus tuba nr. 39, Näituse t. ühiselamus tuba nr. 19, Ülikooli t. ühiselamus tuba nr. 38, Nõukogude väljaku ühiselamus tuba nr. 64, Kingissepa t. nr. 68 ühiselamus tuba nr. 9, Pälsoni t. ühiselamus IV korrus.

Kõiki paremaid tubasid otsustas TRÜ komsomoli- ja ametiühingukomitee ning administratsioon autasustada rändlipuga ja premeerida kas raadio, maali või seinapeegliga.

Jääb soovida, et parimad ühiselamud veelgi tõstaksid oma elamiskultuuri ning organiseeriksid rohkem huvitavaid üritusi, mahajääjad aga püüaksid järele jõuda parimatele.

L. Teplenkov

Šeflusaluses kolhoosis

Mööndunud puhkepäeval korraldas Arsteiteaduskonna šefluskomisjon järjekordse väljasõidu Elva rajooni oma šeflusalusesse Emajõe kolhoosi.

Huvitava ja sisuka loenguga teemal «Südamehaigused ja nendest hoidumine» esines kolhoosnikutele meditsiiniliste teaduste kandidaat dotsent K. Kõrge.

Et loengu teema oli väga aktuaalne, siis tuli väiksel Tamme rahvamajal mahutada ligi sada viiskümmend kuulajat. Loengut jälgiti huviga ja lektorile esitati arvukalt küsimusi. Pärast küsimustele põhjalikku vastamist andis dotsent Kõrge veel individuaalseid erialaseid konsultatsioone.

Pärast loengut demonstreeriti TRÜ kinokabineti poolt filme «Hoidke südant» ja «Elu lätteil».

Üritus oli igati õnnestunud. Kolhoosnikud avaldasid soovi, et lähemal ajal toimuks niisamasugune loeng teemal «Vähktõbi ja selle ravi».

Õ. Luht

SELGUSID LUULETÕLGETE JA PROOSAVÕISTLUSE TULEMUSED

1. maiks selgusid luuletõlgete ja proosavõistluse tulemused.

Üldse saabus võistlusele 55 luuletõlget vene, saksa, leedu, rumeenia, serbia, kreeka, itaalia, kurdi ja hiina keelest ning 9 algupärast proosatööd.

Tõlgete alal anti esimene auhind I kursuse eesti filoloogile Mihkel Loodusele Salomeja Nerise luuletuste «Sinisõsar-Vilija» ja «Kodumaa» tõlgete eest leedu keelest. Teise auhinna said Pent Nurmekund Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedrist kurdi rahvalaulu «Käläšo» tõlke eest ja Riina Dmohhovski farmaatsiaosakonna V kursuselt Schilleri luuletuse «Pegasus ikkes» tõlke eest. P. Nurmekund sai ka kolmanda auhinna rea hiina luuletaja Li Po luuletuste tõlgete eest. Reet Reiljan eesti filoloogia III kursuselt sai kolmanda auhinna Lebedev-Kumatši «Hällilaulu» tõlke eest vene keelest. I kursuse eesti filoloog Valdur Rebane sai ergutuspreemia Gribatšovi «Laulu» tõlke eest vene keelest.

Proosa alal otsustati esimest ja teist auhinda mitte välja anda. Kolmandad auhinnad anti V kursuse loogika-psühholoogia osakonna üliõpilasele Einar Maasikule laastu «Teekaaslane» eest ja III kursuse eesti filoloogile Martin Neithalile jutu «Esimene palgapäev» eest. Voldemar Solman Õigusteaduskonna III kursuselt sai ergutuspreemia lühijutu «Kiri» eest.

H. Kään,
žürii esimees

Kiri HIROSHIMAST

Hiljuti saabus meie ülikoolile kiri Jaapanist, milles avaldatakse soovi astuda kirjavahetusse meie üliõpilastega. Järgnevalt avaldame saabunud kirja teksti:

Hiroshima, March 5, 1956

Dear Sir,

I am interested in corresponding with young Estonians in academical circles, or other fields.

I am a student who am studying philology at a graduate school. I should be delighted if you will help this attempt for me, and arrange somebody who is interested in corresponding. Any language as English, Russian, French and German would be available for me, but I rather prefer to correspond in the Estonian language, because I have just begun to study the Estonian languange and literature; especially in the achievements of «Kalevipoeg», Ernst Peterson, Mait Metsanurk, Juhan Liiv, Anton H. Tammsaare's «Tõde ja õigus», Friedebert Tuglas, Jaan Oksa, Gustav Suits, Villem Ridala, Marie Under, Johannes Semper, August Gailit, Oskar Luts, August Kitzberg etc. wish I could be informed more references on the Estonian language and literature from you, and purchasing, especially of modern poets and writers. I intend to introduce to Japan the Estonian language and literature, translating into Japanese. I should be very happy, if find any possibility to obtain those books. Also I hope some day I can specialize in the Estonian language and literature further at your University. Regarding such possibility I would like to learn all necessary information.

I am quite sure that we could establish our friendships through our correspondence, and preserve peace of the world and the happiness of mankind. I would be very pleased to hear from you soon.

Sincerly yours
H. Nobumori

TRÜ parteiorganisatsioonis

Reedel, 11. mail algusega kell 17 toimub Tartu Riikliku Ülikooli aulas ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras:
1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. TRÜ rektori prof. F. Klementi ettekanne.

Kõigile turismihuvilistele!

Turismisektsioon korraldab 19.—20. maini k. a. Vellaveres üleülikoolilise turistide kokkutuleku, mille kavas on mitmesuguseid turismialaseid üritusi, massmänge ja lõkkeõhtu.

Jälgige teadetetahvlit «Turist» peahoones!

Lehekülg meie Leningradi sõpradelt

MEIE TEADLASTE TÖÖD

Leningradi ülikooli 12 teaduskonnas toimub hiiglaslik teaduslik uurimistöö. Õpetlased keskendavad oma loomingulised pingutused aktuaalsete teaduslik-tehniliste probleemide lahendamisele.

Mitte ainult Leningradis, vaid ka meie kodumaa kõige kaugemates nurkades kasutatakse ülikooli teadlaste uurimusi ja meetodeid. Paljude Leningradi ülikooli õpetlaste nimed on hästi tuntud ka välismaal.

Käesoleval ajal arutavad kõikide teaduskondade õpetatud nõukogud teaduse ülesandeid NLKP XX kongressi otsuste valguses. Kõige intensiivsem uurimistöö peab kuuendal viisaastakul toimuma tuumafüüsika, rakendusmatemaatika, fotosünteesi, valkude keemia ja eksperimetaalse psühholoogia valdkondadest.

Uuritakse küsimust põllumajanduse konkreetsest abistamisest.

Ülikoolis on praegu organiseerimisel üle 40 teadusliku ekspeditsiooni. Nende ülesanded on väga mitmekesised. Üks neist sõidab Kesk-Aasiasse, et vaadelda Marssi suure vastasseisu ajal. Ärasõiduks Lätti, Kama ja Obi jõele ja Jaapani mere rannikule valmistuvad ekspeditsioonid, millede eesmärgiks on kalavarude taastamise ja uute kalapüügirajoonide kasutusele võtmise uurimine. Dialektoloogidel on palju tööd Arhangelski oblasti vene põhjamurrete uurimisel. Uuralisse, Taga-Kaukaasiasse, Volgamaadele, Koola poolsaarele ja paljudesse teistesse maa rajoonidesse sõidavad geoloogid. Suurt huvi pakub Põhja-Podoolia ja Galitsi-Volõõnia arheoloogiliste ekspeditsioonide ettevalmistamine. Nende uurimused võivad täielikumalt valgustada mõningaid Vene ajaloo küsimusi.

Leningradi ülikooli XII teadusliku sessioonil tegi professor M. K. Karger ettekande «Galitsi-Volõõnia arhitektuurilis-arheoloogilise ekspeditsiooni põhilised töötagajärjed 1955. aastal». Arheoloogide uurimused jätkuvad.

Nimetatud sessioon pühendas üldse palju tähelepanu ajaloo küsimustele. Plenaaristungil esines prof. V. V. Mavrodin ettekandega «Vanimad andmed slaavlastest». Ajalooteaduste sektsiooni istungil kuulati ära 13 ettekannet NLKP, NSVL ja üldise ajaloo mitmesugustel teemadel.

Palju uut on viimasel ajal teinud Idamaade uurijad. Idamaade teaduskonna õpetlaste põhiliseks teemaks on piiritaguse Oriendi rahvaste kultuur ja vabadusliikumine kolooniais. Praegu töötatakse kaheköitelise «Ida ja Aafrika maade ajaloo» koostamisel. Teaduskonna õppejõudude seas kohtame Hiina, Vietnami ja Indoneesia õpetlasi.

Mitmekesised on füüsikute uurimistööde teemad. Akadeemik A. A. Lebedev viib läbi uurimistööd pooljuhtide fotoelektriliste omaduste valdkonnas. Akadeemik V. A. Fok uurib elementaarosade kvantide teooriat. NSVL Teaduste Akadeemia korrespondeeriva liikme B. S. Dželepovi töö teemaks on «Tuuma spektroskoopia». Kõigil teaduse aladel töötab pingeliselt õpetlaste loov mõte.

Praegu kirjutab üle 100 inimese doktoriväitekirja. 1956. a. nelja kuu jooksul on neli mitmesugust kaastöölist saanud doktori kraadi. Need on dotsendid I. N. Bušmakin ja D. I. Goldberg ja vanemad teaduslikud kaastöölised A. A. Nitsenko ja N. I. Kalitejevski. Seitse inimest valmistub doktoriväitekirja kaitsmiseks.

Nende või teiste küsimuste teadusliku uurimisega tegelevad oma erialal ka paljud üliõpilased. Igas teaduskonnas on Üliõpilaste Teaduslik Ühing, mille istungitel kuulatakse ära ettekandeid, arutatakse erialase kirjanduse uudiseid.

Väärtuslikumad üliõpilaste uurimused trükitakse ära ajakirjades. Meie üliõpilased võtavad aktiivselt osa ka praegu toimuvast ülelinnalisest üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatusest.

Leningradi ülikoolil on sidemed suure hulga välismaa teaduslike uurimis- ja õppeasutustega. Paljud teadlased viibisid mitmesuguste delegatsioonide koosseisus Inglismaal, Indias ja Jugoslaavias. Äsja saabus Indiast ülikooli rektor NSVL Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige A. D. Aleksandrov. Üheks välissidemete vormiks on teaduslike väljaannete vahetamine Oxfordi, Kolumbia, Tokio, Pekingi, Delhi, Stokholmi, Helsingi, Sofia ja teiste ülikoolidega.

V. Kreidenkov

UUT LENINGRADI ÜLIKOOLIS

Füüsikateaduskonnas lõpetatakse tsüklotroni laboratooriumi montaaži. See annab ülikooli teadlastele-füüsikutele võimaluse läbi viia laialdasi ja sügavaid uurimusi aatomituuma kohta.

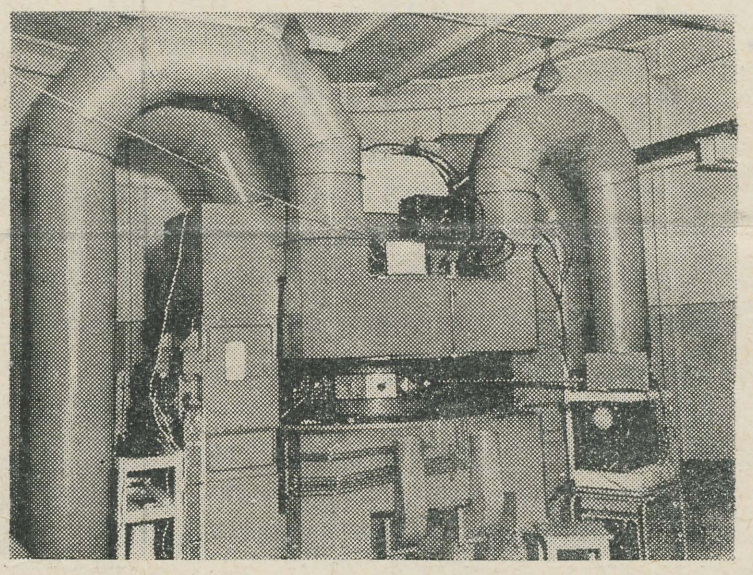

Fotol: Tsüklotroni üldvaade.

SIIN TÖÖTAS SUUR ÕPETLANE

Meie ülikooli peahoones avati pärast reorganiseerimist uuesti D. I. Mendelejevi muuseumkabinet. Siin tegi suur vene õpetlane peaaegu veerand sajandit oma teaduslikku tööd, avastas keemiliste elementide perioodilisuse seaduse ja kirjutas palju töid, mis on hiigla suure tähtsusega vene ja maailma keemiateaduse arengus. Nende seas on ka ta klassikaline töö «Keemia alused».

Muuseumil on rikkalikud kogud. Neis on Mendelejevi teoste kogu — 55 köidet, tema isiklik raamatukogu, milles on 16 000 raamatut, paljud isiklikud asjad ja mõned vahendid tema laboratooriumist.

H. Kink

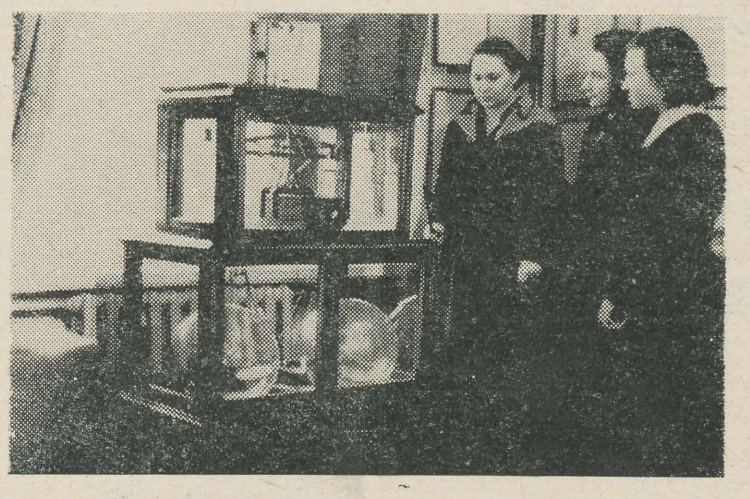

Fotol: Ekskursioonijuht I. P. Filimonova jutustab üliõpilastele kahekorruselistest kaaludest, mis konstrueeris D. I. Mendelejev gaaside kaalumiseks.

INDIAS

Käesoleva aasta veebruaris viibisin ma Indias nõukogude teadlaste delegatsiooni koosseisus, mis võttis osa rahvusvahelise konverentsi tööst Lõuna-Aasia maades matemaatilise hariduse küsimustes.

On muidugi raske jutustada lühidalt neist muljetest, mis jättis meisse suurepärane maa. Bombays me elasime võõrastemajas «Tadž-Mahala», mis asetses lahe kaldal. Võõrastemaja akendest oli näha, kuidas pimestavalt helgib lõunamaa päikese kiirte all laht ja kuuma udu vinesse upuvad horisondil saarte piirjooned.

Võõrastemaja ees oli väljak, aga selle taga instituut, milles toimusid konverentsi istungid.

Ükskord tegi pärast istungit India tuttav majandusteadlane mulle ettepaneku sooritada sõit mööda linna. Me istusime autosse. Vilksatavad mööda paljukorruselised majad, seejärel sõidame linna kaubanduslikku osa, kus asuvad väikesed kitsad tänavad, mille äärtel venivad poekesed, töökojad ja kaubakontorid. Siit välja jõudes sõidame jällegi mööda suurlinna laia tänavat: sõidavad uusimat tüüpi limusiinid, trotuaaridel kirju rahvahulk. Siin võib näha nii elegantseid mehi valgetes euroopa kostüümides kui naisi euroopa rõivastes ja kõige mitmekesisemaid ja kirevavärvilisemaid india rõivaid.

Järk-järgult läksime üle sundimatule keskustelule. Puudutasime ka küsimust Indiast. Mu teekaaslane ütles, et ülesanne, mis seisab praegu India ees, on väga raske — ei ole nii kerge ehitada üles rahvuslikku tööstust ja eriti raske-tööstust peaaegu tühjal kohal.

Teel astusime sisse raamatukauplusse, ostsime sealt brošüüri «Teine viie aasta plaan Indias», kus on näidatud india rahva tee paremale elule.

India on imedemaa, eksootika maa. Siin võib näha iidseid templeid — arhitektuuri ja kunsti mälestussambad, ja nagu möödunud sajanditest tulid tänapäeva ka fakiirid pikkade habemetega ja valgete laubale joonistatud joontega ja «astroloog», kes ennustas kõigile saatust, samuti ka madudetaltsutaja, kes kutsus monotoonse vileheliga kobrad korvist jne.

Kuid muidugi ei jätnud kõige sügavamat muljet sõidust mitte eksootika ega looduslik mitmekesisus. Vestlused lihtsa, suurepärase India rahvaga — need jäävad mulle meelde alatiseks.

Näidates oma maad räägitakse: «See on India, mille õitsengu nimel me töötame ja võitleme.»

Tõesti, ülesanded, mis seisavad praegu India ees, on rasked, kuid esinedes üliõpilaste ees Delhis, ütlesin ma: «Te olete õnnelikud sellepärast, et teie ees seisavad need hiiglaslikud, rasked, kuid seda enam üllad ülesanded: töötada ja võidelda majandusliku ja kultuurilise tõusu eest, oma suure rahva õitsengu eest. Meie mõistame nende ülesannete suurust oma kogemuste järgi ja seda suurem on meie kaastunne India rahva pingutustele, seda siiram meie sõprus.»

Prof. **A. Aleksandrov,**
Leningradi ülikooli rektor,
NSVL TA korrespondeeriv liige

Suure elu künnisel

Iga inimese elus on päevi, mis jäävad alatiseks meelde. Selliseks päevaks oli Nataša Banki jaoks 6. aprill.

Nataša läks aeglaselt mööda kaldaäärset teed, nautides päikesekiirte peegeldust jões, temast sammusid mööda üliõpilased, rutates loengule. Nagu nemad nii sisenes ka Nataša iga päev viie aasta jooksul sellesse massiivse uksega hoonesse ja kuulas õppejõudude loenguid. Ning täna saabus päev, kus ta peab kaitsma oma õigust õpetada nõukogude lapsi.

Kell 5 õhtul on vene kirjanduse kabinetti kogunenud üliõpilased ja õppejõud. Mõned vestlevad elavalt, vaidlevad. Kuid peatselt vaibub kära, diplomitööd kutsutakse kaitsma Nataša Bank. Ta närveerib veidi, kuid saalist vaatavad sõprade silmad...

Nataša analüüsis oma diplomitöös O. F. Bergholzi loomingut ja leidis selles palju uut, mida seni poldud esile toodud luuletajanna üksikute teoste retsensioonides. Diplomand tõi esile Bergholzi maailmavaate iseärasused, tungis ta loomingu psühholoogiasse. Eriti üksikasjalikult mõtestas Nataša lahti sõjaperioodist pärinevad luuletused, milles «O. Bergholz näitas end kui luuletajat ja inimest, kes on valmis jagama oma rahvaga kõiki tema hädasid ja kannatusi.» Diplomitöös võib leida huvitavaid fakte luuletajanna eluloost. Töös on ära toodud hulgalised kirjad, mis O. F. Bergholz saab maa kõigist nurkadest erineva elukutse ja vanusega inimestelt.

Diplomitöö kaitsmisel oli ka O. F. Bergholz. Liigutatuna suusõgavalt ja õigesti tunnetada värsse. Oleks vaja olnud kriitilisemalt suhtuda minu sõjajärgsetesse luuletustesse: neis on vähe tõde. Armastage nõukogude poeesiat ja kritiseerige seda karmimalt.»

Fotol: N. Bank oma sõbrataride keskel.

rest tähelepanust oma loomingu vastu ütles Olga Feodorovna: «Mind võlus Nataša töös armastus luule vastu. Me olime omal ajal armunud Majakovskisse, Bagritskisse... Nataša oskab erakordselt Pärast kaitsmist õnnitlesid sõbratarid soojalt Natašat ja tõid talle vaasi kannikestega. Need varajased lilled tähistasid noore spetsialisti esimest edusammu teel suurde ellu.

N. Babina

KUIDAS ME VEEDAME SUVE

SÕNA ON ÜLIÕPILASTEL...

...Suve saadan mööda Kuriili saartel. Tegelen nende saarte botaanika kohta käivate tööde süstematiseerimisega. Töö on huvitav.

I. Drozdova,
Bioloogia-Mullateaduskonna IV kursuse üliõpilane

...Sel aastal tulin ma esikohale ülikooli esivõistlustel sambomaadluses raskekaalus. Suvel sõidan Moskvasse ja võtan osa NSV Liidu rahvaste spartakiaadist.

M. Sidorok,
Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane

...Kui me sõitsime Nõukogude Liitu, nägin ma Siberi ja Volgamaade linnu. Nüüd tahaksin minna lõunasse, Krimmi.

Li Sen-Gen,
Ajalooteaduskonna I kursus

...Juuli lõpus sõidan arheoloogilise ekspeditsiooniga Samarkandi oblastisse Usbekistani.

A. Pavitski,
Filosoofiateaduskonna II kursus

...Suvel sooritan turismimatka mööda Tšehhoslovakkiat.

V. Košelev,
Õigusteaduskonna I kursus

Toimetaja R. AULING

MB 03603 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1703

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (303) Reedel, 18. mail 1956. a. IX aastakäik.

Esperanto — rahvusvahelise suhtlemise tähtis vahend

Üheks meie vältimatuks ülesandeks on rahu kindlustamine maailmas. Ülemaailmne rahu on võimalik siis, kui eri maailmaosades erinevate veendumuste ja harjumustega inimesed saavad üksteisest õigesti aru, austavad üksteist ning võitlevad selle vastu, et ühed inimesed ekspluateerivad teisi. Ülemaailmne rahukaitseliikumine leiab kõikjal üha enam poolehoidu. Koostöö eri maade ja rahvaste vahel tiheneb iga aastaga, iga kuuga. Üheks abinõuks vastastikuseks õigeks mõistmiseks on üksteisest arusaamine kõnes ja kirjas. Suured rahvusvahelised keeled, nagu inglise, vene, hispaania, prantsuse jne. keel on kujunenud rahvusvaheliselt tähtsaks suhtlemisvahendiks. Neid keeli õpitakse ulatuslikult ning nende tundmine hõlbustab maakera eri osade elanikel üksteist mõista. Viimasel ajal on ülemaailmne rahukaitseliikumine hakanud üha enam kasutama oma väljaannetes ka kunstlikku keelt — esperantot. On hakanud ilmuma rahvusvaheline ajakiri «Paco» («Rahu»), mille eri numbreid trükitakse eri maades ning mis toob esperanto keeles lühiülevaateid nendest saavutustest, mida on vahepeal rahu kindlustamisel korda saadetud. Ühinenud Rahvaste Hariduse-, Teaduse- ja Kultuuriküsimuste Organisatsioon võttis oma plenaaristungil 1954. aasta lõpus vastu resolutsiooni, milles tunnustatakse, et esperanto on tähtsaks teguriks kultuurialases suhtlemises ning maailma rahvaste üksteisele lähendamises. Äsja hakkas Moskvas ilmuma bülletään (vene keeles), mis annab informatsiooni esperanto kasutuselevõtmisest. Ajalehes «Московский комсомолец» on ilmunud rida kirjutisi, milles juhitakse tähelepanu sellele, kui vajalik on esperanto oskus 1957. aasta suvel toimuval VI ülemaailmsel noorsoo festivalil. Juba eelnenud festivalil oli esperantol abikeelena üsnagi silmapaistev osa. NSV Liidu Teaduste Akadeemia Keeleteaduse Instituudis on filoloogiateaduste doktori J. Bokarjovi juhtimisel moodustatud keskus, mis on hakanud organiseerima esperanto levitamist ja õpetamist NSV Liidus. Eri liiduvabariikide ning keskajalehtedes ongi juba ilmunud kirjutisi ning märkmeid esperanto kohta.

Leningradi noorte isetegevuslaste ansambel on avaldanud üleskutse kõigile VI ülemaailmsest noorsoo festivalist osavõtjaile, kus öeldakse muuseas:

«Viimasest festivalist võtsid osa enam kui sada esindajat mitmekümnest maast, kes rahvusvahelise keele esperanto abil võisid vabalt omavahel kõnelda. Otsustasime selle kiiresti ning lühikese ajaga äraõpitava keele selgeks õppida veel enne festivali, et saaksime vabalt suhelda kõigi nendega teie hulgast, kes seda keelt samuti valdavad».

Rahvusvaheliselt on tekitanud suurt tähelepanu see fakt, et NSV Liidu välisminister V. M. Molotov saatis esperantokeelse kirja Jaapani, Hiina Rahvavabariigi ja NSV Liidu Vaheliste Suhete Taastamise Jaapani Rahvusnõukogu peasekretärile Kan Majimale.

Mis põhjusel on just esperantole hakatud pöörama sellist tähelepanu rahvusvahelise abikeelena? Et esperanto võiks saada üheks tõhusaks rahvusvaheliseks keeleks, seda eeldab selle keele lihtsus, mille tõttu ta on eriti kergesti äraõpitav. Suur osa esperanto sõnavara koosneb rahvusvaheliselt juba tarvitusel olevatest sõnatüvedest. Esperanto keeles ei ole ühtki grammatilist erandit. Kõik käänamise ja pööramise reeglid ning derivatsioon on äärmiselt lihtsad ning seega kergesti meelespeetavad. Nõnda näiteks võib sõnatüvest p a r o l moodustada palju sõnu ja vorme: p a r o l o — kõne (nimisõna), p a r o l a — (vastav omadussõna), p a r o l i — kõnelema, p a r o l a s — (olevik), m i p a r o l a s — mina kõnelen, l i p a r o l a s — tema kõneleb, v i p a r o l a s — teie kõnelete, p a r o l i s (minevik), p a r o l o s (tulevik), p a r o l u s (tingiv kõneviis), p a r o l a n t e — kõneldes, p a r o l a d o — kõnelemine, p a r o l a n t o — kõneleja, p a r o l e m a — kõnekas, kõnehimuline jne.

Inimkonnal on palju suuri saavutusi paljudel aladel, mis alguses on näinud võimatutena või fantastilistena. Sellisena võib näida esimesel pilgul ka kunstlik keel, mis vastaks tõelise keele olemusele. Ent see on siiski võimalik. On esitatud mitu kunstliku keele projekti, millest esperanto on seni osutunud kõige praktilisemaks, ning otstarbekamaks. Esperanto on keel, millel on oma sõnavara ja oma grammatiline ehitus, millel on oma foneetika ja semantika. Tegelikkus on osutanud, et seda keelt võib rahvusvaheliselt tarvitada. Sellepärast on hakatudki seda õpetama eri maade kõrgemates ja keskkoolides.

Prof. **P. Ariste**

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 22. mail algusega kell 17 toimub TRÜ aulas ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek.

Päevakorras:

1. **Uute liikmete vastuvõtmine.**
2. **Aruanne büroo tööst.**
3. **Büroo valimised.**

Parteibüroo

Teistest kõrgemate õppeasutustest

KAS ANTARKTIS ON MANNER?

1. juulist 1957. kuni 31. detsembrini 1958 toimub rahvusvaheline geofüüsiline aasta.

Ettevalmistustest selleks sündmuseks jutustas Leningradi Riikliku Ülikooli füüsikalise geograafia kateedri juhataja NSVL Teaduste Akadeemia korrespondeeriv liige prof. S. V. Kalesnik järgmist:

«Käesoleva aasta oktoobris kavatseb Nõukogude Liidu Teaduste Akadeemia organiseerida ekspeditsiooni Antarktisesse. Teadlased uurivad Štakelbergi barjääri rajoone ja Kuninganna Mary maad. Meie kateedri poolt võtavad ekspeditsioonist osa mina ja assistent V. B. Ivanov.»

Geofüüsikud uurivad Antarktise jääkatet, jääliustike pinnavorme, jää ehitust, selle liikumist, samuti ka ainese kuhjumise ja kulumise protsesse jääliustikus. See töö aitab õpetlasi lahendada üht Antarktise põhilistest teaduslikest probleemidest: mida kujutab endast Antarktis — ühtset mandrit, saarestikku või kaht iseseisvat mandrit?

Abiks seinalehtede toimetustele

Õppigem paremate kogemustest

Tänavu tähistati meil ülikoolis ajakirjanduse päeva seinalehtede näitusega. Näitusel olid peaaegu kõigi osakondade seinalehed, samuti ülikooli mastaabiga «Poks» ja «Pilk Maailma».

Enamus seinalehe numbreid oli pühendatud 1. maile. See eeldaks nagu iseenesest kevadisi, rõõmsaid meeleolusid, vähemalt maipühadele pühendatud materjalides. Mõnel pool me seda märkamegi. Eesti filoloogide häälekandja «Tõde» avab numbri Valter Kruudi kevadluuletusega. Tulevased majandusteadlased on seekord eemaldunud rangest statistika ja plaanide maailmast ning annavad lüürilise juhtkirja. Nende seinalehtede algatust tuleb selles osas heaks kiita. «Ökonomisti» juhtkirjale tuleb ette heita vaid liigset vabadust keelereeglite suhtes, eriti sõnade järjekorra osas.

Enamusele seinalehtedest on ilmselt mõju avaldanud päikeseta kevadilm, mis muutis ka maijuhtkirjad halliks ja igavaks. Selles mõttes paistavad eriti silma «Stomatoloog» ja «Progressiivne Farmaatsia» oma trafaretsete, üldsõnaliste juhtkirjadega. Parem siis juba tõepoolest jätta maijuhtkiri andmata ja tuua selle asemel asjalik juhtkiri mõnest teisest osakonnas aktuaalsest probleemist, nagu seda tegid «Juristi» ja «Bioloogia» toimetused.

Rahule võib jääda «Geograafi Hääle» asjalikust töömeeleolust kantud juhtkirjaga. Ka ajaloolaste 1934. aasta 1. mai sündmustele pühendatud kirjutus osavõtja sm. Sõštšikovi sulest on teretulnud vorm sellise tähtpäeva äramärkimiseks.

Õieti ongi juhtkirjad ainukesed maile pühendatud materjalid, kui maha arvata mõnede seinalehtede vastavasisulised loosungid. Loosungite vastu iseenesest ei ole muidugi midagi öelda. Kui need on aga asetatud sobimatult ja pealegi hallvasti kujundatult nagu vene filoloogidel, siis lubatagu kahelda nende otstarbekuses.

Õige mitmetes numbrites on juttu ÜTÜ X teaduslikust konverentsist. «Progressiivsel Farmaatsial» ongi õieti konverentsi erinumber. Kui unustada kolm nädalat, mis konverentsist olid möödunud seinalehe ilmumise ajaks, ei saa sellise numbri vastu midagi öelda, eriti kui arvestada sisukaid artikleid ja õnnestunud fotomontaaži.

Hiljuti lõppes ülikooli isetegevusolümpiaadi üks etapp — teaduskonnaõhtud. Hea, analüüsiva artikli on sellest toonud «Kehakultuur». Ei saa aga leppida allkirja puudumisega, pealegi kui artikkel on «mina»-vormis kirjutatud. Olulisi probleeme on olümpiaadimärkmeis tõstatanud «Jurist».

Teistest artiklitest tuleks esile tõsta A. Oraspõllu «Seinalehe kaastööst» («Vasar»). See artikkel oleks tulnud avaldada aga mitte õppeaasta lõpus, vaid alguses.

Hea on «Kehakultuuri» algatus: avaldada mõtteid ülikooli sportlaste oodatavaist tulemustest algaval suvehooajal. Seinaleht jätkab seda järgmises numbris. Kindlasti tuleb sügisel teha kokkuvõtted sellest, palju ennustustest tabas märki. Ka teiste seinalehtede toimetused peaksid kasutama vahetevahel selliseid tulevikku suunatud töövorme. See tõstab lugejate huvi seinalehe vastu.

«Keemik» on hakanud praktiseerima teaduslike probleemide valgustamist seinalehes. J. Kalde artikli «ENSV savide mikroelementidest» paigutamine seinalehte sellisel kujul pole siiski õnnestunud. Teaduslikest probleemidest võiks kirjutada vaid lühidalt, tuues mõne lausega küsimusest välja kõige olulisema. Sellised kirjutused peaksid olema vaid lugeja tähelepanu juhtimiseks probleemile, mitte pikema töö refereerimiseks. Mõndagi oleks siin õppida «Vasara» varasemaist numbreist.

Peaaegu igas seinalehes leidub informatsioonilist materjali. Lühiinformatsiooni on hästi kasutanud «Tõde», «Jurist», «Bioloog». Teistelgi toimetustel tuleks sellele töövormile edaspidi rohkem tähelepanu osutada. Lühiinformatsioon võimaldab palju laiemalt valgustada osakonna elu kui üks-kaks pikka informatsioonilist artiklit. Pealegi jääb siis rohkem ruumi analüüsivate artiklite jaoks.

Satiir, kriitika kipub kohati ikka veel jääma hambutuks. Peaaegu mõttetud on ajaloolaste ««Surnud hinged» ehk on ka selliseid» ja füüsikute «Ühe kursusetöö ajalugu», sest neis puudub konkreetsus, puuduvad nimed. Oneti pidid nende kirjutamise aluseks olema konkreetsed faktid. Ilmselt on siin tegemist toimetuste vähese printsipiaalsusega, argusega.

Karikatuuridest väärib esiletõstmist «Juristi» «Tervitamise arengust». Karikatuuridegi üldiseks veaks on ebakonkreetsus. Selles osas on paremad ajaloolaste ja mõned vene filoloogide karikatuurid. Arusaamatuks jääb, kelle või mille vastu on suunatud «Tõe» esimene karikatuur.

Numbreist tervikuna rääkides tuleb esile tõsta «Juristi» sisukuse ja tagasihoidlikku, kuid maitseka kujunduse poolest. Sisukad on ka «Vasar», «Tõde». «Ökonomist» on seekord kesine. Puudub numbri «nael», keskne, probleemikas artikkel. Toimetusel on tulnud vaeva näha, et olemasoleva materjaliga alust kuidagiviisi täita. Varasemate numbritega võrreldes on paranenud «Stomatoloog» ja «Советский филолог».

Märkida tuleb «Vasara» ja «Sõna ja Teoga» toimetuste tööd uute aluste kujundamisel. Eriti õnnestunud on «Vasar». Toimetus on lihtsate vahenditega suutnud valmistada osakonna profiilile hästi vastava aluse. Ajaloolased oleksid võinud vähem ruumi anda lehe peale. Nüüd haarab see neil enda alla poole alusest.

Geoloogide ja ajaloolaste hoolas töö seinalehtede aluste kujundamisel teeb häbi matemaatikutele, kes kuu ajaga pole suutnud valmistada oma seinalehele uut pead ja seetõttu ei toonud oma lehte näitusele.

Näituselt puudus ka raviosakonna seinaleht. Osakonna komsomolibürool tuleb toimetaja Paškovi suhtes teha tõsised järeldused. Aasta otsa on ta töötanud ebarahuldavalt, nüüd aga keeldus üldse seinalehte välja andmast.

Lõpuks tuleb peatuda mõnedel «iludusvigadel». Ikka pole veel jõutud niikaugele, et seinaleht oleks varustatud väljaandmise kuupäevaga («Keemik», «Spekter», «Kehakultuur») ja numbriga («Советский филолог»). Kehtiv on nõue, et lehel peab olema märgitud toimetaja nimi. Seejuures tuleb silmas pidada, et pole olemas vastutavat toimetajat või peatoimetajat, mida mõnel lehel veel märkame, vaid on lihtsalt toimetaja.

Esineb veel lubamatuid keele- ja trükivigu («Jurist», «Ökonomist» jt.).

Kujundus on kohati hall ja üksluine, peallkirjad ei eraldu oluliselt artikleist, ei paista silma. «Progressiivse Farmaatsia» alus on kujundatud sellistes värvides, et tähed eralduvad väga vähe foonist. Teiselt poolt kasutavad näiteks vene filoloogid nii «silmatorkavaid» peallkirju, et need võtavad samapalju ruumi kui artiklid ise.

Nagu näeme, vigu ja puudusi on veel palju. Kuid paremad seinalehed on siiski suutnud tõusta tõeliste oma osakonna häälekandjate tasemele. Ja nende kogemustest tuleb õppida teistel, et vähemalt järgmisel aastal jõuda samale tasemele.

H. Kään

Algasid eksamid

TÄPPISTEADLASTEL...

Esimesed eksamid sooritasid matemaatikaosakonna IV kursuse mehhaanika eriharu üliõpilased. Sm. Müürissepa juures sooritati mehhaanika ajaloo eksam hinnetele «väga hea» ja «hea». Häid tulemusi saavutati ka dialektilise materialismi eksamil (õppejõud sm. Makarov), kus eriti esile tuleb tõsta üliõpilaste K. Soonetsi ja E. Häelme põhjalikke ja läbimõeldud vastuseid.

Keemia IV kursus sooritas esimese eksami dotsendi kt. Nikolajeva juures kolloidkeemias. Ka siin saadi ainult väga häid ja häid hindeid, hoolimata sellest, et aine oli küllaltki raske ja ulatuslik. Põhjalikku ainetundmist näitasid personaalstipendiumi saaja A. Kästner, üliõpilased U. Palm, E. Johannes ja rida teisi.

O. Karu

...JA BIOLOOGIAOSAKONNAS

Bioloogia II kursus sooritas eksami üldises botaanikas professor A. Vaga juures. Enamik üliõpilasi näitas sellel eksamil huvi õpitava aine vastu ja aine piisavat ja mitmekülgset tundmist, kuid esines ka üksikuid nõrgemaid vastuseid. Nii hinnati «rahuldavaga» üliõpilase T. Niilo teadmisi.

Hindega «väga hea» hindas dotsent O. Mihhailov kõikide bioloogiaosakonna III kursuse geneetika eriharu üliõpilaste teadmisi geneetika eripeatükkide eksamil.

11. mail algas eksamisessioon ka bioloogiaosakonna IV kursusel. Esimesena sooritasid botaanikud vanem-õpetaja H. Trassi juures erikursuse eksami, mis tuleb igati õnnestunuks lugeda.

Õ. Luht

ÜHISELAMU ÜMBRUS KAUNIMAKS

Soojad kevadilmad meelitavad tänavatele rohkesti jalutajaid. Huviga vaatavad möödakäijad Aia tänava ühiselamu suunas, mida ümbritseval väljakul võib õhtusel ajal märgata spordidressis noori küll liiva kandmas, küll tulevasi spordiväljakuid silumas ja tasandamas ning maja ümbritsevaid teid korrastamas.

Majaelanike seas on terve rida tublisid entusiaste, kes löövad aktiivselt kaasa ühiselamu ümbruse korrastamisel. Selliste hulka kuuluvad näiteks aspirant T. Soovik, matemaatikaosakonna V kursuse üliõpilane P. Nukke, IV kursuse bioloog H. Haidla ja terve rida keemia III kursuse tütarlapsi.

Korrastustööde läbiviimisele on kaasa aidanud ka transportosakond, andes prahi veoks veokeid.

Tuleb märkida, et ühiselamu korrastustööd võiksid kulgeda senisest palju edukamalt, kui kõik ühiselamu elanikud lööksid tööle käed külge. On veel küllalt palju selliseid üliõpilasi, kes mitmesugustel «objektiivsetel» või mitteobjektiivsetel põhjustel püüavad kõrvale hoida tööst, ei mõista, et ühiselamu ümbruse kaunistamine peab olema ühiselamu iga elaniku südameasjaks. Sellist töössesuhtumist tuleb muuta! Kui kogu ühiselamu pere aktiivselt osa võtaks taastamistöödest, siis poleks kaugel ka aeg, kus valmivad uued spordiväljakud ning eksamite vaheajal võib päikest võtta ühiselamu külje all nägusal murüväljakul.

K. Soonets

MIDA PEAB TEADMA RIIKLIKUST KINDLUSTUSEST

Õnnetusjuhtumite kindlustust sõlmitakse ilma arstliku ülevaatuseta. Kindlustatakse 16—70. aastasi isikuid, kes ei ole I ega II grupi invaliidid. Kindlustust võib sõlmida soovikohasele summale ja tähtajale 1—5 aastat. Kindlustusmaks tasutakse kogu kindlustuse kestvuse eest ette kindlustuslepingu sõlmimisel. Kindlustusmaksu tariif üliõpilastel on 2 rbl. 50 kop. igalt tuhandelt rublalt aastas. Möödunud aastal kindlustasid üliõpilased keskmiselt 4000—10.000 rbl., maksdes selle kindlustuse eest 10—25 rbl. aastas.

Riiklik Kindlustus kindlustab kõigi õnnetusjuhtumite vastu, mis, sõltumata kindlustatu tahtest, põhjustasid tema surma või jääva tööjõu kaotuse, osalise või üldise.

Ka üliõpilasperes on kindlustatute seas juhtunud õnnetusi; 1955. a. vahetusel juhtus raske õnnetus EPA üliõpilase Vello Vildega, kes omas 6000 rbl. kindlustuse õnnetusjuhtumi vastu. Riikliku Kindlustuse Tartu Linna Inspektuur maksis välja 6000 rbl., 100% kindlustussummast.

Üliõpilane Vello Vilde maksis 6000 rbl. eest kindlustusmaksu 15 rbl. aastas.

Kollektiivsuse põhimõttel kutsume teid, TRÜ üliõpilased, üles 100%-lt kindlustama õnnetusjuhtumite vastu.

S. Elva,
RK Tartu Linna Inspektuuri vanem inspektor

NOORTE OMALOOMINGUT

KIRI

V. Solman,
Õigusteaduskonna III kursuse
üliõpilane

Sadas lund. Ja tuli teda nii tihedalt, et õhtuses hämaruses ei saanud enam eraldada eemal metsaserval asuvat kogu. Aga kui olekski näha olnud, vaevalt siiski oleks Juhan Kadak oma maja tähele pannud. Ta oli sügavaisse mõtteisse vajunud ega märganud sedagi, kuidas tal kustus suus lühike kõver piip, ammu veel midagi muud. Aeglasel ja raskel sammul astus ta kodu poole.

«Kuidas tal ometi nii läks? Kuidas võis nii juhtuda?» pomises ta enda ette ja need küsimused ei andnud ega andnud talle rahu. Ja nende põhjustajaks oli poja Lembitu kiri, mis ta veel äsja oli kolhoosi juhatuses kätte saanud ning samas ka läbi lugenud.

Juhan Kadaka poeg õppis teist aastat Tartus Põllumajanduse Akadeemias. Iga poja teade oma üliõpilaselust loeti kodus õhinaga läbi. Iga poja saavutus oli rõõmuks vanemaile. Ja nüüd äkki...

«Kukkusin läbi viimasel eksamil, sain kahe,» oli poeg kirjutanud ja just see tekitaski vanale Juhanile muret. «Kuidas võis ta saada nii halva hinde. Varem oli alati saanud nelju ja viisi ning nüüd äkki kaks! Ei, siin pidi midagi korrast ära olema. Kas poiss pole viimati hakanud laisklema?!» tekkis tal mõte ja see lõikas eriti südamesse.

Nii koormatuna mõtetega jõudis ta lõpuks koju. Toas ei olnud kedagi. Ta heitis seljast poolkasuka, peast kõrviku ja koputanud piibust välja poolpõlenud tubaka, hakkas seda uuesti täis toppima.

Pea sisenes ämbritega kolistades ka ema, kes oli käinud loomi talitamas.

«Ahah, sinagi oled koju jõudnud,» ütles ta.

«Jah, sai õhtule jäetud,» vastas Juhan ja lisas kohe, osutades lauale, kuhu oli asetanud Lembitu kirja: «Lembitu käest oli kiri.»

«Kiri! Mis ta kirjutab? Kas hakkab koju sõitma, tal nagu peaks nüüd eksamid lõppenud olema.»

«Koju sõitma...» osatas sellepeale Juhan, «Noh, eks ta ikka sõidab ka... Aga sa loe, loe, mis ta kirjutab. Olevat eksamil läbi kukkunud!»

«Läbi kukkunud!» hüüatas ema kohkunult «Meie Lembit? Kuidas siis nii!»

«Ei tea, mis seal pidi juhtuma,» ütles raskelt isa «Ja oleks ta kirjutaks korralikultki, et mis ja kuidas... Sa vaid kuula!» hüüdis ta lõpuks kannatamatult ja haaranud kirja, hakkas ise valjult ette lugema:

«Tervist kodused! Ei olegi minul mingit isu teile kirjutada, kuid kirjutamata ka ei saa jätta. Nagu ma kirjutasin, et algasid mul eksamid, ja et varsti, kui läbi saavad, siis sõidan koju, kuid nüüd juhtus nii, et pean veel paariks-kolmeks päevaks siia jääma. Senini olid küll mul kõik eksamid hästi läinud, kuid täna viimasel eksamil ma kukkusin läbi, sain kahe. Teised said viisi ja nelju — mina aga kahe. Hakkan taotlema, et lastaks mul see eksam ümber teha. Loodan, et lubatakse...» Siin katkestas vana Juhan lugemise ja heitis kirja tagasi lauale.

«Vaat, mis ta kirjutab. Ei mingit selgust, kuidas või mis eest ta selle halva hinde sai. On ikka poiss vist laisklema hakanud, mis muud.» sõnas vana Juhan viha ja valuga. Kuid selle viimase lausega ei tahtnud ema nõustuda. Ta raputas eitavalt pead. Otsinud prillid, hakkas ta kirja ise üle lugema.

«Ei mina usu seda, et Lembit oleks laiselnud. Tema pole kunagi laisk olnud. Tööd on armastanud lapsest saadik. Ja keskkoolis käies õpetajad kiitsid teda tihti. Siin peab midagi muud olema,» ütles ta kindlalt.

«Kes teab...» kehitas aga isa kaheldes õlgu. Ja alles pärast pikka pausi avaldas ta oma arvamust:

«Mõtlesin ennist, et peaks õige linna sõitma. Ja juba homme päev sõitma, et kõike teada saada. Ega muidu rahu saa.»

«Sõida! Muidugi sõida,» oli ema kohe nõus.

Ja isa sõitiski...

Koju jäänud emal aga need ootetunnid, seni millal saabub vana Juhan uuesti tagasi, olid pikad ja ärevad. Kartus poja pärast, et viimasel võib kool pooleli jääda, ajas igasuguseid mõtteid pähe. Aga et Lembit oleks linnas laisklema hakanud ja sellepärast läks tal eksamil halvasti, siis seda ei suutnud ta ikka uskuda. See ei saanud võimalik olla. Keskkoolis oli Lembit kiituskirja saanud, ja palju ei puudunud, et talle oleks lõpetades isegi hõbemedal antud. Ja koduski — või ta kunagi püsis paigal. Päevastpäeva jändas kolhoosi hobustega, olles abiliseks kolhoosi tallimehele, kes ei jõudnud teda kiita, kuidas ta hoolitses hobuste eest.

Aga mispärast ta siiski sai nii halva hinde? tekib uuesti küsimus ja jälle ründavad ema igasugused rahutud mõtted...

Nii läks aeg. Pikkamööda.

Kell hakkas parajasti kümme saama ja ema ketras, kui ta kuulis äkki kedagi tulevat.

Ei tea, kes see peaks olema?» mõtles ta vokki seisatades ja eemale lükates. «Isa ei saanud nii ruttu ometi veel tagasi jõuda...» kuid sellest hoolimata valdas teda mingi kummaline ärevus. Ta tõusis püsti, kuid... järgmisel silmapilgul istus uuesti. Uks avati koputamata ja...

«Lembit!» hüüatas tasa ema ning surus käed vastu rindu, oskamata muud midagi teha või öelda.

«Tere!» ütles poeg, kes oligi see ootamatu tuleja. «Mis sa nii kohkunult mind vaatad, kas ei tunne ära või?» küsis Lembit naljatades ja asetanud kohvri maha, hakkas mantlit ära võtma.

«Kust sa siis tuled nüüd?» sai ema lõpuks kõnevõime tagasi.

«Mina?» päris Lembit, olles omakorda imestunud «Linnast ikka. Mul on nüüd eksamid läbi ja algas vaheaeg. Aga kus isa on? Tööl?»

«Isa sõitis sind vaatama.»

«Mind?!»

«No-jah, sind. Eile saime sinu kirja, mis ajas meid päris segi. Said eksamil kahe... Noh, me ei osanud enam midagi peale hakata ja eks siis otsustasimegi, et isa peaks sõitma vaatama, kuidas sinuga seal on. Ega ometi sind välja visatud sellepärast?» küsis ema hirmuga hääles.

«Ah nii,» pomises Lembit ja ta nägu süngestus, kuid märgates ema kohkunud ilmet ja küsivat pilku, tõttas teda rahustama: «Ei. Muidugi ei visatud. Ma tegin selle eksami ümber.»

«Jumal tänatud,» ohkas ema kergendatult ja lisas nagu vabandavalt naeratades: «Aga meie kartsime väga sinu pärast...»

«Ma isegi kahetsesin, kui kirja posti panin, et kirjutasin teile sellest. Tekitasin vaid rahutust. Kui oleks koju tulnud, eks siis oleks seletanud. Aga kiri oli juba postis ja tagasi võtta ei saanud.»

«Kuidas see siis ometi võis nii juhtuda sinuga, et kahe said?» küsis ema ja lisas ohates: «Näed, isa arvas juba, et oled laisklema hakanud...»

«Noh...» sattus segadusse Lembit ja nagu oleks kõhelnud, mis öelda — ta vaikis. Kuid vaadanud siis ema lahketesse, täis armastust ja hoolt tema vastu, silmadesse, ütles punastades: «Ega see väga vale olegi. Juhtus see nii, et ma pidasin seda viimast eksamit kõige kergemaks ja suhtusin sellepärast selle õppimisse hooletult. Arvasin, et ega see aine ka, mulle nii väga vajalik ole, ja kuna kõrgendatud stipendiumi peale lootust enam ei olnud, siis arvasin, et ükskõik, mis hinde saan. Läks aga päris halvasti. Sain kahe. Kuid ma õppisin ära ja tegin uuesti. Ja nüüd on kõik korras.»

Lembit päris uudiseid — kuidas nad elavad ja mis tehakse praegu kolhoosis; rääkis oma linnaelust. Ruttu möödus aeg. Aga siiski enne veel, kui saabus isa, jõudis ta kohvri lahti pakkida, riideid vahetada ja naabrite pool ära käia oma sõpra Kustit vaatamas, kes töötas kolhoosis autojuhina.

Lõpuks nähes, et varsti peaks saabuma Tartu buss, otsustas isale vastu minna. Ta jõudis päris parajaks ajaks. Buss oli just peatunud ja isa väljuski juba.

«Isa!» hüüdis Lembit ja haaras vana Juhanil poolkasuka käisest. «Minu pärast hakkasid sa sõitma linna. E-eh, oli mul vaja seda kirja kirjutada. Kiri on kõiges süüdi.»

«Kiri?! Ainult kiri?» küsis isa ja vaatas uurivalt pojale. Lembit sai aru, et oli öelnud hoopis midagi muud, kui oli mõelnud ja ta langetas segaduses silmad. «Kirja taga olid ju sina, poeg,» lisas isa ja Lembitu pea langes veel enam longu. Isa aga jätkas: «Ja millest sa selles kirjas kirjutasid, sa vaid mõtle — said halva hinde! Kas seda oli meil kerge lugeda? Kuulsin, et said eksami ümber teha. Et viie said, see on tubli. Aga, et kaks korda tuli sul teha ühte ja sedasama eksamit...» isa ei lõpetanud, kuid vangutas halvustavalt pead.

Lembit vaikis. Ja mis olekski tal olnud enda õigustamiseks öelda?

Nii sammus ta, pea norus, isa kõrval. Kuid see asjaolu näis viimasele meeldivatki. Sellest järeldas vana Juhan, et poeg oli saanud aru oma eksimusest ja see valmistas talle suurt rõõmu. Nüüd lõpuks sai ta tagasi rahu, mis ta oli kaotanud eile poja kirja lugedes.

Professor Liidia Poska-Teiss

14. mai õhtul varises ootamatult manalasse üks meie ülikooli õppejõudude vanema põlvkonna nimekamaid esindajaid — histoloogiakateedri juhataja bioloogiliste teaduste doktor professor Liidia Poska-Teiss.

Liidia Poska-Teiss sündis 6. aprillil 1888. a. Kuressaare linnas rahvakoolide inspektori perekonnas. Keskhariduse sai ta Tallinna Tütarlaste Erakoolis ning lõpetas seejärel Peterburis kõrgemad naiste loodusteaduslikud kursused, hiljemini töötas samadel kursustel histoloogia assistendina.

1919. aastast alates töötas ta Tartu ülikoolis, algul assistendina, hiljem dotsendina. 1930. aastal omistati talle dr. phil. naturae teaduslik kraad. Pärast Nõukogude korra taaskehtestamist sai Liidia Poska-Teiss professori kohustetäitjaks ja üldbioloogia kateedri juhatajaks. Nõukogude võimu esimestest päevadest peale töötas juba aastates teadlane kogu oma ammendamatu energiaga noore kaadri ettevalmistamisel. Okupandid vallandasid Liidia Poska-Teissi professori kohalt. Nõukogude Eesti taasvabastamisest peale on ta aga jälle progressiivse teaduse eest võitlejate esimestes ridades, töötades professorina üldbioloogia-ning geneetika- ja darvinismikateedris ja alates käesoleva aasta algusest histoloogiakateedri juhatajana.

Oma kaastöölistele ja õpilastele jääb professor Poska-Teiss meelde alati sõbraliku ja abivalmina, kuid alati ka rangena ja nõudlikuna nii enese kui ka teiste suhtes. Hoolimata viljakast ja aeganõudvast teaduslikust ja pedagoogilisest tööst — professor Poska-Teissi sulest on ilmunud üle 20 teadusliku töö — leidis ta aega ka ühiskondlikuks tööks, oli alati kursis kodu- ja välismaise teaduse viimaste saavutustega ja jagas neid ka teistega nii õppeprotsessis kui ka oma kaastöölisi juhendades.

Viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö eest on professor Poska-Teissi autasustatud medaliga «Ennastsalgava töö eest Suure Isamaasõja päevil» ning rea aukirjadega.

Professor Poska-Teissi jääb leinama suurearvuline õpilaste ja kaastööliste pere.

Grupp seltsimehi

Lehakultuur ja sport

Piltidel: (All) E. Kruus võidab naiste 400 m jooksu. (Kõrval ülalt) H. Haljasmaa püstitab uue Tartu linna rekordi kõrgushüppes (1,53 m). V. Laager ja E. Proos tõkkejooksul.

Ujumisspordist TRÜ-s

Tartu Riikliku Ülikooli ujujate paremik koosneb peamiselt kehakultuuriosakonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilastest. Üliõpilaste peamine treening algab sügissemestril ja lõpeb enamikele ujujaile juunikuuga. Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased, ujujad, kes moodustavad ligi 50% koondvõistkonna koosseisust, siirduvad suvel õppepraktikale ning seoses sellega katkestavad nad regulaarse treeningu, sest õppepraktika kohtadel puuduvad selleks võimalused. Paremas olukorras on need üliõpilased-ujujad, kes on suvel vabad, seega on neil võimalused aastaringseks treeninguks. Tänu aastaringse treeningu võimalustele on TRÜ ujujate paremiku hulka tõusnud L. Roes (KKO), V. Lazarev (Mat.-Lood.) jt.

Arvestades üliõpilaste suurt koormust eksamisessiooniks ettevalmistamisel ja sessiooni ajal, ongi igal aastal aprilli- ja maikuu kujunenud võistluskuudeks.

TRÜ ujujate paremik võttis nimetatud ajal osa kahest suuremast võistlusest. Aprillikuu algul võistlesid meie ujujad Kaunases, kus võeti osa Kaunase linna kõrgemate õppeasutuste spartakiaadist ning ühtlasi, matškohtumisest TRÜ ja Kaunase Kehakultuuri-instituudi võistkondade vahel. Aprillikuu lõpul võeti osa Tartu linna individuaal-võistkondlikest esivõistlustest ujumises.

Osavõtt Kaunase kõrgemate õppeasutuste spartakiaadist oli meie ujujate esimeseks võistluseks normaalmõõtmetega basseinis pärast möödunud aasta NSV Liidu kõrgemate õppeasutuste spartakiaadi Moskvas.

Kaunases esinesid TRÜ ujujaist hästi eriti naisujujad, kes võitsid kõik distantsid peale 200 m brassiujumise. Meeste osa on TRÜ-s viimaste aastate jooksul jäänud nõrgaks, sest tugevate meesujujate lahkumisega pärast ülikooli lõpetamist pole olnud väärikat järelkasvu uute ülikooli astujate näol. Siseujula suure koormuse tõttu pole aga võimalik luua erigruppe meestele järgusportlaste ettevalmistamiseks.

Tartu linna esivõistlustel ujumises võitis TRÜ naiskond samuti kõik alad peale 200 m brassiujumise. Kui Kaunases meie meesujujad ei saavutanud ühtegi esikohta, siis Tartu linna esivõistlustel F. Jüssi (Mat.-Loodust.) tuli esmakordselt 100 m seliliujumise võitjaks.

Kui võrrelda Kaunases saavutatud tagajärgi Tartus saavutatud tagajärgedega, siis peab mainima, et Tartus ujutud tulemused on hulga paremad. Millest on tingitud, et Tartu siseujulas ujutud tulemused on kohati isegi ujujate isiklikeks tulemusteks, nagu Roesi (KKO) 100 v. 1.19,2 ja Kooritsa (KKO) 100 v. 1.17,0; Lazarevi (Mat.-Lood.) 200 br. 3.07,6; Tenneni (Mat.-Lood.) 400 v. 6.17,1; Põldme (KKO) 100 sel. 1.21,8 ja ülikooli naiskonna 4×100 m teateujumine 5.16,8, mis on uueks Tartu linna ja TRÜ rekordiks.

Seda tuleb seletada sellega, et meie siseujula ei vasta neile tingimustele, mis on mujal (basseinide pikkus, rajad, treeningtunnis ujujate arv ühel rajal jne.).

See polnud juhus, et meie ujujad Kaunases 16 meetril hakkasid ringi vaatama ja otsima pöördeseina, kuna on ju harjutud ujuma 16 meetrilises ujulas. Kaunases kaotas Tennen pööretele ligi 5 sekundit, sest Tartus sooritati pöördeid teisiti — nii, nagu see on kohane ringsele ujumisele.

Meie Ülikoolis on palju perspektiiviga ujujaid, kes võiksid saavutada I spordijärgu, kuid kitsaste ja mittenormaalsete võimaluste juures on seda võimatu saavutada. Selle all kannatavad kõik Tartu ujujad.

Oleks viimane aeg hakata mõtlema oma siseujula ehitamisele, mis looks avarad võimalused ujumisspordi arendamiseks TRÜ-s.

Kohtumine Kaunase kõrgemate õppeasutustega andis ülevaate meie ujujate tasemest võrreldes Leedu ujujatega. Peab ütlema, et vaatamata sellele,et seal startis Leedu ujujate paremik (Leedu koondus koosneb peamiselt kõrgemate koolide üliõpilastest), olid meie naisujujad neist tublisti paremad.

Tuleks pidada soovitavaks, et säärasteks võistlusteks leitaks rohkem võimalusi, mis annaks meie ujujaile rohkem võistluskogemusi.

Hiljuti saabus meile ettepanek Moskva Baumani-nim. Kõrgema Tehnikakoolilt sõpruskohtumise läbiviimiseks juunikuu lõpul Käärikul. See on teretulnud algatus ja tahame loota et sellele ettepanekule vastatakse jaatavalt.

R. Nõvandi

Toimetaja R. AULING

MB 03650 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1854

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (304) Reedel, 25. mail 1956. a. IX aastakäik.

Üliõpilased, lähme suveks ehitustööle!

Läheneb suvi. Kes meist ei teeks plaane, kuidas veeta puhkus ja koguda sügiseks uut energiat ning tööindu. Kindlasti teevad seda kõik. Suvevaheaeg aga veedetakse erinevalt. Enamik üliõpilasi siirdub kodudesse ja veedab oma puhkuse seal omaste juures. Paljud siirduvad turismiradadele. On aga ka neid, kes kasutavad suvevaheaega füüsilise töö tegemiseks, mis pärast vaimseid pingutusi mõjub samuti karastava puhkusena. Pealégi avaneb siin teenimisvõimalus, tasu saadakse vastavalt tehtud tööle.

Arutanud läbi Leningradi komsomoliorganisatsiooni kogemused komsomoliehituste alal, otsustas hulk noori ka meie ülikoolist siirduda ehitustöödele. Tänavu suvel on üliõpilastel võimalik osa võtta tööst mitmel ehitusobjektil: Balti soojuselektrijaama ja Härjanurme elektrijaama ehitustööst, ehitustegevusest Miina Härma nimelises ja Emajõe kolhoosis. Balti soojuselektrijaama ehitustöödele siirdumiseks on soovi avaldanud 25 üliõpilast füüsikaosakonna (vene rühm) I ja II kursuselt. Härjanurme elektrijaama ehitustöödele sõidavad peamiselt Õigusteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased. Miina Härma nimeline kolhoos vajab oma ehituste läbiviimiseks suveks tööle 20 ja Emajõe kolhoos Elva rajoonis 10 inimest. Kolhoosides on töötasu keskmiselt 800 rubla kuus. Lähemaid teateid ehituste kohta saab ELKNÜ TRÜ komiteest.

A. Metsa

* * *

Härjanurme asub Tartust 45 km kaugusel Jõgeva rajoonis looduslikult kaunis kohas. Sinna ehitatakse praegu hüdroelektrijaama, mis pärast valmimist hakkab varustama kohalikke kolhoose ja sovhoose elektrienergiaga.

Jõujaama tamm ehitatakse endise Härjanurme vesiveski juurde, kus Pedja jõel on kärestik. Juba on jõujaama tamm valminud. Täielikult on teostatud aega ja kulu nõudvad jõesängi süvendustööd. Eeloleval suvel tulevad teostamisele betoonimistööd ja ehitatakse muldvall.

Samal jõel 3—4 km ülalpool asub Painküla hüdroelektrijaam, mis varustab juba ümbruskonna kolhoose ja sovhoose elektrienergiaga. Kuid kolhooside ja sovhooside pideva mehhaniseerimise ja elektrifitseerimise tõttu ei suuda Painküla hüdroelektrijaam üksi rahuldada põllumajanduse üha enam kasvavaid vajadusi elektrienergia järele.

Suvisel õppevaheajal lähevad Härjanurme hüdrojõujaama juurde tööle rida üliõpilasi Matemaatika-Loodusteaduskonnast, Õigusteaduskonnast ja Majandusteaduskonnast. Üliõpilastele varutakse elamispind, korraldatakse ühistoitlustamine riiklike jaehindadega. Et osa töid tuleb teostada erilistes tingimustes, siis on üliõpilaste käsutuses ka vastav spetsiaalrõivastus, nagu kummisäärikud, presentülikonnad jne. Kõik tööd viiakse läbi tükitöö alusel, kusjuures töötasu makstakse võrdselt teiste töölistega vastavalt töö mahule. Keskmine töötasu ulatub 800—1000 rublani kuus.

Üliõpilased, kes soovivad suvisel õppevaheajal minna tootvale tööle, kasutage soodsat võimalust töötada Härjanurme hüdroelektrijaama ehitustöödel. **J. Ratassepp**

PARTEI ELU

Süvendada ideoloogilist kasvatustööd

Neil päevil toimus Matemaatika-Loodusteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Aruandega esines büroo sekretär sm. Tiik.

Nii aruandest kui ka sõnavõttudest ilmnes, et teaduskonna parteiorganisatsiooni töös esineb puudusi, ja isegi tõsiseid. Kasvatustöö nõrkusest teaduskonnas kõneleb juba asjaolu, et bioloogiaosakonna üliõpilaste seas on levinud religioossed igandid, sealjuures isegi kommunistlike noorte seas. Kuigi see fakt oli teada juba pikemat aega, ei võtnud teaduskonna partei-algorganisatsioon tarvitusele mingeid vahendeid antireligioosse töö otsustavaks parandamiseks teaduskonnas. Vähe sellest, parteibüroo ja osakonna komsomolibürood lootsid selle töö läbiviimisel teineteisele, sealjuures puudus aga teineteisega küllaldane side, mistõttu jäi ära isegi kavatsetud akadeemik H. Habermanni loeng loodusteaduse materialistlikust iseloomust.

Nagu märkis sm. Makarov, esineb sama osakonna üliõpilaste seas üksikutel juhtudel küllaltki tõsiseid kodanliku maailmavaate väljendusi. Kõik see näitab, et teaduskonna uus parteibüroo peab alustama tõsist võitlust ideoloogilise kasvatustöö otsustava parandamise eest teaduskonnas.

Parteiorganisatsiooni ja komsomoliorganisatsiooni sideme nõrkust teaduskonnas näitasid oma sõnavõttudes ELKNÜ TRÜ komitee sekretär sm. Kuuli, kommunistid Palm ja Kullus. Sealjuures rõhutas sm. Palm aga seda, et parteiorganisatsiooni ja poliitinformaatorite abi komsomolirühmadele ei tohi muutuda hooldajalikkuseks, noorte initsiatiivi pidurdamiseks, vaid et komsomoli peavad juhtima ja tema tööd suunama ikkagi kommunistlikud noored ise.

Kurioosumina tundub fakt, et kuigi aruandes väideti, et parteibürool on tihe side ametiühinguorganisatsiooniga, kasutati ametiühingu töö käsitlemisel teaduskonnas ülikooli ametiühingukomiteest saadud andmeid.

Koosolekul märgiti, et paljude büroo töö puuduste põhjuseks on see, et büroo sekretär sm. Tiik püüdis sageli oma jõududega kõiki ülesandeid lahendada, rakendas vähe büroo kõiki liikmeid. Selle vea peab parandama uus büroo.

Palju ja elavaid diskussioone kutsus esile küsimus kasvatustöö teostamisest vanematel kursustel, kus esineb kitsam spetsialiseerumine. Enamik sõnavõtjaid (kommunistid Perk, Rebane, Makarov jt.) pooldas vaadet, et vanematel kursustel poliitinformaatorid ei ole vajalikud, poliitinformatsioonide läbiviimisega tulevad seal mitte halvemini toime komsomoligrupid. Kasvatustööd erialarühmades peaksid läbi viima profüleerivad kateedrid.

Koosolek võttis vastu konkreetse otsuse teaduskonna parteiorganisatsiooni töö parandamise kohta. Uude organisatsiooni büroosse valiti kommunistid Makarov, Tiik ja Orav.

*

Uue büroo esimesel koosolekul valiti teaduskonna büroo sekretäriks sm. Tiik. **T. Orav**

Nikolai Gribatšov

Laul

Öö ju on nii valge sinkjast vinest,
kastes uju kas või Dneprini.
Õnnest, kevadest ja armastusest
taas Desnal nüüd laulmas tüdrukud.

Aed kuupaistel ööbikuist on tulvil,
lehestiku hõbe — vaiksena.
Linnutee näib ülal taevavõlvil
hajunult ju Moskva äärena.

Raskenevad koiduks paju oksad,
kaugeneb ka rohul jäljepaar.
Keda ööl sel kahetsus ei piinaks:
miks ma pole enam aastailt noor!

Vene keelest Valdur Rebane,
eesti filoloogia I kursus

KATEEDRID KOOSTÖÖS

Orgaanilise keemia kateeder on hakanud rõhku panema koostööle TRÜ teiste kateedritega.

Kateedris teostatakse pidevalt mitmesuguseid sünteese, nii teadusliku töö kui ka õppetöö alal. Teaduslike uurimistööde juures sünteesitakse sagedasti uudseid, seni tundmatuid ühendeid. Et nende ainete rakenduslikku tähtsust selgitada, on kateeder sõlminud kokkuleppeid teiste TRÜ kateedritega, kes võtavad nimetatud ühendeid uurimisele oma spetsiaalsuse suunas. Nii võtab farmakoloogiakateeder (kat. juhat. prof. G. Kingisepp) ühendeid uurimisele nende farmakoloogilise toime osas. Füsioloogiakateeder (kat. juh. prof. Käer-Kingisepp) võtab uurimisele nende ainete füsioloogilise toime. Mikrobioloogiakateeder (kat. juhat. prof. F. Lepp) uurib nende toimet mikroorganismidele.

Peale selle kavatseb kateeder teostada koostööd veel teistegi TRÜ ja EPA kateedritega.

Erijuhtudel sünteesib orgaanilise keemia kateeder mõnda tuntud ainet, kui seda teisel teel ei ole võimalik hankida, kuid mis on hädavajalik mõne tähtsa uurimistöö teostamisel.

TRÜ rektoraat on kateedrit ulatuslikult abistanud ja loonud soodsad eeltingimused nimetatud ülesannete edukaks teostamiseks.

Dotsent H. Sossi,
keemiateaduste kandidaat

Muljeid Kaunase Polütehnilise Instituudi festivalilt

Meie 4-liikmeline delegatsioon Kaunase Polütehnilise Instituudi I festivalile asus teele 4. mail. Tartus oli maa veel porine, ilm niiske. Ka Daugavalt puhus külm tuul, liigutades harvu rohuliblesid ja tee äärde püstitatud portreesid, möödunud paraadi aukülalisi. Edasisõidul meie meeleolu tegi järsu hüppe, kui vaguniaknast hakkasid mööda voolama sinilillelised noormetsad hiirekõrvus kaskedega. Sama kevadise soojusega kohtas meid jaamas umbes kümmekond üliõpilast, kes olid meile vastu tulnud. Samas kohtusime ka Läti Riikliku Ülikooli kolme esindajaga, kellest said meile meeldivad kaaslased kogu festivaliks. «Pobedadega» sõidutati meid instituudi hoonete juurde, kus meile olid eraldatud toad. Pool tundi korrastamiseks ja puhkuseks ning juba väljusimegi tänavale, et tutvuda tuledesäras Kaunasega. Tõusime mäkke, kust piki magistraali pikkamisi linna laskudes saime suurepäraseid muljeid. Meid saatev instituudi komsomolikomitee liige oli valinud võrdlemisi pika marsruudi, jõudsime tagasi piki Stalini prospekti alles südaööl, kuid see-eest oli küllalt aega vestlemiseks, saime vastused meid huvitavatele küsimustele festivalist ja komsomolitööst.

Laupäeval oli komsomolikomitee palunud meile sõbraliku arhitektiõppejõu ekskursioonijuhiks, kes tutvustas meid Kaunase vanalinna stiilsete katedraalidega, jutustas linna ajaloost, näitas restaureeritavaid kindlusemüüre, maja, kus töötas A. Mickiewicz. Võõrastav oli meile tugevana säilinud katolitsism, pihitoolid kirikutes.

Festivaliks kogunesid tulevased insenerid teaduskondade hoonete juurde. Lippudega kolonnid ühinesid kell 15 moodsa peahoone esisel väljakul, kus ühises rongkäigus soojas kevadpäikeses lõbusalt sammuv noorsugu marsihelide saatel puhkpilliorkestrilt, mis oli hiljuti tartlastel külas, suundus linnast väljas oleva keemiahoone juurde.

Noorel rohul istudes valmistuti kuulama festivali avamist, kuid lennukeilt visatud lendlehed ei jätnud kedagi istuma. Festivali tõrviku süütas teatejooksu võitja. Ta kanti kätel oma teaduskonna üliõpilaste juurde. Ühise üliõpilashümniga avati festival.

Laupäeval esinesid siin kahe teaduskonna isetegevuslased festivali konkursil parima fakulteedi nimele. Vaheldusid rahvatantsijad, orkestrid, ansamblid, solistid, deklamaatorid, iluvõimlejad, akrobaadid, koorid, väljendades oma esinemistes nooruslikku elurõõmu, ilu ja jõudu. Eriti meeldivad olid leedu rahvatantsud, mida väga palju esitati. Kui meil kardetakse kontsertide kavva võtta üle paari rahvatantsu, et olevat igav, siis seda ei saa öelda leedu rahvatantsude kohta. Rahvatantsud on konkreetse, mõistetava sisuga, näiteks laupäevaõhtu külas, kuketants, kanade söötmine, poistele või tüdrukutele vempude mängimine jne., kusjuures tantsule ja elurõõmsale muusikale lisandub rikas miimika. Me ei näinud ainsatki rahvatantsijat, kes oleks tantsinud ükskõikselt, hingestatud rõõm nende nägudelt kandus isegi pealtvaatajaisse. Isegi väikestele ebaõnnestumistele ei reageeritud huuldehammustamise, vaid rõõmsa naeratusega. Muuseas võib mainida, et instituudi rahvatantsukollektiivil on igale rahvatantsijale kolm komplekti rahvarõivaid, à 1200 rubla.

Meeldivaks kujunesid eelkooliealiste «üliõpilaste» harjutused hüppenööriga. Kontserdile järgnesid teaduskondade lõkketuled, mille ümber mängiti ringmänge, kaugele kajasid laulud. Parimaks loeti selle teaduskonna lõke, mille ümber kogunes kõige rohkem rahvast.

Keemiahoone-esiste jalutusteede kohale riputatud lampidest ahelate valgusel tantsiti, väljakult tõusid üliõpilaste endi poolt valmistatud raketid, katusel sähvatasid värvilised plahvatused, pidutseti kaua.

Pühapäeval jätkusid konkursskontserdid, esinesid ülejäänud kolm teaduskonda. Paralleelselt kontsertidega toimusid sportlikud mängud ja võistlused.

Pärast lõunat esinesid külalis- ja üleinstituudilised kollektiivid. Väga soojalt võeti vastu meie solisti R. Lombaku esinemine.

Kell 21 algas autasustamine. Kõikide aktiivset osavõttu festivalist näitas kujukalt see, kuidas tunti rõõmu teaduskonna üliõpilastele antud aukirjade eest, aplauside ja «hurraade» järgi võis eksimatult määrata, kus veerul mingi teaduskond asub.

Pärast autasustamist, kus kolmekordse tuusi saatel sai aukirja ka meie solist, jätkusid pidustused lõkete ääres.

Kella 3 paiku laulsime ühiselt viimase lõkke ääres «Üliõpilashümni», jätsime hüvasti leedu sõpradega.

Tagasiteel Riias pidasid endised kaaslased meid oma külalisteks, veetsime pool esmaspäeva tänu neile väga meeldivalt. Õhtul jaamas laulsime ühises ringis «Puhu tuul». Oli hea teada, et olime jälle võitnud uusi sõpru, lahkuda oli kahju. Kuid lohutusime mõttest, et varsti kohtume jälle Tartus.

J. Reimand

Head tulemused diplomitööde kaitsmisel

Neil päevil kaitsesid diplomitöid Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogiaosakonna selleaastased lõpetajad. Võib öelda, et selle kursuse üliõpilased näitasid üles püüdlikkust ja töötahet, samuti ka eriala head tundmist, mille tulemusena riiklik eksamikomisjon eesotsas prof. Marlandiga hindas kõiki töid hinnetega «hea» ja «väga hea».

Parimate tööde poolest paistsid silma botaanika eriharu üliõpilastest V. Kõvask, taimefüsioloogidest E. Kelle ja V. Pilt, zooloogidest V. Jõgis ja geneetikutest H. Kallak. Komisjon avaldas arvamust, et paremate tööde kokkuvõtete trükis avaldamine on väga soovitav ja vajalik, sest mitmetel töödel on teoreetilise väärtuse kõrval ka otsene praktiline tähtsus.

U. Prinn

KEEL

Rootsi keele ringis

Et tugevdada kultuurisidemeid, teadusalast ning majanduslikku koostööd riikide vahel, on vaja õppida üksteist põhjalikult tundma, üksteist õigesti nägema, tuleb austada üksteises Inimest, luua isiklik kontakt, vahetada vaba informatsiooni ja kogemusi. Inimkonna progressi ja teaduse praeguse taseme juures on hädavajalik, et nii teadlased kui ka tootval alal töötajad teaksid oma kolleegide tööst teistes maades, sest muidu oleks teaduse areng määratud aeglustumisele. Kõige vahetum tee ühe või teise maa kultuurivarade juurde pääsemiseks on võõrkeelte oskus.

TRÜ üliõpilaste peres võime märgata üha kasvavat huvi võõrkeelte õppimise vastu. Kõrvuti suurte rahvusvaheliste keeltega on meie ülikoolis võimalus fakultatiivselt õppida kvalifitseeritud õppejõudude juhendamisel ka paljude väiksemate rahvaste keeli. Üks niisuguseid on rootsi keel.

Seoses sellega, et üldajaloo kateeder hakkas uurima rootsi ajalugu ning kavatseb välja anda teost rootsikeelsete resümeedega, tekkis praktiline tarvidus rootsi keele õppimiseks. 1954. a. kevadsemestril pöörduti prof. Ariste poole palvega hakata lugema rootsi keele fakultatiivkursust. Algatus äratas elavat huvi ja poolehoidu mitte ainult ajaloolaste vaid ka filoloogide hulgas.

1954. a. sügisel alustas prof. Ariste teist korda rootsi keele fakultatiivkursuse lugemist algajatele. Nüüd oli olemas ka juba edasijõudnute «klass».

Esimese aasta jooksul tutvuti rootsi keele foneetilise süsteemi ja grammatika põhialustega, sellega paralleelselt loeti ühiskondlik-poliitilisi, ajaloolisi ning ilukirjanduslikke tekste ja tutvuti rootsikeelse ajakirja «Den Nya Tiden» materjalidega.

Et omandatud teadmised grammatika ja sõnavara alalt ei jääks passiivseks, ühendati mõlemad grupid 1955. a. sügisel rootsi keele ringiks prof. Ariste juhendamisel. Samal ajal alustas tööd ka kolmas algajate grupp. Ringi külastajate arv on 10—13 inimest. Siia kuuluvad dots. Kenkmaa, möödunud aastased ülikooli lõpetajad, arhiivi ja muuseumide teaduslikud kaastöötajad E. Tarvel H. Piirimäe, R. Loodus, aspirant R. Karelson, v.-laborant A. Helbe, üliõpilased Muinaste, Liiv, Laane, Volodin, Vabar, Niklos jt. Ringi külastab pidevalt ka Tartus elav rootslane.

Ringi töö on väga sisukas, elav ja huvitav. Vestlus toimub ainult rootsi keeles. Igal nädalal kuulatakse ära ühe ringi liikme ettekanne, millele järgnevad küsimused ja sõnavõtud. Ettekandeid on olnud Eestis elavatest rootslastest, eesti-rootsi ajaloost, rootsi kunstist ja kirjandusest, Baltikumi arhiividest jne. Eelmisel semestril loeti ühiselt läbi rootsikeelne ajalooline romaan.

Ringi töö on end täiel määral õigustanud. Osavõtjad on omandanud palju mitte ainult rootsi keele õppimise, vaid ka üldhariduslike teadmiste seisukohalt. Mitmed ringi liikmed suudavad juba üsna vabalt lugeda rootsikeelset erialast kirjandust. Aspirant H. Piirimäe sooritas edukalt kandidaadi miinimumeksami rootsi keeles, on väga soovitatav, et järgmisel aastal hakkaksid tööle samalaadsed ringid ka teiste võõrkeelte õppimiseks.

Ringi liikmed on väga tänulikud oma juhendajale prof. Aristele, kes suure töökoormuse kõrval leiab aega ringi tööga tegelemiseks ja soovivad, et prof. Ariste juhendaks ringi ka järgmisel õppeaastal.

M. Kiisk,
vene keele kat. õppejõud

Minu esimese õppeaasta tähelepanekuid

Taha või ära taha, õppeaasta hakkab lõpupoole libisema. Juba on ukse ees arvestused, juba paistavad eksamid. Lõppema hakkab minul esimene aasta ülikoolis — aasta, mis andis kõige rohkem muljeid ning kogemusi. Jagaksin neid nüüd ka lugejatega, sest võib-olla on neilgi sest kasu.

Esimene kogemus. Eksami eduka sooritamise eeldused on: a) konspektimaterjali rahuldav tundmine; b) tihendatud ettevalmistusperiood (näit. kaks päeva + üks öö); c) unevastaste pulbrite kasutamine koos jahedate jalavannidega; d) oskuslik eksamiluure (valvata eksamiruumi uste taga, kindlaks teha piletite üldarv ja juba vastatud pileti); e) eksaminaatori psühholoogiliste erijoonte ning omapärasuste tundmaõppimine (mis tujus ta on, milline vastamisviis talle meeldib; kas talle meeldib, kui teda kardetakse või tuleb esineda julgelt jne.); f) oma näo meeldejätmine (eksamieelsetest loengutest ca 1 kuu vältel mitte puududa, istuda esimeses pingis, osutada aktiivsust küsimusi esitades ja lisaseletusi nõudes, osa võtta konsultatsioonidest, kus siiski hoiduda liiga rumalate küsimuste esitamisest).

Kõiki neid eeldusi rahuldavaltki täites on hinne kindlasti üle kolme. Kui eriti veab, siis võib isegi viie saada. Ebaseaduslikke vahendeid (spikrid jne.) ma ei taha populariseerida. Neid kasutavad inimesed, kes ei ole kodus eksamoloogia põhialustes. Neid aluseid, nagu näete, võib omandada ning efektiivselt kasutada täiesti seaduslikus korras.

Teine kogemus. Ühiskondlikus töös on soovitav tagasihoidlik olla. Väga hea neil, kel pole lauluhäält, muusikalist kuulmist, kirjanduslikke kalduvusi, huvi oma eriala vastu jne., sest neid ei tülita keegi. Kui aga keegi mingeid eelduseidusid ilmutab, siis pannakse talle niisugune kohustuste koorem selga, et talendiõied närbuvad juba pungades.

Kolmas kogemus. Eraelus ole kasin. Ära loe seda, mis kohustuslikus kirjanduses pole ette nähtud. Sõõ putru ja joo limonaadi peale. Kui kohtad ilusat poissi, mõtle enne järele, kui armud. Kohtuge ainult päise päeva ajal ning vestelge näit. järgmistel teemadel: positiivne kangelane meie ilukirjanduses, stipendiumi järsk lõppemine, ülikoolilehe ebahuvitavus, looriga ja loorita kübarad, täitesulepeade kapriisid, elu võimalused Marsil jne. — üldse aga hoiduge tunnetest. Kui on soodus juhus suudlemiseks, tehke mõlemad süda kõvaks ja jätke see kasutamata, sest sellest võib tulla pahandusi.

Need on kogemused, mis olen saanud esimese lühikese õppeaasta jooksul. Võib-olla on siin ka ekslikkugi. Siis antagu mulle andeks, aga püüdsin oma märkmeid paberile panna elu lakeerimata.

Süda valutab. Väljas on kevad, eksamid on aga ees. Ja kes teab — ehk on selle südamega kevadisel ajal juhtumas ka midagi muud... Aga stss...!

Head õppeaasta lõppu soovides

Reet.

ŠEFLUSALUSES KOLHOOSIS

20. mail k. a. korraldas Arstiteaduskonna šefluskomisjon järjekordse väljasõidu oma šeflusalusesse Emajõe kolhoosi Elva rajoonis.

Teemal «Vähktõbi ja selle ravi» esines huvitava loenguga rohkearvulise kolhoosnikute ees Arstiteaduskonna dekaan prof. A. Linkberg.

Selgitava ülevaate maohaavanditest ja profülaktikast andis dotsent Petlem.

Pärast ettekandeid andsid lektorid vastuseid rohkearvulistele küsimustele. Lõpuks andis prof. A. Linkberg individuaalseid konsultatsioone kolhoosnikutele. Õhtul demonstreeriti TRÜ kinokabineti poolt filme «Vähktõve profülaktika», «Kolhoosielamu hügieen» ja «Pamiiril».

Vaatamata vihmasele ja halvale ilmale oli üritusest tulnud osa võtma rohkearvuline kolhoosnikute pere, kes suure huviga kuulas ettekandeid ja jälgis filme.

Samal päeval toimus Tamme koolimajas šeflusaluse kolhoosi eelkoolieaiste laste arstlik kontrollimine ja dispanseerimine, mida korraldas Arstiteaduskonna pediaatria-, sünnitusabi- ja günekoloogiakateeder (juhataja Z. Saar). Laste dispanseerimist viisid läbi pediaatriaringi liikmed raviosakonna V kursuse üliõpilased Bachmann, Barõšnikova ja Avramenko arstide Bostoni ja Otsa juhendamisel. Emadele anti erialaseid konsultatsioone ja arstlikke nõuandeid väikelaste toitlustamise ning hügieeni küsimustes.

K. Uibo

SALOMEJA NERIS

KALLIKE

Oo, kallike!
Kui lilledele päike
kallike.
Oo kaugele!
Jäid nagu loojuv päike
kaugele.
See tuba siin
on hirmus, vaikne nagu haud —
sinuta.
On pime öö. —
Oo, kuidas tahaksin olla
sinuga.
Oo, kallike!
Sa üle saja miili
kallike!
Kas ootan veel?
Kas tuleb hauda tagasi
päikene?

Leedu keelest Mihkel Loodus, eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane

Kehakultuur ja sport

EPA JA TRÜ ÜLIÕPILASED LASKETIIRUL

Pühapäeval, 20. mail toimusid TRÜ lasketiirus EPA ja TRÜ vahelised laskevõistlused. Lasti standardit 3×10 lasku väikekaliibrilisest vintpüssist. Kohtumise võitis TRÜ 2608 silmaga 3000 võimalikust. EPA võistkonna tulemuseks oli 2544 silma. Meesvõistlejate hulgas tuli esikohale asendite kogusummas EPA üliõpilane Vello Talve 272 silmaga, jättes teisele ja kolmandale kohale TRÜ üliõpilased H. Kalda 268 silmaga ning S. Lille 266 silmaga. Lamades asendis saavutas esikoha TRÜ üliõpilane V. Rebane 98 silmaga ja püsti EPA üliõpilane V. Talve 85 silmaga. Naisvõistlejaist osutus parimaks TRÜ üliõpilane A. Tihhonova. Tema tulemus 279 silma on ühtlasi ka uueks TRÜ rekordiks. Teisele kohale jäi 264 silmaga EPA ülõpilane H. M. Matteus, kolmandale V. Arvisto (TRÜ) 262 silmaga. Üksikasendeis saavutas naisvõistlejaist kõik esikohad A. Tihhonova (lamades 97 silma, põlvelt 97 silma, püsti 85 silma).

V. Rebane

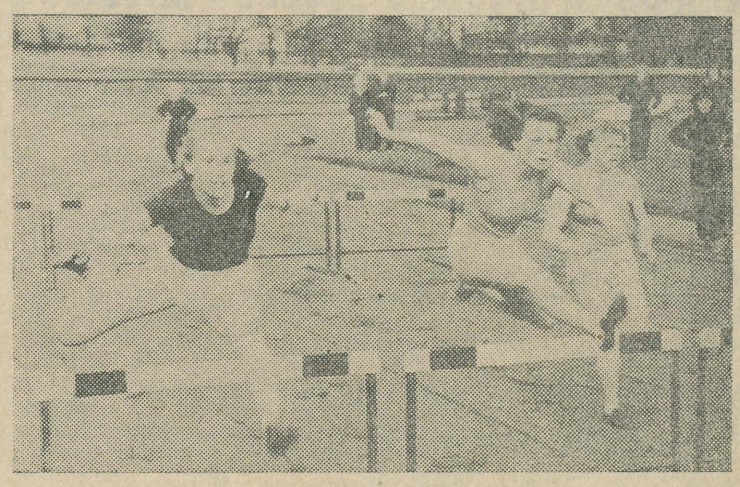

Möödunud nädalavahetusel toimus TRÜ—EPA matškohtumine kergejõustikus.

Pildil: Viivi Lind (EPA) ja Linda Rannap (TRÜ KKO) pinevas võistluses 80 m tõkkejooksul. Võitis L. Rannap.

J. Ungeri foto

Toimub TRÜ sümfooniaorkestri kontsert

Tartu Riikliku Ülikooli sümfooniaorkester astub esmakordselt kuulajate ette laupäeval, 26. mail algusega kell 20. Kavas on Grieg'i Peer Gynt süit II, Schubert'i h-moll sümfoonia (lõpetamata), Mozart'i kontsert klarnetile ja orkestrile ja Rossini avamäng ooperile «Sevilla habemeajaja». Solistina esineb RAT «Estonia» orkestrisolist sm. Kriit klarnetil. Kontserdil antakse seletusi palade muusikalise sisu kohta koos muusikaliste demonstratsioonidega.

Kehakultuurlased annavad korduseteduse

Esmaspäeval, 28. mail k. a. algusega kell 19.30 toimub V. Rozovi komöödia «Õnn kaasa» korduseteduse.

Teatrihuvilised! Ärge jätke kasutamata huvitava ja aktuaalse sisuga komöödia vaatamise võimalust!

Mõningaid Eesti NSV ajaloo probleeme NLKP XX kongressi materjalide valgusel

NLKP XX kongressil oli suur praktiline ja teoreetiline tähtsus Nõukogude Liidu elus, kogu rahvusvahelise töölisliikumise ajaloos. Siin tõsteti üles ja arendati marksistlikult edasi rida ülitähtsaid teoreetilisi küsimusi, nagu erinevate sotsiaalsete süsteemide kooseksisteerimine, sõdade ärahoidmise võimalus käesoleval epohhil, eri maade mitmesugused üleminekuvormid kapitalismilt sotsialismile (ka parlamentlikul teel), küsimused kommunismi ülesehitamise edasistest teedest NSV Liidus.

Kõrvuti ülalmainitud tähtsate probleemidega tõsteti nii sm. Hruštšovi poolt esitatud partei Keskkomitee ettekandes kui ka sm-te Mikojani, Šepilovi, Pankratova jt. sõnavõttudes üles rida ühiskonnateaduste ees seisvaid suuri ülesandeid, kritiseeriti selles töölõigus seni tehtud vigu ja esinevaid puudusi. Otseselt räägiti partei ajaloo ebaõigest käsitlusest seoses isikukultusega, nõukogude perioodi puudulikust uurimisest, NSV Liidu rahvuslike piirkondade (Taga-Kaukaasia, Ukraina jne.) ajaloo küsimuste ebaõigest hindamisest real juhtudel, suurriikliku šovinismi tendentsidest rea rahvaste ajalooküsimuste käsitlemisel.

Kongressi otsused ja materjalid ei puuduta mitte ainult neid üksikuid alasid või küsimusi ühiskonnateaduste alal, millest oli otseselt juttu, vaid nõuavad real juhtudel küsimuste senise käsitluse teoreetilis-metoodiliste aluste korrigeerimist. Otsustavalt nõutakse isikukultuse, igasuguste subjektiiv-idealistlike käsitluste või mõjustuste likvideerimist, kogu teadusliku uurimistöö rajamist ühiskonnateaduste, eriti ajaloo alal faktidele, kusjuures tuleb eriti esile tõsta küsimuste majanduslik, ökonoomiline külg. Erilist tähelepanu tuleb pöörata statistiliste materjalide igakülgsele marksistlikule läbitöötamisele ning teha lõpp seni esinenud dogmatismile ja tsitatoloogia ulatuslikule harrastamisele.

Ajakirja «Вопросы истории» (nr. 3, 1956) juhtkirjas märgiti õigusega, et enam ei saa loota «kõikepäästvatele» juhenditele ja direktiividele ülalt, vaid ajalooküsimusi «on võimalik lahendada ainult ajaloolaste kollektiivsete jõupingutuste tulemusena, arvamuste vahetamise, loominguliste diskussioonide ja tõsiste ajalooliste uurimuste teel.»

Kuigi kongressil ajaloo ala puutuvate küsimuste ring hõlmas peamiselt ligemat minevikku, on küsimuste asetusel kaugele tagasi ulatuv ning printsipiaalne tähtsus. Kongressil märgiti, et viimasel ajal on tehtud mõningaid vigu rahvusküsimuse alal, kusjuures suurriikliku šovinismi positsioonidelt on ebaõigesti hinnatud ka ääremaade kaugema mineviku probleeme. See kehtib täies ulatuses Šamili ehk müridistliku liikumise reaktsiooniliseks kuulutamise kohta. Real juhtudel on selliste käsitluste aluseks seisukoht, et äärealade liitmine oli majanduslikult progressiivne, eriti aga progressiivne tänapäeva seisukohast. Sellest lähtudes püüti isegi idealiseerida vene feodaalriigi vallutuspoliitikat ja õigustada vägivaldseid ühendamise meetodeid. Loomulik, et siis ka vallutamisvastane vabadusvõitlus kuulutati reaktsiooniliseks.

Eesti NSV ajaloo käsitlemisel on see tendents avaldanud suhteliselt nõrka mõju, ent teatud määral teda siiski esineb. Näiteks kolmeköitelise «Eesti NSV ajaloo» esimeses köites püütakse liiga ülepingutatult kõigil vähegi võimalikel juhtudel rõhutada eestlaste ja venelaste sõbralikku koostööd, kuna mõnedest eesti ja vene feodaalide sõjalistest kokkupõrgetest (XI—XII sajandil) minnakse vaikides mööda. Eesti NSV ajaloo periodiseerimisel on samuti asjatult lastud end mõjutada NSV Liidu ajaloo üldperiodiseeringust, millele vastavalt feodaalse killustumuse periood Eesti NSV territooriumil lõpetatakse XV saj. lõpuga, kuigi see tegelikult kestis XVI saj. keskpaigani. Ebatäpne on ka termin «Eesti liitumine Vene riigiga» (1710. a.), sest tegemist ei olnud vaba liitumise, vaid sõjalise liitmisega, olgugi et see Eesti ajaloo seisukohalt kujunes progressiivseks sündmuseks.

Eesti NSV XIX sajandi ajaloos on viimase ajani diskuteeritavaks küsimuseks rahvusliku liikumise iseloom Eestis XIX saj. teisel poolel. Seni on üldtuntud üheköitelises «Eesti NSV ajaloos» antud kontseptsioon, millele vastavalt eesti antifeodaalse iseloomuga rahvuslikus liikumises, mis omandas saksavastase värvingu, eraldus «kohe kaks suunda. Need väljendasid eesti rahvuses esinevate vastandlike ühiskondlike klasside ja sotsiaalsete rühmade vahelist võitlust.» (lk. 196). Neist suundadest olevat konservatiiv-klerikaalne (Jannsen, Hurt jt.) väljendanud eesti kodanluse, demokraatlik (Jakobson, Köler jt.) eesti talurahva huve. Seega demokraatlik suund eraldatakse eesti rahvuslikust kodanlusest. Seega siis ka meie rahvuslikus liikumises, mida ju põhiliselt juhtis demokraatlik suund, viiakse kodanluse progressiivne osa peaaegu nullini. See aga ei ole kooskõlas marksismi-leninismi põhiteesidega, kus tõusva kapitalismi perioodi rahvuslikku liikumist hinnatakse kui kodanlik-rahvuslikku liikumist, mida juhib rõhutud rahvuse kodanlus, kes sel perioodil väljendab rahva tunduva osa huve, eriti väikekodanlike kihtide huve. Kui lähtuda sellest seisukohast, siis oleks üsna kerge lahendada kõiki eesti rahvusliku liikumise probleeme XIX sajandi teisel poolel, kaasa arvatud rahvusliku majanduse ja kunsti ideoloogiline sisu, eesti kodanluse suhteline progressiivsus jne. See kergendaks ka nii mõnegi konservatiiv-klerikaalse suuna tegelase (näit. J. Hurt) positiivse osa hindamist meie kultuuriajaloos.

Imperialismiperioodi käsitlemisel XX sajandi algul tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata bolševike võitlusele rahvusküsimuse õige lahendamise eest, eriti aga küsimustele töölisklassi ja talurahva liidu, üldse demokraatlike jõudude ühisrinde loomisele võitluses isevalitsuse vastu alates 1905.—1907. a. revolutsiooniperioodist.

Suuremat tähelepanu tuleb pöörata rahvus- ja talurahvaküsimustele Oktoobrirevolutsiooni ja kodusõja perioodil, sest need mängisid kõrvuti välisinterventsiooniga suurt osa kontrrevolutsiooni, peamiselt eesti kodanluse käes töörahva ideoloogilisel pimestamisel.

Viimasel ajal on vabariiklikus ajakirjanduses (ajaleht «Sirp ja Vasar») puhkenud terav diskussioon kodanliku diktatuuri perioodi ajaloo, peamiselt kultuuriajaloo küsimuste ümber. M. Laossoni ja rea teiste seltsimeeste poolt on näidatud õigesti, et seni on kodanliku perioodi kultuuri hindamisel lähtutud ebaõigest rahvusliku kultuuri mandumise teesist. See tees on toonud suurt kahju, sest ta kasvatab nihilistlikku suhtumist paljudesse väärtuslikesse teaduse, hariduse, kirjanduse ja kunsti saavutustesse, takistab selle väärtusliku osa ülevõtmist meie sotsialistliku kultuuri vundamenti.

Kuigi seni vaieldakse peamiselt kultuuriküsimuste ümber, tuleb märkida, et ka mõningad tööstuse ja põllumajanduse arenguküsimused (näit. põlevkivitööstuse, karjamajanduse jne.) kodanlikul perioodil on seni «lahendatud» ühekülgselt, ainult negatiivsest vaatepunktist, kuigi ka siin toimus teatud edasiareng.

Eesti NSV ajaloo uurimise osas on praegu veel palju läbi uurimata või diskuteeritavaid probleeme. Üheks küsimuseks, mis vajab põhjalikku analüüsi, on küsimus Eesti ja teiste Baltimaade ülemineku spetsiifilistest joontest kapitalismilt kommunismile 1940. aastal. Siin ilmus rida erijooni võrreldes nii Oktoobrirevolutsiooniga kui ka rahvademokraatliku üleminekuvormiga. Üleminekuvormina kasutati meil ka parlamenti, ent hoopiski mitte parteide vaba võitluse olukorras kodanlik-demokraatlike vabaduste olemasolu tingimustes, nagu see võib toimuda praegu reas maades, vaid kodanlike parteide, fašistliku kodanluse valimistelt kõrvaldamise tingimustes.

Uurimist ja hindamist igakülgse faktilise materjali alusel ootavad paljud sotsialistliku tööstuse ja põllumajanduse arenguküsimused Eesti NSV-s sõjajärgsel perioodil.

Käesolev artikkel püüdis osutada mõningatele probleemidele, millele on vajalik pöörata enam tähelepanu vastavalt partei XX kongressi materjalidele, sest nende ammendavast ülestõstmisest ühe artikli raamides ei saa olla muidugi juttugi. NLKP XX kongressi otsused kohustavad nõukogude ajaloolasi enesekriitiliselt suhtuma senisele tööle ning innustama neid edasisele tõsisele tööle ajalooküsimuste sügaval marksistlikul läbitöötamisel.

K. Siilivask,
ajalooteaduste kandidaat

Toimetaja R. AULING

MB 03688 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1933

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (305) Reedel, 1. juunil 1956. a. IX aastakäik.

Algab eksamisessioon

H. SIIGUR,
TRÜ õppeosakonna ülem

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on seadnud kõrgemate õppeasutuste ette ülesande ette valmistada kõrge kvalifikatsiooniga noori spetsialiste meie maa rahvamajanduse- ja kultuuriharude jaoks.

Tähtis osa noorte spetsialistide ettevalmistamisel on täita ka Tartu Riiklikul Ülikoolil.

Peatselt algav kevadine eksamisessioon peabki näitama, kuidas täidab talle pandud ülesandeid Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv.

Kevadine eksamisessioon peab olema selleks tuleprooviks, mis annab ülevaate üliõpilaste poolt aasta jooksul omandatud teadmistest, kuid samuti ka õppejõudude saavutustest õppe-metoodilise töö alal.

Aasta-aastalt on paranenud Tartu Riiklikus Ülikoolis õppetöö tulemused. Üliõpilased on iga aastaga omandanud järjest sügavamaid teadmisi kõikidelt aladelt. On muutunud paremaks ka teoreetiliste teadmiste seostamine praktilise töö nõuetega.

Kuid kõrvuti saavutustega esineb kahtlematult ka veel vigu meie õppetöös. Ei ole veel kadunud sellised nähtused, kus üliõpilased eksameil püüavad läbi saada üldiste teadmistega, kus mõnigi «agar» üliõpilane püüab õppejõule jätta oma teadmistest head muljet üldtuntud tõdede lakkamatu kordamisega ja ilukõnelise jutu rääkimisega. Kuid samuti esineb üksikute üliõpilaste juures veel mahakirjutamisi, võõra «abi» kasutamist jne. Kõigile sellistele nõukogude üliõpilastele ebasündsatele nähtustele tuleb teha käesoleval eksamisessioonil otsustavalt lõpp. Eksam peab toimuma küll sõbralikus õhkkonnas, kuid ikkagi nii, et see ei kujuneks sõbramehelikuks hindamiseks.

Igasugused väärnähtused, nagu mahakirjutamine, «ilukõnede» pidamine jne. tuleb õppejõudude poolt läbi lõigata.

Kuid selleks, et eksameil tõesti saavutada häid tulemusi, tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata ka eksamite õigele ettevalmistamisele vahetult eksamisessioonil.

Eksamiks ettevalmistamisel tuleb alati siduda õppimine puhkusega ja vältida tuupimist ööd ning päevad kokku. Igal üliõpilasel tuleb endale varakult kindlaks määrata sobiv töörežiim ja seda ka kindlalt täita, sest ainult siis võib loota eksami edukat sooritamist.

Tuleb tähelepanu pöörata ka eksamieelsete konsultatsioonide läbiviimisele ja organiseerida nende läbiviimist selliselt, et üliõpilastel oleks neist maksimaalselt kasu. Konsultatsioon ei tohi kujuneda läbivõetud kursuse linnulennuliseks kordamiseks, vaid peab aitama üliõpilastel mõista raskemaid kursuse sõlmpunkte ja kursuse omandamise käigus kerkinud küsimusi.

Eriti tähtsad ülesanded paneb eksamisessioon ka komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonile, kes peavad esmajärjekorras organiseerima nõrgemate üliõpilaste abistamist, peavad ilmutama oma initsiatiivi konsultatsioonide organiseerimiseks.

Kevadine eksamisessioon on prooviks kogu TRÜ perele, sest ta peab näitama, kuidas meie kollektiiv täidab temale kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poolt pandud ülesandeid.

Selle proovi edukaks sooritamiseks tuleb tõsiselt pingutada kogu meie kollektiivil. Selleks jõudu ja edu!

Festivali eel

Pead tööle ja käed külge!

Tartu Riikliku Ülikooli I noorsoofestival algab massiüritustega käesoleva aasta septembrikuus. Et aga see üritus läbi viia nõutaval kunstilisel, sportlikul ja organisatsioonilisel tasemel, on tarvis, et juba nüüd iga TRÜ kollektiivi liige teaks, mis meil toimub, kuidas toimub ja milline on selle osa festivalis endas. Teatavasti on aga eelolev noorsoofestival üritus, millest kõik, eriti noored peaksid osa võtma ja sellepärast siis ka, seltsimehed, pange pead tööle ja mõtelge, kuidas seda huvitavamalt läbi viia. Peaasi aga, võtke üritustest 100%-liselt osa ja mitte ainult kuulajatevaatajatena, vaid aktiivsete festivalitegelastena.

Festivali massiüritused algavad üliõpilaste tõrvikute rongkäiguga Toomeorgu laupäeval, 8. septembril. Toomeorus esinevad kahe kõrgema õppeasutuse, TRÜ ja EPA koorid ning puhkpilliorkestrid. Ja nüüd masside ülesanne — valmistage tõrvikuid ja mõtelge, kuidas teha huvitavaks rongkäigu liikumine, samuti, kuidas olla Toomeorus. Pühapäeval, 9. septembril võtame osa linna üritustest.

Esmaspäeval, 10. septembril suundub TRÜ festivalirongkäik peahoone eest TRÜ Tallinna tänava staadionile, kus toimub meie festivali avamine. TRÜ ratsabaasi sportlased toovad ja süütavad festivalitule. Seejärel esinevad demonstratsioonidega TRÜ sportlased. Toimuvad akrobaatilise ja kunstilise võimlemise ettekanded. Kavas on kutsuda õhtule ka teeneline meistersportlane Johannes Kotkas ja mõni teine vägilane, nagu Palusalu või Englas. Õhtu lõpeb aga huvitava kõikehaaravа viktoriiniga, millest võtke kõik tingimata osa. Kui sobib, siis tehakse lõpuks ka tantsu.

Teisipäeval jätkuvad staadionil sportlikud esinemised. Võisteldakse humoristlikus spordis, millest samuti võtke kõik osa, kaasa arvatud ka õppejõud.

Seejärel esineb TRÜ rahvakunstiansambel ja lõpuks jälle, vastavalt soovile tants või lõkketuled mängudega. Siin olge aga initsiaatoreiks teie — laiad noortehulgad.

Kogu nädal on kas klubis või peahoones avatud näitus, kuhu on välja pandud kingitused, aukirjad ja diplomid ning auhinnad, mida on omistatud kas TRÜ-le või tema kollektiivi liikmeile. Seda peab kindlasti külastama.

Neljapäeval, 12. septembril kavatseme organiseerida kohtumise kuulsate inimestega, kavatseme pidustustele kutsuda NSV Liidu kangelase Endel Puusepa, ENSV rahvakunstniku Gustav Ernesaksa ja teenelise kirjaniku Juhan Smuuli Tallinnast ning NSVL rahvakunstniku Ants Lauteri ja professor Fjodor Klementi, meie rektori. On kindlasti huvitav, kuidas said neist kuulsad ja tuntud inimesed ja seda loodame neilt kuulda.

Laupäeval, 15. septembril aga korraldame massiürituste lõpuks suure karnevali, mis toimuks TRÜ peahoones, klubis ja Pedagoogilises Koolis korraga. Selleks aga, seltsimehed, valmistage maskid ja mõtelge, kuidas teha karneval huvitavaks. Muidugi me korraldame sealgi viktoriine, võistlusi parimale tantsupaarile, jagame auhindu jne. Kõik üritused toimuvad õppetööd katkestamata õhtuti.

Et kõik kavatsetud üritused festivali raames hästi õnnestuksid, selleks on tarvis, et kõik neile üritustele kaasa aitaksid.

Edasi järgnevad novembrikuul juba konkursid nii kunstilise isetegevuse kui ka kunsti aladel. Täpsed juhendid nende kohta avaldame eraldi. Niisiis, seltsimehed, püüame oma esimese festivali läbi viia nii, et sellest jääksid kõigile parimad muljed.

K. LUTS

Võtke osa kunstilise fotograafia konkursist

Üleliiduline noorsoofestival algab mitmesuguste võistluste ja esinemistega kohtadel: asutustes, käitistes, kolhoosides ja õppeasutustes. Terve rida huvitavaid üritusi toimub festivali raames ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Üks sellistest üritustest on kunstilise fotograafia-alane konkurss.

Temaatika fotokonkursiks on vaba. Igaüks võib esitada fotosid, mis kajastavad motiive meie kodumaa looduslikult ilusatest kohtadest, maastikest, loomadest ja taimedest, samuti fotosid, mis peegeldavad meie õppetööd, vaba aja veetmist, ühiskondlikus korras läbiviidavaid töid, koosolekuid jne.

Konkursile võib esitada fotosid nii must-valgeid kui ka värvilisi, kusjuures soovitav pildi formaat on 13×18 cm kõrgläikega või poolmatil paberil. Konkursiks esitada igast võttest kaks positiivi ja negatiiv.

Fotode juurde tuleb lisada leht, kus on näidatud autori nimi, teaduskond, elukoht, fotodel kujutatud objektide nimetus või sündmus ja täpne asukoht, pildistamise kuupäev, andmed fotokaamera ja objektiivi kohta. Õiste välisvõtete puhul tuleb märkida ka veel kellaaeg, diafragma ja säritlusaeg.

Žürii arvestab fotode hindamisel valitud objektide tähtsust, motiivide valikut ja fotode tehnilist töötlust.

Kõik materjalid tuleb esitada hiljemalt 1. oktoobriks 1956. a. ELKNÜ TRÜ komiteesse.

Konkursist osavõtnud parimate fotode autorite vahel jagatakse välja järgmised auhinnad:

a) üks esimene auhind 100 rubla,
b) kaks teist auhinda à 75 rubla,
c) neli kolmandat auhinda à 25 rubla.

Parimad auhinnatud fotod saadetakse edasi ENSV vabariiklikule ja üleliidulisele noorsoo festivalile.

Esitatud fotodest koostatakse TRÜ-s album. Fotod ilmuvad ka TRÜ fotolehes. Algupärasemad, huvitavamad ja aktuaalsemad fotod esitatakse žürii poolt ENSV ajakirjadele ja ajalehtedele avaldamiseks, kusjuures autoriõigusi arvestatakse tavalises korras.

Täiendavaid teateid konkursi tingimuste kohta saab TRÜ kriminaalõiguse ja -protsessi kateedrist laborant Selg'ilt.

Seltsimehed fotoamatöörid! Kasutage päikesekiillast kevadet ja suvist õppetöö vaheaega edukalt!

Staadioni ehitajad, hoogu juurde!

Õige mitu nädalat on möödunud tööde algusest ülikooli staadioni ehitusel. Veel rohkem aega on möödunud sellest, kui võeti vastu otsus, et iga üliõpilane töötab kevadel staadionil mitte vähem kui 10 tundi. Seetõttu on aeg teha mõningaid kokkuvõtteid tööde senisest käigust.

Märkida võib mõndagi positiivset. Eriti tuleb esile tõsta Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilaste head tööd. Paari nädala jooksul täitsid nad oma kohustuse, ületades selle rohkem kui poolesaja tunni võrra. Ülikooli komsomolikomitee otsustas tublit kursusekollektiivi autasustada ekskursiooniga Leningradi.

Hästi on seni staadionil töötanud ka enamik teisi Majandusteaduskonna kursusi. Tublimaid osakondi on kehakultuuriosakond, kus mitmed kursused on oma ülesande peaaegu täitnud. Kursuste osas tuleb nimetada bibliograafide I, geoloogide II, füüsikute I (vene grupp) ja mõnede teiste kursuste head tööd. Mõned korrad on väljas käinud Õigusteaduskonna, Ajaloo-Keeleteaduskonna, stomatoloogiaosakonna ja teiste osakondade üksikud grupid.

See on enam-vähem kõik, mida saab nimetada positiivset. Samal ajal on aga rida osakondi ja kursusi, kust üliõpilased pole üldse või peaaegu üldse väljas käinud. Valulapseks on, nagu möödunud kevadel ja sügiselgi, raviosakond.

Ka Majandusteaduskonna III, Õigusteaduskonna I, stomatoloogiaosakonna IV, ajaloo-osakonna I ja IV kursus ning teised suhtuvad oma kohustustesse lubamatult üksikõikselt. III kursuse geograafid eesotsas komsomoli grupiorganisaatori Mai Põlluga leidsid, et eksamite ajal pole neil aega töötamiseks. Kui eksamid lõppesid, selgus, et aega on veel vähem: kõik sõitsid minema, ülesanne jäi aga täitmata.

Sellise suhtumise tõttu meie ühisesse üritusse on staadionil tööd tõsiselt takistatud. Oleks vaja kiiresti lõpetada 100 m jooksuraja ehitamine, kuid pole võimalik täidet kohale vedada — puudub vajalik tööjõud. Peaaegu täiesti on soikunud ka mitmed muud kiireloomulised tööd. Paljud Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased armastavad vabandada, et nemad ei pea üldse staadionil töötama, vaid täidavad oma kohustuse Pälsoni tänava internaadi ümbruse korrastamisel. Kui aga küsida internaadi vanemalt sm. Soonetsilt, siis selgub, et sealgi ei viitsi paljud üliõpilased end liigutada. Tööd on seni teinud peamiselt grupp aktiivsemaid üliõpilasi, kellest igaüks on kaugelt ületanud ettenähtud kohustuse. Tänu neile ongi suur osa töödest teostatud.

Hoopis vähe on staadionitöödest osa võtnud meie diplomandid. Staadionil on korra olnud ainult juristid.

Kõigest eespool öeldust kokkuvõtet tehes tuleb märkida enamiku üliõpilaste vastutustundetut suhtumist endale võetud kohustusse. Halvasti töötavad osakondade komsomolibürood ja grupiorganisaatorid. Mitmed aktivistidest pole ise veel kordagi väljas käinud.

On vaja otsustavalt tõsta tööde tempot staadionil, et lõpetada suveks põhilised tööjõudu nõudvad tööd. Ainult sellega kindlustame staadioni ehitustööde plaanipärase kulgemise.

H. KÄÄN

Professor FELIX LEPP Eesti NSV teeneliseks teadlaseks

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivil on põhjust rõõmustada hiljuti teatavaks saanud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse üle, millega anti TRÜ nakkushaiguste ja dermatoloogiakateedri juhatajale meditsiiniliste teaduste doktorile professor Felix Jaani p. Lepale seoses tema 75-aastaseks saamisega Eesti NSV teenelise teadlase aunimetus.

Prof. F. Lepp on töötanud ülikoolis üle kahekümne viie aasta, temalt on arvukalt ilmunud trükis teaduslikke töid tähnilise tüüfuse, kõhutüüfuse, tuberkuloosi jt. nakkushaiguste alalt. Kõrgeks hindavad tema panust teaduslike tööde juhendamisel tema õpilased — aspirandid ja teised noored teadlased, keda on üle kümne: nimetame siinkohal dots. V. Savi, dots. L. Nurmandit, end. aspiranti E. Tallmeisterit, dots. S. Laanest, L. Kerest, A. Jannust, S. Saart, J. Terast jt., kellede väitekirjad valmisid prof. F. Lepa teaduslikul juhendamisel. Tema väsimatu kasvatustöö viljana leidub tema õpilasi Tartu Riiklikus Ülikoolis, Eesti NSV Teaduste Akadeemias, samuti ka otseselt tervishoiu alal töötamas. Suure lugupidamisega kõnelevad tema kasvandikud liialdamata, et prof. F. Lepp on inimene, kes on vaba inimestele sageli omasest negatiivsetest joontest — kadedusest ja vihkamisest. Suurima erapooletusega suudab ta suhtuda kaasinimestesse ja seda eriti teaduslike küsimuste lahendamisel. Alati leiab ta aega noortele nõu andmiseks ja tööde retsenseerimiseks.

Oma suurele töökoormusele ja auväärt eale vaatamata võtab ta osa ühiskondlikust tööst ja on üks vähestest professoreist, keda sageli näeme ka aulas osa võtmas parimatest kontsertidest.

Soovime lugupeetud professor F. Lepale jatkuvat jõudu ja edu Eesti NSV teenelise teadlase austava nimetuse saamise puhul.

I. MAAROOS,
TRÜ teaduslik sekretär

Eksamisessioon raviosakonnas

Pingerikas kevadine eksamisessioon algas raviosakonna IV kursusel juba mai alguses. Eksameid on sooritada 5 ning need haaravad küllaltki ulatuslikke materjale.

Häid tulemusi saavutas kogu kursus teaduskonna sisehaiguste eksamil, kus saadi ainult «häid» ja «väga häid» hindeid. 7. õpperühm esines tublilt poliitilise ökonoomia eksamil, kus enamik üliõpilasi said parimad hinded.

On terve rida üliõpilasi, kes on sooritanud seni eksamid kõik viitele (Arras, Laane, Türi, Luig, Kask, Allik jt.). Nende kõrval on aga ka üliõpilasi, nende hulgas ka kommunistlikke noori, kes said mitterahuldavad hinded teaduskonna kirurgias.

On jäänud sooritada veel viimased eksamid ja võib loota, et ka need sooritatakse edukalt ning siis suundutakse suvisele õppepraktikale meie vabariigi haiglatesse.

Raviosakonna III kursusel toimus esimene eksam (patoloogilises füsioloogias) 26.—29. maini. Eksamineeris prof. Valdes. Arvukast kursusekollektiivist said ainult 4 üliõpilast rahuldava ja üks mitterahuldava hinde. Teiste teadmisi hinnati heade ja väga heade hinnetega.

L. HERING

Teadlased abiks praktikutele

NLKP XX kongressil vastuvõetud otsused kriipsutavad alla vajadust igakülgselt tugevdada teaduslike õppeasutuste sidet tootmisega, tõsta teaduse osa rahvamajanduse praktiliste küsimuste lahendamisel.

Selleks kohustavad nõukogude teadust ka kongressile eelnenud rida NLKP KK pleenumite otsuseid.

TRÜ Arstiteaduskonna hügieenikateeder on püüdnud oma tagasihoidlike jõududega osa võtta esitatud nõuete täitmisest. 1954. a. alates olid kateedri teadusliku uurimistöö plaani võetud teemad, mis võiksid abiks olla nii tervishoiu praktikale kui ka tootmisharudele, mis on ühel või teisel määral seotud hügieeniteadusega.

Loodi side Eesti Tööstusnõukogu keemiatööstusega. Kateeder hakkas tegelema teadusliku uurimistööga (teostaja käesolevate ridade autor) — vabrikus valmistatud pigmentide spektrofotomeetriliste omaduste väljaselgitamisega.

Kooskõlas kindlaksmääratud ülesandega teostati töö kolmes etapis, milledest igaüks lõppes nii kateedrile kui ka tööstusele võrdselt huvitavate tulemustega. Selgitati välja 1) et pigmentidel on küllaldane vastupidavus meteoroloogiliste tingimuste kompleksile; 2) et pigmentide valguse neelamisvõime on ebasoovitavalt kõrge, mis ei tee neid hügieenilisest ja tehnilisest seisukohast täiesti rahuldavaks (ruumide katmisel selliste värvidega läheb tunduv osa valgust nägemise jaoks kaduma, värvigrupid aga hävinevad kiiremini); 3) et pigmentide koosseisu kuuluvate värvigruppide muutmisega õnnestub suurendada valguse tagasipeegeldumist ja samal ajal suurendada vastupidavust luitumisprotsessidele.

1955. a. alguses tehti uurimise tulemused teatavaks Eesti Tööstusnõukogule. Nad osutusid kasulikeks ning tööstus palus kateedrit võtta veel üks töö uute pigmentide valmistamiseks vajalike toorainete aprobatsiooni alalt.

See üleplaaniline töö valmis 1955. aasta lõpuks.

Isikliku hügieeni osas, millel on mitmesugune seos hügieeniteooria ja sanitaarpraktika paljude küsimustega, asus kateeder 1955. aastal läbi töötama nahapinna valgusomaduste probleemi.

Antud probleem on tihedas seoses selliste küsimustega, nagu karastumise teooria ja praktika fotodünaamiliste mõjutuste protsessid reostumistingimustega tootmisel, naha retseptsiooniprotsessid, puudutab ka radioaktiivse tundlikkuse küsimust. Esimene teema nimetatud probleemist — «Valguse nähtava osa mõjustuste karakteristikust inimese nahapinnale» valmib plaani järgi ettenähtud tähtajaks.

Nagu teada, huvitavad meie vabariiki ka probleemid, mis on seotud mitmesuguste krooniliste haiguste profülaktika küsimustega. Väga aktuaalne neist on võitlus tuberkuloosiga, millel on ka oma hügieeniline külg. Viimase võttis oma teadusliku töö plaani eksperimentaalseks uurimiseks kandidaadiväitekirja näol hügieenikateedri vanemõpetaja M. Uibo.

Töö käigus selgitatakse mikrokliima ja mõninga karastumisprotsendi mõju tuberkuloosiinfektsiooni kulule katseloomadel.

1956. aasta esimeses ja teises kvartalis viis kateeder EKP Tartu linnakomitee initsiatiivil õppejõudude ja üliõpilaste abil läbi töötingimuste uurimise trükikojas «Tartu Kommunist». Praegu jätkatakse seda tööd saadud tulemuste kokkuvõtmisel, et teha administratsioonile konkreetseid ettepanekuid töötingimuste parandamiseks.

Sellised on meie panused teaduslikul alal meie maa praktiliste vajaduste rahuldamises.

Dotsent O. *PEROV*

Šeflustöö intensiivsemaks

Aasta-aastalt tugevnevad meie ülikooli sidemed šeflusaluste kolhoosidega. Sellest annavad tunnistust sagedased külaskäigud kolhoosidesse nii põllumajanduslike nõuannetega, kultuurilise külakostiga kui ka töökätega kibedamal tööajal.

Raske oleks selle artikli veergudel anda tõhusat pilti sellest, mida on meie ülikoolis üldse tehtud šeflustöö alal. Tahaks vaid rõõmustava asjaoluna märkida, et käesoleval aastal on šeflustöös esile kerkinud rida teaduskondi ja kateedreid, kes on andnud kasulikku nõuannet ja abi meie kolhoosidele. Nii näiteks arvestas kaubandusökonoomika-kateeder Kirovi-nimelisele kolhoosile kolhoositoodangu omahindu, mis aitab kolhoosnikuil tundma õppida ühe või teise toodanguartikli tootmise ratsionaalsust. Hiljuti viidi läbi sama kateedri juhtimisel seminar kolhoosi esimeestele omahinna küsimuses. Kahtlemata annab Majandusteaduskond antud küsimuse lahendamisega suure panuse meie kolhooside edasiseks majanduslikuks tugevdamiseks.

Suuri teeneid on ka geneetika- ja darvinismikateedri kollektiivil, kes eesotsas vanemõpetaja Allesega on tundma õppinud ja üldistanud maisikasvatamise kogemusi mõningais meie šeflusalustes kolhoosides ja populariseerinud neid kogemusi ka ajakirjanduse veergudel. Samuti on Matemaatika-Loodusteaduskonnal teeneid Ždanovi-nimelise kolhoosi viljapuuaia rajamisel.

Senisest aktiivsemalt on lülitunud šeflustöösse käesoleval aastal ka Arstiteaduskonna kollektiiv (šefluskom. esimees Beltšikov), kes on Elva rajooni Emajõe kolhoosis läbi viinud huvitavaid üritusi kolhoosnikute meditsiinilise teenindamise ja uute ravimeetodite tutvustamise alal. Nii on käesoleval kevadel kahel korral teostatud väljasõite, millest võtsid osa arstid-spetsialistid dots. Kõrge, prof. Linkberg, arstid Šotter, Laigna ja Lepp, Emajõe kolhoosi. Kohapeal on esinetud lühiloengutega tuberkuloosist ja silmahaigustest koos vastavasisuliste filmide demonstreerimisega. Lõpuks andsid mainitud arstid-spetsialistid konsultatsioone kolhoosnikutele.

Ajaloo-Keeleteaduskonna pedagoogikakateeder on läbi viinud loenguid lastevanematele ja korraldanud üritusi Kõrveküla 7-klassilises Koolis. Nii näiteks esines käesoleva aasta algul pedagoogikakabineti juhataja K. Indre Miina Härma nimelise kolhoosi lastevanemaile teemal «Lastevanemate abi pioneeri- ja komsomolitöös».

Õigusteaduskond on abistanud kolhoose peamiselt juriidiliste nõuannetega. Eriti tihe šeflusvahekord on neil kolhoosidega, kus töötavad esimeestena Õigusteaduskonna lõpetanud sm-d Maiste, Maamets ja Valmsen.

Nagu loetelust selgub, kannab šeflustöö ühes või teises kolhoosis tugevasti antud teaduskonna pitserit. Sellest tuleb kindlasti üle saada ja võimalik on see ainult siis, kui teaduskondade šefluskomisjonid astuvad tihedamalt üksteisega kontakti. Samuti tuleks kaaluda uue ülelikoolilise šefluskomisjoni loomise küsimust, kes suunaks ja koordineeriks kolhoosides tehtavat šeflustööd.

Praegu on kahtlemata kõige nõrgemaks lüliks meie šeflustöös just kolhoosimajandi põllumajandusliku ja majandusliku tootmise juhtimise abistamine. Meie inimesed võtavad veel vähe osa kolhooside tootmisnõupidamistest, seda aga tuleks teha. Kui puuduvad selleks oma teaduskonnas vastavad inimesed, võib kutsuda neid teistest teaduskondadest.

Kultuurilist külakosti on kolhoosidesse kõige regulaarsemalt viinud Ajaloo-Keeleteaduskond (šefluskomisjoni esimees L. Põder). Kõrvuti teaduskonna isetegevuslastega esines käesoleval aastal Miina Härma nimelises kolhoosis ka TRÜ klubi isetegevusbrigaad. Oleks vaja, et TRÜ klubi edaspidi sagedamini suunaks oma isetegevuslasi kolhoosidesse. On ju selge, et teaduskondade isetegevusbrigaadid, kes sageli on koostatud kiiresti ja juhuslikult, ei saa pakkuda tõelist kunstilist elamust kuulajaile ja jätavad kolhoosnikele vale ettekujutuse ülikooli isetegevusest üldse. TRÜ klubi juhatusel tuleb arutusele võtta kontsertide, kas või tasuliste, korraldamise küsimus šeflusalustes kolhoosides, rahvamajades ja maakoolimajades. Oleks samuti aeg aidata elustada kolhooside isetegevusringidel, kutsuda neid esinema ülikooli, abistada neid repertuaari valikul jne.

Nüüd mõni sõna füüsilisest tööst. Kahes ülikooli šeflusaluses kolhoosis, need on Emajõe kolhoosis Elva rajoonis ja Miina Härma nimelises Tartu rajoonis, hakkavad tööle püsivad brigaadid suviste tööde perioodil. Praegu ei ole aga organiseerimistööd kõigis osakondades kaugeltki veel lõpukorrale jõudmas, ehkki selleks on ülim aeg. Sellisteks mahajäänud osakondadeks on praegu Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakond (komsomolisekretär M. Bergvald) ja ajaloo-osakond (sekretär V. Vares). Oleks vaja, et mainitud osakondade parteigrupid tõsiselt abistaksid komsomoliorganisatsiooni selle küsimuse lõpuleviimisel lähemate päevade jooksul.

Eksamisessioon on ukse ees ja suvepuhkus ei ole enam mägede taga. Teaduskondade partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidel tuleks veel kord läbi arutada küsimus, kuidas teostada šeflustööd suveperioodil, lähtudes konkreetse kolhoosi vajadustest ja teaduskonna võimetest.

A. METSA

Siirdume suvepraktikale

Geograafidel algas kevadine eksamisessioon juba mai alguses. Nüüd on eksamid juba seljataga.

Meil I kursusel olid eksamid marksismi-leninismi alustes, mullastiku geograafias ja teistes ainetes. Mitmed üliõpilased, nagu E. Aru, J. Ugam, kommunistlikud noored M. Kõu, Ilmar Kask jt. vastasid kõigil eksameil väga headele hinnetele. Teisedki kursusekaaslased vastasid vähemalt headele hinnetele.

Juuni keskel algab meil Sangaste ümbruses rohkem kui kuu aega kestev praktika. Seal teeme läbi geoloogia, meteoroloogia, hüdroloogia ja geodeesia praktikumi.

Enne praktikat sõidame seitsmepäevasele ekskursioonile mööda Eestit. Tutvume peamiselt Põhja- ja Kesk-Eestiga.

Pärast praktikat sõidab grupp meie üliõpilasi 10-päevasele jalgrattamatkale Lätisse. Siis aga siirdub igaüks oma koju «individuaalselt» puhkama.

V. OTTO

V. *LEBEDEV-KUMAČ*

HÄLLILAUL

Uni astub lävele,
uinu minu väike,
sajad teed, maad ja veed
avatud on sulle.
Uinus juba päikenegi,
tuulekene vaikib.
Puhkab kõik, kuuke sind
haigutades vaatleb.

Memme aare, uinu sa,
oled nõnda rikas,
sinule kuuluvad
õnnepäevad pikad.
Homme jälle päike ärkab,
aknast sisse vaatab.
Kuldne päev, kaunis päev
mängima sind saadab.

Seks, et vara ärgata
päikesele vastu,
tuleb nüüd uinuda,
memme kallis poisu.
Uinub ahvike ja jänku,
mängukaru nurgas.
Tädidel, onudel
ammu uni silmas.

Vene keelest Reet Reljan, eesti filoloogia III kursus.

Kõik suurele peole!

Esimene üliõpilaslaulupidu

Pärast õppetöö lõppu, 7. ja 8. juulil toimub Tartus meie ülikooli koorikollektiivide algatusel üliõpilaslaulupidu — esimene taoline suurüritus mitte ainult meie ülikooli ajaloos, vaid ka Nõukogude Liidus üldse. Suurürituse organiseerimistööd, mida juhib vastav komisjon, on kestnud juba pikemat aega. On välja töötatud repertuaar, kokku lepitud kooride juhatamise küsimuses ning koostatud ka esialgne ürituste kava.

Selle kohaselt toimub laupäeva, 7. juuli õhtul suur rahvakunstiõhtu Toomeorus, kuhu osavõtjad koonduvad tõrvikrongkäigus. Järgmise päeva hommikupoolikul toimuvad kollektiivide omavahelised kohtumised ning pärastlõunal laulupeokontsert, mis viiakse läbi samuti Toomeorus. Esinevad ühendkoorid, samuti ka eri kooriliigid, puhkpilli- ja sümfooniaorkestrid. Väljaspool üldist kava võimaldatakse külaliskooridel esitada ka oma repertuaari.

Üritus kujuneb esialgsete andmete kohaselt suureks «rahvusvaheliseks» sõpruspeoks. Osavõtuks on end registreerinud suure liikmeskonnaga koorid ning orkestrid Tallinnast, Riiast, Kaunasest, Minskist, Leningradist, Petrozavodskist. On loota, et külaliste arv, mis seniste andmete kohaselt ulatub paljudesse sadadesse, veelgi suureneb. Näiteks soovivad peost osa võtta ka Kiievi üliõpilased. Meie üliõpilaskond loodab, et esimese laulupeoga pannakse ühtlasi kindel alus kaunile traditsioonile, et järgmised laulupeod, mida võiks järjekorras korraldada teistes vennasvabariikides, kujunevad nõukogude rahvaste sõpruse veelgi ulatuslikumateks demonstratsioonideks.

Et see suurepärane üritus kujuneks tõesti traditsioone loovaks, selleks on vaja, et eeskätt meie koorikollektiivid ja üliõpilaspere kui ürituse initsiaatorid kogu oma jõu pühendaksid laulupeo heaks ettevalmistamiseks. On õige, et eksamisessioon võtab lõviosa ajast, et teised suvised üritused on ukse ees, kuid kõik see ei tohiks takistada lõpuni viimast ning hästi lõpuni viimast algatatud suurüritust.

Seepärast — kõik jõud suure peo heaks kordaminekuks!

LÕPPES KUNSTILISE ISETEGEVUSE VIII ÜLEVAATUS

Käesolev, arvult VIII ülikooli kunstilise isetegevuse ülevaatus, mis lõppes lõppkontserdiga 23. mail, oli ühtlasi justkui eelprooviks noorsoofestivalile. Järjekordselt võitis ülevaatusel suure ülekaaluga esikoha kehakultuuriosakond. Teiseks jäi Ajaloo-Keeleteaduskond, kolmandaks Matemaatika-Loodusteaduskond, neljandaks Õigus-Majandusteaduskond ja viimaseks, samuti suure ülekaaluga halvas mõttes, Arstiteaduskond. Need on statistilised tulemused, mis aga ei anna kahjuks täit selgust meie isetegevustööst üldse. Nimelt kui võtta asja sisulisest küljest, siis vääris küll esikohta Ajaloo-Keeleteaduskond, kuna seal käib töö enam-vähem aasta läbi. Kehakultuurlased aga toovad oma ansamblid ja esinejad välja ainult olümpiaadiks. Edaspidi tuleb olümpiaadi juhendit kindlasti muuta, kusjuures aluseks tuleb võtta see, et ülevaatusel võivad esineda ainult need kollektiivid, mis vähemalt üks kuu enne olümpiaadi algust on tegutsenud ja ka avalikult esinenud. Siis alles saab juttu olla ülevaatusest selle sõna otseses mõttes. Praegu aga toimub mingi vaatlus selle üle, millised anded on meie inimestel ja mis võiks olla, mida aga teaduskondades pidevalt ei viljelda. Meil pole ju tarvis mingit Potjomkini küla, vaid sisulist tööd ja selles suunas peabki minema enne festivali.

Olümpiaadi juurde tagasi tulles oli seal ka häid üllatusi. Suurepäraselt esinesid vokaalsolistid V. Tšornaja ja T. Sorokina, kellest varem polnud midagi kuulda. Selgus ka, et on oma jõududega täiesti võimalik korralikku näidendit lavale tuua.

Loodame, et pärast festivali ja juba ka enne seda meie isetegevus muutub tõesti massiliseks.

A. KAURI

SUVEKS MATKARADADELE!

Tartu Riikliku Ülikooli turismisektsioon korraldab sellel suvel matkagruppidevahelise matkavõistluse selle kauni, huvitava ja arendava spordiala levitamiseks ja populariseerimiseks. Võistlused viiakse läbi ajavahemikus 1. juunist kuni 1. novembrini. Osa neist võistlustest võivad võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed, kusjuures kehtib nõue, et nad peavad olema organiseerunud vähemalt 4-inimeseliste rühmadena.

Matkad võivad toimuda kas jalgsi, ratastel, ratsa või paadiga marsruudil, mille määrab grupp ise. Matk peab vastama nõuetele, mis on vajalikud täita märgi «NSVL turist» saamiseks. Matka kohta tuleb esitada päevik ja vormikohane marsruudileht.

Milles seisneb matka vormistamine? See seisneb:

1) marsruutlehe täitmises,

2) selle kinnitamises komsomoli- või spordikomitees,

3) pitsatite võtmises marsruutlehele matka vältel marsruudi nurgapunktides,

4) tä detud marsruutlehe ning matkapäeviku esitamises pärast matka.

Marsruutlehe saamiseks on vajalik esitada turismisektsioonile:

1) matka marsruudi kavand,

2) matka plaan, kus näidata matka eesmärk, sooritamise aeg ja liikumise ajaline graafik,

3) osavõtjate nimestik, kus näidata ära grupijuhi ja kõigi grupiliikmete turismistaaž,

4) varustuse nimestik.

Täidetud marsruutleht koos arsti nõusolekuga tuleb esitada enne matkale väljumist ELKNÜ TRÜ komiteele.

Ülikooli parimaid matkagruppe autasustatakse rändvimplite ja diplomitega.

Massiline osavõtt matkadest pole meie ülikooli tingimustes vajalik mitte ainult oma kodumaa ja tema loodusega tutvumiseks — selle ürituse õnnestumisest olenevad ka turismiliikumise edasised perspektiivid meie ülikoolis. Mida rohkem on meil organiseeritud matkajaid, seda rohkem eraldatakse sektsioonile vahendeid, seda suuremat toetust annavad talle kesksed organisatsioonid. Siis aga avanevad võimalused organiseerida pikemaid matku nii Nõukogude Liidus kui ka väljaspool tema piire. Niisiis — kõik matkama!

U. PRINN

Jooksukrossi tulemusi

Möödunud pühapäeval toimusid TRÜ kevadise jooksukrossi finaalvõistlused.

Naiste 800 m jooksus startis 75 võistlejat. Jooksu võitis Mall Käbin ajaga 2.25,6, teiseks tuli Linda Rannap ajaga 2.31,0 ja kolmandaks Aita Munk ajaga 2.35,0.

Meeste 1500 m jooksu võitis Paul Lõoke ajaga 4.17,8, teiseks tuli Jaan Anderson ajaga 4.22,0 ja kolmandaks Arne Kivistik ajaga 4.36,0.

Kõik loetletud võistlejad olid TRÜ kehakultuuriosakonnast.

Võistkondlikus arvestuses saavutas esikoha kehakultuuriosakond, teiseks tuli Matemaatika-Loodusteaduskond, kolmandaks Ajaloo-Keeleteaduskond.

B. MATVEI

Toimetaja R. AULING

MB 05018 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2021

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (306) Reedel, 8. juunil 1956. a. IX aastakäik.

SAABUB SUVI!

Reas osakondades on eksamid juba lõppenud, teistes algasid need hiljuti ning on praegu täies hoos. Väljas on aga puud juba täies suverüüs ja peatselt murrabki sisse suvi kõigi oma rõõmude ja huvidega, mitmepalgeline ja kaasakiskuv.

Suvi... Isegi kibedal õppimise ajal eksleb pilk aknast välja ja vaikne ohe tungib rinnast — oleks juba eksamid läbi, pääseks välja! Kuid eks mõni tunnike puhkust varastatakse ka eksamieelsest õppimise ajast, kas siis jõel sõudmiseks või jalutuskäiguks rohelisse.

Kui aga saabub päris suvi, siis seisavad ees tõsised probleemid, kuidas seda kasutada. Üliõpilased on agar rahvas, ega nemad läbe puhkuse ajal kodus istuda, see on juba tuntud tõde.

Seljakott selga ja matkama, see on ainuke õige puhkuse veetmise viis — nii ütlevad ülikooli tuntud turismiveteranid Villu Astok, Rein Einasto ja Sven Veldre. Küsige aga teistelt, kuidas kavatsevad nemad suve veeta! Tuleb välja, et peaaegu igaühel on erinevaid kavatsusi. Matkama lähevad paljud, see on ka loomulik, sest eks kodumaa loodus meelita meid kõiki. Paljud noored kavatsevad oma puhkeaja aga seostada kasulikuga — aidata kaasa kodukolhoosis.

Tänases lehes võime lugeda, millised huvitavad plaanid suveks on III kursuse füüsikutel: ekskursioon Riiga, töö elektrijaama ehitusel — tõesti, nende suvi kujuneb meeldejäävaks, huvitavaks ja tegevusrohkeks

Hea üritus on kavas ka IV kursuse keemikutel, kes lähevad praktikale Harkovisse. Nad kavatsevad pärast praktika lõppu sooritada matk Lõuna-Ukrainas ja Krimmis. Kahtlemata kujuneb ka see üritus väga huvitavaks.

Paljud Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased, samuti ka farmatseudid veedavad osa oma suvepuhkusest šeflusaluses kolhoosis, abistades kolhoosi põllutöödel.

Suvi tõotab vaheldusrikkaks kujuneda ka Tartusse jääjail. Juuli alguses alustab tegevust suveklubi, mille tööplaanis on pikemate ekskursioonide korraldamine ning ka kohalike ürituste läbiviimine.

Ei saa unustada, et tänavune suvi ei ole sugugi harilik suvi. Sellel suvel algavad Üleliidulise Noorsoofestivali üritused, sel suvel toimub I Rahvaste Spartakiaad. Seetõttu on ülikooli sportlased ja noored kunstnikud ning isetegevuslased pidevas töös oma erialase taseme tõstmisel. Palju meeldejäävat pakub kindlasti ka Tartus toimuv üliõpilaslaulupidu.

Üritusterohke ja huvitav saab olema tänavune suvi. On vaja, et ükski meist ei seisaks kõrval neist üritustest, et kõik neile kogu jõu ja energiaga «kaasa lööksid». Meie keskel ei tohi enam olla ühtki sellist, kes puhkuse kodus maha magaks nagu koopakaru. Eriti käib see vanemate kursuste kohta, kes veedavad koos viimaseid aastaid. Võib-olla ei paista see ülikooli päevil nii silma, kuid pärast ülikooli lõpetamist on sageli kahju, et oldi nii vähe koos, et ei korraldatud rohkem ühiseid üritusi. Siis on aga paraku juba hilja.

Kuid ka noorematele kursustele kuluvad sellised ühised ettevõtted väga ära. Ühises puhkuses ja ühises töös kujuneb kursus palju kiiremini ja kindlamini tihedate sõprussidemetega seotud, ühiste huvidega pereks, kui ühises kingatallakulutamises loengult loengule joostes.

Meid ootavad matkarajad, spordivõistlused, kolhoosid, ehitused — igalpool vajatakse meie nooruslikku energiat ja tööröömu. Veel on aega läbi mõelda, kuidas veeta oma puhkus. Veetkem ta siis nii, et ta kujuneks tõesti maksimaalselt sisukaks ja meeldejäävaks!

SOORITATI ESIMESED EKSAMID

Eesti filoloogia II kursus alustas käesolevat eksamisessiooni vene keele eksamiga. Üliõpilased vastasid ainult headele ja väga headele hinnetele. Eriti häid tulemusi näitas sm. Bežanitskaja juhendamisel töötav «b» grupp. Näiteks võib tuua M. Suurvälja, M. Järve, M. Mutlit jt., kes kõik vastasid küsimustele kindlalt ja ammendavalt. Mainitud üliõpilased olid kogu semestri vältel teinud süstemaatiliselt tööd, mida peegeldas ka esimene eksam.

4.—6. juunini toimus samal kursusel eksam eesti kirjanduse ajaloos. Materjal ei olnud just ulatuslik (üks semester), kuid selle eest ei tohtinud tähele panemata jätta ühtegi pisiasja. Enamik üliõpilastest oli kohustusliku kirjanduse ja loengumaterjali põhjalikult läbi töötanud, mille tulemusena õnnestus ka eksam.

Järgmine eksam toimub II kursuse filoloogidel 11. juunil, see on marksismi-leninismi alustes. Kursus peab tõhusat tööd tegema selleks, et eksamile minna põhjalike teadmistega. Loodame, et ka sellega hästi toime tullakse.

V. VOLT

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 12. juunil algusega kell 18 toimub TRÜ aulas parteialgorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras on uute liikmete vastuvõtmine.

PARTEIBÜROO

ETTEKANNE KÜLASKÄIGULT PARIISI

Neljapäeval, 14. juunil algusega kell 18 toimub keemiahoone ringauditooriumis ülikooli rektori prof. F. Klementi ettekanne Pariisi muljetest.

Avati Õpperaamatukogu lugemissaal

6. juunil k. a. avati TRÜ Õpperaamatukogu lugemissaal üldiseks kasutamiseks õpperuumina. Õpperaamatukogu lugemissaal asub V. Kingissepa t. 15-a ülemisel korrusel. Lugemissaalis on ca 120 kohta. Töötamiseks on ruumis mugavad lauad (kahe istekohaga). Lugemissaalis on võimalik töötada oma materjalidega tööpäeviti kella 8—23 ja pühapäeviti kella 12—20.

Raamatute laenutamist esialgu ei toimu.

TRÜ Pearaamatukogu direktor

Üleliiduline farmakoloogide ja keemikute nõupidamine Tartus

Käesoleva aasta 13. kuni 16. juunini toimub Tartu Riikliku Ülikooli, NSVL TA Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi ja Farmakoloogia ja Kemoteraapia Instituudi ning Üleliidulise Keemilis-Farmatseutilise Teadusliku Uurimisinstituudi korraldusel nõupidamine ravimite ehituse ja toime seose probleemi alal. Nõupidamise avaistung toimub 13. juunil kell 17 TRÜ aulas, kus peetakse ka kõik teised istungid. Töö algab igal hommikupoolikul kell 10 ja kestab kuni kella 14 ning õhtupoolikul kella 17 kuni 21. Kuulatakse ära ja arutatakse läbi üle viiekümne ettekande. Nõupidamisel esinevad nimekad teadlased väga mitmesugustest NSVL kõrgematest õppe- ja teaduslikest uurimisasutustest.

Nõupidamise avab Tartu Riikliku Ülikooli rektor professor F. Klement. Sellele järgneb akadeemiku V. M. Karasiku ajalooline ülevaade ravimite keemilise ehituse ja farmakoloogilise toime seose alase probleemi arengust, milles rõhutatakse ka Tartu Riikliku Ülikooli farmakoloogiakateedri kui vanima panust selle probleemi lahendamisel. Sellejärel käsitleb professor I. Rostovski uuemate tuberkuloosivastaste ravimite sünteesi ja toime küsimust. Paljud ettekanded käsitlevad organismi neurohumoraalset regulatsiooni mõjustavaid, hingamist soodustavaid, vererõhku alandavaid ja lihaskonda lõõgastavaid aineid. Rida ettekandeid on pühendatud valuvaigistus- ja krambivastaste vahendite toime, samuti ka parasiitide- ja pisikutevastaste ainete toime küsimusele.

Ainete farmakoloogilise toime sõltuvuse uurimine nende keemilisest ehitusest moodustab tänapäeval aktuaalsema probleemi. Sellesuunaline uurimine ei rikasta meie teadmisi üksnes uute faktidega, vaid annab ka uusi perspektiivirikkaid suundi keemikutele-sünteetikutele uute tõhusate ravimite saamiseks. Seepärast on arusaadav suur huvi, mida tuntakse mainitud nõupidamise vastu. Seni on saabunud teateid nõupidamisele saabumisest juba enam kui sajalt teadlaselt Nõukogude Liidu kõigist tähtsamaist teaduslik-uurimiskeskustest, nagu Leningrad, Moskva, Harkov, Erevan, Sverdlovsk, Alma-Ata, Tomsk jt.

Toimuv nõupidamine, olles üleliidulise ulatusega, annab ülevaate senistest uurimistulemustest sellel alal ja suuna uute tõhusate ravimite sünteesimiseks.

Prof. G. *KINGISEPP*

Kui me Kihnus käisime...

26. mail loojus päike selgesti, aga igasuguste ennustuste vastaselt piserdas järgmisel varahommikul tihedat vihma. TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri töötajad koos isetegevuslastega asusid ilma ähvardustest hoolimata autole ning sõitsid peahoone eest teele, viima kihnlastele külakosti meie isetegevuslastelt ning näitama vastutulelikkuses ületamatule Kihnu rahvale äsjavalminud filmi nende pulmakombeist. Lastest raukadeni oli kahe suve kestel üle saja inimese meile demonstreerinud oma kombeid, et neid meie filmiobjektiivi kaudu jäädvustada. Meie töö tulemusi oli nüüd pikisilmi oodatud, ning meiegi põlesime uudishimust kuulda saada kõige parema asjatundja — rahva enese arvamust ja sellest edaspidi õppust võtta. Oleme uhked, et esimesena nõukogude võimu ajal saime teha nii ulatusliku katse rahvaluulelis-etnograafilist ainestikku jäädvustada tehniliselt kõige täiuslikumate vahenditega. Meid toetas kõigiti aineliselt ja moraalselt kogu rektoraat. Paljud seltsimehed kritiseerisid arutlustel meie töö tulemusi, neist arutlustest õppisime palju. Rahvaluule eriala üliõpilased ja õppejõud Niinemägi, Sarv, Veskisaar, Priidel, Pino, Kolk ning teised olid töö

teostamisel väsimatuiks ja innukaiks abimeesteks.

Väljasõidu aegu piserdas veel, aga juba Tõrvas näitas päike pilvede vahelt pisut lahkemat nägu, kadudes uuesti Pärnus. Tõusis tuul ja sõit üle lahe käis kõrgeil lainehar jadel. Paadis aga valitses rõõmus meeleolu, kostsid laul ja nali, mis ergutas päikese uuesti paistma pilvepragude vahelt. Rõõmsate laulumeeste hulgas ei olnud üksnes suuremate matkakogemustega Kihnus tuntud Udo Kolk, vaid teisigi õppejõude, nagu Johannes Kalits ja Karl Siilivask. Vähe leidus siin neid, kelle vahvus oleks maha jätnud. Ainult üksikud olid andunud nukrutsemisele paadipõhjas ning näost valgetena ootasid kannatamatult kaldale jõudmist. Neidki julgustas kindlal pinnal kihnlaste järjekordne külalislahkus meile korraldatud lõunalauas värske piima ja suitsusilgu juures. Mida võib korda saata üheksatunnine vaevarikas sõit, seda näitasid tühjad piimanõud kalaroode virnade vahel.

Kohe lõunasöögi järel algas kinoetendus juba mitu tundi varem kokku tulnud rahvast täiskiilutud rahvamajas. Film võeti vastu ilmsete heameeleavaldustega nii osaliste eneste kui ka kõrvaltvaatajate poolt. Vaheajal vestlesime vaatajatega filmi üle. Meie tööga jäädi rahule, kuigi taheti veel mõndagi juurde lisada. Me ju ei suutnud kogu kombestikku ammendavalt jäädvustada, kuigi pulm ise kestis meie tööprotsessis rohkem kui aasta (vist kõige pikem pulm meie territooriumil!). Pärast filmi demonstreerimist algas kontsert 15 kontsertnumbriga kollektiivide ja sooloettekandes.

Kestvate teenitud kiiduavalduste saatel võeti vastu eesti filoloogia IV kursuse naisansambli esinemine, rahvatantsijad ning solistid põispillil ja kandlel. Olime menust veidi nagu uhkedki: andsime üsna pika kavaga kontserdi ning tunneme endid selles osas erandliku nähtusena, sest paraku on seni Kihnu saart kasutatud joomingukohana pühapäevastel väljasõitudel, millega saare rahvas kultuuriliselt vaevalt rikastub. Tahaksime, et meie eeskuju siin muutuks positiivseks traditsiooniks, mida jätkaksid ka teiste asutuste kollektiivid.

Oleme Kihnu rahvale tänulikud kannatlikkuse ja suure abi eest, eriti olgu tänatud laulikud, aga ka külanõukogu ja kolhoosi juhtkond, väga suur tänu Theodor ja Sinaida Saarele, kes meie tööd tunnist tundi jälgisid ja nõu ja jõuga kaasa aitasid. Oleme varustatud nüüd juba esimeste kogemustega uutele ülesannetele asumiseks.

Tagasiteel peatusime Pärnus, kus tutvustasime sealseid abituriente TRÜ tööga ja õppimise võimalustega ülikoolis.

Dotsent E. LAUGASTE

KUIDAS VEEDAME OMA SUVEPUHKUSE

Seome puhkuse kasulikuga

Kuigi kestab veel pingeline eksamisessioon, suunduvad mõtted sageli eesseisvale suvepuhkusele. Farmaatsiaosakonna II kursusel on igal üliõpilasel plaanis midagi huvitavat ja kasulikku. Mõned meist sõidavad puhkust veetma lõunasse Mustamere kallastele, mõned kavatsevad külastada meie kodumaa suurlinnu Moskvat, Leningradi või Riiat, mõned tahavad aga matka ette võtta Lõuna-Eesti kaunimate kohtadega tutvumiseks.

Suve algperioodil, kohe pärast eksameid tahab aga suurem rühm (11 üliõpilast) ühiselt siirduda Arstiteaduskonna šeflusalusesse kolhoosi Võrtsjärve ääres, kus loodetavasti saame olla abiks kolhoosile põllutöödel, ühtlasi aga veeta ka aktiivse puhkuse. Suvine kolhooside abistamine on uudne üritus ja jätab kahtlemata meisse palju meeldivaid mälestusi.

Kogu kursus otsustas ühiselt osa võtta ka I üleliidulisest üliõpilaslaulupeost Tartus.

M. OTTER,
farmaatsiaosakonna II kursus

Meil on kavas huvitavad üritused

(Sõna on III kursuse füüsikutel)

... Suvepuhkuse organiseeritud veetmist raskendab asjaolu, et kursuse üliõpilased sõidavad õppetöö vaheajaks laiali üle vabariigi. Mõeldav on muidugi planeerida vaheaja veetmist üksikute väiksemate gruppide kaupa, kusjuures grupid moodustataks samas rajoonis elutsevatest üliõpilastest. Üliõpilased ei tarvitse sealjuures sugugi kuuluda samale kursusele või osakonda. Siin peavad aga üliõpilased ise initsiatiivi üles näitama.

Pärast eksameid on meie kursusel kavas korraldada 5—6-päevane ekskursioon Läti NSV-sse. Täpne marsruut pole veel välja töötatud, kuid igal juhul võtame marsruudi kavasse Riia linna ja selle lähema ümbruse, peatume ka Kemeris ja Siguldas. Ekskursioonist võtab osa umbes 75% kursuse üliõpilastest.

Osa meie kursuse meesüliõpilastest kavatsevad siirduda kuuks või paariks hüdroelektrijaama ehitustöödele Jõgeva rajoonis.

Üliõpilased, kes viibivad suvel Tartus, võtavad osa suveklubi üritustest...

Aktiivne puhkus „koduõuel"

Pärastlõunatel ja õhtutel võib Pälsoni tänava ühiselamu võrkpalliväljakul peaaegu alati kohata pruunistunud noormehi ja neidusid, kes oma vaba aja pühendavad pallimängule, mis karastab tervist ja on ühtlasi meeldivaks ajaviiteks.

Üht episoodi võrkpalliväljakult näitab juuresolev foto.

Kõik suurele peole!

Tutvustame külaliskollektiive

Läti Riiklikku Ülikooli esindavad üliõpilaslaulupäeval naiskoor, meeskoor ja rahvatantsukollektiiv.

Naiskoor on noor — see asutati Läti NSV laulupeoks 1954. aastal. Esimese iseseisva kontserdi andis koor käesoleva aasta kevadel. Viimase aasta jooksul on koor teinud tublit tööd eeloleva laulupäeva ettevalmistamiseks, seetõttu on tublisti tõusnud koori meisterlikkuse tase. Täienenud on ka liikmeskond.

Meeskoori juhatab Läti NSV teeneline kunstitegelane Harald Mednis. Koor on Läti vabariigi aktiivsemaid meeskoore üldse, kuigi sellegi kollektiivi ajalugu pole eriti pikk (asutati 1948. a.). Oma olemasolu kestel on koor andnud 60 kontserti ja esinenud 17 kontsertmatkal. Koor on tuttav Moskva, Tallinna, Tartu Vilniuse ja Kaunase meeslaulusõpradele. Viimasel ajal on koori töös pööratud suurt tähelepanu temaatiliste kontsertide korraldamisele.

Rahvatantsurühm alustas tööd 1946. a. H. Suna juhtimisel on kollektiiv muutunud ülikooli kõige aktiivsemaks isetegevuskollektiiviks. Möödunud õppeaastal andis tantsurühm 7 iseseisvat kontserti, arvestamata osavõttu muudest esinemistest. Kümne tegevusaasta kestel on tantsurühm esinenud Moskvas, Leningradis, Tallinnas, Tartus, Vilniuses ja Kaunases. Tubli töö eest on kollektiivi autasustatud Läti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

Tallinna Polütehnilise Instituudi naiskoor asutati 21. IX 1951. aastal 25-liikmelises koosseisus. Viie aasta jooksul oli koori koosseis kasvanud 115 liikmeni. Koori repertuaaris on üle 100 laulu. Koor on avalikkuse ees esinenud 65 korda, esitades kokku üle poole tuhande laulu. Koor on tutvustanud eesti naiskoorilaulu ka vennasvabariikides (Riias, Vilniuses, Kaunases). Silmapaistva esinemise eest on kollektiivi autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga. Koori hingeks on olnud selle asutamisest peale silmapaistev koorijuht Alma Tamm. Eeloleval üliõpilaslaulupäeval Tartus tahab koor esineda võimalikult täies koosseisus ning kõrgetasemelise ettevalmistusega.

Külastage klassikalise muinasteaduse muuseumi!

Kogu õppeaasta vältel kihab vanas ülikoolihoones vilgas elu. Talvel aga on klassikalise muinasteaduse muuseum oma vaigete kujudega nagu unne suikunud. Kevadise soojusega tungib ka siia elu. Õpilased, kes on läbi võtnud vana ajaloo kursuse tulevad vaatama kujukat kreeka kunsti, tulevad ajaloo ja rahvaluule eriharu üliõpilased, kunstikoolide ekskursioonid, külastajad kodumaa ja teiste liiduvabariikide paljudest kohtadest. Läinud aastal külastas muuseumi üle 5000 inimese.

Klassikalise muinasteaduse muuseum asutati klassikalise filoloogia ja kunstiajaloo professori K. Morgensterni algatusel varsti pärast ülikooli asutamist 1802. a. Kunstimuuseumi kaks tuba asusid esialgu aula kõrval teisel korrusel (Kingissepa t. poolsel küljel) ning seal oli maale, jooniseid, vaselõikeid, kunstiraamatuid, münte, gemmidekogu, kipsvalandeid, kreeka ja egiptuse originaale ja etnograafilisi esemeid. Prof. Morgenstern oskas oma kõikjale ulatuvaid suhteid kasutada soodsate ostude jaoks, kuigi sageli ülikooli rahandusvõimud korrdaläinud tehingud nurja ajasid.

Väärtuslikem muuseumi osa oli vaselõigete kogu, mis praegu asub ülikooli Pearaamatukogus (ca 4000 lehte). Muuseas olgu tähendatud, et muuseumis oli ka egiptuse muumiaid (2 asuvad praeguses Vanas anatoomikumis). Originaalesemed on I Maailmasõjas muuseumile kaotsi läinud.

Ülikooli tiibhoonete valmimise järgi viis prof. Schwabe läbi kunstimuuseumi ületoomise praegustesse ruumidesse ja laskis 1868. a. seinad maalida rooma seinamaalide stiilis. Pidevalt hangiti juurde kipskoopiaid Euroopa tähtsamate muuseumide juures olevaist töökodadest. Praegu sisaldab klassikalise muinasteaduse muuseum eelkõige just kreeka skulptuuride kipskoopiate kogu (ca 400 suuremat eksponaati).

Ruumide järjekorras peegeldub kreeka kunsti areng. Esimeses toas on tööd alates 3. aastatuhandest kuni VI sajandini e. m. a. (arhailine periood). Teises ruumis on esindatud V sajandi (e. m. a.) kreeka kunsti esimene õitsenguperiood uute skulptuuritüüpidega, mis on seotud ühiskondliku elu ja kultuse uute vormidega. Kolmandas ruumis (paremal) on kreeka kunsti teise õitsengu perioodi skulptuurid IV sajandist e. m. a. Neljandas ja viiendas ruumis on esindatud hellenism (III—I sajand e. m. a.) ja auditooriumis vähesel arvul rooma realistlikke portreid.

Antiikkunst on jäänud läbi aastatuhandete meie kultuuri oluliseks koostisosaks ja seda on vaja tundma õppida igal haritud inimesel. Eriti soovitan käesoleva aasta lõpetajail igast teaduskonnast võtta aega enne Tartust lahkumist muuseumi külastamiseks, et imetleda antiikse kunsti surematut ilu.

N. RAID,
klassikalise muinasteaduse muuseumi ekskursioonijuht

Kehakultuur ja sport

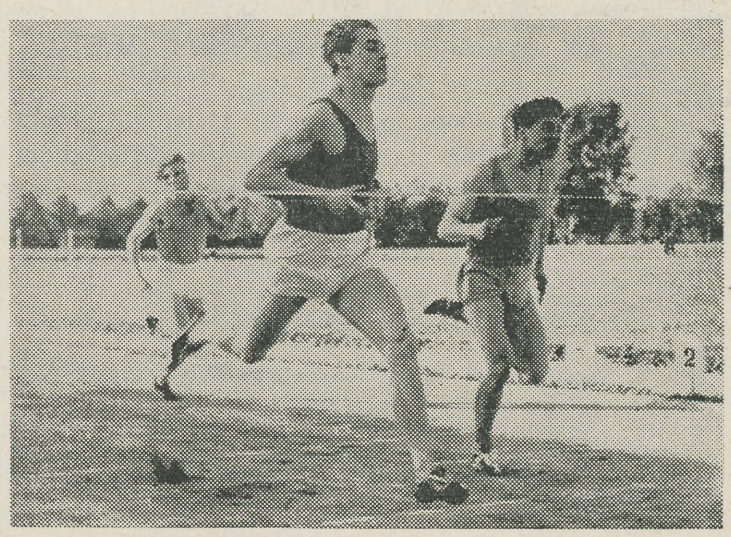

Esmaspäeva õhtul toimusid Tamme staadionil lahtised kergejõustikuvõistlused, kus selgitati Tartu linna esindusvõistkond Tallinn—Tartu matškohtumiseks kergejõustikus. Tublit sportlikku vormi näitas kehakultuuriosakonna lõpetaja Helgi Haljasmaa, kes püstitas uue Eesti NSV rekordi naiste kõrgushüppes tagajärjega 1,56 m. Meie ülikooli sportlastest esinesid edukalt veel Valdur Laager, kes saavutas uueks isiklikuks rekordiks 110 m tõkkejooksus 15,9 sek. ja Tõnu Sõlg, kes võitis kõrgushüppe tulemusega 1,80 m.

P i l d i l: Tasavägises võistluses Lembit Saueriga võitis meeste 100 m jooksus esikoha Heino Tiik ajaga 11,3 sek.

J. Unger

Kiri matkateedelt

Hiljuti alustas grupp IV kursuse geolooge jalgrattamatka Saaremaale. Esimesed teated nendelt kõlavad järgmiselt:

Pärnus, 3. juunil 1956. a.

Saabusime kell 18. Vahepealne teeosa on läbitud õnnelikult, raskuseks on vaid pidev vastutuul ja liivane treppisõidetud tee.

Suurema autoliikluse vältimiseks ja hirmsast maanteetolmust vabanemiseks muutsime marsruuti väiksemate teede kasuks: Viljandist sõitsime S.-Kõpu asemel üle Heimtali — Rimmu. Oleme kõikjal kohanud väga lahket vastuvõttu kohalike elanike poolt.

Sõidame edasi Virtsu suunas homme hommikul.

R. EINASTO,
A. KLAAMANN,
E. KLAAMANN

Õiendus

Meie lehe eelmises numbris on juhtunud toimetuse süü läbi eksitav trükiviga.

Esimesel leheküljel artiklis «Eksamisessioon raviosakonnas» viimasel veerul lugeda: «Raviosakonna III kursusel toimus esimene eksam (patoloogilises anatoomias) 26.—29. maini.»

KEVADÕHTU TAEVASKOJAS

Saabub kevad, siis vast tunned — bioloog olla tore on!
Väljas päike soe ja kutsub:
algab suvepraktikum . . .

Hoogsast viisist kantuna helisevad laulu sõnad Taevaskoja kitsastel teedel, uitlevad ringi männimetsa all ja kajavad vastu kõrgelt liivakivi paljandilt.

Kes teab, kui palju kordi on see laul siin juba kõlanud — siin ja mujal! Alati on ta aga endaga kaasa toonud elurõõmsaid noori — biolooge.

Nii on ka praegu. Puude vahelt hakkab paistma omapäraselt kirju seltskond. Raske on siin vahet teha poiste ja tüdrukute vahel: poistel on peas rätikud, tüdrukutel jalas pikad dressipüksid. Ärge arvake, et need on «lõngused», et see on «poose» — oh ei! Bioloogide hulgast oleks neid asjatu otsida, nad on selleks liiga elulähedased inimesed. See on vaid suvepraktika harjumus — välistöödel on selline riietus väga otstarbekas. Kuigi täna on siia tuldud ainult puhkepäeva veetma, järgnetakse ka nüüd traditsioonile.

Männimetsa all kaikuv laul aga iseloomustab paremini, milliste inimestega meil on tegemist:

Hei, sa sõber, hoogsalt astu,
ikka julgelt ja laulu lõö!
Ja kui on raske — pea vastu,
üheskoos meil kerge iga töö!

Raskusi on aga bioloogidel palju, eriti siis, kui tuleb ringi rännata mööda metsi ja järvi, rabasid ja soid. Kord veavad ihtüoloogid nooda vana põhjavajunud ujumissilla otsa, kord vajub järve põhja «ekman», baromeeter või mõni muu keerulise nimega riist. Ja siis tuleb korda kümme tuukrit mängida, enne kui . . . jälle midagi juhtub.

Kuid — kogemused ei tule ju iseenesest. Kui aga oled mõned korrad noodaköie otsas higistanud, siis enam noota huupi järve ei lase.

Kõik see teeb inimese tugevamaks, õpetab hindama sõprust ja seda hoidma.

Kõigest sellest jutustab metsateil kajav laul.

Täna on kõigil tuju eriti hea. Selja taga on talv tõsist tööd, lõppenud on eksamid. Ei teinud siingi bioloogid endile häbi (tõsi, dekaan ütleb küll, et oleks võinud olla parem, aga noh . . .).

Nüüd võib aga pisut puhata, sest

Ees on jälle uued rajad
ootab Porkun, Saaremaa.
Meie hüüdeid kõikjal kajab,
aeg on floorat õppida.

See kõik on aga veel ees.

Praegu seovad poisid siiasamasse puude vahele pallivõrku üles ja peagi kajab Taevaskoda nii hüüdeist kui ka pallilöökidest. Mäng on elav, sest on ju bioloogiaosakonna IV kursusel selliseid häid mängijaid, nagu Marjo Koni, Grete Palm, Henn Haberman jt. Kogu kursuselt võib aga välja panna nii keskpärase naiskonna kui ka meeskonna.

Alles siis, kui pall liiga tihti hakkab läbi käte vastu nina libisema, mis ei jäta kahtlust, et pimedaks on läinud, lõpeb mäng.

Väike suplus mitte just eriti soojas vees paneb hiljem jalad seda kiiremini tööle ja metsa alt kogutud risu hulk lõkke jaoks üha kasvab.

Lugeja ehk arvab, et nüüd oleks paras aeg metsavahil vahele astuda. Asjata — tuli tehakse kõigi ettevaatusabinõude ja reeglite kohaselt. Lõkkease on metsast eemal jõe ääres ja piiratud kraaviga. Svenil on kurbi kogemusi ja neist peab õppima . . .

Eemalt vaadates loidab kaks lõket — üks kaldal, teine virvendavas vees. Mõlemi ümber aga käib lõbus tants. Tõnis ja Aare pole pilliluguga kitsid, ainult tantsijad kipuvad väsima.

Korraga kajab üle metsalatvade uus, pisut pidulik laul:

«Ta elagu, ta elagu . . .»

Õige, täna on ju ühel kursusekaaslasel sünnipäev! Tugevad poistekäed lennutavad laulu ja «elagu» hüüete saatel kõrgele taeva alla sünnipäevalast Helve Kruusi. Pidulikult antakse üle kingitused ja (armas dekanaat, ära mõtle halba) saluuti teeb pudel šampanjat.

«Mängime mõnda mängu!» tehakse kuskil ettepanek.

«Mängime, aga mida?»

«Kahte vähe, kolme palju!»

Kui palju nalja, naeru ja kilkeid võib tekitada see lihtne lapsepõlve mäng!

Jah, lõbus rahvas on bioloogid. See ei saakski teisiti olla. Kas saad siis olla nukker, kui ümberringi on elu, õitsev loodus, kui kõikjal laulavad linnud! Ja mis on kaunim, kui sõuda õhtul vaiksele järvele võrke «laskma» ja hommikul koos esimeste päikesekiirtega minna neid «nõudma».

Pikkamööda vaikib Taevaskoda. Tihedalt ümber lõkke on koondunud meie sõbrad. Meenutatakse esimesi üliõpilaspäevi, praktikat siinsamas Taevaskojas. Ruttu on möödunud aastad. Kus kõikjal pole oldud nende aastate jooksul? Läbi on käidud Eesti NSV kaunimad kohad. On nähtud Neevat ja ta kallastel Leningradi, Petrodvoretsi sadade purskkaevudega. Moskva, Batumi, Sotši, Jalta, Odessa, Kiiev . . . Palju on, mida siduda nende nimedega.

Koos sellega tuleb palju mõelda tulevikule, eesseisvatele töödele, sest kui . . .

Saabub sügis, jälle Tartu
jõuab bioloog päris pruun.
Kaasas uusi muljeid palju,
teadmispagas tal on suur.
Ja kui toimub jälle eksam,
küsib Piiper, Lumberg, Aul —
ei siis bioloog eksi enam,
kas on siil või okasloom . . .

*

Lõppenud on eksamid, kustunud on lõke. Algab suvepraktika. Hommikune rong viib Tartusse meie sõbrad bioloogia IV kursuselt.

Ees seisab töörohke suvi — materjali kogumine diplomitööks.

Pisut kahjugi on. On see ju viimane suvi ülikoolis, kuid . . .

Olla bioloog pole lihtsalt
tunda floorat
ja püüda liblikaid
ning teada meie faunat,
vaid olla bioloog,
see on uusi radu leida,
karmi põhja viia õitsev troopika!

Ü. TOOTSEN

Toimetaja R. AULING

MB 05048 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2094

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (307) Reedel, 15. juunil 1956. a. IX aastakäik.

Noored, teie ees on avatud uksed ülikooli kõigisse teaduskondadesse!

Arstiteaduskond on üks vanimaid ja suurimaid teaduskondi Tartu Riiklikus Ülikoolis. Olgu tähendatud, et juba tsaari-Venemaa tingimustes pandi möödunud sajandi algul suurt rõhku Tartu Ülikooli Arstiteaduskonnale, sest ega muidu poleks siia asutatud professorite instituuti, kus sai oma hariduse ka maailmakuulus kirurg ja välikirurgia looja N. I. Pirogov, alustades samas ülikoolis ka oma teaduslikku karjääri. Möödunud sajandi esimesel veerandil valmistas meie Arstiteaduskond tsaari-Venemaale mereväearste. Meie Arstiteaduskonnas on õppinud ja õpetanud palju ülemaailmse kuulsusega teadlasi, nagu Bergmann, Burdenko, Manteuffel, Rauber, Schmidt ja veel palju teisi. Kõik need õpetlased on jätnud teatud jäljed ja traditsioonid meie järeltulevale põlvkonnale.

Möödunud 12 aasta vältel on Arstiteaduskond välja lasknud 808 arsti, 309 farmatseuti ja 168 stomatoloogi, kes peaaegu kõik tulevad oma ülesannetega hästi toime.

XX kongressil esitas sm. Bulganin selged nõudmised kõrgema haridusega kaadri ettevalmistamise alal, kus pearõhk tuleb panna kaadri kvaliteedile. Nende nõudmiste täitmiseks tuleb pidevalt õppetööd intensiivistada, tuleb üliõpilasi rohkem panna iseseisvalt mõtlema ja anda neile rohkem võimalusi iseseisvalt töötamiseks.

Alates 20. juunist algab Arstiteaduskonna uue kontingendi sooviavalduste vastuvõtt, mis kestab kuni 31. juulini. Arstiteaduskond töötab kolme osakonnaga: ravi-, farmaatsia- ja stomatoloogiaosakond, sealjuures jaguneb raviosakond eesti ja vene osakonnaks. Peale selle kuulub Arstiteaduskonna juurde veel kehakultuuriosakond, (statsionaarne ja mittestatsionaarne). Tänavu võetakse Arstiteaduskonda 200 üliõpilast ja nimelt raviosakonda 150 üliõpilast (125 eesti osakonda ja 25 vene osakonda), 25 farmaatsiaosakonda ja 25 stomatoloogiaosakonda. Mis puutub õppeaja kestvusse, siis on see raviosakonnas 6 aastat, teistes osakondades 5 aastat. Et Arstiteaduskonda on möödunud aastatel sisseastujate arv suuresti ületanud kohtade arvu, iseäranis raviosakonnas, siis on võistlused olnud väga pingelised ja õppima pääsesid ainult väljavalitud.

Sisseastumiseksameid on 4: eesti keel kirjalik, vene keel kirjalik, füüsika suuline ja keemia suuline.

Üllas, kuid vastutusrikas tööala

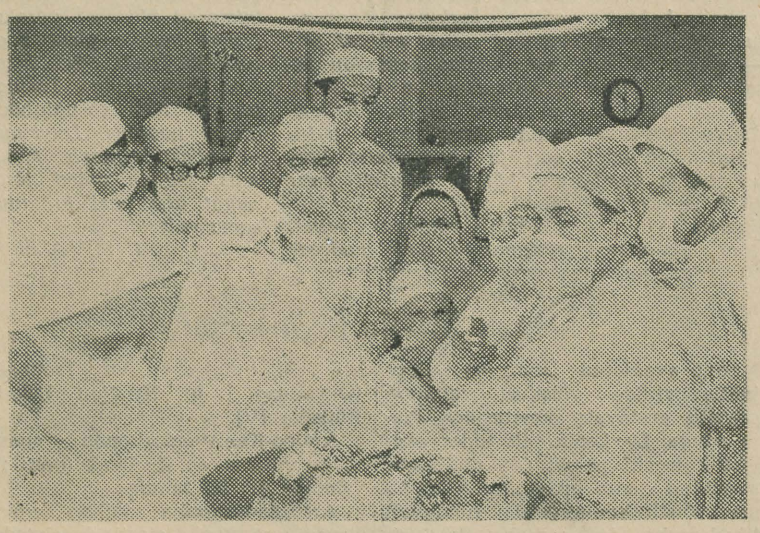

Arstiteadus on viimase 20 aasta jooksul teinud väga suuri edusamme nii ravi, kui ka diagnoosimise alal. Pärast Suurt Isamaasõda on kiiresti arenenud kirurgia, samuti on tõusnud ka ravivahendite efektiivsus. Need edusammud on aatomiajastul aga veelgi suuremad, sest NSV Liit on oma peaülesandeks teinud aatomienergia rahulikuks otstarbeks kasutamise rahvamajanduses ja meditsiinis. Usun, et meil leidub palju noori entusiaste, kes oma energiat soovivad rakendada meie rahva tervishoiu hüvanguks ning annavad oma panuse meie rahvamajanduse ja riigi tugevdamiseks. Selleks palju jõudu!

Prof. A. LINKBERG,
Arstiteaduskonna dekaan

Neile, kes tunnevad huvi täppis- ja loodusteaduste vastu

Matemaatika-Loodusteaduskonna koosseisu kuulub praegu 6 osakonda. Täppisteadused on esindatud matemaatika-, füüsika- ja keemiaosakondadega, aga loodusteaduste osas saavad üliõpilased ettevalmistuse bioloogia-, geoloogia- ja geograafiaosakondades. Käesoleval aastal toimub uute üliõpilaste vastuvõtt kõigisse osakondadesse peale geoloogiaosakonna. Õppetöö igal erialal kestab 5 aastat.

Peale geoloogia- ja keemiaosakonna valmistatakse teistes osakondades ette põhimiselt kõrge kvalifikatsiooniga keskkooliõpetajate tulevast kaadrit, kuid väljapaistvate võimetega lõpetajad suunatakse teadusliku ettevalmistuse viimistlemiseks kolmeaastasesse aspirantuuri, mille lõpetamise järel nad on kohustatud kaitsma selle aja jooksul neil valminud teadusliku töö tulemust — kandidaadiväitekirja. Aspirantuuri lõpetanuist täiendab nii ülikool kui ka mõned teised Eesti NSV kõrgemad õppeasutused ja teadusliku uurimise instituudid oma teaduslikku ja pedagoogilist kaadrit.

Matemaatikaosakonnas õpib Tartu Riiklikus Ülikoolis ligi 150 noort. Õppetööd matemaatika alal viivad läbi matemaatilise analüüsi, geomeetria ja teoreetilise mehhaanika kateedrid professorite H. Jaaksoni, G. Kangro ja G. Rägo juhtimisel. Matemaatika alal on osutunud eriti viljakaks prof. G. Kangro koolkond funktsionaalanalüüsi alal.

Füüsikaosakonna laboratooriumides ja auditooriumides keeb vilgas tegevus varajasest hommikust hilisõhtuni. TRÜ rektori prof. F. Klement'i energilise töö tulemusena on füüsikakateedri juurde rajatud NSV Liidus tunnustust leidnud luminestsentsi uurimise laboratoorium, mis on rikkalikult varustatud kaasaja parimate uurimisvahenditega: spektrograafidega, mikrofotomeetritega, monokromaatorite, spektrofotomeetritega jne.

Ka on andnud esimesi väärtuslikke uurimistöö tulemusi mõni aasta tagasi rajatud aeroionifikatsiooni laboratoorium.

Füüsikaosakonda kuuluv teoreetilise füüsika kateeder annab tulevastele spetsialistidele prof. H. Kerese juhtimisel põhjaliku teoreetilise ettevalmistuse.

Keemiaosakond valmistab ette tulevasi analüütikuid, orgaanikuid ja anorgaanikuid keemia alal. Ka selle osakonna laboratooriumides on hommikust hilisõhtuni igal pool näha noori kolbide, katseklaaside, spektrograafide ja teiste keeruliste aparaatide taga. Tulevased keemikud valmistuvad ette oma oskusi ja teadmisi rakendama meie keemiatehastes kogu nõukogude rahva hüvanguks.

Huvitav ning mitmekesine on tulevaste bioloogide töö. Teoreetiline õppetöö kestab neil igal aastal septembrist maini ja siis järgneb kahe kuu kestusega vaheldusrohke töö vabas looduses. Professorite H. Riikoja, A. Vaga, J. Piiperi ja J. Auli kogenenud kätes kujuneb tulevaste bioloogide kaader. Meie kodumaa saab järjest uusi spetsialiste botaanika, zooloogia ja taimefüsioloogia alal. TRÜ botaanikaaed ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia zooloogiamuuseum pakuvad noortele kohapeal häid ettevalmistumise võimalusi. Peale selle on bioloogiaosakonnal väljaspool Tartut terve rida praktikabaase — Praagal, Võrtsjärvel, Sangastes jm. Ettevalmistuse täiustamise otstarbel korraldatakse IV kursusel vajaduse korral ekspeditsioone Krimmi ja Kaukaasiasse.

Huvitav ning mitmekesine on tulevaste geograafide ettevalmistumise käik. Tartu Riiklikus Ülikoolis valmistatakse ette spetsialiste füüsilise geograafia ja majandusgeograafia alal. Üksikutel, asja vastu huvi tundvatel üliõpilastel on võimalik spetsialiseeruda veel mitmel teisel erialal, nagu meteoroloogia, klimatoloogia, okeanograafia, hüdroloogia ja sooteaduse alal. Oma ettevalmistumise aja vältel teostavad geograafid ulatuslikke reisusid meie suure kodumaa ja tema rahvaste tundmaõppimiseks. Tartu Riikliku Ülikooli geograafiaosakonna üliõpilased on käinud ekspeditsioonidel Koola poolsaarel, Kaukaasias, Krimmis, Pamiiril Kesk-Aasias, Karpaatides ja paljudes teistes kaunites kohtades NSV Liidu territooriumil.

Noored, kel on huvi täppisteaduste või loodusteaduste tundmaõppimiseks, võivad vastavaid teadmisi omandada Matemaatika-Loodusteaduskonnas, valides õppimiseks oma huvidele kõige lähemal seisva osakonna.

A. MITT,
Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaan

Võimalus valmistuda õpetajaks

Ajaloo-Keeleteaduskonna põhiliseks ülesandeks on keskkooliõpetajate ettevalmistamine ajaloo, eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse ning võõrkeelte alal. Seda põhilist ülesannet teostades annab Ajaloo-Keeleteaduskond ettevalmistuse ka teaduslikuks tööks nimetatud ainete alal ja valmistab eesti keele ja kirjanduse osakonna baasil eriliste valikainete rühmade kaudu ette ka tööks žurnalistika, pedagoogika-psühholoogia, soome-ugri keelte ja rahvaluule alal. Teaduskonna juures töötab ka raamatukogunduse osakond.

Eeloleval õppeaastal toimub uute üliõpilaste vastuvõtt kõigisse ülalmanitud osakondadesse, kusjuures vastuvõtt raamatukogunduse alal toimub ainult mittetatsionaarsesse osakonda.

Peale üksikutes osakondades käsitletavate ainete õpivad kõik Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased marksismi-leninismi aluseid, poliitilist ökonoomiat, dialektilist ja ajaloolist materialismi, filosoofia ajalugu, loogikat, psühholoogiat, pedagoogikat, oma eriainete metoodikat, NSV Liidu rahvaste kirjanduse ajalugu, väliskirjandust, vene keelt, ladina keelt, üht Lääne-Euroopa keelt ja võtavad osa kehalise kasvatuse tundidest.

Ajaloo-Keeleteaduskonnas on üliõpilaste õppe- ja iseseisvaks teaduslikuks tööks kateedrite raamatukogude, psühholoogia ja foneetika laboratooriumide, klassikalise muinasteaduse muuseumi, kunstiajaloo, pedagoogika jt. kabinettide, eriti aga suure, teaduskonna spetsiifikale vastavalt komplekteeritud teaduskonna üldraamatukogu kasutamise võimaluse näol eriti soodsad võimalused. Põhjalik on ettevalmistus ka pedagoogiliseks tööks, sest teaduskonna üliõpilased teevad läbi 6-nädalase pedagoogilise praktika keskkoolides (Tartus ja mujal).

Ajaloo-Keeleteaduskond on sobivaks õppekohaks neile, kes tunnevad suurt huvi ajaloo, keelte ja kirjanduse ning pedagoogilise töö vastu.

A. PÄRL,
Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan

Mitmekülgne ja huvitav tööpõld

Nõukogude spetsialistide suures armees on oma kindel koht nõukogude juristidel, eriteadlastel riigi ja õiguse küsimustes. Riigile ja õigusele kuulub nõukogude ühiskonnas suur ja vastutusrikas osa kommunistliku ühiskonna ülesehitamise peamise relvana, kommunistliku partei poliitika elluviimise ühe vahendina.

Juristide kaadri sepikojaks Eesti NSV-s on TRÜ Õigusteaduskond. Viie aastase õppetöö vältel saab Õigusteaduskonna üliõpilane ühelt poolt avara ja põhjaliku teoreetilise ettevalmistuse ning teiselt poolt omandab ka vajalikud oskused ja kogemused praktiliseks tööks. Seda tagab õppetöövormide mitmekesisus (loengud, praktilised tööd, seminarid, menetluspraktika kohtu- ja prokuratuuriorganeis ning riigiaparaadi mitmesugustes lülides jne.). Pealegi on üliõpilastel võimalik valida ka erikursusi valikainete hulgast laiemate teadmiste omandamiseks ühes või teises õigusteaduse eriharus.

Teaduskonna lõpetanuile avaneb aga avar ja tänuväärne tööpõld väga mitmesugustel vastutavatel tööpostidel. Nii on neil võimalik rakenduda tööle kohtu- ja prokuratuuriorganeis, advokatuuris, notariaadis, ministeeriumides, täitevkomiteedes, riiklikes ettevõtetes ja asutustes.

Töötades nõukogude kohtunikena või prokuratuuriorganeis prokurööridena ja uurijatena seisavad juristid valvel nõukogude seaduste täpse täitmise eest, kaitsevad meie ühiskondlikku ja riiklikku korda, kodanike, asutuste ja ettevõtete õigusi ja huve. Advokatuuris töötades osutavad nad aga juriidilist konsultatsiooni ja abi nii ettevõtetele ja asutustele kui ka kodanikele.

Huvitav ja mitmepalgeline on juristide töö ka riigivõimu- ja haldusorganeis, ettevõtetes ja asutustes, kus nad töötavad nii juriskonsultidena kui ka teistel vastutavatel kohtadel nimetatud organite tegevuse seaduspärasuse kindlustamisel, võttes aktiivselt osa nii õigusaktide koostamisest kui ka nende ellurakendamisest. Et viimasel ajal partei ja valitsus on kasutusele võtnud rea suure tähtsusega abinõusid riigiaparaadi töö edasiseks parandamiseks, eriti aga kohalike organite õiguste laiendamiseks, nende iseseisvuse ja vastutuse suurendamiseks, siis on eriti aktuaalseks küsimuseks muutunud riigiaparaadi mitmesuguste lülide tugevdamine vajalikke juriidilisi teadmisi eviva kaadriga.

Nõukogude juristi tööpõld on laialdane, mitmekülgne ja huvitav ja igale nõukogde juristile nagu igale teiselegi nõukogude spetsialistile on avatud kõik teed tema poolt õpingute vältel omandatud teadmiste kasulikuks ja loovaks rakendamiseks.

K. PÜSS,
Õigusteaduskonna dekaan

Noored, õppige spordipedagoogideks!

Kehaline kasvatus ja sport omandab nõukogude ühiskonnas üha suuremat tähtsust elanikkonna, eriti aga noorsoo kommunistlikul kasvatamisel.

Sellest tingitult kasvab pidevalt vajadus kvalifitseeritud spordipedagoogide-treenerite ja kehakultuuriorganisaatorite järele.

Kehakultuuriosakonnas toimub õppetöö üleliiduliselt kehtestatud kehakultuurialaste kõrgemate õppeasutuste õppeplaanide ja -programmide alusel. Üliõpilaste maailmavaadet kujundatakse ja antakse ideelis-teoreetilisi teadmisi marksismi-leninismi põhialuste, dialektilise ja ajaloolise materialismi ja poliitökonoomia õpetamise abil. Sporditeooria ja praktika teoreetiliseks põhjendamiseks kasutatavate meditsiiniliste, pedagoogilis-psühholoogiliste distsipliinide õpetamine koos põhispordialade teooria ja metoodika omandamisega teoreetilistel õppustel, praktilistel tundidel ja pedagoogilisel treeneripraktikal annab tulevasele spordipedagoogile baasi mitte ainult pedagoogilis-organisatsiooniliseks tööks, vaid vajalikud eeldused ka teaduslik-metoodiliseks tööks sporditeooria ja -praktika arendamisel.

Osakonna lõpetanuile omistatakse kehalise kasvatuse ja spordiõpetaja (treeneri) kvalifikatsioon õigusega õpetada sportlikke distsipliine kõigis õppeasutustes, spordiorganisatsioonides ja mujal.

E. MÕTLIK,
kehakultuuriosakonna prodekaan

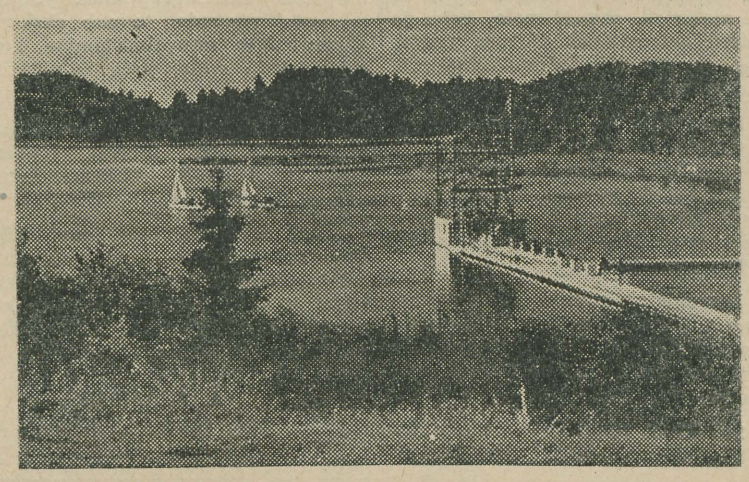

SUVINE TARTU

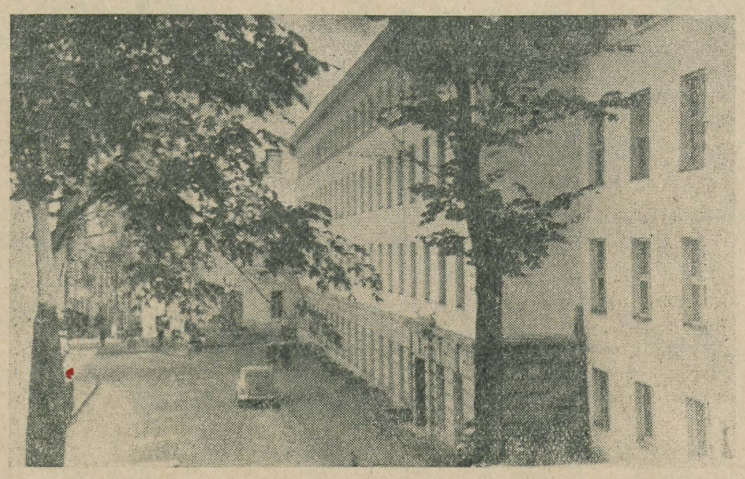

EKSKURSIOON TŠEHHOSLOVAKKIASSE

Üheks huvitavamaks suvepuhkuse veetmise vormiks on ekskursioonid. Meie ülikoolist väljub igal aastal mitmeid ekskursioone küll Eesti NSV ajalooliste paikadega tutvumiseks, küll vennasvabariikidesse, nende pealinnadesse, samuti meie suure kodumaa suurlinnadesse Moskvasse, Leningradi ja mujale, kust kogutakse eluajaks meeldejäävaid muljeid ja sõlmitakse väärtuslikke sõprussidemeid.

Tänavu on ühe tähelepanuväärsema sündmusena organiseerimisel üliõpilaste ekskursioon väljapoole Nõukogude Liidu piire ja nimelt Tšehhoslovakkiasse.

Ekskursiooni kavas on kohtumine rahvademokraatlike ja kapitalistlike maade noortega, mis kahtlemata pakub kõigile suurt huvi. Samuti tutvutakse ekskursiooni vältel Tšehhoslovakkia kõrgemate õppeasutustega ning õppimisvõimalustega nendes.

Ekskursioon algab 19. juulil Tallinnast ja kestab 9 päeva. Tuusiku hind koos sõiduga on 1399 rubla.

Ekskursioonist osa võtta soovijail palutakse pöörduda TRÜ ametiühingukomitee poole hiljemalt 16. juunil k. a.

Sõitke meiega!

Seljataga on aasta pingutavaid õpinguid, ees aga veetlev suvi. Paratamatult tekib küsimus: kuidas kõige huvitavamalt ja mitmekesisemalt veeta suve?

NLKP XX kongressil püstitati nõue tugevdada meie kodumaa võimsust töötajate heaolu parandamise teel.

Partei kutsel sõidab meie kodumaa noorus ehitustele, kolhoosidesse ja uudismaadele. Meie, TRÜ füüsikaosakonna vene rühma üliõpilased, otsustasime järgneda üleskutsele ja sõidame Balti soojuselektrijaama ehitustele.

Suve jooksul tugevneme, kogume uut jõudu, muutume füüsiliselt karastatuteks ja energilisteks. Sealjuures toome kasu ka oma maale.

Ootame kannatamatult seda päeva, millal võime välja sõita, sest see on ju meie esimene üliõpilassuvi.

Sõitke meiega! Vilkaid töökäsi vajatakse kõikjal.

Füüsikaosakonna I kursuse vene rühma üliõpilased

Suveklubi alustab tegevust

1. juulil alustab tööd TRÜ klubi ruumides (Ülikooli t. 20) üliõpilaste suveklubi. Suveklubis on sisustatud puhketuba, kus külastajatele on kättesaadavad värsked ajalehed ja ajakirjad, samuti male, kabe ja teised lauamängud. Teistes ruumides on võimalik mängida klaverit, lauatennist, piljardit jne.

Peale selle on ette nähtud organiseerida lühemaid väljasõite ja matku Tartu ümbrusse, teha paadisõit Emajõel ja teisi üritusi. Suveklubi käsutuses on ka spordivahendeid, nagu käsi- ja veepalle, võrk, ketas, kuul jne.

Korraldatakse kolm kuni neli pikemat ekskursiooni ja paadimatka (marsruudid ja ajad määratakse kindlaks vastavalt osavõtjate soovidele).

Suveklubi ruumidesse tuleb ka TRÜ «turismibaas», kus toimub uute matkagruppide loomine, instrueerimine ja teelelähetamine, samuti pannakse seal välja teated ja kirjad, mis saabuvad rännakul olevatelt turismigruppidelt. Juuli esimestel päevadel toimub ekskursioonijuhtide ettevalmistamine, kes tutvustaksid saabuvatele külalistele Tartu linna.

Suveklubi püüab oma töös juhinduda meie kõigi ühisest soovist suvel võimalikult rohkem õhku, päikest ja vett!

Kõigi suveklubi tööst osa võtta soovijate registreerimine toimub TRÜ komsomolikomitees iga päev kella 16—17. Samasse teatada ka soovid ja ettepanekud klubi töö paremaks organiseerimiseks.

L. STAMBERG,
TRÜ suveklubi juhataja

Kõik suurele peole!

Palju kordi on Ülikooli nais- ja meeskoor oma kontsertmatkadel külastanud ka vennasvabariike. Alati soe vastuvõtt, uued muljed ja uued tutvused — kõik see on jätnud toredaid mälestusi ja soovi uuesti kohata sõpru, kellega esmakordne tutvus on sõlmitud just laulu kaudu. Lahkudes teiste vennasvabariikide noortest on ikka ja jälle kõlanud vana tuttav lause «Приезжайте и к нам в гости!» See kutse näis aga sageli jäävat ainult kutseks ja reaalseid võimalusi kohtuda oli väga vähe. Ei julge ju paljud noored ette võtta sellist suurt ja vastutusrikast üritust kui iseseisev kontsertmatk vennasvabariiki. Ja äkki lahendus, millist keegi poleks siis veel osanud oodata, võimalus uuesti näha leitud ja jälle kaotatud sõpru — üliõpilaslaulupidu!

See oli 1955. a. Tallinnas laulupeol. Ülikooli koorid rivistusid Toompuiestee alguses ja siinsamas vanade põlispuude all toimus kooride ühine koosolek, kus esmakordselt avalikult räägiti muude küsimuste kõrval ka üliõpilaslaulupeost. Muidugi, kuuldusi — ähmaseid, kuid erutavaid — liikus ringi ka varem. Küllap tõi meie meeskoor selle toreda idee kaasa oma kontsertmatkalt lõunasse. Siis aga tundusid need kuuldused pisut uskumatutena ja mis veel enam — teostamatutena. Kuidas kutsuda meie pisikesse Tartusse kokku niipalju kollektiive? Kes seda teeb — meeskoor, naiskoor? Oma jõududega ei saa sellega iialgi hakkama! Kuid koorijuht sm. Ritsing kõneles tookord üliõpilaslaulupeost kui otsustatud asjast. «Tuleval suvel kohtume kõik Tartus üliõpilaslaulupeol!» — need sõnad polnud enam paljas kuuldus, vaid kindel lubadus. 1956. a. suve tegevuskavasse tuli paljudel juurde üks uus ja meeldiv punkt: 7. ja 8. juulil — laulupidu.

Nüüd on laulupeoni aega ainult veel kuu, isegi mitte enam seda. Ebatõenäolisest ideest on saanud reaalselt toimuv sündmus. Muidugi ei jäänud selle läbiviimine üksnes kooride mureks. Tänu meie lauluentusiastide initsiatiivile organiseeriti teguvõimas komisjon eesotsas rektori sm. Klementiga. Nende päevade ettevalmistamine ei ole kerge: poolteist tuhat külalist Tartusse tuua, ära majutada ja toita — nii arvukat külalisperet pole Emajõe kaldad ammu näinud! Pisiasjadest sõltuvad suured ja pisiasjad võivad ka suured sündmused ära rikkuda. Nii sõltub laulupeo õnnestuminegi suurel määral sellest, kuidas komisjon pisiküsimuste lahendamisega toime tuleb. Selleks talle kõigepealt palju edu ja õnnestumise korral kõigilt noortelt suur tänu!

Mida ootavad sellelt sündmuselt meie noored? Kõigepealt seda, et need päevad kujuneksid kõiki kaasatõmbavaiks sõpruse-, laulu- ja rõõmupäevadeks. On see ju noorte laulupidu. Tartusse kogunevad üliõpilaskollektiivid Minskist, Riiast, Kaunasest, Kiievist, Petrozavodskist, Tallinnast — küll siin võib rahvakunstiõhtul näha erinevaid tantse ja laulupeol kuulda erinevaid laule! Erinevatest rahvustest erinevatelt elualadelt inimesed, kuid kõik nad on noored ja kõik nad armastavad laulu. Laul on aga sellise võimas side, mis võib lühikese aja jooksul ühendada kõige erinevamad inimesed ühiseks pereks. Lisaks laulule pisut nooruslikku indu ja head tuju — ning Tartugi muutub noorte piduhoos uuesti nooreks. Loodame, et sellest kujuneb sündmus, millele ootad järgnevat üha uusi ja uusi samalaadseid.

I. SÜVALEP

Kõlagu hoogsalt meie ühine laul!

Kilde eksamisessioonilt

Matemaatika-Loodusteaduskonnas on eksamisessioon lõppenud bioloogidel ja geoloogidel ning geograafiaosakonnas on sessioon lõpetamata veel IV kursusel.

Senised tulemused on üldjoontes head. Bioloogiaosakonnas saab kõrgendatud stipendiumi 25 üliõpilast, geoloogidest 22 ja geograafidest (ilma IV kursuseta) 15 üliõpilast.

Rahuldava hinde said kolm üliõpilast geograafia- ja kaks üliõpilast geoloogiaosakonnast; bioloogiaosakonnas on rahuldavaid hindeid rohkem.

* * *

Eksamisessioon on alanud ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Parima tulemuse saavutasid I kursuse eesti filoloogid, saavutades 20 «väga head» ja ainult 3 «head» hinnet eksamil «sissejuhatus keeleteadusse». Ainult «häid» ja «väga häid» hindeid said ka III ja IV kursuse eesti filoloogid poliitilise ökonoomia eksamil.

Puuduliku hinde said üliõpilased E. Marandi (ajaloo II kursus), V. Kreegimägi (bibliograafia II kursus) jt.

* * *

Õigus-Majandusteaduskonnas on sooritanud kõik eksamid õiguse II kursus, kus 44 üliõpilasest 19 said sessioonil rahuldava või mitterahuldava hinde. Kursuse «pärliks» on üliõpilane Hindrikson, kelle eksamihinneteks märgiti «3», «2», «3», «2»! Kõrgendatud stipendiumi hakkavad esialgsete andmete järgi saama H. Sepp, I. Orgo ja I. Rudi.

Eksamisessioon on lõppenud ka majanduse III kursusel. Ka siin ei ole pilt rõõmustav: 17-st üliõpilasest said 7 hindeid alla «hea».

* * *

Arstiteaduskonnas sooritab eksameid edukalt I kursus. Nii said bioloogias I ja II õpperühma üliõpilased kõik väga head hinded.

* * *

Riigieksami marksismi-leninismi alustes sooritas bioloogia V kursus. Diplomandide tõsist töössesuhtumist näitas see, et enamik kursusest sooritas eksamid hindele «väga hea». Hinne «rahuldav» esines ainult ühel üliõpilasel.

* * *

Ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas on käimas riigieksamid. Hiljuti sooritasid riigieksami marksismi-leninismi aluste loogikaosakonna lõpetajad. 17-st diplomandist hinnati 5 teadmisi parima hindega, kusjuures eriti hästi vastasid I. Veersalu ja V. Ilves. Hinde «hea» said 9 lõpetajat.

Selgus ülikooli „peaviil"

Seni avaldatud andmete järgi juhtis viilide võistlust «ülikooli peaviili austavale nimetusele» suure eduga Ly Lepik. Et liider eksmatrikuleeriti pärast 145 põhjuseta puudutud tunni «kogumist,» muutus võistluskonkurents tunduvalt tihedamaks ja esikoha küsimus jäi lahtiseks.

Viimaste nädalate jooksul suutis end teistest lahti rebida Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Elmar Oskari p. Ratassepp, kelle resultaadiks märgiti 65 tundi. Teist ja kolmandat kohta jagavad võrdselt 50 tunniga Urve Treuberg (Õigustead. I) ja Kristjan Lukats (füüsika IV).

Ajaloo-Keeleteaduskonna «parimaks viiliks» on E. Ohak (eesti filoloogia II) 33 tunniga.

Arstiteaduskonna viilide võistlusest osavõtjad startisid ebaedukalt, keegi neist ei pääsenud liidritele hädaohtlikku lähedusse.

Autoriteetsete allikate andmete järgi toimub peaviili E. Ratassepa autasustamine ja «sisseõnnistamine» lähematel päevadel.

VAHEKOHTUNIK

Jõudsime Saaremaale

(Teine kiri matkateedelt)

Kingissepas 6. juunil.

Saabusime linna kell 20. Nüüd kuulame keskväljakul pinkidel puhates Rootsi ja Tallinna «Dünamo» meeskondade jalgpallimatši reportaaži.

Pärnus veetsime veel terve järgmise päeva, tutvudes linna, mererannaga. Edasisõit algas 5. VI kell 12 Lihula suunas. Tuul pidevalt vastu, tee Audru—Kalli vahel allpool igasugust arvustust (Hurraa — Tallinnal teine väravl) — kaetud paksu kruusa ja kiviklibuga ning treppi sõidetud. Liigume edasi umbes 6 km tunnikiirusega. Kallist Virtsu tee hea, sõit laabub ladusalt, kuid enne Virtsu 2 km murdus Reinu rattal 10 kodarat, ratas muutus sõidukõlbmatuks. Õnneks väljus kell 21 praam, mis võttis meid lahkelt peale. Õhtul saime öökorteriks mugava lakapealse õlgkatuse all.Täna läbisime vahejuhtumusteta kadakase Muhu- ja Saaremaa, võideldes vihase vastutuulega.

R. EINASTO,
A. KLAAMANN,
E. KLAAMANN

Võtke osa matkavõistlusest

Turismi kui aktiivse puhkuse massiliseks propageerimiseks üliõpilasnoorsoo ja tehnikumide õpilaste seas kuulutati hiljuti meie vabariigis välja Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide matkagruppide võistlus.

Võistlust juhib ELKNÜ Keskkomitee koos vabariikliku turismisektsiooni presiidiumiga. Matkavõistlus viiakse läbi 15. juunist kuni 1. oktoobrini k. a.

Võistlustest võivad osa võtta kõik Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide kehakultuurikollektiivid piiramatu arvu matkagruppidega, mille iga grupi koosseisus on vähemalt 4 turisti. Matk peab olema vormistatud kehakultuuri- ja spordikomitees või vabatahtlike spordiühingute nõukogudes, kust matkagrupile antakse välja matkaleht.

Turismi arendamise ja propageerimise alal parima õppeasutuse selgitamisel arvestatakse matkavõistlustest osavõtnud gruppide arvu, suurust ja nende tulemusi, sealhulgas ka agitatsioonilis-kultuurilisi üritusi.

Turismi arendamise ja propageerimise alal esikohale tulnud õppeasutust autasustatakse ELKNÜ Keskkomitee ja Eesti NSV kõrgemate koolide ja teaduslike asutuste töötajate ametiühingu vabariikliku komitee rändkarikaga ja võimaldatakse 6-liikmelise matkagrupi saatmine II või III raskuskategooria matka sooritamisele väljaspool Eesti NSV-d. Esikohale tulnud matkagruppe autasustatakse ELKNÜ Keskkomitee ja Vabariikliku Kehakultuuri ja Spordikomitee rändvimplitega, samuti Vabariikliku Kehakultuuri ja Spordikomitee diplomitega.

Matkahuvilised, kui olete otsustanud minna matkama, vormistage oma matkad ka vabriiklikest võistlustest osavõtuks! Registreerida võib ELKNÜ TRÜ komitees kuni 20. juunini k. a. Lähemat informatsiooni matkade korraldamise kohta saab samast iga päev kella 16—17-ni.

Järgmine ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» number ilmub reedel, 7. septembril 1956. a.

Toimetaja R. AULING

MB 05073 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2185

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TERE TULEMAST LAULU-PEOLE!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (308)
Reede
29. juuni
1956. a.
IX aastakäik

ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ НА ПРАЗДНИК ПЕСНИ!

KOSTKU KAUGELE ME LAULUD!

Eesti rahvakunsti parimaid traditsioone on suurte rahvahulkade osavõtul toimuvad laulupeod, kus esinevad erinevate rajoonide koorikollektiivid. Esimene üldrahvalik laulupidu toimus Tartus 1869. aastal.

Eesti üliõpilaskond — oma rahva laps — hindab kõrgelt koorilaulu ja on sellel kunstialal saavutanud kõrge meisterlikkuse. Niisamuti armastab laulda Nõukogudemaa kõikide rahvaste noorus.

Tuleb tervitada Tartu üliõpilaste initsiatiivi organiseerida 1956. aastal esimene üliõpilaslaulupidu, kuhu koguneksid mitte ainult eesti, vaid ka lähimate vennasvabariikide kõrgemate õppeasutuste isetegevuslikud koorikollektiivid.

Aidaku see laulupidu kaasa koorilaulu edasisele arenemisele nõukogude üliõpilaskonnas, süvendagu see meie rahvaste sõprust!

Kostku meie laulud kaugele piiride taha kui üleskutse rahuks ning sõpruseks.

F. KLEMENT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor, Eesti NSV TA tegevliige

Tervitus üliõpilaslaulupeo tegelastele

Suurt tähtsust kõrgemate koolide õppetöö kõrval omab kunstiline isetegevus. Hulk kõrgema hariduse taotlejaid, tulevasi nõukogude juhtivaid töötajaid rakendub innukalt koorilaulu, orkestri, rahvatantsu ja teiste kunstialade viljelemise töösse, et ise areneda ja tõsta kogu rahva kunstilis-ideelist taset. Hinnates kõrgelt sellise tegevuse kasvatuslikku tähtsust, tuleb anda meie nõukogude kodumaa hoogsalt arenevale kunstilisele isetegevusele uusi ja suuremaid väljendusvõimalusi. Üheks selliseks suuremaks, pidulikumaks ja haaravamaks kunstilise isetegevuse suurürituseks ongi Tartus — eesti rahva üldlaulupidude hällipaigas — korraldatav üliõpilaslaulupidu. Üliõpilaslaulupidu on nii hästi oma sisulise ülesehituse kui ka välise kujunduse ja tegelaste koosseisu poolest tublisti erinev senistest laulupidudest. Üliõpilaslaulupidu on uudne ja omapärane kunstiline sündmus.

TRÜ rahvakunstiansambel esitab laulumängu «Kosjad».

Üliõpilasaastad ei unune iial, nad ei kao mälust, sest üliõpilaspõlv on seotud pulbitseva tööga, huvitavate õpingutega ning teaduslike uurimustega ja nooruslikult ulja elurühiga. Üliõpilaselu lahutamatuks sõbraks on laul. Kogunedes esimesele üliõpilaslaulupeole on kahtlemata tegelaste üllaks sooviks ja tahteks väljendada rõõmu kõige selle üle, mis on üliõpilastele armas, südamelähedane, hea ja omane.

Soovin kõigile üliõpilaslaulupeo tegelastele jatkuvat edu oma edaspidises stuudiumis ja raugematut energiat ning indu kunstiliste ülesannete teostamisel. Olgu üliõpilaslaulupidu virgutavaks ja meeldejäävaks üliks üliõpilaselu ilusate taotluste ringis.

Soe tervitus kõigile külalisesinejaile Lätist, Leedust, Ukrainast, Valgevenest, Leningradist, Karjala-Soomest ja Tallinnast!

Elagu rahvaste sõprus, elagu meie kõikide ühised püüdlused, tugevnegu rahuaade!

R. RITSING,
Eesti NSV teeneline kunstitegelane

Город Тарту — очаг эстонских певческих праздников

В культурном творчестве эстонского народа народная музыка всегда играла большую роль. В трудные века феодализма народная песня была важнейшим выразителем творческих способностей эстонского крестьянина. Песня способствовала облегчению тяжести барщины, песня скрашивала непродолжительный досуг крестьянина, песня вселяла надежду на лучшие времена и воодушевляла на борьбу за их приближение.

Но в период безраздельного господства феодализма отсутствовали предпосылки для создания певческих хоров. Они стали возникать в период разложения феодализма, перехода от феодализма к капитализму. Первые сведения об основании певческих хоров в Эстонии мы имеем с начала XIX столетия. В течение последующих десятилетий число певческих хоров показало непрерывный рост.

Тартуский уезд в первой половине XIX века являлся одним из наиболее развитых районов Эстонии. Именно в окрестностях Тарту (в Луунья, Тяхтвере и на более отдаленных подступах к Тарту) возникли и первые певческие хоры. Особо следует выделить хор, созданный в 1844 году в Торма (в северной части Тартуского уезда), возникновение которого связано с деятельностью Адама Якобсона, отца, виднейшего деятеля эстонского антифеодального национального движения. Этот хор выступал с концертами и в Финляндии и приобрел большую популярность. По инициативе Адама Якобсона в Торма был создан и духовой оркестр.

О совместных выступлениях нескольких хоров имеются первые сведения из Куресааре (нынешний Кингисепп на острове Сааремаа), где в 1862 г. состоялся концерт из песен на эстонском языке. Но значительно большее значение получило совместное выступление 44 мужских хоров и 5 духовых оркестров в Тарту в 1869 году, которое вошло в историю эстонской культуры как первый всеобщий певческий праздник. Это событие послужило большим толчком к развитию эстонской музыкальной культуры.

Репертуар певческого праздника в преобладающей части состоял из немецких песен, но содержал и две патриотические песни эстонского композитора А. Кунилейда на слова видной эстонской поэтессы Л. Койдула («Тебя до смерти» и «Моя родина — моя любовь»). Первый эстонский певческий праздник имел и политическое значение. Он явился первым слётом широких масс эстонского крестьянства. Здесь обменивались мыслями не только о музыке и песнях.

Правда, организаторами первого эстонского певческого праздника являлись деятели консервативно-клерикального крыла эстонского национального движения, которые стремились к соглашению с прибалтийскими баронами. В речах, произнесенных на певческом празднике, всячески восхвалялся господствующий режим и его представители.

Но действительное значение певческого праздника не соответствовало стремлениям его организаторов. Увещания немецких пасторов не нашли никакого отклика в народе. Влиятельной была лишь одна речь и именно та, которая содержала значительные прогрессивные элементы. Её держал Я. Хурт. И его политические взгляды были консервативными и клерикальными, но призывы к распространению образования, к созданию средней школы на родном языке и к борьбе против онемечивания имели несомненно большое значение.

Таким образом, первый певческий праздник в Тарту в 1869 г. сыграл довольно крупную роль в развитии эстонского антифеодального и тем самым прогрессивного национального движения периода раннего капитализма. Положительно следует оценить и второй эстонский певческий праздник, который состоялся в Тарту в 1879 г. К этому времени национальное движение имело уже многочисленные организационные центры. Несмотря на это, певческий праздник, как слёт народа, и теперь имел политический удельный вес. Прежде всего этот и последующие певческие праздники способствовали развитию эстонской национальной музыкальной культуры.

По числу участвующих второй певческий праздник превышал первый. Число певцов возросло с 789 до 1056 и число играющих на духовых инструментах с 56 до 202. Также и в репертуаре второго певческого праздника было больше песен эстонских композиторов, чем в репертуаре первого.

Третий эстонский певческий праздник состоялся в 1880 году в Таллине, но четвертый в 1891 г. и пятый в 1894 г. опять в Тарту.

На первых певческих праздниках, кроме духовых оркестров, были представлены только мужские хоры, начиная же с четвертого певческого праздника мы встречаем и смешанные хоры. Число участвующих в певческих праздниках показало неуклонный рост.

Эстонская буржуазия пыталась использовать певческие праздники для распространения буржуазного национализма, в целях подчинения народных масс своему влиянию. Это относится главным образом к более поздним певческим праздникам и в первую очередь к тем, которые организовывались во время эстонской буржуазной диктатуры. Но в деле развития музыкальной культуры даже и эти певческие праздники сыграли положительную роль.

В Советской Эстонии использованы и получили дальнейшее развитие лучшие традиции певческих праздников. Певческие праздники и певческие дни теперь уже вышли за пределы узких национальных рамок. Выразителем этого является и предстоящий студенческий певческий праздник.

Ст. преп. К. ЛАЙГНА

Коротко о взаимных связях студентов нашей страны

Первым вузом в Восточной Европе был основанный в 1364 году Краковский университет. На территории нашей страны — первой была основана Вильнюсская иезуитская академия (в 1578 году) и иезуитская коллегия в Тарту в целях католической контрреформации. Высшие духовные школы открывались и в Киеве (в 1631 году) и в Москве (в 1687 году). Несмотря на свой религиозный характер, сыграли они, в отсутствие других высших школ, некоторую положительную роль для развития общей культуры России, Украины, Белоруссии и Литвы. В этих учебных заведениях учились многие известные мыслители и ученые, в их числе и «отец русской науки» М. В. Ломоносов.

В этих школах высшего типа обучались студенты разных национальностей, среди которых в пределах училища существовали самые тесные связи.

Высшие учебные заведения современного типа были основаны в XVIII (Московский университет в 1755 году) и XIX веках (Тартуский университет в 1802 году, Харьковский в 1804 году, в том же году Петербургский Педагогический Институт, преобразованный потом в университет). Во всех этих университетах обучались студенты многих национальностей. Так, например, Тартуский (Юрьевский) университет носил ярко выраженный многонациональный характер, с русским большинством, но с заметным количеством немецких, эстонских, латышских, польских, белорусских и финских студентов. Большинство этих студентов были организованы в землячества и другие созданные по национальному типу организации, но кроме того имелись и самые тесные связи между представителями различных национальностей, связи, о которых многие передовые воспитанники того времени в своих воспоминаниях рассказывают с особенной теплотой. В более тесных кругах взаимно изучалась культура различных народов, развивались чувства дружбы и уважения к другим народам.

Сотрудничество между студентами разных национальностей в Тартуском университете в особенности развилось в революционной борьбе. Во время революции 1905 года во главе революционного движения был студент Самбикин.

В 1917 году первый Тартуский совет назывался и «студенческим» наряду с «рабочих» и «солдат». Потом название «студентов» больше не употреблялось. Председателем первого Тартуского совета в 1917 году был литовский студент — юрист Мармо, а председателем уже большевистского совета в сентябре-октябре-декабре 1917 года литовский студент Казимир Римша. В том же совете играл видную роль студент — грузин Кикнадзе.

Во время диктатуры буржуазии университеты прибалтийских стран — Тартуский, Рижский, Каунасский и Вильнюсский — приняли более или менее буржуазно-националистический характер. Но все-таки, например, в «студенческом парламенте» Тартуского университета были представлены, кроме эстонских, и русские, немецкие и еврейские студенческие организации, а кроме того, еще отдельные студенты — латыши, литовцы, белоруссы и украинцы.

Студенческие организации Тартуского университета имели тесные связи с финскими студентами. Все эти организации входили в международную студенческую организацию CIE — Международная Конфедерация Студентов. Вместе устраивались студенческие дни, съезды и экскурсии, издавались альбомы и специальные номера национальных студенческих журналов, студенты знакомились взаимно с художественной и музыкальной культурой. Студенческие хоры участвовали в общих певческих праздничествах, совершали турнэ и в другие страны, разучивали песни соседних стран. Все это наследие прошлых времен содержит в себе безусловно много интересного и для нас, требует в будущем серьезного исследования.

До устройства специальных студенческих певческих праздников до наших дней все-таки не дошли. Это является одним из новых элементов уже культуры советского периода всех наших братских союзных республик. *В. ЭРНИТС*

Tutvustame külaliskollektiive

Karjala-Soome Riikliku Ülikooli

kunstilise isetegevuse kollektiiv tegutseb ülikooli asutamisest alates. Kollektiivi kuuluvad ülikooli koor, tantsurühm, rahvuslik koor, estraadi-, puhkpilli- ja rahvapilliorkester. Koorid ja orkestrid on järjekindlalt osa võtnud vabariiklikest ülevaatustest, kus on saanud kõrge tunnustuse osaliseks. Eriti tuleb esile tõsta meeskoori, kelle repertuaaris on soome ja karjala rahvalaulud.

Lenini ordenit omava Leningradi Ždanovi-nimelise Riikliku Ülikooli segakoor

asutati 1949. aastal. Algul kuulus koori ligikaudu 50 lauljat. Praegu on kooris 127 liiget ning koori repertuaaris on üle 50 laulu klassikuilt ja nõukogude heliloojailt. Samuti lauldakse rahvalaule. Koor on tihti esinenud ning pälvinud kõrge tunnustuse. Viljakas loomingulises koostöös on koor Leningradi Filharmooniaga. Koos viimase orkestrisaatega on kollektiiv esitanud nõudlikke ooperikoore. Alates 1951. aastast on koor teiste Leningradi koorikollektiivide hulgas olnud pidevalt esikohal. 1952. aastal sooritas koor eduka kontsertmatka Moskvasse. 1954. aastal külastas koor Tallinnat. Koori juhatab G. M. Sandler.

Läti Riikliku Ülikooli naiskoor

(juhat. Igla Lubaniete) alustas tööd 1954. aastal Nõukogude Läti üldlaulupeo ettevalmistuste käigus. Esimese iseseisva kontserdi andis koor 1956. aasta varakevadel. Tartus toimuva üliõpilaslaulupeo ettevalmistamine on koorile andnud uut tööhoogu: on suurenenud kooriliikmete arv ning tõusnud kunstimeisterlikkuse tase.

Läti Riikliku Ülikooli meeskoor

(juhat. Läti NSV teeneline kunstitegelane Haralds Mednis) on vabariigi dktiivsemaid koorikollektiive üldse. Koor töötab 1948. aastast alates. Selle aja vältel on koor andnud 60 iseseisvat kontserti ja sooritanud 17 kontsertmatka. Väljaspool Lätit on koor esinenud Moskvas, Tallinnas, Tartus, Vilniuses ja Kaunases. Viimasel ajal on koor suurt tähelepanu pööranud temaatiliste kontsertide korraldamisele.

Läti Riikliku Ülikooli rahvatantsurühm

(juhat. Harijs Suna) alustas tööd 1946. aastal. Praegu on tantsurühm ülikooli parimaid isetegevuskollektiive. Möödunud õppeaastal korraldati 7 iseseisvat kontserti, 19 korda võeti osa muudest kontsertidest.

V. Kapsukase nimelise Vilniuse Riikliku Ülikooli akadeemiline koor

asutati 1944. aastal. Koor alustas tööd märkimisväärsel ajal: pärast rasket fašistlikku okupatsiooni algas Vilniuse ülikoolis jälle õppetöö. See oli 6. nov. 1944. a. Koori asutajaks oli koorijuht V. Arnastauskas, pärast teda I. Motekaitis, aga alates 1948. aastast juhib koori Leedu NSV teeneline kunstnik Pranas Sližys. Ülevaatustel ja laulupidudel on koor pidevalt saavutanud esikoha. Leedu koorilaulukultuuri on Vilniuse üliõpilased tutvustanud kontsertmatkadel Tartusse, Minski, Riiga, Leningradi. Oma olemasolu kestel on koor andnud üle 250 kontserdi, kus on esinetud väga ulatusliku repertuaariga.

Kaunase Polütehnilise Instituudi akadeemilise üliõpilaskoori

ajalugu on lühike: see algab 1951. aastaga, millal Kaunase Riiklik Ülikool jagunes polütehniliseks ja meditsiiniliseks instituudiks. Kaunase ülikooli koor asutati aga juba 1926. aastal. Seda koori juhatasid tuntud leedu heliloojad, nagu K. Kaveckas, J. Dambrauskas jt. Neid traditsioone püüab jatkata Kaunase Polütehnilise Instituudi akadeemiline üliõpilaskoor. 1954. aastast alates juhatab koori helilooja Klemensas Griauzde.

1950. aastal korraldatud Leedu NSV laulupeol tuli koor esikohale.

Kaunase Polütehnilise Instituudi üliõpilaste laulu- ja tantsuansambel

loodi koos instituudi asutamisega 1951. aastal. Taoline kollektiiv, mis hõlmab koori, tantsurühma ning rahvapilliorkestri, oli esimene vabariigis. Juba 1951. aastal võeti osa Moskvas toimunud üleliidulisest isetegevuse ülevaatusest. Pealinnast tuldi tagasi esikohaga. Ansambel ei unusta ka kunagi sooja vastuvõttu esinemiste puhul Minskis, Tallinnas ja eriti Tartus. Edukalt on esinetud tänavu ka Leningradis ja Moskvas. 1955. a. Leedu NSV laulupeol tuli ansambel esikohale. Unustamatuks elamuseks ja suureks tunnustuseks oli ansamblile esinemine 1955. aastal noorsoofestivalil Varssavis.

Lenini ordenit omava Kiievi Polütehnilise Instituudi koor

organiseeriti 1947. aastal 20-liikmelise kollektiivina. Järgmisel aastal tuli koor Kiievi linna kunstilise isetegevuse ülevaatusel esikohale. Esineti nõukogude autorite massilauludega.

1949. aastast alates toimus kollektiivi kujunemine kooriks a capella, millisena on saavutatud märkimisväärseid tulemusi ülevaatustel. 1950. aastal esines koor esimese iseseisva kontserdiga. Meeldejäävateks sündmusteks kujunesid esinemised kohtumistel inglise ja itaalia üliõpilasdelegatsioonidega ja Saksa Demokraatliku Vabariigi naiste delegatsiooniga Kiievis 1951. a. Koori kollektiivi poolt loodi 1951. aastal üliõpilaskantaat, mida on korduvalt ette kantud.

1952.—1953. a. kulges koori töö Venemaa ja Ukraina taasühendamise 300-nda aastapäeva pühitsemise tähe all. 1954. aastal omistati koorile Ukraina NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukiri ja koori juhile Lidia Padalkole Ukraina NSV teenelise kunstniku aunimetus. Samal aastal esines koor külalisena Moskvas. Koori repertuaar hõlmab N. Leontovitši, N. Lõssenko, S. Tanejevi, Orlando di Lasso, W. A. Mozarti, J. S. Bachi jt. teoseid.

Praegu valmistutakse täie pingega üleliiduliseks noorsoofestivaliks ja koori kümnenda aastapäeva tähistamiseks.

V. I. Lenini nimelise Valgevene Riikliku Ülikooli koor

organiseeriti 1950. aastal, a capella kooriks kujunemine toimus 1953. aastal. Möödunud aastal pääses koor vabariikliku ülevaatuse lõppkontserdile. Koori on kogu aeg juhatanud Ilja Klionski.

Ülikoolis tegutsevad samuti rahvatantsukollektiiv ja rahvapilliorkester.

Sveicināti dziesmu svētkos!

З добрым прыездам на свята песні!

Sveiki atvykę į dainų šventę!

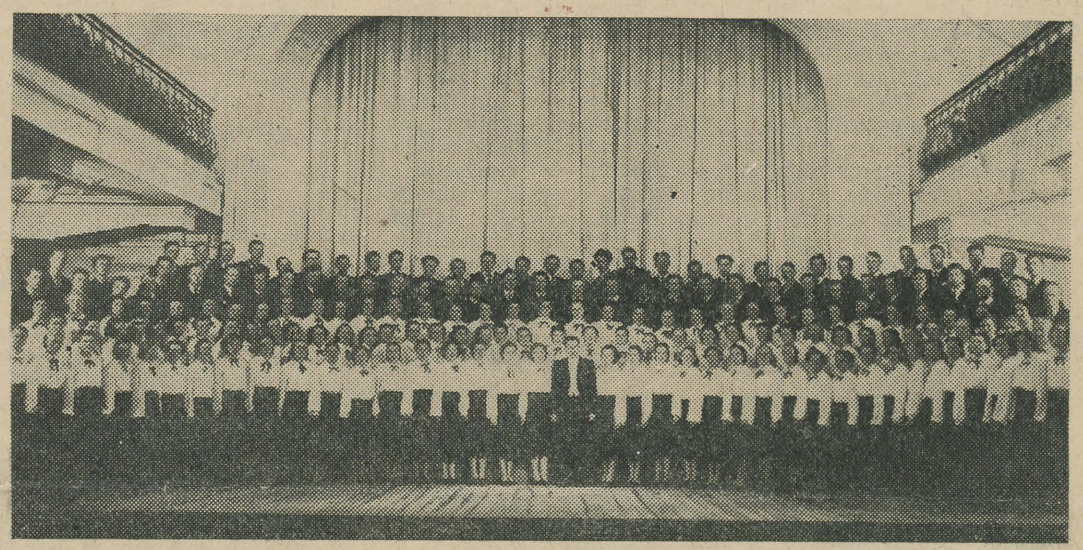

Vilniuse V. Kapsukase nim. Riikliku Ülikooli akadeemiline koor.

Sotsialistlik revolutsioon Eestis 1940. aastal

Töörahva raskeneva majanduslikku olukorra ja laialdase rahulolematuse baasil fašistliku diktatuuri vastu, eriti aga fašistliku kliki sõjaprovokaatorliku poliitika baasil, mis püüdis Eestit siduda fašistliku Saksamaa sõjavankri ette, tekkis Eestis 1940. a. esimesel poolel revolutsiooni olukord. Kõiki neid asjaolusid arvestades võttis EKP oma 1940. a. aprillikonverentsil kursi fašistliku valitsuse kukutamisele ning sotsialistliku revolutsiooni teostamisele Eestis.

Samal ajal, vaatamata 1939. a. sõlmitud Nõukogude Liidu — Eesti vastastikuse abistamise paktile, organiseeris kodanlus vastavalt fašistliku Saksamaa näpunäidetele nõukogudevastast Balti riikide liitu. Selle liidu tegevuse kooskõlastamiseks tuli 15. juunil Tallinnas kokku nn. Balti nädal eesotsas kolme riigi välisministrite ja staabiülematega. Nõukogude Liidu valitsus ei võinud enam kauem taluda vastastikuse pakti sellist rikkumist ja esitas 16. juunil noodi Eesti valitsusele, nõudes Punaarmee täiendavate osade laskmist Eesti territooriumile, et kindlustada vastastikuse pakti täitmist ja nõukogude väeosade julgeolekut. Ühtlasi nõuti uue valitsuse loomist, kes ausalt täidaks vastastikuse abistamise tingimusi. Valitsev klikk kartis nii Nõukogude Liitu kui ka oma töörahvast ja olles isoleeritud Lääne imperialistidest, kellelt ta ei võinud momendil abi loota, võttis esitatud nõudmised vastu, ent viivitas uue valitsuse loomisega, püüdes võita aega.

See järjekordne provokaatorlik poliitika sai tõukeks töörahva revolutsioonilisele väljaastumisele. Väljaastumise juhiks kujunes EKP poolt loodud Parteikeskus. 20. juunil kutsuti Parteikeskuse poolt Tallinna töölisvõimlas kokku töölisesindajate koosolek. Sellest võttis osa üle 1000 saadiku. Siin võeti vastu resolutsioon, milles nõuti Uluotsa fašistliku valitsuse kõrvaldamist ja valitsuse loomist, kes ausalt täidaks sõlmitud pakti. Resolutsioonis nõuti ühtlasi demokraatlike vabaduste kehtestamist, riigiaparaadi puhastamist fašistlikest elementidest, amnestiat poliitilistele vangidele ning töörahva majanduslikku olukorra parandamist.

21. juunil algasid EKP juhtimisel revolutsioonilised väljaastumised Tallinnas, Tartus, Kohtla-Järvel ja teistes Eesti linnades. Tallinnas kogunesid töölised kell 9 hommikul võitluskolonnides punaste lippude all Võidu väljakule. Revolutsioonilise loosungite hulgas oli tähtsaimaks «Maha sõjaprovokaatorite valitsus!». Algas miiting, kus kiideti heaks Töölisvõimlas vastu võetud nõudmised. Ühtlasi otsustati ka praktiliselt asuda nende täitmisele. Demonstratsioon siirdus Kadriorgu, et nõuda president K. Pätsilt vastuvõetud otsuste täitmist. Kuid Päts keeldus neid täitmast. Nüüd asus töörahvas oma nõudmisi ellu viima jõuga. Vabastati poliitilised vangid. Seejärel võeti üle valitsuse residents — Toompea loss. Nüüd pidi järele andma ka president ja Uluotsa fašistlik valitsus asendati 21. juuni õhtul Johannes Vares-Barbaruse rahvavalitsusega. Uus valitsus avaldas kohe deklaratsiooni, milles lubas täita töörahva nõudmised ja kindlustada ausalt vastastikuse abistamise pakti täitmine Nõukogude Liiduga.

22. juunil vabastati ülemjuhataja kohalt kindral Laidoner. Sõjaväeosades seati sisse poliitiliste komissaride amet. Nende tegevuse tulemusena ei saadud armeed kasutada revolutsioonilise töörahva vastu. Saadeti ka laiali fašistlik ainupartei «Isamaaliit» ning kodanluse relvastatud organisatsioon «Kaitseliit» ning teised reaktsioonilised organisatsioonid. Vastutavatele kohtadele ministeeriumidesse nimetati EKP liikmeid või teisi töörahvale ustavaid inimesi. Eriti tähtis oli see, et pärast 21. juuni sündmusi võisid alata legaalset tegevust EKP ja EKNÜ, kuigi valitsuse otsus EKP tegevuse lubamise kohta võeti vastu alles 4. juulil.

Seega kujunes välja olukord, kus fašistlik ainupartei oli likvideeritud, kusjuures legaalsed kodanlikud parteid oli fašistlik režiim ise likvideerinud 1934. aastal. Illegaalsest seisundist väljapääsenud EKP muutus aga juhtivaks parteiks, kelle ümber hakkasid kiiresti koonduma töörahva mitmesugused massiorganisatsioonid — ametiühingud, noorsoo organisatsioonid jne.

Üheks tähtsamaks Vares-Barbaruse valitsuse sammuks oli vana fašistliku Riigivolikogu laialisaatmine ja uute valimiste väljakuulutamine 14.—15. juulile. Valimiskampaania käigus koondusid kõik progressiivsed organisatsioonid EKP juhtimisel valimisblokiks — Eesti Töötava Rahva Liiduks. EKP poolt juhitud Eesti Töötava Rahva Liit saavutas hiilgava võidu: valimistest võttis osa 84% valijatest, kusjuures neist 92,8% (548 631 inimest) hääletas Eesti Töötava Rahva Liidu kandidaatide poolt. See oli suurepärane võit. Võrdluseks võib märkida, et 1938. a. Riigivolikogu «valimistel» suutis fašistlik suurkodanlus koguda vaid 109 000 häält!

Ühtlasi tõstis nüüd EKP üles nõukogude võimu taastamise loosungi. See loosung leidis rahvahulkades nüüd kindlat toetust. 17. juulil toimus Tallinnas 70 000-line töötajate demonstratsioon loosungite all: «Elagu Nõukogude Eesti!», «Nõuame Eesti astumist Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu!»

21. juulil tuli kokku uus Riigivolikogu ja kuulutas Eesti Nõukogude Sotsialistlikuks Vabariigiks. 22. juulil võttis Riigivolikogu vastu deklaratsiooni Eesti NSV astumise kohta NSV Liidu koosseisu ja valis delegatsiooni selle taotluse esitamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule. Lõpuks 23. juulil võttis Riigivolikogu vastu otsused maa, pankade ja suurtööstuse natsionaliseerimise kohta. Viimaste otsustega pandi alus sotsialistliku majandussüsteemi rajamisele Eestis.

Riigivolikogu ajaloolised otsused tähistasid Eestis sotsialistliku revolutsiooni võitu, mis oli alanud juba 21. juuni töörahva revolutsioonilise väljaastumisega. Võim läks kodanluselt üle töörahva kätte. Fašistlik diktatuur asendati proletaarse demokraatiaga, töörahva võimuga nõukogude võimu näol. Revolutsiooni arendamise käigus kasutas töörahvas ka vana kodanlikku riigimasinat ja seadusandlust fašistliku kodanluse enda vastu, andes neile uue sisu ja suuna. Ühe võitlusvahendina kasutati ka valimisi Riigivolikogusse — endisse parlamenti. Kuid see ei anna meile siiski alust rääkida parlamentlikust üleminekuvormist Eestis, kuivõrd otsustavaks teguriks oli töörahva revolutsiooniline väljaastumine, mis algas 21. juunil. See määras kogu sündmuste arengu edaspidi, kaasa arvatud ka uued Riigivolikogu valimised, kus nagu nägime, kindlustati kõige laiemad demokraatlikud vabadused töörahvale, ent otsustavalt piirati fašistlike, rahvavastaste elementide tegevust.

6. augustil võeti Eesti NSV ühe liiduvabariigina vastu NSV Liidu koosseisu. Sellega pöördus Eesti tagasi nõukogude rahvaste vennalikku perre, kust ta eraldati interventsiooni ja kodusõja perioodil. See oli tähtis ajalooline samm, mis kindlustas eesti töörahva revolutsiooniliste võitude säilitamise ja edasiarendamise, hoidis ära Eesti töörahva langemise välisimperialistide löögi alla.

25. augustil võttis Riigivolikogu vastu Eesti NSV Konstitutsiooni, mis fikseeris seadusandlikus korras eesti töörahva ajaloolised võidud.

Sotsialistlik revolutsioon Eestis võitis rahulikul, veretul teel. Komomendil, kus ta jõud olid halvamomendil kus ta jõud olid halvatud ning tal polnud abi loota ka välisimperialistidelt. Kodanluse jõude halvas see asjaolu, et Punaarmee täiendavad väeosad viibisid Eestis, kuigi nad ei seganud vahele kohalikesse siseasjadesse. Ometi innustas see asjaolu töörahvast ning halvas kodanluse tahet. Seega NSV Liidu olemasolu ja tugevus oli eesti töörahva võidu üheks tähtsamaks eelduseks. Edasi ei tohi unustada seda asjaolu, et murrang toimus ajal, millal imperialistlikud Euroopa suurriigid olid haaratud võitlusest üksteise vastu (parajasti oli käimas Saksa fašistliku armee pealetung Prantsusmaale), mis omakorda raskendas nende interventsioonivõimalusi kohapeal. Sellises olukorras valis EKP õige rünnakuaja, samuti õige võitlustaktika, mis viis eesti töörahva lõplikule võidule kapitalismi üle.

K. SIILIVASK,
NSV Liidu ajaloo kateedri õppejõud

Toimetaja R. AULING

MB 05123 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 2288

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (309) Reedel, 5. oktoobril 1956. a. IX aastakäik

Jõudu ja palju edu algavaks õppeaastaks! Teeme kõik parimate tulemuste saavutamiseks õppe- ja teaduslikus töös!

On alanud uus õppeaasta

1. oktoobril avas meie vana Alma Mater — Tartu Riiklik Ülikool — järjekordselt oma uksed ning teaduskondade esimestel kursustel alustavad oma õpinguid 585 üliõpilast, kellest üle 200 kuulub Arstiteaduskonda.

Alates augustikuust muutub igal sügisel Tartu linna ilme. Tänavad täituvad õppiva noorsooga, peamiselt aga üliõpilaskandidaatidega, s. o. nende noorte keskkoolilõpetanutega, kes oma õpinguid soovivad jätkata ülikoolis. Kuid noorte keskmist. Stipendium võib aga paremate hinnete puhul veelgi suureneda, mis on teatud stiimuliks õppeedukuse suhtes. Viimane määrus on tervitatav ka õppejõudude poolt, sest see võimaldab üliõpilase teadmisi hinnata objektiivsemalt.

Vana akadeemilise kombe kohaselt noor, äsja ülikooli vastuvõetud üliõpilane, loetakse pidulikul immatrikulatsioonil ülikooli aulas, üliõpilaspileti kätteandmisega täieõiguslikuks akadeemiliseks kodanikuks, kõigi nende õiguste ja kohustega, mis kõrgemaid õppeasutusi puudutavates seadustes ning määrustes on ette nähtud.

koolilõpetanute kõrval leidub küllaltki neid, kes keskkooli lõpetamise järel on viibinud mõned aastad tootval tööl, ja nüüd soovivad omandada kõrgemat haridust teda huvitaval erialal.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on õppida soovijate arvu alati ületnud vabade kohtade arvu, millest ongi tingitud võistluseksamid, mis võivad mõnikord osutuda väga pingelisteks. Iseäranis suur on aga sisseastuda soovijate arv Arstiteaduskonnas, kus vaatamata pikale õppeajale (raviosakonnas 6 aastat) õppida soovijate arv ületab mitmekordselt vabade kohtade arvu, vene osakonnas tänavu isegi ligi kümnekordselt. Kokku oli käesoleval õppeaastal Arstiteaduskonna 200 vabale kohale kandideerijaid ligi 600. Siinjuures on vajalik märkida, et ilma eksamiteta võeti vastu üle 70 isiku (kuld- ja hõbemedalid ning diplom kiitusega). Kui see arv vaba kohtade arvust veel maha arvata, siis on ette kujutatav, kuivõrd pingeline võistlus toimus tänavu Arstiteaduskonnas.

Kui vaadelda Arstiteaduskonna I kursuse koosseisu, võib öelda, et sinna pääsesid valiku teel ainult parimaist parimad, peale selle üle 1/3 kuld- ja hõbemedalitega — need peamiselt raviosakonna arvel. Loodan, et see valik end ka praktiliselt õigustab.

Tänavune vastuvõtt oli kuuendal viisaastakul esimene, ja esimene ka pärast XX kongressi, mille direktiivide valguses peab meil teaduskonnas toimuma nii õppe- kui ka kasvatuslik töö, kusjuures peamist rõhku tuleb osutada kvaliteedile.

Käesolev õppeaasta tõi ka üliõpilastele rõõmustavaid uudiseid, ja nimelt: XX kongressi direktiivide alusel kaotatakse õppemaks koolides, samuti ka ülikoolis. Sellega on üliõpilased, kui nii võiks võrrelda, juurde saanud keskmiselt ühe kuu stipendiumi. Äsja ilmus ka NSVL Ministrite Nõukogu määrus stipendiumide ümberkorralduste kohta, kus hinne «rahuldav» ei tarvitse alati põhjustada stipendiumi äravõttes, mis kõrgemaid õppeasutusi puudutavates seadustes ning määrustes on ette nähtud.

Noortele, esmakordselt ülikooli astujaile, teeb õppimine ülikoolis esialgu mõningaid raskusi, sest ülikoolis õppemetoodika, eriti aga meil, Arstiteaduskonnas, on täiesti erinev keskoolis valitsevast õppemetoodikast. Meil on üliõpilane oma õpinguis rohkem iseseisev; puudub igapäevane õppetöö kontroll, mille tulemusena võib mõne nõrgema iseloomuga üliõpilasel tekkida arvamus igapäevase õppimise otstarbetusest. Loodetakse arvestuste- või eksamieelsetele pingutustele. Sageli leiab säärane arvamus ka mõne vanema, harilikult ebaeduka üliõpilase heakskiitu, ning raskused ei lasegi end kaua oodata. Juba esimesel arvestusel või eksamil saadakse hinne «nõrk» või vaevu «rahuldav». Nii võib see kesta kogu semestri vältel või veelgi kauem, kuid lõpeb viimaks siiski nõrga edukuse pärast või mõne muu distsipliinirikkumise puhul ülikoolist väljaheitmisega. Tuletan meelde, et viimase kahe semestri kestel eksmatrikuleeriti Arstiteaduskonnast 17 üliõpilast niihästi ebaedukuse pärast õppetöös kui ka distsipliinirikkumiste tõttu. Meenutades äsja möödunud suurt pinget, mille all toimusid Arstiteaduskonda sisseastumiseksamid, on raske uskuda, et tänavu keegi võiks nii kergemeelselt loovutada oma õppekoha.

Distsipliini suhtes jätab üliõpilaskond veel soovida. Möödunud õppeaastal esines nii mõnigi korrarikkumine, mis lõppes kas noomituse või ülikoolist väljaheitmisega. Arstiteaduskond moodustab 1/3 tervest ülkooli kollektiivist. Esimene kursus ületab isegi 1/3 kõigist sisseastujaist. Seega oleme arvuliselt esimesel kohal; distsipliini ning muude ühiskondlike ürituste läbiviimisel aga võrreldes teiste teaduskondadega oleme kahjuks suuri vaevu jõudnud kolmandale kohale. Meie püüdeks olgu aga ka distsipliini osas esikoha saavutamine. Selleks on vajalik kõikide, niihästi õppejõudude kui ka kursuse kolmikute tihe koostöö, samuti nõrgemate üliõpilaste õigeaegne abistamine. Juba Hippokrates teadis, et terves kehas asub terve vaim — mens sana in corpore sano. Siit järgneb, et meie tulevased Hippokratese jüngrid peavad nii vaimselt kui ka füüsiliselt terved olema. Selleks on vajalik, et meie Arstiteaduskonna üliõpilased, peamiselt just noorematelt kursustelt enam tegeleksid kehalise kasvatusega, harrastaksid rohkem kehakultuuri.

Vaatamata meie suurele kollektiivile püsivad sportlikud üritused Arstiteaduskonnas madalal tasemel. Üleülikoolilistel võistlustel hoiame heal juhul mitte just väga kindlalt kolmandat kohta, kuigi meie ülikoolis on olemas kehakultuuriosakond võrdlemisi aktiivse õppejõudude kollektiiviga. Tahaksin loota, et meie I kursus aitab Arstiteaduskonna järjestust sportlikes saavutustes parandada, sest kõigil on ju teada, et kehakultuuril on meie nõukogude meditsiinis väärikas koht.

Üliõpilaste arv meie Arstiteaduskonnas suurenes tänavu võrreldes möödunud aastaga I kursuse arvel enam kui 100 üliõpilase võrra. See asjaolu lubab oletada, et ka teaduslik töö meie üliõpilaste teaduslikes ringides intensiivistub, et üliõpilased tegelevad üha enam teaduslike probleemidega vastavalt oma huvialale, kirjutavad rohkem teaduslikke töid ning võtavad energiliselt osa teaduslike ringide koosolekutest.

Möödunud aastal lõpetajad pöördusid minu poole küsimusega: miks üliõpilane, kes tegi teadusliku tööd, said selle eest isegi I auhinna, kuid kohtade jaotamisel sai halvema töökoha kui see, kes üldse ringist osa ei võtnud, vaid ainult õppis? Neile näis, et järelikult on tarvilikum rohkem pähe tuupida, et saada paremaid hindeid. On loomulik, et säärast küsimust ei saa püstitada teadusliku töö tegemises. Alati ei tehta ju tööd otseselt hüvede saavutamiseks, vaid väljudes nii teadusliku huvi ka ühiskonnale kasulikkuse põhimõttest, mis lõppkokkuvõttes ei jää mõju avaldamata ka isikule enesele. Leian aga, et teadusliku töö tegijatel peaks siiski olema mõningaid eeliseid, vähemalt nn. «pinge rea» koostamisel

Eduka õppe- ja teadusliku töö tegemiseks on vajalik, et üliõpilased juba esimesest päevast peale koostaksid enesele tööplaani ja sellest ka kinni peaksid. Niisuguse tööjaotuse korral ei saa tekkida arvestuste- ja eksamieelsetele päevadele ülekuhjumisi, kuna sel ajal peab toimuma ainult läbivõetud õpitud aine kordamine. Toimides selliselt võite kindlad olla edus, samuti teadmises, et teist saavad väärikad kõrgema haridusega nõukogude meditsiini töötajad.

Tervitan ülikooli kollektiivi algaval õppeaastal ja soovin edu edasipidiseks tööks.

Prof. **A. Linkberg,**
Arstiteaduskonna dekaan

VABARIIGI KOLHOOSI- JA SOVHOOSIPÕLDUDEL TÖÖTANUD ÕPPIVALE NOORSOOLE

Kallid noored sõbrad, vabariigi kooliõpilased ja üliõpilased!

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja ELKNÜ Keskkomitee märgivad rahuldustundega, et teie, vastanud palavalt komsomoli kutsele, töötasite hästi, nagu see on kohane nõukogude noortele, rikkaliku viljasaagi koristamisel ja osutasite sellega suurt abi vabariigi kolhoosidele ja sovhoosidele.

Parimaks tunnustuseks teie tööle on kiidusõnad, millega teid saadavad tagasiteele kolhoosnikud, kes veendusid teie patriootlikus püüdes teha kõik kommunistliku partei poolt põllumajanduse ette seatud ülesannete täitmiseks.

Samuti kui teie, täitsid oma patriootliku kohustuse üliõpilased ja töölisnoored, kes hiljuti uudismaadelt tagasi tulles raporteerisid oma suurepärastest töövõitudest. Nende töö Kasahstani steppides on uueks eredaks tunnistuseks Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse võitmatust jõust.

Töötades kolhoosides ja sovhoosides lõite te tihedad sõprussidemed meie maanoorsooga. Tehke kõik selleks, et need ühises töös meie kodumaa edasise õitsengu nimel sõlmitud sidemed ei katkeks, sest tulevikus asuvad paljud teist ise meie põllumajanduse töötajate ridadesse. Siis tulevad teile kasuks praegu omandatud oskused, raskustes kasvanud visadus ja töös karastatud tahe.

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomitee tänavad palavalt teid, noored seltsimehed, ennastsalgava töö eest vabariigi põldudel ja avaldavad veendumust, et te ka edaspidi annate kogu oma jõu kommunistlikule ülesehitustööle meie rahva õnneks.

Head edu ja uusi saavutusi õppetöös, noored sõbrad!

EKP KESKKOMITEE — ENSV MINISTRITE NÕUKOGU — ELKNÜ KESKKOMITEE

ELKNÜ TRÜ KOMITEES

ELKNÜ TRÜ komitee arutas oma esimesel koosolekul küsimust aruande- ja valimiskoosolekute läbiviimisest gruppides ja algorganisatsioonides.

Komitee otsustas läbi viia aruande- ja valimiskoosolekud komsomoligruppides kuni 8. oktoobrini, osakondade algorganisatsioonides 9.—15. oktoobrini ning ülikooli komsomoliorganisatsiooni V konverentsi 20. ja 21. oktoobril.

Komitee nimetas esindusnormiks ülikooli komsomolikonverentsile 1 delegaadi iga 5 kommunistliku noore kohta.

1. OKTOOBRIL KELL 10

Pidulikult kaunistatud aula presiidiumilaua tagant tõuseb TRÜ parteiorganisatsiooni büroo sekretär sm. Kalits, kes tervitab ülikooli peret uue õppeaasta puhul, kõneleb möödunud õppeaasta saavutustest ja suveperioodil tehtud tõhusast tööst Kasahstani uudismaadel ning Eesti NSV kolhoosides.

Uue õppeaasta avakoosolek on alanud. Sõna ettekandeks saab professor Valdes.

Südamlike sõnadega pöördub hallipäine teadlane noorte poole, soovides neile kõike head nende elu uuel etapil.

«Te tulite kodunt, keskkoolist,» kõneleb professor. «Seal olite oma vanemate juhtimise ja valve all, nüüd juhite end ise. See on järsk pööre, üleminek lapse olukorrast täisealise olukorda. Teie olete vabad, kuid teie ees seisab kolm kuud stuudiumi. Jaanuaris tuleb nähtavale, mis on teid juhtinud, kas teaduse valguse tuletorn või eksitavad sootulukesed. Edu eksameil näitab, kas jääte lihtsaiks kooliasteks või olete saanud üliõpilasteks.»

Vana professori sõnu kuulatakse huviga, sest need tulevad südamest ja lähevad südameisse. See on vana kogenud pedagoogi teejuhis noortele, kes äsja on teelahkmel otsustanud sammuda sedasama teed, mida vanem põlvkond alustas mõned aastakümned tagasi.

Järgnevad tervitused vanemate kursuste üliõpilastelt.

«On nagu oleks see eile, kui astusin ülikooli. Miks on läinud need aastad nii ruttu? Aga eks ole ikka nii, et kui midagi on väga ilus, siis kaob see ruttu. Sellepärast hoidke neid aastaid, armastage neid,» soovitab noortele IV kursuse eesti filoloog Reet Reiljan.

Häid soove noortele algavaks stuudiumiks jagavad ka Arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane sm. Jurov, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. A. Kala ja teised.

Õpinguid ülikoolis alustab tänavu terve rida noori, kes keskkooli lõpetasid kuldmedaliga. Neile antakse üliõpilaspiletid kätte koosolekul. Hetk on pidulik. Saagu neist ka meie ülikoolis õppetöö eesrindlased!

Fotod: J. MIKULT.

EESTI NSV MINISTRITE NOUKOGULT JA EESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEELT

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee teatavad sügava kurbusega tuntud eesti teadlase, Eesti NSV Teaduste Akadeemia akadeemiku, filosooflateaduste doktori professor Alfred Jüri p. Koordi surmast.

EKP KESKKOMITEE — EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU

Kasahstani uudismaadelt

Esimesel etapil

«Ei tea, kas seda suurt kuumust suudab välja kannatada? Kas seal vett ikka ka jätkub? Kus me seal elama hakkame?» Neid ja mõningaid teisi taolisi küsimusi kuulis üsna palju, kui juunikuu viimastel päevadel arutati meie üliõpilaste keskel ÜLKNÜ Keskkomitee üleskutset uudismaadele viljakoristustöödele mineku kohta. Ja nii mõnigi noormees või neiu, kes esialgu oli üsna sõiduvalmis, tuli lõpuks häbelikult komsomolikomiteesse: «Muidu sõidaksin küll, aga vanemad ei luba.» Neid kõhklusi ja kahtlusi kuulates mõtlesid vahel pessimistlikult: «Ikka pagana araks ja armetuks on see meie noorsugu jäänud.»

Kuid oli ka küllalt neid, kes võtsid asjast täie energiaga kinni: «Mis seal ikka on, sõidame, — näeme ilma ja teeme tööd kah!»

Neist viimastest koguneski kokku 119 ülikooli esindajat — üliõpilast ja õppejõudu, kes 16. juuli õhtul, komsomoli saatekirjad taskus, liitusid Tartu jaamas Eesti NSV II ešeloniga. Kõige rohkem oli meie keskel vene filolooge, füüsikuid, ja geograafe. Kõige suuremat hirmu olid tundnud uudismaade ees stomatoloogid ja farmatseudid, kes ei olnud julgenud ühtki oma esindajat saata sellele pikale reisile.

Pisut üle 8 öö-päeva kestis meie sõit läbi Põhja-Vene suurte linnade Jaroslavi, Kirovi, Molotovi, üle Uuralite ja ikka lõunasse — steppidesse, uudismaadele. Kunagi oma elus pole ma nii lühikese aja jooksul kuulnud nii palju laulu. Lauldi nii peatustes kui ka sõidu ajal, hommikul ja õhtul, eesti ja vene keeles. Kas oli selles süüdi meiega kaasa sõitev luuletaja Manivald Kesamaa, kelle vemmalvärsid omandasid suure populaarsuse ja kelle «Ešeloni» lauldi kui omamoodi hümni, või õppejõud Hans Gross, kes sai üle ešeloni kuulsaks kitrameheks, või lihtsalt kogu rahva uljas meel ja lauluarmastus. Kes seda teab. Arvatavasti kõik kolm tegurit korraga. Igatahes sõit läks lõbusalt, olgugi, et vahel vihastusime ootamatute ja pikkade peatuste üle mingisugustes pisikestes jaamades (meie ešelon sõitis kaubarongina ilma kindla graafikuta).

Ööl vastu 25. juulit äratas meid orkestrimäng — olime saabunud oma sihtpunkti Akmolinski oblasti lääneosas asuvasse väikesesse Kovõlnaja jaama. Meid oli puhkpilliorkestriga vastu võtma tulnud nende sovhooside esindajad, kuhu pidime tööle minema. Kuid peale puhkpilliorkestri üllatas meid veel vihm ja pori, millega Kasahstan meid vastu võttis. Nagu hiljem selgus, olid vihmased ilmad sel aastaajal siiski võrdlemisi haruldased. Seevastu tuli meil aga eriti viimastel nädalatel tunda üsna krõbedaid öökülmasid, nii et soojad riided kulusid marjaks ära.

Tartu Riikliku Ülikooli rühm läks koos Kohtla-Järve tööliste rühmaga tööle üsna jaama juures asuvasse Moskovski sovhoosi. Sovhoosis võeti meid soojalt ja sõbralikult vastu. Igati hoolitseti meie heaolu eest. Saime täiendavalt voodivarustust, tütarlapsed said isegi voodid, käisime saunas jne. Meie esialgseks eluasemeks sai suur viljaait. Sovhoos varustas meid väliköögiga ja produktidega, õppejõud Veera Kurvits ja Aleksandra Gorjatšova hakkasid kokkadeks ja nii laheneski päris lihtsalt meie toitlustusküsimus. Menüü oli küll esialgu üsna ühekülgne: peamiselt makaron, kuivatatud kapsas, hirss, riis, leib, konservid, tee. Hiljem hakkasime saama rohkem liha ja piima, lõpupoole ka värskeid kapsaid. Üldiselt võis toiduga rahule jääda. Pealegi oli ta üsna odav, 7 kuni 8 rubla päev.

Mõni sõna meie sovhoosist. Asutatud oli ta 1954. aasta varakevadel lagedasse steppi. Praegu aga oli siin juba oma väike linnake mitmekümne elumajaga, kooli, söökla, sauna, haigla, kahe kauplusega jne. Muidugi palju oli siin veel lõpule viimata ja viimistlemata, kuid hämmastavalt palju oli siiski suudetud teha kahe lühikese aasta jooksul. Sovhoosi külvipind oli ligi 35 000 ha, sellest valdav enamus nisu all.

Töö suhtes tabas meid esimestel päevadel väike pettumus. Vihmaste ilmade tõttu viljakoristustööde algus venis. Seepärast tuli meil esimesel paaril nädalal tegelda paljude muude töödega (vedasime sovhoosi keskusse ehitusmaterjali, tegime brigaadides ettevalmistustöid viljakoristamiseks jne.), aga vahel ei olnudki õiget tööd. Selle perioodi silmapaistvamaks saavutuseks oli meie üliõpilaste poolt šalasside ehitamine neljandasse brigaadi. Asi oli nimelt selles, et viljakoristustööde ajaks jaotati meie üliõpilased põhiliselt IV ja V brigaadi vahel, kusjuures enamus läks IV brigaadi. Sinna oli nüüd vaja muretseda ka eluasemeid. Õppejõud H. Grossi initsiatiivil moodustati ehitusbrigaad, mille alalises koosseisus peale Grossi enda oli veel 7 noormeest: Vello Kask, Ülo Kindmaa, Enno Värs, Ülo Vooglaid, Kuido Lomp ja Manivald Kesamaa (2 viimast ei kuulu küll meie ülikooli perre, kuid töötasid brigaadis koos meiega). Kasutades n. ö. kohalikke ehitusmaterjale: oma initsiatiivil hangitud lauajuppe, oksi, roogu, heinu ja õlgi, ehitas brigaad umbes nädala aja jooksul valmis 3 toredat majakest, kuhu mahtus ligi 90 inimest. Me kõik olime väga uhked oma elumajade üle ja abistasime igati ehitajaid nende töös. Kuid üldiselt ootasime siiski kõik kärsitusega n. ö. päris tööd — viljakoristuse algust.

O. KUULI

Prof. dr. ALFRED KOORT

IN MEMORIAM

28. septembril kell 8 õhtul lahkus kõigile ootamatult meie keskelt endine kauaaegne Tartu Riikliku Ülikooli rektor prof. A. Koort. Kaugelt suurema osa oma elust on kadunu olnud tihedalt seotud Alma Mater'iga — algul üliõpilasena, siis ülikooli stipendiaadina, õppeülesande-täitjana, dotsendina ja viimaks ka ülikooli juhina — rektorina. Ülikool on prof. A. Koordi isikus kaotanud väljapaistva akadeemilise õppejõu ja eesti teaduse väljapaistva õpetlase, ajaliselt esimese eesti filosoofi-spetsialisti. Prof. A. Koorti leinab ülikooli kogu arvukas pere, kuid eriti valus on ülikooli tabanud kaotus tema endistele lähemaile kaastöötajaile ülikooli loogika- ja psühholoogia- ning pedagoogikakateedris ja tema endistele õpilastele loogika- ja psühholoogiaosakonnas. Nende kõikide nimel olgu armsale kolleegile ja lugupeetud õpetajale tema viimase teekonna puhul öeldud: «Olgu Sulle kerge kodumaa muld! Mälestus Sinust ei kustu iialgi!»

TRÜ loogika- ja psühholoogiakateeder

TRÜ pedagoogikakateeder

*

Ootamatu, karm, uskumatuna tunduv teade prof. A. Koordi surmast tekitas tõelise ning sügava kahjutunde tema endistes õpilastes.

Meenuvad prof. Koordi loengud. Esimesel kursusel hämmastasid meid eelkõige äärmine selgus, lihtsus ja arusaadavus tema loengutes. Hiljem, kui süvenesime prof. Koordi loengutesse, selgus meile, et iga tema poolt öeldud lause taga peitus tohutu suur vaimselt läbitöötatud materjal: ulatuslikud kogud fakte, rohked ja keerukad teaduslikud kontseptsioonid.

Lähemalt õppisime prof. Koorti tundma ÜTÜ loogika-psühholoogia ringi töös. Vaatamata oma aeganõudvale tööle rektorina, kateedrijuhatajana, õppejõuna, akadeemikuna ja ühiskonnategelasena leidis ta ikka aega osa võtta meie teadusliku ringi tööst. Hindamatud on need juhendid ja nõuanded, mida saime prof. Koordilt siis, kui tegime esimesi katsetusi teaduslikus töös.

Prof. Koorti ei ole enam... Mälestus suure eruditsiooniga teadlasest, meisterlikust pedagoogist ja suurepärasest inimesest elab aga edasi tema õpilastes, kellele on kallid tema ideed ja tõekspidamised.

U. SIIMANN

ÜHELT UNUSTAMATULT KONTSERTMATKALT

10. juulil siirdus Tartu Üliõpilasmeeskoor R. Ritsingu juhatusel oma järjekordsele kontsertmatkale vennasvabariikidesse. Seekordne matk erines kõigist eelmistest oma ulatuse poolest. 23 päeva jooksul läbiti 5 liiduvabariiki üle 6000 kilomeetrisel marsruudil Tartu—Moskva—Sevastoopol—Jalta—Odessa—Kišinjov—Kiiev—Leningrad—Tartu.

Esimesed avalikud kontserdid andis koor Moskvas. Avakontsert toimus Ždanovi-nimelises kultuuri- ja puhkepargis. Eriti menukaks kujunesid kontserdid põllumajanduse- ja tööstusnäituse kontsert-estraadil ja M. Gorki nimelises kultuuri- ja puhkepargis, kus koor pidi kordama terve rea laule.

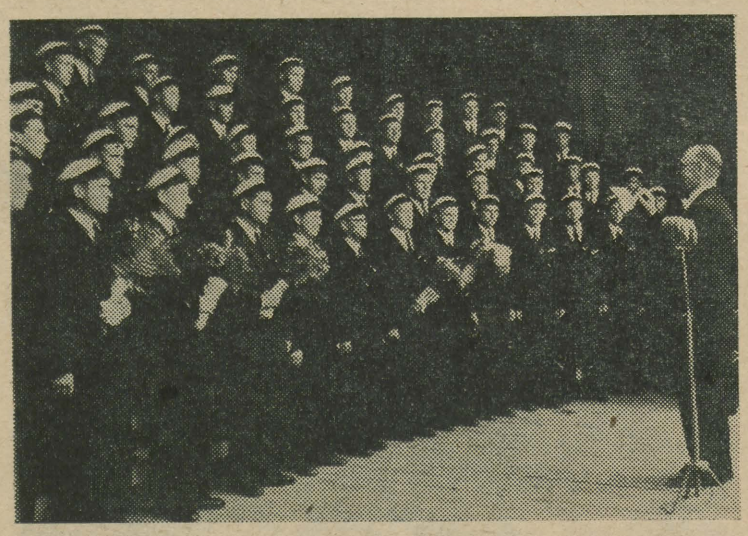

Kontsert Kiievis.

Moskvas külastasime Kremlit, Mausoleumi, Tretjakovi galeriid, M. V. Lomonossovi nimelist ülikooli ja muid vaatamisväärsusi. Üheks huvitavamaks käiguks kujunes Kremli relvapalati külastamine, kus säilitatakse vene ja lääne meistrite poolt valmistatud ajaloolisi relvi, väärisesemeid, tsaaritõldasid ja riietusesemeid kaugest minevikust.

Edasi sõitsime Krimmi, kus esimene peatus toimus Sevastoopolis. See varemeist tõusnud kangelaslinn jättis oma ajalooliste mälestusmärkidega meile sügava mulje. Sevastoopolis külastati Malahhovi kurgaani ja sellel asuvat Nahhimovi bastioni, tutvuti maailmakuulsa kunstiteosega «Sevastoopoli kaitse panoraam».

Kontsert Mustamere Laevastiku Klubis kujunes ainulaadseks koori 45-aastase eluea jooksul. Nimelt asus lava merel ja koori laulu saatis kohin ja lainte laksumine, mis koos tulede peegeldusega «tindiselt» merepinnalt lõi omapärase meeleolu.

Sevastoopolist sõitsime autobussidel Jaltasse, mis oli üks huvitavamaid teelõike kogu matka vältel, sest sõit kulges mööda Krimmi mägesid. Kaugel all aga säras tohutu rohelise peeglina Must meri.

Jaltas andsime kontserdi A. P. Tšehhovi nimelises teatris ja Livaadia kontserdiestraadil Jalta lähedal. Päevad veetsime mererannas ja vahetevahel teostasime väljasõite mööda maalilist Krimmi lõunakallast. Külastasime ajaloolise Krimmi konverentsi asupaika — Livaadia lossi, Artekki, Gursuffi, Alupkat, Mishori jt. suvituskohti.

Huvitavateks kujunesid kohtumised prantsuse turistidega, kes viibisid samal ajal Jaltas.

Aurikul «Gruusia» jätkus meie sõit Odessasse — parkide ja puiesteede linna, kus külastasime ühte maailma ilusamaid ooperiteatreid — Odessa Riiklikku Ooperi- ja Balletiteatrit. Odessast sõitsime kuurorti Arkaadiasse, mis oma roheluse ja liivase supelrannaga jättis kauni mulje.

Õhtul toimus kontsert filharmoonia suveteatris.

Odessast jätkus meie sõit Moldaavia NSV pealinna Kišinjovi, kus toimus kontsert arvuka publiku ees teatris «Võit». Kišinjovis sõlmiti hulgaliselt sõprussidemeid Moldaavia noortega ja vahetati aadresse. Meie uued sõbrad tutvustasid meid Kišinjovi vaatamisväärsustega ja ühiselt käidi kaunitel Kaskaadia treppidel. Kišinjovist viis rong noori Ukraina NSV pealinna Kiievisse. Veel polnud rong peatunud, kui märkasime hulga lilledega noori Kiievi jaamast, kus lauldi ühiselt Ukraina ja Kiievis puhkusel viibivate üliõpilastega hüvastijätuks. Soojade käepigistuste ja elaguhüüetega asusime teele Leningradi poole, lubades kohtuda järgmisel üliõpilaslaulupeol ja ülemaailmsel noorsoofestivalil Moskvas.

Pärast lühikest peatust Leningradis jõudis koor 2. augustil Tartu tagasi, kus jaama oli vastu tulnud TRÜ naiskoori esindus. Traditsiooni kohaselt lõppes kontsertmatk meestelaulu laulmisega Tartu jaamas.

Palju nägime ja õppisime oma reisil. Hulgaliselt omandati uusi sõpru ja kauaks jäid kestma ilusad mälestused õnnestunud kontsertmatkast.

R. METSIK

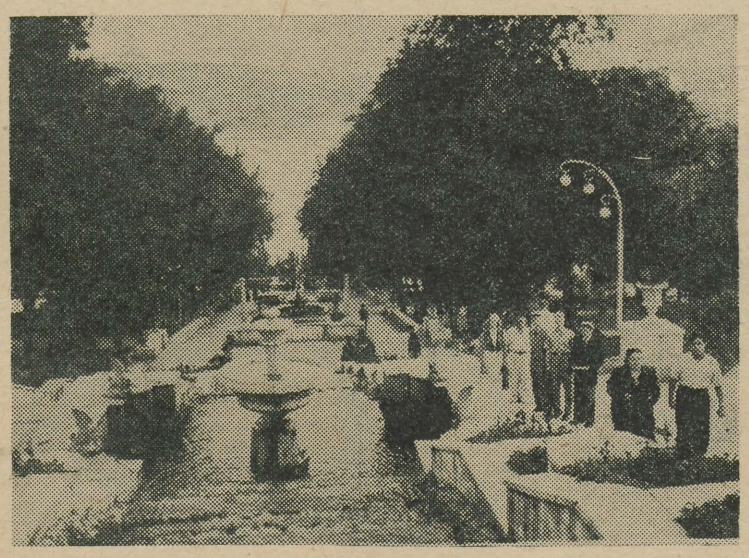

Grupp meeskoori liikmeid Kaskaadia treppidel Kišinjovis.

R. METSIKU fotod

Toimetaja R. AULING

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Tellige kõik ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" uueks õppeaastaks

Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduslevitajad

MB 06057 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3300

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (310) Reedel, 12. oktoobril 1956. a. IX aastakäik

Süüdakem festivalilõke!

Juba viis korda on lehvinud sinise taeva all rahvusvahelise üliõpilaste ja noorsoo festivalide rahu ja sõpruse lipud. Viis korda — Prahas, Budapestis, Berliinis, Bukarestis ja Varssavis — demonstreerisid maailma noormehed ja neiud, täis entusiasmi ja loomingulist energiat, oma vääramatut tahet võidelda rahu ja sõpruse eest.

Kuues rahvusvaheline üliõpilaste ja noorsoo festival toimub 1957. a. suvel Moskvas. Selle ettevalmistusena toimub esimene Nõukogude Liidu noorsoofestival, toimuvad festivalid vabariikides, linnades, rajoonides, tehastes ning vabrikutes, õppeasutustes ja koolides.

Tartu noorus seisab praegu oma esimese noorsoofestivali künnisel. Algav festivalinädal kujuneb nagu festival isegi kogu noorsoo pidupäevaks. Ehtigu neid üritusi festivalimängud, laulud, tantsud ja lõkketuled.

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspere peab end tugevasti pingutama, et hästi esineda festivalil, et väärikalt osa võtta neist noorsoo sõpruse ja rahu pidupäevadest. Ehkki on möödunud juba kuid, pole sõna «festival» mingisugust elevust toonud meie uljasse üliõpilasperre. Unustamatule üliõpilaslaulupäevale, mis oli mõeldud avaakordiks, oleks pidanud järgnema hulk taolisi nooruslikke üritusi. Isegi Tartu linna festivalinädala raames on üliõpilasüritusi küllalt vähe. Kas siis ülikoolis ei tuntagi huvi lõbusaist karnevalidest, õnnemängude huumoriküllastest õhtutest ja paljudest teistest noorte sädeleva vaimukuse ja noorusliku innuga korraldatud üritustest. Et seda indu ja hoogu on vaja õhutada, näitas veenvalt möödunud õppeaastal toimunud kunstilise isetegevuse ülevaatus, mis paljastas tõsiseid puudujääke osakondade kultuurielus. Sedasama näitasid ka osakondade ja kursuste šabloonilised ja igavavõitu puhkeõhtud.

Festivalilõke on vaja süüdata igas ürituses kunsti ja spordi alal, kui me tahame väärikalt esineda vabariiklikul noorsoofestivalil 1. ja 2. mail 1957. a. Tallinnas. Sinna aga pääsevad Tartust vaid parimad. Pole kahtlust, et meie edukamad kollektiivid, nagu üliõpilasmeeskoor, naiskoor ja rahvakunstiansambel annavad selleks oma parima.

Ülikooli festivali organiseerimiskomitee peab nooruslikust eluhõngust tiivustatuna saama meie ülikooli kultuurielus, kunstilises isetegevuses ja spordisündmustes organiseerivaks jõuks. Ta peaks oma huvitavate ja sisukate üritustega andma tõuget uueks tõusuks nendel rinnetel. Miks mitte kutsuda meie üliõpilasperele külla maailmameistreid Kristjan Palusalu ja Johannes Kotkast või organiseerida kohtumist väljapaistvate loominguliste talentidega.

Linna festivali avapidustused, mis on ühtlasi ka ülikooli festivali avapidustusteks, saagu selleks elustavaks lätteks.

Festivalitungla sära innustagu sind, kallis seltsimees, veelgi paremate saavutustele, sest sinu töö ja laul on kinnitus võitluseks kogu maailma noorsoo õnne eest, rahu ja sõpruse eest.

Läti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus K. Abenile

Läti NSV Ülemnõukogu Presiidium andis Eesti NSV Tartu Riikliku Ülikooli dotsendile Karl Abenile Läti NSV teenelise kunstitegelase aunimetuse. Aunimetuse andmise põhjuseks on K. Abeni suured teened läti kirjanduse väljapaistvamate teoste tutvustamisel eesti lugejaskonnale.

TERVITUS JUUBILARILE

6. oktoobril tähistas meie ülikooli õppejõud dotsent Karl Kleis oma kuuekümnendat sünnipäeva.

Dotsent Kleis töötab klassikalise filoloogia ja lääne-euroopa kirjanduse kateedris õppejõuna, õpetades ülikooli noorsoole ladina keelt ja kultuuri.

Soovigem tublile teadlasele ja pedagoogile jõudu ja edu edaspidiseks tööks.

Kunstihuvilised, teie tööpõld laieneb!

Tartu Riikliku Kunstimuuseumi koolinoorte ja üliõpilaste kunstiajaloo ring moodustas 1955/56. õppeaastal tihedalt muuseumi ümber koondunud kunstihuviliste pere. Eriti sooja vastuvõttu leidsid loengud kunstitehnikatest, samuti õppematkad skulptor E. Taniloo ning maalikunstnike K. ja E. Polli ateljeesse, ekskursioonid Tartu keraamikatehasesse ja mujale.

Eesti, vene ja lääne-euroopa kunstiajaloo laialdaseks tutvustamiseks ja esteetilise kasvatuse süvendamiseks noorsoo hulgas laiendab Tartu Riiklik Kunstimuuseum tööd ringidega. Muuseum kutsub käesoleval sügisel ellu uue algajate rühma, mille tööplaanis sügispoolaastal on kujutava kunsti tehnikate ja kunstiteoste mõistmise põhimõtete tutvustamine ning kunstnike ateljeede ühiskülastused. Lektoriteks on maalikunstnikud dots. J. Võerahansu ja A. Anni, graafik E. Kaljas, skulptor E. Taniloo jt. Kevadpoolaastal tutvutakse muuseumi kogudes eesti vanema realistliku kunsti parimate esindajate prof. J. Köleri, A. Weizenbergi, prof. A. Adamsoni, P. Raua, A. Laikmaa jt. loominguga, kusjuures lektoriteks on muuseumi teaduslikud töötajad.

Möödunud aastal organiseeritud ring on k. a. oktoobrikuus lülitatud AÜN Tartu Kultuurihoone ja Tartu Riikliku Kunstimuuseumi ühise üritusena organiseeritud kinolektooriumi, kus tutvutakse vene XIX saj. realistliku maalikunstiga ja tähtsamate ajajärkudega lääne-euroopa maalikunstist.

Avaloeng maalitehnikatest algajate rühmale on 18. oktoobril muuseumi ruumes. Ettekandega esineb dotsent I. Võerahansu.

V. MILK,
Tartu Riikliku Kunstimuuseumi vanem teaduslik töötaja

Mida pakub üliõpilastele algav festivalinädal

13.—20. oktoobrini toimub meie kodulinnas linna ja rajooni I noorsoofestivali nädal, mille kestel igal õhtul ja mõnikord isegi päeval toimuvad mitmekesised ja huvitavad üritused, mis peaksid pakkuma huvi igale noorele. Nende ürituste plaani võib leida müürilehtedel, see on avaldatud ka ajalehes «Edasi», meie aga vaatleksime siinkohal lühidalt seda, millised üritused võiksid huvi pakkuda eriti üliõpilasnoortele.

Festivalinädal algab laupäeval, 13. oktoobril tõrvikute saatel üliõpilaste rongkäiguga, mis algab kell 19 Riikliku Teatri «Vanemuine» hoone eest, kulgeb EPA ja TRÜ peahoone eest läbi ja jõuab Nõukogude väljakule, kus toimub festivalinädala pidulik avamine. Avamistseremoonia lõpeb festivalilipu heiskamisega ja festivalitule süütamisega, millele järgneb tõrvikutega teatejooks läbi linna. Seejärel algab Nõukogude väljakul vabaõhu tantsuõhtu. Noorsooõhtud toimuvad sel päeval ka kõigis linna kultuurimajades ja klubides. Üliõpilasnoorsoo sõprusõhtu külalisdelegatsioonide osavõtul toimub EPA aulas.

Pühapäeval kell 14 kohtuvad aga külalisdelegatsioonidega (keda muide ootame Kaunasest, Riiast, Leningradist, Narvast, Tallinnast, Vilniusest, Kiievist, Kišinjovist ja mujalt) juba ülikooli noored üksi, sedapuhku meie oma aulas. Pühapäeva õhtul aga toimuvad kogu linnas maskeraad-ballid, kuhu pääseb sisse aga ainult maskis. Seetõttu peavad kõik ballihuvilised aegsasti mõtlema huvitavale maskile (ebahuvitavaid, s. t. lihtsaid pappmaskisid müüakse kohapeal). Maski-ballid toimuvad EPA aulas, Ametiühingute Kultuurihoones, Tartu Linna Kultuurimajas ja Tervishoiutöötajate Majas.

Esmaspäeval kell 20 toimub vestlus rahvusvahelisest noorsoolaagrist Saksa Demokraatlikus Vabariigis. Esineb ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. K. Pantelejeva. Teisipäeval toimub samal kellaajal RT «Vanemuise» ruumides suur festivalikontsert.

Neljapäeval algusega kell 18 toimub TRÜ aulas kohtumine noorte ja vanade loominguliste jõududega. Nagu kuuldub, esineb seal Tartu oma kirjanike kõrval ka Juhan Smuul.

Reedel algusega kell 20 korraldatakse Ametiühingute Kultuurihoones suur spordipidu. Arstiteaduskonna üliõpilased kohtuvad samal ajal aga Tervishoiutöötajate Majas Tartu Meditsiinilise Keskkooli õpilaste ja linna noorte meditsiiniala töötajatega.

Laupäeval 20. oktoobril lõpeb festivalinädal noorsoo õnnemängude õhtutega Ametiühingute Kultuurihoones ja Tartu Linna Kultuurimajas, millest peaksid kõik osa võtma. Huvitavad on ka samal ajal toimuvad üliõpilasõhtud nii TRÜ kui ka EPA aulas.

Festivali kava on tihe ja sisukas, kas ka üritused huvitavateks kujunevad, seda näeme juba festivalil.

Kõik festivalinädala pidustustele!

T. ORAV,
Tartu linna ja rajooni I noorsoofestivali propagandakomisjoni liige

MULJEID KAUNASE PIDUPÄEVILT

«Oi, rahvas, juba paistab!»
«Kaunas või?!»
«Muidugi Kaunas, ärka juba!»

Nagu tuulehoog oleks bussi sisemuse korraga segi paisanud ja siis kõik akende juurde kobarasse paisanud. Uinutava mootorisurina mattis korraga selline vadin, mida võib tekitada vaid Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiansambel, kui neil on vaja midagi arutada. Nüüd oli aga selleks põhjust enam kui küll. Kuskil all nagu oru põhjas särasid öös tohutud tuled — meie sõidu eesmärk.

Palju on tartlastel tulnud vastu võtta külalisi, ühiselamuisse aga saabub kirju, mis kannavad mitte ainult Nõukogude Liidu linnade postitempleid, vaid mõnel leidub isegi tempel «Международное». Kõige sõbralikumad suhted on aga kahtlematult loodud Leedu noortega. Ja nendele külla, festivalipidustustele me sõitsimegi.

Ja uued sõbrad ongi juba leitud.
«Hei, fotograaf, tee juba kiiremini!»

Kuigi hilinesime oma tubli paar tundi, olime üllatusest peaaegu tummad, kui meid vastu võttis... puhkpilliorkester! Vaevalt avanes bussiuks, kui sisse paiskus lillede lõhna ja mehine hüüd «E-la-gu Ees-ti!» Miks küll bussil on ainult üks uks väljumiseks!

Juba on siinsamas auto mootorkattel leitud sobiv koht ja tuline tervitus võtab meid vastu. Peagi on seal ka meie esindaja sm. Paalma, kes annab edasi meiepoolse tervituse. On korraga selline ülev ja rõõmus tunne, mida suudab väljendada vaid üks, ühist mõtet väljendav «Gaudeamus», mis pidulikult kõlab õise Kaunase kohal...

Tore on Kaunas, eriti aga piduehteis! Ei jõua küllalt imetleda linna järgmisel päeval kogunemiskohale minnes.

Ja siin üllatavad meid kaunaslased taas. Vaevalt oleme jõudnud kogunemiskoha lähedale, kui kõlab hoogne tervitusmarss ja peagi oleme lausa uppunud lilledesse. Pisut kohmetuks teeb selline soe vastuvõtt, ei oska nagu omaltpoolt vastata sellele. Uuesti kõlavad lühikesed, kuid seda südamlikumad tervitussõnad. Ja siis... saabub tõesti pühalik vaikus. Noormees Kaunase Polütehnilisest Instituudist võtab peast oma vormimütsi ja Järgneb demonstratsioon. Kogu loodus nagu võtaks osa noorte pidupäevast. Lausa kevadine päike paneb särama kaunid rahvarõivad ja noorte silmad. Lühikesel peatusel on segunenud Eesti, Läti, Leedu ja paljud teised noored. Lausa filmilindi kiirusega liigub

Vabal ajal, seda oli küll vähe, tutvuti Kaunase linnaga.

fotoaparaatides film, iga fotoaparaadi omanik peab lausa jooksma, et kõigi soove rahuldada. Ja kes ei tahaks saada sellest päevast mälestuseks fotot!

Jõuame Kaunase spordihalli. Üle 1200 pealtvaataja aplausi saatel marsivad noored halli. Pidulik lipuheiskamine, tervitussõnad.

Peagi on põrandal Kaunase Polütehnilise Instituudi laulu- ja tantsuansambel. Ja siis kõlab koraga rohkem kui tuhande inimese suust skandeerides: «E-la-gu Ees-ti!» Oleme tõesti pisut jahmunud. Mis see siis on, ega me pole lõpuks ainsad külalised? Ja samas kõlab eesti keeles «Mu isamaa on minu arm...» Vähemalt mina olen võimetu sõnades seda tunnet edasi andma, mis meid sel hetkel valdas. Võib-olla sai osake sellest tundest vabaks siis, kui meie poisid «elagu»-hüüete saatel ennutasid lae alla ansambli juhi ja tüdrukud tulid lilledega.

Esinesime ka meie. Et omalt poolt pakkuda parimat, selleks pingutas vist igaüks meist palju rohkem kui isegi dekaadikomisjoni ees. Ja — hästi ta läks. «Näärisoku» solist Ahto Lõhmus võis õige ligidalt tutvuda halli laega. «Konnatantsu» tantsijatel aga tuli korrata oma tantsu — muide ainus tants, mis tuli kogu festivalil kordamisele.

Palju, palju ilusat ja huvitavat toimus neil kahel päeval. Tõrvikutega rongkäik Neemeni kaldale, sõprussuhted, ühised laulud... Siin puudus paraadlikkus, seda asendas südamlikkus. Rongkäigus liikusid läbisegi eestlased, leedulased, lättlased. Uusi sõpru on raske lahutada...

Lõpuks saabub paratamatu lahkumine. Ammu ootab autobuss, siinsamas tänaval aga käib alles tants. Kui tänulikud olid sel momendil noored ettenägelikele festivali organiseerijaile, kes festivaliteatmikku jätsid tühjad lehed märkmete jaoks. Igaüks tahtis saada mälestuseks mõne rea. Sõna «sõprus» esines siin küll vist igas väikeses pühenduses, isegi rohkem kui sõna «armastus», kuigi ka seda esines rohkesti...

Veelkord ühine «Gaudeamus», «Elagu Eesti!», «Tegyvuoja Lietuva» ja buss lahutab meid sõpradest, kuid mitte kauaks — nägemiseni Tartus meie festivalil!

Ü. TOOTSEN,
bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilane

LUGUPEETUD SELTSIMEES!

Tõrvikutega rongkäik algab RT „Vanemuise" eest laupäeval, 13. oktoobril kell 19.
Tule kohale 15 minutit varem!

Kasahstani uudismaadelt

TÕELISEL TÖÖPERIOODIL

Massilised viljakoristustööd algasid Moskovski sovhoosis 14 augustil. Aga juba nädal aega varem läksime brigaadidesse, et teha viimaseid ettevalmistustöid koristuseks.

Brigaadi mõiste on uudismaadel natuke teine kui meil. Ühele brigaadile kuulub siin 4000—6000 ha külvipinda, brigaadi käsutuses on tavaliselt 14—15 kombaini, üle 10

Ärasõit.

veomasina, traktorid jne. Koristustööde ajal ulatus brigaadis tööliste arv sajani. Brigaadi keskus on omamoodi linnake, mis koosneb vagunitest, telkidest, šalassidest. Muide IV brigaadi keskuses oli ka elektrivalgus olemas. Brigadiril on ulatuslikud volitused brigaadi töö juhtimisel. See on ka mõistetav, sest brigaad on siin suurem kui enamus meie kolhoose ja sovhoose. Seetõttu sõltub brigaadi töö edukus väga palju brigadiri isikust.

Mida me siis tegime n. ö. päris töö ajal — viljakoristustööde!? 16 üliõpilast töötas kombainidel kombaineriabilistena, üle 20 meie tütarlastest töötas põhukogujatel, ülejäänud leidsid endile tööd kas vilja kokkuveoplatsidel (nn. tokkidel), viljaveol elevaatorisse, köögis vm. Igal alal kerkisid üles ka omad eesrindlased. Nii autasustati kombaineriabilistena töötanud Grigori Voropajevit, Vladimir Lazarevi, Mihhail Skaperinit, Aleksander Smirnovi, Arkadi Volpinit, Julius Jurassovit ja Erik Letbergi märgiga «Uudismaade ülesharimise eest». See märk on uudismaadel kõrgesti hinnatud, ja et eesti löökbrigaadide liikmed uudismaadel neid märke üsna rohkesti said, see näitab, et me suutsime võita oma tööga üldise tunnustuse.

Põhukogujatel töötavaist tütarlastest saavutas parimaid tulemusi V kursuse vene filoloog Antonina Fomenkova. Üldiselt aga selle ala «spetsidel» eriti ei vedanud. Koristustööde käigus purunesid paljud põhukogujad ja koristustööde lõpuperioodil töötas enamik kombaine ilma põhukogujateta.

Küllaltki raske töö oli viljalaadijatel. Esialgu töötas laadijatena peamiselt grupp poisse (suures osas endised ehitusbrigaadi liikmed). Viimastel nädalatel aga võtsime endi peale kõigilt sovhoosi masinatelt vilja mahalaadimise elevaatoris. Selleks rakendasime tööle 27-liikmelise laadijate brigaadi, mille koosseisus oli ka üle 10 tüdruku. Ja peab ütlema, et poistel tuli kõvasti pingutada, et mitte maha jääda sellistest tüdrukutest, nagu Mall Varik, Haldi Teras, Elle Kask jt.

Üsna suur osa meie üliõpilasperest töötas viljakokkuveo platsidel (tokkidel). Need on kuni ühe hektari suurused väljakud, kuhu kombainide juurest veetakse vili. Vajaduse korral kuivatatakse siin vilja, s. o. aetakse laiali ja segatakse labidatega ning aetakse siis kokku pikkadesse teravaharjalistesse kuhilatesse, kus vili on vihma eest enam-vähem kaitstud (vesi niisutab ainult 2—3 sm sügavuse pealiskihi). Edasi veetakse siit vili juba elevaatorisse. Eriti vihmaste ilmade puhul on tokil tööd palju.

Kogu IV brigaadi rahvas mäletab kindlasti veel kaua aega tublit kokka, Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilast Ljubov Zujevat. Kokaamet oli üks raskemaid: tuli ringi rahmeldada varahommikust kuni hilisööni. Ljuba suutis aga alati olla heas tujus, kiire ja tähelepanelik. Mitte asjata ei autasustatud Ljubat esimesena meie ülikooliperest Akmolinski oblasti komsomolikomitee aukirjaga.

Osa üliõpilastest ei töötanud aga viljakoristustööde ajal brigaadides. Sovhoosis läks vaja neid muudele töödele. Nii töötasid 4 noormeest (Ivar Kostabi, Ants Tasuja, Tõnu Seeru ja Arvo Rosenberg) kogu aeg maalritena, et anda sovhoosi majadele ilusamat välimust. Ina Mihhailova ja Malle Evert olid sovhoosi haiglas õdedeks. Meie üliõpilasi töötas veel viljavastuvõtupunktis, maamõõtja abilistena jm.

Ei oleks õige kujutada tööd uudismaadel n. ö. asfaltteed mööda sõitmisena, kus kõik läheb lihtsalt ja libedalt, ole ainult lahke ja tööta niipalju kui jõuad. Käesoleva aasta lõikus, see oli esimene tõeline lõikus uudismaadel (möödunud aastal hävitas põud suure osa saagist) ja seepärast puudusid nii direktoril kui ka brigadiridel kogemused töö õigeks organiseerimiseks. Sellest olid tingitud nii mitmedki tööseisakud, inimeste ümberpaigutamised ühelt töölt teisele, segadused töö ja töötasu arvestamisel jne.

Kui palju me teenisime uudismaal? Teenistus oli väga kõikuv. Oli üsna suur hulk üliõpilasi, kellel peale toiduraha jäi järele ainult 200—300 rbl. raha. Paljudel ulatus teenistus aga kaugelt üle tuhande rubla. Teenistus sõltus üsna palju sellest, millisele töökohale keegi oli sattunud. Suhteliselt rohkem teenisid kombaineriabilised ja laadijad, vähem vilja kokkuveoplatsidel töötajad. Viiendas brigaadis, kus brigadir oli tublim ja töö paremini organiseeritud, teenisid ka meie üliõpilased paremini kui neljandas brigaadis.

18. septembril algas tagasisõit. Seekord sõitsime juba reisivagunites ja tunduvalt kiiremini (8 päeva asemel 6 päevaga). Ka marsruut oli erinev: sõit läks üle Lõuna-Uraalide, läbi Kuibõševi ja Pensa Rjažkini, sealt keerasime läände ning sõitsime edasi Smolenski, Vitebski, Dno ja Pihkva kaudu Tartusse.

Tagasiteel oli palju juttu uudismaadest ja tööst seal. Ma ei kuulnud aga, et keegi oleks kahetsenud oma sõitu. Üldine arvamus oli: «Vahel oli küll raske, aga siiski oli tore ja huvitav ja kui tulevikus veel oleks vaja sõita, ega ära ei ütleks.»

O. Kuuli

Töö on tehtud. Homme algab kojusõit. Veel viimast päeva istutakse oma ehitatud šalassi kõrval päikesepaistel. Ü. VOOGLAIU fotod.

M. KESAMAA

EŠELONI LAUL

Ilmas palju kauneid on teid,
üks tee viis kokku siin meid.
lauldes steppi meid viimas nüüd on
ešelon, ešelon, ešelon.

Ootab viljaväljade kuld
keset noorust ja päikesetuld.
Uueks jõuks ja tegudeks on
ešelon, ešelon, ešelon.

Refr.:
Oo, ešelon.
Ükski töö pole meile ju raske,
oo, ešelon.
Laulud lõbusalt kõlada laske
la-la . . .
Teras laulab me rataste all
la-la . . .
Tervitet olgu uudismaad.

Tartu noormees ja Tallinna neid
üks mõte see ühendab neid,
millal põllule jõudmas kord on
ešelon, ešelon, ešelon.

Neist päevist, sest lõbusast teest
me mõtleme eluaeg veel
ja ikka veel meeles meil on
ešelon, ešelon, ešelon.

Refr.:
Oo, ešelon . . .

KROONIKA

Uusi õppejõude

1956/57. õppeaastat alustab koos möödunud õppeaastal meie ülikoolis töötanud õppejõududega terve rida uusi noori õppejõude. Nii hakkab poliitökonoomia kateedris õpetajana tööle aspirantuurist tulnud Georg Rekker. Dialektilise materialismi kateedri koosseisus asus õpetajana tööle Moskva Riikliku Ülikooli lõpetanu Mai Ojamaa.

Tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri õppejõudude koosseisu tuli juurde prof. Ilus, kriminaalõiguse ja -protsessi kateedrisse vanem-õpetaja Elmar Raal.

Kaubandusökonoomika kateedri koosseis täienes nelja õppejõu võrra. Tööle asusid vanemõpetaja Ain Ruuvet, assistendid Heiki Müür ja Martin Loim ning õpetaja Maimu Kuusk.

Vene kirjanduse kateedris hakkab tööle vanemõpetajana Sara Mints, üldise ajaloo kateedris vanemõpetajana Helmut Piirimäe, võõrkeelte kateedris dotsendina Johannes Silvet, õpetajatena Laine Võsamäe, Gunnar Kiviväli, Alice Habermann, Pent Nurmekund ja Arthur Hone.

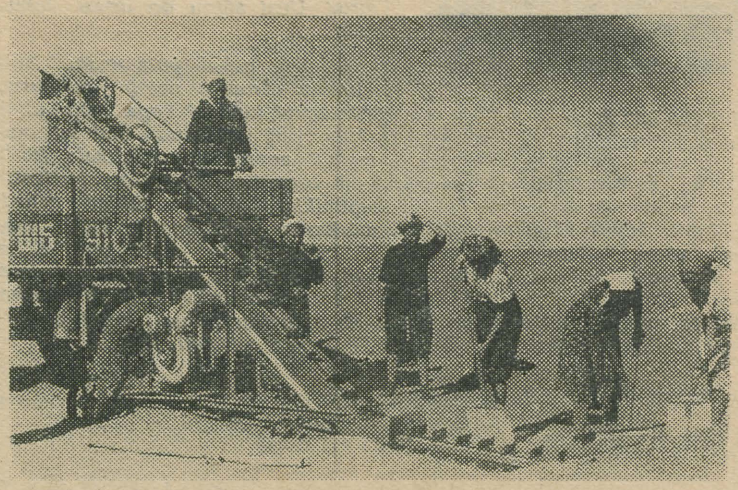

Laadimismasina abil on koorem varsti peal. Laadijatel, Ajaloo-Keeleteaduskonna tütarlastel, tuleb ainult vähe kaasa aidata.

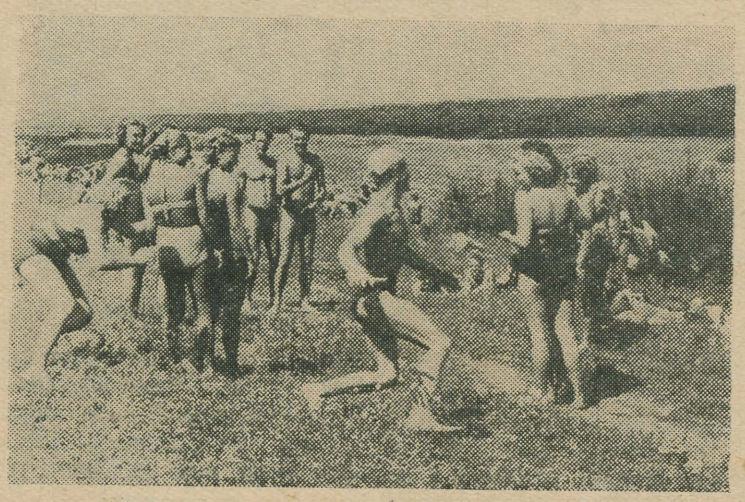

Töö kõrval jätkus aega ka muuks. Mõnigi kord sõideti kogu brigaadiga Išimi jõe äärde suplema.

Meie ülikooli ajaloost

SOOME ÜLIÕPILASI

Pärast enam kui 90 aastat kestnud vaheaega avati Tartus taas ülikool 1802. aastal. See uus ülikool oli loodud peale Balti provintside, s. o. Eestimaa, Liivimaa ja Kuramaa, ka nn. Vana-Soome jaoks. Vana-Soomeks nimetati seda osa Soomest, mis juba Uusikaupunki rahulepingu alusel oli liidetud Vene riigiga. Tartu ülikool pidi hakkama ette valmistama ametnikke, arste, õpetajaid ja muid haritlasi kõigepealt just mainitud nelja ala jaoks. Et tulevased ametnikud saaksid asjaomaste provintside põliste elanike, lätlaste, eestlaste ja soomlastega emakeeles suhelda, selleks loodigi ülikooli juurde juba 1803. aastal eesti ja soome keele lektorikoht ning läti keele lektorikoht.

Nagu nähtub Tartu ülikooli tolleaegsest *Album Academicumist*, on otsekohe pärast ülikooli avamist tulnud siia mitu soome noormeest. Soomlaste maa-alal oli küll olemas Turu ülikool, ent Vana-Soome ja selle ülikooli vahel oli riigipiir. Välismaal õppinud noormeestel polnud nõnda kerge kohta leida kui neil, kes olid olnud mõnes oma riigi ülikoolis. Seega immatrikuleeritakse juba aastal 1803 kolm soomlast. G. Avenarius ning Fr. W. Melart hakkasid õppima teoloogiat ja P. H. Melart filoloogiat. Neist oli esimene hiljem pastoriks Vuoles ja Kelttos ning teine algul õpetajaks Haminas, ent pärast pastoriks Hiitolas. Filoloogist sai õpetaja Viiburis ja Sortavalas. Järgmisel aastal soomlasi Tartu ei tulnud, kuid 1805. aastal immatrikuleeriti kuus noormeest. Neist astus viis õppima teoloogiat, nimelt A. Rönholm (oli hiljem õpetajaks Haminas ja pastoriks Parikkalas), G. Lundberg (suri noorelt), E. Passelberg (oli pastoriks Ingerimaal), G. Fr. Melart (oli pastoriks Jääskis ja Parikkalas) ja teine G. Fr. Melart (töötas õpetajana Sortavalas). Arstiteadust õppima tulnud J. A. Avenarius oli pärast arstiks Vene sõjaväes ja Peterburis.

Mitu soomlast astus Tartu ülikooli ka 1806. aastal. Usuteaduskonda astusid A. Wallberg (oli pastoriks Taipalsaares), Chr. Wallberg (oli õpetajaks Haminas ja pastoriks Sakkolas) ja P. Wallberg (oli pastoriks Kuolemanjärvel ja Kivennaval). Arstiteaduskonda tulid C. Bruun ja J Fr. Rosenius, kes olid hiljem mõlemad Vene sõjaväearstiks.

Järgmised noored soomlased tulid Tartu 1808. aastal. Neist immatrikuleeriti 3 Usuteaduskonda: Fr. Strohlmann (oli Haminas ja Viiburis õpetajaks ning pastoriks Muolaas), A Tesche (oli õpetajaks Viiburis ja pastoriks Jääskis) ja J. E. Passelberg, kes suri noorelt. A. Wulffert hakkas õppima filoloogiat. Tema oli hiljem õpetajaks Viiburis, ametnikuks Soome kindral-kuberneri juures, Peterburi luteriusu konsistooriumi notariks ja postidirektoriks Soomes.

1809. aastal tulid usuteadust õppima J. Löfberg (oli õpetajaks Käkisalmis ja pastoriks Savitaipalel) ja H. Wegelius (suri üliõpilasena). Õigusteaduskonda astus A. von Dähn (töötas Peterburis Soome komitees). Arstiteaduskonda astus H. Hornborg (oli arstiks Kuopios ja Viiburis ja mõnd aega ka Vene sõjaväes). E. W. Bruun hakkas õppima sõjateadust. Tema oli hiljem Vene sõjaväes kapteniks.

Kõige enam soomlasi tuli Tartusse 1810. aastal, nimelt 11 noormeest. Usuteaduskonda võeti neist A. U. Procopaeus (oli pastoriks Valkealas), E. Holmstein (oli õpetajaks Haminas, pastoriks Kristiinas), J. R. Winter (oli pastoriks mitmes kohas Ida-Soomes), J. Tykén (oli õpetajaks ja pastoriks Savonlinnas), C. Wahlberg (oli õpetajaks Loviisas, pastoriks Lõuna-Venemaal). Sõjateaduse õppimisele andus J. A. Melart (oli õpetajaks Sortavalas ning sõjaväe- ja riigiametnikuks). Juristideks said G. E. Procopaeus (oli Hamina magistraadi sekretäriks), A. Uimoni (alias Espensen, oli Sortavalas postmeistriks ja kohtunikuks), J. Bartram (tegutses Lõuna-Venemaal agronoomina) ning N. Schmidt (oli suurvürst Konstantin Pavlovitši kantseleiametnikuks ja raamatukoguhoidjaks, elas hiljem Viiburis). Chr. F. Melart hakkas õppima meditsiini ja oli arstiks Vene sõjaväes, Kuopios, Helsingis ning Turus.

Suur oli soomlaste juurdevool ka järgmisel aastal. Teoloogiat hakkasid õppima J. Sundblad (oli pastoriks mitmes kohas Ingerimaal), A. Schening (oli õpetajaks Savonlinnas ja Suomenlinnas), H. Wegelius (oli õpetajaks Savonlinnas ja Viiburis, pastoriks Ruokolahtis ja Lappeenrannas) ning C. Homan (oli õpetajaks Viiburis ja vaeslaste varjupaiga ökonoomiks Peterburis). Juristiks hakkasid N. J. von Clayhills (oli Soome kindralkuberneri kantseleiametnikuks ja prokuratuuri tõlgiks), N. Hornborg (töötas Peterburis Soome komitees), A. von Tawast (oli Turus ja Helsingis riigi- ja Viiburis tolliametnikuks). Filoloogiat õppima tulnud L. Loyander oli pärast Kuopios postiinspektoriks.

1809. aastal liitus Hamina rahu põhjal kogu Soome Venemaaga. Seega siirdus Vene riigi piiridesse Turu ülikoolgi. Nüüd hakkasid ka Vana-Soome noormehed järkjärgult

Kirjutavad ülikooli noorimad

Igal sügisel võtavad meie ülikooli auditooriumid, laboratooriumid ja õppekabinetid vastu hulgaliselt uusi üliõpilasi. Nad kõik tulevad siia tulvil suuri lootusi ja nooruslikku energiat. Neil kõigil on oma eesmärgid ja unistused, mille poole nad püüavad, mida nad kindlasti tahavad saavutada. Praegu on veel vara öelda, kuidas nende kavatsused hakkavad täituma — kestab ju õppetöö alles teist nädalat. Oma tähelepanekud ja esimesed muljed on neil aga juba olemas. Sellest kõnelevad ka järgnevad kirjad.

Esimesed muljed

Esimesed meeldejäävad muljed TRÜ-st on pärit ülikooli avaaktuse päevast. Sel päeval sisenesin teatava aukartusetundega ülikooli peahoonesse. Teadmine, et kuulun sellesse suurde kollektiivi, mida endast kujutab TRÜ üliõpilaskond, sisendas uhkust, kuid sealjuures ka ebakindlust, sest kõik tundus uudne ja võõras.

Algasid esimesed loengud ülikoolis. Palju oli siin uut ja ebatavalist. Nüüd aga hakkame pikkamööda harjuma. Oma kursusekaaslastega olime põhjalikumalt tutvunud neil päevil, mil töötasime ühiselt kolhoosis. Seetõttu on meil välja kujunenud juba päris hea kollektiiv.

T. NURMISTE,
farmaatsiaosakonna I kursuse üliõpilane

Algas stuudium

Väga mitmesugused mõtted haarasid meid, I kursuse filholooge, kui astusime esmakordselt üle ülikooli läve.

Möödunud nädal tõigi esimesed muljed. Kõigepealt nõudis harjumust «rändav eluviis». Tihti leidsime end seismas ülikooli suure kella all, arutades nõutult, kuhupoole suunduda. Ka loengute konspekteerimine ei läinud otsekohe libedasti — on ju ained uued ja kuulamine nõuab pidevat tähelepanu.

V. PURASK,
eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilane

Uue elu lävel

Juba keskkooli algpäevadel tärkas minus huvi võõrkeelte vastu. Aastatega see huvi süvenes ja nii tulingi tänavu sügisel Tartu Riiklikku Ülikooli võõrkeelte osakonda. Et keskkooli lõpetamine läks hästi, siis ei olnud karta, et ei pääse ihaldatud alale.

Esimesel oktoobril algas uus ja huvitav elu, millest oli nii palju mõeldud. Kõik erines nii väga sellest, millega olime harjunud keskkoolis. Aga selles ongi esimeste päevade põnevus. Uued ruumid, uued õppejõud, uus suur kollektiiv. Selle kõigega tuleb harjuda. Nagu esimeste muljete põhjal võib otsustada, hakkab mulle ülikoolis väga meeldima. Arvan kindlasti, et elu siin muutub veelgi huvitavamaks. Ees seisab ju komsomolitöö, osavõtt ÜTÜ-st, hakkab tööle inglise keele ring.

Mina ja kõik minu kursusekaaslased oleme veendunud, et TRÜ on meile armastatud Alma Materiks ja tõeliseks koduks kogu meie õpinguaja jooksul.

G. GRÜNBERG,
võõrkeelte osakonna I kursuse üliõpilane

Kuidas kasutada Pearaamatukogu

TRÜ üliõpilastel on ühe tähtsama õppebaasina kasutada meie vabariigi suurim raamatukogu — TRÜ Pearaamatukogu ligi 2 000 000 trükiüksuseni ulatuva raamatufondiga. Sellest raamatukogust võivad üliõpilased saada nii õppetööks tarvilikke õpikuid kui ka teaduslikuks tööks vajalikke materjale.

2 000 000 üksust — see paneb mõtlema ja täidab vaimustusega või «hirmuga» nii mõnegi noore lugeja. Kuidas saada õigust raamatukogu kasutamiseks, kuidas orienteeruda selles tohutus raamatute hulgas, kuidas leida vajalik raamat?

Pearaamatukogus, Toomemäel, leidub kõik see kirjandus, mida vajame teaduslikuks tööks, kursuse- ja diplomitööde koostamisel. Sealsest perioodika lugemissaalist võib leida kõiki jooksva aasta eestikeelseid ajalehti ja ajakirju, keskseid venekeelseid ajalehti, vene- ja võõrkeelseid teaduslikke, kirjanduslikke ja ühiskondlik-poliitilisi ajakirju ning palju teisi.

Selleks et saada õigust raamatukogude kasutamiseks, tuleb üliõpilastel registreeruda lugejaiks esimese kursuse üliõpilastel õpperaamatukogus, vanemate kursuste üliõpilastel Pearaamatukogus (samas toimub ka endiste lugejate ümberregistreerimine).

Lugejaks registreerumine on aga alles esimene samm raamatukogu kasutamiseks. Tuleb osata leida ja välja kirjutada vajalikke teoseid ja ajakirju. Selles abistavad mitmesugused kataloogid. Pearaamatukogus on lugejate kasutuses eestikeelse, nõukogude ajal ilmunud venekeelse ja uuema võõrkeelse kirjanduse alfabeetilised kataloogid ja süstemaatiline kataloog, mis haarab uuema eestikeelse, venekeelse ja ka võõrkeelse kirjanduse. Peale lugejate kataloogide on Pearaamatukogus veel hulgaliselt teisi sise- ehk töökatalooge ja töökartoteeke, millede abil võib leida neid teoseid, mis lugejate kataloogides ei peegeldu.

On täiesti arusaadav, et lugejale võib Pearaamatukogu kataloogides orienteerumine alguses raskusi tekitada, sest raamatukogu üle saja viiekümne aastase eluea vältel on neid koostatud küllaltki palju ja mitmesuguseid, seepärast korraldab Pearaamatukogu üliõpilastele grupikonsultatsioone raamatukogu kasutamiskorra ja kataloogidega tutvumiseks. Grupikonsultatsioonid toimuvad kolmes järgus: I kursuse üliõpilastele tutvustatakse üldjoontes raamatukogu kasutamiskorda ja kataloge, vanemate kursuste üliõpilasi tutvustatakse bibliograafiliste materjalidega, mis saavad neid tublisti abistada kursusetööde ja ringide tööde koostamisel, aspirante ja nooremaid teaduslikke töötajaid tutvustatakse aga juba kõikide raamatukogu kataloogide ja kartoteekidega.

E. KUDU,
Pearaamatukogu bibliograaf

Õppimisvõimalused avaramaks

Alates 3. oktoobrist on ülikooli peahoone taga asuvas, seni pikemat aega kasutamata ruumides avatud TRÜ Pearaamatukogu filiaal — õpperaamatukogu ja lugemissaal 126 kohaga.

Uus õpperaamatukogu on komplekteeritud seni Toomel asunud õppekirjanduse ning Pearaamatukogu lugemissaali raamatute baasil. Koos marksismi-leninismi klassikute teostega on raamatute arv ca 60 000.

Uus lugemissaal on varustatud mugavate pruuni linoleumiga kaetud laudadega. Lähemal ajal on kavas perioodika lugemisruumi avamine.

Äsja avatud raamatukogu avardab tunduvalt üliõpilaste õppimisvõimalusi, kuid ei suuda lahendada selles küsimuses valitsevat kriisi, eriti eksamisessioonide ajal.

Kuigi õpperaamatukogu on alles mõne päeva töötanud, on üliõpilaste huvi selle vastu elav. 3. oktoobril laenutati lugemissaali ainult 26 köidet, 5. oktoobril 121. 8. oktoobril oli aga nimetatud arv vähemalt 3 korda suurem. 8. oktoobri õhtuks oli 919 üliõpilasele koju laenutatud 1851 raamatut. Teaduskondade järgi on aktiivsemateks raamatukogu külastajateks (kasutatud kirjanduse alusel) Arstiteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased.

Informatsiooni korras olgu märgitud veel järgmist: õpperaamatukogu uus lugemissaal on avatud esmaspäevast reedeni kella 8—23, laupäeval kella 8—17.

Raamatute laenutamine koju toimub esmaspäevast reedeni kella 13—18 ja laupäeval kella 10—15.

Raamatute (marksismi-leninismi klassikud välja arvatud) kättesaamiseks tuleb kirjutada soovisedel. Et kergendada fondi töötajate ja laenutajate tööd, olgu soovisedelid kirjutatud loetava käekirjaga, eriti kehtib see lugeja nime kohta. Samuti ärgu unustatagu märkimast soovitava õpiku osa (juhul kui on tegemist mitmeosalise teosega).

Kataloogist kirjutatagu välja ainult need kohaviidad, mis algavad N-ga (õppekirjandus) või märkusega Õp. os. Kohaviitasid, mis algavad l-ga või koosnevad ainult tähest A- ja sellele järgnevast 4- või 5-kohalisest arvust, ärgu välja märgitagu, sest nad ei tähista õpperaamatukogu kirjandust.

Kui õpikust on ilmunud mitu trükki, on vajalik kõigi trükkide vastavate kohaviitade väljamärkimine.

H. HEIN,
TRÜ õpperaamatukogu töötaja

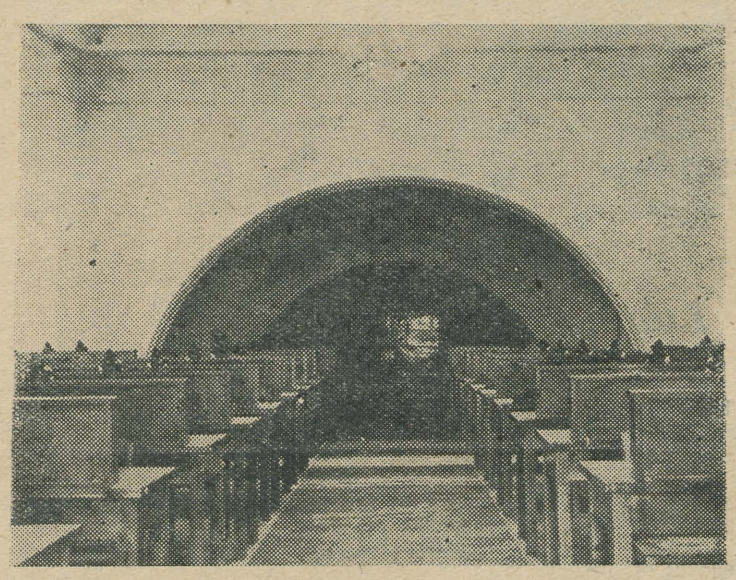

TRÜ õpperaamatukogu lugemissaal. *J. Miku foto*

TARTU ÜLIKOOLIS

Turusse suunduma, kus õppis enamik kaasmaalasi. Sellepärast tekib 1812. aastast alates tagasiminek soomlaste Tartu tulekus. 1803. aastast 1811. aastani oli Tartus olnud kokku vähemalt 44 soome noormeest. On võimalik, et veel mõne üliõpilase soome päritolu tehakse hiljem kindlaks. Neist 44 soomlasest, kelle rahvuslik päritolu on kindel, oli teholooge 24, juriste 8, arste 6, filholooge 3 ja sõjateaduse õppijaid 2. Samadel aastatel oli Tartu ülikooli immatrikuleeritud üldse 658 üliõpilast. Seega oli soomlasi üle 7% kõigist immatrikuleeritud noormeestest. Soomlasi oli igatahes rohkem kui eestlasi või lätlasi.

Kuigi 1812. aastast alates vähenes soomlaste siirdumine Tartu, ei katkenud siiski nende juurdevool täielikult. 1813. aastal on immatrikuleeritud 2 teoloogi — C. G. Ackerstedt ja P. G. Avenarius (oli pastoriks Vuoles ja Skuoritsas ning õpetajaks Peterburis), 1 jurist — C. G. Asmeyer (oli sõjaväes majoriks) ja 1 filoloog — A. Björckmann (oli õpetajaks Haminas). 1814. aastal sai teoloogiks Chr. W. Avenarius (oli pastoriks Slavjankas), meedikuks J. G. von Koerber (jäi arstiks Baltimaile) ja juristiks A. Bruun (oli Peterburis luteriusu kindralkonsistooriumi prokuröriks jne.). 1816. aastal immatrikuleeriti Arstiteaduskonda A. Avenarius, kes sai arstiks Venemaal. 1819. aastal hakkas Tartu ülikoolis filoloogiat õppima E. Bergenheim. Pärast ülikooli oli ta Hamina kadettide korpuses ja Turu gümnaasiumis õpetajaks, pastoriks Turus ja Kangasalas ning lõpuks Turu peapiiskopiks. 1821. a. võeti meedikuks B. J. Stengrund ja 1822. a. samale alale E. Maconi, kes oli arstiks sõjaväes ja Haminas. Arstiteaduskonda tuli järgmisel aastal ka H. W. Bruun, kes siirdus hiljem Odessasse elama. 1822. aastal võeti juristiks Ph. J. Bruun, kes siirdus samuti Odessasse, kus ta oli muide sealse ülikooli dotsendiks. Veelgi üks Bruunidest, nimelt C. Fr. Bruun astus 1826. aastal Arstiteaduskonda. Tema oli hiljem arstiks Peterburis.

Nagu esitatust nähtub, oli mitmetel perekondadel saanud traditsiooniks oma poegi Tartu saata.

Soome üliõpilaste Tartu siirdumises on möödunud sajandi esimesel poolel olnud veel üks tõusuperiood. Kui Turu linna suures tulekahjus hävis sealne ülikool, viidi maa kõrgem õppeasutus üle Helsingisse 1827. aastal. Soome ülikooli reorganiseerimise perioodil näib Ida-Soome noortel olevat taas tõusnud huvi Tartu ülikooli vastu, kus õppetegevus kestis pidevalt edasi. Kolme aasta jooksul on Tartusse tulnud kakskümmend soome üliõpilast. 1827. aastal said Arstiteaduskonda E. Bruun (oli ametis mitmel pool Venemaal), J. J. Hasselström (oli ametis samuti Venemaal), A. G. Hornborg (töötas Venemaal, elas hiljem Porvoo lähedal) ja J. Fr. Schwindt. Viimane mainituist oli soome kuulsa etnograafi ning ajaloolase Theodor Schwindti isa. Nagu Th. Schwindti eluloos mainitakse, on ta isa tulnud Tartusse just Vana-Soome traditsioonide põhjal (S. Haltsonen, Theodor Schwindt kansatieteilijä ja kotiseuduntutkija, Helsinki 1947, lk. 72). — Sel aastal hakkas esmakordselt üks soome noormehi C. L. Plate Tartus õppima farmaatsiatki. Hiljem oli Plate apteekriks Moskvas. Fr. Sylvanderist sai teoloog. Tema oli pärast stuudiume pastoriks Tallinnas.

Järgnenud 1828. aastal kasvas soome üliõpilaste arv 11 mehe võrra. Arstideks tulid A. Elcan (oli arstiks Peterburis), G. A. Menander, kes siirdus meremeheks, J. Nymann (töötas Venemaal), I. H. Hornborg (oli muide suurvürstinna Maria Nikolajevna õuekontori direktoriks) N. Chr. Jaenisch, kes suri üliõpilasena, ja J. J. W. Grenquist (oli õpetajaks Kurskis ja siis postmeistriks Käkisalmis). Teoloogideks hakkasid A. Skotte (oli pastoriks Gatšinas). Fr. G. Berg (oli pastoriks mitmel pool Ingerimaal), I. Sonni (oli pastoriks Peterburi soome kirikus ja Kelttos), Fr. E. Peronius (oli pastoriks Tyrös ja Lempalas) ning P. Pundani (oli pastoriks Venemaal).

1929. aastal tuli arstiteadust õppima 3 soome noormeest. J. J. Peronius (suri üliõpilasena), H. Quarnberg (töötas Peterburis) ja J. P. Asikanus (töötas Käkisalmi lähedal Kuukolas).

Järgnevatel aastatel pole enam ilmset soomlaste juurdevoolu Tartu ülikooli. Helsingi ülikoolis oli õppetöö kõigiti stabiliseerunud. Soome noormehed suundusid Ida-Soomestki nüüd üldiselt sinna. Mõned perekonnad, nagu Bruun ja Peronius jäid siiski ustavaks Tartule, lähetades siia poegi ka hiljem. Hilisemad soome üliõpilased on aga Tartus olnud sporaadiliselt, mitte aga süsteemipäraselt, nagu need (vähemalt) 77 noormeest, kes immatrikuleeriti siia 1803. ja 1829. a. vahel. Need 33 teoloogi, 25 arsti, 11 juristi, 5 filoloogi, 2 sõjateadlast ja 1 farmatseut jäid osalt Baltimaadele või tolleaegse Venemaa muudesse osadesse. Enamik nendest töötas aga hiljem oma kodumaal või vähemalt soome rahva hulgas, olles seega elavaks sidemeks Tartu ja Soome vahel. Neid ülesandeid, mis pandi Tartu ülikoolile Vana-Soome teenindamiseks, on see ülikool siiski mõnel määral täitnud.

Prof. P. ARISTE

Mitte kaotada aega ringide töölerakendamisel

Uue õppeaasta algus — see on «stardipauk» Üliõpilaste Teaduslikule Ühingule, millel õppeprotsessi asendamatu abilisena ja tulevikku noorte teaduslike kaadrite kasvatajana on oluline koht meie ülikooli elus. Ja selles stardis uueks tegevusperioodiks ei tohi viivitada, eriti aga veel tänavu. Ülesanded, mis seisavad praegu ÜTÜ ringide ja juhtivate organite ning põhikirja järgi ÜTÜ töö eest otseselt vastutavate instantside, kateedrite ja dekanaatide ees, nõuavad seetõttu lahendamist, edasilükkamatult, kaotamata asjata ainsatki päeva.

Esimese olulise ülesandena, mida rõhutati oktoobrikuu esimestel päevadel toimunud ÜTÜ nõukogu koosoleku otsuses, seisab ÜTÜ aktivistide ees ringide temaatiliste plaanide täpsustamine, nende täiendamine uute esilekerkinud aktuaalsete probleemidega. Tuleb hoolitseda selle eest, et plaanid oleksid elulised, reaalselt teostatavad, et kõikidele teemadele oleksid leitud teostajad. Rööbiti temaatiliste plaanide täpsustamise ja konkretiseerimisega, mis tuleb lõpetada juba hiljemalt 15. oktoobriks k. a., on kateedrite ja ÜTÜ aktivistide kohuseks luua viivitamatult kõik võimalused plaani võetud tööde tegelikule teostamisele asumiseks ning ringide sisulise töö häireteta kulgemiseks. Ringide töölerakendamisel tuleb pöörata tõsist tähelepanu uute üliõpilashulkade kaasatõmbamisele ringide töösse. Erilist tähelepanu on vaja osutada ÜTÜ töö propageerimisele noorematel kursustel. Senisest rohkem tuleb planeerida huvitavaid, laialdast diskussiooni võimaldavaid töökoosolekuid, mille ettevalmistamisele on samuti vaja asuda kohe.

Võimalikult kiiremini teostatav temaatilise plaani täiendamine ja täpsustamine ning ringide kohene töölerakendamine loob ka vajalikud tingimused senisest suurema arvu võistlustööde esitamiseks üliõpilaste teaduslike tööde iga-aastasele ülevaatusele ning ÜTÜ XI teadusliku konverentsi heaks kordaminekuks kevadsemestril, kusjuures viimane kavatsetakse ÜTÜ nõukogu poolt läbi viia ENSV I noorsoofestivali raames toimuva üritusena.

Kõrvuti eespool mainitud ülesannetega seisab käesoleval kuul ÜTÜ aktivistide ees aruande- ja valimiskampaania läbiviimine, mis nõuab tõsist tähelepanu ja vastutustundlikku suhtumist, kuid mis seejuures ei tohi halvavalt mõjuda ÜTÜ ringides teostatava teadusliku töö organiseerimisele ega katkestada päevakski ÜTÜ töö normaalset kulgu. Üleülikooliline ÜTÜ V aruande- ja valimiskonverents toimub 22. oktoobril k. a., millele eelnevad ringide ja osakondade aruande- ja valimiskoosolekud. Kogu kampaania käigus tuleb igati taotleda ÜTÜ ligikaudu pooleteisetuhandelise liikmeskonna aktiivsuse tõusu, elavaid, ettepanekute ja kriitikarohkeid sõnavõtte.

ÜTÜ nõukogu avaldab lootust, et ÜTÜ aktivistid tulevad hästi toime praegusel etapil nende ees seisvate tähtsate ülesannetega ning loovad seega võimalused meie ühingu tegevuse resultaatide kvaliteedi uueks tõusuks.

Jõudu tööle, seltsimehed!

A. Koppel,
TRÜ ÜTÜ Nõukogu vastutav sekretär

MÄLESTUSI SUVEST

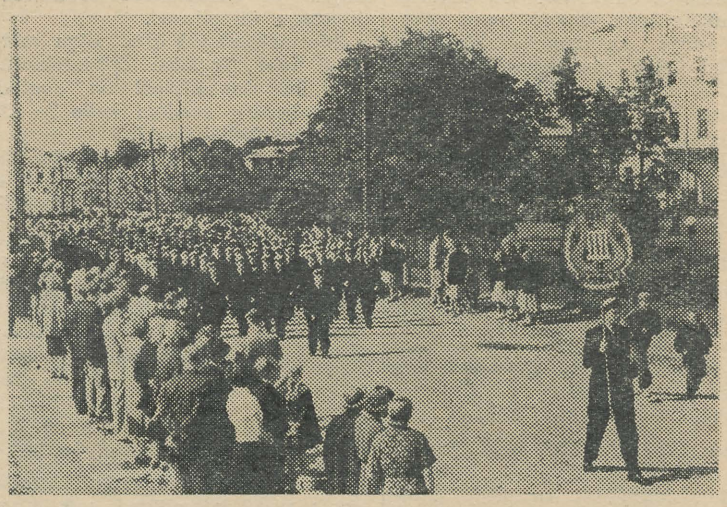

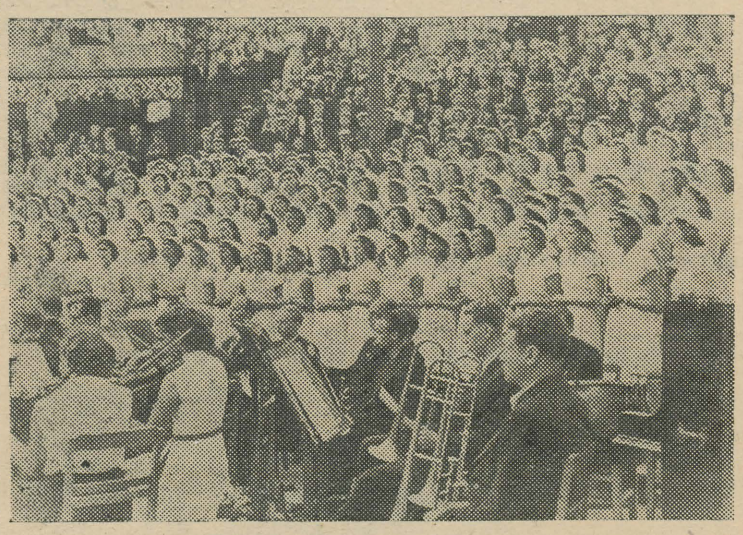

Tänuavaldus TRÜ kollektiivile

A. A. Ždanovi nimelise Lenini ordenit kandva Leningradi Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee avaldab Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile Tartu üliõpilaslaulupeost osavõtnud Leningradi Riikliku Ülikooli koorile osutatud erakordselt sooja vastuvõtu eest suurt tänu.

Meile jääb kauaks meelde see kohtumine ja see erakordne tähelepanu, millega meid võtsid vastu Teie ülikooli esindajad.

Eriti tahaksime tänada sm. V. Ritslaidi ja E. Aulingut, kes tegutsesid operatiivselt ja näitasid meie kollektiivi vastu üles suurt hoolitsust.

Ootame teid Leningradis, kus tahame teid vastu võtta sama soojalt.

V. ŠIFRIN,
ametiühingukomitee esimees

*

Juunis toimunud esimesele üliõpilaslaulupeole kogunesid sajad külalised Karjala-Soomest, Leningradist, Riiast, Vilniusest, Kaunasest, Kiievist ja mujalt.

Kaks päeva kõlas laul Toomemäe nõlvadel, keerlesid paarid tantsupõrandal, jätkusid rahvakunsti traditsioonid, jättes unustamatuid mälestusi.

Piltidel: (Ülal) Lauljad siirduvad rongkäigus Toomeorgu. (All) TRÜ naiskoor esinemas.

Lauldes ja tantsides puhkame paremini

Ühes intensiivse õppetöö algusega astuvad tegevusse ka ülikooli rohkearvulised isetegevuskollektiivid. Kõigi nende kollektiivide eesmärgiks on üliõpilastele kunstilise kasvatuse andmise kõrval ka puhkeaja kasulikult veetmine. Kunstiline isetegevus on ülikoolis väga mitmekesine ja žanriderohke. Oleks asjatu ruumi- ja ajakulutus loetleda kõiki isetegevuskollektiive, mis töötavad ülikoolis. Võib aga kindlasti öelda, et käesoleval aastal on võimalik igal üliõpilasel vastavalt oma soovile kaasa lüüa ükskõik millise isetegevuskollektiivi töös.

Käesolev artikkel on mõeldud peamiselt esimeste kursuste üliõpilastele, kellel algul on raske orienteeruda ülikoolielus, ja arvatavasti ka küsimustes, mis puudutavad kunstilist isetegevust.

Mõnes mõttes aitavad olukorda parandada muidugi kõikide kollektiivide teated oma töö alguse ja toimumise kohta. On aga karta, et kõik esimese kursuse üliõpilased ei juhtu teateid lugema, sest kõigil pole loenguid peahoones. Püüan seetõttu käesolevas artiklis pisut puudutada meie isetegevustööd.

Kõigepealt toimuvad oktoobrikuu keskel ülelinnalised noorsoofestivali üritused, milles ka meie ülikooli noortel, eriti just isetegevuslastel pole just väike osa. Pärast festivali avapidustusi toimub meie isetegevuslik töö juba oma plaani järgi, mis sisaldab käesoleval aastal rohkem üritusi, rohkem puhkeaja organiseeritud veetmist kui varem. Juba oktoobri teisest poolest alates hakkavad regulaarselt toimuma üliõpilaste puhkeõhtud, peamiselt Tartu Pedagoogilise Kooli ja Tähe t. klubi ruumides. Siinjuures pole põhjust jätta märkimata, et käesoleval aastal on ümber organiseeritud TRÜ tantsuorkester, kelle juba praegunegi mängukvaliteet lubab loota, et ta suudab seista oma ülesannete kõrgusel. Enamik puhkeõhtuid on kavas läbi viia temaatilistena. Repertuaari osas tahaksin loota, et meid abistab ülikooli kirjandus- ja žurnalistikaring.

Kontsertidest on käesoleval aastal veel kavas kõikide suurte kollektiivide iseseisvad kontserdid. Peale selle veel kontsert eesti heliloojate lauludest vokaalansamblite ja solistide esituses ning operetikatkendite õhtu. Loodame, et me sellega toime tuleme. Kuid see on mõeldav ainult siis, kui ülikooli kogu aktivistide-isetegevuslaste pere seda meie üritust toetab ja aitab läbi viia.

Selleks on aga tarvis, et noored, kellel on hea häälematerjal, astuksid solistide gruppi, kelle tööd juhib tuntud laulupedagoog R. Jõks. Registreerida ja andmeid on võimalik saada alati TRÜ ametiühingukomiteest või klubi juhatusest iga päev kella 16—19-ni. Noored lauljad, kes arvavad, et nad pole just solistid, kuid soovivad siiski laulda, teid ootab TRÜ nais- ja Tartu üliõpilasmeeskoori kõrval veel meie rahvakunstiansambli lauljatepere, eriti vajatakse sinna meeshääli.

Mis aga puutub paljudesse orkestrantidesse, kes veel ei mängi üheski ülikooli orkestris, siis mõtelge tingimata järele, kuhu astuda, aga tingimata jätkake musitseerimist. Teatavasti on kõik orkestrandid näinud suurt vaeva, et vajalikku mänguoskust omandada, seda aga niisama unarusse jätta on lihtsalt kuritegu. Praegu vajavad mängijaid kõikidesse pillirühmadesse TRÜ sümfooniaorkester ja puhkpilliorkester, samuti ka rahvapilliorkester. Estraadiorkestris on aga eriti nõutavad viiulimängijad.

Igasuguseid isetegevuselusse puutuvaid küsimusi lahendab TRÜ klubi kooskõlas teiste organisatsioonidega. Ja kuigi näib, et sobivate klubiruumide puudumise tõttu pole võimalik töötada, me töötame siiski ja veelgi suurema hoole ning innuga kui varem. Loodame, et meie tegevus leiab heakskiitu ka ülikooli juhtkonna poolt, selleks aga peab isetegevus olema tõesti intensiivne, massiline ja kunstiliselt kõrgel tasemel. See omakorda sõltub heast tahtest ja pealehakkamisest ning siin on suur osa ka esimestel kursustel. Suur ülesanne on täita ka kommunistlikel noortel. Kui kõik kommunistlikud noored võtavad vaba aja kultuurse veetmise küsimuse oma südameasjaks, siis muutub kindlasti meie kunstilise isetegevuse viljelemine sisuliselt veelgi paremaks, kaob sihitu lonkimine ning kogu meie elu ülikoolis kulgeb täis nooruslikku energiat ja teotsemistahet.

K. Luts,
TRÜ klubi juhataja

北京大學

ПЕКИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

ПЕКИН. КИТАЙ

«Kallis seltsimees Rektor!

1953. a. novembrist kuni 1956. a. juulini töötas Hiinas Nõukogude valitsuse poolt saadetud spetsialistina sm. Sapožnikov. Entusiasmiga ja oma suurte teadmistega aitas ta uue Hiina kõrgema hariduse kujundamist, tehes eriti suurt tööd Pekingi ülikooli õppe- ja teadusliku uurimistöö organiseerimisel.»

Edasi jutustatakse kirjas sm. Sapožnikovi tööst Pekingi ülikooli dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri loomisel, samuti tema osast ülikooli aspirantide ja noorte õppejõudude juhtimisel.

Lõpuks kirjutatakse, et Pekingi ülikooli kollektiiv veendus nõukogude spetsialistide näol järjekordselt nõukogude rahva omakasupüüdmatus abis ja Nõukogude Liidu—Hiina sõpruses.

«Meie ei unusta iialgi nõukogude rahva abi nõukogude spetsialistide poolt. Pekingi ülikoolis alustatud töö areneb ja tugevneb pidevalt.

Lubage mul kogu Pekingi ülikooli kollektiivi nimel avaldada Teile ja kõigile Teie Ülikooli seltsimeestele südamlikku tänu.»

Kirjal on allkiri *MA EN-TŠU,*
Pekingi ülikooli rektor

Naiskoor tegutseb

Seoses uue õppeaasta algusega alustas tööd ka TRÜ naiskoor. Esimestel proovidel toimus hääleproov noortele koori liikmeks astuda soovijatele, kuid paralleelselt sellega asuti ka uute laulude õppimisele, sest koori tööplaan on laiaulatuslik ja esimene esinemine toimub juba Tartu linna noorsoofestivali suurel kontserdil RT «Vanemuise» ruumes. Sügissemestri suurema üritusena toimub kontsertmatk Tallinna, mis on planeeritud novembri lõpule. Koori häälematerjali parandamiseks algasid juba õppeaasta algusest hääleseade tunnid koori liikmetele lauluõpetaja R. Jõksi juhendamisel. Töö hääleseade alal toimub 6—7-liikmelistes gruppides kord nädalas igale lauljale.

H. VENTSEL

Kehakultuur ja sport

MUUDATUSTEST VTK KOMPLEKSIS

1955. a. töökogemused uue VTK kompleksi alalt, ja eriti selleks läbiviidud uurimused on näidanud, et kompleksi mõned normid on sooritajate enamikule osutunud liiga kõrgeks ning raskeks. Sellest lähtudes teostas Üleliiduline Kehakultuuri- ja Spordikomitee vastavalt oma käskkirjale nr. 175 29. maist 1956. a. kehakultuurikompleksis rea muudatusi. Seoses sellega lubatakse arvestada tagant järele käesoleva aasta 1. jaanuarist võistlustel saavutatud tulemusi, kui need vastavad nimetatud käskkirjaga kehtestatud normidele.

Muudatused on OVTK, VTK I ja VTK II astmes. Alljärgnevalt puudutan VTK I ja II astme normatiivide muudatusi (meestel 17—30 a. ja naistel 17—25 a.).

VTK I astmes kehtestati: a) naistele 18—25 a. 3 min. 5 sek. asemel 800 m murdmaajooksus 3 min. 25 sek.; b) meestele 1500 m murdmaajooksus 5 min. 30 sek. asemel 5 min. 45 sek.; c) suusatamisnormi kõrval 10 km distantsil toodi sisse uued normid 5 km suusatamises ajaga 28 min.

VTK II astmes kehtestati: a) naistele 17—25 a. 100 m jooksus 15,0 sek. asemel 15,2 sek., 800 m jooksus 2,45 min. asemel 3 min., 800 m murdmaajooksus 2 min. 55 sek. asemel 3 min. 10 sek., granaadiviskes 25 m asemel 23 m, kuulitõukes 7,5 m asemel 7,0 m; b) meestele 17—30 a. 1500 m jooksus 5 min. 10 sek. asemel 5 min. 25 sek., granaadiviskes 45 m asemel 42 m, kuulitõukes 9 m asemel 8 m; c) suusatamisnormi kõrval 15 km distantsil toodi sisse uued normid meestele 5 km suusatamises ajaga 26 min., laskmises väikekaliibrilisest vintpüssist 5 lasust 40 silma, ujumises 400 m asemel 300 m aega arvestamata.

Kõik, kes soovivad täita VTK normatiive, muretsegu endile kehalise kasvatuse õpetaja-treeneri käest või ülikooli spordiklubist (V. Kingissepa tn. 19) vastav VTK kompleksi normide sooritaja arvestuskaart. Arvestuskaardi omaja pidagu rangelt silmas ülaltoodud kompleksi muudatusi.

Suvised normide sooritajad aga ärgu unustagu, et sooritamise tähtajad on VTK I astmel 1,5 a. ja VTK II astmel 2 a.

Üliõpilased, kes esitasid käesoleva aasta kevadel täidetud VTK arvestuskaardid (oma rühma õppejõule) vormistamiseks, saavad vastavad tunnistused kätte ülikooli spordiklubist igal tööpäeval.

E. KÜBARSEPP

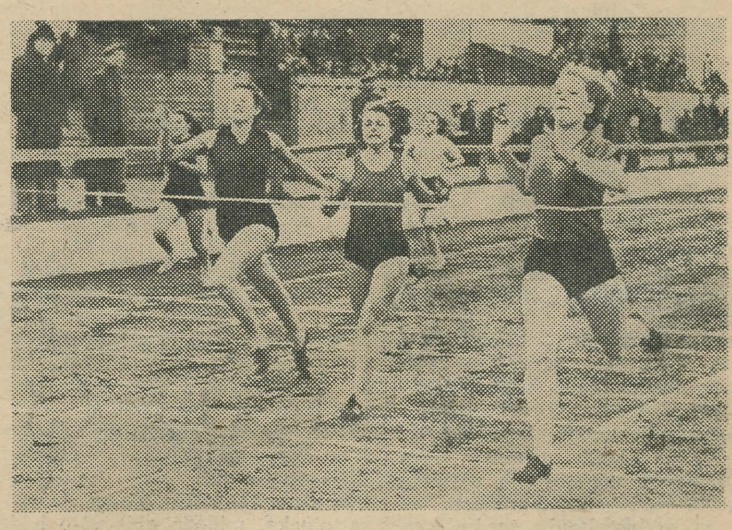

Tamme staadionil algasid pühapäeval, 7. oktoobril TRÜ esivõistlused kergejõustikus.

Pildil: Järjekordse 100 m eeljooksu võidab Ajaloo-Keeleteaduskonna esindaja E. Peets oma võistkonnakaaslase E. Multeri ees.

H. ROOSIPUU foto

TRÜ ORIENTALISTIDELE

Tartu Riiklikul Ülikoolil on orientaalteaduste alal väga vanu traditsioone. Juba ülikooli asutamise esimestest päevadest peale algasid loengud semi keeltes. Pidevalt loeti vana-heebrea ja klassikalist araabia keelt. Teiste semi keeltega tegeldi korrapäraselt vähem. Tartu ülikooli õppejõududelt on ilmunud aastate jooksul rida väärtuslikke kirjutisi semi keelte alalt.

Aastal 1834 alustati loenguid iraani keelte (esmalt uus-pärsia keele) ja aastal 1837 vana-india keelte (veda ja sanskriti) alal. Muude orientaalkeeltega tegeldi juhuslikult. Kaug-Ida keeli puudutati harva ja sedagi riivamisi.

TRÜ-s aga soikus vahepeal tegelemine orientaalkeeltega. Alles 1955./56. õppeaastal toimus selgi alal elavnemine. Orientalistika viljelemisele pandi taas alus seega, et esmakordselt TRÜ ajaloos võeti õppeainete hulka (olgugi fakultatiivselt) kahe meile sõbraliku Aasia hiiglarahva (hiina ja india) elavad kõnendid — hiina ja hindi keel.

Taaselustamata seisab aga TRÜ-s tänaseni õppe- ja uurimistöö iraani ning semi keelte alal. Sellest on muidugi suur kahju, eriti juba seetõttu, et NSV Liidu ja Araabia maade vahel on sugenenud tihedad sõprussidemed, mis päev-päevalt üha tugevnevad. Eriti südamlikud suhted on Nõukogude Liidul Egiptuse ja Süüria rahvaga. Viimasega sõlmiti hiljuti kultuurialase koostöö kokkulepe.

Praegu on ettevalmistamisel sissejuhatav kursus jaapani keelesse, türgi keeltesse ning arabistikasse. Kõik need kursused kuuluvad juba lähematel semestritel lugemisele. Hiljem toimub sama iraani ning kaukaasia keeltega.

Käesoleval õppeaastal alustavad TRÜ-s idakeelte alal tööd järgmised kursused: 1) hiina keel algajaile (2 t. näd.); 2) hiina keel edasijõudnuile (2 t. näd.); 3) hindi keel edasijõudnuile, millega võivad liituda ka algajad (2 t. näd.) ja 4) valitud osi klassikalisest orientaalkirjandusest (2 t. näd.). Kõik mainitud kursused on fakultatiivsed ja neist osa võtta soovijaid palutakse endid võimalikult kiiresti registreerida TRÜ võõrkeelte kateedris (kateedrijuhataja sm. K. Kann), mis asub TRÜ peahoone paremas tiivas kolmandal korrusel.

P. NURMEKUND

Toimetaja R. AULING

Tellige kõik veel täna endale ajaleht
„TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL"
algavaks õppeaastaks
Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduse levitajad

MB 06085 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3376

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Tervitus TRÜ V komsomolikonverentsi delegaatidele!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

EESRINDLIKKE KOMMUNISTLIKKE NOORI

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (310) Reedel, 19. oktoobril 1956. a IX aastakäik

Delegaat, ootame Sinu aktiivset sõnavõttu!

Homme algab Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsiooni V konverents. Millest kõnelevad sellel konverentsil meie delegaadid?

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni tööd möödunud aastal iseloomustab rida uusi üritusi ja katseid muuta komsomoli elu huvitavamaks, mitmekesisemaks. Meenutame kas või meie komsomoliaktiivi ekskursiooni Leningradi sealsete komsomoliorganisatsioonide töökogemuste tundmaõppimiseks, üliõpilaste talvelaagrit Vellaveres, küllaliki huvitavalt läbi viidud komsomoli aastapäeva ja rahvusvahelise naistepäeva tähistamist, meie ülikooli rühma tublit osavõttu viljakoristustöödest uudismaadel jne.

Kuid tõtt öelda oli meil sageli rohkem algatusi ja ideid, kui me suutsime tegelikult ellu rakendada. Nii mõnigi kord jäi komiteel puudu organiseerimisoskusest ja energiast. Ja sellepärast ei suudetud kaugeltki iga komsomoligrupi tööd muuta elavaks ja huvitavaks.

Nendest ja paljudest teistest saavutustest ning puudustest kõnelevad kindlasti konverentsi delegaadid homme algaval konverentsil.

Tänases ajalehes avaldame ELKNÜ TRÜ komitee perspektiivplaani projekti 1956/57. õppeaastaks. Plaanis on ette nähtud ainult mõned keskmad üritused (ei ole mõeldav kogu aastaks koostada detailset ürituste plaani). Mõned selgitavad märkused plaani kohta. Konverents «Meie üliõpilase väärikusest» peab kujunema meie üliõpilaste käitumise, töössesuhtumise ja teiste selletaoliste probleemide arutluseks. Me arvame, et sellest üritusest ei jää kõrvale ka ülikooli õppejõud.

Meil on juba olemas mõningaid kogemusi, võiks ehk öelda, on traditsioone õppeaasta alguse ja lõpu tähistamiseks, samuti revolutsiooniliste tähtpäevade pühitsemiseks. Oleks aga vajalik, et me need üritused palju detailsemalt läbi mõtleksime, sest praegu on veel väga palju puudusi kas või näiteks uute üliõpilaste piduliku vastuvõtu osas.

Möödunud aastal viis geograafiaosakonna komsomolibüroo läbi osakonna talispordipäeva Vellaveres. Üritus õnnestus igati hästi ning väärib järgimist. Komitee loodab, et konverentsi delegaadid avaldavad oma ja kogu üliõpilaskonna arvamust nimetatud esialgse perspektiivplaani suhtes ning et konverentsi töö käigus tehakse plaanis terve rida täiendusi ja parandusi, sest konverentsi poolt vastuvõetud perspektiivplaan jääb uuele komiteele töö aluseks kogu aastaks.

Niisiis, jõudu tööle, seltsimehed-delegaadid!

ELKNÜ TRÜ komitee perspektiivplaani projekt 1956/57. õppeaastaks

1. Läbi viia konverents teemal «Meie üliõpilase väärikusest», seejuures arutluskoosolekud gruppides ja osakondades läbi viia sügissemestri jooksul ja üleülikooliline konverents kevadsemestri algul.

2. Üleülikoolilise noorsoofestivali raames a) läbi viia 1. märtsini 1957. a. konkursid mitmesugustel ülikoolis viljeldavatel isetegevusaladel ning loomingulised konkursid muusika, kirjanduse, kujutava kunsti ja kunstilise fotograafia alal. Konkursside täpsed tingimused avaldada hiljemalt 1. novembril 1956. a. b) Jaotada ülesanded osakondade komsomoliorganisatsioonide vahel ülikooli hoonete ja nende ümbruse kaunistamiseks ja korrastamiseks (10. nov. 1957. a.). Osakondades viia vastavad tööd lõpule 1957. a. suvevaheajaks. Samuti anda konkreetsed ülesanded osakondadele ehitustööde jätkamiseks staadionil.

3. Välja töötada ürituste kompleksid õppeaasta alguse ja lõpu tähistamiseks, samuti Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva ja 1. mai tähistamiseks, arvestades, et need kujuneksid hiljem traditsioonideks.

4. Soovitada osakondade komsomoliorganisatsioonidel a) läbi viia lahtine komsomolikoosolek teemal «Kuidas parandada spetsialistide ettevalmistamist meie osakonnas». b) Läbi viia osakondade spordipäevi.

5. Soovitada komsomoligruppides igal aastal (kevadsemestril) anda oma lahtisel koosolekul iga kursuse (resp. õpperühma) liikme töö ja käitumise kohta kollektiivne hinnang.

6. Läbi viia 2 üleülikoolilist komsomoliaktiivi õppust. Esimese tähtaeg oktoobri lõpp või novembri algus, teise märtsi lõpp või aprilli algus.

7. Läbi viia kohtumisõhtu eesti noorsoo revolutsioonilisest võitlusest osavõtjatega (detsembri algul 1956. a.).

Teadmiseks TRÜ V komsomolikonverentsi delegaatidele

ELKNÜ TRÜ komitee teatab V konverentsi delegaatidele, et konverents alustab tööd laupäeval, 20. oktoobril 1956 kell 18 TRÜ aulas.

Delegaatide registreerimine toimub ülikooli peahoones 20. oktoobril alates kella 17-st.

ELKNÜ TRÜ komitee

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKUS ÜHINGUS

Esmaspäeval, 22. oktoobril k. a. algusega kell 19 toimub keemia ringauditooriumis TRÜ ÜTÜ aruande- ja valimiskonverents.

Päevakorras:

1. ÜTÜ nõukogu esimehe O. Rajavee aruanne.
2. ÜTÜ nõukogu aseesimehe S. Jõksi ettekanne «Muljeid rahvusvaheliselt üliõpilastemeedikute konverentsilt».
3. ÜTÜ nõukogu valimised.

Osavõtt on ringide poolt valitud delegaatidele kohustuslik, laiematele üliõpilashulkadele ja kõigile õppejõududele väga soovitav.

TRÜ ÜTÜ nõukogu

Loengud sümfoonilisest muusikast

Seoses sümfoonilise muusika viljelemisega Tartu Riiklikus Ülikoolis korraldatakse käesoleval semestril Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastele ja teenistujatele fakultatiivsed loengud sümfoonilisest muusikast. Lektoriks on sm. Aadu Regi. Esimene loeng toimub teisipäeval, 23. okt. kell 17 peahoone aud. nr. 28.

Noor meistersportlane

Kes ei tunneks spordihuviliste peres ruugejuukselist osavat korvpallurit Aino Värki? Tema spordikuulsus ulatub kaugele meie kodulinna ja Nõukogude Liidu piiride taha.

Arvukaile eelnevaile rahvusvahelistele võitudele lisandus käesoleval aastal Euroopa meistri nimetus V naiste korvpallitšempionaadil 2.—10. juulini Prahas. Märkides ära Nõukogude Liidu naiskonna edukat esinemist avaldas Ministrite Nõukogu juures asuv kehakultuuri- ja spordikomitee kõigile tšempionaadist osavõtjaile kiitust ja kandis nende nimed kiituste raamatusse. Koos Maie Otsaga sai see au osaks ka Aino Värgile.

Ainot ei hinnata mitte ainult sportlasena. Kaaslaste kollektiiv tunneb teda nii kohusetruu ja hoolsa õpilase kui ka hea seltsimehena. Mitte üksnes spordiareenil, vaid ka õppimises ja ühiskondlikus töös on ta eesrindlik. Möödunud kevadel võttis ta koos E. Kitsingu ja L. Saarsooga osa kehakultuuriosakonna teaduslikust konverentsist tuntud spordifüsioloogi prof. A. N. Krestovnikovi mälestuseks pühendatud tööga «Stardieelsest seisundist korvpallis».

Mida aga kaasüliõpilased Ainos eriti hindavad, on sõbralikkus ja abivalmidus kaaslaste vastu.

J. JÜRGENSTEIN

Tubli töös ja õpinguis

Hea seltsimees, kõigi ühisürituste aktiivne initsiaator, alatine kõrgendatud stipendiumi saaja — sellisena tunneb eesti filoloogia IV kursus oma liiget Maie Juhansood. Palju energiat peitub selles väliselt nii tagasihoidlikus üliõpilases. Küllap sellepärast valitigi ta varsti üksmeelselt kursusevanemaks. Ning kui M. Juhansoo valiti ka Ajaloo-Keeleteaduskonna ÜTÜ nõukogu liikmeks, näis väga raskena leida kursusevanema kohale sobivamat inimest kui tema. Ka ÜTÜ nõukogus on M. Juhansoo seni näidanud end parimast küljest. Seejuures jätkub tal aega teaduslikuks tööks kirjandusringis, kursuse elust aktiivseks osavõtmiseks.

Käesoleval suvel aga töötas ta koos paljude ülikooli entusiastidega viljaväljadel, kus ta kohusetundlik töössesuhtumine leidis väärilist hindamist rinnamärgiga «Uudismaade ülesharimise eest».

J. NIKKER

Süttisid festivalituled

Tartu noorsoofestivali nädal algas möödunud laupäeval üliõpilaste rongkäiguga tõrvikute valgusel. Rongkäigule järgnes rahvapidu Nõukogude väljakul, kus Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimees sm. Kotsar tervitas festivalinädalast osavõtjaid. Sellele järgnes vabaõhutants.

Tants, pidustused, igalaadi üritused — kogu see festivalinädala huvitav ja mitmekesine sisu jätkus järgnevatel õhtutel ja jätkub kuni selle nädala lõpuni. Kogu nädala vältel võis Tartu klubides, õppeasutuste saalides, kõigis võimalikes kohtades kohata pidutsevat noorsugu.

Fotograafidel õnnestus jäädvustada seda hetke, millal süttisid esimesed tõrvikud.

E. Saki foto.

Mida on öelda külalisel Kaunasest

13.—15. oktoobrini viibisid Tartu linna ja rajooni noorsoofestivali pidustustel külalised Kaunasest ja Riiast. Alljärgnevalt toome ära meie toimetuse liikme vestluse meil külas viibinud Leedu rahvatantsuansambli kunstilise juhi sm. Motuza Kazys'iga.

Küsimus: Kas teie kollektiiv on vastuvõtuga rahul?

Vastus: Jah, väga rahul. Meid võeti vastu väga soojalt ja oleme tundnud hoolitsust kogu Tartus viibimise ajal.

Küsimus: Missuguse mulje jättis teile festivali avamine, Kindlasti oleks see võinud kujuneda võimsamaks, kaasahaaravamaks.

Vastus: Festivali avamine jättis meile sügava mulje, eriti skandeeritud tervitused külalistele. Et laul ei kõlanud täie võimsusega, on muidugi mõnevõrra õige, kuid selles oli süüdi külm ja niiske õhk. Rongkäik tõrvikutega on unustamatu.

Küsimus: Kuuldavasti on rahvakunst ja eriti rahvatants Leedus väga populaarne. Eesti publik hindab kõrgelt leedu temperamentset rahvatantsu, eriti humoristlikke tantse, nagu «Kuketants» ja «Vanainimeste tants». Kas teie ansambli programmis on ka «Kuketants»?

Vastus: «Kuketantsu» me kahjuks Tartus esitada ei saa, sest kaasa ei sõitnud üks meie paremaid tantsijaid.

Küsimus: Kas muidu kogu ansambel sõitis Tartusse?

Vastus: Ei, umbes kolm neljandikku kollektiivist.

Küsimus: Palun jutustage lühidalt oma ansambli ajaloost ja saavutustest.

Vastus: Meie klubi rahvatantsukollektiiv saab peatselt viie aastaseks. Selle perioodi jooksul on muidugi palju esinetud kodulinnas, sooritatud kontsertmatku jne. Viimaseks suuremaks saavutuseks oli esikoht Kaunase noorsoofestivalil septembris.

Suurelt kontserdilt

Meie vana ülikoolilinn on selle nädala jooksul tublisti noorenud. Lõbusad laulud, naer ja tants kostavad kõikjal.

Neil päevil on palju ilusat ja uut näinud vana ülikooli aula ja «Vanemuise» saal, eriti viimane. Toimus siin ju noorte pidupäevade tähtsam osa — suur festivalikontsert. Suundumegi hetkeks sinna.

On alles varane õhtutund, kuid «Vanemuise' poole on juba liikvel sadasid jalapaare. Mõned neist kiirustavad eriti, et siis pettunult seista sildi ees «Tänasele kontserdile kõik piletid müüdud».

Peagi on täitunud saal. Korraga kajab tugev ja mitte vaibuda tahtev aplaus. Ei, eesriie pole veel kerkinud, sinna ei vaatagi praegu keegi. Kõigi pilgud on suunatud uksele: sealt sisenevad meie peonädala järjekordsed külalised — Soome üliõpilaste delegatsioon.

Ja siis algab kontsert. Laval on meie üliõpilasmeeskoor. Võimsalt, nagu alati esineb ka täna see tubli koor R. Ritsingu juhtimisel. Kontserdiavajatele kuulub ka külaliste tänu ja pärast «Eestimaa» esitamist toovad neile kingituse külalised — neiud Moldaaviast.

Täna näeme laval mitmeid rahvusi. Osa neist on ehtsad, teisi näeme vaid mitmete rahvaste tantsudes, mida esitavad meie noored iseletegevuslased. Tantsud vaheldvad lauludega. Kontserdi esimesel poolel pakuvad oma külakosti ka Moldaavia esindajad. Nende esitatud laulupalad saavad sooja vastuvõtu osaliseks.

Kontserdi teine osa on aga märksa mitmekesisem. Selle avab TRÜ naiskoor. Väga südamlikult kõlavad nende esituses armsakssaanud laulud, nagu «Suveöö» ja «Õitse, kasva, ela».

Harva kõlab «Vanemuise» lavalt estraadimuusikat. Täna on siin aga Tartu Linna Kultuurimaja estraadiorkester, kes võetakse hästi vastu.

Õhtu teenituim aplaus kuulub aga festivalipeo noorimatele esinejatele — väikestele akrobaatidele vendadele Mikelsaartele. Nagu väikesed pallid, vetruvad nad laval, heites saltosid ja hundirattaid.

Palju on esinejaid, pikk on kava. Olles lauludes, tantsudes ja mängudes rännanud läbi palju rahvusi jõuame tagasi eestlaste juurde. Väiksel metsalagendikul on aset võtnud TRÜ rahvakunstiansambli rahvapilliorkester, lauljad ja tantsijad. Mis muud, kui kiikuma! Ja juba on poisid kiiku lennutamas. Tüdrukutele meeldib see ja poisid saavad kirjud sukapaelad «kingituseks kiigutajal'». Nii esitatakse H. Mikkeli seatud eesti rahvatants «Kiigemäng». Järgnevad lõbusad «Konnatants» ja «Näärisokk».

On juba südaöö, kontsert on lõppenud. Igaüks püüdis anda oma parima. Ja noortel ongi peamine hea tahe — see aitab palju korda saata, nii töös kui ka puhkehetkiks hea tuju loomisel.

Ü. TOOTSEN

KÜLALISED SOOMEST

15.—18. oktoobrini viibis Tartus Soome üliõpilaste delegatsioon.

15. oktoobri õhtul võeti Soome üliõpilased pidulikult vastu ülikooli peahoone ees. Pärast avatseremooniat oli külalistel vestlus TRÜ õppeprorektori sm. Sildmäega. Õhtul viibisid soomlased RT «Vanemuises», kus etendus E. Tammlaane «Raudne kodu».

Järgmisel päeval tutvusid Soome üliõpilased ülikooli peahoonega: külastasid klassikalise muinasteaduse muuseumi, vaatasid ülikooli kartsereid ja käisid eesti keele ja soome-ugri keelte kateedris. Samuti tutvuti Pearaamatukoguga ja õpperaamatukoguga.

Hiljem jagunesid külalised gruppidesse ja vastavalt spetsiaalsusele käisid teaduskondades. Juristid tutvusid Õigusteaduskonna töö ja õppeprogrammidega, tundsid suurt huvi mitmete seaduste vastu, küsitlesid prof. Kadarit menetluspraktika läbiviimise käigu suhtes jne.

Filoloogid tutvusid soome-ugri keelte kateedri erialaste materjalidega ja viibisid rootsi keele ringi koosolekul.

Tulevased Soome arstid külastasid vana ja uut anatoomikumi (viimases oli neil kohtumine TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilastega), viibisid Maarjamõisa kliinikute närvi- ja kirurgiaosakonnas jm.

Õhtul viibisid külalised RT «Vanemuises» suurel festivali kontserdil.

17. oktoobril külastasid Soome delegatsiooni liikmed ülikooli Kääriku spordibaasi, õhtul toimus kohtumisõhtu Tartu üliõpilaskonnaga TRÜ aulas.

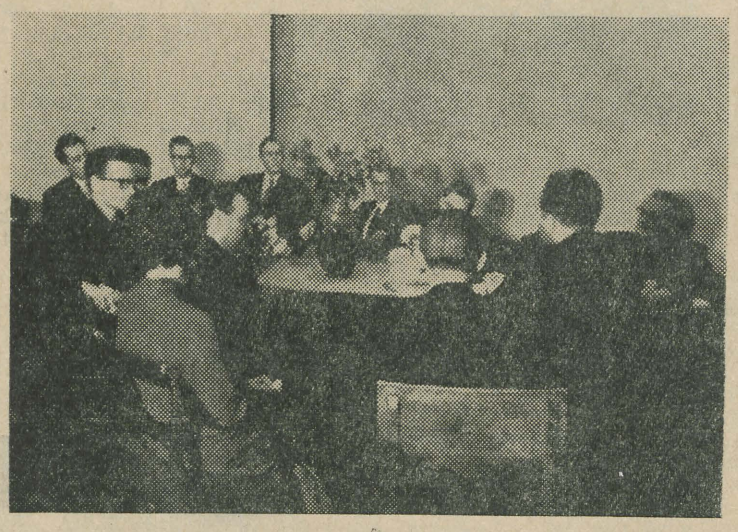

Piltidel: (ülal) Külaliste ootel. (All) Vastuvõtul sm. Sildmäe juures.
E. Saki fotod.

TRÜ AMETIÜHINGUORGANISATSIOONIS

Hästi valmistuda aruande- ja valimiskoosolekuiks

Parajasti toimuvad meil ametiühingurühmades aruande- ja valimiskoosolekud, seejärel teaduskondlikud ametiühingukonverentsid ja -koosolekud. Ametiühingu töö tõhustamise huvides on tähtis, et need koosolekud oleksid hästi ette valmistatud ning viidaks läbi organiseeritult.

On iseenesest mõistetav, et ametiühingurühma aruande ja valimiskoosolekute läbiviimisest võtab aktiivselt ning abistavalt osa ka rühma hooldav õppejõud.

Mõnedes teaduskondades (Matemaatika-Loodusteaduskond, Õigus-Majandusteaduskond) kulgeb töö ametiühingurühmades aktiivselt: viiakse läbi tootmisnõupidamisi, teostatakse mitmesuguseid huvitavaid üritusi, lühemaid ja pikemaid ekskursioone jne. Üks Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingurühm korraldas möödunud talvel isegi lühimatka Tallinna, et külastada teatrietendust «Estonias», millele järgnes hiljem selle etenduse arutlus.

Paraku peab ütlema, et mõnes teaduskonnas ei ole üksikud ametiühingurühma organisaatorid oma ülesandega hakkama saanud. Seda tuleb öelda üksikute ametiühingurühma organisaatorite kohta Arstiteaduskonnas (sealhulgas ka kehakultuuriosakonnas). Missugusest sisulisest kasvatustööst või kollektiivsete ürituste läbiviimisest võib olla juttu näit. Arstiteaduskonna III kursuse I ja III ametiühingurühmas (rühma organisaatorid Elbre ja Ivanova), kus isegi ametiühingu liikmemaks on tasumata jaanuarist (!) alates.

Sellise rühma liikmed ei saa muidugi pretendeerida, kui see peaks vajalikuks osutuma, ei ainelisele toetusele (TRÜ ametiühingukomitee on jaganud käesoleval aastal toetusteks üle 30.000 rbl.) ega ametiühingukomitee viisa saamisele profülaktooriumi-, sanatooriumi-, puhkekodu- või turismituusiku hankimisel, sest selliste rühmade üliõpilased on end sisuliselt ametiühingu liikmeskonnast välja lülitanud.

Ametiühingurühma organisaatori kohustused tuleb usaldada kõikjal eesrindlikumale ning tublimale seltsimehele rühmas. On ju ametiühingurühma organisaator üks õperühma juhtivast kolmikust, kelle tegevusest oleneb suurel määral rühma mentaliteet, õppedistsipliin, rühma hea maine. Üldse tuleks ametiühingurühmade tööd aktiviseerida, elavustada, muuta see sisukamaks.

On selgunud, et mõnes rühmas on liikmemaks tasutud, kuid margid on viimaste kuude eest liikmeraamatusse sisse kleepimata. Enne töö üleandmist oma järglasele tuleb rühma organisaatoritel dokumentatsioon korda seada: margid sisse kleepida ja ka kustutada, nagu see on nõutav.

Sotsialistliku ühiskonna täisväärtuslik liige on see, kes täidab kohusetruult nii suuri kui väikesi kohustusi ühiskonna vastu. Selles seisneb üks kommunistliku kasvatuse põhimõtteid. Ametiühingu aruande- ja valimiskoosolekul tuleb läbi arutada, kuidas on rühmakollektiivis teostatud kommunistlikku kasvatust, missuguseid puudujääke ning ebakohti on esinenud ja kuidas tööd edaspidi parandada.

K. ABEN,
TRÜ ametiühingukomitee organisatsioonilis-massilise töö komisjoni esimees.

Valmistume

Kui õhtuti mööduda peahoone 49. auditooriumi uksest, siis sunnivad sealt kostuvad laulu- ja mänguhelid paratamatult seisma jääma ja pisut kuulatama. Ning kui uks praotada ja sisse piiluda, võib näha, et peale lauljate ja orkestri on tegevuses ka tantsijad, kes parajasti teevad «kiigemängu» rütmilisi liigutusi. Pole raske ära arvata, et see on meie ülikooli rahvakunstiansambel, kollektiiv, kes üsna lühikese ajaga on saanud ülevabariigilise tunnustuse. Kuidas see siis juhtus, et meie rahvakunstiansambel kutsuti osa võtma detsembris toimuvast eesti kirjanduse ja kunsti dekaadist Moskvas? Selle küsimuse esitavad kindlasti paljud, ennekõike aga need, kes alguses vaatasid asjale iroonilise muigega, et on va tühikarglejad ja pastlakultuuri kummardajad, mis neist siin ülikoolis muud ikka kasu on, kui hoiavad ainult klubi ruume kinni.

Aga pärast esimest kontserti 1954. a. kevadel Hariduse t. kultuurihoones muutus hoiak teistsuguseks. Öeldi, et polnud väga vigagi, võib teinekordki veel taolisele kontserdile minna. Ja mindigi. Teisel kontserdil Kalevi t. kultuurimajas oli inimesi juba märksa rohkem. Meeldis see, et kava oli tuudne ja seotud. Rahvatantsud põimusid rahvalaulude, -kommete ja -naljadega, kõlasid põispillide, viiulite ja kannelde mahedad helid. See kontsert näitas, et tasub edasi töötada, tasub viljelda ansamblivormi, ning rahvakunstiansambli «memm», nagu teda hüütakse, Helju Mikkel, asus veelgi suurema innuga looma uut repertuaari. Neljapaarilisest rahvatantsurühmast kasvas kaheteistpaariline, lauljaid võeti samuti kümmekond juurde, orkestri juhataja Elmar Luhats RT «Vanemuisest» tegi rea uusi pille, ja töö algas.

Huvi ansambli vastu kasvas. Kui Ullo Toomi korra Tallinnast ansamblit vaatama sõitis, ütles temagi, et üritus on tänuväärne. See innustas veelgi. Pidevalt tehti proove ja kontserte ning need ei

dekaadiks

jäänud tulemusteta: vabariiklikul kunstilise isetegevuse ülevaatusel loeti ansambel dekaadi kandidaatide hulka. Nüüd hakkas tulema pidevalt ülevaatusi, komisjone ja ajalehereportereid. Vahepeal sai ansambel ka kutse sõita esinema Riiga ja nii kasvas tilkhaaval kunstimeisterlikkus. Käesoleval suvel aga toimus rahvatantsijaile päris laager — kuus tundi tantsimist päevas. Vilunud pedagoogide juhtimisel õpiti siin nii klassikalist kui ka karaktertantsu. Samuti said viimase lihvi «Näärisokk», «Konnatants», «Kiigemäng», «Tuljak» ja «Heinal». Septembri teisel poolel käis ansambel ka Kaunase esimesel noorsoofestivalil ja peatselt pärast Kaunasest saabumist toimus viimane dekaadieelne ülevaatus,

Nüüd on siis järgmiseks suureks ülesandeks dekaadil esineda hästi.

Peab ütlema, et ikkagi on veel raskusi, nimelt pole ansamblil ruumi, kuhu paigutada pille, rahvarõivaid, mälestusesemeid ja muid taolisi asju. Üht-teist küll vahepeal lubati, kuid seni pole veel lubadusest kaugemale jõutud.

R. REILJAN

Osakondade komsomoliorganisatsioonide koosolekuilt

Eesti filoloogide koosolekul tõsteti järjekordselt üles vormimütside küsimus ning avaldati soovi, et ülikooli komsomolikomitee mitte ainult ei vestleks selle küsimuse ümber ega taotleks põhimõttelist nõusolekut, vaid tegeleks selles küsimuses ka praktiliste sammudega. Möödunud õppeaasta lõpul toimunud komsomoliaktiivi otsus peaks komiteed selleks kohustama.

Samuti märgiti sellel koosolekul ka komsomoliorganisatsiooni «vaikimist» sellises olulises küsimuses, kui õppetöö koormuse vähendamine.

*

«Meilt nõutakse igalpool viisakust ja korrektset käitumist,» kurtsid farmaatsiaosakonna komsomolikoosolekul Kingissepa tänava võimla peal elutsevad naisüliõpilased, «kui me aga tuleme õhtul koju mõnelt ühisürituselt, siis ei pääse me ühiselamusse mujalt, kui läbi garaaži õue, seal aga kohtuleb valvur meid nagu viimaseid kurjategijaid ja moraalselt langenuid.» Kommentaarid on küll liigsed, aga näib, et TRÜ majandusosakond ja valveülem ei ole kuulnud sellest, et nii komsomolikoosolekud kui üliõpilasballid ja teatrietendused lõpevad sageli pärast kella kümmet.

*

Ajaloo-osakonna kommunistlikud noored kavatsevad käesoleva õppeaasta jooksul elustada osakonna spordielu. Sel eesmärgil kavatsevad nad geograafide eeskujul korraldada osakonna spordipäeva hõlmavate talispordiüritustega.

Ühena esimestest hakkas möödunud aastal praegune ajaloolaste III kursus välja andma käsikirjalist laualehte, mida kursuse kollektiiv tabava huumori ja mitmekesise sisu pärast kõrgelt hindab.

Ajaloolaste koosolekul kritiseeriti ka kursusetööde temaatika andmise korda vanematel kursustel — nimelt sellepärast, et kursusetööde määramisel üliõpilase enda huvide ja arvamustega väga vähe arvestatakse. Samuti ei ole võimalik IV kursusel töötada ENSV ajaloo probleemide kallal, mistõttu ENSV ajalugu käsitlevad diplomitööd peavad praktiliselt valmima ühe semestriga.

Palju tänu sooja vastuvõtu eest!

Igas uues kohas on algul võõras ja harjumatu. Nii ka ülikoolis. Esialgu oli kõige tähtsam töö vaadata, et ükski olulisem sõna kõrvadest mööda ei libiseks ja et koridoris teistele jalgu ei jääks.

Sellepärast oli väga meeldivaks üllatuseks kohtumisõhtu V kursuse eesti filoloogide ja eesti keele ringiga, mis toimus pühapäeval, 7. oktoobril. See oli tõepoolest seltsimehelik käepigistus — tere tulemast! Õhtu oli lõbus, kuulsime palju kasulikku, jälgisime huviga vanemate seltsimeeste sõravõtte ja ettekandeid ning lõpuks tantsisime. Aeg möödus kiiresti, lahkusime värskete tuttavate ja sõpradena. Tundsime, et meie noor, kolhoosis kujunenud kollektiiv pole teistest isoleeritud, et meid pole jäetud abistava käe ja lahke sõnata.

Loodame, et ka meie kursus on kunagi nii kollektiivne ja lõbus, võibolla on meilgi varsti oma mallesed, luurid ja lindströmid.

Esimese kursuse eesti filoloogid

Kehakultuur ja sport

SELGUSID TRÜ 1956. a. MEISTRID KERGEJÕUSTIKUS

6., 10. ja 11. oktoobril viidi läbi TRÜ 1956. a. esivõistlused kergejõustikus. Võistlustele avaldasid mõju tujukad sügisilmad. See aga ei tohiks olla põhjuseks Arsti- ja Õigusteaduskonna kehakultuurikollektiivi nõrgale organiseerimisele võistlustest osavõtuks. Nimelt ei jäänud Arstiteaduskond kuuendale kohale mitte nõrkade tulemuste, vaid osavõtu vähesuse tõttu. Õigusteaduskond kogus ainult 15 punkti, mis on peaaegu 0 võrreldes 25 kavas olnud alaga ja esikoha 3220,5 punktiga.

Meistriks tulid järgmised üliõpilased: a) naiste aladel 100 m jooksus V. Hiire ajaga 13,4 sek. (kehakultuuriosak.), 400 ja 800 m jooksus E. Kruus (vastavalt 62,0 sek. ja 2 min. 31,3 sek.), 80 m tõkkejooksus, kaugus- ja kõrgushüppes V. Maremäe (tulemused vastavalt 11,6 sek., 5,40 m, 1,42 m) (mõlemad Mat.-Loodusteaduskonnast), kuulitõukes (11,60 m) Tiiu Tarik, kettaheites (33,20 m) V. Kõva (KKO), odaviskes (33.78 m) I. Palm Mat.-Loodusteaduskonnast. 4×100 m teatejooksu võitis Mat.-Loodusteaduskond — aeg 52,8 sek.; b) meeste aladel 100 m jooksus (11,0 sek.) U. Kiiroja (KKO), 400 m jooksus (53,3 sek.) V. Laager Mat.-Loodusteaduskonnast, 800 m ja 3000 m jooksus H. Mäesalu (tulemused vastavalt 2.02,1 ja 9.19,8), 110 m tõkkejooksus E. Proos (16,3 sek.), 3 km käimises U. Kangur (13.48,6), kaugushüppes P. Kaseoja (6,41 m), kõrgushüppes I. Kivi (1,65 m), teivashüppes J. Jürgenstein (3,40 m), kolmikhüppes T. Sõlg (13,98 m), kuulitõukes ja kettaheites K. Metsur (vastavalt 14,51 ja 47,04 m), odaviskes M. Paama (61,62 m) (kõik KKO-st), vasaraheites R. Zupping (53,30 m) Arstiteaduskonnast. 4×100 m teatejooksu võitis KKO I võistkond ajaga 46,8 sek.

Üldjärjestus: 1) KKO I võistkond 3220,5 p., 2) Mat.-Loodusteaduskond 2379, p., 3) KKO II võistkond 1469,5 p., 4) Ajaloo-Keeleteaduskond 943 p., 5) Majandusteaduskond 529,5 p., 6) Arstiteaduskond 360,5 p. ja 7) Õigusteaduskond 15 p.

ENSV ÜLIÕPILASTE MATSKOHTUMISELT

13. oktoobril rivistusid TRÜ üliõpilased koos EPA, Tallinna Pedagoogilise Instituudi, Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilaste ja Kommunaalehitustehnikumi õpilastega ENSV kõrgemate õppeasutuste spordiklubide vahelise traditsioonilise kergejõustiku matskohtumise avadefileeks.

Võistluste käigus näidati real aladel väga häid tagajärgi. Nii võitis TRÜ üliõpilane K. Metsur kettaheite uue NSVL noorterekordiga 48,47 m, mis on parem teisele kohale tulnud A. Tamsare tagajärjest enam kui 11 meetrit. 110 m tõkkejooksus omandasid kaksikvõidu TRÜ klubikaaslased U. Kiiroja ja V. Laager võrdse ajaga 15,4 sek. Naiste 110 m tõkkejooksu võitis V. Maremäe 11,7 sek. 100 ja 200 m jooksus naistele oli võidukas L. Kepp vastavalt aegadega 12,3 ja 25,7 sek. Kõrgushüppe meestele võitis T. Sõlg tulemusega 1,70 m. Sama tagajärje saavutas ka R. Ellermaa (TPI). Kuulitõuke naistele võitis T. Tarik (12,62 m). 400 m jooksus nii meestele kui ka naistele kuulus esikoht EPA kergejõustiklastele Eino Ojastule (51,0 sek.) ja Lehte Tapverile (61,3 sek.). 100 m jooksus meestele võitis napilt U. Kiiroja (11,0 sek.) U. Heinlo ees, kelle tagajärjeks märgiti sama aeg. Kettaheites naistele kuulus kaks esimest kohta TPI-le ja nimelt V. Prundmanile (36,48 m) ja A. Väinastele (36,08 m). 800 m jooksus kuulus 2 ja 1500 m jooksus 3 esimest kohta EPA kergejõustiklastele. 1500 m jooksus oli H. Pärnakivi tulemuseks 4.13,0 ja 800 m jooksus L. Pettai tulemuseks 2.02,6. H. Pärnakivi võitis ka 5000 m jooksu ajaga 15.55,0.

Naiste kaugushüppe võitis selle ala rekordiomanik V. Maremäe tagajärjega 5,38 m. Odaviskes meestele kaotas TRÜ üliõpilane M. Paama esimeseks tulnud J. Põldsamile (EPA) ainult 27 sentimeetriga, saavutades II koha tulemusega 61,79 m. K. Metsur (TRÜ) võitis kettaheitele lisaks ka veel kuulitõuke, kus tal märgiti tagajärjeks 14,68.

Meeste 200 m jooksus oli võidukas H. Heinlo (22,2 sek).

Nõrgaks jäid tagajärjed naiste kõrgushüppes, kus H. Lillinurm (TPI) hüppas 1,40 m ja naiste 800 m jooksus mille ajaga 2.33,7 võitis TPI esindaja T. Lepik. Teivashüppes oli parim J. Jürgenstein (3,60 m). Odaviskes kaotas H. Pakosta (EPA) TPI värskele üliõpilasele P. Näksile, kelle lõpptulemuseks oli 39,32 m.

Kaugushüppes kuulus kolm esimest kohta TRÜ üliõpilastele, esimeseks tuli H. Tiik tulemusega 6,75 m.

4×100 m teatejooksus olid teistest kindlalt paremad TRÜ naiskond ja meeskond tagajärjega vastavalt 50,4 ja 44,2.

Teise võistluspäeva lõpuks omandas matskohtumisel esimese koha 34 647 punktiga ja rändkarika TRÜ võistkond, jättes teiseks EPA võistkonna 31 380 punktiga ja kolmandaks TPI võistkonna 26 594 punktiga.

H. Unger

Toimetaja R. AULING

MB 08111 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3454

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (311) Reedel, 26. oktoobril 1956. a. IX aastakäik

Ülesanded kohustavad

Praegu toimuvad ülikooli teaduskondade ja allasutuste parteiorganisatsioonides aruande- ja valimiskoosolekud, kus kommunistid üksikasjaliselt analüüsivad tehtud tööd ning koos saavutustega märgivad ära ka need kitsaskohad ja puudused, mille likvideerimisele peab olema koondatud meie edasine tähelepanu, selleks et kindlustada NLK Partei XX kongressi poolt püstitatud suurte ülesannete täitmist. Mitmed seni toimunud koosolekud on kulgenud tõsise parteilise printsipiaalsuse ning kriitika ja enesekriitika õhkkonnas, kus kommunistid on osutanud tõsist abi parteitöö ja parteilise juhtimise edasiseks tõhustamiseks. Seepärast võib loota, et aruande- ja valimiskoosolekuil väljaselgitatud puuduste ja vigade kõrvaldamisega õppe- ja kasvatus- ning teadusliku töö parteilisel juhtimisel loome alanud õppeaastal kindla aluse kõigi meie ees seisvate ülesannete edukaks täitmiseks. Seepärast on tarvis, et ka nendes parteiorganisatsioonides, kus koosolekuid ei ole veel toimunud, nagu ka üleülikoolilises parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul, mis toimub 30. oktoobril s. a., kõik hästi ette valmistuksid, et ka omalt poolt igati kaasa aidata parteitöö ja parteilise juhtimistöö edasisele parandamisele.

Ei ole kahtlust, et ülikooli parteiorganisatsioon on aruandeperioodil saavutanud nii mõndagi hinnatavat. Tegeldes sügavamalt ja ulatuslikumalt õppe- ja kasvatustöö küsimustega on saavutatud mõningat edu nii õppetöö taseme tõstmisel kui ka üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel. Samuti võime märkida nii mõndagi positiivset ka teadusliku töö süvendamise ning selle praktikale lähendamise osas. Kuid see kõik ei anna veel kaugeltki põhjust rahuloluks ega tähenda seda, et meie töös ei esineks veel küllaltki tõsiseid puudusi.

Iga kommunisti ja kogu parteiorganisatsiooni töö tulipunktis peaks iseenesest mõistetavalt olema eelkõige just õppe- ja kasvatustöö küsimused — oma eriala sügavalt tundvate ja kindla nõukoguliku maailmavaatega nõukogude spetsialistide ettevalmistamine ja kujundamine. Kuid nagu selgus ka äsja toimunud ülikooli komsomolikonverentsil, ei ole olukord selles osas kaugeltki veel rahuldav. Paljud kommunistid seisavad eemal igapäevasest tööst noortega, tegelevad kasvatustöö küsimustega vähe ja pealiskaudselt ega osuta sellele tähtsale töölõigule vajalikku tähelepanu. See on eeskätt maksev just ühiskonnateaduste kateedrite õppejõudude kohta. Ilmekalt avaldus selline väär ja ükskõikne suhtumine noortesse kas või juba selleski, et näiteks kommunistlike noorte konverentsist ei võtnud peale Õigusteaduskonna parteibüroo sekretäri sm. Ananjeva osa mitte ühegi parteiorganisatsiooni sekretärid ega kommunistid.

Et mitmed parteiorganisatsioonid ja paljud kommunistid ei tunne veel vajalikku huvi õppetöö korraldamise ja selle pideva parandamise vajaduse vastu, nähtub ka nende vähesest osavõtust õppeprogrammide ümbertöötamisest ja mitmetest teistestki üritustest, mis teenivad õppetöö parandamise eesmärki.

Kui teadusliku töö osas on meie kollektiiv viimasel ajal nii mõndagi saavutanud, siis on teatavat osa selles etendanud ka parteiorganisatsiooni ning kommunistide varemast tõsisem suhtumine selle tähtsa töölõigu parteilisse juhtimisse ja suunamisse. Kuid oleks väär mitte näha ka siin neid vigu ja puudusi, mille kõrvaldamine edasise edu huvides on vajalik juba eos. Kõigepealt tuleks märkida just mitmete kommunistide (Kliiman, Perk) juures mõnevõrra juurdunud ebaprintsipiaalset suhtumist teaduslikusse (ka üliõpilaste) töösse, mille jätkumine on parteilisest seisukohast täiesti lubamatu.

Selliste puuduste esinemine on tingitud eeskätt asjaolust, et mitmed parteiorganisatsioonid ei kasvata kommuniste veel vajaliku parteilise printsipiaalsuse süvendamise vaimus ning ei mõista alati julgelt ja otsustavalt hukka väärnähtusi, mis esinevad üksikute kommunistide töös ja suhtumises küsimustesse. See on ka põhjuseks, miks mõnede kommunistide juures on leidnud pinda parteiliselt seisukohalt väär ja kahjulik väikekodanlik-intelligentslik suhtumine parteitöösse, oma vigade ja puuduste mittetunnustamine, kriitikakartus (Seppo, Kliiman) ja teised taolised nähtused, mis ei ole kooskõlas parteiliikme väärikusega ja on täiesti hukkamõistetavad.

Ei ole kahtlust, et kõigi nimetatud ja paljude teiste siin nimetamata puuduste esinemine on kahandanud meie parteiorganisatsiooni töösaavutusi. Vigade julge ja printsipiaalne esiletoomine edasise töö parandamise huvides, abinõude ja teede äranäitamine nende likvideerimiseks ja edasiseks vältimiseks, ülesande püstitamine nii õppe-, kasvatus- ja teaduslikus töös kui ka siseorganisatsioonilise töö edasiseks parandamiseks on ülesanne, mille täitmisele olgu koondatud iga kommunisti tähelepanu senisele parteilisele tööle hinnangu andmisel ning edasise töö suunamisel.

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 30. oktoobril 1956. a. algusega kell 18 toimub TRÜ aulas partei aruande- ja valimiskoosolek.

Päevakorras:

1. Büroo aruanne.
2. Büroo uue koosseisu valimised.
3. Delegaatide valimine linna XII parteikonverentsile.

TRÜ parteibüroo

LÜHISATIIRI VÕISTLUS

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus kuulutab välja lühisatiiri võistluse, mille eesmärgiks on uute autorite väljaselgitamine TRÜ kollektiivist ja huvi äratamine lühisatiiri vormi vastu.

Võistlustingimused on järgmised:

1. Võistlustest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed.
2. Võistlustööd võivad olla esitatud niihästi proosas kui ka värsivormis maksimaalse pikkusega 3 masinkirja lehekülge.
3. Tööde temaatika peab kajastama ülikooli igapäevase elu probleeme.
4. Tööde laekumise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1957. Töid avaldatakse pidevalt vastavalt nende laekumisele. Tööde arv ühelt autorilt ei ole piiratud. Töid avaldatakse autori märgusõna all.
5. Võistlustöö palutakse varustada märgusõnaga ja lisada autori nimi ja töökoht (kursus) sama märgusõnaga varustatud kinnises ümbrikus. Auhindamata jäänud võistlustööde autoriümbrikud hävitatakse avamata.
6. Parimaid töid auhindab selleks moodustatud žürii.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

ÜTÜ Tehti kokkuvõtteid

22. oktoobril k. a. toimus ÜTÜ V aruande- ja valimiskonverents, mille päevakorras oli aruanne eelmise aasta tööst ÜTÜ nõukogu eelmiselt esimehelt sm. Rajaveelt, sm. Jõksi ettekanne muljetest rahvusvaheliselt arstiteaduse üliõpilaste konverentsilt Leningradis ja uue ÜTÜ nõukogu valimised.

Konverentsil märgiti ära möödunud aasta saavutused ja puudused ning anti suund edaspidiseks tööks.

Konverentsi otsuse kohaselt tunnistati ÜTÜ möödunud aasta töö heaks. Mida siis tehti ära, et võidi anda tööle selline hinnang? ÜTÜ liikmete arv ulatub pooleteise tuhandeni. Nende poolt valmis 382 teaduslikku tööd ja paarsada referaati ning populaarteaduslikku ettekannet. Üle saja teadusliku töö kanti ette aprillis toimunud ÜTÜ X teaduslikul konverentsil, 60 tööd esitati üliõpilaste teaduslike tööde võistlusele. On välja antud 2 üliõpilaste teaduslike tööde kogumikku. Hoogustunud on populaarteaduslik ja šeflustöö, eriti Ajaloo-Keele- ja Arstiteaduskonnas. Hea algatus on populaarteadusliku seinalehe «Pilk maailma» väljaandmine, teadusliku töö osas saavutati kontakt ka EPA-ga.

Kõigi nende saavutuste kõrval on ÜTÜ töös väga palju puudujääke ja vigu, mille kõrvaldamiseks tehti väärtuslikke ettepanekuid. Kuigi ÜTÜ X teaduslikku konverentsi peetakse üldiselt õnnestunuks, esines ka siin puudusi. Kõigepealt oli viga selles, et tööd ei valminud õigeaegselt ja seetõttu ei saadud teostada valikut, töödeks esitati need, mis õigeaegselt valmisid. Soovida jättis mõnede konverentsiistungite kvaliteet, näiteks Ajaloo-Keeleteaduskonnas.

Seoses konverentsitöö arutamisega kerkis üles küsimus ka konverentsi külaliste vastuvõtust ja selle finantseerimisest. Et praegu selleks mingeid summasid ette nähtud ei ole, tehti ettepanek sellise fondi saamiseks määrata ÜTÜ liikmemaks. Loomulikult peaks see aga olema nii väike, et selle tasumisel ei tekiks üliõpilastel raskusi. Konverentsi ja teiste üliõpilaste teaduslike tööde trükkimise hõlbustamiseks tehti ettepanek asutada mingi organ, milles tehtaks ära kõik teaduslike töödega seotud masinkirjatööd.

Seoses ringide töö arutamisega kerkis üles küsimus marksismi-leninismi aluste ja poliitilise ökonoomia ringide juhendamisest teiste, aine käsitluselt lähedaste ringide poolt. Kritiseeriti ka ÜTÜ nõukogu ja osakonnanõukogude formaalsust, sest nad hindavad ringide tööd ainult temaatilise plaani täitmise järgi, mitte aga sisulise töö järgi.

Huvitav oli sm. Jõksi ettekanne, milles ta valgustas üliõpilaste teaduslike ühingute tööd teistes maades, nende ühingute struktuuri ja nõudeid üliõpilaste teaduslikele töödele.

Konverentsil valiti uus ÜTÜ nõukogu 14-liikmelises koosseisus.

H. VENTSEL

Kiri rajoonist

Põlva Rajooni TSN Täitevkomiteelt saabus neil päevil ülikoolile järgmisesisuline kiri:

«Tartu Riikliku Ülikooli 225 üliõpilast töötasid ajavahemikul 3. septembrist kuni 29. septembrini 1956. a. Põlva rajooni Hans Valli nimelises, Kalju, Johannes Lauristini nimelises, Akadeemik Lõssenko nimelises, Aurora, Matrossovi-nimelises, Tammsaare-nimelises, Võidu, Ühenduse, Karl Marxi nimelises, Stalini-nimelises ja EK(b)P VI Kongressi nimelises kolhoosis viljasaagi koristamistöödel. Kõik üliõpilased näitasid oma tööga üles suurt aktiivsust ja täitsid kolhooside juhatuste poolt antud töölesandeid ausalt ning eeskujulikult.

Põlva rajooni TSN Täitevkomitee ja kolhooside juhatused avaldavad siirast tänu ülikooli kollektiivile selle suure abi eest, mida osutasid teie üliõpilased Põlva rajooni kolhoosidele sügiseste põllumajanduslike tööde läbiviimisel. Ja soovime kogu ülikooli kollektiivile palju energiat ja head tahet väga teadlike, töötahteliste ning energiliste kommunismiehitajate kasvatamisel.»

A. PEDAJAS,
Põlva Rajooni TSN Täitevkomitee esimees

TRÜ võõrkeelte kateedri ülesannetest

NLKP XX kongressi direktiividest tõsteti esile muuseas ka võõrkeelte oskuse tähtsust. Seoses sellega võetakse kesk- ja vabariiklikus ajakirjanduses pidevalt sõna võõrkeelte omandamise kohta, räägitakse selle õpetamise parandamise vajadusest kesk- ja kõrgemates õppeasutustes.

Tekkinud olukord esitab suuri ülesandeid TRÜ võõrkeelte kateedrile.

Sel aastal võeti vastu 15 üliõpilast inglise keele osakonda (kõik medaliga) ja 10 saksa keele osakonda. 13 neist on kommunistlikud noored.

Lisaks neile õpivad kaugõppe teel I kursusel 18 üliõpilast inglise keelt, 6 üliõpilast saksa keelt.

Vastuvõtueksamid ja kolm esimest nädalat meie uute üliõpilastega näitasid, et kuigi vastava võõrkeele oskus on neil nõrgem kui meie kateedri endistel kasvandikel, oleme siiski kindlad, et nad viie aasta jooksul täidavad esinevad lüngad ja omandavad võõrkeelte spetsialistidele vajalikud oskused ja teadmised. Selle tagatiseks on:

1. Üliõpilaste koosseis. Juba esimene vestlus nendega näitas, et meil on tegemist töötahtelise ning võimelise ja elurõõmsa kollektiiviga. See esimene mulje sai kinnituse meie üliõpilaste neljanädalases töös kolhoosis. Oma esimese tuleproovi tegid nad läbi auga ja tulid tagasi õppetööle järgmise atestatsiooniga:

«Tööle suunatud üliõpilaste käitumine oli laitmatu, mistõttu nad saavutasid Oonurme külanõukogu elanike lugupidamise. Üliõpilaste suhtumine töösse andis kohalikele kolhoosnikutele elavat eeskuju sotsialistlikust suhtumisest töösse. Üliõpilased võtsid aktiivselt osa kohaliku raamatukogu ja kolhoosi seinalehtede väljaandmisest, samuti korraldasid nad huvitava kirjandusõhtu.

Oonurme külanõukogu istungjärgul otsustati kolhoosides töötanud üliõpilased kanda külanõukogu autahvlile ja avaldada kiitust.»

Kaks nädalat õppetööd nendega lubab loota, et Oonurme külanõukogu poolt esiletõstetud kateedri kasvandike aus, sotsialistlik suhtumine töösse ei rauge õppetöös.

2. Uued õppeplaamid, milledes on võrreldes endistega tunduvalt suurendatud võõrkeelte praktiliste keeletundide arvu, garanteerivad omalt poolt võõrkeelte põhjaliku omandamise.

Võõrkeelte õpetamise kõrval on võõrkeelte kateedri ülesandeks õpetada võõrkeeli üldainena kõikides teaduskondades (seni olid need obligatoorsed ainult Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilastele).

Töö käigus ilmnes, et on isegi selliseid üliõpilasi (meditsiiniliste keskkoolide ja tehnikumide lõpetanud), kes ei ole üldse õppinud võõrkeeli või tunnevad neid äärmiselt nõrgalt.

Teiselt poolt on hulk üliõpilasi (eriti Ajaloo-Keele- ja Matemaatika-Loodusteaduskonnas), kes oma õpingute vältel on aru saanud, et ei piisa ühe võõrkeele tundmisest ja nad õpivad lisaks obligatoorsele võõrkeelele, millega nad tulid keskkoolist ülikooli, kaht, mõned isegi kolme-nelja võõrkeelt.

Võõrkeelte kateedris töötab 146 obligatoorse rühma kõrval 26 fakultatiivset võõrkeelte rühma. Soovijaid on veel rohkem, kuid esialgselt on uute rühmade avamine seisma pandud, sest on raskusi õppejõudude, ruumide ja õppematerjali leidmisega.

Võõrkeelte kateedri koosseisulised õppejõud ei suuda rahuldada kõikide võõrkeelte entusiastide õppimishimu, kuigi möödunud aastaga võrreldes on kateedri koosseis suurenenud 6 üksuse võrra. Kateeder on võitnud, rakendades tööle selliseid kogenud spetsialiste ja pedagooge, nagu J. Silvet, A. Hone, A. Habermann, P. Nurmekund ja edukalt seni tunnitasu alusel töötanud endisi kateedri kasvandikke L. Võsamäe, G. Kiviväli, S. Mauring. Kuid kateedril tuli kutsuda juurde veel 8 tunnitasu alusel töötavat õppejõudu (sm-d A. Jõgi, K. Roonurm, S. Kirotar, N. Kaplinski, S. Kiho, N. Toots, G. Lipkind, O. Ojamaa).

Et kindlustada normaalset kateedri töö kulgu, on tuleval aastal vaja suurendada kateedri alalist koosseisu, sest kateedri jooksva õppemetoodilise töö kõrval on pakilisemaks ülesandeks õpikute, erialase lektüüri ja sõnaraamatute koostamine. Õppematerjalide puudus annab ennast praegu valusalt tunda.

K. KANN,
TRÜ võõrkeelte kateedri juhataja

TÖÖTADA EELOLEVAL ÕPPEAASTAL EDUKAMALT

Neil päevil toimus Majandusteaduskonna parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Aruandega parteiorganisatsiooni tööst esines sm. Köörna.

Sõnavõtjad märkisid ära rea puudusi parteiorganisatsiooni töös. Sm. Sauks peatus oma sõnavõtus teaduskonna kahe kateedri, kaubandusökonoomika kateedri ja poliitilise ökonoomia kateedri töö puudustel. Teaduslikku tööd pidurdab neis kateedreis asjaolu, et kaubandusökonoomika kateedri õppejõudude teoreetilised teadmised, eriti poliitilise ökonoomia alal on pinnapealsed. Poliitilise ökonoomia kateedri õppejõud tunnevad aga puudulikult konkreetset ökonoomikat. Selle vea parandamiseks otsustati organiseerida Majandusteaduskonna õppejõududele eraldi filosoofilised seminarid, kus leiaksid käsitlemist nii poliitilise ökonoomia kui ka konkreetse ökonoomika küsimused.

Sm-d Kaaramaa ja Rekker rõhutasid tiheda sideme loomise vajadust kolhoosidega ja Tartu käitistega. Rida kolhoose on palunud abi toodangu omahinna arvutamisel ja uue põhikirja väljatöötamisel. Samuti tuleks tundma õppida Tartu käitiste töötingimusi ja neid kateedris analüüsida, see tooks otsest praktilist kasu.

Koosolekul räägiti veel teaduskonna komsomoliorganisatsiooni ebarahuldavast tööst, sellest, et kommunistid on teaduskonna komsomolitööst kõrvale jäänud.

Majandusteaduskonna organisatsiooni sekretäriks valiti sm. Köörna ja asetäitjaks sm. Paglant.

H. Limberg

Mõningaid mõtteid delegaatidelt

Ülikoolis tuleks luua elavate keelte praktiseerimise ringid meie üliõpilaste praktilise keeleoskuse arendamiseks.

*

ÜTÜ peab organiseerima üliõpilaste tööd kultuurimälestusmärkide (Tartusse maetud kultuuritegelaste hauad jms.) väljaselgitamise ja kaitse osas.

*

Teadusliku tööga tegelevate noorte kaasatõmbamiseks I noorsoofestivali üritustesse tuleks korraldada vabariiklik üliõpilaste teaduslike tööde konkurss.

*

Oluliseks teguriks üliõpilaste teadusliku töö intensiivistamisel oleks loengute koormuse vähendamine. Seda võiks alustada näiteks ohutustehnika kursuse kaotamisest.

*

Pole mõeldav teaduslik töö ilma hea materiaalse baasita. Tuleb leida teed üliõpilaste teadusliku töö finantseerimiseks ja kateedrite ning laboratooriumide varustamiseks ajakohase sisseseadega.

*

Et mõningad ÜTÜ X konverentsi istungid jäid formaalseks selletõttu, et kuulajad ei tundnud töös esitatud materjali, oleks soovitav koos konverentsiteatmikuga trükkida ära teesid, mis sisaldaksid autori peamised mõtted.

*

Oleks vaja luua üleliiduline üliõpilaste teaduslikku tööd koordineeriv organ.

TRÜ komsomoliorganisatsiooni V konverentsilt

20. ja 21. oktoobril toimus aulas TRÜ komsomoliorganisatsiooni V konverents, mille 349 delegaati esindasid meie ülikooli 1731-liikmelist kommunistlike noorte peret. Aruandeperioodil tehtud tööst andis aru ülikooli komsomolikomitee sekretär O. Kuuli.

Konverentsi delegaadid analüüsisid oma sõnavõttudes põhjalikult ülestõstetud küsimusi ja tegid palju ettepanekuid ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö edasiseks parandamiseks.

Konverents valis ELKNÜ TRÜ komitee uue koosseisu.

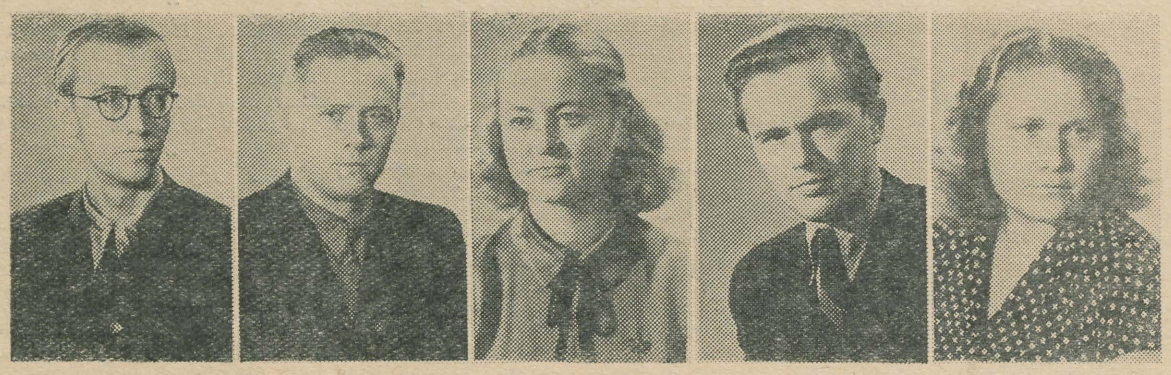

Konverentsil otsustati

I. Tunnistada ELKNÜ TRÜ komitee töö aruandeperioodil rahuldavaks.

II. Võtta vastu ELKNÜ TRÜ komitee perspektiivplaan:

1. Teha rektoraadile ja parteibüroole ettepanek asuda läbi viima loengute kuulamise vabatahtlikkuse printsiipi alates III kursusest nende üliõpilaste suhtes, kes õpivad vähemalt hinnetele «hea» ja «väga hea».

2. Organiseerida vene osakondade üliõpilastele fakultatiivseid loenguid Eesti ajaloo ja kultuuri alalt.

3. Poliitinformatsioonide kvaliteedi tõstmiseks taotleda poliitinformaatorite määramist ainult I ja II kursusele, kuna teistel kursustel jääks see komsomoligruppide ülesandeks. Poliitinformatsioonidel arutada rohkem praktilise elu aktuaalseid küsimusi, milleks kutsuda üksikute teemade arutamisel väljastpoolt spetsialiste.

4. Läbi viia konverents teemal «Meie üliõpilase väärikusest», seejuures arutluskoosolekud gruppides ja osakondades läbi viia sügissemestri jooksul ja üleülikooliline konverents kevadsemestri algul.

5. Välja töötada ürituste kompleksid õppeaasta alguse ja lõpu ning ülikooli aastapäeva tähistamiseks, samuti Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva ja 1. mai tähistamiseks, arvestades, et need kujuneksid hiljem traditsioonideks.

6. Üliõpilasehituste alal lugeda esmajärguliseks ülesandeks üliõpilasühiselamu püstitamine üliõpilaste ühise töö korras.

7. Staadioni ehitustööde kiiremaks lõpetamiseks tutvustada üliõpilasi staadioni projektiga (soovitav maketiga, mis oleks välja pandud ülikoolis) ja jagada üksikud tööobjektid osakondade vahel ära kuni nende lõpliku valmimiseni.

8. Soovitada osakondade komsomoliorganisatsioonidel läbi viia lahtine komsomolikoosolek teemal «Kuidas parandada spetsialistide ettevalmistamist meie osakonnas».

9. Üleülikoolilise noorsoofestivali raames: a) läbi viia 1. märtsini 1957. a. konkursid mitmesugustel ülikoolis viljeldavatel isetegevuslase aladel ning loomingulised konkursid muusika, kirjanduse, kujutava kunsti ja kunstilise fotograafia alal. Konkursside täpsed tingimused avaldada hiljemalt 1. novembril 1956. a.; b) läbi viia osakondade spordipäevi. Jaotada ülesanded osakondade komsomoliorganisatsioonide vahel ülikooli hoonete ja nende ümbruse kaunistamiseks ja korrastamiseks (10. nov. 1957. a.). Osakondades viia vastavad tööd lõpule 1957. a. suvevaheajaks. Samuti anda konkreetsed ülesanded osakondadele ehitustööde jätkamiseks staadionil.

10. Soovitada komsomoligruppides igal aastal (kevadsemestril) anda oma lahtisel koosolekul iga kursuse (resp. õpperühma) liikme töö ja käitumise kohta kollektiivne hinnang.

11. Läbi viia 2 üleülikoolilist komsomoliaktiivi õppust. Esimese tähtaeg oktoobri lõpp või novembri algus, teise märtsi lõpp või aprilli algus.

12. Läbi viia kohtumisõhtu Eesti noorsoo revolutsioonilisest võitlusest osavõtjatega (detsembri algul 1956. a.).

13. Kohustada ELKNÜ TRÜ komiteed astuma samme üliõpilaste vormimütsi sisseviimiseks, arvestades üliõpilaste soove.

14. Avaldada ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» artiklite kogumik «Kultuursest käitumisest», mis võimaluse korral avaldada ka eri brošüürina.

15. Kohustada ELKNÜ TRÜ komiteed astuma samme venekeelse ajalehe väljaandmise võimaldamiseks TRÜ-s või mõnede venekeelsete artiklite avaldamiseks ülikooli ajalehes.

16. Viia enne üliõpilaslauliku teise trüki väljaandmist läbi üliõpilaslauliku arutelu.

17. Võimaldada esperanto keele õppimist soovijatele.

Piltidel: ELKNÜ TRÜ komitee liikmed (ülal vasemalt paremale) Olaf Kuuli, Ülo Haldna, Eha-Mai Jõgi, Hillar Taliste, Maie Päid; (vasemalt alla) Elle Kask, Lembit Allikmets, Sirje Põldots, Endel Ploom, Imma-Mare Stolovitš; (paremalt alla) Irina Jakoleva, Anto Raukas, Hilda Lõbus, Heino Kään, Lilia Sokolinskaja.

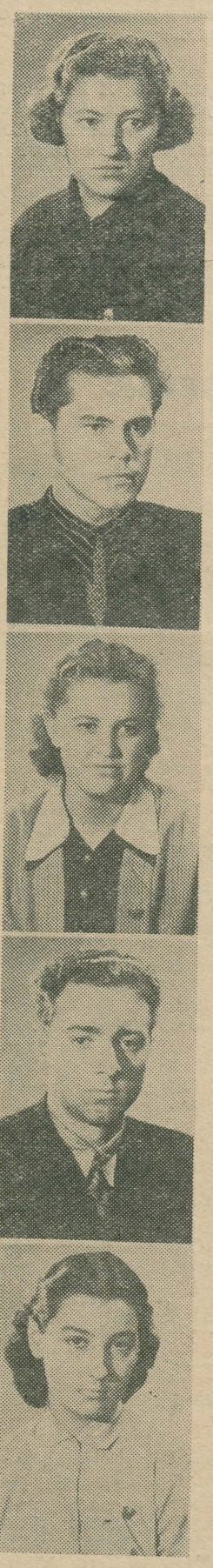

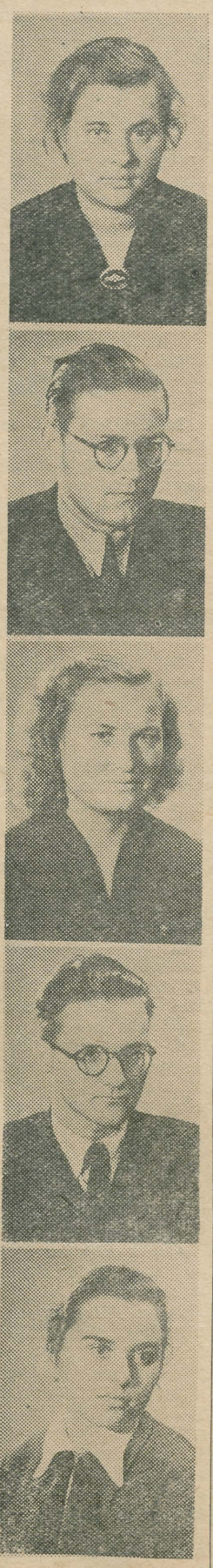

Mida rääkisid delegaadid...

...SPETSIALISTIDE ETTEVALMISTAMISE PARANDAMISEST

Nagu juba osakondade aruande- ja valimiskoosolekul, nii kerkis ka konverentsil see küsimus kesksele kohale, sest see puudutab otseselt üliõpilaste elulisi huve. Kõik sõnavõtjad märkisid, et praegused õppeprogrammid oma suure loengukoormusega ei soodusta üliõpilaste iseseisvat teaduslikku tööd, liialt vähe jääb aega ühiskondlikuks tööks, isetegevuseks, spordiks ja kultuurseks puhkuseks. Geoloogide muredest rääkides märkis delegaat Erisalu, et nende taotlused saada ettevalmistust autojuhtimises ja ratsutamises on jäänud tagajärjetuks. Keemikutele teeb muret laboratooriumide vananenud sisustus (delegaat Linsi sõnavõtust). Paljud delegaadid tõid esile pedagoogilise praktika süsteemi revideerimise vajadust. Nii jäävad eesti filoloogia osakonna žurnalistika eriharu üliõpilased ilma põhjalikumast toimetusepraktikast ja saavad selle asemel pedagoogilise praktika, kuigi nad ei asu tööle pedagoogidena. Keemiaosakonna üliõpilastele oleks vajalik anda praktika ka mõnes teises ajines, sest keskkoolis tuleb neil anda peale keemia ka muid tunde. Et parandada vene filoloogide ettevalmistust tööks eesti keskkoolides, pidasid delegaadid Zintšenko, Anupõld jt. vajalikuks tugevdada eesti keele õpetamist vene õppekeelega rühmades, samuti pidada neile loenguid eesti ajaloost ja kultuurist. Loengukoormuse vähendamise huvides oleks suur tähtsus V. Rebase ettepanekul välja anda trükitud loengukonspekte.

...ISETEGEVUSEST JA SPORDIST

On vaieldamatu, et nii isetegevuse kui ka spordi alal on ülikoolil suuri saavutusi. Kuid nagu märkisid üksmeelselt delegaadid Luur, Lindström, Anupõld jt., ei ole isetegevus ja sport tunginud laiadesse üliõpilashulkadesse. Ei ole ühtki head näidet osakonna- ja kursuseõhtutest. Kuigi möödunud aastal kuulutati välja konkurss parimale osakonnaõhtule, suri see hea algatus iseenesest välja. Isetegevuse arendamist halvab ruumide puudumine proovideks.

Vähe on teinud komitee sporditöö juhtimisel. Spordiklubi tegeleb aga peamiselt tippsportlastega, kuna keskpärastele pole treeninguvõimalusi. Peaks astuma kontakti Tartu koolidega võimlate kasutamise küsimuses, mis likvideeriks selle kitsaskoha.

Ikkagi veel pole jalgu alla saanud ALMAVÜ organisatsiooni töö.

...ÜLIÕPILASTE OLUSTIKULISTE TINGIMUSTE PARANDAMISEST

Nagu märkisid delegaadid Bergvald ja Mallene, on alati palju räägitud ühiselamute küsimusest, kuid olukord pole paranenud, vaid isegi halvenenud. Nii on Tiigi t. ühiselamus sageli ära elekter, puudub vesi. On puudus vajalikust inventarist, eriti öökappidest. Ühiselamus pole ühtki niisugust kohta, mida võiks nimetada klubiks. Seepärast väärib igati populariseerimist konverentsil esilekerkinud mõte — miks mitte asuda ehitama ise endile ühiselamut.

Kas ei leiaks elluviimist ka teine huvitav mõte: üliõpilaskohviku loomine.

...VIISAKAST KÄITUMISEST

Pealtnäha teisejärgulise tähtsusega küsimus, kuid et sellest ka konverentsil niipalju räägiti, näitab, et see on muutunud täiesti eluliseks küsimuseks. Eesrindlik nõukogude inimene peab olema mitte ainult kõrge teadlikkusega, vaid ka kõige laitmatuma käitumisega. Tegelik elu aga näitab, et paljudel meie üliõpilastel pole veel küllaldaselt viisaka käitumise harjumusi ja komsomoliorganisatsiooni ülesanne on ka seda küsimust mitte kahe silma vahele jätta. Konverentsil tehti rida ettepanekuid: anda välja viisakale käitumisele pühendatud artiklite kogumik, avaldada vastavad artiklid ülikooli ajalehes, võtta vastavad loengud lektoritegrupi plaani ja muud.

...JA PALJUDEST TEISTEST PROBLEEMIDEST

Nagu märkis konverents, peab põhimine komsomolitöö toimuma gruppides. Ülikooli komitee on seni siiski vähe tähelepanu pööranud gruppide töö suunamisele. Nii on senised komsomoliaktiivi õppused halva ettevalmistuse tõttu jäänud üldsõnaliseks ja vähe praktilisi kogemusi andvaks. Ülikoolikomitee peaks rohkem organiseerima kogemuste vahetamist teiste kõrgemate õppeasutuste komsomoliorganisatsioonidega. Ei ole õige tendents alahinnata koosolekute osatähtsust, sest see suund eemaldab kommunistlikud noored oma organisatsiooni juhtimisest, kaotab komsomoliaktivistide vastutuse organisatsiooni ees. Vajalik on revideerida poliitinformatsioonide läbiviimise korda. Komsomoliorganisatsioonid peavad igati tihendama sidemeid eesti ja vene rahvusest üliõpilaste vahel. Delegaat Lindström tegi õigustatud ettepaneku taotleda ELKNÜ Keskkomiteelt summasid sellise vajaliku ürituse läbiviimiseks, nagu üliõpilaste sõpruslaager Vellaveres. Nagu märkis ELKNÜ Tartu linnakomitee sekretär sm. Kala, peaks ülikooli komsomoliorganisatsioon palju kaasa aitama ka linna komsomoliorganisatsioonide töö parandamiseks.

J. Nikker

„Materjale „Poksi" väikesest pojast"

«Proletkultlased» ja «moralistid» — kaks põhisuunda käitumise küsimuses konverentsil.

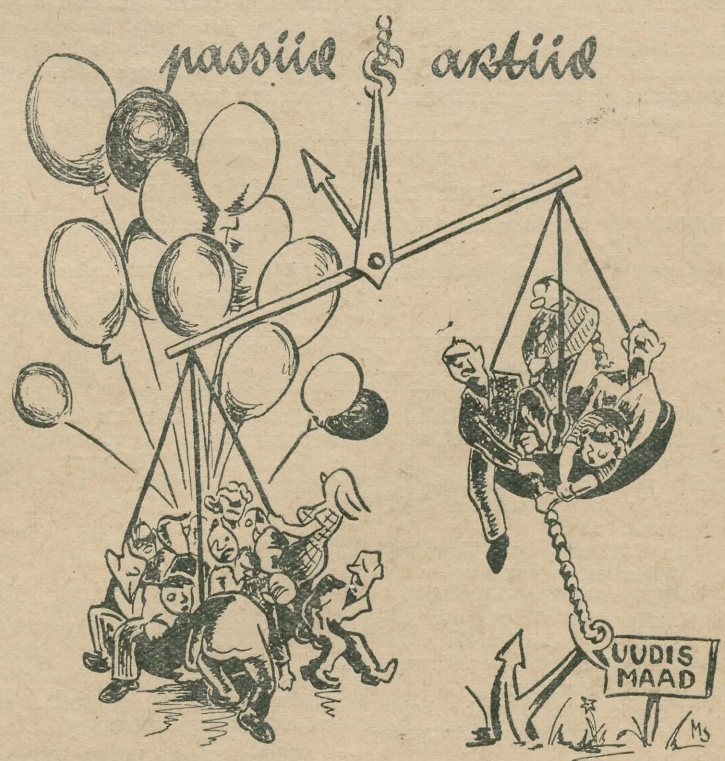

Arstiteaduskonna bilanss uudismaadel

Soome külaliste sõnavõtte

Üliõpilaslehe toimetamisest

Paljude aastate järel on meie Soome üliõpilastel rõõm külastada oma hõimurahvast. Oleme suure huviga tutvunud Eesti üliõpilaste elu-oluga. Meile korraldatud mitmepalgelise külaskäigu vältel oli meil võimalus tutvuda Eesti elu mitme alaga, kuid õppuritena oleme loomulikult eriti huvitatud just kõrgemate koolide ja Tartu ülikooli tegevusest.

Tartu ja Helsingi ülikoolide vahel on olnud juba ammustest aegadest tihe koostöö. Samuti on mõlema vana ülikooli üliõpilased tundnud omavahel suurt ühtekuuluvust.

Helsingi ülikooli õlgadel lasuv 316-aastane iga ei ole kaasa toonud vanadusnõrkuse tundemärke; ülikool on praegusel hetkel Soome suurim kõrgem õppeasutus, kus õpib ligi 10 000 üliõpilast, kellest moodustuv Helsingi Ülikooli Üliõpilaskond [1]) (Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunta) on eriti vilkalt tegutsev organisatsioon, mille töös on sõjajärgseil aastail olnud suur kaal ehitustegevusel.

Üliõpilastele on ehitatud kolm suurt elumaja, igasse mahub 600 üliõpilast. Lisaks sellele ehitas Üliõpilaskond viimasel aastal kirjastuse ja suure ärihoone Helsingis.

Üliõpilaskonna tegevus ei piirdu sugugi ainult nende suurte ehitusüritustega, vaid praegusel momendil on arvukad vaimsed harrastused esiplaanil. Üliõpilaste keskse ühendussidemena tegutseb «Ylioppilaslehti», mida annab välja Üliõpilaskond.

«Ylioppilaslehti» ilmub igal nädalal reedeti, tavaliselt 16- või 12-leheküljelisena, erinumbrites võib aga vahel lehekülgede arv ulatuda 24-ni. «Ylioppilaslehti» on jõudnud juba meheikka, sest ta on asutatud 1913. aastal. Möödunud aastakümnete vältel on «Ylioppilaslehti» mänginud tähtsat osa üliõpilaselus. Ajalehe toimetusse ja aktiivi perre on kuulunud tunnustatud kultuuritegelasi ja suur hulk muid praegu avalikkuse ees hästi tuntud isikuid. On ju Soome praegune vabariigi president Urho Kekkonengi omaaegne «Ylioppilaslehti» peatoimetaja.

Just viimasel aastal on üliõpilaste oma ajaleht kasvanud tähelepanuväärsel määral. Momendil ulatub tiraaž 15 000 eksemplarini millest Helsingi ülikooli üliõpilastele läheb 9500 eksemplari. Ülejäänud 5500 eksemplari saadetakse teistesse kõrgematesse õppeasutustesse ning ülikooli lõpetanuile.

«Ylioppilaslehti» ei ole ainult keskne üliõpilastele määratud informatsioonileht, vaid see on kogu Soomes hästi tuntud kultuurileht, mille artiklitele antakse suurt kaalu. Paljud ajalehed laenavad sellest pidevalt artikleid, sest just «Ylioppilaslehti» peegeldab üliõpilasnoorsoo meeleolusid. «Ylioppilaslehti» kirjasaatjad ei ole ainult üliõpilased, vaid ka paljusid professoreid ja muid tuntud tegelasi kuulub tema arvustajate hulka.

Rikkaliku pildimaterjali ja uudiste kõrval on «Ylioppilaslehti's» käsitletud ühiskondlikke ja muid üliõpilasi huvitavaid probleeme. Üsna suure osa täidavad sellest kirjandus, muusika ja kunstikriitika. Eriti otsitud on filmikriitika. Lisaks sellele on spordiuudiseid, följetone ja lugejate kirju.

Neli korda aastas ilmub «Ylioppilaslehti» ingliskeelne lisa «Finnish Student News», mida Soome üliõpilased saadavad sõpradele teistesse maadesse. Selles lisalehes esitatakse materjali soome teadusest ja kultuurist ning antakse informatsiooni Soome oludest ühe kvartali kohta.

«Ylioppilaslehti» juurde on palgatud kolm alalist toimetajat, kes tavaliselt samaaegselt õpivad ka ülikoolis. Neile lisaks on veel kolm inimest, kes tegelevad lehe majandusasjadega. Neid on ka tõesti tarvis, sest lehe eelarve on 10 miljonit marka aastas. Sellest summast moodustavad tellimismaksud vaid ühe kolmandiku, ülejäänud summad saadakse kuulutustest.

Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna häälekandja ei ole kaugeltki ainus Soome üliõpilaste väljaanne, vaid taolisi on kokku ligi 30. Tõsi, ülejäänud on väikesed ja ka ilmumissagedus on harvem.

Üliõpilaslehtede toimetustel on ka oma liit, mis hangib ametlikke teateid ja valmistab oma liikmeid ette eelseisvate ülesannete täitmiseks.

HEIKKI KÄÄRIÄINEN,
«Ylioppilaslehti» peatoimetaja

[1]) Üliõpilaskond (Ylioppilaskunta) ei tähenda siin üliõpilaskonda üldiselt, vaid kui kindlapiirilist organisatsiooni. Nii on igal kõrgemal õppeasutusel oma Üliõpilaskond, mis omakorda jaguneb korporatsiconideks (osakunta) vastavalt Soome territoriaalsele jagunemisele. Nii on Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonnal 15 korporatsiooni (Soomes on 15 lääni).

YLIOPPILAS LEHTI

Akatemian yhdeksäs

Vauhti jatkuu

Tutkimus asunnoista

EESTIIN

BRASIILIA HUUMÕR

Stipendium

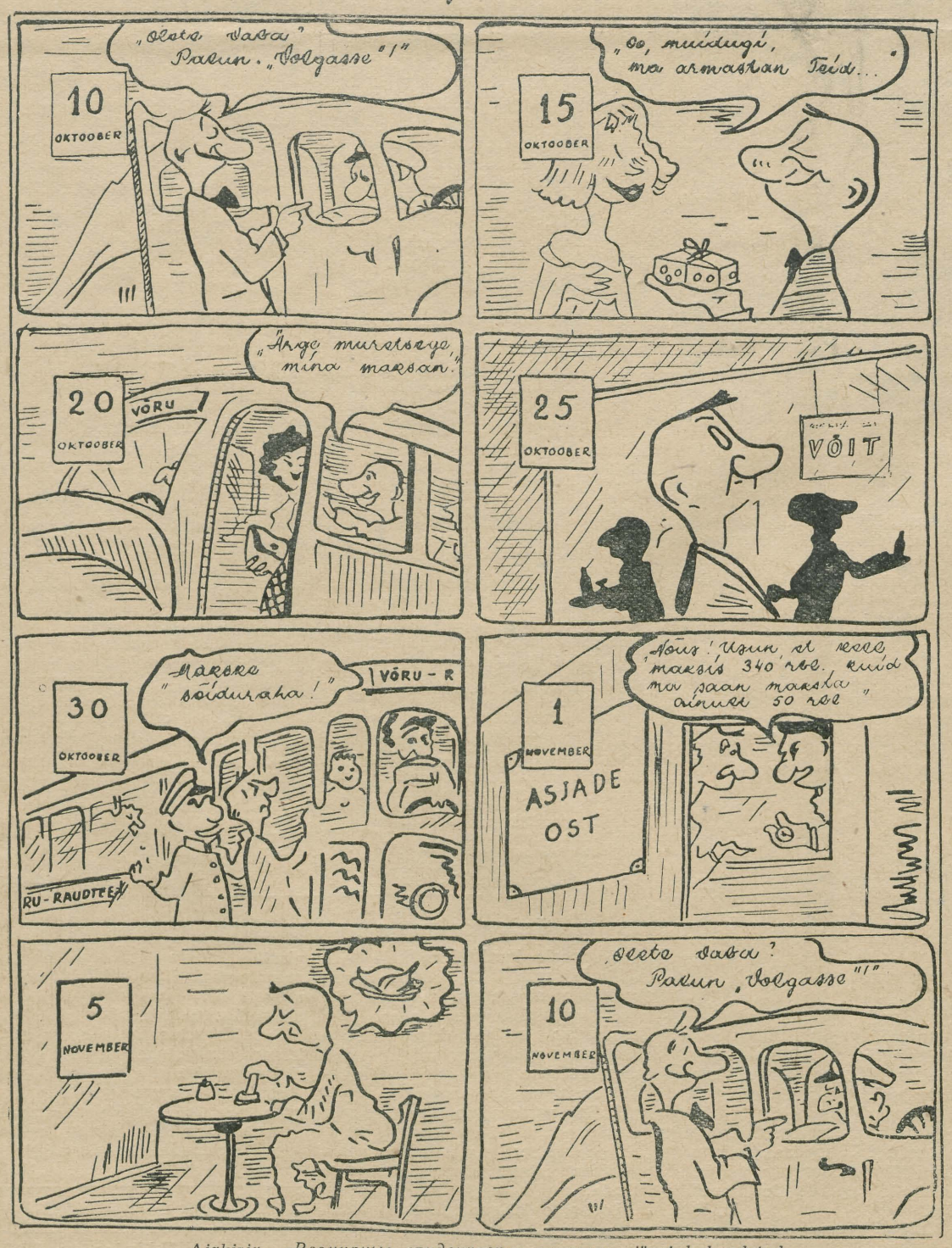

Ajakirja «Всемирные студенческие новости» järgi kohandatud.

Üliõpilaskonna tegevusest

Üliõpilaselule on kujunenud aegade jooksul oma erijooned. Üliõpilaste ringkondades ei tunta mingisuguseid rahvuslikke piire, otse vastupidi: võõras on tihti saanud parema vastuvõtu osaliseks kui oma seltsimehed. Üliõpilased on alati olnud see osa rahvast, kelle ringist on alguse saanud uued mõtted, kuid üliõpilaskond on sellest hoolimata säilitanud oma vanad traditsioonid.

Meie, Eestit külastanud Soome üliõpilased, oleme viimastel päevadel seda taas tunda saanud. Eesti üliõpilased on samasugune elurõõmus ja kaasatõmbav pere, nagu oleme seda mujal kohanud. Oleme kõikjal saanud nii hiilgava vastuvõtu osaliseks, et paremat ei suutnud tõesti ette kujutadagi.

Tahan sellega vaid lühidalt tänada meie vastuvõtjaid, enne kui püüan kirjeldada Soome üliõpilaste elu ja eelkõige õppekorraldust Helsingi Kõrgemas Kaubanduskoolis.

Helsingi Kõrgem Kaubanduskool on asutatud 1911. aastal ja samal aastal hakkas tegutsema ka Kõrgema Kaubanduskooli Üliõpilaskond.

Kõrgem Kaubanduskool kujutab endast kogu Soome majandusalase ning kaubandusliku hariduse keskust ja on aastast aastasse laienenud sel määral, et praegu ulatub üliõpilaste arv 1300-ni.

Õppimine Kõrgemas Kaubanduskoolis on üsna pingerikas, loenguid on eriti esimesel õppeaastal küllaltki ohtralt. Kolmeaastase õppeaja möödudes võib üliõpilane sooritada ökonomisti eksami ja ühe kuni kahe lisa-aasta järel ka kaubandusteaduse kandidaadi eksami.

Õppetöö toimub kolmel esimesel aastal kursustena nagu siin Eestiski. Põhilisteks õppeaineteks on rahvamajandusteadus, äriline arvepidamine, «kauppa- ja liikkeenhoito-oppi» [1]), kaubandusõigus ja võõrkeeled.

Äri arvepidamine on loomult tehniline aine, mida õppides üliõpilane koduneb äride ja asutuste raamatupidamises, raamatupidamise vormides ning kontoritöös tarvitatavate masinatega.

Jae- ja hulgikaubanduse organiseerimistehnika tutvustab omakorda õppijaile kodu- ja välismaiste kaupluste ning äride hooldust ja korraldust, kontoritehnikat ning palju teisigi majanduselus tarvis minevaid teadmisi.

Võõrkeeli on võimalik õppida paljusid. Kuid need ei ole kõik muidugi kohustuslikud. Valida võib saksa, inglise, vene, prantsuse, hispaania, portugali või itaalia keele.

Kõrgema Kaubanduskooli Üliõpilaskond («KY») tegutseb nagu teisedki Soome üliõpilasorganisatsioonid väga elavalt. Üliõpilaskonnal on hulgaliselt hooneid ühiselamute ja üliõpilaskonnale vältimatuli tarvilike ringihoonete näol. Suurim ühiselamuist, milles elab 150 üliõpilast, on üsna õppehoone lähedal ning selles asub ka ringide ruume.

Üliõpilaskonna piirides tegutseb palju eri ringe, nagu keeleringid, ring, mis organiseerib ekskursioone (Käytännenkerho), autoring, ajakirjandusring, spordiorganisatsioon ning muidugi ka koor, antud juhul meeskoor.

Ringid organiseerivad puhkeõhtuid, kus arutatakse mitmesuguseid küsimusi, juuakse teed või õlut, vesteldakse ja tantsitakse. Neist õhtutest võtab osa ka õppejõude.

«KY» korraldab Üliõpilaskonna liikmeile ettenähtud üritusi.

Tantsuõhtuid peetakse keskmiselt kaks korda nädalas. Kord aastas kogunevad üliõpilased pidurõivastuses aastapidu veetma. Seda pidu alustatakse ühises õhtulauas, kus on nii õppejõude kui ka muid kutsutud külalisi. Õhtusöögi järel algab tants.

Üliõpilaskonna tegevus ei piirdu ainult pidutsemisega, vaid ka tõsisemad harrastused on leidnud oma koha. Kultuuri ja sporti harrastatakse innukalt. Lisaks sellele on eriline organisatsioon, mille ülesandeks on hooldada ja korraldada üliõpilaste välismaist praktikat. Selle organisatsiooni vahendamisel ongi aasta-aastalt paljud majandusteaduse üliõpilased igal suvel eri maades praktikal.

PERTTI TUOMALA

[1]) Vastab umbes meie «Kaubanduse organisatsioonile ja tehnikale.»

ÕPPEPRAKTIKAL KRIMMIS

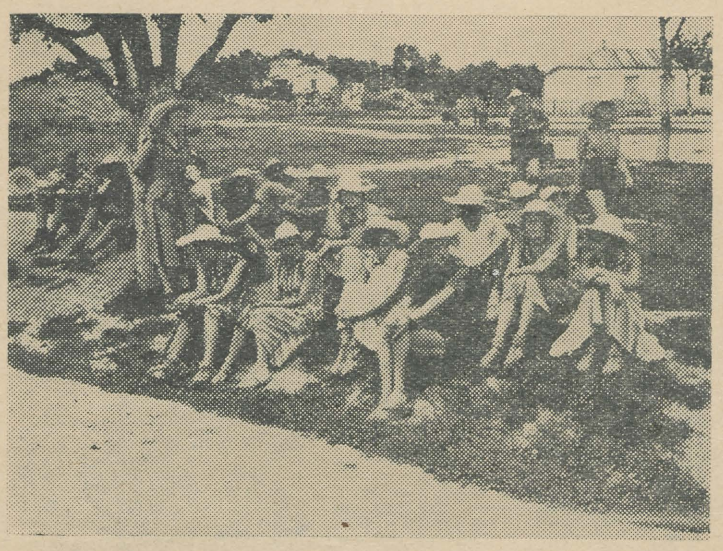

Kahe aasta jooksul armsaks saanud ülikoolilinn Tartu tegi parajasti viimaseid ettevalmistusi esimeseks üliõpilaslaulupeoks, kui meie, geoloogiaosakonna II kursuse veerandsada geoloogi, viskasime selga viimase võimaluseni täistopitud seljakotid ja alustasime oma esimest suuremat «maailmareisi».

Tallinn—Moskva kiirrongi mugavates magamisvagunites oskasime endid kiiresti sisse seada, kohe rakendati tõhe kõikvõimalikud ajaviitevahendid. Ööpäev vagunis möödus väga kiiresti ja olimegi Moskvas, millega tutvumiseks jäi seekord ainult pool päeva. Kuid isegi selle lühikese ajaga jõudis näha palju uut ja huvitavat.

Öösel alustasime sõitu Simferoopoli poole. Selle sõidu ajal polnud enam vaja otsida ajaviidet, sest meile täiesti uudne maastik laskis endalt silmi pöörata ainult siis, kui nurinat tõstsid meie nõudlikud kõhud.

Vihmasest Eestist lahkudes nautisime juba ette päikesepaistelist Krimmi, kuid võta näpust — Simferoopolis ootas meid vihmasadu. Küllap vist sellepärast, et enamik meist ei võtnud kaasa vihmamantleid. Olime siiski optimistid, ruttasime turule ja ostsime kõik endile päikeseprillid ja laiad sombreerod. Seda tegu ei tulnud kahetseda, sest õhtupoolikul muutus ilm selgeks ja jäi selliseks peaaegu praktikumi lõpuni.

Simferoopoliga tutvumiseks jäi meil pool päeva. Nautisime ehituste lõunamaist õhulisust ja tänavate ilu, mille lõid lopsakad alleed, sõiduteid palistavad kirevad lillepeenrad ja rohkearvulised väikesed pargid. Oma välimuse ja keelega äratasime kohalikes elanikes endi vastu suurt tähelepanu ja huvi. Iga natukese aja tagant tuli peatuda uudishimulikele seletuste andmiseks. Paljud pidasid meid itaallasteks, prantslasteks jne. Tänu meie «välismaisele» päritolule polnud meil väja kuskil kauplustes seista järjekorras. Rahvas oli seal väga külalislahke.

Simferoopolist jätkasime sõitu autol, mis viis meid meie tulevasse peatuskohta Trudoljubovka külla, mis asus mägise Krimmi teise mäeaheliku piirides. Jäime imetlema suurepärast vaatepilti, mis avanes siinsetele mägedele ja orgudele, vaimustuses ei pannud tähelegi, kui hämmastavalt kiiresti saabus lõunamaine pime öö. Pooleldi käsikaudu tuli end sisse seada, kes telki, kes lahtisele verandale.

Järgnevate päevade jooksul tegelesime jällegi oma vanade tuttavate — vasara, mäekompassi ja mõõdulindiga. 8 päeva jooksul tutvusime Trudoljubovka ümbruse geoloogilise ehitusega. Tegime praktiliselt läbi kõik need tööd ja toimetused, mida peab geoloog tegema siis, kui ta satub mägisele alale. Õppisime uurima ja kirjeldama mitmesuguseid magmakehi, kurrutatud struktuure, kallutatud kihte, murranguid jms. Esimestel päevadel töötasime juhendajate sm-te Oraspõllu ja Kajaka vahetul juhtimisel, lõpupoole teostasime aga juba peaaegu iseseisvalt (5-liikmeliste gruppidena) ala detailset geoloogilist kaardistamist.

Palju rõõmu ja valu valuistas meile sõber Päike, mis halastamatult muutis meie naha värvust: algul helepunaseks, siis pruuniks, mustaks ja lõpuks kirjuks, sest vähe oli neid, kellele ärakõrbenua nahk täies ulatuses alles jäi. Meie ebaharilik kuumus sundis kohe mõtlema ujumisele. Läheduses polnud ühtegi sügavamat veekogu ja nii tuli paisutada meie elukohast mööda voolavat kuni 20 sm sügavust Bodrani jõge. Paarituunise töö tagajärjel valmis meil tore ujula, kus sai ennast korralikult märjaks kasta ja paari meetri ulatuses veidi ujudagi.

Krimmis viibib igal suvel praktikal tuhandeid tulevasi geolooge. Meie läheduses elasid geoloogid Moskvast, Leningradist, Voronežist, Vilniusest ja Lvovist. Peaaegu kõikidega sai sõlmida tutvusi, eriti sõbralikuks kujunes vahekord Vilniuse Riikliku Ülikooli geoloogidega. Moodustati ühine «Pribaltikumi» korvpallimeeskond, kes saavutas napi, kuid kindla võidu (34:33) Moskva ülikooli meeskonna üle. Moskvalastele läks see kaotus nii võrd südamesse, et järgmisel päeval kõrvaldasid väljakult korvilauad koos postidega. Seetõttu jäi leedulaste ja meie omavaheline jõukatsumine korvpallis ära. See-eest aga viisime läbi ühise sõprusõhtu vabas looduses. Suure lõkketule ümber laulsime laule, tantsisime, ajasime juttu ja pidasime lugu kuulsatest massandra veinidest.

18. juuli hommikul algas meie rännak Krimmi lõunarannikule. Ohtuks jõudsime suurde kanjonisse, mis oma järskude, kuni 300 m kõrguste seintega ja kanjoni põhjas voolava jõekese smaragdrohelise haruldaselt selge veega oli üheks kaunimaks kohaks mägises Krimmis. Jõekese keskjooksul oli kanjoni laius ainult 3—5 meetrit. Kanjoni suudmes leidsime kena laagriplatsi, kuhu lõime üles oma 4 kulunud telki. Nagu igal pool, oli ka seal «korterikriis» suur ja osa poisse pidi nautima koopaelanike elu mugavusi. Tõepoolest, see öö oli koopas kindlasti mugavam, sest sadas vihma. Telgid lasksid vett läbi ja paljud leidsid hommikul end magamas veeloigus. Selle õnnetuse märjad tagajärjed likvideerisime hommikul lõkke ääres kuuma teed juues ja ühtlasi ka oma rõivaid kuivatades. Pärast hommikueinet alustasime tõusu Ai-Petrile. Suure õhinaga ronisime ekslikult hoopis 400 m kõrguse üksiku kalju (Острая скала) tippu. Polnud teha muud, kui pärast väikest puhkust tagasi alla ronida ja juhusliku masinaga Ai-Petrile sõita, sest jalgsi minekuks ei jätkunud enam aega. 24-kilomeetrilise sõidu vältel läbisime 21 180°-list kurvi. Lõpuks reljeef muutus rahulikumaks, olime jõudnud Ai-Petri jalale. Suurepärast vaatepilti alla orgudesse takistasid pilved, milledesse olime märkamatult jõudnud. Ai-Petril veendusime, et ka lõunamaal võib tunda külma. Vaatamata külmale ööle seisime tükk aega mere poole langeval järsakul (1200 m üle merepinna) ja jätsime igaveseks oma silmade ette pildi kuuvalguses sätendavast Mustast merest.

Järgmisel päeval sooritasime laskumise praktikumi lõpp-punkti, Jaltasse. Liikumisel tuli kasutada kõikvõimalikke meetodeid: käimist, jooksmist, ronimist neljakäpukil ja liugumist libedatelt järsakutelt alla küll istukil, küll kõhuli. Meie poolt kiitus dressidele, mis sellistele katsumustele üllatavalt hästi vastu pidasid.

Esialgne mulje Jaltast polnud eriti vaimustav, kuid muutus selliseks kohe, kui jõudsime äärelinnast kesklinna. Majesteetlikud küpressid, palmid, loorberid ja paljud lilled andsid tänavatele lausa muinasjutulise ilu. Võrratu oli muidugi kuulus Jalta kaldapealne.

5 päeva jooksul käisime kõikides lähemates Krimmi kuurordipaikades, Nikitski botaanikaaias, nautisime värviküllast Musta merd ja kirusime plaaži, kus väikesed kivid muutsid lamamise võrdlemisi ebamugavaks ja lisaks sellele kippusid kõrvetama meie väsinud kehi.

Jaltas kohtusime tõeliste välismaalastega — Prantsuse turistidega, kelle laev parajasti peatus Jalta sadamas. Olime vaimustatud prantslaste džäss-orkestrist, mis mängis tantsuks sadamakail.

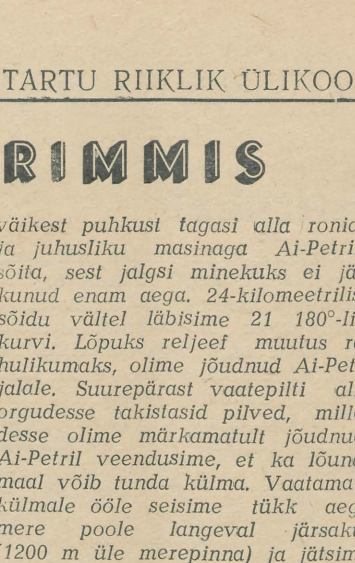

Päevad möödusid kiiresti. Juba saabuski 24. juuli hommik, millal toimus kurb lahkumine. Praktika oli lõppenud, osa meist alustas kojusõitu, ülejäänud jäid aga ootama valget laeva nimega «Россия», millega alustada merereisi Kaukaasia pinnale.

Möödunud suvi oli meile heaks õppetunniks. Harjusime välitingimustega, millistes tuleb geoloogil elada igal suvel, muutusime vastupidavamateks, julgemateks, ja muidugi ka targemateks.

L. MARTIN

PRAKTILINE TÖÖ TSITA OBLASTIS

25. mail, kohe pärast kevadist sessiooni siirdusid geoloogia IV kursuse üliõpilased Guido Eltermann, Olavi Keerup, Jaan Treufeldt, Heino Aunin ja Elmar Kala geoloogilisele praktikale Tšita oblastisse. Algselt tutvuti Tšita Geoloogilise Valitsuse fondiliste materjalidega ja töötati läbi vajalikku erialast kirjandust. Seejärel algas juba praktiline töö — Tšita oblasti põhjarajoonide geoloogiliste kaartide koostamine.

Ligi viis kuud kestis pingutav, kuid seejuures huvitav ja kogemusi pakkuv töörohke elu. Alles 19. oktoobril jõuti tagasi Tartusse.

V. Org

Ühelt kursuseõhtult

Pühapäeval, 21. oktoobril korraldasid III kursuse eesti filoloogid kursuseõhtu, millega tähistati kursusekaaslase Elmar Uugi pulmi V kursuse osakonnakaaslase Illi Toomjärvega.

Südamlike sõnadega õnnitles noorpaari K. Koger, kes andis üle kursuse kingituse — raadioaparaat «Daugava».

Õhtu möödus tujuküllaselt: uus üliõpilaslaulik oli heaks abimeheks, mis aitas välja tavalisest kitsikusest laulusõnade tundmisel. Tantsud järgnesid mängudele, kusjuures vaheldusrikka saatemuusika eest hoolitsesid M. Raudnael, I. Ruus jt.

Õhtu lõppes sõprusringiga ja jättis kõigile osavõtjaile meeldiva mulje.

U. Reg

FESTIVALI PÄEVILT

KIRI KÜLALISELT

Olen rõõmus, et minul Vilniuse noorsoo esindajana avanes võimalus Tartu linna ja rajooni noorsoofestivalist osavõtuks.

Mulle meeldis teie linn, meeldis väga festival. Võimatu on unustada festivali pidulikku avamist, tõrvikuid, maskeraade, kontserte. Alatiseks jäävad meelde hüüded: «Tegyvuoja Lietuva!», «Lai dzivo Latvija!» «Elagu Eesti!»

Festivalipidustustest osavõtu kõrval tutvusin linna vaatamisväärsustega, ülikooliga ja Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga, vahetasime kogemusi komsomoli- ja õppetöö alal, sõlmisime uusi tutvusi, vahetasime aadresse.

Lubage mul Vilniuse õppiva ja töötava noorsoo nimel, Vilniuse Riikliku Ülikooli kollektiivi nimel anda üle meie parimad tervitused, soovida edu teie töös ja õpinguis ning kutsuda ülikooli delegatsiooni meile festivalile, mis toimub 1957. aastal.

Kasutan juhust, et avaldada tartlastele tänu sooja vastuvõtu eest ja öelda suur leedu «Aciu».

K. ŠOPAUSKAS,
Vilniuse Kapsukase nim. Riikliku Ülikooli Komsomolikomitee liige, Matemaatika-Loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane

HUVITAV ÕHTU, KUID . . .

Festivalinädala ürituste sarjas toimus meie ülikooli aulas kohtumisõhtu noorte ja vanade loominguliste jõududega.

Kohtumisõhtul tutvusime meie heliloojate ja kirjanikega. Viimastest oli kahtlematult huvitavam F. Kotta esinemine, kellelt kuulsime lõbusa humoreski «Jahilugu» ja satiirilise lühipala kultuuritust inimesest, kes isegi oma kodulinna nime ei oska õigesti hääldada, — «Seltsimees Oinas». Oma loomingust kõnelesid «Kullimaja Marta» autor E. Rängel ja A. Kaal. Kahe luuletusega tutvustas end meie noor üliõpilane L. Hainsalu.

Heliloojatelt kuulsime peamiselt vokaalpalu. Köitvaks kujunes «Vanemuise» segakoori esinemine Eesti NSV teenelise kunstitegelase R. Ritsingu juhatusel. Sooja vastuvõttu leidsid koorijuhi «Ema laul» ja «Kandlemäng». Koor laulis veel A. Allikvee «Uni sõuab», J. Simmi «Heledana tuli hommik» ja J. Bleive «Partei meid juhib».

Oma loomingust rääkisid lühidalt Eesti NSV rahvakunstnik J. Simm, J. Bleive, I. Kahro ja A. Allikvee. Helju Kolgi esituses kuulsime Kahro «Seitse pala klaverile» ning Bleive «Ketrajat».

Lõpuks esitas RT «Vanemuise» solist J. Lükki V. Viru loomingust «Kui mina hakkan laulemaie» ja «Loojus päike».

Õhtu kujunes küllaltki huvitavaks. Kahjuks ei osanud meie noorsugu sellest lugu pidada. Kuulajaid kogunes minimaalselt — umbes poolsada. On väga võõrastav, et Tartus ja otseselt meie üliõpilaste hulgas tuntakse vähe huvi niisuguste ürituste vastu. Rohkete tühjade kohtadega on möödunud ka mitmed tõsise sisuga kontserdid. Samal ajal on iga estraadi- ja tantsuõhtu viimase võimaluseni pungil. Tundub, et meie noorte hulgas hakkab läbi lööma hädaohtlik kerge joon, ühesuunaline maitse, mis tõrgub sügavama sisu vastu.

M. Soosaar

Kehakultuur ja sport

KÕIK SÜGISKROSSILE!

TRÜ 1956. a. sügiskross viiakse läbi 28. oktoobril algusega kell 11 ja 1. novembril algusega kell 18 Tähtvere pargis. Krossist võivad osa võtta kõik TRÜ üliõpilased. Võistluste kavas on 28. oktoobril: meestele 1500 m ja naistele 800 m jooks, 1. novembril meestele 10×1000 m ja naistele 10×500 m teatejooks.

Võistlus toimub teaduskondade vahel. Tulemuste arvestamine toimub järgmiselt: iga teaduskonna 25 parema võistleja koguaeg annab vähima arvu miinuspunkte, s. o. 1 koht 1 miinuspunkt, järgmine 2 jne. Teatejooksuvõistlustel on punktide arvestus sama.

Iga puuduva võistleja eest arvestatakse teaduskonnale võistlustel viimasele kohale tulnud võistleja aeg + 10 sekundit.

Võistluste registreerimisleht tuleb esitada TRÜ spordiklubisse hiljemalt 25. oktoobriks 1956. a.

Järjekordne rekord Kaupo Metsurilt

Möödunud nädalal võistles K. Metsur ÜSK Laste-spordikooli heitjate võistlustel, kus ta püstitas uue üleliidulise rekordi noortele kettaheites 1,5 kg kettaga 55 m 92 sm. Eelmine rekord (53,08) kuulus samuti temale.

Uus vabariiklik rekord naiste kolmevõistluses

20. ja 21. oktoobril toimusid Tamme staadionil TRÜ 1956. a. kergejõustikuhooaja lõppvõistlustena mitmevõistluse esivõistlused. Viimased kaunid sügisilmad lubasid võistlusi läbi viia takistusteta. Naiste kolmevõistluses püstitas uue vabariikliku rekordi Vilve Maremäe 2283 punktiga (100 m jooks 12,8 sek., kuulitõuge 10,80 m, kõrgushüpe 1,41 m). Endine rekord — 2236 punkti — kuulus samuti temale. Teiseks tulnud Tiiu Tarik saavutas tagajärjeks 2057 punkti (100 m jooks 14,2 sek., kuulitõuge 12,11 m, kõrgushüpe 1,35 m). Kolmandale kohale tuli Aita Munk 2016 punktiga.

Märkimata ei saa jätta rekordilist osavõtjate arvu meeste kümnevõistluses, kus startis 40 võistlejat. Huvitavaks kujunes selles võistlus esikoha pärast Uno Kiiroja ja Jaan Jürgensteini vahel, mille võitis esimene 5081 punktiga, täites ühtlasi ka II spordijärgu normid. Kiiroja tulemused üksikalade järgi on järgmised: 100 m jooks — 11,1 sek., kaugushüpe 6,24 m, kuulitõuge 11,57, kõrgushüpe 1,60 m, 400 m jooks 54,9 sek., 110 m tõkkejooks 15,5 sek, kettaheide 32,22 m, teivashüpe 2,70 m, odavise 47,89 m, 1500 m jooks 5.15,8. J. Jürgenstein jäi teiseks tagajärjega 4782 punkti, mis on ainult 18 punkti võrra madalam II spordijärgust. Tema tulemused: 100 m jooks 11,5 sek., kaugushüpe 6,61 m, kuulitõuge 12,05 m, kõrgushüpe 1,65 m, 400 m jooks 55,3 sek., 110 m tõkkejooks 19,0 sek., kettaheide 32,0 m, teivashüpe 3,30 m, odavise 36,05 m ja 1500 m jooks 4.50,8. Kolmanda koha saavutas Proos 4606 punktiga. Esimesed kümme võistlejat näitasid tagajärge, mis on kõrgem kolmandast spordijärgust (3800 punkti).

Üksikaladel olid parimad: 100 m jooksus, tõkke- ja 400 m jooksus (ajad vastavalt 11,1 sek., 15,5 sek ja 54,9 sek.) U. Kiiroja, kaugushüppes ja teivashüppes (6,61 m ja 3,30 m) J. Jürgenstein, kuulitõukes ja kettaheites (13,26 ja 38,46 m) Viktor Huik, kõrgushüppes (1,70 m) Tõnu Sõlg, odaviskes (55,68 m) Mart Paama ja 1500 m jooksus (4.21,8) Paul Lõoke.

H. Unger

Lektoorium sümfoonilisest muusikast

Tihtipeale kurdetakse meie üliõpilaste seas, et sümfoonilisest muusikast ei saa aru, et sümfooniat on igav kuulata jne. Ja see ongi arusaadav, sest sümfoonilise muusika mõistmiseks on vajalik kas muusikalist eriharidust või siis vajalikku hulka eelteadmisi.

Tulles vastu üliõpilaste soovile alustas tööd 23. oktoobril k. a. TRÜ raames muusikalektoorium «Kuidas mõista sümfoonilist muusikat».

Loengute käigus tutvutakse heliplaatide kaudu nii sümfoonilise muusikaga kui ka sümfooniaorkestritega üldse, kusjuures heliteosed arutatakse ühiselt läbi.

Sissejuhatavas loengus tutvustas lektor kuulajatele sümfooniaorkestri kujunemise ajalugu kuni selle tänapäeva vasteni. Järgmise loengu kavas on keelpillide rühma lähem tutvustamine ja sümfooniliste teoste kuulamine heliplaatidelt.

H. Ott

Toimetaja R. AULING

MB 08124 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3543

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Teadusliku uurimise asutuste ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Arendagem loovalt nõukogude teadust, parandage spetsialistide ettevalmistamist, tõstkem teaduse osa meie maa tehnilises progressis!

NLKP Keskkomitee hüüdlausetest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 39. aastapäevaks.

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (312)

Reede

2. november 1956. a.

IX aastakäik

ERNI HIIR

KOHTUMINE

Kaua pole, kullakene,
kokku toond meid tee,
läheme taas, kallikene,
peole suurele.

Lahku ei vii kodupinnal
meid me käigud, teod.
Punakuldne märk me rinnal
mõlemaid meid seob.

Tulin kaugeilt uudismaadelt,
sealt, kus laiub stepp.
Kuis su hell ja uhke vaade
täna sädeleb!

Uudseviljast, õppe-edust
vilkalt voolab jutt,
et ei otsind vaikset redu
noored praktikud.

Kuigi sügis rebib lehti
puude tippudelt,
linn end peoks õide ehtind
punalippudest.

Kogu hingest, noorusväega
võideldud ka siin.
Karmimadki argipäevad
edasi meid viind.

Kostab laule, uljaid hüüde —
kuis nii omad need!
Samad rõõmud, samad püüded
juhivad me teed.

Kallis! Ei meist kumbki küsi —
kauaks armas sa?
Meie arm ja elu püsib
koos Oktoobriga.

Näen su silmist kaasahõiget:
ela, loo, sa võid!
Suur Oktoober meile kõiges
avaruse tõi.

OKTOOBRIPIDUSTUSTE MEELESPEA

Oktoobripidustused meie ülikoolis algavad 6. novembril kell 17 piduliku aktusega aulas. Aktusele järgneb suur üliõpilasball, mille kontsertosas esinevad ülikooli parimad isetegevuslased — solistid, rahvakunstiansambel, üliõpilasmeeskoor jt.

Iga üliõpilane, iga õppejõud — kõik TRÜ kollektiivi liikmed 7. novembril ülelinnalisele Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 39. aastapäeva demonstratsioonile! Kogunemine 7. novembril kell 11 ülikooli peahoone ette!

Ärgu jäägu neist Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 39. aastapäeva tähistavatest üritustest eemale ükski ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» lugeja!

ÜTÜ NÕUKOGUS

29. oktoobril toimus ÜTÜ V konverentsil valitud nõukogu esimene koosolek, kus arutati organisatsioonilisi küsimusi ja esimese semestri tööplaani. TRÜ ÜTÜ nõukogu esimeheks valiti assistent Põldvere, aseesimeheks organisatsioonilise töö alal assistent Kull ja temaatilisel alal dotsent Rätsep ning vastutavaks sekretäriks sm. Koppel. Konverentsi ettevalmistamise komisjoni esimeheks on sm. Jõks ja liikmeteks sm-d Kings, Daniel ja Kruut. Sidesektori ülesandeid täidab sm. Loksberg, ajakirjandussektori — sm. Rebane, kirjastussektori — sm. Kemppi, populaarteadusliku ja šeflustöö sektori — sm-d Tamm ja Malkov. ÜTÜ nõukogu tehniliseks sekretäriks on sm. Kõu.

Nõukogu kinnitas oma I semestri tööplaani ja arutas Tartu linna ajaloo uurimise intensiivistamise, ülikooli ÜTÜ ajaloo koostamise, ENSV üliõpilaste teaduslike ühingute vahelise keskorgani loomise ning välisriikide üliõpilastega teaduslikul alal sideme loomise küsimust.

V. REBANE

ESIMESI NING VANIMAID

Varematel aegadel Arstiteaduskonna kateedrite juures ei olnud laborante. Patoloogilise anatoomia kateeder oli 20 aastat tagasi esimene teoreetiline kateeder Arstiteaduskonnas, kus tegevusse rakendati ka laborandiline tööjõud. Selleks esimeseks laborandiks oli sm. Amanda Laas. Tema töö laborandina on katkestamatult jätkunud kuni tänini. Sm. Amanda Laas on suure püsi ja hoolega omandanud kõik vajalikud vilumused laborandiliseks tööks patoloogilise anatoomia kateedri tegevuse iseloomu kohaselt. Ta on äärmiselt kohusetruu ja oma ülesandeid täpselt täitev. Kõik töömaterjalid, mis temale usaldatud, on alati täielikus korras ja puhtalt säilitatud, kõik asjaajamisprotseduurid valvsalt ja õigeaegselt täidetud. Suure tähelepanuga teostab ta teaduslikkude tööde puhtandkäsikirjade vormistamist kirjutusmasinal kirjutamist. Tema kirjutatud tekstid nii eesti, vene või mingis võõrkeeles on kirjutuslikult alati korrektsed ning nägusad, tabelites andmed viimistletud korrapärasusega edasi antud. Sm. Amanda Laasi kui täpset ülesannete täitjat ja kui selge kauni käekirja omajat tuntakse ja hinnatakse ka väljaspool kateedrit ja ta on käinud rohkeid kordi, kui kateedri töö on seda võimaldanud, teisi TRÜ asutusi abistamas, muuseas eriti siis, kui mingit tööd on vaja kalligraafiliselt teostada. Sm. Amanda Laas on siirast lugupidamist pälviv liige TRÜ töötajate peres.

Prof. A. VALDES

KROONIKA

Uusi õppejõude

Uute õppejõududena asusid matemaatilise analüüsi kateedris tööle vanemõpetajad Harri Espenberg ja Lembit Kivistik. Ka geomeetriakateedri õppejõudude arv täienes kahe vanemõpetaja võrra: siin hakkasid tööle Ivar Kull ja Peeter Nuuma. Teoreetilise mehhaanika kateedris on käesoleval õppeaastal kolm uut õppejõudu: vanemõpetajad Erich Jõgi, Hilja Kull ja Georg Dimentjev.

Füüsikakateedris asub tänavu tööle assistendina Robert Teetlaus ja teoreetilise füüsika kateedris vanemõpetaja Harri Õiglane ja professor Kipper. Assistent Aimo Toomsalu asus tööle geneetika- ja darvinismikateedris, vanemõpetaja Ivar Veldre zooloogiakateedris, assistent Dimitri Kaljo mineraloogia- ja paleontoloogiakateedris.

Taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri õppejõudude perre tulid juurde assistent Erich Kukk ja vanemõpetaja Viktor Masing, histoloogiakateedrisse assistent Kalju Põldvere, patoloogilise anatoomia kateedrisse assistent Tiina Polkk.

Teaduskonna sise- ja patoloogilise füsioloogia kateedris asusid assistentidena tööle Mart Kull, Endel-Heiti Kadastik ja Morris Eiteberg, hügieenikateedris assistent Mihkel Kask ning psühhiaatria- ja kohtumeditsiini kateedris assistent Kärtchen Hansson.

Täienenud on ka meie õppejõudude-kehakultuurlaste pere. Endine Tartu Spordikooli direktor Harri Tampere hakkas õpetajana töötama kehalise kasvatuse ja Sporditeooria kateedris, kergejõustikukateedris asusid õpetajaülesandeid täitma Meinhard Pukk, Heiki Kariler, Alfred Kald ja Johannes Võrno ning kateedridotsendina Arnold Matteus.

ESIMESELE KURSUSELE

Sellest on möödunud ligi kuu, kui Tartu Riikliku Ülikooli aulasse olid kogunenud hallipäised professorid, õppejõud ja vanemate kursuste üliõpilased, et tervitada oma noorimaid järeltulijaid — I kursuse üliõpilasi.

Pidulikud orkestrihelid, prorektor sm. Moskvini käepigistused parimatele parimaist, südamlikud sõnad vanemate kursuste üliõpilastelt..., see oli päev, mil üliõpilaspileti kätteandmine tähistas uue tee algust teie elus. Teist said üliõpilased, kelleks olite unistanud saada võib-olla juba lapsepõlves.

Nüüd on teil seljataga esimene loeng, esimene praktikum, esimene üliõpilasball... Varsti saabub esimene tuleproov — eksamisessioon.

Vaadakem siis pisut tagasi ja tehkem kokkuvõtteid. Kas olete kogu noorusliku energia ja kirega asunud studeerima oma lemmikalal, kas olete lülitunud täisverelisse üliõpilasellu kõigis selle vormides, või on see kuu möödunud teil lihtsalt aja surnukslöömise tähe all? Tuletame meelde professor Valdese sõnu avaaktusel: «Ülikooli astumine, see on järsk pööre teie elus, üleminek lapse olukorrast täisealise olukorda. Teie olete vabad, kuid teie ees seisab kolm kuud stuudiumi. Jaanuaris tuleb nähtavale, mis on teid juhtinud, kas teaduse valguse tuletorn või peibutavad sootulukesed. Edu eksameil näitab, kas jääte lihtsaiks koolilasteks või olete saanud üliõpilasteks.»

Esimese kursuse üliõpilaste ees on palju probleeme, mille lahendust ta ootab vanematelt seltsimeestelt, kes on ka õppinud esimesel kursusel ja kellel on hästi meeles kitsaskohad, mis esinevad tavaliselt esimestel kursustel, olgu see siis loengute konspekteerimine, eksameiks ettevalmistamine, päevarežiimi küsimus, tänase ajalehe veergudel tõstatatud nõukogude üliõpilase väärikuse küsimus või muud sellesarnast. Kõigis neis küsimustes tuleb anda õigeaegselt seletusi noortele üliõpilastele. Õigesti toimis eesti filoloogia V kursus, kes organiseeris kohtumisõhtu I kursuse osakonnakaaslastega. Sõbralikus õhkkonnas vesteldi õppetööst ja sellest, kuidas otstarbekamalt kasutada õppimisaastaid ülikoolis. Oleks tore, kui sellised kohtumisõhtud sama teaduskonna noorima ja vanima kursuse vahel muutuksid traditsiooniks.

Ülikooli astunud noore eesmärgiks on saada heaks arstiks, pedagoogiks või juristiks. Selle ülesande lahendamisele peavad olema suunatud üliõpilaste jõupingutused juba esimestest päevadest peale. Ainult regulaarne töö semestri jooksul võimaldab sügavate teadmiste omandamist õppetöös. Regulaarse töö all ei tohi mõelda tuupimist, raamatu taga istumist hommikust õhtuni, nagu seda mõned üliõpilased harrastavad. Väga kasulik on kutsuda esimestele kursustele esinema õppetöö eesrindlasi, kes võiksid jutustada oma kogemustest õppetöö organiseerimisel, lähtudes antud teaduskonna spetsiifikast. Õppetöö võib olla ainult siis edukas, kui selle suunamisest võtavad osa õppejõud. Kontakti loomisel õppejõududega peavad aktiivsust üles näitama ka üliõpilased ise.

Paljud esimese kursuse üliõpilased satuvad vaimustusse huvitavatest fakultatiivsetest ainetest ja ülehindavad oma võimeid, haarates liiga palju korraga. Fakultatiivseid aineid tuleb valida täie tõsidusega, võttes arvesse valitud eriala ja oma võimeid.

Pärast ülikooli lõpetamist ootavad teid koolid ja haiglad, tehased ja vabrikud mitte ainult kui häid spetsialiste, vaid ka kui aktiivseid ühiskonnategelasi, kes julgelt lahendavad kollektiivi ette kerkivaid küsimusi. Ühiskondliku töö alaseid kogemusi on võimalik omandada ülikoolis. Ärge hoiduge kõrvale ühiskondlikest ülesannetest, olgu see siis staadioni ehitamine või seinalehe artikli kirjutamine. Ühiskondlikku kohustust tuleb jagada otstarbekalt ja neisse suhtuda lugupidamisega.

Kasutage huvitavalt oma vaba aega, teid ootavad teaduskondade, osakondade ja kursuste isetegevusringid. Korraldage huvitavaid puhkeõhtuid ja võtke osa festivali raames väljakuulutatud konkurssidest. Rohkem loomingulist initsiatiivi vaba aja sisustamisel!

Teie valisite oma õppeasutuseks Tartu Riikliku Ülikooli, vana ja kuulsate traditsioonidega ülikooli, mille seinte vahel on õppinud ja töötanud kuulsad teadlased, kus on sündinud palju geniaalseid mõtteid ja ideid. Kus te ka ei viibiks, pidage alati kalliks oma Alma Materi au, kandke kõrgel Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilase austavat nime.

ÜLELINNALISELT „UUDISMAALASTE" ÕHTULT

Möödunud puhkepäeva õhtupoolseil tundidel särasid Tartu II Keskkooli aknad elektrivalgusest. Siin toimus ÜLKNÜ 38. aastapäeva tähistamise raames ülelinnaline noorte «uudismaalaste» õhtu. Arvuka noortepere seas, kellel suuremal osal oli rinnas kuldne žetoon «Uudismaade ülesharimise eest», liikus ringi ka kommunistlikke noori Tartu Riiklikust Ülikoolist. Siin võis näha ülikooli komsomolikomitee sekretäri O. Kuulit, elavalt vesteldes jalutasid üliõpilased Kään, Pallo, Uropajev, Kask, Allik, Škaperin ja teised.

Õhtu piduliku osa avas ELKNÜ Tartu linnakomitee sekretär sm. Roes, kes oma sõnavõtus ütles, et ÜLKNÜ 38. aastapäeval võib kommunistlik noorsooühing tähistada järjekordset võitu: ülesanne — koristada kadudeta uudsevili uudismaadel — on täidetud.

Edasi võttis sõna Tartu linna löökbrigaadi ülem sm. Beljajev. Tehes mõningaid kokkuvõtteid soovitatud reisist, lisas sm. Beljajev lõpuks, et entusiasm, mis on alati olnud omane nõukogude noorsoole, ilmnes täiel määral ka Tartu linna löökbrigaadi liikmete juures.

TRÜ löökbrigaadi ülem sm. Kuuli peatus lühidalt ülikooli löökbrigaadi moodustamisel, see ei olnud kuigi kerge ja korduvalt põrgati kokku raskustega. Kuid need raskused ületati ja uudismaadele saabus löökrühm, mis koosnes 119 liikmest.

Piduliku osa lõpul andis ELKNÜ Tartu linnakomitee sekretär sm. Roes üle au- ja kiituskirjad. Nii said oma töö eest tunnustusi ülikooli komsomolikomitee sekretär O. Kuuli, kommunistlikud noored M. Škaperin, E, Kask (Matem.-Loodusteaduskond); M. Varik, I. Süvalep, H. Kään (Ajaloo-Keeleteaduskond); H. Väljaots (Õigusteaduskond) ja rida teisi.

Õhtu lõppes lõbusas tantsuhoos.

H. OTT

PARTEI ELU

Töö sisukamaks ja konkreetsemaks

30. oktoobril toimus ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Aruandega esines TRÜ parteibüroo sekretär sm. J. Kalits.

Aruandeperioodil oli parteibüroo saavutanud mõningat edu nii ideoloogilise kui ka organisatsioonilise töö alal. Partei read kasvasid 69 liikme ja liikmekandidaadi võrra, kusjuures eriti suur oli partei ridade kasv Õigusteaduskonnas. Rahule ei saa jääda aga restoraadi ja raamatukogu partei-algorganisatsioonide tööga — seal ei võetud vastu ühtki partei liiget. Puudujääke töös parteitu aktiiviga on ka ülikooli suurimates teaduskondades — Arstiteaduskonnas, Ajaloo-Keeleteaduskonnas ja Matemaatika-Loodusteaduskonnas.

Aruandeaastat iseloomustab parteitöö raskuspunkti kandumine teaduskonna parteiorganisatsioonidesse, kus on üles tõstetud ja läbi arutatud terve rida aktuaalseid küsimusi (Arstiteaduskond, Õigusteaduskond jne.), sealjuures jättis aga soovida teaduskondade parteiorganisatsioonide juhtimine parteibüroo poolt. Parteibüroo liikmed viibisid väga vähe teaduskondade parteiorganisatsioonide koosolekuil ega kontrollinud nagu tarvis vastuvõetud otsuste täitmist.

Tähtsaks töölõiguks parteibüroo töös oli ideoloogiline töö. Siin etendavad suurt osa poliitinformatsioonid. Rida poliitinformaatoreid, nagu sm-d Tamm, Kelder, Vahtre, Hagelberg jt. on töötanud hästi, kuid mõned kommunistid (Taev, Kirsimägi) täitsid oma ülesandeid poliitinformaatorina halvasti. Ka ülikooli ajaleht on sel teemal väga vähe materjale avaldanud. Poliitinformatsioonide kõrval on äärmiselt vähe kasutamist leidnud teised kasvatustöö vormid, nagu küsimuste-vastuste õhtud, vestlused, kohtumisõhtud jne. Vähe on ülikooli kollektiivi ees esinenud vabariigi parimad lektorid ja juhtivad töötajad.

Sm. Perov oma sõnavõtus peatus õppetöö metodoloogilise külje juures ja näitas, et meil pole loengute kvaliteediga kaugeltki mitte kõik korras. Ka kateedrite töö pole veel nii ümber korraldatud, et loenguteks kulutatav aeg oleks minimaalne ja et see saaks kõige ratsionaalsemalt ära kasutatud.

Koosolekul räägiti veel pedagoogikakateedri ebarahuldavast tööst ja pedagoogilise praktika ebaotstarbekast korraldamisest.

Teadusliku töö ümberkorraldamise tõttu NLKP XX kongressi vaimus on teaduslike tööde teemad muutunud elulähedasemaks (sm-d Erman, Hagelberg, Ananjeva). Teadusliku töö aktiviseerumisest kõneleb terve rida Tartus korraldatud üleliidulisi teaduslikke nõupidamisi. Parteibüroo kuulas informatsioone teadusliku töö olukorrast Matemaatika-Loodusteaduskonnas ja Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Suurima puudusena parteibüroo ja teaduskondade parteiorganisatsioonide töös sel alal tuleb aga ikkagi veel lugeda liiga üldist tegelemist teadusliku töö probleemidega. Ka on tervel real kommunistidel tõsiseid puudujääke teadusliku töö alal (Kutman, Uibo, Piik jt.).

Komsomoliorganisatsiooni tööd käsitles oma sõnavõtus sm. Kuuli, märkides, et komsomoliorganisatsioon on hakanud rohkem huvi tundma õppeprotsessis esinevate lünkade parandamise vastu, tegema omapoolseid asjalikke ettepanekuid. Kuigi kommunistlike noorte arv ülikoolis on 1731, on iga-aastane juurdekasv siiski veel väike, väiksem partei ridade kasvust. Möödunud õppeaastal võeti vastu 32 noort, sealjuures tuleb märkida, et Arstiteaduskonnas, matemaatika-, füüsika-, bioloogia- ja geoloogiaosakonnas ei võetud komsomoli ridadesse vastu ühtki üliõpilast. Töö komsomoligruppides on väga nõrk. Tõsiseks puuduseks parteiorganisatsiooni töös on see, et komsomolitöö abistamisest on küll palju üldsõnalist juttu olnud, kuid konkreetset abi komsomolile pole ometi osutatud. Koosolekul tõsteti üles küsimus üliõpilasklubi allutamisest komsomolikomiteele.

Ülikooli ametiühingu töös esineb loidus ja initsiatiivi puudus. Organisatsioonil ei ole vajalikku sidet oma liikmeskonnaga ja üldse üliõpilaskonnaga. Ametiühingukomitee tegeleb vähe kasvatustöö küsimustega. Isetegevuslik töö on kujunenud ülikoolis mingiks omaette, kasvatustööst lahusseisvaks tegevuseks. Ametiühingukomitee ei ole suutnud meie revolutsiooniliste tähtpäevade aktusi kordagi varustada korraliku kontsertosaga. Kriipsutati alla vajadust parandada isetegevusliku töö ideoloogilist suunda.

EKP Tartu Linnakomitee sekretär sm. Raid oma sõnavõtus käsitles rahvaste sõpruse kasvatamise küsimust.

Koosolekul kerkis järjekordselt üles vabariigi kahe kõrgema õppeasutuse — Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja Tartu Riikliku Ülikooli — vahelise parallelismi küsimus. Et koosolekust võttis osa ka EKP Keskkomitee töötaja sm. Inti, siis tema vastas esitatud küsimusele, et kuuenda viisaastaku plaanis on ette nähtud mõlema õppeasutuse eksisteerimine, kuna üks kõrgem õppeasutus ei suutvat vabariigi vajadusi kaadri järele rahuldada.

Koosolekul oli küll kümmekond sõnavõttu, kuid asjalikke konkreetseid ettepanekuid parteibüroo töö parandamiseks tehti vähe.

Koosolek tunnistas büroo töö rahuldavaks ja kohustas vastuvõetud otsuses parteiorganisatsioonide sekretäre likvideerima koosolekute rohkuse, lahendama küsimusi operatiivselt, nii et parteitöö muutuks konkreetsemaks ja kaoks paraaditsemine. Otsuses rõhutati samuti vajadust tugevdada rahvastevahelist sõprust ja võidelda kodanliku ideoloogia mõjude vastu nii õppeprotsessis kui ka poliitilises kasvatustöös.

Uue büroo koosseisu valiti sm-d J. Ananjeva, F. Klement, K. Siilivask, J. Kalits, E. Laasik, O. Kuuli, B. Nedzvedski, D. Tihhomirov, F. Kudu, V. Reiman ja E.-L. Mikkelsaar.

* * *

31. oktoobril k. a. toimus uue büroo esimene istung. Päevakorras oli üks punkt — ametite jaotamine.

Parteibüroo sekretäriks valiti Endel Laasik, asetäitjateks Jenny Ananjeva ja Johannes Kalits. Sektorite töö jaotati järgmiselt: õppetöö — Villem Reiman, teaduslik töö — Enno-Lembit Mikkelsaar, poliitkasvatuslik ja kultuurmassiline töö — Karl Siilivask, Benjamin Nedzvetski, filosoofilised seminarid — Jenny Ananjeva, kehakultuuritöö — Fred Kudu, ALMAVÜ ja Punase Risti töö Dimitri Tihhomirov.

Ülikooli parteiorganisatsioonide sekretärid

Ajaloo-Keeleteaduskonnas sm-d K. Siilivask (ajaloo-osakond), B. Nedzvetski (eesti filoloogia osakond), S. Maasik (vene filoloogia osakond).

Arstiteaduskonnas sm. D. Metšetin, Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonnas sm. H. Gross.

Matemaatika-Loodusteaduskonnas sm. L. Tiik.

Majandusteaduskonnas sm. A. Köörna.

Õigusteaduskonnas sm. V. Kelder.

Administratiiv-majandusosakonnas sm. J. Adojaan.

TRÜ Pearaamatukogus sm. V. Haldre.

Kuidas organiseerida tööd otstarbekalt

Mõnedel üliõpilastel, eriti nooremate esineb õppetöös raskusi. Nad ei suuda sooritada tähtaegselt arvestusi, eksameid, esitada kursuse- ja seminaritöid. Esineb juhtumeid, kus kuhjumise tõttu üliõpilane ei suudagi sooritada ettenähtud töid ja peab katkestama õpingud ning lahkuma ülikoolist. Teised, töötades puhkamata suure pingega, kahjustavad tõsiselt oma tervist.

Sellised kurvad nähtused ei teki niivõrd ülekuhjatud õppeplaanide (kuigi ka neil on oma osa!) tõttu, kuivõrd üliõpilaste vähese oskuse tõttu oma tööd organiseerida.

Kuidas organiseerida oma tööd otstarbekalt?

Esimeseks ülesandeks on töö planeerimine. Kõigepealt tuleb muretseda endale võimalikult üksikasjaline ja selge ülevaade sellest, missuguseid ülesandeid tuleb täita õppeplaanide ja programmide alusel käesoleval semestril. Missugused arvestused ja eksamid tuleb sooritada? Kui palju materjali saab loenguist, kui palju tuleb iseseisvalt uurida kirjandust ja muid allikaid? Missugused seminaritööd, ettekanded tuleb teha ja mis ajaks? Arvestada tuleb ka ettevalmistusi järgmise semestri ja aasta töödeks, näiteks materjali kogumist, kirjanduse jälgimist jne.

Kui läbitöötamisele kuuluv materjali hulk nii lehekülgede arvult kui ka sisu raskuselt on teada, tuleb võtta arvele kasutada olev aeg (nädalais ja päevades), arvestades, et ootamatused (näit. lühike haigestumine) võivad aega lühendada.

Nüüd tuleb materjal ära jaotada reaalsele päevade arvule. Ei ole otstarbekohane planeerida üht ainet semestri algusele, teist keskele ja kolmandat lõpunädalaile, vaid tarvilik on töötada mitme aine kallal paralleelselt, nagu neid ka kõrvu loetakse. See ei tähenda, et teatava piirini ei peaks toimuma kontsentreerimist. Mõnikord sunnib olukord teatavat teost forsseeritult läbi töötama, sest hiljem ei ole võib-olla võimalust seda raamatut saada.

Olles materjali jaotanud päevadele, saame kätte päevase materjali kontingendi, mille läbitöötamine peab kujunema seaduseks. Paljud üliõpilased teevad endale küll plaani, kuid lasevad end liiga kergesti tühistest asjaoludest kõrvale kallutada. Seetõttu toimub neil pidev materjali ümberjaotamine, päevane kontingent suureneb järjest, kuni semestri lõpul see ületab inimlike võimete piirid.

Selleks et päevaplaani täita, tuleb osata organiseerida ja kasutada oma tööpäeva. Üliõpilase päev on tavaliselt väga mitmekesine ja üks päev ei sarnane täpselt teisega. Seepärast ei ole paljudel üliõpilastel võimalik kehtestada kõigi päevade kohta ühesugust päevarežiimi, kus loengud, koosolekud, kirjanduse ja loengute läbitöötamine langeks samale kellaajale. Tuleb võtta kasutusele elastne päevarežiim. Eelmisel päeval või õhtul vaadatakse üle oma järgmise päeva kohustused ja tehakse kindlaks ajad, mida saab kasutada iseseisvaks tööks. Järgnevalt otsustatakse, kus kohal (kodus, internaadis, lugemissaalis, laboratooriumis vm.) töötatakse teataval ajal ja mida tehakse. Kaalutakse, kas selleks tööks on vajalikud vahendid olemas. Kui tarvis, võetakse kaasa vastav raamat, loengud või teised materjalid. Selles plaanis nähakse ette ka «majanduslik tegevus», toiduvarude hankimine, lõbustused, jalutuskäigud jne.

Milleks seda on tarvis? See on põhjendatud nii lihtsate tähelepanekute kui ka otseselt teostatud uurimustega.

Nimelt on selgunud, et töö juurde asumine võtab väga palju aega. Kui otsus on juba eelmisel päeval tehtud, siis ei ole enam mingeid kõhklusi, arupidamisi, vaid on olemas nii materiaalne kui ka psüühiline valmisolek. Teiseks näitavad üliõpilaste aja uurimused, et väga palju kulub aega tühjale lobisemisele, mis ei ole ei puhkuseks, meelelahutuseks ega mingiks viljakaks diskussiooniks. Ette läbimõeldud elastse päevaplaani puhul säästetakse palju vaimset energiat, tühikäike ja viiakse kaduaeg miinimumini.

Ka elastse päevarežiimi puhul tuleb silmas pidada, et töö vahelduks puhkepausidega, et uneaeg oleks piisav, et töö toimuks võimalikult soodsais välistes tingimustes jne.

Aja aruka kasutamisega semestri algusest peale, iga päev pidevalt täites oma päevaplaani on paljud üliõpilased jõudnud väga heade tulemusteni õppe- ja teaduslikus töös. Nii säilitavad nad oma elurõõmu ja vaimse tervise, lisaks sellele aga tõstavad pidevalt võimeid vaimseks tööks.

Dotsent E. Koemets

ÜKS PÄEV INDIA ÜLIÕPILASTE ELUST

India üliõpilase tööpäev algab kell 6 hommikul ja lõpeb kell 10 õhtul. - Ärge imestage siis üliõpilaste sarnanevust skeletiga!

Tavaliselt kasutab ta ülikooli minemiseks trammi. Sõidu ajal tutvub ta päevasündmustega, lugedes värsket ajakirja või üliõpilaslehte. Kohale jõudnud, hakkab ta kas osa võtma diskussioonist Nehru viimaste sammude kohta välispoliitikas või tervitab naeratades tuttavat tütarlast. Diskussioon katkeb, kui algab loeng. Vaheaegadel elustub see uuesti.

Kui meie üliõpilane on üliõpilasnõukogu liige, siis on tal tegemist üleliia. Ja enne kui professor uuesti siseneb auditooriumi, jõuab ta ära käia üliõpilassööklas, kirjutada üks-kaks üliõpilast üliõpilassanatooriumi ja lahendada mõni tähtis küsimus koos teiste nõukogu liikmetega.

Vaevalt on loeng lõppenud, kui ta jookseb väljakule ülikoolihoone ees, et kleepida kuskile paar plakatit, mis kritiseerivad valitsuse liiga pehmet poliitikat Goa küsimuses.

Pärast järgnevaid loenguid esineb ta üliõpilasmiitingul haridusküsimuses.

Jälle loengud. Seejärel paar tundi pingelist tööd raamatukogus.

Ta on väsinud, kuid sõites trammis koju, ei suuda ta jääda kõrvale arutlusest Marxi ja Gandhi üle, ehkki silmad hakkavad kinni minema ja mõttelõng vahepeal katkeb.

Sellise koormuse juures ei tule imestada, kui üliõpilane vahetevahel loengutelt «viilib» ja teda nähakse koos mustajuukselise tütarlapsega kinos vaimustumas Radž Kapurist või vanas pargis Gangese ääres.

SANT HALDAR

Ajakirja «Всемирные студенческие новости» järgi

ÜLIÕPILASED, KÜLASTAGE KERAAMIKANÄITUST

TRÜ Klassikalisel Muinasteaduse Muuseumil on suure ja hea skulptuuridekogu kõrval vähesel arvul ka antiikset keraamikat. (I toa vitriinis). Et külastajaile võimaldada tutvumist kreeka maalikunsti saavutustega, ei jätku siiski muuseumi enda originaalidest. Seepärast tekkis käesoleval aastal mõte täiendada keraamika osakonda esinduslikumate eksemplaridega. Suurimaks ja lähemaks antiikkunsti hoidlaks on Leningradis asuv Riiklik Ermitaaž, mille antiikkunsti osakonnas on kümneid tuhandeid originaalesemeid. Ermitaaži fondidest osutuski võimalikuks laenutada meile ajutise näituse jaoks 63 Vana-Kreekast ja Itaaliast pärinevat nõu. Need on välja pandud muuseumi III ruumi kapp-vitriinis ja selles näituses on esindatud mitmesugused vanal ajal kasutatavad nõudeliigid alates ligi poolemeetriste hoiuanumate ja lõpetades miniatuursete 6 cm kõrguste õlinõukestega. Vastavalt nõude eri vormidele oli neil antiigis erisuguseid nimetusi.

Tuntum nõuliik on amforad, mis käesolevas näituses on esindatud kahe nn. mustafiguurilisse vaasimaali stiili kuuluva eksemplariga. Nõude kollakaspunasel foonil on figuraalsed kompositsioonid maalitud musta lakiga. Toredamal neist on kasutatud lisaks veel valget värvi naisfiguuride jaoks ja purpurpunast rõivastusel ja hoburakmetel. Maalid illustreerivad sündmusi kreeka mütoloogiast. Amforad olid tavaliselt küllaltki mahukad nõud (40 l.), mida kasutati kas vedelikkude — veini, õli või ka tuha alalhoidmiseks. Väljapandud eksemplarid kuuluvad V sajandisse e. m. a.

Hoiutarbeks kasutasid kreeklased peale amforade veel teist laialt levinud nõuliiki — peliket. Eksponeeritud peliked on maalitud punasefiguurilise vaasimaali stiilis (taust must, kujutised punased) ja kuuluvad IV sajandisse e. m. a.

Vee ja veini segamiseks kasutati laia-avalisi krateere. Need on ligi poole meetri kõrgused ja kaunistatud viinajumala Dionysose saatjate lõbusa tantsu motiividega.

Valamisnõudest on esindatud ühesangalised kannud, mis on kaetud kas ühevärvilise vaabaga või kaunistatud maalidega või isegi reljeefidega. Hilisaega (II—I saj. e. m. a.) kuuluvad naise pea kujulised kannud. Valamisnõude leidlik ja vahelduv kontuur ning suurejooneline lihtsus haarab tähelepanelikku vaatlejat.

Rikkalikkude erivormidega on vana-aja jooginõud. Maalidel esineb Dionysos sageli suuresangalise kantharosega käes. Küliks on madal kausitaoline jooginõu, suure mahutavusega sküfos meenutab meie aja tassi, ja rüton on joogisarv, mis sageli on loomapea kujuline.

Muuks otstarbeks kasutatavatest vaasidest on vitriinis välja pandud nõud, mida kasutati õli jaoks. Neist tuntumad on väikesed lekütosed, mida kasutasid noormehed, kes võtsid osa kehalistest harjutustest ja enne võistlusi õlitasid end. V sajandil e. m. a. hakati valge vaabaga kaetud lekütoseid kasutama matuste puhul. Täidetuna lõhnava õliga visati nad surnule järele hauda või asetati hiljem hauakivile.

Kõik mainitud vaasiliigid ja nõud, mille eriotstarve pole täiesti kindel, on vormilt huvitavad ja maitsekalt kaunistatud ning jätavad vaatlejaisse sügava mulje.

Loodan, et meie ergas üliõpilasnoorus ei jäta kasutamata suurepärast võimalust näha kreeka ja itaalia originaale meie enda koduses Tartus. Nende siin välja pandud esemete tundmine olgu aluseks sügavamate teadmiste omandamiseks antiik-kultuurist!

N. Raid

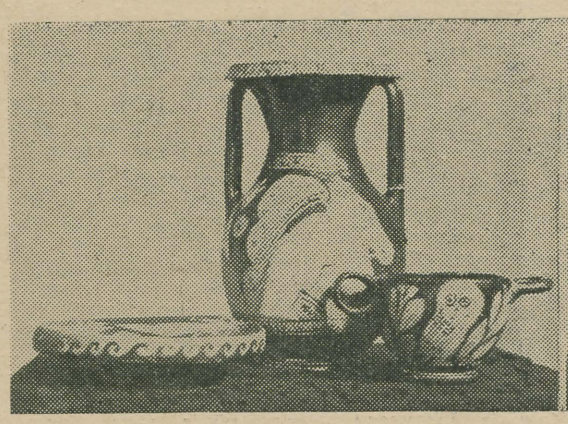

Taldrik, pelike ja sküfos.

Rüton ja kannud.

PALJU ON VEEL TEHA

Inimeste väärikust oleme harjunud hindama suhtumise järgi teistesse, ühiskondlik-poliitilisse ellu ja kõigesse progressiivsesse, mida inimkond on loonud ja mida ta lakkamatult täiustab.

Kas meist, üliõpilastest, kasvavad väärikad spetsialistid? See on raske ja keeruline küsimus, mis nõuab pikemat analüüsi, vaidlusi ja arvamuste vahetust. Sellepärast tahaksin avaldada selles küsimuses oma seisukoha. Inimese väärikus kasvab juba lapsepõlvest peale olenevalt keskkonnast ja tingimustest. Kõige suuremat mõju aga avaldavad ülikooliaastad, kus oleme juba võimelised ise palju asju otsustama, hindama, mis on hea, mis halb, mis progressiivne ja mis reaktsiooniline. Sageli aga on meie üliõpilasel iseseisvust veel väga vähe.

Kaasaegne õppesüsteem ei võimalda üliõpilasel alati õppejõududega vaidlustesse laskuda, avaldada oma seisukohta ja kaitsta seda, sest loengutel pole selleks aega ja vastavaid seminare pole eriainetes ette nähtud. Paraku on aga ka ühiskonnateaduste seminarides veel palju formalismi ja dogmatismi, vähe loovat arutlust. Kahtlematult avaldab suurt mõju ka nõrk laboratooriumide sisseseade, kuna uuemaid aparaate ja katseseadeldisi meie osakonnas ei ole, või kui on, siis on nad üliõpilaste enamusele kättesaamatud.

Üliõpilaste vabadust ühiskondlik-seltskondlikus elus piirab sagedasti üliõpilaste madal käitumiskultuur, mis ei võimalda igatüht vabalt ja sundimatult käituda erinevates olukordades ja erinevate isikutega.

Järeldus peaks olema selge — palju tuleb veel tööd teha selleks, et meist kasvaksid väärikad spetsialistid, nagu neid vajab kodumaa — julgeid, ausaid, otsekoheseid, kes oma elu eesmärgiks seavad võitluse inimkonna parema elu eest. Kodumaa ei vaja tühjasõnalisi kiidulauljaid, keda niigi alati leidub palju, vaid tegudega inimesi.

V. PETERSELL
geoloogiaosakonna V kursuse üliõpilane

Milles seisneb meie üliõpilase väärikus?

Äsja toimunud TRÜ komsomoliorganisatsiooni V konverents pidas vajalikuks läbi viia kogu TRÜ üliõpilaskonda haarava arutelu teemal «Meie üliõpilase väärikusest». Sellest võtab osa ka ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool», avaldades mitmesuguseid materjale, mis käsitlevad meie üliõpilase väärikusega seotud küsimusi. ELKNÜ TRÜ komitee on veendunud, et kursuste komsomoligrupid organiseerivad huvitavaid diskussioone ja selgitavad välja need probleemid, mis kõige enam üliõpilaste tähelepanu köidavad. Nendest kõige huvitavamatest probleemidest tehakse siis kokkuvõtted vastava osakonna ning hiljem üleülikoolilisel konverentsil.

Milles peab siis avalduma meie üliõpilase väärikus? Kas piisab sellest, kui hoida pea alati püsti, hoolimata kõigest muust (see on käitumisnormidest)? Või on siin peamine just käitumiskultuuri peensuste valdamises? Ja kas ei ole üliõpilasele solvav teha mõnda lihtsat, «musta» tööd (pealtnägijate juuresolekul!)? Ehk küsimus sellest, kus lõpeb kodanliku teaduse ning kultuurisaavutuste tunnustamine ja algab nende ees lömitamine? Nende ja veel paljude teiste meie üliõpilase väärikust puudutavate küsimuste laialdane arutelu antud kursuse või osakonna konkreetses olukorras kujuneb kahtlematult huvitavaks diskussiooniks. Ja ühtlasi aitab see mõningatel meie kollektiivi liikmetel üle saada vildakatest vaadetest üliõpilase väärikusele, välja kujundada meie üliõpilaskonna avalikku arvamust selles küsimuses.

Vaidlustes selgub tõde!

Olla väärikas, see on

Kogu nõukogude inimese ühiskondlik tegevus, tema isiklik elu, huvid, käitumine ja kultuur on tihedas vastastikuses seoses, täiendavad vastastikku üksteist. Kui selline side puudub, kui sel või teisel määral on rikutud see ühtsus, siis räägitakse ebakultuursusest, puudujääkidest kultuuris.

On selge, et inimese poolt pähepandud kübar ei tee teda kultuurseks. Kuid kübar on üks kõrge rõivastuskultuuri esemetest ja pähepanduna kohustab paljuks inimest, kes teda kannab.

Kuid veel rohkemaks kohustab kultuuriesindaja nimetus, nõukogude üliõpilase nimetus. NSVL kodanik — see räägib inimese kuulumusest kõrgel seisva ühiskondliku korraga riiki ja see innustab igalpool ja alati hoidma kõrgel oma kodumaa au.

Nõukogude üliõpilane on üks meie maa kultuuri esindajatest. Ta omandab üht inimese vaimse kultuuri kõrgeimat saavutust, — teadust ja samal ajal on ta nõukogude ühiskonna üldise kultuuri kasvandik ja ehitaja. Kõik see kohustab üliõpilast olla käitumise ja kõrge teadlikkuse eeskujuks, olla eeskujuks teistele nii ühiskondlikus kui ka isiklikus elus. Enamik üliõpilasi mõistab seda hästi ja püüab selle poole. Kuid sageli kohtame veel taganemist nendest püüdlustest, oma kohustuste mittemõistmist ja sellest tulebki rääkida.

Juhtub nii, et istudes loengul hakkab üliõpilane juttu ajama naabriga küllalt valjusti, et olla märgatav lektorile ja ümberolijaile. Mis see on? Kas lihtsalt distsipliinirikkumine? Kõigepealt on see lihtsalt ebakultuursus. Ebakultuursus sellepärast, et sellega näidatakse ilmset lugupidamatust lektori ja teaduse vastu, millist ta esindab, lugupidamatust seltsimeeste vastu, kellel segatakse kuulamist.

Juhtub ka nii. Õpib rühm õppejõu juures, kuulab tema loenguid, vestleb temaga, terve aasta jooksul tervitab teda sisenedes ja väljudes, annab tema juures eksami. Möödub paar päeva ja juba keegi sellest grupist kohtudes endise õppejõuga ei tervita teda enam. Kas see on distsipliinirikkumine? Ei, see on ainult ebakultuursus. Ebakultuursus sellepärast, et õppetöö ajal oli õppejõud üliõpilastele mitte ainult õpetavaks isikuks, vaid ka vanemaks seltsimeheks ja tuttavaks inimeseks. Neid omadusi ei kaotanud ta pärast kursuse lõpetamist, kuid temaga läbikäimise «kultuuri» jätkus rühmal ainult õppetöö ajaks ja see kadus kohe pärast eksamit.

Tõelise kultuuriga nii juhtuda ei saa, ta ei ole ajutine nähtus.

olla kultuurne

Kultuuri kasvatatakse hoolikalt, omandatakse ja kinnistatakse. Sellest on ta saanud oma nime — cultura, s. t. harimine.

Paljud meie üliõpilased elavad ühiselamus. On teada, et seal on suur üleasustus, siit viib aga üks samm igasugustele korralagedustele ja ühiselureeglite rikkumisele. Kuid kas võib seda vältida ületäidetud ühiselamus? Võib, tingimata võib. Tuleb ainult organiseerida pidevat võitlust oma ühiselamu kultuuri eest. See tähendab austada kohta, kus sa elad, tunda ennast mitte ainult elutsejana vaid ka elanikuna, teiste elanike kultuurse naabrina.

Nagu selgub, on kultuur väga laialdane mõiste. Ta sisaldab nii seda, millel on ülemaailmne tähtsus, kui seda, mis puudutab igaühe isiklikku käitumist. Ei saa olla väärikust ilma suure, tõsise ja sisemise kultuurita.

Dotsent *O. PEROV*

KAS NII ON ÕIGE?

Väärikus ei ole küsimus, mis oleks identne või peaaegu identne viisakusega, nagu seda vahel püütakse kujutada. Väärikus on laialdane ning väga paljusid küsimusi haarav mõistete ring, milles peale muu on väga palju diskutiivse iseloomuga probleeme.

Väga huvitav küsimus on näiteks suhtumine füüsilisse töösse. Kas on väärikas kõrgema haridusega inimesel kolhoosis sõnnikut vedada või mitte? Et sellele küsimusele praktikas õige vastus on leitud, seda näitasid meil üliõpilased juba kolhoosis. Oma head töössesuhtumist demonstreeris ülikooli rahvas ka uudismaadel. On muidugi ka erandeid ja nende erandite vastu tuleb pidada täie printsipiaalsusega võitlust.

Lähim minevik püstitas veel ühe väga huvitava probleemi — probleemi väärikast külalislahkusest.

Mida arvatakse inimesest, kes võõrale, juhuslikule külalisele oma kodu näidates räägib, kui halb tema kodu on ja kui palju kenam on võõra oma, ehkki ta seda ise pole näinudki? Kas on vaja võõra ette tuua ainult oma kodu puudused, mööda minnes kõigest sellest heast, mida omatakse? Selline inimene jätaks kindlasti väga imeliku mulje, sest kui inimene ise endast lugu ei pea, kuidas saab ta siis lugupidamist enda vastu nõuda teistelt. See on üksik näide, kuid sellest tulenev üldine printsiip ei ole kehtiv mitte ainult üksikisikute kohta, vaid omab palju üldisema tähenduse. Selle printsiibi rikkumine aga tähendab pugemist, tähendab lömitamist.

Olla väärikas — tähendab olla inimene, säilitada oma vaimne mina igas olukorras, ka kõige keerulisemas ja raskemas.

T. ORAV

Olla kultuurse ja haritud inimese eeskujuks

Nagu otsustas TRÜ komsomoliorganisatsiooni V konverents, tuleb juba sügissemestril komsomoligruppides läbi viia arutluskoosolekud «Meie üliõpilase väärikusest».

Inimese väärikusest on kindlasti igaühel teatav üldine ettekujutus olemas ja võidaks väita, et milleks pidada koosolekuid niisugusest iseenesest mõistetavast asjast. Kui aga neil päevil kerkis rühma üliõpilaste keskel üles küsimus selle mõiste konkreetsest sisust, ei osanud keegi ütelda, milles seisneb konkreetselt üliõpilaste väärikus. Kui aga igaüks jälgiks tähelepanelikult oma igapäevast elu, puutuks ta igal sammul kokku väärikuse küsimusega. Meie üliõpilane peaks olema eeskätt kogu linna elanikonnale kultuurse ja haritud inimese eeskujuks.

Eks leidu aga neidki üliõpilasi, kes on arvamusel, et üliõpilase väärikus seisneb oma «tohutu vaimse üleoleku» tunnetamises, kõrkuses, upsakuses ja halvustavas suhtumises lihtsatesse tööinimestesse. Kas saab igaüks meist öelda, et ta on alati austusega suhtunud kas või oma ühiselamu toa koristajasse?. Kas oleme olnud tähelepanelikud oma seltsimeeste vastu. Kas saab olla juttu väärikusest, kui seda püütakse saavutada oma kaaslase alandamise ja halvustamisega.

Palju selliseid probleeme kerkib üles küsimust lähemalt arutades ja kindlasti kujunevad arutluskoosolekud kursuste elus kaasakiskuvaks sündmuseks.

J. NURM

Mõtteid väärikusest

Mis on väärikus? Kas keegi on vaevaks võtnud endale seda mõistet selgitada? Lööme muide lahti J. Tamme eesti-vene sõnaraamatu ja vaatame, kuidas see mõiste kõlab vene keeli. Me loeme: väärikus — достоинство, почтенность, степенность, осанистость, чинность.

Nii siis, kui kedagi tema tegevuse, tema tubliduse jne. tõttu austatakse, siis on see väärikus; kui kõnnitakse sirgelt, sundimatult ja korralikult rõivastatult, siis on see väärikus. On see tõesti nii? Muidugi on, sest kui keegi ei ole enda suhtes ära teeninud lugupidamist, siis niisugune inimene ei ole väärikas, ja kui keegi kõnnib lõngerdades, särgikrae lahti ja käed püksitaskus, siis niisugust inimest me ei saa nimetada väärikaks.

Igal juhul, väärikuse mõiste on väga ulatusliku sisuga. Ka on selge, et väärikus on väga tihedas seoses viisaka käitumisega, ta avaldub heas muljes, mida inimene jätab oma käitumisega.

Väärikas inimene riietub korralikult ja olukorra kohaselt. Olen näinud noori õppejõude, kes ilmuvad pidulikule istungile kaelasidemeta ja pidulauas võtavad kuue maha ning käärivad käised üles. See ei ole väärikas.

Väärikas inimene on mõõdukas, — ta ei praali, ta ei hädalda ta ei karju ega mängi tumma. Tõepoolest, kas see on väärikas, kui me näit. oma Moskva-tuttavale või kellelegi teisele kaugemalt küllasõitnule hakkame pikalt-laialt seletama, et meil ei ole poollääbipaistvaid supelpükse (nagu neid olevat Ameerikas) jne.?

Väärikas inimene suretab endas välja üldinimlikud ebavooruused, nagu kadedus, ihnsus, ahnus, upsakus jne. Kas näit. üliõpilane saab väärikaks pidada õppejõude, kelle ihnusest ja ahnusest räägitakse legendaarseid lugusid?

Väärikas inimene ei huligaanitse ja ei kõnele žargooni. Või arvab käesoleval sajandil tõesti keegi, et ta oma lihaste osavusega, rõvetsemisega ja labasusega võidab kellegi poolehoiu? Kas näit. õppejõud arvab võitvat lugupidamist, kui ta oma õpilast ähvardab tagaselja rusikaga?

Väärikas inimene ei klatši, ei räägi teatrietenduse ajal valjusti oma seiklustest, ei edvista, ei võõpa karjuvalt oma kehaosasid, ei tee end naeruvääriliseks. On's see väärikas, kui näit. üliõpilane loengul sööb, ja kui professor teda kõnetab, siis «päästa» end sellega, et suutäie peosse poetab ja selle peoga tasku paneb? See ei tähenda muidugi, et väärikas inimene peab olema nukk või mingi askeet. Väärikas inimene peab ainult teadma, mis kusagil sobib ja mis mitte.

Väärikas inimene tunneb, et tal on kohustused oma asutuse, oma kollektiivi, oma rahva ja kogu inimkonna ees ja et ta peab inimkonna progressi edasi viima.

Neile, kes lähevad kasvatama ja juhtima inimesi, on väärika käitumise harjumuste omandamine põhilise tähtsusega. Nende väärikusest oleneb nende edaspidise töö edu.

Prof. *J. AUL*

Meile antakse, kuid meilt ka nõutakse

Olla väärikas kõige lihtsamas mõttes tähendab minu arvates käituda alati ja igas olukorras korrektselt, olla sisemiselt viisakas. Üliõpilase väärikus väljendub näiteks käitumises lihtsate inimestega mitte ülbuse ja ükskõiksuse näol, vaid vastupidi, nende vastu tuleb olla tähelepanelik, taktitundeline, mõista ka nende mõtteid ja huvisid.

Oleme nõukogude üliõpilased! Meile antakse palju, veel rohkem meilt aga nõutakse. Tänaval ja avalikes kohtades liikudes peaksime olema kõigile eeskujuks. Eriti suurt aukartust sõna «üliõpilane» vastu tuntakse maal. On see ju midagi suurt ja kauget. Palju on aga ätid-memmed pidanud pettuma, nähes kuskil peoõhtul keigarlikult rõivastatud joobnult lällutavat noormeest, kes enesele rusikaga vastu rindu tagudes üliõpilas-tiitlit omamoodi populariseerib; või kes ennenägematult jalgu risti seab ja seda ise tantsuks nimetab. Leidub tütarlaste hulgaski selliseid, kes maalitud nägude, ülepakutud rõivastuse ja soenguga uhkeldavad. Maal tuleb ju kõik «hiigla pooselt» välja, pole arukamaid kritiseerijaid!

Kaugeltki väärikas pole meie käitumine ülikoolis eneses.

Minu arvates kõige häbiväärsem ja karistust väärivam on üliõpilaselus liigagi hästi tuntud «pugemine». Seda leiame kõikjalt ja alati. Sinna juurde kuulub lahutamatu osana klatšimine. Kahjuks on veel palju neid üliõpilasi, kes esimestesse pinkidesse istuvad mitte sellepärast, et hästi kuulata ja konspekteerida, vaid lihtsalt selleks, et näida õppejõule oma «inglipilguga» hästi pai ja kohusetruu.

Meie käitumine vaheajal ei kannata sageli kriitikat. Trügimine, tõuklemine. Vaevalt tuleb noormehel meelde tütarlaps auditooriumi uksest enese ees sisse lasta, hea on, kui vastutulijale otsa joostes vabandatakse.

Võõras pole vastutulijate möödudes neile järelevaatamine — moodne mantel, kingad või «hea kuju» on need, mis selleks «sunnivad». Võõras pole ka üle tänava kaunis vabade väljendite hüüdmine. «Hei, kuhu sa purjetad?» — «Kohvesse, Kolla tund ju tuleb!» jne.

Uelda kõik sellest, mis on väärikas, ma üliõpilasena pole võimeline. Hoiduda aga neistki mõningaist ülalmainitud ebaväärikuse juhtumeist tähendab kindlasti väikest sammu progressi poole.

T. MURUSALU

AADU JA ÜLIÕPILASE VÄÄRIKUS

Üliõpilased ja õppejõud! Võtame aktiivselt osa üliõpilase väärikuse üldprobleemi arutamisest!

Kuulutati välja TRÜ noorsoofestivali konkursid

Seoses üleliidulise nõukogude noorsoo festivaliga korraldab TRÜ festivali orgkomitee kunstilise isetegevuse konkursid, mis toimuvad 25. veebruarist kuni 10. märtsini 1957. a.

Konkurssidest võivad osa võtta kõik TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad vastavalt igal alal määratud vanusepiirile. Paremusjärjestuse konkursi määrab kõikidel aladel žürii. Kunstiliste, samuti loominguliste konkursside võitjaid üksikesinejaid ja kollektiive autasustatakse mälestusesemetega ning parimad pääsevad edasi ülelinnalisele festivalile. Ülikooli festivalil viiakse läbi teaduskondadevaheline arvestus, kusjuures parimaks tunnistatud teaduskonnale määratakse eripreemia. Üksikesinejate ning rühmade repertuaar valitakse vabalt esinejate poolt.

Kunstilise isetegevuse konkursid viiakse läbi järgmistel aladel: laul, instrumentaalmuusika, karaktertants, kunstiline võimlemine, akrobaatika, sõnakunst, estraadikunst ja näitekunst.

* * *

TRÜ festivali organiseerimiskomitee kuulutas välja loomingulised konkursid, millest võivad osa võtta kõik üliõpilased, õppejõud ja teenistujad kuni 35. a. vanuseni järgmistel aladel:

1. Muusikateosed: laulud, looming kammeransamblitele (esitamise kestus mitte üle 15 min.); kontserditeosed klaverile või teistele sooloinstrumentidele (esinemiskestus mitte üle 10 min.).

2. Kirjandusteosed. Konkursile võib esitada kirjanduslikku loomingut järgmistes žanrides: poeemid, luuletused, lühijutud (maksimum 6 lk.), jutustused (maksimum 10 lk.), ühevaatuselised näidendid, raadioreportaažid (programm 15 minutiks), kinostsenaariumid lühimetraažilistele filmidele (maksimum 20 min.), kriitilised artiklid ja kunstilised olukirjeldused (maksimum 10 lk.).

3. Kujutav kunst, karikatuur ja kunstiline fotograafia.

Osavõtjatel esitada teosed varjunime all TRÜ festivali organiseerimiskomitee nimele.

Loomingulistel konkurssidel autasustatud tööde esmane avaldamisõigus kuulub festivali organiseerimiskomiteele.

Eriti väljapaistvate teoste autoreid autasustatakse eraldi ka rahalise preemiaga (laulužanris omistatakse autasu võrdselt viisi ja sõnade loojatele).

Kõik tööd, mis on mõeldud osavõtuks loomingulistest konkurssidest, tuleb esitada TRÜ festivali organiseerimiskomiteele hiljemalt 25. veebruariks.

Diskussioon „Eesti NSV ajaloo" maketi ümber

Neljapäeval, 18. oktoobril k. a. toimus TRÜ ajalooringis «Eesti NSV ajaloo» maketi arutelu. Teravalt kritiseeriti Eesti ajaloo vanema perioodi käsitlust, mis on kirjutatud ühekülgselt ja milles on eesti ja vene rahva sõprust püütud igati esile tõsta ja on üle kantud vene vürstidele ning tsarismi valitsuspoliitikale.

Kodanliku ajajärgu ja kultuuri iseloomustus pole antud objektiivselt ja ammendavalt.

Ka sõjajärgse perioodi käsitlemisel ilmneb suuri puudusi.

Üldse esineb maketis palju üldist juttu, ebakonkreetsust ja kõik pole korras ka faktilise materjali esitamise osas.

Koosolek leidis, et sellisena pole makett trükis avaldamiseks sobiv ja vajab ümbertöötamist kõigis osades.

A. KAASIK

Mõteterohke koosolek

Praegu toimub eesti ja vene filoloogia, ajaloo- ja matemaatikaosakonna V kursuste üliõpilaste klassivälise töö praktika Tartu koolides. Taoline praktika on esmane Tartu Riiklikus Ülikoolis. Et teha kokkuvõtteid toimuvast praktikast ja arutada sellega seosesolevaid küsimusi, toimus eesti filoloogia V kursuse komsomoligrupi algatusel Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuste lahtine komsomolikoosolek, millest võttis arvukalt osa ka õppejõude.

Praktika käigust andis ülevaate üliõpilane V. Lindström. Nagu tema ülevaatest ja paljudest sõnavõttudest (Teras, Maremäe, Luur, Aremäe, Vihma jt.) selgus, pole nimetatud praktika seni andnud midagi uut. Praktikandid on jäänud võõraks koolidele, klassidele. Koolide klassijuhatajate arvamuseks on peaaegu igalpool, et praktikandid segavad enam, kui toovad kasu. Peatähelepanu seni toimunud praktika käigus on jäänud klassijuhatajatundide andmisele. Klassijuhatajad aga kasutavad praktikante, nagu märkisid sõnavõtjad Kim, Toomjärv jt., neile endile ebahuvitavate ürituste ja teemade läbivõtmisel.

Praktika korraldamisel on ära unustatud selle teostamise aeg. Praktika teostamiseks on ette nähtud esmapäev kella 13—17. Koolides aga klassijuhatajatunnid ja muud üritused toimuvad igal nädalapäeval. Nii on tekkinud ürituste, tundide ja loengute kokkulangevus. Et täita praktika ülesandeid, tuleb loengutelt puududa. Ettenähtud 4 tunnist ei jätku aga üldse praktika kohustuslike nõuete täitmiseks, nagu märkis enamik sõnavõtjaid. Peale selle on V kursuse filoloogidel lugeda tohutu kohustuslik lektüür. Ajaloolastel aga, nagu märkis sõnavõtja E. Teras, toimus septembris-oktoobris veel samaaegselt diplomieelne praktika üldtundide arvuga 108 tundi. Selle tagajärjel tõusis koormus nädalas ligi 60 tunnini.

Kuid nagu märkisid sõnavõtjad dotsent A. Kask, dotsent Laugaste, vanemõpetaja J. Feldbach, üliõpilased Luur, Lindström, Süvalep jt., on praktika sel kujul otstarbetu, sest ühtne terviklik kasvatustöö koolis, mis haarab koolielu eri külgi, tükeldatakse. Kasvatustöö eraldatakse õppetöost. See pole aga õige. Missugusest kasvatustööst saab veel kõneldа, kui üliõpilane-praktikant viibib koolis ainult kord nädalas üks-kaks tundi?

Avaldati arvamust, et antud praktika nõudeid saab väga hästi täita IV kursuse kuuenädalase praktika raames, kui seda oskuslikult korraldada. Eelmisel aastal oli klassivälise töö suhtes raskusi sellepärast, et ühte klassi oli sageli kinnistatud palju praktikante (2—7). Loomulikult ei jätkunud siis kõigile üritusi. Püstitati küsimus — miks ei suunata üliõpilasi praktikale väljaspoole Tartut.

Pedagoogikakateedri juhataja sm. Elango sõnavõtt tekitas aga teatud pettumuse. Sm Elango ei analüüsinud praktika tulemusi ega sõnavõttudes esiletoodud märkusi sisulisest küljest ja hiilis kõrvale põhiküsimustest: kas antud praktika on kasulik koolile, õpetajale, õpilasele, üliõpilasele just kasvatuslikus mõttes. Vaadeldes praktikat kõrgemalseisvate organite otsuste ja kirjanduse põhjal, pidas ta sellist kasvatustöö praktikat vajalikuks ja tarvilikuks. Olevat vaja õppida just ka seda, kuidas koostada tööplaani, pidada päevikut jne. Praktika korralduse kohta arvas sm. Elango, et loengutelt on kindlasti võimalik puududa (!).

Kahjuks ei võtnud koosolekust osa teisi peadagoogilise praktika juhendajaid peale sm. Indre, kes aga arutelust osa ei võtnud.

Arvestades küsimuse tähtsust ja põhimõttelisust, otsustas koosolek tõsta antud küsimus üles rektoraadi ees.

R. IND

Lehakultuur ja sport

Möödunud nädalal olid tartlaste tähelepanu keskpunktis Riikliku Akadeemilise Meeskoori kontserdid. Ja peab ütlema — samasuguse huviga elasid kui mitte just kõik tartlased, siis vähemalt Riikliku Akadeemilise Meeskoori ja Tartu üliõpilaskoori liikmed kaasa pühapäeval, 28. oktoobril toimunud malematšile mõlema koori võistkondade vahel. Rohkearvuline pealtvaatajaskond jälgis põnevusega oma kolleegide lahinguid seitsmeteistkümnel ruudulisel laual.

Esimesena selgus tulemus partiis Juhkov (RAM) — Kaalep (TÜM). Võitis Kaalep. Kui RAM esindaja Tammeveski võitis TÜM II bassi Karu, oli seis viigiline 1:1. Üheteistkümnendal laual mängisid mõlema koori pikemad ja madalamad bassid Maasikas (RAM) — Saul (TÜM). Võitis viimane. Seisu «viigistas» TÜM esindaja Luur, kaotades Tallinna Konservatooriumi dirigeerimisklassi II kursuse üliõpilasele Saule.

Kui 6. laual Tartu Riikliku Ülikooli klubi juhataja K. Luts oli võitnud RAM dirigendi H. Uibo, siis tervitasid oma võistkonnakaaslased kaotust heameeleavaldustega Olesk ja Kärvert, kes olid jõudnud juba kaotada vastavalt Jõksile ja Truumale. RAM I tenor Lester alistas omakorda jälle TÜM II bassi Hintsi ja seis oli 3:5.

Tartu Üliõpilasmeeskoori esindajaist olid järgnevalt võidukad veel Saar, Vihma, Laas ja Maimets, alistades vastavalt Tamme, Kose, Tedre ja Larionovi.

MALEMATS 17 RUUDULISEL LAUAL

Nüüd hakkasid selguma tulemused juba ka esimestel laudadel, kus mängisid mõlema koori suurimad «mõtlejad». Siin olid kangemad aga RAM mehed. Esimesel laual mängis RAM poolt I kategooria maletaja I. Mõldre, TÜM poolt II kategooriat omav koori fotolehe toimetuse liige A. Laisaar. See kohtumine lõppes viigiga, nagu ka viienda laua parfii Kaljuste (RAM) ja Tenno (TÜM) vahel. 2., 3. ja 4. laual olid võidukad tallinlased Saard, Puusepp ja Siivak, alistades vastavalt Hiie, Soonetsi ja Laari.

Lõpptulemuseks kujunes seega Tartu Üliõpilasmeeskoori võit 10:7. Tulevikus otsustati taolisi üritusi jätkata ja võimaluse korral laiendada ka teistele aladele

A. Luur

Sõpruskohtumised Leedu korvpalluritega

Eelmisel nädalavahetusel toimus rida sõprusmänge Leedu Põllumajanduse Akadeemia korvpalluritega. Mängud toimusid laupäeva ja pühapäeva õhtul TRÜ võimlas. Esimesel võistlusõhtul kohtusid Leedu Põllumajanduse Akadeemia naiskond ja TRÜ spordiklubi koondnaiskond.

Mängu võitsid tartlased tagajärjega 68:49 (35:27).

Õhtu teises mängus olid vastamisi Leedu Põllumajanduse Akadeemia meeskond ja TRÜ spordiklubi koondmeeskond. Ka seekord tuli leedulastel lahkuda väljakult kaotusega 65:84 (33:43).

Pühapäeval kohtusid esimeses mängus Leedu Põllumajanduse Akadeemia naiskond ja TRÜ naiskond. Kaasakiskuva mängu võitsid tartlased tagajärjega 64:53 (31:27). Sõpruskohtumise viimases mängus kohtusid Leedu Põllumajanduse Akadeemia meeskond ja Tartu linna koondmeeskond. Vahelduva eduga ja publikule palju põnevusi pakkunud mäng lõppes sõbraliku viigiga 72:72 (38:31).

Nii tuli leedulastel lahkuda Tartust ilma ühegi võiduta, kuid seda suurema sooviga järgmisest sõpruskohtumisest väljuda kindlasti võitjatena.

E. Multer

Murdmaajooksu esivõistlustelt

Pühapäeval, 28. oktoobril toimus TRÜ murdmaajooksu esivõistluste esimene etapp. Mehed võistlesid 1500 m, naised 800 m distantsil. Võrreldes möödunud aastaga oli osavõtjate arv tunduvalt vaiksem. Kokku oli võistlejaid mehi ja naisi 62. Teaduskondade kehakultuurikollektiivid peaksid suhtuma tõsisemalt oma ülesannetesse. Võistlusjuhendis oli nõutav ülesandmislehtede laekumine 25. oktoobriks, mida tegid ainult Õigusteaduskond ja KKO. Reeglina oli paari võistlejaga esindatud Arstiteaduskond.

Tehnilised tulemused olid järgmised: Naised 800 m jooksus: 1) M. Käbin (KKO) — 2.37,6, 2) T. Lapp (Ajaloo-Keeleteadusk.) — 2.42,0, 3) K. Raudam (Mat.-Loodusteadusk.) — 2.48,6.

Mehed 1500 m jooksus: 1) P. Lõoke (KKO) — 4.08,8, 2.—3.) R. Suitsmart ja J. Anderson — 4.14,0. Teaduskondade üldine paremusjärjestus selgub pärast teist etappi, kus toimuvad teatejooksud.

U. Pukk

Pildil: R. Suitsmart (esiplaanil) ja J. Anderson 1500 m distantsil.
J. UNGERI foto.

Kasvatustöö probleemidest koolis

Ühest ja samast küsimusest

Kodanlikus pedagoogikas esines suundi, mis püüdsid kogu kasvatustööd intellektuaseerida, tervenisti õppetööle redutseerida. Selle suuna üks äärmuslikumaid esindajaid, reaktsiooniline saksa pedagoog J. Fr. Herbart (1776—1841) sõnastas põhimõtte, et õpetus peab alati olema kasvatav, kasvatus aga alati õpetav, s.t. uusi mõisteid kujundav. K. Marxi ajalooliseks teeneks on, et ta lükkas ümber sellised idealistlikud vaated isiksuse kujunemisele ja rajades ajaloolise materialismi teooria, näitas, kuidas inimene kujuneb dialektilises koostoimes oma ümbrusega.

Eitamata põhimõtet, et õpetus peab alati olema ka kasvatav, on nõukogude pedagoogika kõrvuti õppetööga alati omistanud suurt tähtsust õpilaste elutingimuste organiseerimisele, kasvatustööle sõna kitsamas mõttes. Kui see külg koolis mõnikord unarusse on jäetud, siis on selle tagajärjeks olnud ka koolikasvatuse taseme otsene langus. Nii näit. märkis VNFSV Pedagoogikakeaduste Akadeemia president I. A. Kairov paar aastat tagasi õigesti, et nõukogude koolis on viimastel aastatel esinenud väljaspool õppetunde toimuva kasvatustöö alahindamist, hooletussejätmist. Suurt ja keerukat kommunistliku kasvatuse protsessi mõisteti mõnedes koolides kitsalt, ühekülgselt. «Kõik oli peamiselt suunatud kasvatava õpetamise ülesande teostamisele; ei pööratud vajalikku tähelepanu terve tihedasti liitunud õpilaskollektiivi loomisele, pioneerija komsomoliorganisatsioonide töö parandamisele, -koolirežiimi õige organiseerimise küsimustele, tihedate sidemete loomisele kooli ja kodu vahel ning nõukogude ühiskonna laiade ringkondade kaasatõmbamisele kooli abistamisele laste kasvatamisel» («Учительская газета» 18. aug. 1954, nr. 66). Veelgi selgemini on see põhimõte sõnastatud uues pedagoogikaõpikus pedagoogilistele instituutidele (I. A. Kairovi toimetusel, Moskva 1956), kus lk. 136 loeme: «Õpilaste maailmavaade ei kujune ainult õppetöö protsessis. Laste vaated ümbritsevale maailmale kujunevad ka perekonnas, seltsimehelikus suhtlemises, raamatute lugemisel ja ühiskondlikult kasulikus töös. Selles ühenduses on arusaadav, et õpilaste aktiivne töö kollektiivis, pioneeriorganisatsioonis ja kommunistlikus noorsooühingus avaldavad olulist positiivset mõju nende maailmavaate kujunemisele».

Viimati mainitud töölõigu eest koolis vastutab esmajoones klassijuhataja. Tema ülesandeks on organiseerida õpilaste kollektiivset elu väljaspool õppetunde, maksimaalselt rakendades seejuures õpilaskollektiivi.

Praegune õpetajate ettevalmistamise süsteem (pedagoogilistes instituutides ja ülikoolides) on suunatud peamiselt aineõpetajate ettevalmistamisele: õpetatakse eriainete metoodikat, pedagoogiline praktika toimub põhiliselt metoodikute juhtimisel ja seisneb peamiselt oma aine õpetamise alal viimuste omandamises. Spetsiaalselt kasvatustöö metoodikat ei õpeta keegi vatel aegadel, küll enne, küll pärast tunde, argipäeviti ja pühapäeviti. Väga raske on teaduskonna tunniplaani koostada nii, et kõikide erialade üliõpilased nendel väga erinevatel aegadel oleksid muust õppetööst vabad. Ainsaks pääseteeks näib olevat taotleda koolidelt, et nad klassivälised üritused õpilastega koondaksid põhiliselt ühele nädalapäevale ja see päev ülikoolis muudest õpingutest vabastada. Teine võimalus oleks klassivälise kasvatustöö praktika koondada teises vahetuses töötavatesse koolidesse. Selle vastu aga räägib asjaolu, et praegu töötavad Tartu teises vahetuses peamiselt nooremad klassid, kus üliõpilastel praktiseerimise võimalused on piiratud; pealegi toimub teises vahetuses töötavatel õpilastel klassiväline töö mõnevõrra ebaloomulikes tingimustes (hilistel õhtutundidel).

Kaaludes kõnesoleva praktika olukorda TRÜ-s käesoleval semestril, otsustas pedagoogikakateeder käia põhiliselt esimest teed, s. o. koondada praktika ühele nädalapäevale, mil see ka tunniplaanis on ette nähtud. Arvestades üliõpilaste erakordselt suurt töökoormust, mis käesoleval semestril on tekkinud ühenduses üleminekuga uutele õppeplaanidele, otsustas kateeder KHM poolt koostatud praktika programmis (projektis) teha mõningaid kärpimisi, muutmata praktika üldist laadi.

Mõnelt poolt tehtud ettepanek kontsentreerida klassivälise kasvatustöö praktika paarile nädalale või sulatada see ära pideva praktika hulka, ei ole teostatav, sest sel juhul näeksid üliõpilased ainult üht ajaliselt väga piiratud lõiku kooli kasvatustööst, kuid on vaja, et nad tutvuksid kogu töö süsteemiga vähemalt ühe semestri kestel.

Kuidas ka ei oleks, raskused, mis kõnesoleva töövormi rakendamisel meie ülikoolis esile on kerkinud, on kindlasti ületatavad, kui kõik nende ületamist vaid siiralt sooviksid ja taotleksid.

A. ELANGO,
TRÜ pedagoogikakateedri juhataja

Järgmine ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» number ilmub reedel, 16. novembril.

Toimetaja R. AULING

MB 08145 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3646

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (313) Reedel, 16. novembril 1956. a. IX aastakäik.

Rahu, sõpruse ja õnne eest

Igal sammul, olgu see loengutel või ühiselamus, kirjandusteose lehekülgedel või tantsupõrandal, kohtame noori, kes mõtlevad nagu meiegi, kelle südamesoovid ühtivad meie omadega. Me tunneme end nende seas koduselt ning mugavalt. See tuleneb ühistest eesmärkidest ja veendumustest.

Soov õnneliku ja loova töö järele on liitnud noori paljudest erinevatest maadest, ühendanud erinevate sotsiaalsete ja usuliste veendumustega noormehi ja neidusid Ülemaailmsesse Demokraatlikku Noorsoo Föderatsiooni, mis sai tänavu 10. novembril 11-aastaseks. Föderatsiooni sünnipäev on ka nõukogude noorsoo pidupäevaks.

Nõukogude noorsugu on alati toetanud ÜDNF loosungit «Rahu, sõpruse ja õnne eest!» Tuleval aastal on meie kodumaal täita aukohus ÜDNF eest. VI ülemaailmse noorsoo ja üliõpilaste festivali korraldamine on usaldatud Nõukogudemaa noortele. Meie noorus võtab 28. juulil 1957. a. Moskvas sõbralikult vastu kauaoodatud külalisi ligi 150 maalt. Ülemaailmse festivali ettevalmistamisest on kaasa haaratud iga meie kodumaa noor. Toimuvad linnade ja rajoonide festivalid, vabariiklikud ja üleliiduline noorsoofestival. Moskva festivali õnnestunud kordamineku saab, ostes festivali loterii pileteid, toetada igaüks meist.

Käesoleval nädalal on veel teine meile lähedane tähtpäev — homme, 17. novembril on rahvusvaheline üliõpilaspäev.

Üliõpilased, koondunud Rahvusvahelisse Üliõpilaste Liitu, võitlevad kõigi rahvaste sõpruse ja võrdõiguslikkuse eest, rahu eest maailmas. Omandades teadmisi kannab üliõpilasnoorsugu inimkonna paremaid soove ja püüdeid. Kui Egiptuse üliõpilased katkestasid õppetöö, et ajada maalt välja Inglismaa, Prantsusmaa ja Iisraeli agressorid, siis kõigi riikide üliõpilased toetavad egiptlastest sõprade õiglast võitlust oma sõltumatuse eest.

Kes meist ei teaks, milline jõud on üksteise mõistmisel. Paljudel meist on kirjavahetus üliõpilastega Delhist ja Tbilisist, Irkutskist ja Rio de Janeirost, Tiraanast ja Helsingist. Millise kannatamatusega oodatakse järgmist kirja.

Mäletame hästi suvist üliõpilaslaulupidu. Sõlmisime sidemeid noormeestega Nevski prospektilt ja neidudega Neemenimaalt. Kaks päeva näis ainult silmapilguna ja hüvastijätuhetkel oli kurgus midagi kibedat. Lahkumistunniks oli kujunenud unustamatu sõprus, mida ei jahutanud loomulikult reproduktorite bürokraatlikud meeldetuletused «Seltsimehed, üliõpilased! Aeg on lauluväljakult lahkuda.» Missuguseks südamlikuks, kuid lihtsaks sõpruse tõendiks oli eesti üliõpilaskooride vormimülside kinkimine külalisdirigentidele.

Tartu noorsoo festivali avamine oli järjekordseks sõpruse tugevdamise aktiks lõunanaabritega. Lõppematud ovatsioonid peovõõrastele ja Soome hõimuveljede delegatsiooni soe vastuvõtt näitasid, et me oskame sõpru hinnata.

Meie ülikooli kollektiivi sõpruse ja üksmeele tõendiks oli möödunud sügis. Viljapõldudel, nii meil kui vennalikus Kasahstanis, näitasid üliõpilased valmisolekut vastata kodumaa kutsetele tegudega.

Vaatamata saavutatud tulemustele võiks meie kollektiivil olla veel rohkem seltsimehelikkust ja koostööd. Vanemad kursused peaksid jagama oma töökogemusi esimese kursuse rahvaga. Poleks paha korraldada rohkem ühiseid üritusi.

Kõigi teaduskondade noori seob küll ühine vaba aja kasulik veetmine isetegevuskollektiivides, kuid vastastikust sidet saab veelgi tugevdada. Rööbiti õpivad meil eesti ja vene filoloogid, eesti ja vene õppekeelega arstid ja füüsikud. Neil tuleks luua üksteisega asjalikumaid sidemeid. Nii peaks ligemasse suhtlemisse astuma ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring ning vene filoloogide kirjandusring. Neil on teineteiselt õppida. Eesti filoloogidel puuduvad nii ägedad vaidlusõhtud kui vene vastaval eriharul. Vene kirjandusringi vaidlusteemad, nagu positiivse kangelase küsimus satiiris (Ilfi ja Petrovi teoste järgi), romantika nõukogude kirjanduses, peaksid huvitama iga kirjandusearmastajat. Selliste ürituste läbiviimiseks on vaja ka suuremat reklaami (vene filoloogid teatavad ringi koosolekust ainult 49. auditooriumi uksel).

On vaja tugevdada sidemeid ÜTÜ ringide vahel, mis töötavad paralleelselt sarnaste probleemide kallal!

Peaaegu ainsaks laiemaks suhtlemisvahendiks naaberülikoolidega on üliõpilaste teaduslikud konverentsid (ka spordivõistlused). Kas poleks võimalik sõlmida pidevamat kontakti teiste kõrgemate õppeasutuste teaduslike ringide ja üksikute kursustega, jagada õppe- ja ühiskondliku töö kogemusi?

Selliste sidemete loomine äratab sõprust, kutsub esile austuse teineteise töö vastu, liidab ja koondab nõukogude üliõpilaskonna ridu võitluses rahu ja inimkonna õnne eest.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

sm Artur Jakobi p. Linkbergile Eesti NSV teenelise arsti aunimetuse taastamisest

Arvestades Tartu Riikliku Ülikooli taotlust Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

1. Tühistada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 16. juuli 1950. a. otsus «Artur Linkbergilt Eesti NSV teenelise arsti aunimetuse äravõtmise kohta».

2. Taastada sm. Artur Jakobi p. Linkbergile Eesti NSV teenelise arsti aunimetus.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. Jakobson
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. Kründel

Tallinn, 27. oktoobril 1956. a.

Uus operett isetegevuslastelt

Kehakultuuriosakonna operetiring alustas tööd järjekordse opereti kallal. Seekord on võetud repertuaari Valter Kollo kolmevaatuslik operett «Lõpeks see vaid hästi...». Opereti lavastajaks on Haim Drui ja muusikaliseks juhiks Valdeko Viru — mõlemad RT «Vanemuisest». Proovid kulgevad edukalt.

Peaosades esinevad meile juba «Õnn kaasa» ja «Pulmareisist» tuttavad isetegevuslased, nagu U. Veski, S. Meier, R. Ehapalu, K. Liiva jt. Operett kavatsetakse publiku ette tuua järgmise õppeaasta alguses.

H. Ott

Kirju ja tervitusi kaugetelt sõpradelt

Meie 7-päevase vanas Tartus viibimise jooksul tekkis meil väga palju uusi sõpru, me püüdsime üksikasjalisemalt tutvuda Eesti üliõpilaskonna eluga.

Suure rõõmuga nägime, et üliõpilased säilitavad vanu üliõpilastraditsioone; meile meeldis, kuidas üliõpilased tervitasid oma õppejõudusid traditsioonilise «Gaudeamusega». Samuti meeldis meile väga üliõpilaste vorm — valged mütsid, mis liidavad veel tihedamini üliõpilasi üheks sõbralikuks pereks.

Pöördudes tagasi Kišinjovi, püüame viia sisse ka meie noores ülikoolis, mis alles äsja pühitses oma kümnendat aastapäeva, need toredad traditsioonid, mida truult säilitavad vana Tartu üliõpilased.

Suurel festivalikontserdil kuulsime me üliõpilaste mees- ja naiskoori suurepärast esinemist, eriti soojalt aga aplodeerisime ülikooli rahvakunstiansamblile, mis rahvalaulude ja -tantsude meisterliku esitamisega andis meile võimaluse tundma õppida kas või väikest osakestki rikkast eesti kunstist.

Sel suvel tutvusid Kišinjovi üliõpilased eesti kunstiga laulude kaudu, mida meisterlikult esitas Tartu üliõpilasmeeskoor. Me tahaksime näha oma külalistena meie festivalil Tartu ülikooli rahvakunstiansamblist osavõtjaid, kes võiksid tutvustada Moldaavia publikule ka teisi rikka eesti kunsti harusid.

Ootame teid Kišinjovis maikuul, kallid sõbrad!

ARDŽENTINA ŽOSSUL,
Kišinjovi Riikliku Ülikooli aspirant

* * *

Kallis toimetus!

Lubage meil, Leedu üliõpilastel, Teie ajalehe kaudu kogu südamest tänada zooloogiaringi juhatust ja kõiki üliõpilasi selle külalislahkuse eest, mida meile osutati meie viibimise ajal Tartus.

Me olime kutsutud Teie ülikooli zooloogiaringi kümnenda aastapäeva pidulikule pühitsemisele. Rõõmuga võtsime vastu selle kutse, sest teadsime, et meie Tartu sõbrad tahavad sellega tugevdada meie sõbralikke suhteid, sidemeid, millele pandi alus juba mitu aastat tagasi. Me ei eksinud. Nagu meie, nii ka Tartu üliõpilased on huvitatud sõbralike ja asjalike sidemete tugevdamisest.

Tartus viibimise ajal olime kõikjal ümbritsetud soojuse ja hoolitsusega, meile olid loodud kõik võimalused vana Tartu linna vaatamisväärsuste, tema ajalooliste ja arhitektuuriliste mälestusmärkidega tutvumiseks. Me külastasime zooloogiamuuseumi, botaanikaaeda, Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi, kuulasime Eesti tuntud lauljate esinemist. Ja kõikjal, kus me olime, tundsime end nagu kodus. Tartu jättis meile väga hea mulje ja jääb meile kauaks meelde.

Tahaksime, et kahe vana ülikooli — Tartu ja Vilniuse ülikoolide — üliõpilaste vahelised sõbralikud suhted veelgi rohkem tugevneksid. Meie sõbralikke sidemeid ei katkesta ei aeg ega kaugus.

Nägemiseni, seltsimehed! Elagu sõprus!

KESTUTIS BALEVIČIUS,
V. Kapsukase nim. Vilniuse Riikliku Ülikooli ÜTÜ nõukogu esimehe asetäitja
GEDIMINAS TURSA,
zooloogiaringi vanem

* * *

Õnnitleme isetegevusest osavõtjaid pühade puhul ja soovime veelgi suuremaid loomingulisi edusamme!

Valgevene Riikliku Ülikooli isetegevuskollektiiv

190 aastat esimese eesti ajalehe ilmumisest

«Armas Söbber! Ärra panne imeks et ma sind omma Söbraks hüan, sest ma kül tean, et minna ep olle nenda kui sinna pärris orjaks sündinud ning et minna paljo ausam sind ollen, siiski ei tahha minna selle tühja wahhe peäle uhke olla ehk suur; ma tunnen ning moistan töeste, et sinna olled innimenne ni hästi kui minna, ning et meie selle pärrast keik ühhesuggused olleme... Ussu agga et minna sind tõe polest süddamest armastan, sepärrast teen minna ka heameelega mis innimesse kohhus on teiste wasto, see on, ma tahhan sulle nou anda mis läbbi sinno kässi ettespiddi peab parreminne käima...»

Niiviisi pöördus lugeja poole esimene eestikeelne ajaleht, mille «essimenne tük» (s. o. number) nägi Põltsamaal päevavagust 1766. a novembrikuu algul ning kandis ebatavaliselt pikka pealkirja: «Lühhike öppetus mis sees monned head rohhud täeda antakse, ni hästi innimeste kui ka weiste haigusse ning wiggaduste wasto, et se kellel tarwis on, woib moista, kuidas temma peab nou otsima ning mis tulleb tähhele panna igga haigusse iures. Selle kõrwas on weel muud head nouud, öppetussed ning maenitussed leida, keik meie Eesti ma rahwa kassuks ning siggidusseks üllespantud.» Leheke ilmus kord nädalas, neljaleheküljelisena, kaheksandikkaustas. Toimetasid seda arst P. E. Wilde ja eesti kultuuriloos tuntud pastor A. W. Hupel. Seda tsensuurivaba ajalehte ilmus 41 numbrit. Niisugune on eesti rahvusliku ajakirjanduse tagasihoidlik algus sada üheksakümmend aastat tagasi.

Nagu pöördumisest lugeja poole ning pealkirjast näha, seisnes lehe programm lugejale hea nõu andmises. Nädalaleht jagabki nõuandeid inimeste ning veiste haiguste puhuks, kuid üsna suures ulatuses tegeleb ka muudegi probleemidega. Nii jagab ta näpunäiteid põllumajanduse alal, näitab ebausupruukide kahjulikkust, võitleb joomapahe vastu.

Pidades rahva viletsa elujärje peamiseks põhjuseks rumalust ning liigjoomist, ei suuda ajaleht näha rahva hädade sotsiaalseid juuri. Samuti oli paljugi sellest, mida ajaleht soovitas (näit. puu- ja juurviljaaedade rajamine ning tervishoidlike elamute ehitamine) talurahval raske orjusekoormuse all võimatu teostada. Vaatamata oma piiratusele peame eesti rahvusliku ajakirjanduse esiklapse osa meie kultuuriloos ometi kõrgelt hindama, sest «Lühhike öppetus...» tähistab antifeodalistliku mõtte sündi eesti rahvuslikus ajakirjanduses.

Nagu eespool tsiteeritud sissejuhatavast pöördumisestki nähtub, deklareerib ajaleht, et «maarahvas» on oma olemuselt võrdne saksaga, prii inimesega (kuigi vahe tegelikkuses saksa ning talupoja vahel polnud muidugi mingi tühiasi!) Veel enamgi, Hupel peab talupoega täiesti arenemisvõimeliseks inimeseks, kes, kui talle haridust anda, võib võistelda ükskõik millise saksa meistriga. Asi on selles, et talupojale ei ole antud mingeid ilmlikke teadmisi, ning seda lünka püüabki ajaleht täita.

See oli oma aja kohta vägagi julge väljaastumine, hoop vanade feodalistlike eelarvamuste vastu, mille kohaselt peeti talupoega lootusetult rumalaks tööloomaks. Seega paneb esimene eesti ajaleht aluse rahvavalgustuslik-õpetlikule suunale eesti varasemas ajakirjanduses. Oma olemuselt on see suund, nagu juba märgitud, antifeodalistlik, sest see astus välja talupoja kui arenemisvõimelise inimese eest, kellele on vaja haridust.

«Lühhikesse öppetusse...» traditsioone arendavad hiljem edasi esimesed eesti soost publitsistid O. W. Masing ja Fr. R. Kreutzwald, rikastades ning avardades ajakirjanduse rahvavalgustusliku töö programmi ning ideelist sisu. Oma ajakirjandusliku töö paremas osas on neist traditsioonidest olnud mõjustatud ka J. W. Jannsen. Seega ei saa me «Lühhikest õppetust...» eesti ajakirjanduse ajaloos pidada mingiks üksiknähtuseks, vaid traditsiooni alustavaks pioneeriks, mis iseloomustab terve ajajärgu progressiivseid püüdlusi. Seetõttu seisukohalt väärib «Lühhike öppetus...» tunnustamist ning tema ilmumahakkamise aastapäev tähistamist.

J. PEEGEL

Oktoobripidustused ülikoolis

6. novembril toimus aulas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 39. aastapäevale pühendatud pidulik koosolek. Koosoleku esimeses osas jagasid noortega oma revolutsioonimälestusi hallipäised bolševikud sm-d Sisko ja Rebane. Seejärel luges ülikooli teaduslik sekretär sm. Maaroos ette rektori käskkirja, milles tõsteti esile meie ülikooli eesrindlikke õppejõude ning üliõpilasi ja samuti ka neid, kes sügisel kolhooside abistamisel tubli tööga silma paistsid. Autahvlile asetati õppetöö eesrindlaste Lembit Allikmetsa, Imma-Mare Stolovitši, Enn Anupõllu jt. fotod.

Piduliku koosoleku kontsertosas esinesid ülikooli rahvakunstiansambel, vokaalsolistid Mall Heinmaa ja Kalju Luts, instrumentaalsolist Helje Laane jt. Viimasena esines ülikooli meeskoor, kelle ettekandes kuulsime vana revolutsioonilist laulu «Julgesti, vennad, nüüd tööle, Arro «Rahulaulu», vene rahvalaulu «Ei, uhnem!» ja teisi.

Õhtu lõppes tujukullase seltskondliku osaga, mille hea korramineku eest hoolitses uue repertuaariga ülikooli tantsuorkester.

R. REILJAN

* * *

Nagu igal aastal, nii võttis ka tänavu meie ülikooli kollektiiv orvukait osa meie inimestele kalliks kujunenud traditsioonist — oktoobridemonstratsioonist. Marsihelide saatel lippude lehvides sammusid väljakule üliõpilaste kolonnid — tulevased matemaatikud ja bioloogid, ajaloolased ja keeleteadlased, juristid ja arstid ning kõik teised, kes töötavad jõudu säästmata, et kasvada tublideks nõukogude spetsialistideks.

Loendamatute loosungite ja lippudega ehitud kolonnid möödusid üksteise järel tribüünist. Vana revolutsioonilise lauluga «Julgesti, vennad, nüüd tööle» möödub Tartu üliõpilasmeeskoor. Ühtses rivis sammuvad teadlased ülikoolist, põllumajanduse akadeemiast, Teaduste Akadeemia instituutidest. Sel päeval tuntakse rõõmu tulemusrikkale tööle pilku tagasi heites, tuntakse aga ka töövaimustust oma eesseisvaile ülesannetele mõeldes.

Sammudes kõrvuti tehaste, tööstusettevõtete ja asutuste töötajatega kinnitavad meie inimesed, et nad tahavad anda oma parima nõukogude rahva ustavaks teenimiseks.

Pildil: Moment oktoobridemonstratsiooni rongkäigust.

E. Saki foto.

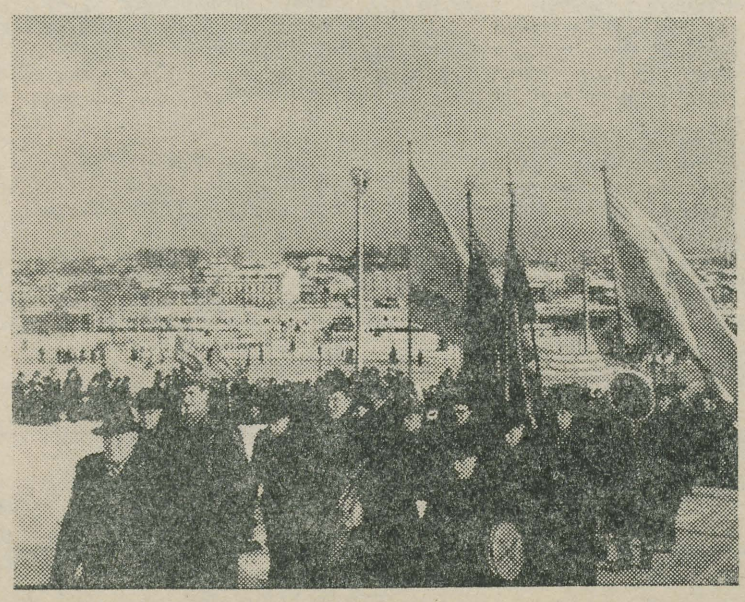

Kas on kõik korras meie õppeplaanidega?

Küsimustest, mis kipitavad südamel

ŽURNALIST VÕI PEDAGOOG?

IV kursus tõi meile, eesti filoloogidele kaasa kauaoodatud sündmuse — eriharu valimise. Seda oldi oodatud ammu, sest tuli ju igaüks siia mingi kindla soovi ja eesmärgiga oma tulevase tööala suhtes. Nagu nägid ette sisseastumiseksamite programmid, pidi spetsialiseerumine toimuma kolmandal kursusel, samuti oli ette nähtud žurnalisti elukutse omandamise võimalus. Vaatame, kuidas kujunes olukord tegelikult.

Kolmandal kursusel mingit spetsialiseerumist ei toimunud. Selle asemel pakuti meile ikka vaid üldist ettevalmistust — natuke igalt alalt. Need aga, kes tulid siia sooviga valida žurnalistika eriharu, jäid täiesti vaeslapse ossa, sest nende huvialale vastavat kolm esimest ülikooli aastat ei pakkunud. Jäi loota, et küllap kaks viimast aastat on täiesti pühendatud erialaste teadmiste omandamisele. Kahjuks tõi aga tänavune aasta kaasa pettumuse. Pilt kujunes järgmiseks. Meie, 12 IV kursuse žurnalistika eriharu üliõpilast, saame oma elukutse ettevalmistuseks nädalas kaks tundi eriseminari ja kaks tundi erikursuse loenguid. Mingit praktilist ettevalmistust pole. Selle asemel suunatakse meid koos teiste eriharude üliõpilastega koolidesse pedagoogilisele praktikale. Tähendab — žurnalist pedagoogiks! Aga miks siis mitte ka näiteks Arstiteaduskonna üliõpilastele sisse seada pedagoogilist praktikat? On ju nemadki võimelised õpetama keskkoolis kas füüsikat, keemiat, inimese anatoomiat, füsioloogiat või midagi muud. See poleks sugugi võimatum.

Ometi oleks loomulik, et me pedagoogiliseks praktikaks määratud aja saaksime töötada mõne keskajalehe juures, et omandada žurnalistile nii vajalikke praktilisi teadmisi. Mida teeb aga tulevane žurnalist oma pedagoogilise praktika kogemustega ajalehe tööd juhtides? Samuti kerkib üles küsimus, milleks on žurnalistil vaja läänemere-soome võrdleva ajaloolise grammatika alaseid teadmisi, eesti keele ja kirjanduse õpetamise metoodikat? Samal ajal oleks tal vaja rohkem süveneda oma erialasse, omandada just praktilisi kogemusi, õppida stenograafiat, masinakirja, fototehnikat jms. Siiani pole aga meie pretensioonid leidnud mingit vastutulekut.

Kas tõesti TRÜ tahab välja lasta halvasti ettevalmistatud žurnaliste?

Žurnalistika eriharu IV kursus

Ülikoolipäevad hakkavad lõpule jõudma. Veel mõni kuu pingsat tööd, ja vana Alma Mater saadab meid ellu. Ikka sagedamini hakkad mõtlema sellele suurele vastutusele, mis lasub meie kõrgema haridusega spetsialistidel, olgu ta siis arst või õpetaja, füüsik või geoloog. Lootuse ning ühtlasi ärevusega mõtled tööle, mis seisab ees, ja raskustele, mis tuleb võita.

Muidugi on veel liiga vara selle üle otsustada ning kokkuvõtteid teha. Eks anna alles praktiline töö oma erialal hinnangu kõigele, mis ülikool andis ja mida mitte ning kui palju meie talt võtta suutsime ning tahtsime. On aga siiski küsimusi, mis juba praegu südamel kipitavad, sulepea pihku suruvad ja endast kirjutama sunnivad.

Kui meenutada ükskõik millist õppesemestrit, siis tuleb kõigepealt meelde ikka igavene rutt ja kihutamine, alaline ajapuudus. Ühessegi küsimusse ei saa õieti süveneda. Heites aga nüüd pilku tagasi läbikäidud neljale kursusele, hakkab lausa nukker, kui arvata kokku need vähesed tunnid, mis sai pühendada iseseisvale tööle oma erialal. Ja kui sageli olid needki varastatud uneajast.

Nii mõnestki heast ja vajalikust distsipliinist on jäänud vaid udune mälestus, sest olid sunnitud ta peaasjalikult eksamieelses palavikus ning loengukonspektide varal «läbi ratsutama»! Jah, mõte ja kaalu, kuidas tahad, ühe juurde jõuad ikka välja: loenguid oli liiga palju, vaba aega iseseisvaks tööks väga vähe, mõnel semestril peaaegu üldse mitte.

Olen sageli mõelnud ka sellele, millest siin võiks alata. Kõigepealt torkab meil õppeplaanis silma distsipliin, mida hüütakse «ohutus- ja tulekaitsetehnikaks». Minu arvates tuleks see kursus ära jätta. Muidugi, ohutustehnika on tähtis asi. Tööstuses ilma selleta juba läbi ei saa. Aga see ei õigusta veel maailmatu suure ohutustehnika üldkursuse lugemist ja vastavate praktikumide läbiviimist aja arvel, mis üliõpilastele kuluks marjaks ära töötamiseks oma erialal. Ma ei usu, et kellelgi oleks tööle asudes sellest kursusest suurt kasu. On ju igal tööalal oma spetsiaalsed ohutustehnika reeglid, ning need saadakse omandada ja vältimatult omandataksegi vastaval alal töötades. Kui mindaks aga välja ülikoolis õpitud ohutustehnika üldprintsiipide ja -tõdedega, siis oleks küll tööõnnetused kohe käes. Iga eriala tähtsamate ohutustehnikareeglite tutvustamine peaks kuuluma vastava ala õppejõudude — praktikumide läbiviijate — kohustuste hulka. Ja mis puutub põhinõudeisse elektriga ümberkäimisel, tulekaitses jms., siis seda peaks õpetama juba keskkool.

Samasugune on lugu ka kohaliku õhukaitse kursusega.

Ka ühiskonnateaduste õpetamisega pole ülikoolis minu meelest kõik korras. Arusaamatuste vältimiseks märgin kohe, et olen väga kaugel sellest, et eitada eesrindliku marksistlik-leninliku teooria sügava omandamise vajadust meie üliõpilaste poolt.

Meid, üliõpilasi, huvitab väga, millal lõppeks ilmuvad marksismi-leninismi aluste ja marksistliku filosoofia ammendavad õpikud. Sest kuigi aine omandamine algallikate järgi on võib-olla ideaalne meetod, nõuab ta ometi väga ja väga palju aega, ja seda jällegi eriainete sügava iseseisva omandamise arvel. Pole ju kujuteldav olukord, et näiteks meie, füüsikud, hakkaksime õppima kõike Lomonossovi, Faraday, Maxwelli, Umovi, Stoletovi jt. teaduse klassikute originaalteoste järgi.

Õppeplaanides tuleks vähendada ka ühiskonnateaduste loengutele pühendatud tundide arvu. Tähelepanu tuleks kontsentreerida vaid kõige põhilisematele küsimustele, eriti silmas pidades nende seostamist kaasajaga ja üliõpilaste spetsiaalsustega (filosoofia probleemides). Dialektilise materialismi õpetamisel oleks väga soovitav, kui õppejõud tunneksid mõningal määral vastavat eriala, kus nad õpetavad. See soodustaks teooria ja praktika vastastikust lähenemist.

Füüsiku seisukohast tahaksin veel püstitada loosungi: «Kümme korda enam tähelepanu raadiotehnikale!» Kaasajal pole eksperimentaalfüüsikas raadiotehnika tundmiseta midagi võimalik ära teha. Asudes tööle füüsikaõpetajaina tuleb meil hakata juhendama koolide raadioringe. Meie raadiotehnika kursus oli aga rohkem naljategemine. See viga meie õppeplaanides tuleks kiires korras parandada — ainult mitte nii, et üliõpilaste töötundide arv veelgi kasvaks.

Mulle võidakse tuua palju vastuväiteid, minu seisukohad võivad leida aga ka pooldajaid. Tahaksin vaid, et siin esitatud mõtted leiaksid läbiarutamist vastavais instantsides. Oleks vaja, et kunagi jõuaksime sõnadelt tegudeni, meie kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamise süsteem vajab parandamist.

Märgiksin veel, et olen neid probleeme palju arutanud ka kaasüliõpilastega. Peaaegu kõik nad on jaganud minu mõtteid. Ka meie ajalehe veergudel ei tõsta mitte mina üliõpilaste iseseisva töö ning vaba aja küsimust üles esmakordselt. Lugejad mäletavad vahest Reeda kirja 13. aprilli k. a. numbris. Eks teinud Reetki tookord ettepaneku neid küsimusi arutada mõttevahetuse korras. Ometi vaikiti tookord — arvatavasti ajapuudusel.

H. KÄÄMBRE,
füüsikaosakonna V kursuse üliõpilane

KES AITAKS LEIDA VÄLJAPÄÄSU?

Juba möödunud aastal oli juttu üliõpilaste loengulise koormuse vähendamisest. Neid lubadusi on korratud ka käesoleval sügisel, kuid seni pole tegelikult midagi ette võetud.

Nii on eesti filoloogia IV kursusel loenguid isegi rohkem kui eelnevatel aastatel (43 tundi nädalas). Ka õppejõud leiavad, et selline tundide arv on ebanormaalne, sest ei jää aega iseseisvaks tööks, millele eelviimasel kursusel peaks aga suuremat rõhku panema.

Hiljuti saime teada ka talvise eksamisessiooni plaani, mille kohaselt on peale dialektilise materialismi ja tänapäeva eesti keele ette nähtud ka kolm kirjanduseksamit: väliskirjandus (loetud 4 semestrit), NSVL rahvaste kirjandus (loetud 3 semestrit) ja eesti kirjandus (kahe semestri materjal). Sellise plaani kohaselt jääb meil iga eksami ette vaid kolm päeva. Meile selgitati, et eksamieelsed päevad on materjali kordamiseks. Kuid pole näiteks mõeldav väliskirjanduses isegi loengumaterjali kordamine kolme päeva jooksul, eeldades, et kohustuslik lektüür on loetud. Mis ajal aga lugeda kohustuslikku lektüüri kolmest kirjandusest, kui istume peaaegu iga päev loengutel kella 9 kuni 16 (muidugi ilma vaheajata). Tuleb arvestada ka seda, et NSVL rahvaste kirjanduses on enamik teostest venekeelsed, mille lugemine võtab rohkem aega kui eestikeelse kirjanduse lugemine. Peale selle on paljudel üliõpilastel ühiskondlikke kohustusi.

Üheks meile soovitatud väljapääsuks on mõne eksami ennetähtaegne sooritamine. See tähendab aga seda, et osa materjali tuleb iseseisvalt läbi töötada, sest loengud pole ju veel lõppenud. Lugeda kirjandust eriseminarideks, kirjutada seminaritöid, lugeda vene ja võõrkeele lektüüri, valmistuda ühiskonnateaduste seminarideks, lugeda kohustuslikku kirjandust — seda kõike tuleb teha samaaegselt. Kust võtta aga kõigeks selleks aega? Mis kasu on kiiruga ja pealiskaudselt omandatud teadmistest?

Kes lahendaks need küsimused ja leiaks tekkinud olukorrast õige väljapääsu?

Eesti filoloogia IV kursus

Vajame rohkem praktikat!

Kuna meil õppeaeg ülikoolis hakkab lõppema, siis tahaksin teha väikese kokkuvõtte VI kursuse nimel omandatud teadmistest ja ära märkida mõningaid distsipliine, millistele tuleks tulevaste arstide ettevalmistamisel pöörata rohkem tähelepanu.

Vajame rohkem praktikat, teoreetiliste teadmistega oleme küllaldaselt varustatud. On aga selge, et võib lugeda ühte ja sama haiguspilti 4—5 korda, kuid see ununeb, kui ei kinnitata praktikas. Selleks on vaja vähendada loenguid ja suurendada praktikume. Juba alates kolmandast kursusest tuleks nõuda, et üliõpilased sooritaksid lihtsamaid protseduure iseseisvalt, nagu süstimised, kateteriseerimised jne. Ka V kursusel sisehaiguste praktikumides sooviksime rohkem tutvuda kliinilise pildi ja eriti laboratooriumiga.

Enamus meist siirdub tööle maale jaoskonnaarstidena, aga kuidas seal töö toimub, millised majanduslikud ja organisatoorsed raskused võivad seal esineda, sellest pole meil ettekujutust. Miks mitte organiseerida praktikat pärast V kursust rajooni- ja maahaiglates?

Väga palju on Arstiteaduskonnas loetud üldaineid (keemiat, füüsikat, ühiskonnateadusi), kuid me pole kuulnud loengut endoskoopiast, füsioteraapiast, ravikehakultuurist, röntgenoloogiast, kliinilisest farmakoloogiast ja neurokirurgiast.

Kui meile III kursusel sisehaiguste propedeutika praktikumide ajal tutvustati röntgeniaparaati ja vaatasime samas läbi kaasüliõpilased ja mõned haiged, siis seda on äärmiselt vähe, sest meil puudus arusaamine kliinilisest patoloogiast lihtsalt sellepärast, et meile polnud selge organismi normaalne talitlus-ki. Sooviksime röntgenoloogiapraktikume V või VI kursusel. Iga aastaga varustatakse üha paremini rajoonihaiglaid ja paljudes on võimalik ka praegu teostada mõningaid füsioterapeutilisi ja endoskoopilisi protseduure, kuid nendes distsipliinides puudub meil kõige algelisemgi ettevalmistus. Meie ülikool on neurokirurgia ja farmakoloogia häl-liks Nõukogude Liidus, kuid mida me neist aineist teame, eriti just kliinilisest farmakoloogiast? Paluksime nendelt aladelt loenguid kas või fakultatiivselt.

Loengud VI kursusel, peale sisehaiguste, kirurgia ja günekoloogia ei ole otstarbekohased, sest need killustavad üliõpilaste aega. Nakkushaigusi võiks lugeda endiselt IV ja V kursusel, sest III kursusel sooritame eksami mikrobioloogias ja kaks viimast distsipliini on teineteisega nii tihedalt seotud, et aastase vaheajaga me ei õpi midagi juurde nakkushaiguste paremaks omandamiseks, vaid vastupidi, unustame nakkushaiguste aluse — mikrobioloogia.

Võiks lubada osal üliõpilastel, kes seda ise väga soovivad ja näitavad huvi mõningate õppeainete vastu, spetsialiseeruda kindlale erialale, kuna osa üliõpilasi suunatakse tööle spetsialiteedi järgi.

V. ROOSLEHT

Kehakultuur ja sport

Võrkpalli esivõistlustest

29. oktoobrist kuni 4. novembrini viidi Tallinnas läbi Eesti esivõistlused võrkpallis. Võistlustest võttis osa rekordiline arv võistkondi — 12 meeskonda ja 12 naiskonda.

Nii naiste kui ka meeste osas kulgesid võistlused väga tasavägiselt. Kolmest alagrupist pääsesid kaks esimest võistkonda finaalturniirile.

TRÜ meeskond tuli võistlustel teisele ja naiskond kuuendale kohale. Meeskond saavutas juba alagrupi mängudes hea mängukindluse, mis jätkus ka finaalturniiril. Üldiselt mängis meeskond kollektiivselt ja võidutahteliselt. Huvitav on märkida, et meeskond mängis kõigi võistkondadega, v. a. Tallinna «Spartaki» ja TPI-ga, maksimaalse tulemuse — 5 geimi. Tunnustavalt peab märkima, et vaatamata sellisele suurele geimide arvule, mängiti elavalt ja tulemusrikkalt ning alles viimases mängus TPI-ga võis märgata teatud väsimust. Meie võistkonna edu aluseks oli tugev rünnak palling, üsna tugev, kuigi teatud määral ühekülgne ründemäng ja otsustavatel momentidel innukas kaitsemäng. Taktikalisest küljest muutub meeskonna mäng parema sõõduoskuse omandamisel kindlasti rikkalikumaks.

Võrreldes möödunud aastaga on meeskond teinud tubli sammu edasi mängutehnilise taseme tõs misel ja mängukindluse saavutamisel.

Mis puutub naiskonna kuuendasse kohta, siis see pole küll tema võimete kohane. Naiskonna mäng lagunes pärast seda, kui meistersportlane A. Huimerind EPA vastu mängides vigastas jala. Kaotus finaalturniiril Pärnule näitas, et naiskonna kollektiivsus ja visadus on nõrk ning sellele tuleb pöörata edaspidi tõsist tähelepanu

Üldiselt esinesid neil võistlustel edukalt noortest koosnevad võistkonnad. Seda näitab seegi, et meeste osas saavutasid kolm auhinnalist kohta üliõpilasvõistkonnad TPI, TRÜ ja EPA. Siit ka edaspidine eesmärk: kasvatada pidevalt noort järelkasvu meie vanale võrkpallikaadrile, et meie võrkpall kuuluks peagi kindlalt Nõukogude Liidu paremikku.

J. KARLAS

Üritus, mis väärib järgimist

1. novembri õhtul kogunesid üli-kooli klubisse eesti filoloogid, bibliograafid ja lääne filoloogid. Toimus osakonnaõhtu osakonna noorimate — I kursuse filoloogide organiseerimisel.

Õhtu isetegevuslikus osas esinesid isetegevuslased kõikidelt kursustelt. Soojalt võeti vastu deklamaator Sirje Põldots, kes esitas Juta Kaidla luuletuse «Kutsumatu». Suure menu osaliseks sai ka IV kursuse eesti filoloogide näiterühm, kes esitas tummnäidendi «Juhtum kujuga».

Isetegevusnumbrite lõppedes algas tants TRÜ estraadiorkestri saatel. Kui orkester südaöösl lahkus, ei mõelnud veel keegi kojuminekule. Õhtu jätkus tantsuga klaveri ja raadio saatel, seltskondlike mängude ning ühislauludega. Kui viimaks lahkuti, oli kõigi ühiseks mõtteks: selliseid üritusi peame edaspidi korraldama sagedamini.

V. TUULING

ÜLIÕPILASED, ASTUGE PUNASE RISTI SELTSI LIIKMEKS!

Elanikkonna tervise kaitsel, sanitaarkultuuri tõstmisel ja sanitaarse heaolu edasisel parandamisel on tähtis koht Punase Risti Seltsi ja selle liikmeskonna aktiivsel tegevusel. Seltsi õilsate ja humaansete ideede elluviimise eest võitlevad käesoleval ajal Nõukogude Punase Risti Seltsi liikmetena miljonid töölised, kolhoositalurahva, intelligentsi ja õppiva noorsoo esindajad.

Tartu Riikliku Ülikooli Punase Risti Seltsi allorganisatsiooni kuulub senini enam kui 1/3 ülikooli kollektiivi liikmetest.

Teaduskondadest on Punase Risti Seltsi töö toimunud edukamalt Arstiteaduskonnas, TRÜ Pearaamatukogus ja Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonnas, kus üliõpilased on 100%-liselt astunud Punase Risti Seltsi liikmeks.

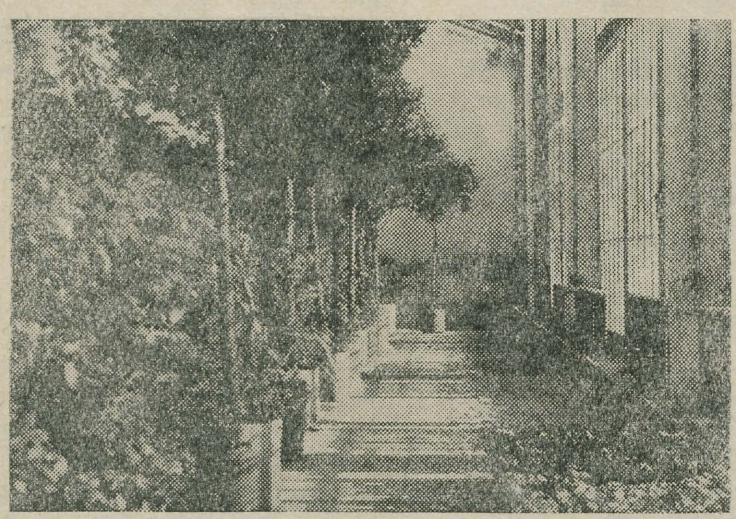

TRÜ botaanikaaia kasvuhoones.

Aktiivselt võtsid Punase Risti Seltsi tööst osa õppejõud Teeäär, Reinet, Jürismaa, TRÜ Pearaamatukogu töötajad Porovardja ja Traat ning paljud üliõpilased. Tunduvat abi Punase Risti Seltsi tööle osutas konsultandina sm. Sillivask.

Raskusi esines Punase Risti Seltsi töö organiseerimisel Matemaatika-Loodusteaduskonna geoloogiaosakonnas ja ülikooli administratiivmajandusosakonnas.

TRÜ Punase Risti Seltsi organisatsioonil on olemas head võimalused töö paremustamiseks ja senisest suurema hulga õppejõudude, teenistujate ning üliõpilaste kaasatõmbamiseks. Eriti peaks punase risti alane töö pakkuma huvi nooremate kursuste üliõpilastele, sest siin avaneb võimalus omandada sanitaarseid teadmisi ning tutvuda mitmesuguste esmaabivõtetega.

H. VAHTER,
TRÜ Punase Risti Seltsi komitee aseesimees

Toimetaja R. AULING

MB 08168 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus. Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3766

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (314) Reedel, 23. novembril 1956. a. IX aastakäik.

Üks meie parimaist

Päevad on muutunud lühikeseks. Ei märkagi, kui juba saabub õhtu ja päev nagu libiseb käest. Kõike katab pehme, üha süvenev pimedus. Päevane elevus vaibub.

Ka Vanemuise tänaval asuv suur zooloogiamuuseumi hoone on jäänud vaikseks. Auditooriumid ja laboratooriumid on tühjenenud. Ainult avar esiruum on valgustatud. Näib, nagu kõik muu oleks välja surnud. Aga ei. Minnes mööda koridori võib näha ukseprao vahelt väljatungivat valgusetriipu

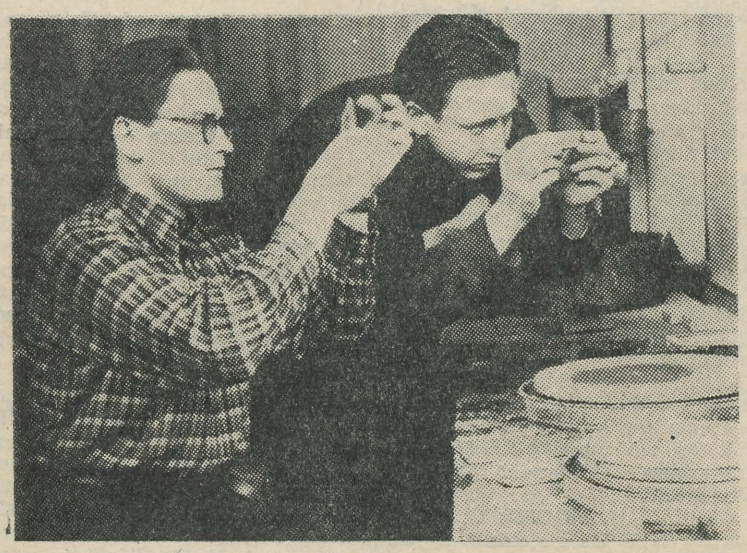

ja kõrvu kostab imelikku mürinat ja raginat. Siin, kummardanud üle töölaua, uurib midagi keskmist kasvu tõsiseilmeline prillidega noormees. See on geoloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane kommunistlik noor Anto Raukas.

Selgub, et müra tekitajaks on kivilõikamismasin. Parajasti lõpetabki see oma töö ja kivikesest on saanud umbes kahe millimeetri paksune lõik. Nüüd algab lihvimine mitmesuguste vahenditega. Ja alles siis, kui kivi on muutunud läbipaistvaks, võib alata uurimine mikroskoobi all.

Juba teist aastat tegeleb Anto kvarts-porfüüride küsimusega. Ja tänavuse üliõpilaste teadusliku konverentsi ajaks saab see valmis. Töö on olnud huvitav, sest teisiti see ei saagi olla tööga oma erialal. Üldse on Anto igal kursusel teinud teaduslikku tööd. Sellega on kaasnenud pidev erialase kirjanduse lugemine. Nii avardusid ja süvenesid teadmised ja loengulise materjali omandamine ei osutunud kunagi raskeks. Iga eksamisessioon tõi Anto õpinguraamatusse juurde ainult viisi ja et see edaspidigi nii läheb, pole kahtlust. Anto on niiöelda absoluutne viiemees.

Antud töö jaoks andis palju suvine menetluspraktika Uraalis. See oli huvitav, kuigi ka raske aeg. Tuli täiesti iseseisvalt töötada. Päeviti kõrvetav päike, sügisepoole aga ägedad vihmahood, mille eest polnud marsruudil olles kuhugi varjule minna. Nüüd aga töötab Anto enese kogutud kividega. Eriti huvitav on just võrrelda Uraali ja Soomest pärinevaid eesti ränikive, mis on pärit erinevatest petrograafilistest provintsidest, vaadelda nende struktuurseid, tekstuurseid iseärasusi, mineraloogilis-keemilist koosseisu. Pealegi on Uraali kvartsporfüürid niiöelda uudismaaks, mille kohta ka kirjanduses pole midagi leida.

Tähelepanelikult uurides mikroskoobi all olevat õhukest kivikihti ja tehes aeg-ajalt märkmeid, läheb aeg märkamatult. On juba hilisõhtu, kui Anto otsustab asuda koduteele.

Väljudes lööb vastu karget ja külma talveõhku. Aeglaselt langevad lumeräitsakad ja Anto mõtleb rõõmuga sellest, et homme seisab ees meeldiv päev; pärast loengut suuskadele. Aga Anto pole ainult suusataja. Ta on tegelnud paljude spordialadega. Spordiharrastus algas tal küll kuidagi juhuslikult. Anto oli siis 7. klassis. Toimus jooksukross ja eneselegi ootamatult võitis ta selle. Siit algaski huvi ja edasi läks juba pidev treening. Esimene suur edu tuli 1951. a. kevadel — ta püstitas 1000 m jooksus uue vabariikliku rekordi, mis oli ainult 0,7 sek. võrra halvem üleliidulisest rekordist. Samal aastal oli ta Tartu meistriks veel suusatamises, tennises ja võrkpallis. Seega mitmekülgne ja edukas sporditegevus. Järgnesid üha uued võidud ja saavutused. 1954. aastal oli tema üks 4×1500 m vabariikliku rekordi püstitanud jooksjaid. Kuhju ainult, et ülikoolipäevad on Anto jooksurajast kõrvale viinud — igasuvine praktika võtab võimaluse treeninguks.

Kuid sellega veel ei piirdu Anto tegevusväli. TRÜ komsomoliorganisatsiooni V konverents valis Anto kui aktiivse ja teadliku kommunistliku noore teiseks aastaks tagasi komsomolikomiteesse, usaldades talle sama sektori, mis eelmiselgi aastaal — sport ja ALMAVÜ. Alati suhtub Anto oma ülesannetesse suure kohusetundega. Praegu vastutab ta staadioni ehituse organiseerimise eest. Seejuures ei ole ta jäänud paljaks sõnadetegijaks, vaid on agaralt igal pool ise käed külge löönud. Sellest annab tunnistust tema nimele kirjutatud 22 töötundi. Komsomolitöö on talle väga südamelähedane.

Möödunud talvel eksamisessiooni kiiretel päevadel organiseeris ta huvitava ürituse: üliõpilaste talvelaagri Vellaveres. Jooksmist oli sellega palju. Samal ajal tuli valmistuda eksameiks. Kõik laabus aga hästi ja laagriaeg kujunes toredaks ning meeldejäävaks.

Nii kulgevadki Anto Raukase ülikoolipäevad täis rohket tegevust ja häid saavutusi. See on täisvereline, rahuldust pakkuv elu, kus nii töö kui puhkus on omal kohal.

Siinjuures meenub 1953. a. 9. juuli — meeldejääv päev, mil toimus vastuvõtt Kadrioru lossis koolide parimatele lõpetajatele. Lihtsalt ja kindlalt ütles Anto sealviibijaile: «Õppigem ka kõrgemais õppeasutustes eeskujulikult, et sirguda tõelisteks kommunismiehitajateks.»

Ja tõesti, Anto on õppinud eeskujulikult, on näidanud end kui mitmekülgne, laiahaardeline noo-

ruk. Ta näeb selgesti teed, mida mööda ta astub, ja ta astub seda teed julgelt ning sihikindlalt.

V. VALO

Millest tuli puudu praktilises töös

Pärast ülikooli lõpetamist 1955. a. suvel suunati mind tööle Harju rajooni TSN Täitevkomitee kaubandusosakonna juhataja kohale. Et praktilises töös selguvad lüngad nii teadmistes kui nende rakendamise oskuses, siis tahaksin rääkida oma tähelepanekutest selles osas.

On selge, et iga algus on raske. Samuti oli lugu ka minuga.

Kaubandusosakonna juhataja töö-põld on väga laialdane, sest tema vahendusel juhib ja kontrollib nõukogude võim kõigi kaubandusorganisatsioonide tegevust rajoonis. Selgus, et puudu ei tulnud mitte teadmistest, vaid just nende rakendamise oskusest, vaatamata sellele, et ülikoolis tegime läbi kaks praktikat. Vajalik oli kindlasti esimene praktika, mille vältel tutvusime üldjoontes mõne kaubandusorganisatsiooni tööga. Kuid teine praktika, uurimus mõne töölõigu kohta konkreetses ettevõttes või organisatsioonis, ei andnud kuigi palju uut ja väärtuslikku. Minu arvates oleks otstarbekam teisel praktikal üliõpilased rakendada tegelikule tööle mõne töötaja asendajana, kusjuures viimane ainult jälgiks üliõpilase tööd ja vajaduse korral aitaks parandada tehtud vigu.

Põhjalikult tuleks tulevasi kaubandusspetsialiste tutvustada iseteenindamise ja teiste progressiivsete töömeetoditega nõukogude kaubanduses, samuti ei mainitud ülikooliaastate vältel meile sõnagi välismaa kogemustest kaubanduse organiseerimise ja tehnika alal.

Paljude heade mälestuste kõrval ülikoolist püsivad ka mälestused meie vaesest ja keldris asuvast laboratooriumist. Ülikool peaks kindlasti looma Majandusteaduskonnale normaalse õppevahendite baasi. Ja õppe- ning erialane kirjandus? Seda eesti keeles ju peaaegu polegi.

Küllaltki palju muret valmistas mulle ühiskondliku aktiivi organiseerimine. Kogesin n. ö. omal nahal, et mingisugune organiseerimisoskus pole õpitav teoreetiliselt, vaid omandatakse kogemuste teel. Seepärast soovitan igal üliõpilasel osa võtta ühiskondlikust tööst ning kuigi see sageli tundub koormavana ja igavana, annab see väärtuslikke organiseerimistöö kogemusi. Halluse ja stambi ühiskondlike organisatsioonide tööst saame aga välja tõrjuda kõige paremini sellega, kui ise käed külge ja pead tööle paneme.

Kui algul tundsin suurt igatsust üliõpilaskollektiivi järele, siis nüüd, olles n. ö. sisse elanud, leian, et elu töökohal pole põrmugi vähem huvitav ja mitmekesine.

E. VALGE

Algab teaduslik session

Iga-aastane TRÜ teaduslik sessioon algab käesoleval aastal laupäeval 24. novembril. Sessioon kestab kuni 1. detsembrini. Ettekannete arv on seekord märksa suurem kui see oli mullu.

Sessioon algab kell 15 ülikooli aulas plenaaristungiga. Avasõnaga esineb TRÜ rektor prof. F. Klement. Sellele järgneb majandusteaduste kandidaadi E. Mikkelsaare ettekanne «Mõningatest majanduslüku mõtte arenguloo uurimise põhiküsimustest». Plenaaristung lõpeb ettekandega «Üldise relatiivsuse teooria mõned põhimõttelised küsimused» professor H. Kereselt.

Pühapäeval, 25. novembril kell 10 järgnevad ettekanded sektsioonides.

Esimest korda on käesoleval aastal ette nähtud NLKP ajaloo sektsioon. Ettekandega esineb ülikooli õppeprorektor juriidiliste teaduste kandidaat I. Sildmäe teemal «Eestimaa Kommunistlik Partei võitluses tööliskassi ühisrinde eest ja fašismivastase rahvarinde eest aastatel 1934.—1938». Palju ettekandeid on kavas keemiasektsioonil. Kehakultuurisektsioonis on ette nähtud 5 ettekannet. Arstiteaduse sektsioon jaguneb neljaks allsektsiooniks. Sektsiooni üldjuhatajaks on prof. F. Lepp.

L. LEESMENT

KÜLASTAGE L. KOIDULA MÄLESTUSNÄITUST!

Eesti kirjanduse ajalugu on suhteliselt lühike, kuid sellest hoolimata omab meie rahvas tänu mineviku ja kaasaja kogujate usinusele rohkesti kirjanduslikke materjale: suuri rahvaluulekogusid, paljude kirjanike käsikirju ja kirjavahetusi, valdavat osa meie trükitoodangust nelja sajandi jooksul, hulka originaalseid pildimaterjali jne. Need kultuurivarad on talletatud meie linnas — TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumis Vanemuise (end. Aia) tän. 42.

Kirjandusmuuseumi arhiivmaterjale ja bibliograafiaosakonda on hulk aastaid kasutanud meie kirjanikud, kirjandusteadlased, rahvaluuleuurijad, ajaloolased, bibliograafid, majandusteadlased ja kultuuriharidusliku asutuste töötajad. Paljude nende alade üliõpilaste kirjatööd on valminud kirjandusmuuseumi allikmaterjalide põhjal. Kuid ka teistel ülikooli töötajatel ja üliõpilastel on põhjust tutvuda meie vabariigi ainulaadse arhiiv-muuseumiga. Nimelt on siin pidevalt avatud kirjandusnäitused. Praegu võib näha L. Koidula 70. surmapäevaga ühenduses korraldatud mälestusnäitust, kus on eksponeeritud hulk originaalset materjali Koidula ikonograafia, teoste esik- ja hilisemate trükkide, käsikirjade ja tema teoste värsistamise ning võõrkeeltesse tõlkimise alal. Rida väljapanekuid pääseb avalikkuse ette esmakordselt. Ulatuslikum on näitus «Eesti vanem kirjandus», kus antakse läbilõige eesti kirjanduse arengust kuni 1880 aastateni, kaasa arvatud rahvaluule. Välja on pandud hulk unikaalseid esiktrükke, millistega on võimalik tutvuda ainult siin. Teiste hulgas näeme «Hansu ja Mardi jutu» nime all tuntud raamatu ainsat säilinud (puudulikku) eksemplari. Kõrvuti raamatutega on eksponeeritud ajakirjandust, näiteid käsikirjadest ja kirjavahetustest. Väljapanekuid illustreerivad mitmekesised foto- ja kujutava kunsti materjalid.

Kirjandusmuuseumi näitused on avatud iga päev, välja arvatud teisipäev kella 11—16. Rühmiti, ekskursiooni korras külastamine on aga võimalik ka muul ajal kella 9—18 vahel, kui sellest on päev varem ette teatatud telefonil 33-96. Ekskursioonidele antakse seletusi, samuti on neil soovi korral võimalik tutvuda ka muuseumi rahvaluule, käsikirjade ja raamatukogu osakonna muude materjalidega.

Üliõpilased! Ärge lükake kirjanduslike näituste külastamist edasi eksamiperioodile või koguni ajale, kus te pärast ülikooli lõpetamist Tartust eemale asute! Siis on see juba hoopis raskem.

A. VINKEL

LAIENDAGEM KEELEOSKUST!

Sageli kuuleme mitmesuguste loodusteaduslike erialade inimestega vesteldes järgmist lauset: «Ega sa ei tea kedagi, kes tunneks jaapani keelt, mul paar tähtsat jaapanikeelset artiklit vaja läbi töötada, aga kusagilt pole võtta inimest, kes neid «konkse» lugeda oskaks», või jälle: «Jaapanlased avaldavad oma töid ainult jaapani keeles, isegi võõrkeelset resümeed pole — küll on häda!»

Lühikestest referaatidest refereerivais ajakirjades ning võõrkeelseist lühikesist resümeedest pole aga sageli kuigi suurt kasu, eriti juhul, kui artikkel osutub eriti vajalikuks. On ju selge, et tänapäeval pole võimalik edukalt töötada orgaanilise keemia, tehnoloogilise keemia, füüsikalise keemia, kvantkeemia, farmatseutilise keemia, biokeemia, füüsika, teoreetilise füüsika ja paljudel teistel aladel, ilma et me küllaltki põhjalikult ei tunneks vastava eriala jaapani teadlaste töid. Esineb ju Jaapanis kõigil ülaltoodud ja paljudel teistel aladel ülemaailmse kuulsusega silmapaistvaid õpetlasi ning koolkondi. Tõsi on ka see, et jaapani teadlased hakkavad üha enam ja enam avaldama oma töid ainult emakeeles ning sageli ei tooda tööde lõpus isegi lühikest võõrkeelset resümeed. Tehes statistikat keemiaalase «Реферативный журнал» alusel, näeme, et jaapanikeelsete artiklite arv suureneb aastast aastasse ning võõrkeeltes avaldatud jaapani teadlaste tööde arv väheneb üha.

Ülaltoodust selgub, et on viimane aeg hakata ka meil ette valmistama erialaliste jaapani keele tundjate kaadrit — vastasel korral jääme me paljudes erialalistes küsimustes lihtsalt maha ja satume sageli väga piinlikku olukorda — sest keele mitteoskusega teaduse ja tehnika alal ennast vabandada ju ei saa.

Igas osakonnas peaks leiduma ja leidubki üliõpilasi, kes oleksid nõus ja tahaksid jaapani keelt õppida, kuid praegu takistab seda sageli eelarvamus, et jaapani keel on midagi niisugust, mis meie inimestel käib üle jõu. Siin tuleks sm. P. Nurmekunnal valgustada seda küsimust lähemalt kas vastavasisuliste vestlustega või veel parem — ülikooli ajalehe veergudel. Muidugi, nagu iga keele õppimisel, esineb siingi spetsiifilisi raskusi, kuid need ei tohiks meie noori siiski heidutada, silmas pidades jaapani keele oskuse vajalikkust ja kasulikkust.

T. Ilomets

Võtkem osa mõistatuste koostamisest!

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus kuulutab välja mõistatuste koostamise võistluse. Võistluse eesmärgiks on selle seni viljelemata ajuspordi ala populariseerimine TRÜ üliõpilaste, õppejõudude ja töötajate seas ning ajalehe «TRÜ» sisu mitmekesistamine selle uue vormi kasutuselevõtmisega.

Võistlustingimused on järgmised:

1. Võistlusest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed.

2. Võistlusmõistatuste vorm on vaba (ristsõnad, piltmõistatused, silpmõistatused jne.) samuti ka mõistatuste suurus.

3. Temaatikas on soovitatavad ülikooli elu, teadust, kunsti, sporti jms. puudutavad teemad.

4. Tööde laekumise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1957. Töid avaldatakse pidevalt vastavalt nende laekumisele. Tööde arv ühelt autorilt ei ole piiratud.

5. Võistlustöö palutakse varustada märgusõnaga ja lisada autori nimi ning töökoht (kursus) sama märgusõnaga varustatud ümbrikus. Tööd avaldatakse autori märgusõna all. Äuhindamata jäänud võistlusmõistatuste autoriümbrikud hävitatakse avamata.

6. Parimaid töid auhindab selleks moodustatud žürii. Žürii arvestab hindamisel põhiliselt mõistatuse raskuseastet, teostuse vaimukust, samuti ka temaatika huvitavust.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

SAKSA DEMOKRAATLIK VABARIIK

Greifswaldi Ernst-Moritz Arndti nimeline Ülikool 500-aastane

Oktoobris k. a. toimusid ühes väikeses SDV linnakeses — Greifswaldis, mis asub Läänemere lähedal, suurejoonelised pidustused. Greifswaldi ülikool tähistas oma 500-aastast juubelit.

Ülikool ja linn koos SDV valitsusega olid otsustanud väärikalt ära märkida selle ülikooli suursündmust. Paljude kuude kestel toimusid pingelised ettevalmistused. Oodati paljusid külalisi. Ja tõesti! 15. oktoobriks jõudis Greifswaldi hulk külalisi nii Saksamaalt kui ka teistest maadest. Siin olid ülikoolide rektorid, professorid ja üliõpilased Inglismaalt, Prantsusmaalt, Tšehhoslovakkiast, Rootsist, Kanadast, Hiinast jm. NSVL KHM saatis ka oma delegatsiooni Greifswaldi, mis koosnes kolmest liikmest (Kiievi Ülikooli rektor prof. I. Švets, Moskva Ülikooli Bioloogia teaduskonna dekaan prof. L. Voronin ja Tartu Ülikooli prof. H. Moosberg).

Kui saabusime Greifswaldi, siis olime üllatatud — kogu linn (umbes 45 tuh. elanikku) oli kaunistatud pidulikult. Veel rohkem olime üllatatud, kui meile jagati suur pakk mitmesuguste pidulikkude ürituste ja ettekannete programme. Oli selge, et kõikidest nendest üritustest on võimatu osa võtta.

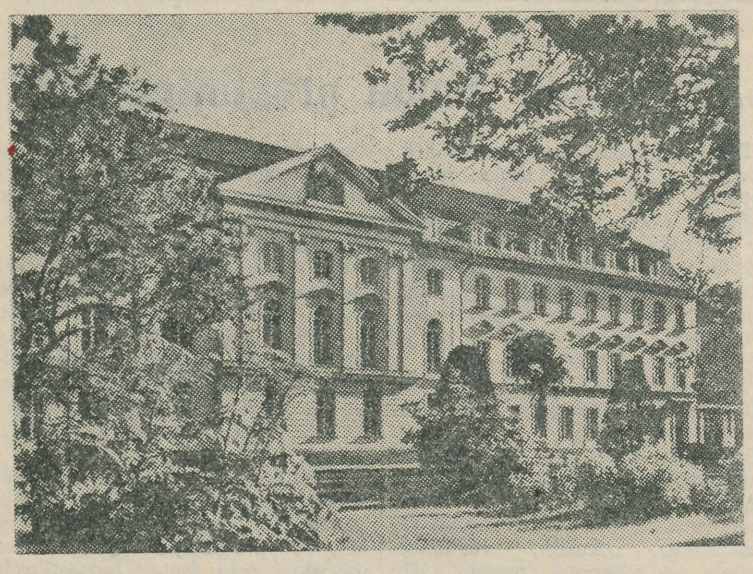

Ülikooli peahoone.

Pidustuste avamine toimus 16. okt. suures, spetsiaalselt selleks ülesseatud telgis, mis mahutas üle 3,5 tuhande inimese. Ülikooli professorkond eesotsas rektori ning osa külalistega tulid telki ajaloolistes kostüümides. Pärast rektori avasõna esines piduliku kõnega SDV Ministrite Nõukogu esimees O. Grotewohl, samuti esinesid tervitustega suuremate ülikoolide esindajad (nende hulgas ka Kiievi ülikooli esindaja).

Järgmisel päeval toimus ametlik aktus ülikooli aulas (vt. pilt), kus loeti ette ajalooline paavsti bulla ülikooli asutamise kohta. O. Grotewohl luges ette V. Piecki tervitustelegrammi, toimusid autasustamised jm. Seejärel algas teaduslik sessioon ning tutvunemine mitmesuguste näitustega.

Pidustuste ajal esines kõnega pidutelgis ka Greifswaldi linna töörahva esindajatele Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei sekretär prof. Kurt Hager teemal «Ülikool ja sotsialism», milles näitas, millist suurt tähelepanu on osutanud SDV valitsus kõrgematele koolidele ja kuidas ülikoolid aitavad tõhusalt kaasa sotsialismi ehitamisele Saksamaal.

Esimese pidupäeva õhtul korraldas valitsus suure vastuvõtu külalistele ja ülikooli professorkonnale.

Kõik see suur töö juubelipidustuste läbiviimiseks tõestab, et SDV valitsus omistas Greifswaldi ülikooli juubelile suurt tähtsust.

Teadusliku sessiooni plenaarkoosolekutel, teaduskondade ja sektsioonide koosolekutel kuulati ära rohkesti nii Greifswaldi kui ka külaliste ettekandeid mitmesugustelt aladelt. Nii esines Greifswaldi ülikooli filosoofiaprofessor Albrecht huvitava ettekandega «Filosoofia ja teised teadused», Praha ülikooli prof. Utits «Iseloom ja ümbrus», Greifswaldi ülikooli prof. Wegehaupt «Kunstiline kasvatuse meetoditest» ja palju teisi. Suurt huvi pakkus Greifswaldi ülikooli rektori prof. Katschi ettekanne oma uurimistest diabeti ravimise alal.

Pidustused lõppesid suure ajaloolise rongkäiguga 21. oktoobril, mis oli kõigile meeldivamaks ürituseks. Kogu Greifswaldi ja ülikooli ajalugu alates asutamise ajast, sammus mööda tänavaid pealtvaatajatest mööda, kus mitutuhat üliõpilast ja linna töötajat olid riietatud vastava perioodi kostüümidesse ning kandsid vastava perioodi atribuute.

Minule oli see pidustus väga tähtis. Siin tutvusin paljude ajaloolastega ning tõin kaasa hulgaliselt häid mälestusi möödunud pidustustest ja kingitustena Greifswaldi ülikooli väljaandeid.

H. MOOSBERG,
NSV Liidu ajaloo kat. juh.

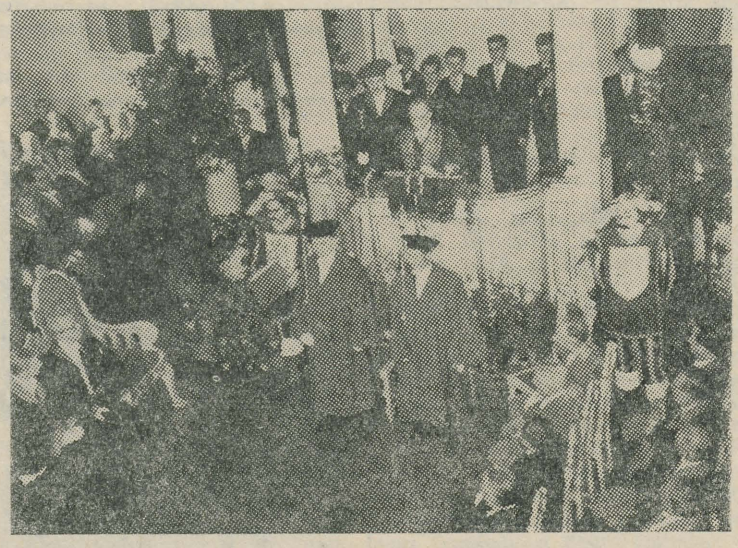

Pidulikult juubeliaktuselt.

ABIKS SEINALEHTEDE TOIMETUSTELE

Heites pilku seinalehele, paeluvad kõigepealt tähelepanu eredalt joonistatud karikatuurid — kui neid lehes üldse leidub.

Karikatuur on vahedamaid relvi seinalehtede toimetajate käes, millega paljastatakse ülikoolis esinevaid väärnähtusi. Hea, terav karikatuur on palju tõhusam kui samateemaline pikem, valgele lehele ühtlase käekirjaga kirjutatud artikkel, mida ruttav üliõpilane alati ei vaevugi lugema.

Ülikooli seinalehtedes leidub karikatuure väga vähe. Kahjuks peab aga tunnistama, et need karikatuuridena esitatud joonistused pole kunagi karikatuurid. Pigem on nad veretud illustratsioonid tekstile, mis kirjutatakse kas joonise alla või peale.

Meie nõuame, et lehtedes esinev kriitika oleks konkreetne, aga selle lahendame kõige primitiivsemal viisil. Joonistame mingid figuurid (loengu ajal saiasööja, joobnud üliõpilase, nõutu näoga eksamineeritava) ja kirjutame sinna juurde, et nimeliselt see ja see üliõpilane tegi seda ja teist ja see on väga halb ja vääritu tegu. Sellisel juhul ütleb tekst ise kõik ära — milleks siia veel pilti, mis sedasama kordab, juurde teha? Selline kuiv, hambutu asi ei pane kedagi mõtlema, ei tekita kelleski erutust. Nime märkimine ei tee kriitikat konkreetseks. Ei piisa sellest, kui ühe varese maha laseme ja teiste hirmuks üles riputame — sellega pole hernepeenar veel kaitstud.

Karikatuur, nagu iga kunstiteos, peab olema üldistav, peab paljastama, hukka mõistma ja naeruvääristama kogu pahelist nähtust laiuti ja sügavuti.

Ka selle naeruvääristamisega on meie ülikooli karikaturistid kitsid. Just naeru võime siit väga harva heida. Hukkamõistev naer — see olgu iga «Herilase», «Kimalase» või «Vapsiku» astlaks.

Hea joonistaja ei ole veel hea karikaturist. Viimane peab oskama leida inimeses või olukorras selle kõige valusama koha, et seda oma žanrile vastavate vahenditega eredalt, vaimukalt edasi anda. Ei tohi ruumi anda tarbetutele kõrvalistele detailidele, nendega oma tegelasi kaunistada. Kui kunstnik tahab eriti alla kriipsutada mõnd olulist üksikasja, millele peab keskenduma vaataja tähelepanu, siis kasutab ta hüperbooli, joonistades näiteks mehele suurema kõrva kui mees ise; kui on vaja kujutada karikatuuri ebakultuursest söömisest, siis ei tehta sööjale püsti pihku mitte kahvel, vaid nimelt hästi suur kahvel tohutu suutäiega selle otsas. Seda viimast võtet näivad meie karikaturistid kartvat. Püsitakse võimalikult elu kopeerimise raames.

Joonistus peab eneses sisaldama võimalikult kõike, tekst lisagu juurde ainult hädavajaliku ja jätku vaatajale ka midagi mõelda ja millegi üle naerda, midagi otsustada. Sõnastus olgu napp, kuid vaimukas. Lohisevaid jutlusi me ei vaja.

Pole karta, et ülikoolis ei leidu osavaid karikaturiste. Ei! Sellest, et on küllalt neid, kelle näpud sügelevad selle töö järele, annavad tunnistust ohtralt kaunistatud ja teravate repliikidega varustatud pingid ja lauad auditooriumides ning raamatukogudes, koridoride seinad ja kaasüliõpilaste kladed. Avastagem need talendid, toogu nad oma värsket vaimukust seinalehtedesse ja joonistagu nad teravad ning hukkamõistvad karikatuurid ühiskondliku vara rikkumise ja määrimise vastu.

Eeskujusid lähemast ümbrusest soovitada ei oska, sest «Poks» jääb number-numbrilt kõhnemaks ning kahvatumaks, «Herilane» (kohvik «Sädeme» aknal) on küll hästi joonistatud, kuid vähevaimukas ning materjali esitab ta n. ö. toorelt, läbitöötamatuna. Kahtlemata leidub aga keskajakirjanduses küllalt väga häid karikatuure, kust võib mõndagi õppida.

M. TIITSMAA

Toimub metoodiline konverents

TRÜ Pearaamatukogu korraldab 29. novembril k. a. algusega kell 18 õpperaamatukogu ruumes V. Kingissepa 15-a metoodilise konverentsi päevakavaga:

Avasõna — õppeala prorektor sm. I. Sildmäe

Kuidas teha märkmeid kirjanduslikest materjalidest — dots. J. Tammeorg.

Kuidas leida materjale perioodilistest väljaannetest ja kuidas kasutada TRÜ Pearaamatukogu perioodika katalooge — bifliograaf I. Noppel.

Kuidas kasutada raamatukogudevahelist abonementi — raamatukoguhoidja E. Teder.

Nimetatud konverents on esimeseks suuremaks ürituseks käesoleval sügisel avatud õpperaamatukogus ja on mõeldud üliõpilaste abistamiseks nende iseseisvas töös.

E. KUDU

ARGENTIINA ÜLIÕPILASTE ELUST

„ÜLIKOOL — SEE OLEME MEIE!"

Pärast Peroni valitsuse langemist, enne kui ülikooli juhtimine oli üle antud uuele valitsusele, juhtisid Buenos Airese üliõpilased mõne päeva jooksul ülikooli ise.

Vaatamata raskustele hakkasid uuesti toimuma loengud kõigis ainetes ja juhtiv aparaat töötas isegi paremini kui endine.

Üks põhimõtetest, mis tõsteti esile juba 1918. a. liikumises ülikoolireformi eest Argentiinas, seisnes selles, et üliõpilastel on õigus osa võtta ülikooli valitsemisest. «Ülikool — see oleme meie,» — öeldi seal. «Üliõpilased mitte ainult ei saa teadmisi ülalt, vaid õpivad ka ise aktiivselt. Ülikool — see on maja, kuhu õppejõud tulevad, et töötada koos üliõpilastega, aga mitte koht, kus õppejõud ootavad, kuni üliõpilased tulevad nende juurde teaduse järele.» Nimelt sellest liikumisest pärinevad Argentiinas üliõpilaste omavalitsuse traditsioonid.

Nüüd on tulnud palju uut üliõpilaste ellu. On üles kerkinud palju probleeme, nagu küsimus ilmalikust haridusest: mõned leiavad, et see on suunatud katoliku kiriku vastu. Arutlusobjektiks on ka projekt peamistest põhimõtetest ülikooli valitsemisel. Need üliõpilaste poolt läbitöötatud põhimõtted on nende nüüdsete põhinõudmiste väljendajaiks; nende hulgas on ka küsimus suhtumisest töölisklassi ja koostööst sellega eluliselt tähtsate küsimuste lahendamiseks.

Sise- ja välisküsimused.

Üliõpilased arvavad, et ülikool on lahutamatult seotud kogu maa eluga ja peab võtma aktiivselt osa rasketööstuse loomisest, feodaalkorra ja välismaa monopoli tagajärgede hävitamisest.

Küsimuses rahvusvahelistest suhetest on üliõpilased arvamusel, et on tingimata vajalik astuda kontakti kõigi üliõpilasorganisatsioonidega ja võtta osa üliõpilaskohtumistest. On vajalik saavutada võimalikult suurem rahvusvaheline koostöö üliõpilaste vahel.

CARLOS GOXALES
Ajakirjast «Всемирные студенческие новости.»

MÕNI SÕNA SOOME

Olin Eesti NSV kultuurialal töötajate delegatsiooni liikmena 10 päeva Soomes. Et peale ühiste ürituste oli igal delegatsiooni liikmel võimalusi lähemalt tutvuda nende teadus- ja kultuurialadega, mis isiklikult olid kõige lähemal, ei jätnud allakirjutanu muidugi käimata Helsingi ülikoolis. Selles Soome kõige suuremas õppe- ja uurimisasutuses oli paari päeva jooksul võimalus saada mõningane ülevaade sellest, mida siin tehakse. Oli aga eriti häid võimalusi saada isiklikku kontakti paljude õpetlastega ning üliõpilastega, nende kasvandikega.

Meie Emakeele Seltsile vastavaks oma emakeele uurijate ning arendajate koondiseks on Soomes Kotikielen Seura (Kodukeele Selts). Selle vana seltsi hõlma alla on 1949. aastast alates koondunud soome keelt ja kirjandust õppivate üliõpilaste ring «Siula». See ring vastab oma iseloomult meie ÜTÜ kahele ringile: eesti keele ringile ning eesti kirjanduse ja rahvaluule ringile. «Siula» liikmeil on semestri jooksul läbisegi üks kord kuus töökoosolek mõne üliõpilasorganisatsiooni (osakunta) ruumes või ka Soome Kirjanduse Seltsi saalis. Noored uurijad on aastate jooksul pidanud mitmesuguseid häid ettekandeid soome keele, kirjanduse ja rahvaluule küsimustest. Peale selle on korraldatud vaidluskoosolekuid keele- või kirjandusprobleemide kohta. On ühiselt arutatud ajalehtede ning äriseltide keelevigu, on tehtud ühiseid retki ja matku kirjandus- või kultuuriloolisele tähtsatesse kohtadesse või mõnele murdealale. Selle «Siula» lahkel kutsel oli allakirjutanul võimalus üks õhtu veeta keelehuviliste üliõpilaste keskel ning ühtlasi esineda improviseeritud ettekandega meie ülikooli eesti filoloogia üliõpilaste tööst. Tookordne koosolek oli Satakunta osakunna majas. Nagu ikka «Siula» koosolekuil, nõnda oli seegi kord pandud suurt rõhku koosolijate kodususele. Ringi juhataja, mõni vanem õppejõud ja külalised istusid juhatuselauas, üliõpilased ja osa õppejõude oli rühmiti vähemate laudade taga. Laudadel oli palju lilli ja valmis teetassid. Ettekanded kuulatud, asuti küsimustele ning sõnavõttudele, kusjuures ühtlasi joodi teed. Lõpuks vestlesid üliõpilased ja õppejõud üheskoos õppe- ja teaduslikku tööd käsitlevatel teemadel. Oldi ühise suure töö- ning sõpruspere liikmeteks. Üliõpilased esitasid allakirjutanule ohtrasti küsimusi meie üliõpilaste elust, tööst, suvistest praktikumidest, töölesuunamisest pärast ülikooli lõpetamist ja muust. Et «Siulal» polnud pärast seda koosolekut, kui Soome üliõpilaste delegatsioon käis Tartus, andis samal koosolekul Tartus olnud üliõpilane O. Arohonka üle eesti keele ringi poolt «Siulale» saadetud albumi.

«Siula» liikmete hulgas on selliseidki noori, kes Helsingi ülikoolis õpivad eesti keelt peale soome keele ja kirjanduse. Eesti keelt esindab selles ülikoolis prof. L. Posti ja magister E. Niinivaara. «Castrenianumis», kuhu on koondatud Helsingi ülikooli soome keelt ja sugulaskeeli käsitlevad ning uurivad asutused, on muide ka Eesti Instituut üsnagi ulatusliku eestikeelse raamatukoguga. Eesti Instituudis käib koos eesti keelt praktiseeriv ring. Tänu E. Niinivaara energiale on see ring olnud elujõuline. Möödunud aastal kanti ette eesti keeles A. Kitzbergi «Libahunt» ja tänavu harjutatakse O. Lutsu lühinäidendeid. Instituudis on töötanud ka eestikeelne laulukoor. Selliseid aktiivseid keelepraktiseerimise ringe on kõigi teistegi keelte alal, mida Helsingi ülikoolis õpetatakse. Kas poleks kohane, et ka TRÜ-s leiduks eri keelte ringe? Kasu neist oleks palju, nagu on osutanud kas või rootsi keele harrastajate kääbusring.

Puutusin kokku Helsingi rootsikeelsete üliõpilastegagi. Soome üliõpilaste delegatsioonis oli ka esindajaid rootsikeelsetest õppeasutustest. Tartus ja Tallinnas olnud Svenska Handelohögskola üliõpilased palusid allakirjutanu ja Gustav Ernesaksa nn. rootsi õhtule. See oli pidulik koosviibimine, kus oli palju üliõpilasi ja õppejõudegi.

Soome üliõpilastega sai vestelda ka Soome—Nõukogude Liidu Sõprusühingu koosviibimisel, NSVL suursaatkonna vastuvõtul, kuhu olid kutsutud kõik needki noored, keda nägime Tartus ja mujalgi, nagu Helsingi ülikooli raamatukogus ja lugemissaalides ning koridorides, kohvikutes, teatris ja tänavalgi. Puutudes kokku teiste maade kõrgemate õppeasutuste üliõpilastega kerkib tahes-tahtmata esile võrdlusmoment, tulevad silme ette omadki üliõpilased. Soome üliõpilasi vaadeldes torkab kõigepealt silma nende suur puhtusearmastus. Harjatud on rõivad ja jalatsid. Ülikool ise on ka hoolitsenud puhtuse eest. Üliõpilastel on mitmeid võimalusi oma käsi pesta, igas hoones on eri ruumid pealisrõivaste jaoks. On määratud kohad, kus tohib suitsetada. Seega pole kuskil sellist häga, nagu on sageli meie peahoone tuulutamatus pikas koridoris.

Soome mees- ja naisüliõpilane on üldiselt moodsalt rõivais. Moodsalt rõivastuda ei tähenda lõngus olla, nagu mõningad on meil ennast väljendanud. Moodne olla ei tähenda ühtlasi ka seda, et peab olema rõivastatud kallilt ja ekstravagantselt. Soomlasel on palju suurem värvide armastus kui meil, kuid pole siiski liigset kirevust.

Ei olene vist üksnes sünnipärasest iseloomust, et Soome üliõpilased on kainemad ning oskavad oma

Vestelgem käitumisest

Käitumiskultuuri küsimustest on viimasel ajal üsna palju juba räägitud ja kirjutatud. Sel teemal toimus mõtetevahetus seoses sm. Puzise artikliga, sellest kirjutas ka Toivo Toss (ta tegi naljagi sinna juurde), sel teemal peetakse loenguid, sellest on juttu olnud komsomoli liinis.

Kuid siiski on käitumise ja sellega lähedalt seotud probleemide hulgas veel palju nn. «lahtisi otsi». Põhimine, milles ei jõuta veel üksmeelele, on inimese sisemise kultuursuse ja käitumise vahekord. Meil leidub veel seltsimehi, kes suhtuvad üleolevalt käitumiskultuuri küsimustesse, välisesse viisakusse. Paralleelselt on küllalt levinud ka arvamus, et viisakaid kombeid omav inimene on kindlasti ka kultuurne.

Mõttevahetuse korras avaldan alljärgnevalt oma arvamust nimetatud küsimuses.

A. S. Makarenko kirjutab, et inimese tõelise «mina» üle saab otsustada ainult tema välise tegevuse järgi — teise inimese hing on nagu pime öö.

Seega on ka väline käitumine inimese sisemise kultuursuse väljenduseks. Veelgi enam, käitumiskultuur mõjustab paratamatult ka inimese sisemaailma. Praktika näitab, et rõhuvas enamikus on viisakalt käituv inimene ka sisemiselt kultuurne. Seda, et väliste käitumisnormide kaudu saab kasvatada inimeses kultuursust, näitab ka A. S. Makarenko. Ta väitis, et kui inimene harjub juba niivõrd viisakate kommetega, et täidab neid ka siis, kui kedagi pole pealt nägemas, täidab neid «idee pärast», siis on ta juba muutunud ka sisemiselt, ta ei oskagi enam olla robustne, ebaviisakas, jäme.

Kuid missugused on siis need käitumisnormid, mida meist igaüks peab alati täitma? Selles küsimuses ei valitse ka meie asjatundjate juures täielikku üksmeelt. Kuuldub üksikuid hääli, et on vaja nõukogude standardit kommete alal, kõrgemalt poolt ametlikult kinnitatud šablooni. Seda põhjendatakse väitega, et käitumisnormid on klassilisest ühiskonnast pärit, nad on iganenud, nõukogude inimesele vastuvõtmatud.

Tõepoolest, käitumine on olnud alati klassiline nähtus. Öeldu tõestuseks olgu toodud näide feodaalühiskonnast. Keskajal eksisteeris paralleelselt 3 kombestikku vastavalt sotsiaalsele seisundile, s. o. vastavalt klassidele. Ühed käitumisreeglid olid aadlikel oma klassist kodanikega suhtlemiseks, neist aga hoopis erinevad talupoegadega läbikäimiseks. Samas aga valitsesid pärisorjuslikus külas veel omad kombed.

Oleks äärmiselt põikpäine hüljata traditsioonilisi norme ainult sellepärast, et nad pärinevad aadlike ringidest ning hakata looma mingeid «nõukogude lauakombeid». Kuigi aadlikäitumises oli palju klassilist, peitus seal siiski rohkesti elemente, mis ületasid klassi piirid. Just need üldinimlikud, humanismil põhinevad printsiibid ongi omaks võetud ja edasi arendatud hilisemates ühiskondlikes formatsioonides ja neid me peame tundma.

TÄNAVAL

Käitumisreeglite täitmise aluseks antud juhul on liikluseeskirjade täitmine. Liikluseeskirjad ise aga põhinevad inimeste heaolu ja huvide arvestamisel.

Noormees jätab tütarlapse või endast vanema kaaslase paremale käele — käib ise tänava pool. Sellega võtab noormees vastu kõik võimalikud müksud möödujailt (möödutakse eeskäijast vasakult) ja varjab oma kehaga tütarlast autode poolt ülespritsitud pori eest. Kes kelle käe alt kinni hoiab, pole määratletud. Kolme ühest soost ja üheealise kodaniku kõndides oleks meie tänavate laiust arvestades sobiv liikuda kolmnurgana: 2 ees, 1 taga-vahel. Üks noormees kahe tütarlapsega käib tänava pool (mitte mingil juhul haakuda kahe tütarlapse vahele!). Kaks noormeest ei võta tütarlast endi vahele, vaid kõnnivad vasakul. Kolmekesi liikudes ei ole sobiv, et kaks hoiaksid käe alt kinni.

Noormehe ja tütarlapse kahekesi liikudes on aga normaalne, et meeskodanik pakub oma käsivart. Selle vastuvõtmist tütarlapse poolt ei saa lugeda mingiks eriliseks poolehoiuavalduseks, vaid ainult noormehe poolt pakutud viisaka teene vastuvõtmiseks.

Tänaval liikudes on väga jäme teha halvustavaid märkusi (ka poolkuuldavaid) möödujate kohta. Kahjuks kuuleme neid aga siiski üliõpilastelt, eriti palju naisüliõpilastelt.

Tänaval käitumise kohta tuleks veel lisada üks reegel. Kas kaines või ebakaines olekus (mõtlen «ebakaine» all inimest, kes on tarvitanud alkoholi, kuid pole joobnud) laulda, kõva häälega rääkida, kätega vehelda jne. ei ole viisakas.

Ruumi sisenedes tuleb alati tervitada, ka siis, kui ruumis pole isiklikke tuttavaid.

KUIDAS TERVITADA

Esimesena tervitab siseneja, sõltumata soost ja vanusest. Ruumis viibivad mehed tõusevad sisenenud naiskodaniku tervitades püsti.

Oma kabinetis tõuseb viisakas töötaja sissetulija tervitusele vastates püsti ja seisab seni, kuni on pakkunud jutulesoovijale istet. Külastaja lahkudes saadab ta tema kabineti ukseni.

Kodusesse perekondlikku ringi kutsutud külaline tervitab alguses kõiki kohalviibijaid, siis alustab iga ühe üksikut tervitamist, kusjuures esikohal on perenaine (kui viimane ise ust ei avanud), edasi vanemad naiskodanikud. Tervitamisel ulatab naine esimesena käe, kui ta seda ei tee, piirdub meeskodanik kummardusega.

Tänaval tuleb tervitada iga tuttavat. Tuttavaks tuleb lugeda juba seltsimeest, keda on tutvustatud, samuti kodanikke, kellega on olnud juba mingisugune lähem kokkupuutumine (ollakse vestelnud, tantsinud, täitnud koos mingit ühiskondlikku ülesannet jne.). Tervitatakse ka neid isikuid, kellega on olnud isiklikke kokkupõrkeid (samuti tuleb ka selle isiku tervitusele vastata, kelle peale on «süda täis»). Selle reegli mittetäitmine näitab inimese äärmist ebakultuursust.

Viisakas inimene ei jää kunagi ootama, millal teda tervitatakse, tal ei ole raske ise esimesena tervitada. Ei ole sobiv tervitada liiga kaugelt, samuti lasta liiga lähedale. Reegel on, et mees tervitab enne naisisikut, noorem vanemat.

Tervitus sõltub veel ametialasest astmest. Nii tervitab tehase territooriumil naistööline esimesena direktorit. (Viisakas direktor, teeb seda tehaseski esimesena). Tänaval on aga direktor kohustatud tervitama kõiki endast vanemaid alluvaid ja ka naiskodanikke.

Ülikooli õppejõududele seda reeglit täies ulatuses laiendada ei maksaks. Kahtlemata ei kõiguta noorte meessoost õppejõudude autoriteeti see, kui nad naisüliõpilasi esimesena tervitavad.

Kui tänaval liikuvale paarile tuleb vastu meeskodanik, siis tervitab ta esimesena seltsimeest, kes liigub naiskodanikuga. Saatja tervitab ka tema naiskaaslase tervitajat, naine ainult mehe tuttavat mitte.

Tervitamisel tõstavad mehed peakatet. (Pähe jäävad pehmed, mitte kindla ja kõva vormiga peakatted).

Tagant mööduja tervitab esimesena tuttavat, kellest möödub, vaatamata vanusele ja soole. Sama tuttava tervitamise kordade arv ühe päeva jooksul pole millegagi piiratud.

Mõnevõrra vaieldav on heade igapäevaste tuttavate tervitamine. Lähtudes konkreetsest olukorrast, millel on «intrikultuuri» suuri mõjusid, kutsuks toa — või kursusekaaslase viisakas tervitamine enamuse tervitatavate juures esile vähemalt iroonilise muige. Arvestades seda, oleks võib-olla tinglikult ja ajutiselt lubatav ka mütsi mitte kergitada meessoost lähedaid sõpru tervitades (ei saa oma viisakust vägisi peale rõhuda), tütarlaste suhtes tuleb aga tingimata täita kõiki viisakusreegleid, olenemata tutvuse intiimsusest. Muidugi peab olema siin takti. Selles osas on ka teisi seisukohti. Näit. tervitada tuleb alati viisakalt, sest pole ajutisi viisakusreegleid.

T. KIVI

ÜLIÕPILASTEST

Helsingi ülikoolis kestis kaua sõbralikkust ja poolehoidu väljendada tagasihoidliku soliidsusega. Sõbralik ja viisakas olla ei tähenda nahast väljajooksmist. Kui Soome üliõpilased olid Tartus, käitus mõnigi meie noor liiga afekteeritult. Pole siis ime, kui mõnele soomlasele võis jääda selline mulje, nagu oleks neis nähtud samasugust eksootikat, mida ehk oleks võidud näha elevandi või kaelkirjaku talutamisel läbi Tartu tänavate. Liigne sõbralikkus, ennast unustav sõbralikkus võib külalise panna liiatigi ebamugavasse olukorda. Kui tulime G. Ernesaksaga Handelshögskola üliõpilaste perre, tervitati meid, pakuti tass kohvi ning paluti tunda mugavust. Tekkis sundimatuid vestlusi. Sai kõnelda noorte ja vanadega. Mõne hetke pärast kadus nagu iseenesest see ebamugav enesetunnet häiriv seik, et oled võõras. Tantsiti laias koridoris või fuajees.

Soome üliõpilasel on tunduvalt raskem õppida kui meie omal, sest ülikoolimaks on kõrge ja stipendiumisaajate arv ei ole suur. Paljud alustavad stuudiumi, kuid paljud ei suuda seda lõpetada või lõpetavad suure hilinemisega. Enamik üliõpilasi õpib võla najal. Võlga makstakse siis, kui ollakse saadud tööle. Ehk just selle tõttu, et võitlus stuudiumi püsiva jätkamise eest on suur, ollakse innuga töö juures. Helsingi ülikooli õppejõud mainisid korduvalt, et tänapäeva üliõpilane loeb palju ja teeb tööd paremini kui mõni aeg tagasi.

Erialase kirjanduse lugemiseks on Soome üliõpilasel enam aega kui seda on meil, sest pole loengutel käimise kohustust ja üldkursuste jaoks on olemas õpikud. See fakt, et loengutel käimine on vabatahtlik, tiivustab õppejõude paremini loenguid pidama. Nende professorite ja dotsentide loenguil, kes lugevat hästi ning lugevat alati midagi uut, olevat püsivalt üliõpilaste tungi. Kelle loengud olevat halvad, selle ees haigutavat peaaegu tühi auditoorium.

Et ülikoolis käimine on kallis, ei ole kuigi suur nende üliõpilaste protsent, kelle vanemad on väikesepalgalised või vähevarakad.

aastaid nn. keelesõda. Kuigi maa elanike suur enamik oli soomekeelne, olid ülikoolis loengud möödunud sajandi 50. aastateni ainult rootsi keeles. Järk-järgult on soomekeelsete loengute protsent tõusnud, kuid soome keelt kõnelevad rahval tuli visalt võidelda, enne kui soome keel sai ülikoolis esikohale. Praegu on rootsikeelsete loengute arv väike ja neid peetakse üksnes rootsi keelt kõnelevaile rühmadele. Rootsi keel on üldse õige palju kaotanud oma positsioonidest. Ametlikult on ta Soome teiseks riigikeeleks, kuid tegelikult on ta muutunud üsnagi kõrvaliseks keeleks suurtes linnades, nagu on Helsingi või Turu.

Soome keelt kõnelevate üliõpilaste hulgas on palju selliseid, kes on tõsiseid eestlaste ja Eesti NSV sõpru, kes on huvitatud meie tänapäevast, meie kirjandusest, kunstist, meie majanduselust. Soome—Nõukogude Liidu Sõprusühingu juurde on loomisel eesti sektsioon, mille juhatajaks on lubanud tulla prof. L. Posti. Kõnelustel ilmnes, et mitmed üliõpilased on Sõprusühingu liikmed ning nad tahavad saada aktiivseteks liikmeteks eesti sektsiooniski, et olla tihedas kontaktis keelelt ning maa-alalt lähedaste eestlastega.

Prof. P. Ariste

UUSI RAAMATUID

Hakkas ilmuma koguteos «История открытия и освоения Северного морского пути»», mida annab välja Merelaevanduse Ministeeriumi Põhjameretee Peavalitsuse Arktiline Teaduslik Instituut. TRÜ Pearaamatukogusse on saabunud sellest koguteosest I köide:

Белов, М. И. Фактическое мореплавание с древнейших времен до середине XIX века. М., 1956. 592 с., с илл. и табл.

Suurte maadeavastuste ja maadeuurimiste seas on tähtis koht Põhjameretee avastamisel, uurimisel ja kasutuselevõtmisel. Meretee mööda Põhja-Jäämerd lühendab tunduvalt teed Euroopast Aasiasse ja Ameerika lääneranniku. Kuid Põhjameretee kasutamine oli ja on ka praegu seotud suurte raskustega. Koguteose I köide annabki ajaloolise ülevaate Põhja-Jäämere uurimisest ja arktilistest meresõitudest kõige varajasematest aegadest kuni XIX saj. keskpaigani.

* * *

Литературная Москва. Литературно-художественный сборник Московских писателей. М., 1956. 832 с. Koguteoses on alajaotused: Проза, поэзия, драмы. Очерки. Дневники и заметки.

On ära toodud K. Fedini jutustus «Jasnaja Poljanas», M. Aligeri A. Surkovi, S. Maršaki jt. luuletusi, E. Kazakevitši jutustus «Maja väljakul», Nazõm Hikmeti luuletus «Kiri Memedile», H. Lepini olukirjeldus «Žigulites», M. Prišvini «Tee sõbra juurde jne.

А. Дистервег, Избранные педагогические сочинения. М. 1956. 375 с. Adolf Disterweg (1790—1866) oli üks silmapaistvamaid saksa pedagooge-demokraate XIX saj. II poolel. Teda nimetatakse «saksa õpetajate õpetajaks». Disterweg organiseeris esimesed õpetajate ühingud Saksamaal ja võitles igati reaktsioonilise preisi haridussüsteemi vastu.

A. Disterwegi tööd on suure väärtusega ka tänapäeval. Nad annavad palju mõtteid, juhendeid ja reegleid didaktika alalt. Tema teosed näitavad ka A. Disterwegi suurt osa võitluses demokraatliku kooli eest.

* * *

В. А. Киреев. Курс физической химии. Изд. 2-е. (Учебник для химических специальных вузов). М., 1956. 832 с., с илл. Raamat on koostatud vastavalt olemasolevatele keemia-alaste kõrgemate õppeasutuste ja keemia-tehnoloogiliste instituutide füüsilise keemia õppeprogrammidele. Käsitlemist on leidnud kõik füüsilise keemia põhilised osad. Sõnalist materjali illustreerivad katsete andmed, tabelid, joonised, näited. On ära näidatud füüsilise keemia seos rakendusteadustega ja selle kuulumine tehnika juurde. Raamat on mõeldud keemia eriala üliõpilastele, kuid see võib olla kasulikuks abivahendiks ka vastava ala õppejõududele ja insener-tehnilistele töötajatele.

* * *

Основы советского государства и права. Изд. 3-е, дополненное и проработанное. (Учебник для экономических и инженерно-экономических вузов и факультетов.) М., 1956. 518 с. Antud 3. väljaanne erineb tunduvalt teose kahest eelmisest väljaandest oma eesmärgilt, struktuurilt ja sisult. Esimesed kaks väljaannet olid mõeldud insener-majanduslikele kõrgematele õppeasutustele ning fakulteetidele. Käesolev väljaanne on määratud ka kõrgematele majanduslikele õppeasutustele ja instituutidele. Teost on täiendatud vastavalt marksistlik-leninliku teooria arengule riigist ja õigusest.

И. А. Новиков, Писатель и его творчество. М., 1956. 524 с. с илл. Teos sisaldab ulatuslikke artikleid vene vanema kirjanduspärandi, eriti aga möödunud sajandi klassikute, nagu Puškini, Turgenevi, Tolstoi, Tšehhovi jt. kohta, mis on väärtuslikuks materjaliks kirjandushuvilistele. Teoses on põhjalikumad kirjutised: «Слово о полку Игореве» и его автор. Пушкин и «Слово о полку Игореве», Тургенев — художник слова (о «Записках охотника»), Правда и мастерство («Севастопольские рассказы» Л. Толстого), Человек и художник (о Чехове).

* * *

Труды института высшей нервной деятельности. Серия патофизиологическая т. 2. (Объективное исследование высшей нервной деятельности. Особенно — взаимодействия первой и второй сигнальных систем при физиологических и патологических условиях у детей). М., 1956.

* * *

А. А. Габрилян. Таблицы вычисления процентов и деления. М., 1956. 56 с.

* * *

Latviešu telotaja maksla. Riga, 1955 124 lk. Mahukas, suurekaustaline album sisaldab ülevaate Läti kujutavast kunstist läti ja vene keeles. Ära on toodud meie naabervabariigi paremate kunstnike maalide ja graafika reproduktsioone, fotosid skulptuuridest ja tarbekunstiesemetest.

* * *

Soome kultuuritegelaste delegatsioon, külastades Tartu Riiklikku Ülikooli, kinkis 3 köidet praegu Soomes ilmuvast Soome õigekeelsussõnaraamatust.

Nykysuomen sanakirja. Valtion toimeksiannosta teettänyt. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Porvoo-Helsinki, 1956. Sõnaraamatu I köide sisaldab sõnad algustähega A—I, II köide J—K ja III köide K—N.

VILJAD APELSINIPUUL

Paljude TRÜ botaanikaaia kaktuste kasvuhoone külastajate tähelepanu on paelunud kõrvaloleval pildil kujutatud apesinipuu Citrus sinensis (L.) Osbeck. Poogitud puu on saadud Sotši dendraariumist ja kandis tänavu (4 aastat pärast pookimist) esmakordselt vilja. Mõningate tsitruste (sidrun, mandariin) õitsemist on esinenud ka varematel aastatel, kuid puuduliku tolmutamise ja vähese väetamise tõttu pole viljad jäänud püsima. Paar aastat tagasi saavutas küll üks mandariini vili juba üsna soliidse suuruse ja välimuse, kuid keegi vastutustundetu külastaja hävitas nii vilja kui ka mandariinipuu. Tänu botaanikaaia laborandi sm. R. Polli hoolitsusele aga valmis tänavu apelsinipuul koguni neli vilja. Loota on ka paari sidruni valmimist, milline puu hiljuti õitses. Enamuse kodumaiste taimede puhul oleme harjunud nägema pilti, et taim õitseb kevadel ja vili valmib sügisel, apelsinipuul aga võime samaaegselt näha nii rohelisi, poolvalmeid ja täiesti küpseid vilju kui ka õisi. Ka tema õitsemine ei sõltu aastaajast.

Apelsinipuu kodumaaks on Hiina ja Vietnam, kuid ka seal esineb ta praegu ainult kultuuris. Euroopasse sattus ta 15. sajandi II poolel Genua kaupmeeste ja Portugali meresõitjate abiga. ENSV-s kasvatavad apelsini-, sidruni- ja mandariinipuid paljud asjaarmastajad toas ilutaimedena, kus nad hea hoolitsuse puhul võivad samuti vilja kanda.

E. KUKK

Satiirinurk

„Julgete mõtete maailm"

Ajalehe «Kosmose Elu» 9678. numbris ilmus aastal 2956 järgmisesisuline artikkel:

«Reportaaž Marsilt»

(Muljeid TRÜ rahvakunstiansambli külalisetenduselt Marsil)

Hiljuti saabus TRÜ rahvakunstiansambel tagasi ringreisilt Kuule. Andnud rea menukaid kontserte asustatud Kuu jäätmaadele sõitnud Maa noortele, saabus eile ansambel Marsile.

Rahvakunstiansamblit olid vastu võtmas televisiooni ja helilehe esindajad. Marsi rahvusrõivastes tüdrukud andsid üle kimbud igavesti õitsvaid lilli.

Edasi suundusid ansambli liikmed oma isiklikel helikopteritel, mis selleks ajaks pagasiruumist ette lendasid, õhupallhotelli. Siit üle 1000 m kõrgusel asuvast õhupallhotelli rõdult avanes tore vaade Noortelinnale ja selle keskel asuvale Aatomiväljakule.

Õhtul toimus kontsert Noortelinna klubis.

Lõpuks täitub saal musikaalse suminaga. Nii avaldavad marslased oma vaimustust esinejatele. Selleks pole vaja muud, kui vajutada tooli juures olevale nupule. Kõvemini vajutades tekib kõvem heli ja see tähendab suuremat vaimustust.

Seekord oli selle põhjuseks maalaste ilmumine. Vanades rahvarõivastes — pikkades kitsastes pükstes põlvini ulatuvate tõmblukkudega, lilla-kollaseruudulistes kuubedes pneumaatiliste riivide ja elektertõmblukkudega ning kollastes barettides. Kõigil meestantsijatel on elektronlokid, kuna neidudel on paljakspügatud pead. See rõivastus pole päris igivanade eestlaste, kellede esindajad Maalt siia saabusid, oma. Kuid et juba tollal oli väga raske rahvarõivaid saada, siis levis peagi ülalkirjeldatud rõivastus ka ansambli inimeste seas.

Kuid kaldusin kõrvale. Praegu jälgib publik eesti rahvatantse.

Muide siinsamas esimestes ridades nad istuvadki. Pöördume nende poole intervjuuga.

«Millest see tuleb, et olete suutnud veel nii nooruslikuks ja jõuliseks jääda? Meie elutabletid teatavasti pikendavad elu vaid 250 eluaastani.»

«See tuleb sellest,» vastab vanim ansambli liige, delegatsiooni juht Helju Mikkel, «et me kogu aeg oleme treeninud nooruslikkust. Juba siis, kui meie rühm asutati, tuli meil naeratada. Oli siis mingisugune dekaad. Tol korral olenes sellest palju. Siis tuligi iga päev tantsida ja naeratada. Hiljem jäigi see meile külge ja nii näime veel praegugi noortena.»

«Huvitav, kuidas te tookord esinesite?»

«Tolle aja kohta hästi. Saime siis hea tunnustuse osaliseks.»

«Veel üks küsimus: nagu näha, vaheldub iga tantsu järele esinejate rõivastus. Kus te neid kõiki suudate hoida?»

«Selleks on igal esinejal (kokku on meid üle poole tuhande) oma isiklik veohelikopteril asuv garderoob, mis suudab mahutada üle poolesaja erineva kostüümi igale esinejale.»

«Ja kust olete saanud nii palju rõivaid?»

«Need on pärandusena edasi kandunud alates 1956. aastast. Siis saime esimesed rõivad selleksaks maks dekaadiks.»

Lavale ongi ilmunud üleni rõivastes Maa elanik. Publik on laknud ärevusest hingamast ja neid varustatakse selleks puhuks ettenähtud aparaatide abil kunstlikuli hapnikuga.

Laval on senitundmatud instrumendid, mis ei sarnane ei elektrosaksofoni ega helikakofonidega. Mängitakse neid, mis kõige imelikum, kätega ja huvitav — nad teevad isegi häält!

Teadustajalt kuuleme, et esitatakse tants «Näärisokk». See tuleneb ühe ammu väljasurnud looma — siku nimest. See oli väike silinderjas loom koonusja peaga. All oli tal vist neli jalga ja nendel daamikingi meenutavad lisandid, mida kutsuti sõrgadeks.

«Üks küsimus veel, austatud maalane: millest tuleb, et tantsijad on suutnud nii hästi edasi anda nende ürgsete loomade kuju? Sarved ja sõrad näivad nagu päris ehtsad.»

«Ka see tuleb pidevast harjutamisest. Sellesama dekaadi eel tantsiti nii palju seda tantsu, et poksimisest tekkisid pikapeale tõelised sarved. Nagu ehk märkasite, on meie praegused tantsijadki saanud pärivuse teel neilt endile väikesed sarved. Sõrad tekkisid aga sellest, et tol ajal tuli palju tantsida katkistes tuhvlites või hoopis ilma. Alles hiljem saime juba tuhvlid, mis pidasid 3,5 päeva vastu. Eludingimuste mõjul kujunesidki siis sõrad.»

Tants lõppes ja õhku värisema paneva meloodilise sumina saatel lahkusid vanad, muistse Maailma esindajad. Ü. VÄIKE

Valmis reeglitekogu

Mõningate TRÜ üliõpilaste kollektiivse tööna on valminud reeglitekogu «Kuidas haarata loengul tagumisi kohti», mis sisaldab muuseas järgmisi punkte:

1. Eelneval loengul istu uksele võimalikult lähemale.
2. Konspekteerimine lõpeta vähemalt 5 minutit enne loengu lõppu.
3. Lektori viimaseid lauseid ära ootamata torma kiiresti auditooriumist välja järgneva auditooriumi ukse taha.
4. Varu endale truu sõber või sõbranna, kes sulle su mantli ja konspekteerimisvahendid järele toob.
5. Vallutatava auditooriumi ukse taga osuta äärmist aktiivsust. Vähemalt 10 korda pista pea ukse vahelt sisse, lõgista ukse linki ja tee kõva häälega tähendusi, et oleks aeg lõpetada.
6. Niipea kui märkad auditooriumis liikumist, torma sisse, jookse maha esimesed vastutulijad ja lektor ning su tegevust kroonib edu — sa saavutad viimase pingi.

Lehakultuur ja sport

MEIE SÕUDJATE SAAVUTUSTEST

Ettevalmistusi möödunud sõudespordihooajaks alustati TRÜ-s juba 1955. a. novembrikuus. Esimeseks suuremaks tööks sektsiooni liikmetele oli sisebasseini ehitamine, mis võimaldaks tehnika omandamist ning viimistlemist ka talveperioodil. Ühiskondliku töö korras valmiski bassein aastavahetusel.

Treeningud toimusid 5—6 korda

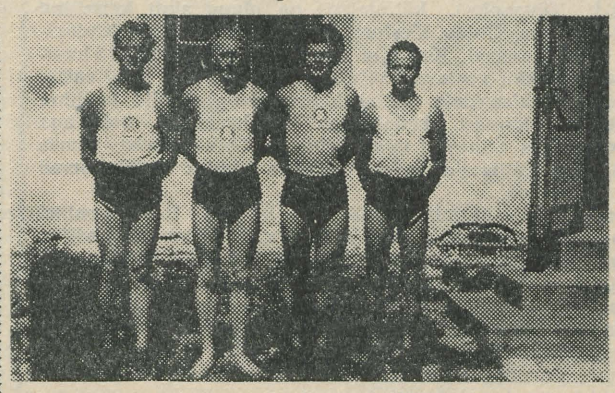

Pildil: TRÜ neljase roolimeheta paadi meeskond. Vasakult: I. Kerge, V. Tuuling, F. Kupp, ja B. London.

tõstmise ja maastikujooksudega nädalas. Treeninguid veel alustati võrdlemisi vara. Esimene treening Emajõel toimus juba 31. märtsil. Järgnevad kolm kuud möödusid meie sõudesportlastele järjest intensiivistuva treeningtöö tähe all. NSV Liidu rahvaste spartakiaadi kandidaatideks arvatud paatkonnad treenisid 1—2 korda päevas. Peamiseks katsekiviks enne rahvaste spartakiaadi kujunesid Eesti NSV 1956. a. esivõistlused akadeemilises sõudmises, mis toimusid Pärnus 30. juunil ja 1. juulil. Tartu võistkond, kes koosnes peaaegu eranditult ülikooli sõudjatest, esines küllaltki rahuldavalt, eriti meeste osas. Tšempionitiitlid tõid koju 3 paatkonda: meeste ühene, meeste kahene, paarituaeruline roolimehega ja meeste kaheksane paat. Naisvõistlejad seevastu pidid kõik kahjuks leppima viimaste kohtadega. Just naisvõistlejate ebarahuldava esinemise tõttu jäimegi võistkondlikus arvestuses napilt Pärnu järel teisele kohale. Esivõistluste tulemuste põhjal koostati treeninglaager, kuhu ülikooli sõudjaist arvati 20 inimest. Pingelise kuuajalise treeningu ja mitmete katsevõistluste tulemusena pääses neist Eesti NSV koondvõistkonda 19.

NSV Liidu rahvaste spartakiaad, samuti ka Moskva linn jätsid meile unustamatu mulje. Olid ju meist paljud Moskvas esmakordselt. Rabava mulje jättis meile «Dünamo» veespordibaas Himkis Moskva jõel, eriti esmakordsel külastusel. Harjunud meie vabariigi allpool igasugust kriitikat olevate sõudespordibaasidega, tundus meile esimesel pilgul siin kõik lausa muinasjutuline. Paadikuuris oli kümnete viisi suurepäraseid punasest puust skiffe. Olgu siinkohal märgitud, et kogu Eesti NSV-s ei leidu mitte ühtki säärast paati. Et sõudevõistluse alguseni oli jäänud paar päeva, kasutasime kõiki võimalusi treeninguks, paatide ja jõega tutvumiseks.

Oma esinemise kohta spartakiaadil polnud meil algusest peale mingisuguseid illusioone. Oli pikematagi selge, et NSV Liidu paarimatele me kuigi tõsist konkurentsi seekord veel pakkuda ei saa. Tartlastest esines kõige paremini Veljo Kalep, kes ühesel paadil saavutas kuuenda koha. Üllatuse valmistas ülikooli neljane roolimeheta paat (I. Kerge, V. Tuuling, F. Kupp ja B. London), tulles seitsmendaks. Tulemus on seda hinnatavam, et meie vabariigis vastavat paadiliiki pole ning meeskonnal tuli võistlusteks valmistuda neljasel roolimehega paadil. Seetõttu asuti suurvõistluste starti ainult paaril treeningsõidul omandatud nappide kogemustega.

See on aga ka põhiliselt kõik, mida võib head ütelda meie tänavuse sõudespordihooaja kohta. Esimesel pilgul näib, nagu oleks korras kõik: esineti üsna edukalt Eesti NSV esivõistlustel, 19 inimest kuulus vabariigi koondvõistkonda, valmistati ette paarkümmend järgusportlast, sealhulgas 4 esimese järgu sportlast. Ligemal vaatlusel näeme aga sektsiooni töös üsnagi suuri lünki. Igale võhikulegi on pikemata selge, et pole kaugeltki normaalne olukord, kus hooaja jooksul läbiviidud võistlusi võib üles lugeda ühe käe sõrmedel. Sisuliselt pole meie sektsioon tänavu oma initsiatiivil korraldanud ühtki suuremat võistlust. Läbi viimata jäid isegi linna ja ülikooli esivõistlused. Põhjused on siin mitmesugused. Kõigepealt on süüdi meie äärmiselt vilets materiaalne baas. Nii ei olnud meil kogu kevade jooksul küllaldaselt aere, et läbi viia võistlusi. See võib iseenesest tunduda naeruväärsena, kuid kõige kurja juur peitub siin selles, et meie vabariigis akadeemilise paadi aere ei toodeta ning lähim koht, kust neid saab, on Kaunas.

Tulevaks aastaks on ette näha veidi lahedamaid perspektiive. Nimelt saame juurde hulgaliselt paate, mis loob kõigile sektsiooni liikmetele soodsad treeninguvõimalused. Hilissügisel täienes meie sõudesportlaste pere mitmekümne noorega, kes tõsise treeningu korral võivad juba tuleval aastal pakkuda tõsist konkurentsi kogenud sõudjatele. Siinkohal tahaksin puudutada veel üht probleemi, mille lahendamine aitaks märksa parandada meie tööd. Nimelt annavad palju kogemusi juurde matškohtumised teiste kollektiividega ning võistlusreisid teistesse vabariikidesse ja ka oma vabariigi teistesse sõudespordikeskustesse. Meie peamine konkurent Pärnu «Kalev» sooritab igal aastal 5—6 võistlusreisi Lätisse ja Leetu. Kahjuks pole meil seni õnnestunud korraldada ühtki säärast võistlusreisi, Tartus aga me väliskülalisi vastu võtta ei saa praeguse materiaalse baasi juures. Loodame, et tuleval aastal leiab sektsioon lahenduse ka sellele probleemile.

V. TUULING

KUULUTUSI

VAJATAKSE

piiramatul hulgal vett. Nõutav ülesvoolamise oskus igal hommikul II ja III korrusele. Teatada Ülikooli 18-a ja Tiigi 78 ühiselamuile.

OSTETAKSE.

Ajaloo-Keeleteaduskonna seminari-raamatukogu ostab saabunud talveperioodiks piiramatul hulgal nuuskamise summutajaid.

KADUNUD

sm. Kirsimäe nimeline meesisik, kes pidi käesolevasse ajalehenumbrisse artikli kirjutama.

Tundemärgid: lüheldast kasvu, rõivastatud tagasihoidlikult, paistab silma rohkete lubaduste poolest.

Leidjat palume korraliku vaevatasu eest teatada ajalehe toimetusse.

TRÜ ESIMESED VÕISTKONNAD ENSV KORVPALLITSEMPIONIDEKS

ENSV esivõistlused korvpallis toimusid Tallinnas ajavahemikul 9.—16. novembrini.

TRÜ I meeskond esines sellel turniiril oma parimas koosseisus: Kullam, Laga, Jans, Villemson ja Laumets. Esimestel päevadel võideti suurelt TPI, Tallinna «Dünamo», Tallinna «Spartaki», EPA ja TRÜ II meeskonnad. Alles kahel viimasel päeval, kui oli toimunud Tallinna «Kalevi» ja TOM-i omavaheline mäng, mille võitis «Kalev» 77:72, toimus tõeline võitlus esikoha pärast.

Eelviimasel päeval kohtusid TRÜ I ja Tallinna «Kalevi» meeskonnad. Et mõlemad meeskonnad olid veel kaotuseta, tõstis see veelgi võistluse pinget. Mäng algas närviliselt mõlemalt poolt, tehti palju vigu, vabaviskeid aga ei realiseeritud. Algedu saavutas «Kalev». Siis hakkas TRÜ I meeskonna mäng paremini sobima ja tänu meistersportlasele Lagale saavutati poolajaks eduseis 39:26. Teisel poolajal pidi lahkuma mängust 5 isikliku veaga Laga, mis võimaldas kalevlastel vahet vähendada 2 punktini. Kuid tänu kõigi meeskonnaliikmete tublile mängule oli eduseis peagi 13 punktiline ja mäng võideti 74:61.

Järgmisel päeval mängis TRÜ I meeskond TOM-i meeskonnaga, kes on olnud alati TRÜ-le komistuskiviks. Kuigi seekord mängiti alla oma võimeid, suudeti mäng võita pärast kaotatud poolaega (36:33) tagajärjega 72:69. See võit kindlustas ka esikoha turniiril.

Tubli saavutusega tuli toime ka TRÜ II meeskond (Jakobson, Laos, Loog, Post ja Urb), tulles neljandale kohale. Huvitav on märkida, et TRÜ II meeskond oli turniiri noorimaks. Meeskonna keskmine vanus on 20 aastat. TRÜ I meeskond keskmise vanusega 21 aastat oli turniiril järgmine noorima koosseisuga meeskond.

Võistluste tulemused näitasid, et TRÜ meeskondade treener meistersportlane E. Ehaveer on teinud noortega tublit tööd ja loodame, et järgnevatel võistlustel võistlevad esikoha pärast mõlemad TRÜ meeskonnad. U. URB

ENSV esivõistlustel korvpallis oli Tartu Riikliku Ülikooli spordiklubi esindatud 3 naiskonnaga. Osa võtsid veel Tallinna «Kalevi» ja «Dünamo» naiskonnad ning Rakvere koondnaiskond.

Oma üleolekut teistest võistkondadest demonstreerisid järjekordselt TRÜ spordiklubi naiskonnad.

ÜSK I ja II naiskond võitis Tallinna ja Rakvere vastased kergelt paarikümnepunktilise edumaaga. Üllatuslikult pidi kaotuse vastu võtma Tallinna «Kalevi» naiskonnalt ÜSK III naiskond. Kuid võit ÜSK II naiskonna üle ning parem korvide suhe tõi III naiskonna kolmandale kohale.

Ühegi kaotuseta väljus võistlustulest seekord ÜSK I naiskond, omandades Eesti NSV 1956. a. meistri tiitli.

Lõplik paremusjärjestus kujunes naisvõistlejate osas järgmiseks: 1) TRÜ I naiskond, 2) TRÜ II naiskond, 3) TRÜ III naiskond, 4) Tallinna «Kalevi» naiskond, 5) Tallinna «Dünamo» naiskond ja 6) Rakvere koondnaiskond.

Viimasele kohale jäänud Rakvere naiskond langes esigrupist välja.

V. VESTRE

TEADAANNE

Esmaspäeval, 26. novembril kell 17 toimub TRÜ aulas kohtumisõhtu ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi direktori prof. Habermanniga, kes räägib oma reisimuljetest Soome ja Kanaadasse. Palutakse õppejõudude ja üliõpilaste rohket osavõttu.

TARGAD LAUAD

Kes tahab targaks saada, see külastagu Ajaloo-Keeleteaduskonna seminari-raamatukogu või ükskõik millist ruumi, kus asuvad lauad ja kus käivad üliõpilased. Mida võib lugeda nendelt laudadelt eriti siis, kui nad on värvimata? Eriti silmapaistev selles suhtes on Näituse tänava uue anatoomikumi suur ringauditoorium. Siin on meelelahutust mistahes kunstiliigi harrastajatele, eriti aga maalikunstnikele ja poeetidele. Rohkesti on armuavaldusi ja muidu intiimseid vestlusi. Tasub lugeda!

Au neile, kes siin ruumis vaeva nägid,
ja lauad raamatuteks ümber tegid!
Kas põhjust on siis seda hurjutada,
kes tõestab, et ta oskab kirjutada.

Ka mööbel pole ajast maha jäänud,
ta justkui hariduse oleks saanud,
kuid et ei läheks aega liiga kaua,
ma valin välja ainult ühe laua.

Matt-valgel pinnal ilutsevad read.
(neid autor küll vist väga tähtsaks peab)
Ta jutustab, et poppi teha lootis,
kuid lektor ukse pealt ta sisse saatis.

On seda lööki raske üksi kanda,
kui mõte kisub hoopis teise randa:
«Mis on, mis on mu südamele vaja?»
Ja ohkab siis: «O, дорогая!»

Siis veidi hiljem meedikute loengul
üks neiu seletab, kus lasta teha soengut.
Ja et talent ei häviks selles saalis,
ta käharpäised pildid juurde maalib.

Üks võõrana siis teisest mööda sammub,
Podelskit meenutab ja aralt paigal tammub,
kuid mõnel südames on lausa leegid:
«Mes ame mucio.» kuumalt anub keegi.

Oo! See poeet on ületanud enda
ta vana-Rooma luuleriiki lendas.
Vist emakeel ei andnud küllalt voli,
et välja öelda kõik, mis mõttes oli.

Jääb lugejale soovida vaid õnneks,
et ta latinust halvemini tunneks,
sest kui professor kord saab seda näha,
ta seda tõlkida vist küll ei taha.

Nii. Laud on täis. Poeedid on vist rahul,
sest juurde enam midagi ei mahu,
kuid viimsel nurgakesel ootust vastu
veel keegi loosungiga üles astub:

«Mu sõbrad, meil ei teeks vist mitte paha,
kui oma värsid kraabiksime laualt maha!»
Ja selle kasuliku õpetuse
ta l a u a p e a l e kraapis lõpetuseks.

Toimetaja R. AULING

Kaastööd ajalehele «Tartu Riiklik Ülikool» palutakse ära anda ajalehe toimetusse TRÜ peahoone II korrusel tuba nr. 54 või lasta toimetuse kirjakasti peahoone vestibüülis.

MB 08189 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3844

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (315) Reedel, 30. novembril 1956. a. IX aastakäik.

Teaduslik sessioon jätkub

TRÜ teaduslik sessioon jätkub. Viimane koosolek on 1. detsembril.

Esmaspäeval, 26. novembril käsitles juriidiliste teaduste kandidaat J. Ananjeva aktuaalset teemat: «Omandiõiguse tsiviilõiguslike kaitsevahendite piiritlusest.» Küllaltki huvi pakkus jälgida seda keerulist ja teaduses n. ö. alati uut küsimust. Selle teema algus kuulub juba Rooma vanemasse õigusesse, nagu lex Aquilia de damno iniuria dato (Dig. IX, 2) ja teised seadused. Kahju tekitamise tsiviilõigusliku külje lahendus on vanaks probleemiks. Kõneleja esitas asjalikult üksikute Nõukogude Liidu juristide vaated ja seisukohad (Antimonov, Tolstoi, Fleišits jt.) ning selle kriitika. Samuti peatus ta süü küsimusel nõukogude tsiviilõiguses. Kahju on ainult, et õigusteaduse sektsiooni koosolekutest võtavad üliõpilased loiult osa.

Mis puutub ettekannetesse võõrkeelte alal, siis käesoleval aastal käsitlevad peaaegu kõik ettekanded probleeme inglise keele alalt (dots. L. Kivimägi, vanemõpetaja O. Mutt ja õpetaja H. Pulk).

Vene keele ja kirjanduse alal on ette nähtud 9 ettekannet. Füüsika-geofüüsika sektsioonis esinesid vanemõpetaja A. Pae teemal «Talliumiga aktiveeritud NH_4Cl ja NH_4Br kristallfosfooride kiirgus spektritest» ja vanemlaborant N. Luštšik teemal «Kiirgustsentrite mudelist leelishalogeen-kristallfosfoorides.» Mõlemad ettekanded käsitlesid kristallfosfooride spektrite seost kiirgustsentritega. Esimeses ettekandes näidati erinevate kiirgusribade tekkimist erineva paigustusega ioonidest. Teises ulatuslikus ettekandes tõestati, et uuritavate kristallfosfooride spektrid on seletatavad lähtudes vaba aktivaatori iooni spektritest. Mõlemate ettekannete kohta esitati rida küsimusi, millele ettekandjad vastasid.

Arstiteaduse sektsiooni ettekanded toimuvad neljas allsektsioonis: eksperimentaal- ja teoreetilise meditsiini, sisehaiguste, kirurgia ja farmaatsia allsektsioonis.

L. LEESMENT

Eesrindlik õppetöös ja spordis

Sageli võib tähele panna pikakasvulist rõõmsailmelist tütarlast, kes ruttab kuhugi. Aga kuhu? Kas loengule, treeningtundi, ansambli lauluproovile või ajab ta kursuse jooksvaid küsimusi? Vaevalt võib õigesti ära arvata, mis Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasel Eve Peetsul just parajasti ees seisab, sest aktiivsel ja energilisel tütarlapsel leidub alati tegevust ja kohustustest pole tal puudu.

Eesrindlik töös ja spordis, sellisena võib lühidalt iseloomustada Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse vanemat kommunistlikku noort Eve Peetsu. Kursusel tuntakse teda kui eesrindlikku üliõpilast, kes eksamitel annab alati häid vastuseid, näidates materjali põhjalikku tundmist. TRÜ üliõpilaste sportlaspere tunneb aga Evet kui head korvpallurit, kes on pidevalt kaitsnud ülikooli spordiau. Kui kõlab aga ajaloo-osakonna naisansambli laul, siis lööb sealgi Eve kaasa. Peale selle töötab ta Ajaloo-Keeleteaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogus ja täidab kursusevanema ülesandeid.

Kuidas tulla toime nii paljuga, kas selleks piisab ainult heast tahtest ja energiast? Eve peab tähtsoks aja õiget planeerimist.

Sellest, kuidas saavutada edu õppetöös, jutustab Eve: «Oluline on loengute kuulamine ja konspekteerimine, eriti aga nende ainete puhul, kus puudub vajalik kirjandus või see on raskesti kättesaadav. On väga tähtis, et oleks oma konspekt, mille põhjal eksamiks valmistuda, sest töötamine oma konspektiga on kergem kui võõra konspektiga. Loengu kuulamine on kasulik, sest loengul jääb mõnigi asi meelde ja hilisemal läbilugemisel on materjal juba tuttav.»

Põhjalike teadmiste saavutamiseks on vaja ka iseseisvat tööd kirjandusega, mida Eve peab üheks eelduseks materjali põhjalikul tundmisel. Vastava erialase kirjanduse läbitöötamisel on soovitav teha märkmeid, mille abil täiendada loengute konspekte.

«Minu arvates,» jutustab Eve, «on väga tähtis ka kohustusliku lektüüri õigeaegne vastamine, s. o. semestri algupoolel, sest semestri lõpus, arvestuste ajal, on seda märksa raskem teha.»

Selliselt töötades on Eve saavutanud häid tulemusi õppetöös ja vastanud eksameil alati hindele «väga hea».

Õppetöö kõrval tegutseb Eve pidevalt spordiga. Võisteldes kaasa TRÜ korvpallinaiskonnas on ta osa võtnud paljudest võistlustest ka väljaspool Eesti NSV-d, nagu Moskvas, Leningradis, Riias, Kaunases, Kiievis, Gorkis ja mujal. 1955. a. suvel tuli Eve üleliiduliseks üliõpilastšempioniks korvpallis. Sellist edu on ta saavutanud järjekindla osavõtuga treeningtundidest, mis toimuvad 3—4 korda nädalas, kevadperioodil ja eksamite algul isegi 5 korda nädalas. Tekib küsimus, kas selline pidev tegelemine spordiga ei mõju pidurdavalt õppetööle? Sellest jutustab Eve järgmist: «Treeningtundidest osavõtmine ei takista, vaid soodustab õppetööd. Pärast vaimset tööd on väga kasulik tegelda spordiga, minna treeningtundi, sest see muudab erksamaks vaimu ja vastupidavaks organismi. Kui treening ei toimu väga hilja, siis on pärast hea lugeda erialast kirjandust või ilukirjandust. Kui aega õigesti jaotada, ei muutu sport kunagi takistavaks, sest see võtab päevast vaid mõne tunni. Ka treeninglaagrist ja võistlustest osavõtt pole muutunud mulle pidurdavaks õppetöös, sest ka laagris jääb aega lugemiseks.»

Vahel arvatakse, et eksamite ajal tuleb tegelda ainult õppimisega. Eve on oma kogemuste põhjal veendunud aga vastupidises. «Minu arvates,» ütleb ta, «on oluline ka eksamite ajal tegelda spordiga, sest pole kasulik pidev õppimine ilma vaheajata. Arvan, et neil üliõpilastel, kes ei tegele spordiga, oleks soovitav vähemalt jalutada puhkuseks vahete-vahel värskes õhus.»

Selliselt töötades ja sportides on Eve saavutanud häid tulemusi nii õppetöös kui ka spordis. Rikkalikult varustatud teadmistega, karastunud spordis — selliseid tublisid spetsialiste vajab meie maa. Ja kahtlemata võib selleks saada igaüks, kes oskab õigesti jagada aega ja korraldada õppetööd nii, nagu seda teeb Eve Peets.

A. MÄE

VAATEID ÜLIKOOLIST

UUES ÕPPERAAMATUKOGUS

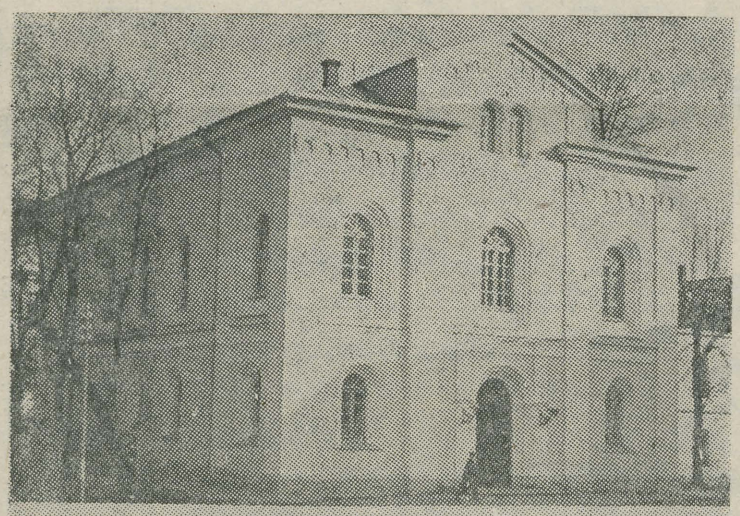

VALTER KRUUT

TALVEÕINE

Punav talvepäike näoli lumme langeb,
roosas õhtukleidis sädelevad hanged.
Jalga valged vildid pani hõbepaju.
Kohevasse villa väike küla vajub.
Väle tuuleratsu nurmel ringi kappab.
Põõsas kannab kaelas pehmet lumilakka.

Silotorn on jäänud kummaliselt üksi,
sirutades valget päkapikumütsi.
Pajuvõsast vaatab soku julge habe.
Õuna-aia tagant ehmund jänku pageb.
Lumepalakale jäljemustri jätab,
kõrvadega segi vilksatavad käpad.

Pisi-kuusepoisid, juuksed lumikahus,
juba unne jäävad laane soojas rahus.

ÜTÜ nõukogus

TRÜ ÜTÜ nõukogus oli neil päevil arutusel järjekordse, IX üliõpilaste teadusliku konverentsi läbiviimise küsimus. Seoses sellega, et esialgsel tähtajal, mais 1957, ei ole võimalik eksamite ja üliõpilaste praktikal viibimise tõttu konverentsi läbi viia, otsustati teha ülikooli Õpetatud Nõukogule ettepanek määrata IX üliõpilaste teadusliku konverentsi läbiviimise ajaks 8.—14. aprill 1957. Konverentsitööde teesid tuleb esitada ÜTÜ nõukogule 1. märtsiks 1957 ja tööd lõplikult valminuina ühes eksemplaris 25. märtsiks 1957. Plenaaristungid peeti vajalikuks läbi viia teemal «Tunne oma kodulinna Tartut».

EPA ja TRÜ ÜTÜ nõukogude vahelise üritusena toimub 8. detsembril 1956. a. EPA aulas mõlema kõrgema õppeasutuse ÜTÜ-de vaheline õhtu, mille kavas on huvitavaid sõnavõtte, kontsert ning jalakeerutus orkestri saatel.

A. RABA

Ajaloolaste osakonnaõhtult

Ülikooli klubis toimus möödunud laupäeval ajaloolaste osakonnaõhtu. Siin viidi läbi viktoriin, millel parimaid vastuseid andnuid premeeriti. Auhind anti ka õhtu parimatele tantsijatele, kelleks osutusid O. Landberg ja T. Moora.

Palju elavust tekitasid kõigis lõbusad seltskonnamängud. Head tuju ja tantsuisu jätkus kesköönì.

I. KAROS

MEIE KOMSOMOLIGRUPPIDES

KUIDAS MEIE ELAME

Nii nagu ülikooli komsomoliorganisatsiooni tegevus on muutunud elavamaks ja huvitavamaks, on ka meie grupi töö võtnud rea uusi vorme. Käsitletavate küsimuste ring on muutunud laiemaks ja huvitavamaks, mis omakorda on tinginud üliõpilaste aktiivsuse tõusu.

Novembrikuu keskseks ürituseks oli kursuseõhtu korraldamine. Kuigi see õhtu oli meie kursusele esimeseks sedalaadi ürituseks, õnnestus see hästi tänu niisugustele tublidele noortele, nagu Illak, Sööt, Sõna jt.

Ka teaduskonna üritustel pole meie grupi kommunistlikud noored passiivseteks pealtvaatajateks. Laupäeval, s. o. 24. novembril toimunud teaduskonnaõhtu õnnestumisel on «süüdi» meie grupi kommunistlik noor Siimso, kelle õlul oli peamine organiseerimistöö.

Ka õppetööd pole grupis hooletusse jäetud. Seda näitavad kontrolltööde tulemused, mis on võrdlemisi head, kuna mitterahuldavate hinnete arv on väike. Valusaks küsimuseks on vähene aktiivsus seminarides.

Palju segab meie tööd koormuste ebaühtlane jaotumine üksikutel nädalatel. See on tingitud sellest, et kaubatundmise õppejõud käib lugemas Tallinnast. Need nädalad millal vastav õppejõud viibib siin, on loengukoormus varahommikust hilise õhtuni. See teeb üliõpilased tülpinuks ja ka aeg ei võimalda tegelda teiste küsimustega peale õppetöö.

Kuigi meil on õppetöö koormusega lood halvad, tahame oma tööd teha huvitavamaks. Üliõpilased ei tohi unustada, et nad on noored. Detsembrikuu keskseks üritueks kujuneb kindlasti õppekäik Tallinna. Seoses sellega tahame aga tihendada ka sõprussidemeid Tallinna üliõpilastega. Kavas on organiseerida TPI Insener-Majandusteaduskonna III kursusega kohtumisõhtu. Kuidas see meil õnnestub, näeme hiljem.

E. REISENBUK,
kaubandusharu III kursuse üliõpilane

*

Kohe oma eksisteerimisest peale alustas bioloogiaosakonna I kursuse komsomoligrupp aktiivset tööd. ELKNÜ TRÜ V konverentsil vastuvõetud otsused võeti aluseks grupi eelseisvale tööle. Valimiskoosolekul valiti grupiorganisaator ja kinnitati eelseisev tööplaan, mis nägi ette kino ja teatri ühiskülastusi ning pärast seda nende arutelusid, koosoleku teemal «Üliõpilasväärikusest» ning rida teisi huvitavaid üritusi. Nii näiteks on kavatsus talvel läbi viia suusamatku. Kuid plaanid pole jäänud ainult otsusteks. Käidi vaatamas A. Hindi näidendit «Peibutuslaul», mis jättis meile väga hea mulje, ja kinoetendust «Erinevad saatused».

Loodame, et ka edaspidi toimuvad huvitavad üritused, mis muudavad kommunistlike noorte elu mitmekülgsemaks ja huvitavamaks.

U. KUSTAVUS,
bioloogiaosakonna I kursuse üliõpilane

Avaldame mõttevahetuse korras

Juba aastaid räägitakse...

Mitte asjata ei räägita üliõpilaste hulgas juba aastaid suure õppetöö koormuse vähendamise vajadusest ja liigse koormuse halvast mõjust algatusvõime ja iseseisva otsustusvõime arendamisele üliõpilastes! Oleks viimane aeg hakata sellele küsimusele, mille ka NLKP XX kongress teravalt üles tõstis, reageerima tegudega. Ikka veel sooritab enamus üliõpilasi eksamid loengukonspektide najal. Sel aastal, tõsi küll, on mõned õppejõud meie teaduskonnas hakanud nõudma sügavamaid teadmisi, kui eelmistel aastatel, seda peamiselt kirjanduse lugemise teel. Kuid tihti on tekkinud ka lahkarvamusi õppejõudude ja üliõpilaste vahel, mille provotseerijaks on üliõpilaste ajapuudus. Peamiseks ajareserviks on kõige tõenäolisemalt loengutundide arvu piiramine. Eriti head võimalused selleks on meie teaduskonnas, kus enamikus distsipliinides peale rikkaliku teadusliku kirjanduse on küllalt ka ajakohaseid õpikuid. Milleks peab õppejõud loengu ülesehitamisel n. ö. programmis näpuga järge pidama, nagu paljud loengukursused seni toimuvad. Nii jõutakse mõnest küsimusest lugeda pealkirjade kõrval ainult paar lauset, mis küsimuse ammendavast käsitlemisest seisab kaugel. See on veel arusaadav neis õppeaineis, kus õpikud puuduvad, nagu näiteks mikrobioloogias. Praegu loetakse meil aga sisehaiguste propedeutikat ja üldkirurgiat, milles ilmuvad head õpikud keskmiselt iga kolme aasta järel uuesti, 4 tundi nädalas, kuid mikrobioloogiat 2 tundi nädalas. Tihti näib, et kaheldakse üliõpilaste vene keele oskuses. Kuid kas see õpikute tõlkimine (muidugi lühendatud kujul) loengutel ei soodusta üliõpilaste mitteküllaldast tähelepanu keelte õppimisele. Sellistel üliõpilastel ei peaks kohta olema meie Alma Materi seinte vahel.

Loeng peaks kujunema üliõpilaste iseseisvat tööd suunavaks ja mõningal määral kergendavaks õppetöö vormiks, kuid mitte iseseisva töö mittevajalikkust soodustavaks. Paljusid programmi küsimusi võivad üliõpilased edukalt lahendada iseseisvalt, mistõttu loeng võiks olla just materjali raskuspunktide ja põhiprobleemide selgitamise abistajaks. Loengutundide arvu vähendamist võib meil üliõpilaste arvates edukalt teostada praktikumides läbiviidavate seminaride osatähtsuse tõstmise teel.

Pole kahtlust, et praegune rühmapäevikute vorm nagunii suuremat osa puudumisi ei kajasta. Mööndud kahel õppeaastal õppejõud juba rõõmustasid allkirjade andmise koormuse mõninga vähenemise üle, kuid nagu selgus, osutus see üürikeseks. Sel aastal on jälle kõik ühe kursuse kümme rühmavanemat kohustatud korraga allkirju võtma. Kui lektor loengu vaheajal pärast päevikute allakirjutamist soovib ka veidi puhata, siis ei jätku aega küsida, millise rühmaga tal on tegemist ja kes puuduvad.

Võib-olla teeb mõni ülaltoodust järelduse, et sellised «lohakad» professorid tuleb korrale kutsuda, kuid meie kursuse rühmavanemad kahtlevad selle tagajärjekuses. Loengute kohta tuleb sisse seada kas üldpäevik või üldse mitte midagi. Ja milleks ei võiks see seista vastava aine kateedris, sest puudujaid kontrollib ju õppejõud.

Eriti raske ja keeruline on olukord sellise suure kohustusliku õppetöö koormuse juures (meie kursusel 42 tundi nädalas) teaduslike töödega tegelevate üliõpilaste olukord. Et see on ÜTÜ töö üheks peamureks, selle üle võib otsustada ÜTÜ nõukogult ja osakonnanõukogudelt tulnud signaalide rohkuse järgi. Samuti pole lihtsam ka fakultatiivsetest distsipliinidest osavõtvate üliõpilaste seisukord.

Kõigile peaks teada olema, et arstiteaduses on peamiseks teadusliku töö vormiks eksperimentidest ja vaatlustest tehtavad järeldused. Paljud uuringud aga nõuavad kindlaid kellaaegu ja kui mõnel üliõpilasel on vaja mõni uuring haiglas teostada hommikupoolikul, siis tuleb tal ju loengult puududa. Ja töös haigetega on väga oluline ajast kinni pidada. Kui näiteks keemia- või füüsikalaboratooriumis on võimalik igal kellaajal katsetada (seetõttu võivad üliõpilased seal kas või öösiti katsetada, mis muidugi oleneb suurel määral kateedrijuhataja vastutulelikkusest), siis haigeid pole õhtul hilja ja öösiti veel ükski arst kiusata lubanud. Kui aga hommikul kliinikusse rutanud üliõpilase tunnikesed satuvad dekanaadis tema kontosse, on asi räbal.

Peale nende koormuste tuleb mõnede kateedrite juures õppematerjali sügavamaks omandamiseks töötada veel peale praktikumiaegade (patoloogiline anatoomia). Et paljud kateedrid lõpetavad tööpäeva kell 17 ja samal ajal ka õppetöö iga päev kella 16—17 kestab, siis tuleb jällegi enne mõnd tentaamenit või kollokviumi loengutelt puududa.

Et seni on räägitud loengute külastamise vabatahtlikkusest lähtudes vanematest kursustest, siis poleks sugugi õige, et esimeste kursuste õppetöö korraldus jääb endiseks. Juba esimesel kursusel tuleb üliõpilastele hakata harjutama iseseisva töö meetodeid, milleks tuleks anda kõigepealt rohkem vaba aega loengutundide piiramise näol, säilitades sealjuures nende kuulamise kohustuslikkuse.

Aja puudusest on arvatavasti tingitud ka see, et üliõpilased tutvuvad pahatihti ühiskonnateadustes vajaliku kirjandusega väga pealiskaudselt.

Igas semestris peaks kursusel välja selgitama õppeained, millele tuleb asetada pearõhk. Tean paljusid üliõpilasi, kes on sooritanud eksamid väga edukalt vastavale kirjandusele tuginedes, sealjuures sõnakestki loengumaterjali kasutamata. Aine omandamise parimaks vahendiks osutuvad siiski seminarid.

L. ALLIKMETS,
raviosakonna III kursuse üliõpilane

Kust võtta aega iseseisvaks tööks

Kellelegi pole saladuseks, et meie üliõpilased on viimse võimaluseni üle koormatud loengutega, nii et iseseisvaks tööks jääb üle väga vähe aega (ometi on oskused iseseisvaks tööks väga vajalikud). Loengute suure arvu juures on üheks suureks paheks veel see, et üliõpilaste konspektid kujunevad kiirelt kirjutatud ebatäielikeks ja tihtipeale veel vigasteks «halbadeks raamatuteks». Ka õppejõudude teaduslikule tööle ei peaks suur loengutekoormus kuigi soodustavalt mõjuma.

Väljapääsuks sellest ummikust näib olevat see, kui hakataks õppejõudude loenguid paljundama kas rotaatoril või antaks välja vastavad õpikud. Võidakse väita, et selleks pole meil küllaldaselt paberit. Ometi kulub konspektide kirjutamiseks tihtipeale rohkem paberit ja töö efektiivsus on sel korral tunduvalt väiksem kui seda oleks trükkimise juures. Selliste loengute või õpikute olemasolu enamikus distsipliinides (eeskätt muidugi üldainetes) võimaldaks vähendada loengutundide arvu miinimumini. Loenguil tuleks aga käsitleda igasuguseid keerdküsimusi ja uusi juurdetulnud materjale. Praegu kujuneb olukord tihti selliseks (just üldainetes), et osa üliõpilasi peab loenguil kuulama juba ammu tuttavat materjali.

Edasi peatuksin mõningatel konkreetsetel probleemidel. NLKP ajaloo õppimisel tundub olevat otstarbekohane seminaride arvu veelkordne suurendamine loengute arvel, sest seminarid annavad palju rohkem, eriti kui neid läbi viiakse seotult tänapäeva küsimustega ja praktikaga. Heaks abimaterjaliks oleksid aga loengute trükitud konspektid või NLKP ajaloo õpik.

Oleme eesti filoloogid. Filoloogi mõiste ise juba tähendab seda, et peame keeli tundma (antud juhul kõneldakse just võõrkeeltest). Juba see, et paljud eesti keele ja kirjanduse alased materjalid on saksakeelsed, nõuab meilt saksa keele oskust. Millegipärast seda aga õppeplaan ette ei näe ja meile pakutakse seda fakultatiivselt, välja arvatud need vähesed, kellel võõrkeeleks on saksa keel. Ka ainukest õpetatavat võõrkeelt õpetatakse meile liiga vähe (3 semestrit 2—3 tundi nädalas), mistõttu võõrkeelt korralikult selgeks ei saa. Võõrkeelte oskust aga läheb vaja elus igal sammul.

Sellest siis eesti filoloogia teise kursuse arvamus: eesti filoloogia osakonna õppeplaanis tuleks koht leida kahel võõrkeelel nelja õppeaasta kestel — saksa keel + üks võõrkeel (inglise, prantsuse, hispaania või muu).

Meie üliõpilastele loetakse KÕK-i kursust. Siinjuures on aga kõik eriõppusest osavõtjad antud ainega juba tuttavad. Kas on mingit mõtet üht asja kaks korda osale üliõpilastele lugeda?

Kui senine loengukoormus endiseks jääb, siis on üliõpilaste-filoloogide ees raske küsimus: millal lugeda läbi lektüür? Selleks ei jätku parimagi tahtmise juures küllaldaselt aega, eriti siis, kui muud ka veel tahetakse teha.

V. REBANE,
eesti filoloogia II kursuse komsomolibüroo sekretär

MEIE EI TAHA SAADA HALBADEKS SPETSIALISTIDEKS

Seoses viimasel ajal väga elavalt päevakorda tõusnud õppeplaanide küsimusega tahaksin lühidalt kirjutada bibliograafiaosakonna üliõpilaste muredest, mida neile juba esimestel aastatel on põhjustanud õppeplaanid.

Vaatamata väga mitmekülgsele ettevalmistusele, mida vajavad bibliograafid, on eriaineid suhteliselt vähe. Selle asemel loetakse mitmeid keskkoolis küllalt põhjalikult omandatud aineid. Arusaamatuil põhjusil aga jäeti ära üldajaloo kursus, ilmselt lootusega, et 5. ja 6. klassis õpitu on küllaldaseks baasiks raamatu ajaloo, raamatukogunduse ajaloo ning väliskirjanduse kursustele. Kui eesti filoloogidel 1955. a. algul jäeti õppeplaanist välja NSVL ajalugu, siis oli juttu, et bibliograafiaosakonnas seda siiski ära jätta ei saa, sest bibliograafidele tuleb tutvustada algallikaid, kultuuriajalugu jne. Praktiliselt aga on praegu asi nii, et me midagi taolist pole kuulnudki, kultuuriküsimustele langeb tühine osa programmist, mis oma rõhuvas enamuses praegu lihtsalt kordab NLKP ajaloo kursust... Kas see tõesti on vajalik?!

Kogu õppeplaanis ei ole isegi ühe semestri ulatuses sellist hädavajalikku ainet, nagu plakatkiri! Selle puudumine andis aga end teravalt tunda juba esimesel õppepraktikal.

Võõrkeeltest õpime ainult ühte, vaja oleks aga elementaarseidki teadmisi vähemalt 4—5 keelest. Praegu võib aga juhtuda täielikke kurioosumeid. Ülikooliharidusega spetsialist ei oska hääldada ühtegi prantsuse nime ega tõlkida saksakeelse ajakirja pealkirja. Mulle võidakse vastu vaielda, et on ju fakultatiivsed kursused mitmes võõrkeeles, kuid lubatagu küsida, kas jõutakse neis süstemaatiliselt käia 47-tunnise nädalakoormuse juures?

Ühiskonnateaduste alal tuleks paremini korraldada üliõpilastele algallikate kasutamist. Praegu on olukord selline, et näiteks II kursusel tuleb üheks seminariks läbi töötada ca 500 lk. kirjandust, sellest osa vene keeles. Kõik sellest ei ole aga alati tingimata vajalik. Jutt on seminarikavade juures antud kirjanduse nimestikest. Kas ei oleks võimalik neis tõsta rohkem esile põhiküsimusi käsitlevate marksismi-leninismi klassikute tööde tingimata vajalikke peatükke? Praegu esitatakse kasutatava kirjanduse nimestikus alati kogu teos (või artikkel), kuigi vaja on võibolla ainult 3—4 lehekülge loengumaterjali täiendamiseks. Ja alati ei peegelda kirjanduse nimestik kirjandust, mis vastaks seminarikava teemadele.

Palju oleks veel vaja kirjutada meie muredest, aga artikli maht ei luba seda. Ülikooli komsomolikonverents otsustas soovitada osakondades läbi viia koosolekud «Kuidas parandada spetsialistide ettevalmistamist meie osakonnas». Eks me siis seal esineme täiendavate pretensioonidega, sest me ei taha saada halbadeks spetsialistideks oma erialal!

E. PÕDER,
bibliograafiaosakonna II kursuse vanem

Pingelised päevad

Esimesena teostus talvine eksamisessioon Õigusteaduskonna IV kursusel. Kõigepealt sooritati eksamid dialektilises materialismis, kolhoosiõiguses ja kodanlike riikide riigiõiguses. Eksamid kulgesid hästi. Dialektilises materialismis vastasid parimale hindele kümme üliõpilast, hindele «hea» üheksateist ja rahuldavale hindele kolm üliõpilast. Mitterahuldava hinde sai üks üliõpilane. Kolhoosiõiguses andsid 33-st eksami sooritajast häid ja väga häid vastuseid kakskümmend seitse üliõpilast. Paljud üliõpilased, nagu A. Lepajeva, H. Kooskora, M. Kask jt. on eksameil näidanud aine põhjalikku tundmist ja nende vastused on hinnatud hindega «väga hea» ja «hea». Kolmel esimesel eksamil vastasid kõigis aineis maksimaalsele hindele üliõpilased A. Jazõkov, I. Tamm ja rida teisi.

Pärast eksamisessiooni siirduvad tulevased õigusteadlased praktikale.

A. ALTMÄE

HUVITAV PRAKTIKA

Soome lahe vahustel lainetel kõigub kolmemastiline kuunar ning pürgib edasi lääne poole. See on Riikliku Okeanograafia Instituudi Leningradi osakonna ekspeditsioonilaev «Professor Rudowitz», mis 20. oktoobril alustas oma järjekordset (arvult neljateistkümnendat) sügisest reisi ning liigub nüüd Osmussaare poole, kus asub esimene jaam ning algab tegelik töö.

Nimetatud laeva pardal tegid ekspeditsiooni kaasa TRÜ geograafiaosakonna IV kursuse üliõpilased V. Astok, A. Kotli ning nende rida-de kirjutaja. See reis oli meile esimeseks tõeliseks merereisiks ning pakkus väga palju uut ja huvitavat.

Töötasime Balti mere keskosas, kus teostasime hüdroloogilisi vaatlusi 22 jaamas alates Osmussaarest kuni Rootsile kuuluva Gotlandi saareni (olime päris saare «külje all») ning lõunas kuni Liibavi (Liepaja) laiuseni. Tööde kompleksi kuulus merevee temperatuuri mõõtmine iga 0,5, 10, 20, 30, 40, 60, 80, 100, 150, 200 jne. m sügavuse tagant ning samast veeproovide võtmine (vee hapniku sisalduse ja soolsuse määramiseks), meteoroloogiliste vaatluste teostamine ning šifreeritud meteoradiogrammide koostamine jne. Õppisime tundma uut instrumenti — termobatigraafi, millega töötamise metoodikat alles täpsustatakse.

Lõpetanud 31. oktoobril töö avamerel, läksime läbi Irbeni väina Riia lahte, kus teostasime analoogilisi vaatlusi 12 jaamas. Töö lõpetasime edukalt 1. novembril ning et laev oli järgmisel päeval sunnitud Riiga tormivarju minema, sõitsime Riiast Tartusse tagasi.

Kokku võttes — huvitavat oli praktikal palju — alates Helsingi korstnatest, mida silmapiiril nägime, kuni (andke andeks!) «kalade söötmiseni».

L. KULLUS

MEIE MATERJALE JÄLGIDES

TÖÖTATI VÄLJA UUS PLAAN

Alates käesolevast õppeaastast rakendatakse Nõukogude Liidu kõrgemais õppeasutustes uut pedagoogilise praktika vormi — niinimetatud kasvatustöö praktikat (педагогическая практика по воспитательной работе). Tartu Riiklikus Ülikoolis toimub nimetatud praktika käesoleval ajal Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna matemaatikaosakonna V kursusel. Et kõne all olevat praktikat teostatakse kogu maa ulatuses alles esmakordselt, puuduvad igasugused praktilised kogemused, mis räägiksid selle praktika vormi poolt või vastu, seetõttu on ka arusaadav, et praktika käigus on üles tõstetud terve rida tõsiseid küsimusi, millede alusel on toimunud palju pikki ja teravaid mõtte- ja sõnavahetusi.

Eriti aktiivselt on antud küsimusega tegelnud Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuse üliõpilased, kelle initsiatiivil on läbi viidud mitu koosolekut pedagoogilise praktika küsimustes. Koosolekute käigus on üliõpilaste poolt esile toodud terve rida olulisi puudusi, mis on tekkinud kas uue praktikavormi ebaõigest organiseerimisest või praktika programmi ühe või teise osa teostamatusest meie konkreetsetes tingimustes.

Hiljuti toimus pedagoogilise praktika küsimuses järjekordne koosolek. Peale üliõpilaste esindajate võtsid koosolekust osa õppeprorektor, pedagoogikakateedri esindaja, dekaan ja teised. Nagu sm. I. Sildmäe koosolekul märkis, olid sellised mõttevahetused ning nende baasil tekkinud diskussioon praktika küsimustes vajalikud, sest see võimaldas selgitada ja võimaluste piirides lahendada mitmeid kitsaskohti. Olukorra parandamiseks ja nimetatud praktikast maksimaalse kasu saamiseks korraldat: käesoleval semestril kasvatustöö praktika läbiviimine ümber. Arvesse võttes üliõpilaste poolt tehtud kriitilisi märkusi ja ettepanekuid on pedagoogikakateeder välja töötanud uue plaani praktika läbiviimiseks käesoleval semestril. Kuidas aga kasvatustöö praktikat teostada tuleval semestril ja üldse edaspidi — on veel lahtine. Et seda küsimust õigesti ja otstarbekalt lahendada, tuleb põhjalikult läbi vaadata kõik programmis ettenähtud küsimused

E. JÕGI,
menetluspraktika juhataja

Vestleme käitumisest

Kuidas käituda avalikes kohtades

Seesmiselt kultuurne on noor inimene, kes pakub vanale naiskodanikule istet tänavatranspordivahendis, laseb enese ees uksest sisse endast vanema inimese, avab ukse pakkidega kodanikule ja pakub enese abi tänaval pakkidega ülekoormatud vanakesele.

Klubisse või mujale sisenenud noormees võtab mütsi maha juba garderoobi astudes, vabastab siis temaga kaasasoleva naiskodaniku (kodanikud) ülirõivastest (ei jää ootama, et seda teeks riidehoidja), vabastab ka end ülirõivastest ja annab nii naiskodaniku kui ka oma rõivad hoiule.

Lahkumisel klubist ulatab riidehoidja alati esimesena naiskodaniku palitu, mille aitab selga panna saatja, siis ulatab meeskodaniku palitu ja aitab seda selga panna. Rõivistus toimuvad rüselemised on kõigile häbiks.

Kui klubi ruumides tuleb üles minna trepist, siis käib meeskodanik alati paar astet eespool (seda meil paljud tütarlapsed ei tea — sel juhul pole mõtet alustada võidujooksu trepil.) Erandina on lubatud laial trepil liikuda kõrvuti. Trepist alla minnes liigub naiskodanik ees.

Kinodes võib tihti näha pilti, kus üsnagi kogukad naiskodanikud, minnes ridade vahelt oma kohale, hoiduvad istujate poole seljaga! (Täiesti väär!) Mehed tõusevad püsti, kui nende reast läheb keegi läbi.

Kohvikutes ja sööklates on viisakas, et naiskodanik ei räägiks kelneriga (ettekandjaga), kui teda saadab meeskodanik. Naine avaldab oma soovid saatjale juba enne kelneri tulekut.

Käskivat, ülbet tooni teid teenindavate inimeste suhtes kasutada on jäme. Mitte ainult ettekandja ei pea «tänama» ja «paluma»!

Et oleme rääkinud käitumisest klubides ja restoranides, puudutame üht sellega orgaaniliselt seotud tegevust — t a n t s u. Meeskodanik palub tantsima tütarlast (kui viimane on saatjaga, siis enne saatjalt) viisaka kummardusega (see ei tohi olla liiga sügav kelnerikummardus ega ka peanoogutus). Tütarlapsel pole mingis olukorras viisakas «anda korvi». Saatjaga tütarlast ei ole ühel mehel viisakas paluda üle paari korra endaga tantsima. Tantsida tuleb sirge kehahoiuga, rühiga, mitte üle pakkuda. Tantsul ei laulda kaasa, ei vilistata, ei räägita kõvasti. Jälgides Tartu noori klubides selgub, et suurem osa lihtsalt ei oska tantsida (astuvad foksi, tango jne. juures kahelt poolt üle jala), kuid peavad end ise «Tartu stiili» loojateks. Need noormehed tahavad omateada tantsida nii, nagu tantsitakse käesoleval ajal Lääne-Euroopas. Kuigi me ei leia, et meil sealt oleks tarvis midagi üle võtta, võime siiski mainida, et samad noormehed langeksid oma stiiliga Lääne-Euroopas veelgi suurema iroonia alla kui meil. Tantsimist tuleks meil rohkem noortele õpetada, siis jääks «lõnkumised» iseenesest ära.

Teatrisse ja kontserdile ilmume vähe enne algust. Enne etenduse algust tuleb vestelda sosinal. Krõbistada kompvekipaberitega jne. ei tohi. Etenduse ajal jätta kõik teravmeelsed väljendid. Nendega võib hiilata ja lugupidamist võita vaheajal, kuna aga ka väga tabavad komplimendid etenduse ajal kutsuvad esile heakskiidu asemel nurina.

Lõputud aplausid solistidele ei sobi. Teatris või kinos varjatakse tundeliigutusi.

Teatrist on lubamatu lahkuda enne lõppu, et trügida rõivastusse.

Aplodeerimine taktis ei sobi, eriti taunitav on see klassikalise muusika kontsertidel.

L. KASE

PUUDUJÄÄKIDEST KÄITUMISES ÜLIKOOLIS

Sellest kõnelemine tundub lugejale muidugi liigsena. Sellel tuleb aga siiski põgusalt peatuda, sest eksitakse elementaarsete reeglite täitmisel. Nii leidub meil ikka veel «kangelasi», kes õppejõu sisenedes püstitõusmise asemel end kaaslaste selja taha peidavad. Veel püstitõusmisest. Keeleõpetuse tundides, kus toimuvad vestlused või lugemine, lubatakse üliõpilastel vastata istudes. Pange tähele, õppejõud istub siis alati ka ise. Kui õppejõud vestluse ajal tõuseb, on temaga vestlev üliõpilane kohustatud samuti tõusma. Seda me aga 90 juhul 100-st ei näe. Tõsi, rida õppejõude ei pööra sellele ebaviisakusele tähelepanu, kuid kas see vabandab üliõpilase käitumist?

Üheks omaduseks, mille järgi tunneme kultuurse inimese, on täpsus. Hilinemine näitab lugupidamatust seltskonna ja koha vastu, kuhu minnakse. Tuletagem meelde saksa filosoofi Kant'i äärmist täpsust. Tema kodulinna elanikud seadsid oma ajanäitajaid filosoofi jalutuskäikude järgi. Äärmiselt täpne oli ka Pavlov.

Mõnede rahvaste juures peetakse täpsusest piinlikult kinni. Räägitakse lookest, kus 5 minutit lõunale hilinenud kutsutud külalist otsiti telefoni teel juba haiglatest...

Täpsusega on orgaaniliselt seotud ka väärikuse küsimused.

Eneseväärikusest jääb meie üliõpilaste juures liialt palju vajaka. Lausa häbistavaks nähtuseks on hinnete lunimine eksameil (eriti kui kaubeldakse viit). Pole sobiv saadud hinde üle nuriseda, sest vaevalt suudab keegi olla objektiivne enese hindamisel.

Soliidsemad peaksid üliõpilased olema ülikooli koridorides liikudes (jaht tagumistele kohtadele, rüselemine jne.).

Häbematu on kursusekaaslaste tülitamine loengu ajal kirjade edasisaatmisega või mõnel muul viisil (huulepulgaga määrimine, nõeltega torkimine, sallide sõlmimine jne. jne., mis on lugupidamatuse avalduseks ja toob tihti kaasa materiaalset kahju.)

Pole mõtet peatuda küsimustel loengutel söömisest, õppejõule näkkuhaigutamisest jne., mille vastu meil pahatihti eksitakse, kuigi ollakse teadlikud niisuguse käitumise ebakultuursusest.

I. SAARE

TÖÖ HUVIDES

NLKP XX kongressi otsustes rõhutatakse eriti vajadust täielikult taastada partei elu leninlikud normid, arendada sisemist demokraatiat ja juurutada kollektiivse juhtimise printsiipe, täiustada partei töö stiili ja meetodeid.

Nende nõuete elluviimiseks on ülikooli partei-algorganisatsioonis tegelikult ette võetud rida samme, mis on kaasa toonud kommunistide aktiivsuse suurenemise ja tõstnud vastutust partei ürituste eest.

Seoses sellega ei oleks ülearune peatuda aga ühel küllalt olulisel küsimusel, mille lahendamist on aastast-aastasse edasi lükatud.

Meie ülikooli partei-algorganisatsioon jaguneb üldiselt vastavate teaduskondade kaupa allorganisatsioonideks, mis on kõige lähemas kontaktis oma teaduskonna eluga.

Kuni käesoleva ajani ei ole aga NLKP ajaloo kateedris allorganisatsiooni ning selle kateedri kommunistid kuuluvad erinevate teaduskondade allorganisatsioonidesse.

Selline praktika õigustas end rida aastaid tagasi, kui mõnede teaduskondade allorganisatsioonid olid liikmete arvu poolest veel väga väikesed ja vajasid abi.

Käesoleval ajal on olukord tunduvalt muutunud ja arvatavasti oleks otstarbekas ülikooli parteibürool tõsiselt kaaluda NLKP ajaloo kateedris partei allorganisatsiooni loomise küsimust.

Selles suhtes poleks ülearune arvestada teiste kõrgemate õppeasutuste kogemusi. Näiteks on Moskva Riiklikus Ülikoolis NLKP ajaloo kateedris hoopis kaks eraldi algorganisatsiooni

Tartu Riikliku Ülikooli NLKP ajaloo kateedris kommunistide koondamine ühte allorganisatsiooni ning vastava allorganisatsiooni loomine aitaks kahtlemata tunduvalt kaasa partei ajaloo õpetamise taseme edasisele tõstmisele.

E. KIRSIMÄGI

ÜLIOPILASLAULIKUT LEHITSEDES

Lugesin läbi sissejuhatuse üliõpilaslaulikule ja leides sealt soovituse üliõpilastel oma arvamust lauliku kohta avaldada, otsustasin selle järgi käia. Ütlen kõigepealt, et selle arvamuse omandasin ma juba kõige pealiskaudsemal tutvumisel laulikuga ja see kahjuks ei muutunud — võib-olla ainult süvenes pärastisel põhjalikumal vaatlemisel.

Ma ei tea, milline on üldine arvamus, kuid meie, tutvudes ühiselt lauliku sisu ja vormiga, algul... muigasime, siis tundsime nördimust. Milles siis asi on? Alustame otsast peale. Lootsime näha oma armast «Gaudeamust» kui mitte esimesena, siis vähemalt ühena esimestest lauludest. Laulik algab NSVL ja ENSV hümnidega — tõsi, selle kohta pole midagi öelda. Järgnevad pealkirjastatud laulud on nähtavasti tähtsuse järgi — ja et nende seas on «Gaudeamus» viimasel kohal, see äratas meis tõesti juba protestivaimu.

Aga edasi. «Gaudeamusele» järgneb «Ants oli aus saunamees» — lihtne ja levinud lauluke küll, aga... Siin on jällegi üks «aga», mille vastu me mitu korda põrkasime süsteemi otsimisel. Me ainult ei leidnud algul kuidagimoodi süsteemi. Alles kui jõudsime lauludeni, mis algasid ikka: «kui... kui... kui», saime kätte selle õige «sniti», et laulud on ju tähestiku järjekorras.

Iseenesest praktiline ja lihtne, kuid on pisut võõras vaadata sellist järjestust (peame lugu süsteemist ja vaatleme laule esimese rea järgi): «Su randu soojad mered uhuvad...» ja — «Suur Mari ja Pisike Peeter, hii-huu-haa!» Või siis jällegi: brasiilia rahvalaul «El Bajon», G. Ernesaksa «Näärisokk», neegri rahvalaul «Mississipi» jne. Usun, et neist näiteist piisab, ja piisab ka üldse seekordsest jutust lauliku üle.

Edaspidi tahaks meie ajalehe veergudel näha veel teisigi arvamusi üliõpilaslauliku sisu ja vormi kohta. Arvatavasti leiab minu arvamus lauliku süsteemi, õieti süsteemituse kohta pooldajaid, kes jagavad soovi, et lauliku uue trüki väljaandmisel võetaks arvesse mitte ainult formaalset tähestikusüsteemi, vaid ka laulude sisulist külge.

A. ILVES

SAKSA DEMOKRAATLIK VABARIIK

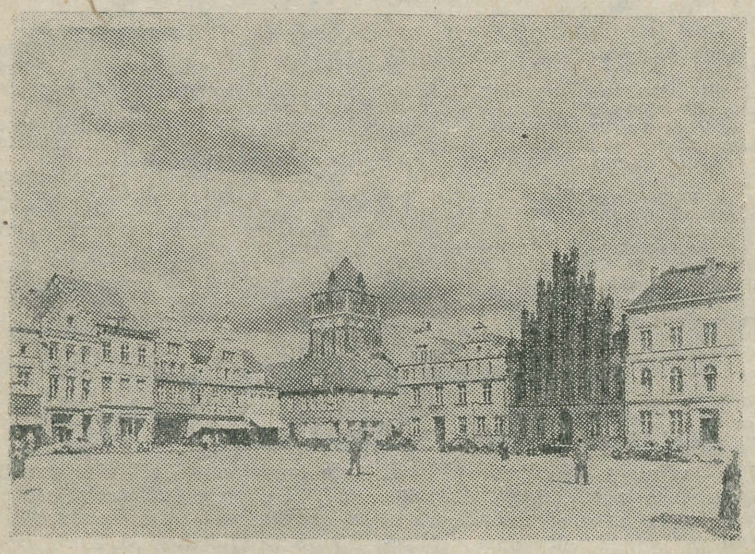

Ülikoolilinn Greifswald.

EGIPTLASED MOSKVA RIIKLIKUS ÜLIKOOLIS

Moskva ülikooli saabus õppima grupp noori egiptlasi. Grupi juht, insener-keemik teaduste doktor Ezzeldin Halaba, jutustas meie korrespondendile, et tema ja ta sõbrad saabusid Moskvasse vastavalt Egiptuse aatomienergia komisjoni otsusele.

«Meist 15 on keskkooli lõpetanud,» jätkas Ezzeldin Halaba, «nad hakkavad õppima MRÜ-s füüsika- ja keemiaosakonnas. Kuuel inimesel on kõrgem haridus ja praktilise töö kogemused juba olemas. Nad hakkavad tegema teaduslikku tööd aspirantuuris. Meid kõiki huvitavad väga tuumafüüsika ja keemia küsimused.»

«Võib-olla kõlab see veidi imelikult,» segas vahele Muhammed Sultan, insener-elektrik Aleksandriast, «kuid just neil päevil, kui langesid pommid ja hukkusid sajad inimesed, mõtleme me rahust. Egiptlased on rahuarmastav rahvas.»

Vaadeldes ülikooli ruume ja laboratooriume vestlesid egiptlased elavalt paljude Lenini mägedel asuva «Teaduste palee» nõukogude ja välismaiste üliõpilastega.

Noored egiptlased kohtusid Madukard Dešmuk'iga, üliõpilasega Indiast. Dešmuk on olnud Moskvas vaid paar kuud, kuid räägib vene keelt juba küllalt hästi.

«Ärge muretsege,» rahustab t a oma Egiptuse sõpru, «te õpite siin ruttu rääkima vene keelt. Teid abistavad kõik: professorid, õppejõud, üliõpilased».

Ülikooliga tutvumine on lõppenud. Lähenetakse ustele.

«Palun mööduge,» laseb viisakalt sõpru endast ette tõlk, «olete ju meie külalised».

«Ei, me ei ole enam külalised,» naeratab Monir Muhammed Hilal. «me oleme kodus, oleme ju tänasest päevast Moskva ülikooli üliõpilased».

B. GURNOV,
ajalehest «Комсомольская Правда»

MÖÖDUNUD ESMASPÄEVA HOMMIKUL

On sompus talvehommik... Peahoone valgustatud aknad kuulutavad järjekordse õppenädala algust.

III kursuse vene osakonna üliõpilased on kogunenud pedagoogikaauditooriumi, kus toimub prof. Ramuli loeng loogikas. Õppejõud heidab pilgu üle auditooriumi kogunenud üliõpilaste. Siin-seal on tühjad kohad, puudujate hulgas on täna üliõpilased Lissovenko ja Slenduhhov...

Aia t. suurde auditooriumi on kogunenud Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilased dotsent Lombaku loengule. Ka siin on täna puudujaid.

...Tiigi tänava ühiselamu tubadest on enamik üliõpilasi siirdunud loenguile... Tuba 37. Georaafiaosakonna II kursuse tütarlapsed on jätnud endast maha meeldivalt korrastatud toa.

Ka 35. toa tütarlaste 22-liikmeline pere on oma suures «sammastega saalis» mitte just vähe tähelepanu pööranud koduse õhkkonna loomisele toas.

Seda ei saa aga öelda paljude tubade kohta.

Tuba 51. Sisenedes tuppa pahvatab sealt vastu vänget suitsulõhna. Esimesel pilgul ei saa aru, kas voodid on tühjad või ei, sest peaaegu kõikidel vooditel on tekid kuidagi mütsus, patju pole näha, nende peale on laotud kõiksugust maist vara. Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilaste enamik on siirdunud loengule. Mõned aga tunnevad ennast halvasti. Nende seletuste põhjal saame teada, et segaduse toas on põhjustanud elektripliitide kuritarvitamine, mistõttu toa kolmteist loengule ruttavat üliõpilast pidid rõivastuma täielikus pimeduses.

Siinsamas lähedal asub tuba nr. 60, kus elavad kuus Õigusteaduskonna IV kursuse üilõpilast. Vaevalt saab siin valitsevat korratust vabandada eksamisessiooniga.

Tuba 25. Üliõpilane Lissovenko ja Slenduhhov magavad kosutavat und. Küsimusele, kas saite une täis, annab Lissovenko eitava vastuse ja puhkab edasi, kuna Slenduhhov kargab kiiresti üles ja püüab päästa, mis veel päästa annab. Kell on 9.55!

Tuba 34... Siin elavad raviosakonna II ja III kursuse üliõpilased. Võiks arvata, et toas on kinni peetud sanitaar-hügieenilistest nõuetest, sest tegemist on tulevaste arstidega. Selgub aga vastupidine. Toas valitseb tõeline segadus. Umbes pooled toa elanikest magavad rasket und. Võimalik, et nad näevad unes ajastut, kus loenguid saab vastu võtta erilise aparaadi abil just magades, sest kursusekaaslased kuulavad praegu dotsent Lombaku loengut marksismi-leninismi alustest. III kursuse vene osakonna üliõpilane Golovtsov eelistab magamist mikrobioloogia loengule. Tema kõrvalvoodis puhkab väsimust kehakultuuriosakonna II kursuse üliõpilane Rogatšov, kes püüab meile selgeks teha, et tal hakkab õppetöö alles kell 17. Samal ajal aga olid ta kursusekaaslased võimlemise tunnis õppejõud Valgma juhtimisel. Hiljem olevat Rogatšov siiski ümber mõelnud ja jätkanud magamist juba arstitõendi alusel.

Üliõpilaste käegalöövat suhtumist elamiskultuurile võib märgata paljudes Tiigi t. ühiselamu tubades, eriti noormeeste poolel. Kas korratus ja mustus üliõpilase elutoas on kooskõlas meie üliõpilase väärikusega?

Ajalehe «TRÜ» reidibrigaad

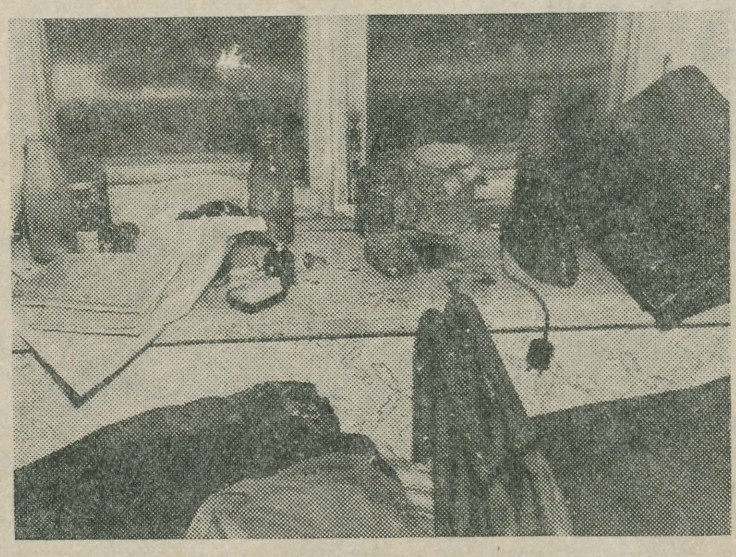

Iseloomustav «panipaik» toas nr. 51.

Prof. V. E. GRABAR

25. novembril k. a. suri oma 92. eluaastal tuntud vene ja nõukogude spetsialist rahvusvahelise õiguse alal professor Vladimir Emmanuili p. Grabar.

V. E. Grabar sündis 22. jaanuaril 1865. aastal. Ta lõpetas Moskva ülikooli Õigusteaduskonna kandidaadi kraadiga, mille järel — pärast lühiajalist välismaal viibimist asus 1893. aastal tööle Tartu ülikooli Õigusteaduskonda. Ta töötas Õigusteaduskonnas rahvusvahelise õiguse professorina 25 aastat, evakueerudes 1918. a. koos abikaasaga Voroneži. Tartu ülikoolis töötamise ajal oli ta korduvalt ka Õigusteaduskonna dekaaniks.

Pärast Tartust lahkumist töötas ta Moskva ülikoolis ja selle järel kuni viimaste aastateni NSVL TA Õiguse Instituudis.

Pika elutee jooksul on V. E. Grabar kirjutanud umbes 160 teaduslikku tööd rahvusvahelise õiguse mitmesuguste küsimuste alal. Peamiseks huvialaks oli tal rahvusvahelise õiguse ajalugu. Sellel alal ilmunud tööd kindlustasid talle maailmakuulsuse.

Viimastel aastatel uuris V. E. Grabar rahvusvahelise õigusteaduse ajalugu Venemaal. Uurimistöö tulemused ilmuvad lähemal ajal trükist.

Prof. V. E. Grabar jääb meie mälestusse püsima alati lahke, abivalmi suurte teadmistega spetsialistina, kes oma suure püsivuse ja tööarmastusega võib olla meile kõigile eeskujuks.

HELENE HANGO

Ülikooli peahoone töötajad mäletavad kõik Klassikalise Muinasteaduse Muuseumi vanem-preparaatorit Helene Hangot.

Kui ara pilguga uudishimutseja püüdis eesukse kaudu silmata antiikmaailma, julgustas H. Hango külastajat lahke kutsega sisse astuma. Talle südamelähedaseks sooviks oli kohustus tutvustada muuseumi, mille ruumide juures ta oli veetnud suure osa oma töörikkast elust. Kogu vasakpoolse peahoone tiiva hooldamisel tuli sageli rutata alt keldrist küll ees-, küll tagauksele, et lasta sisse külastajaid, võtta vastu posti või jagada teateid küsivatele üliõpilastele. Hoolimata oma 64-aastasest east oskas Helene Hango olla ka noortega noor ja täita oma igapäevaseid tööülesandeid hoolikusega, mis võiks olla innustavaks eeskujuks teistelegi.

Äkiline surm tabas kohusetruud töötajat 22. nov. k. a. Mälestus temast jääb elama meie südameisse.

Lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri kollektiiv

MIDA SISALDAVAD TEADUSKONDADE SEINALEHED

Ajalehe «TRÜ» ja satiirilehe «Poks» kõrval on seinalehtedel küllaltki tähtis koht mitmesuguste sündmuste ja meie igapäevase elu kirjeldamisel, puuduste paljastamisel jne.

Vaatleme siis, mida sisaldavad teaduskondade seinalehed?

Nüüd siis lõpuks on vist kõik seinalehed nr. 1 all üleval ja mõnel teaduskonnal on juba ilmunud seinalehe teine number. Seinalehtede esimesed numbrid käsitlevad põhiliselt selliseid teemasid, nagu I kursuse üliõpilase esimesed muljed ülikoolis, hiljutisest kolhooside abistamisest, uudismaadel töötajate muljeid, suvisest praktikast jne. Ajaloo-osakonnal ilmus Oktoobrirevolutsiooni aastapäevale pühendatud erinumber. Samas «Sõna ja Teoga» numbris on üles tõstetud ka praegu aktuaalne võõrkeele probleem. Jõutakse järeldusele, et Ajaloo-Keeleteaduskonna lõpetanu peaks oskama vähemait üht võõrkeelt, s. t. ka ajaloo-osakonna lõpetanu. Seinaleht jätab üldiselt korraliku mulje.

Eesti filoloogia, lääne filoloogia ja bibliograafiaosakonna seinaleht «Tõde» kujunduslik külg jätab soovida, kuigi sisul pole viga. Ülesvõtted suvest, kolhoosiperioodist jne. aitaksid seinalehe ilmet kindlasti muuta. Selles suhtes võiks eeskujuks olla «Keemik», Arstiteaduskonna seinaleht «Progressiivne Farmaatsia» ja ka KKO seinaleht. Neid seinalehti illustreerib pildimaterjal. Siin ei tohiks olla põhjuseks fotomeeste puudus — tulevased žurnalistid peaksid siin abistama, nii saaksid nad oma tulevikus vajatavat fotograafeerimisoskust arendada. Sama kehtib ka vene filoloogia osakonna seinalehe «Советский филолог» kohta. Viimases torkab ka kohe silma lühenditerohkus (лит-ры jne.). Ei tea, kas see on hea; meil on juba küllalt selliseid lühendeid, millest sageli kirjutatakse ajakirjanduses ja mis nõuavad pikka uurimist, enne kui eesti keeles ära seletada (või eesti keelde ümber panna) suudetakse.

Üldiselt peab märkima, et mõnedes seinalehtedes on saavutatud elavust, nii et seinalehest mööödes tingimata teda loed. Teised jäävad aga kuivaks ja ebahuvitavaks. Toimetuste kolleegiumidel tuleb tõmmata laiemat aktiivi tegema kaastööd, siis võime teha ka seinalehed huvitavaks. Et üliõpilased päeva jooksul vahetavad mitu korda auditooriumi, siis peab jälgima, et seinalehed asuksid nähtaval kohal, kus neid kõik võiksid lugeda. (Seinaleht «Tõde» on küll kaunis pimedas kohas).

Lõpuks on veel seinalehtede ilmumissagedus üsna segane. Õigusteaduskonnas ilmus seinalehe teine number, paljudes teistes teaduskondades ripub aga endiselt esimene number seinal. Uuendama peaks ka «Poksi» või ei ole enam kellelegi pihta anda?

E. ANEPÕLLUSTE

Lehakultuur ja sport

VABARIIKLIKUD ESIVÕISTLUSED SPORTLIKUS VÕIMLEMISES

23.—25. novembrini toimusid TRÜ suures võimlas VSÜ «Kalevi» vabariiklikud esivõistlused sportlikus võimlemises, mis viidi läbi üheaegselt Tartu linna esivõistlustega üksikutel riistadel.

Tutvudes võistkondade koosseisudega enne võistlusi ja tehes selle põhjal arvestuse võistluse võimalike tulemuste kohta võis arvata Tallinna Polütehnilise Instituudi spordiklubi võistkonna ülekaalukat võitu ja teise koha pärast tõsist võistlust ÜSK ja Tallinna «Kalevi» võistkonna vahel. Nimelt oli TPI võistkonna koosseis saanud käesoleval aastal tugeva täienduse mitmekordse ENSV meistri L. Tammejõe ja mitmekordse koolinoorte meistri Ülo Vellemaa ja teiste möödunud aastal koolinoorte võistlustel edukalt esinenud noorte õppima asumisega Tallinna Polütehnilisse Instituuti. Üldiselt tuleb märkida rõõmustavat osavõtjate arvu kasvu kõrgemates järkudes, mis nimetatud võistlustel ületas isegi vabariikliku esivõistluste näitajad eelnevatel aastatel (välja arvatud meistrijärk).

Võistluste käigus ilmnes, et ÜSK võistkond osutab TPI võistkonnale ohtlikku konkurentsi esikoha võitmisel. Võistluste lõpptulemuseks kujunes TPI spordiklubi 42-punktine võit (1469,17 1427,39 punkti vastu). Kolmandaks tuli Tallinna «Kalevi» võistkond 1294,7 punktiga. ÜSK II võistkond edestas Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja EPA spordiklubide võistkondi ja tuli neljandaks.

Võistlustel oli rakendatud võistlusjuhend, mille alusel kõrgemates järkudes (I ja meistrijärk) saavutatud tulemused kuulusid võistkonna arvestuses koefitsendiga korrutamisele võrdlemisi madala üldsumma juures. Rangemate nõudmiste juures oleks ÜSK võistkond, kes näitas järgutäitmisel teistest võistkondadest paremaid tulemusi, tulnud ülekaalukalt võitjaks. Nimelt täitis ÜSK võistkonnast I spordijärgu 7 võimlejat, TPI võistkonnas 4, Tallinna Pedagoogilisest Instituudist 2 ja Tallinna «Kalevist» 2 võimlejat. Et ÜSK võistkonnast paar meesvõimlejat tervislikel põhjustel olid sunnitud võistlused katkestama, siis suutsid TPI võistlejad vahet vähendada ja lõpuks võita.

Individuaalselt saavutasid paremaid tulemusi naiste meistrijärgus L. Tammejõe (TPI) 80,15, S. Gross (ÜSK) 78,05, A. Laaspere 77,25; meeste meistrijärgus B. Haitin (TPI) 84,45, I. Kask (EPA), M. Leibur (TRÜ). Naiste I spordijärgus, kus esines 30 võimlejat, saavutas Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilase I. Lalli järel II koha TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilane S. Veske. 10 esimese hulgas oli 7 võimlejat ülikooli spordiklubist. Poeglaste I järgus võitis A. Maaroos (ÜSK), järgnesid J. Jalakas (TPI) ja A. Truupõld (ÜSK). Meeste I järgus olid kolm paremat: Ü. Vimb (TPed.I), Ü. Vellemaa ja V. Jatsõna (TPI).

Linna esivõistluste raames üksikutel riistadel kuulusid kõik esikohad ÜSK võimlejatele. Parimaid tulemusi näitasid S. Gross, E. Peebo, S. Veske, A. Kuldla, V. Sakna, L. Juuse jt.

Käesoleva aasta detsembrikuu algul toimuvate ENSV sportliku võimlemise esivõistluste eel tuleb ÜSK võimlejatel teha veel viimaseid ettevalmistusi edukaks esinemiseks.

H. MERI

18 UUT REKORDIT TÕSTESPORDI ESIVÕISTLUSTELT

22.—23. novembrini toimusid TRÜ spartakiaadi kavas olevad tõstespordi esivõistlused, millest võttis osa kõigist teaduskondadest kokku 47 üliõpilast. Täisarvulisi võistkondi suutis organiseerida ainult Matemaatika-Loodusteaduskond. Rõõmustavaks nähtuseks oli seitsme üliõpilase poolt püstitatud 3 ülikooli ja 15 teaduskondade rekordit. Mitmed endised rekordid olid juba «habemega». Teatavast arengust kõneleb seegi fakt, et kõikides kehakaaludes peale kärbeskaalu ületati eelmise aasta esivõistluse tulemus.

Kui aga võrrelda võistlustulemusi kehtivate järgunormidega, siis selgub, et ainult A. Krastin suutis ületada II järgu nõuded. Et aga eeloleval sügavel toimuva üleliidulise kõrgemate õppeasutuste spartakiaadi kavasse on võetud esmakordselt ka tõstmine ning osa võtta on lubatud ainult neil sportlastel, kellel on vähemalt II spordijärk, siis tähendab see seda, et ees seisab tõsine treeninguperiood, et kindlustada täisarvulise võistkonna osavõttu. Reaalsed väljavaated selleks on, kui kõik koondvõistkonna kandidaadid võtavad asja täie tõsidusega.

Toimunud võistlus oli ühtlasi katsevõistluseks ülikooli koondvõistkonna selgitamiseks vabariigi kõrgemate õppeasutuste raskejõustiku spartakiaadiks, mis toimub 3.—5. detsembrini Tartus. Eriti vastutusrikas on see võistlus tõstesportlastele, sest neil tuleb kaitsta eelmistel aastatel võidetud esikohta.

Üksikutes kehakaaludes olid tehnilised tulemused järgmised: kärbeskaalus 1) F. Volkov (Arstitead.) — 177,5 kg, 2) U. Peinar (Mat.-Loodustead.) — 110 kg; sulgkaalus 1) T. Kemppi (Ajaloo-Keeletead.) — 200 kg, 2) V. Hizujakov (Mat.-Loodustead.) — 190 kg, 3) M. Kõlu (Majandustead.) — 175 kg; kergekaalus 1) L. Int — 235 kg, 2) V. Allsalu (Mat.-Loodustead.) — 230 kg, 3) H. Luud (KKO) — 220 kg; kergekeskkaalus 1) A. Krastin (KKO) — 300 kg, 2) I. Rist (Arstitead.) — 260 kg, 3) Ü. Malkov (Mat.-Loodustead.) — 245 kg; keskkaalus 1) H. Huik (Mat.-Loodustead.) — 295,5 kg, 2) U. Mirme — 225 kg, 3) E. Leesik (Arstitead.) — 210 kg; poolraskekaalus 1) H. Mäetalu (Mat.-Loodustead.) — 295 kg, 2) E. Kuiv (KKO) — 245 kg, J. Sööt (Arstitead.) — 195 kg; raskekaalus 1) H. Kariler (KKO) — 297,5 kg, 2) K. Liiva (KKO) — 295 kg, 3) A. Tiirik (Mat.-Loodustead.) — 240 kg.

Meeskondade teaduskondlikus arvestuses saavutas esikoha Matemaatika-Loodusteaduskond (1667,5 kg), teiseks jäi Arstiteaduskond (1457,5 kg) ja kolmandaks Ajaloo-Keeleteaduskond (612,5 kg).

O. KULDERKNUP

Kaunase Riikliku Kehakultuuriinstituudi ja TRÜ vahelisel matškohtumisel ujumises võitis kehakultuuriosakonna I k. üliõpilane Toomas Tuuling 200 m delfiini- ja rinnuliujumise tublide tulemustega — 2.43,0 ja 2.48,8.

Prooviti jõudu klassikalises maadluses

TRÜ tänavustest maadluse esivõistlustest võttis osa 29 võistlejat. Kuigi see arv on suurem, kui mõnelgi eelneval aastal, ei anna see veel põhjust rahuloluks. Piisab sellest, kui märkida, et kõigis kehakaaludes oli esindatud ainult Matemaatika-Loodusteaduskond.

Võistluste sisulist külge vaadeldes võib julgesti öelda, et paljudel võistlejatel oli väga vähe aimu maadlusest. Huvitavaid ning tasavägiseid matše peaaegu polnudki. Suurem osa kohtumisi lõppes kiirete seljavõitudega. Konkurentsi puudus võistlustel on tingitud sellest, et pidevalt võtavad treeningust osa ainult üksikud maadlejad, kuna enamik võistlejaid ilmus võistlustele ilma igasuguse ettevalmistuseta. Loomulikult ei soodusta selline olukord maadlusspordi arengut ülikoolis.

Tänavusteks ülikooli meistriteks klassikalises maadluses tulid alates kergematest kaaludest J. Jääger (Ajaloo-Keeletead.), A. Raitviir, O. Merema, M. Kaasik (Mat.-Loodustead.), H. Mirme (Arstitead.), O. Vaarman, L. Unt (Mat.-Loodustead.) ja E. Kuiv (KKO).

Teaduskondadest tuli 70 punktiga ülekaalukalt esikohale Matemaatika-Loodusteaduskond. Järgnesid Ajaloo-Keeleteaduskond (51 p.), Arstiteaduskond (40 p.) ja Majandusteaduskond (13 p.). Traditsiooniliselt polnud ühegi võistlejaga esindatud Õigusteaduskond.

Võistluste korralduse suhtes võib samuti teha paar kriitilist märkust, nimelt viidi samal päeval läbi ka ülikooli esivõistlused tõstmises, mistõttu mitmelgi võistlejal tuli astuda otse tõstekangi juurest maadlusmatile. Hälbis ka see, et ülikooli esivõistlused maadluses viidi läbi koos linna koolinoorte klassikalise maadluse esivõistlustega. Võistlused kestsid seetõttu kella poole kolmeni öösel.

V. TUULING

SELTSIMEHED, TAGASTAGE LAENATUD RAAMATUD!

TRÜ õpperaamatukogu ülesandeks on varustada üliõpilasi raamatutega lugemissaalis töötamiseks. Seda ülesannet on ta fondide võimaluste piires täitnud. Raamatukogu tööd raskendab aga asjaolu, et mitmed üliõpilased ei arvesta küllaldaselt oma kolleegide vajadusi ja võtavad lugemissaali raamatuid loata koju ja ei tagasta neid tihti veel järgmisel päevalgi.

Niisugusteks on näiteks P. Hvoinskaja Arstiteaduskonna II kursuselt, kes hoidis lugemissaali raamatuid 15.—20. novembrini oma käes.

H. Budagova (Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuselt, mittestatsionaarne) hoidis mitu päeva kolme raamatut kodus jne.

Mitu üliõpilast on palunud õhtuti lugemissaali raamatuid järgmise hommikuni koju, on aga raamatute tagastamise tähtaja unustanud. Sellistest hajameelsetest tuleks nimetada Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilast M. Korbi, Matemaatika-Loodusteaduskonna I kursuse üliõpilast V. Žukovat ja Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilast R. Krozi.

Paari viimase nädala jooksul ilmus ainult üks (!) üliõpilane, ja nimelt Matemaatika-Loodusteaduskonna I kursuse üliõpilane Ain Kärstna õigel tähtajal raamatu laenutamise tähtaega pikendama.

Ootame teilt kiiremas korras laenatud raamatuid tagasi, seltsimehed!

H. HEIN,
TRÜ õpperaamatukogu töötaja

„TERVIST!"

TRÜ naiskoori kontsert

5. dets. k. a. toimub ülikooli aulas TRÜ naiskoori semestri aruandekontsert. Kontserdi kavas on V. Kapi, Lätte, Ritsingu, Griegi, Puccini, Hannikaise jt. helitöid.

Solistidena on kaastegevad Kalmer Tennosaar ja üliõpilasmeeskoori meeskvartett.

9. dets. k. a. toimub naiskoori semestrikontsertmatk Tallinna.

Toimetaja R. AULING

MB 08220 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3925

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (316) Reedel, 7. detsembril 1956. a. IX aastakäik.

Meie konstitutsiooni aastapäev

Kakskümmend aastat on möödunud Nõukogudemaa konstitutsiooni vastuvõtmisest. Ja ometi on tänavu põhjust mõtelda sellele tähtpäevale teisiti kui varematel aastatel. Me mõtleme mitte ainult konstitutsioonist, selles fikseeritud õigustest ja kohustustest, millest on palju juttu olnud ka varem. Esmakordselt tähistame tänavu konstitutsiooni aastapäeva pärast partei XX kongressi. Selle kongressi materjalid, otsused ja sõnavõtud, nendes esiletoodud hiiglasliku tähtsusega mõtted — see on peamine, millele koondub tänavusel konstitutsioonipäeval tähelepanu.

Palju on praegu seda, mida võib nimetada uuteks tuulteks. Isikukultus moonutas nõukogude demokratismi elluviimist. Meie elus oli palju nähtusi, millega ei tahtnud leppida, mis kutsusid protestima. XX kongress kõneles sellest täie avameelsusega ja näitas kätte teid puuduste likvideerimiseks. Lenini viimaste tööde hulka lisandunud käsitlused rahvusküsimusest andsid uut materjali selle tähtsa ja olulise probleemi üle mõtlemiseks, selle õigeks lahendamiseks meie praktilises igapäevas. Liiduvabariikide suveräänsuse suurendamine, uued, igasugusest ühepoolsusest vabad suhted Nõukogude Liidu ja rahvademokraatiamaade vahel — kõik see kujutab endast teed nõukogude demokraatia õitsengu poole, selle poole, et võimust rahva heaks, rahva hüveks saaks sõna täielikus mõttes rahva enese võim.

XX kongress näitas kätte tee selleks, et meie konstitutsiooni suurte põhimõtete elluviimine vabaneks kõigist moonutustest. NLKP Keskkomitee ja Nõukogude Liidu valitsuse tegevus viib praktiliselt ellu XX kongressi juhtnööre. Ent ainult sellest muidugi ei piisa. Nüüd on asi selles, et igaüks meist, kellena ta ka ei töötaks, millises teaduskonnas ka ei õpiks, tunneks täie jõuga kõike seda uut, mis on tulnud meie ellu viimase aasta jooksul. Konservatiivsus, teravatest nurkadest möödahiilimine, vastutuse kartmine, otsustusvõimetus — kõik see peab kaduma minevikku. Minevikku peavad kaduma šovinismi ja natsionalismi-nähtused, mis on kahjustanud sotsialistlike rahvuste sõbralikku kooselu. Lenini rahvusküsimusele pühendatud tööd kõlavad seda nõudes nii tänapäevaselt, otsekui oleksid nad kirjutatud alles äsja.

Heade kogemuste najal, tuginedes kõigele väärtuslikule, mis on saavutatud seni, töötab meie rahvas. Ja silme ees on tal oma suure maa homne päev.

Lõppes teaduslik sessioon

Laupäeval, 1. detsembril lõppes TRÜ teaduslik sessioon. Sessioonil tuli 15 sektsioonis ettekandmisele 150 teaduslikku tööd.

Geoloogiasektsioonis oli ette nähtud neli teaduslikku ettekannet. Peale nende kuulati ära Tallinnast saabunud külaliste Eesti NSV Teaduste Akadeemia teaduslike kaastööliste sm-te R. Männile, E. Marki ja A. Aaloe ettekanded.

Prof. Orviku esitas oma ettekandes ammendava ülevaate Eesti NSV moreenide uurimise ajaloost ja meil rakendatud kvantitatiivsest meetodist. Nimetatud ettekanne äratas kuulajaskonnas elavat huvi, mida näitas ka arvukate küsimuste esitamine ettekandjale. Geoloogiasektsiooni koosoleku lõpul märgiti, et geoloogiasektsiooni töö käesoleval aastal on olnud tunduvalt edukam kui varem. Ettekanded on muutunud sisukamaks ja asjalikumaks.

Majandusteaduste sektsioonis kõneles õpetaja V. Türk tükipalga rakendamisest ettevõtetes. Ettekandja analüüsis tükipalga rakendamist Eesti NSV kergetööstuses, mille käigus esitas puudusi töö normeerimisel, tariifisüsteemi kasutamisel ning progressiivse ja premiaalse tükipalgasüsteemi rakendamisel. Ühtlasi tegi ta ettepanekuid nende puuduste kõrvaldamiseks, mis soodustaks kergetööstuse tööviljakuse kasvu.

Keemia valdkonnast oli mitu ettekannet pühendatud kohalikkude mineraal-toorainete küsimustele. Assistent Ü. Haldna kõneles vanaadiumi sisaldusest Eesti NSV põlevkivis. Vanemlaborant L. Kalde esitas oma ettekandes mõningate Eesti NSV savide spektraalanalüüsi. Samuti kuulati huviga keemiateaduste kandidaadi V. Palmi ettekannet teemal «p-fenüüluretüläänsulfohappe kloorsulfoonhappega kloreerimise mehhanismist». Viimane ettekanne oli väga oluline, lähtudes tööstuse abistamisest sulfoniidpreparaatide massilises tootmises.

Arstiteaduskonna sektsiooni sisehaiguste allsektsioonis tuleb teiste hulgas alla kriipsutada meditsiiniliste teaduste kandidaadi K. Villako ja üliõpilase R. Ridala ettekannet «Helmintooside epidemioloogiast Mustvee linnas ja selle ümbruses». Teostatud uurimiste tulemusi otsustati saata Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumile, et leida võimalusi rakendada neid praktikasse.

Kehakultuurisektsiooni koosolekul kuulati ära kõik kavas ettenähtud viis ettekannet, mille pidajateks olid vanemõpetajad B. Matvei, E. Abel, A. Rünk, H. Gross ja H. Elken. Selle järel toimusid läbirääkimised. Istungist võttis osa üle 45 inimese, neist 10 külalist Tallinnast ja mujalt.

TRÜ teadusliku sessiooni üheks negatiivseks küljeks tuleb lugeda üliõpilaste liig väikest huvi ettekannete vastu, eriti Õigusteaduskonnas ja Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Selles on süüdi ka õppejõud ise, kes polnud osanud küllaldast huvi äratada üliõpilastes sessiooni ettekannetest osavõtmiseks.

Sessiooni teadusliku töö elavnemist ja ettekannete arvu suurenemist tuleb tingimata siduda üldise huvi tõusuga teadusliku uurimistöö vastu, mis on esile kutsutud NLKP XX kongressi otsuste poolt ja sellega ühenduses oleva teadusliku uurimistöö plaani uuesti läbivaatamisega.

L. LEESMENT

Seinalehtede toimetajate seminar

3. detsembril viis ülikooli komsomolikomitee läbi seinalehtede toimetajate seminari. Ühiselt arutati läbi osakondade seinalehtede viimased numbrid. Kõige rohkem — 4 numbrit — on ilmunud «Geograafi Häält» ja «Ökonomisti». Samal ajal pole füüsika- ja stomatoloogiaosakond veel ühtki numbrit välja andnud.

Sissejuhatavate sõnavõttudega seinalehtede sisu ja kujunduse kohta esinesid komsomolikomitee liikmed H. Kään ja I. Stolovitš ning M. Soosaar ja M. Tiitsmaa «Poksi» toimetusest. Tõsteti esile seinalehti «Geograafi Hääl» ja «Vasar». Hea hinnang anti ka «Kehakultuurlase» ja «Juristi» numbritele.

Arutluse käigus avaldasid oma arvamust seinalehtede toimetajad.

O. SIRG

Üliõpilased pioneeriorganisatsiooni abistamas

Palju häid sõnu on ütelda XI 7-klassilise Kooli vanempioneerijuhil oma abiliste — TRÜ vene filoloogia ja füüsikaosakonna üliõpilaste kohta, kes töötavad koolis pioneerirühmade juhtidena. «Raske on neist kedagi eriti esile tõsta. Tublid on nad kõik,» ütleb vanempioneerijuht. Tõepoolest näitab kooli pioneeritöö märgatav elavnemine, et üliõpilased suhtuvad oma töösse pioneeridega armastusega. Peaaegu iga üle päeva võib neid näha pioneeride keskel. Tihe side õpetajatega, pioneeridele südamelähedaste ürituste läbiviimine on nende edu aluseks. Ja üritusi on olnud väga mitmekesiseid. Nii võttis IVa klass füüsikaosakonna II kususe üliõpilase G. Soiheti algatusel oma šefluse alla lasteaia, kus nad esinesid kontserdiga. Pioneerid korraldavad mudilastega mänge, loevad neile jutte jne.

Praegu valmistab ta ette koondust «Kehakultuur ja sport», milles teda abistavad ka kursusekaaslased. Sama kursuse üliõpilase T. Klasmani juhtimisel valmistub III a klass hoolega uueaasta maskeraadiks. Lastele tantsude õpetamisel abistavad teda jällegi kursusekaaslased. Praegu toimub klassis aga võistlus parima deklamaatori väljaselgitamiseks. Hoogsad ettevalmistused uueaasta maskeraadiks toimuvad ka VII klassis kus rühmajuhiks on vene filoloogia osakonna II kursuse üliõpilane L. Vladimirova. Rühmas on läbi viidud kohtumisõhtu uudismaalastega, on käidud ühiselt liuväljal jne. Ligemal ajal toimub koondus «Oma ala meistrid». Kolme oma rühma pioneeri valmistab L. Vladimirova aga ette komsomoli astumiseks.

Pretensioone on vanempioneerijuhil ainult vene filoloogia osakonna II kursuse üliõpilase M. Putria kohta. «Ei saa ütelda, et ta halvasti töötaks. Ainult võiks käia sagedamini kohal. Praegu on aga töö kuidagi soikunud ja lapsed hakkavad huvi kaotama,» ütleb ta.

Hoopis ilma rühmajuhita on aga veel VI klass, kuhu ülikooli komsomolikomitee ei ole korduvatele palvetele vaatamata veel kedagi saatnud. Raskusi on koolis veel sporditöö ja isetegevusega, mistõttu oodatakse ülikoolilt väga kehakultuurlaste ja isetegevuslaste abi.

Kuid vaatamata neile puudujääkidele on senised saavutused tõeliseks kiituseks ülikooli komsomoliorganisatsioonile ning tublide rühmajuhtide tööd võib seada eeskujuks kõigile.

Hoopis halvem on aga rühmajuhtide tegevusega IX ja X 7-klassilises Koolis. IX 7-klassilise Kooli pioneerijuht sm. Toomepärg nägi geograafia- ja bioloogiaosakonna üliõpilasi-rühmajuhte alles nädal kaks tagasi. «Tulid ja ütlesid, et on kästud siia tulla. Enamik ei paistnud just eriti vaimustatud olevat. Ja aega neil ka ei olevat sugugi.» Ja nii ei olegi veel midagi ära tehtud peale selle, et sm. Toomepärg võttis endale nende aadressid ja lubas teatada, kui rühmas midagi toimub, et siis neid pidulikult tutvustada. Abi oleks vaja palju, eriti kavas olevate kokakursuste läbiviimiseks. «Loodame kõige paremat,» on sm. Toomepärg optimistlik, kuid kerkib siiski tõsine kahtlus, millist tööd suudavad teha sel semestril rühmajuhid, kes pole veel üldse tööle hakanud. Kui aega oli neil senini tööks vähe, siis on seda veel eriti vähe semestri viimastel päevadel. Bioloogia-, geograafia-, eesti filoloogia ja matemaatikaosakondade komsomoliorganisatsioonide bürood peaksid seda küsimust lähemalt arutama ja leidma olukorrast väljapääsu. Ei teeks sugugi paha tutvuda vene filoloogide ja füüsikute kogemustega. Need näitaksid, et südamega töö juures olles suudavad üliõpilased-rühmajuhid väga palju ära teha koolide pioneeriorganisatsioonide töö parandamiseks.

J. NIKKER

Külalised Leedust

Möödunud nädalal võis näha meie ülikooli peahoones liikumas tumepunaste vormimütsidega noori. Need olid külalised kaugelt — Vilniuse Kapsukase-nimelise ülikooli rahvakunstiansambli liikmed. Neljapäeva, 29. novembri õhtul toimus aulas kontsert, kus külalised näitasid oma kunstimeisterlikkust. Aula oli rahvast tulvil, ja tõepoolest jättis vilniuslaste ansambel meile unustamatu mulje. Eriti meeldisid leedulaste tuntud «Kuketants», «Lesetants», «Vanainimeste tants» jt., mis rahva tungival soovil tulid kordamisele. Suure vaimustusega võeti vastu G. Ernesaksa «Pulmad kolhoosis», mille viimase salmi laulsid külalised eesti keeles. Kontsertosa lõppes traditsioonilise «Gaudeamusega». Külalistele kingiti mälestusesemeid, sõlmiti sõprussidemeid ja vahetati aadresse. Pärast tujukülllast seltskondlikku osa saadeti külalised jaama, kust nad asusid teele Vilniuse poole.

R. REILJAN

MEIE MATERJALE JÄLGIDES

Üliõpilaslaulikust ja üliõpilastraditsioonidest

Eelmises ajalehe «TRÜ» numbris astub oma mõtetega üliõpilaslauliku suhtes välja sm. A. Ilves. Mõningate selles artiklis avaldatud mõtetega ei saa täiesti nõustuda.

Kõigepealt «Gaudeamuse» kohast laulikus. Meie arvates on «Gaudeamus» selles laulikus oma õigel kohal. Igale on selge, et «Gaudeamust» kui üliõpilaste traditsioonilist n. ö. «lipulaulu» ei saa tähtsuselt võrrelda NSV Liidu ja Eesti NSV hümniga. Kuid teda ei saa asetada ka ettepoole praegustest rahvusvahelistest noorsoo ja üliõpilaste hümnidest, mis on ametlikult tunnustatud kõigi maailma demokraatlike noorsoo-organisatsioonide poolt, samuti ka tuntud revolutsioonilistest lauludest. Selge on ka see, et üldisest lauliku sisust «Gaudeamus» peab seisma eespool juba oma laialdase leviku poolest. Järelikult — jätame ta rahule ja seisku ta seal, kus ta on.

Mõni sõna aga tuleb siinkohal ütelda meie praeguse üldise suhtumise kohta kõnealusesse laulu.

«Gaudeamust» ei peeta ei meil ega kodanlikes maades üliõpilaste hümniks. Seda võõrastavam on aga näha nüüd üliõpilasi seisvat «Gaudeamuse» laulmise ajal. Tõsi küll, «Gaudeamuse» teatavate salmide laulmisel kitsamas ringides, seltskondlikel pidudel, burššide omavahelistel koosviibimistel seisti osa laulu laulmise ajal. Praegu aga välisriikides «Gaudemus'e» laulmise ajal üliõpilased istuvad, mistõttu meil esinenud seismine nimetatud laulu kuulates tekitas hämmeldust meid külastanud väliskülaliste juures.

Praegune seismine «Gaudeamuse» laulmise ajal kujutab enesest teatavat ülekummardamist kodanliku üliõpilaskultuuri pärandite ees ning naeruvääristab meie üliõpilaskonda, kes ei oska vahet teha riigihümni ja lihtsa vana üliõpilaslaulu vahel.

Laulude järjestuse suhtes üliõpilaslaulikus arvame, et kõige objektiivsem ja mugavam on praegune järjestus, nimelt järjestus esitähtede järjekorras. Vaja oleks ainult lauliku ees anda lühike seletus, kuidas kiiresti ja kergesti iga laulu leida.

T. ORAV U. TAMM

Huvitav töökoosolek

Viimasel ajal on toimunud suuri ümberhindamisi ajalooteaduse alal NLKP XX kongressi otsuste viljastavas valguses. Nõukogude Liidu ajaloo alal tehti isikukultuse domineerimise ajajärgul nii mõneski küsimuses pimedaid moonutusi: nõukogude perioodi valgustati pahatihti vääralt, kujutati lakeeritult, mätsiti kinni vigu partei poliitikas, ei analüüsitud ühiskondlike jõudude tegelikke suhteid, asendades selle analüüsi kõigi puuduste põhjuste ajamisega «kahjurite» kaela. Stalini osa hinnati järsult üle. Ka mõned probleemid vanemast ajajärgust — Ivan IV tegevus ja Šamili ülestõus — leidsid moonutatud kujutamist.

Meie ajaloolased on alustanud järjekindlat tööd nende vääratuste kõrvaldamiseks NSV Liidu ajaloost. Ülevaate sellest tööst ajaloolastele ja teistele ajaloohuvilistele üliõpilastele andis k. a. 28. novembril toimunud ajalooringi järjekordne töökoosolek.

Lühiettekandega esinesid III kursuse üliõpilased Lahi, Marandi ja Tagel, kes andsid võrdlemisi hea pildi jämedatest moonutustest mitme küsimuse valgustamisel Nõukogude Liidu ajaloos ja suurest tööst, mis on juba tehtud vigade likvideerimisel. Õigustatult kriipsutasid esinejad alla, et vaatamata saavutatud edusammudele seisab ajaloolaste ees veel suur töö kõigi isikukultusest tekitatud vigade ületamiseks.

Ettekandeile järgnes väga elav diskussioon, milles võtsid sõna nii üliõpilased kui ka Nõukogude Liidu ajaloo kateedri õppejõud. Diskussioonil tõsteti üles palju põhimõttelisi küsimusi isikukultuse olemusest, selle tekkimisest, kahjustavast mõjust tehnika, ajaloo ja ajaloolise materialismi alal. Suur osa ülestõstetud küsimustest lahendati huvitava ja vahel väga ägedaks kujunenud diskussiooni käigus. Kuid hiline aeg (koosolek kestis kella kümneni õhtul) ei andnud võimalust neid kõiki ammendavalt lahendada.

Ajalooringil on kavas korraldada veel mitugi huvitavat töökoosolekut aktuaalsetes küsimustes. Juba detsembris korraldatakse koosolek, milles vaadeldakse Jugoslaavia arenemist 1945. aastast alates kuni tänapäevani. Järgmisel semestril on ette nähtud diskussioonilaadilised koosolekud kultuuri arenemisest kodanlikus Eestis, rahvuslikust ärkamisajast Eestis, proletariaadi olukorrast ning võitlusest kõige uuemal ajal kapitalistlikus maailmas.

Suurt huvi, mis valitseb nende küsimuste vastu üliõpilaskonna laiades ringides, soodustab kindlasti nende küsimuste igakülgset, laialdast ja marksistlikku arutamist ajalooringis.

I. SEIN

VAATEID ÜLIKOOLIST

ÜHISELAMU VANEMUISE TÄNAVAS

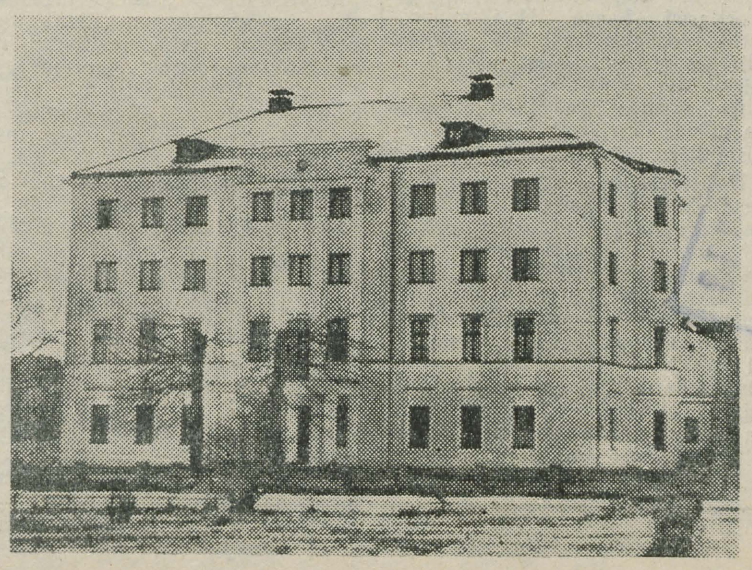

Vestleme käitumisest

Suhtu lugupidavalt oma seltsimehesse, aga ka iseendasse

Meil on viimasel ajal väga palju räägitud viisakusest ja kultuursest käitumisest. On selge, et iga inimene peab viisakuse nõudeid täitma. Need on ammu vastu võetud, on ühiskonnas tavaks saanud ja on kohustuslikud igale ühiskonna liikmele. Selles väljendub meie austus üksteise vastu, austus inimese vastu üldse. Kuid kas ainult selles! Kas on kõige tähtsam see, et meeskodanik tingimata aitab naiskodanikule mantli selga, et ta tervitamisel kummardub tingimata nii ja mitte teisiti? Muide, on arvamusi, et selline äärmuslik viisakus on tarbetu või koguni solvav, eriti naise suhtes. Seda ei saa mingil juhul õigeks pidada. Viisakuses väljendub tähelepanu, austus. Viisakas inimene äratab alati lugupidamist, eriti, kui tema viisakus tuleneb sisemisest harjumusest, mitte pealesunnitud kombetäitmisest. Mis mulje jätab aga inimene, kes käitub oma kaaslastega peensusteni etiketi järgi restoranis või mõnes teises avalikus kohas, järgmisel päeval «sõprade ringis» aga neist samadest kaaslastest lausa imelugusid räägib. Vaevalt leidub inimeste hulgas ingleid ja kui neid oleks, siis oleksid need küll kõige igavamad ja tüütavamad inimesed maailmas. Igaühes on nii head kui halba. Milleks siis juubeldada, kui märkame teiste puudusi.

Mõni sõna väärikusest. Kuigi see sõna on tema rohke tarvitamise tõttu viimasel ajal juba tüütavaks muutunud, tuleb sellega leppida.

Iga inimene peab suhtuma austusega mitte ainult oma kaaslastesse, vaid ka iseendasse. Inimene ilma eneseväärikuseta on tühine. Kuid ühe ega teisega ei tohi liialdada. Kahjuks leidub meie üliõpilaste hulgas enesesse arenenud tüüpe, kelle ainsaks autoriteediks on oma enese isik. Olen mina, väljaspool mind on null. Reageerida iroonilise muigega oma seltsimeeste arvamustele, üldse kõigele, mis kuskil tehakse — see võib tõepoolest vahel jätta petliku mulje, nagu oleks tegemist äärmiselt arenenud ja sihikindla inimesega. Ka nende üliõpilaste loengult puudumist ei saa vabandada puhtinimliku laiskusega. Nad peavad ennast privilegeeritud seisuseks, neil on lihtsalt «alandav» kuulata kõiki loenguid, sest nad nagunii teavad seda, mis lektor pakub.

Laialt levinud tõveks üliõpilaste hulgas on ikka veel pugemine. Kuigi seda sõna absoluutselt kõik vihkavad, leidub ometi peaaegu igal kursusel selle voolu esindajaid, mõned alatised, mõned ainult hooaegadel, näiteks enne sessiooni algust. Püütakse saavutada suuremat familiaarsust õppejõududega, igal viisil katsutakse endale tähelepanu tõmmata. Mõned praktiseerivad sellist moodust, et püüavad õppejõu sõnad ette ära aimata ja hõikavad neid siis üle auditooriumi. Kui õppejõud on delikaatne, siis ta tavaliselt peidab oma muige ja jätkab rahulikult loengut. Kangelane aga usub, et demonstreeris oma teadmisi.

«Pugemiskunsti» kõrgematesse staadiumidesse on jõudnud need üliõpilased, kes ei poe mitte igale lektorile, vaid ainult valituile. Nad oskavad teha peent vahet, kelle loengul on tarvis istuda esimeses pingis, kelle omal viimases ja kuhu üldse mitte ilmuda. Taevani ülistavad nad oma eriala ja oma õppejõude. On kurb, et viimased mõnikord soodustavad selliste karjeristide arenemist. Tihti valitakse juba esimestel kursustel välja oma «jüngrid» ja eraldatakse nad muust massist. See on teatud proovimise ja värbamise periood. Mõne aja pärast nimekiri suletakse. Tekib kinnine «kast», kuhu tegeliku eriala valiku ajal on sissepääs teistele ainult formaalselt avatud. Äravalitutele aga sisendatakse kas otseselt või kaudselt, et nad hakkavad õppima eriala, millele pääsevad ligi ainult valitud pead, sest see on kõikidest raskem ja parem. On hea, kui inimene on kõvemast materjalist, siis ei hakka ta ennast üliinimeseks pidama. Et aga selles eas (ülikooli lõpetatakse tavaliselt enne 25 eluaastat) on vastuvõtlikkus välismõjudele küllalt suur ja kuulsus ahvatleb, siis ei suudeta sageli iseendale truuks jääda. Tulemuseks on rikutud sisemaailmaga inimene, täispuhutud seebimull. Kui need inimesed mingil moel saaksid ennast jälgida kõrvaltvaatajatena, siis nad arvatavasti hakkaksid ennast vihkama. Kahju, et puudub selline võimalus.

Lõpuks paar sõna inimlikust lugupidamisest. Selle kohta võiks olla lihtne reegel, mida on väga kerge täita: suhtu lugupidavalt oma seltsimehesse, oma ülemasse, oma alluvasse, ja ta vastab sulle samaga.

N. KRUTSKO

UUSI RAAMATUID

František Gel. Internationale und Marseillaise. Lieder, die Geschichte machten. Zwei Reportagen aus einhalb Jahrhunderten die Einleitung nicht zu vergessen. Tõlkinud tšehhi keelest saksa keelde Hans Gaertner. Prag, 1954. 346 lk. illustreeritud.

Tšehhoslovakkia raadioreporter F. Gel hakkas huvi tundma ülemaailmselt tuntud ja lauldavate töötajate revolutsioonilise laulude «Internatsionaali» ja «Marseljeesi» vastu, nende tekkimise ja levimise käigu vastu. F. Gel hakkas uurima neid küsimusi ning selle tulemusena valmis tal huvitav teos nende kahe kõige populaarsema revolutsioonilise võitluslaulu ajaloost.

Jonathan Swift. An Enquiry into the Behaviour of the Queen's Last Ministry. Ed. by Irvin Ehrenpreis. Indiana University, Bloomington, Indiana, 1956. 109 p. (Indiana University Publications. Humanities Series Nr. 36).

Töö on saadud vahetusena TRÜ Pearaamatukogu ja Ameerika Indiana osariigi ülikooli vahel.

Antud teoses on üle hulga aja iseseisvalt avaldatud Swifti töö «An Enquiry into the Behaviour of the Queen's Last Ministry». Seni oli seda Swifti tööd küll sageli avaldatud, kuid ainult kirjaniku kogutud teoste hulgas. Käesoleva väljaande on koostanud kahe käsikirjalise tekstivariandi põhjal ja varustanud märkuste ning annotatsioonidega Irvin Ehrenpreis.

Raamatukogusse saabus I köide saksa kirjaniku Stefan Zweigi (1881—1942) 2-köitelisest valitud teoste sarjast.

Ст. Цвейг. Избранные произведения (Перевод с немецкого). М., 1956.

I köide sisaldab S. Zweigi novelle, legende ja ajaloolisi miniatüüre.

Ф. Д. Бублейников. Геологические поиски в России. М., 1956. 252 с. с илл.; библиогр. 233—240.

Kasutades arheoloogia andmeid püstitab autor küsimuse vanaslaavi mäeasjanduse pärinevusest, tripolje kultuurist ja selle edasisest arengust seoses tootlike jõudude kasvuga. Teoses räägitakse uurimustest Donetsi ja Kuznetski basseinis, uute kullaleiukohtade avastamisest ja veel muudest küsimustest.

Воспоминания о Владимире Ильиче Ленине. 1. М., 1956. 644 с., 14 л. илл.

Mälestused Leninist ilmuvad kahes köites. Esimeses köites avaldatud mälestused valgustavad Lenini noorpõlve, ta revolutsioonilise tegevuse algust ja võitlust kuni Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolusioonini. Peale kirjutiste sisaldab köide palju ülesvõtteid Leninist ja ta kaaslastest.

PISUT PEAMURDMIST

VÕISTLUSMÕISTATUS nr. 1

„OLÜMPIAMÄNGUD"

I. 20 3 14 3 10 4 2 8 14 3 10 4 21 5 9 14 1 10 4.

II. 11 10 13 2 4 — 12 6 8 8 — 11 2 1 3 6 8 4 6 1 — 4 16 3 9 3 1 — 19 2 8 8 — 7 9 24 6 4 3 1 4 7 2 — 12 5 22 11 2 1 5 15 4 7 3.

III. 7 9 3 15 5 1 5 4 4 5 15 — 4 14 10 12 1 3 20 7 — 6 3 1 2 9 4 4 5 1 — 16 3 9 3 6 — 13 2 1 1 5 1 6 1.

IV. 4 7 5 12 8 2 — 17 10 17 — 12 5 18 — 4 6 1 — 15 2 8 7 2 13 2 — 1 2 13 11 17 5 10 — 7 2 23 7 2 9 5 15.

I. Olümpiamängude deviis. II. 16. olümpiamängude kuldmedalite võitjaid. III. 16. olümpiamängude hõbemedalite võitjaid. IV. 16. olümpiamängude pronksmedalite võitjaid.

„PILTMÕISTATUS"

Kust on pärit see foto?

Lehaulutuur ja sport

TRÜ VÕITIS KARIKA

Pildil: Lääne filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane Ene Rebane tulejoonel.

Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimusid TRÜ lasketiirul traditsioonilised vabariigi kolme kõrgema õppeasutuse (EPA, TPI ja TRÜ) vahelised karikavõistlused laskmises. Rändkarika võitis karikakaitsja — TRÜ võistkond, saavutades standardis 3×10 lasku väikekaliibrilisest vintpüssist 50 m distantsil 2646 silma 3000 võimalikust. Teisele kohale tuli TPI võistkond 2603 silmaga ja kolmandale kohale EPA võistkond 2542 silmaga. Individuaalses arvestuses saavutas meestest esikoha kolme asendi kogusummas Vello Talve (EPA) 278 silmaga, teiseks jäi Vanker (TPI) 273 silmaga ning kolmandaks sama silmade arvuga Enn Marandi (TRÜ). Lamades asendist osutus parimaks 98 silmaga Roman Dembovski (TRÜ), põlvelt asendist Vello Talve (EPA) 94 silmaga ja püsti asendist Enn Marandi (TRÜ) 89 silmaga. Naisvõistlejaist saavutas asendite kogusummas esikoha 270 silmaga Tiiu Raba (TRÜ), sama silmade arvuga jäi teiseks Ene Rebane (TRÜ), kolmandaks tuli 258 silmaga Mare Matteus (EPA). Lamades asendist osutus parimaks 97 silmaga Tiiu Raba (TRÜ), põlvelt asendist Ene Rebane (TRÜ) 92 silmaga ning püsti asendist Ene Rebane (TRÜ) 90 silmaga, milline tulemus on ühtlasi ka uueks TRÜ rekordiks, ületades ka meeste rekordi vastaval alal 1 silmaga.

V. REBANE

Esivõistlused võrkpallis

Möödunud nädala kestel algasid teaduskondade vahelised võistlused võrkpallis TRÜ spartakiaadi raames. Võistlused viiakse läbi kahe-miinuse süsteemis, sest pole aega ega ka ruumi mängude korraldamiseks turniirisüsteemis.

Nii naiste kui ka meeste osas on selgunud juba plussringi võitja.

Naiskondadest jõudsid plussringi finaali Ajaloo-Keeleteaduskond, võites Õigusteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna 2:0, sama tulemusega võitis ta ka Arstiteaduskonna, kes enne seda oli võitnud Majandusteaduskonna 2:1. Viimases mängus kohtub Ajaloo-Keeleteaduskond Majandusteaduskonna (sai loobumisvõidu Matemaatika-Loodusteaduskonnalt!) ja Arstiteaduskonna vahelise mängu võitjaga.

Huvitavad kohtumised toimusid ka meeskondade vahel. Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskond võitis üllatuslikult tugevakoosseisulise Matemaatika-Loodusteaduskonna meeskonna tulemusega 2:1. Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskonnas ründasid taibukalt O. Kajak ja M. Tänava. Sama meeskond võitis ka Arstiteaduskonna 2:0 ning jõudis plussringi finaali.

Teistest mängudest Majandusteaduskond võitis Õigusteaduskonna 2:1, kuid kaotas Arstiteaduskonnale 0:2.

P. PALLING

TEADAANNE

6. detsembrist 1956. a. kuni 31. jaanuarini 1957. a. on TRÜ Pearaamatukogu lugemissaal avatud igal tööpäeval kell 8—22, laupäeval kell 8—20 ja pühapäeval kell 10—16.

Raamatute laenutamiseks on raamatukogu avatud esmaspäevast kuni reedeni kell 14—19, laupäeval ja pühade-eelseil päevadel kell 10—14.

Ülikooli õpperaamatukogu lugemissaal Viktor Kingissepa t. 15-a on avatud igal tööpäeval kell 8—23, laupäeval kell 8—20, pühapäeval kell 12—18. Raamatuid laenutatakse siin igal tööpäeval kell 13—18 ja laupäeval ning pühade-eelsetel päevadel kell 10—15.

Mõnda TRÜ kergejõustikust ja kergejõustiklastest

Meie ülikooli kergejõustiklastel on võrdlemisi kuulsusrikas minevik.

Tuleval aastal on meil rohkesti võistlusi, millest kahtlemata kaaluvaimaks meie suhtes on NSV Liidu kõrgemate koolide spartakiaad. 1955. aastal võidetud võistkondlik esikoht kergejõustikus kohustab meid säilitama seda. Seepärast pole ülearune heita pilku möödunud suvehooaja saavutustele ja puudustele.

Alustagem mõningate arvudega.

Kolme TRÜ üliõpilase nimega on seotud uute vabariiklike rekordite sünd. Üks üliõpilane kordas vabariigi rekordit. Ülikooli kergejõustiku edetabelis on 23 tagajärge, mis vastavad I spordijärgule, 54 tagajärge vastab II järgule. Eesti NSV esivõistlustelt tõid TRÜ sportlased kaasa 11 tšempionitiitlit, edukalt esinesid paljud TRÜ kergejõustiklased matškohtumistel jne.

Üle minnes aga üksikute alade analüüsile kerkivad esile saavutuste kõrval ka tõsised lüngad.

Naiste lühimaajooksudes on teistest ülekaalukalt parem Linda Kepp, kes tegi möödunud aasta jooksul läbi suure arengutee. Parandades oma tagajärgi 100 meetris 0,5 sekundi ja 200-s 1,3 sek. võrra, saavutas Kepp hooaja lõpuks suurepärasteks tagajärgedeks vastavalt 11,9 ja 24,7. Viimane tagajärg on ühtlasi vabariigi rekordi kordamine. Teiste naissprintnerite osas on aga rõõmustavat vähe. Peale Vilve Maremäe pole keegi suutnud täita II järgu nõudeid. Andekad naissprintnerid V. Hiire, H. Mägi, H. Hoole on oma võimetes tagasi läinud.

Kui veel võib kuidagi rahulduda naissprinterite tagajärgedega, siis olukord keskmaajooksudes on väga halb. 400 meetris on III järgust paremaid aegu näidanud vaid 3 sprinterit ja E. Kruus ning M. Pill. 800 meetris aga pole järgunormideni jõudnud keegi.

Kaugushüppes ja tõkkejooksus esimeste tagajärjed rahuldavad. Mõlemal alal on kindlalt parim ENSV rekordite omanik Vilve Maremäe. Kahjuks peab aga nentima fakti, et mitmed paremad nendel aladel ei saavutanud oma möödunud-aastasi tagajärgi. Rannap, Munk, Hoole langesid tagajärgedes.

Kõrgushüppes arenes tugevalt edasi ja püstitas uue ENSV rekordi Helgi Haljasmaa tagajärjega 1,57 m. Teiste tulemused aga ei ulatu II spordijärguni. Häid lootusi pakuvad 1,45 ületamiseks eeloleval hooajal Trampvärk, Meus, Palm jt.

Heidetes on teistest ülekaalukamalt parem Lea Maremäe.

Meeste kiirjooksudes on üldine tase võrreldes eelnevate hooaegadega veidi tõusnud. Tubli sammu edasi tegi oma arengus Valdur Laager. Teistest parem oli endiselt U. Kiiroja.

Kesk- ja pikamaajooksudes pole pilt võrreldes eelmise aastaga palju muutunud. Kui keskmaajooksudes on endiselt edetabeli eesotsas Pisuke ja leidub 3—4 jooksjat, kes hooaja jooksul saavutasid II järku napilt ületavaid tagajärgi, siis pikamaajooksudes on ikka veel suur võistlejate puudus.

110 m tõkkejooksus on meil häid ja andekaid mehi mitu. Kiiroja, Laager, Proos, Sõlg ületasid tunduvalt oma varasemad paremad tagajärjed.

Kaugushüppes rõõmustas Tiik 7 m ületamisega. Teised 6,5 m mehed jäid kõik enam-vähem endisele tasemele.

Kõrgus-, kolmik- ja teivashüppes leidub nii I kui II järgu mehi. Mis aga silma torkab, on ikka jälle see, et progress on väike. Ainukestena tegid T. Sõlg ja J. Kirch sammu edasi kolmikhüppe tagajärgede kasvus.

Heidetes tugevnes TRÜ möödunud hooajal. Osalt selle arvel, et ülikooli astusid üleliiduliste noorterekordite omanikud K. Metsur ja M. Paama, teisest küljest aga ka selle arvel, et R. Zupping, E. Simson jt. parandasid tunduvalt oma tagajärgi.

Nii naiste kui ka meeste mitmevõistluses esineti hästi. Siin on TRÜ-l tugev kaader H. Tiigi, V. Maremäe, V. Kõva, E. Proosi jt. näol, kes kõik parandasid oma isiklikke rekordeid.

Mis torkab siis silma möödunud hooaja kergejõustiku edetabeleid vaadeldes? Kõigepealt see, et kõrvuti tugevate aladega, nagu naiste tõkkejooks, kaugushüpe, mitmevõistlus, meeste heited-tõuked esineb ka väga madalatasemelisi alasid, nagu naiste 800 m jooks. Teiseks: kuigi ülikoolis õpib rohkesti heade eeldustega noori, kasutab neid eeldusi tegelikult vaid väike arv tütarlapsi ja noormehi.

Millest räägib niisugune kurb fakt? See annab tunnistust sellest, et meie ülikooli suurtes teaduskondades tuntakse veel väga vähe huvi kergejõustiku vastu ja me oleme väga kaugel kergejõustiku massilisest harrastamisest. Seepärast, seltsimehed, käed külge! Jätkake oma ülikooli kuulsate sportlaste traditsioone! Säilitagem võidetud positsioone!

P. KASEOJA

Pildil: Matemaatika-Loodusteaduskonna keemiaosakonna üliõpilane V. Maremäe, kes oma lühikese üliõpilasaja jooksul on suutnud püstitada TRÜ rekordeid neljal kergejõustiku alal.

Toimetaja R. AULING

MB 08230 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 4000

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (317) Reedel, 14. detsembril 1956. a. IX aastakäik.

TRÜ ametiühingu konverentsilt

Möödunud neljapäeval tulid TRÜ ametiühingu konverentsi delegaadid teistkordselt kokku, et alustada istungit. Seekordki venis avamine tubli pool tundi, kuni kohale jõudis nõutav kvoorum. See fakt demonstreerib eelkõige ametiühinguorganisatsiooni madalat distsipliini, kuid kaudseks põhjuseks tuleb lugeda ka üldist vähest huvi ametiühingulise töö vastu. See oli ju loid ja kesine, palju õigustatud nõudmisi jäi rahuldamata.

Ametiühingukomitee aruande esitas sm. Sorrok, kes märkis NLKP XX kongressi tähtsust ametiühingu demokraatliku juhtimise parandamisel ning töö suunamisel.

Aruanne peegeldas objektiivselt rida saavutusi ülikooli ametiühinguorganisatsiooni töös 1955./56. õppeaasta vältel. Silmapaistvat edu saavutati isetegevuse viljelemisel, loodi TRÜ sümfooniaorkester.

Sm. Sorrok tõstis pooldavalt esile loengute vaba kuulamise ja üliõpilaste iseseisva töö probleemi. Kriitikat ja enesekriitikat sisaldanud aruandele järgnesid revisjonikomisjoni aruanne ja delegaatide sõnavõtud.

Delegaat sm. Uustal märkis, et põhilised ametiühingu ülesanded üliõpilaste, õppejõudude, teenistujate ning tööliste õiguste kaitse täitmise osas on poolikult täidetud. Rea eluliste probleemide lahendamiseks, nagu seda on õppeplaanide muutmise vajadus ning küsimus loengute vabatahtlikust kuulamisest pole ametiühinguorganisatsioon midagi suutnud ära teha.

Puudutades olukorda TRÜ ühiselamuis ütles sõnavõtja, et praktiliselt pole siin olukord sugugi paranenud. Üliõpilastel on ikkagi peaaegu võimatu ise toitu valmistada.

Lubamatut saamatust on ametiühingukomitee üles näidanud ülikoolile klubiruumide hankimisel. Tegelikult kuulub aga rida hooneid, nagu Tähe tn. asuv klubi ning kunstikooli hoone juriidiliselt TRÜ-le.

Sm. Uustal peatus ka vigadel, mida eelmine komitee tegi eelarveliste summade jaotamisel.

Delegaat sm. Kann tõstis esile sümfooniaorkestri kui üliõpilaste muusikalise ja esteetilise kasvatamise vahendi suurt tähtsust.

Ebakultuurset käitumist provotseerivalt mõjuvad aga mustad auditooriumid ning koridorid. Edasi rääkis sm. K. Kann lääne filoloogia osakonna üliõpilastest, kes on majutatud Elva rajooni ning kaotavad sõiduplaanide mittevastavuse tõttu iga päev palju kalleid tunde.

Delegaat K. Luts andis aru klubi juhatuse tööst ning märkis selles mitmeid kordaminekuid. Kuigi klubi on loodud kõigi ülikooli isetegevuskollektiivide töö tsentraliseeritud juhtimiseks, omavolitsesid sm. Lutsu arvates TRÜ koorid, kes korraldasid ilma klubi vahenduseta kontsertmatku.

Õigesti valgustas delegaat TRÜ estraadiorkestri vastu suunatud kampaaniat, mis tunduvalt halvendas selle kõrgel kunstilisel tasemel seisva kollektiivi töötingimusi. Oma sõnavõtu lõpul jutustas sm. Luts praegu klubi tööd takistavast ruumipuudusest ja tegi konkreetse ettepaneku olukorra parandamiseks.

Delegaat Päi väitis, et vähene huvi ametiühingulise töö vastu ülikoolis pole juhuslik. Eelmise ametiühingukomitee koosseisus oli vaid mõni üliõpilane, komitee tegevus ei vastanud üliõpilaste huvidele.

Meie üliõpilane on ellu siirdudes ühiskondliku töö kogemusteta, on eluvõõras ning saamatu. Sellest aitaks üle saada üliõpilastele suurema iseseisvuse andmine, tähtsate küsimuste iseseisvaks otsustamiseks usaldamine. Nagu ütles sm. Päi, valitseb praegu aga mingi «amme»-süsteem.

Delegaat Käppa tõi rea ilmekaid näiteid halbadest korterioludest, mis segavad teenindava personali normaalset tööd, ning nõudis ülikoolile kuuluvate hoonete ülevaatust nendes elamispinna ehitamise seisukohalt.

Üliõpilastele esitas sõnavõtja tõsiseid pretensioone inventari rikkumise pärast.

Delegaat Feldbach kritiseeris aruannet, tunnistades selle vähe rahuldavaks. Aruannet iseloomustasid sõnad «peaks, oleks, tuleks». Puudutades ülikoolis väljakujunenud ametiühingutöö tööstiili märkis sm. Feldbach, et halvaks harjumuseks on saanud sõnade tegemine, konkreetseid ettepanekuid elus esinevate ebakohtade likvideerimiseks pole aga tehtud. Ka delegaat Feldbach nõudis üliõpilastele suurema iseseisvuse andmist.

Delegaat Laasik jutustas ülikooli ühiskondlike organisatsioonide tegevusest ja näitas, et ametiühing tegutses pahatihti isoleeritult. Eelmise ametiühingukomitee autoriteet langes. Pikemalt peatus sm. Laasik kaadri valiku küsimustel ning valgustas ebanormaalse nähtusena olukorda, et ametiühingu kaader valitakse neist seltsimeestest, kes on üle jäänud parteija komsomoliorganisatsioonide valimistest.

Esimesel ametiühingukomitee koosolekul valiti esimeheks Ü. Haldna, sekretär-aseesimeheks H. Meri, aseesimeheks organisatsioonilis-massilise töö alal E. Palu, töökaitse ja ohutustehnika komisjoni esimeheks H. Rink, elamu-heaolukomisjoni esimeheks E. Ilus, õppe-teadusliku töö komisjoni esimeheks R. Kleis ja kultuurmassilise komisjoni esimeheks A. Blumfeldt.

V. ALT

ERAKORDNE OST

TRÜ Klassikalise Muinasteaduse Muuseum, kus praegu on avatud Leningradi Riiklikust Ermitaažist laenatud antiikkeraamika erinäitus, rikastus hiljuti veel ühe haruldase eksemplariga. Nimelt sõitis siia Tallinnast keegi eraisik, pakkudes müüa antiikset vaasi, mille omanikuks ta oli olnud juba pikemat aega, aimamata selle eseme tõelist väärtust. Vaasi oli ta pärinud oma sugulaselt koos teise, samuti antiikse vaasiga, mis kahjuks viimase sõja ajal oli purunenud pommiplahvatuse õhusurvest. Selle killud oli ta halba aimamata ära visanud. Nüüd, kui oli tekkinud kahtlus nende esemete väärtuse kohta ja järelpärimisel Leningradi Riikliku Ermitaaži ekspertiis tunnistas säilinud vaasi antiikseks, selgus omanikule ka see kurb tõsiasi, et muuseum oleks omandanud teise vaasi killud täpselt sama hinna eest kui tervegi eseme.

Ostetud vaas on 39 cm kõrgune pelike — nõu, mida antiigis kasutati kas õli või veini alalhoidmiseks. Ta on altpoolt laieneva vormiga ja seetõttu üsna mahukas. Tõstmiseks kasutati kaht vertikaalset sanga. Nõul on arvatavasti olnud ka kaas.

Erilist tähelepanu väärivad vaasi kaunistised. Sangade alla vaasi külgedele on maalitud suured, dekoratiivsed palmetid, selle mõlemale poolele ilusad figuraalsed kompositsioonid elu-olustikulise sisuga. Vaasi alumist osa ümbritseb meandrimustriline triip, millele toetuvad figuurid. Pelike kuulub nn. punasefiguurilise vaasimaali stiili — taust on kaetud musta lakiga, kujutised jäetud põletatud savi värvi (punakad) ja detailid nendele on tõmmatud peene pintsliga. Selline vaasimaali tehnika võimaldas paindlikult edasi anda kujutiste üksikasju.

Riikliku Ermitaaži ekspertiiskomisjon on muuseumile omandatud vaasi tekkeaja määranud IV sajandisse e. m. a. ja selle sünnipaigaks muistse Itaalia Apuulia maakonna. Mainimisväärt on ka see, et pelike on haruldaselt hästi säilinud — ta on täiesti terve ja restaureerimata.

Huvi selle erakordse ostu vastu tunnevad nii ülikooli koosseisu kui ka väljapoole seda kuuluvad isikud. Eriti rohkesti on käinud koolide ekskursioone; ka ülikooli üksikud kateedrid on organiseerinud muuseumi ühiskülastusi (orgaanilise keemia kateedri kollektiiv). Ekskursioone palutakse võimalikult 1 päev varem ette teatada, et leppida kokku aja suhtes (tel. 41-20/41).

Ametlikult on muuseum avatud teisipäeviti kella 17—19, reedeti kella 11—13 ja pühapäeviti kella 12—14.

N. RAID

FILOLOOGID, KONVERENTSILE!

TRÜ, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi ja Emakeele Seltsi korraldusel viiakse 15. ja 16. detsembril ülikoolis läbi ulatuslik keeleteaduslik konverents.

Avaistung toimub 15. detsembril algusega kell 16 aulas. Pärast akadeemik prof. J. V. Veski avasõna kuulatakse ära kolm ettekannet: «Kaudne kõneviis eesti murdeis» dotsent A. Kaselt, «Lõunaeesti verbaaltuletussufiksist -se, -sa, -sä» sm. V. Hallapilt, «Adjektiivse täiendsõnaga liitsõnadest eesti murretes» sm. H. Viireselt. Samal istungil toimub aukirjade kätteandmine Emakeele Seltsi murdekorrespondentidele.

Teine istung algab pühapäeval, 16. detsembril kell 10 (aud. 5), kus sm. M. Must kõneleb keskmurde läänepiirist, M. Mäesalu kogemustest murdematerjalide kogumisel, dotsent H. Rätsep foneetilise aparatuuri kasutamisest murdeuurimistöös.

Pärastlõunal jätkub töö kell 16. Istungil kuulatakse ära akadeemik prof. P. Ariste ettekanne Vaivara murrakus leiduvate teiste läänemere-soome keelte elementide kohta ja aspirant S. Nigoli ettekanne hargla murraku afrikaatidest. S. Tanningu ettekanne käsitleb mulgi murde ja liivi keele sõnavaralisi suhteid.

Üliõpilased-filoloogid, konverentsist oodatakse teie aktiivset osavõttu!

J. PEEGEL

Komsomoliaktiivi nõupidamiselt

3. detsembril toimus ülikooli komsomoliaktiivi nõupidamine. Ettekandega esinesid ELKNÜ Keskkomitee sekretärid J. Jürna ja V. Väljas.

Arutati ülikooli komsomoliorganisatsiooni elu päevaküsimusi, analüüsiti kitsaskohti ja nende ületamise teid.

Nõupidamise tööst võtsid osa ELKNÜ Keskkomitee töötaja B. Hiire, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär A. Kala, ülikooli parteibüroo sekretär E. Laasik, õppeprorektor I. Sildmäe jt.

H. KÄÄN

Avatakse sanitaarhügieeniline osakond

NLKP XX kongressi otsused tervishoiu edasise arendamise kohta sotsialismimaal seadsid rea ülesandeid ka Eesti NSV ette. Nendest kõige esmajärgulisemaks ja edasilükkamatumaks on tervishoiu süsteemis kõrgestikvalifitseeritud sanitaararstide rahvusliku kaadri loomine.

On vaja otsustavalt tõsta tervishoiuorganite profülaktilise tegevuse taset, parandada tööd töökaitse ja tööstusettevõtete tööliste ja teenistujate haigestumise ennetamise alal; kindlustada kolhoosnikutele ja sovhooside töötajatele hügieenilised töötingimused; võtta tarvitusele otsustavad vahendid vee, õhu ja pinnase sanitaarse kaitse alal; tugevdada järelvalvet toiduainete kvaliteedi ja elanikkonna ühiskondliku toitlustamise üle ja palju muud.

Vabariigi sanitaarepidemioloogilistel asutustel on vaja laia bioloogilise, üldmeditsiinilise ja hügieenilise ettevalmistusega sanitaararste, kes armastavad oma sanitaarerialа ja mõistavad selle tähtsust Eesti linnade ja külade elus.

Arvestades seda tervishoiu töö tähtsaimat nõuet võttis Eesti NSV Ministrite Nõukogu vastu otsuse avada TRÜ Arstiteaduskonna koosseisus uue osakonna, sanitaarhügieeniline, 25-inimeselise kursusega. Vabariigi sanitaarse kindlustatuse küsimus võib niiviisi lõpuks lahendada.

Õppimise vältel sanitaarhügieenilises osakonnas saab üliõpilane sügavad teadmised hügieeniliste teadmiste osas ja säilitab samal ajal üldarstliku ettevalmistuse kõrge taseme. Kursuse lõpetamise järel laseb sanitaarhügieeniline osakond välja üldise profiiliga haritud sanitaararsti. Selline spetsialist võib juhtida igasugusel tegevusalal kogu profülaktilist tööd ning olla kompetentne sanitaarse järelvalve kõigis küsimustes.

Eesti rahvas ootab sanitaararstide aktiivset ja kiiret võitlust tervete elutingimuste eest linnas ja maal, tervete töö ja puhkuse, toitumise ja õppetingimuste eest. Sanitaarsete vahendite põhiülesandeks on rahvamasside tervise kaitse.

On arusaadav, et meie vabariik ei saa oodata sanitaararstide esimese lennuga ajani, kui algab rahvamajanduse arendamise VII viie aasta plaani täitmine. Nende spetsialistide väljalaskmist peab kindlustatama lähimail aastail TRÜ. Seepärast tuleb võtta tarvitusele kõik abinõud selleks, et sanitaarhügieeniline osakond algaks oma õppetööd 1957. a. veebruaris.

SELTSIMEHED RAVIOSAKONNA III KURSUSE ÜLIÕPILASED! Nüüd seisneb küsimus teis! Tulevase sanitaararsti spetsialiseerumine algab III kursuselt ja võib loota, et uus osakond saab oma esimese täienduse teie seast.

Ei ole ju kohustuslik valida endale raviprofiile ja tegelda teraapia, kirurgia või teiste ravimise aladega. On vaja oma elukutse raames elavalt vastata oma kodumaa eriti teravatele vajadustele, suunata oma jõud sinna, kus meid vajatakse esimeses järjekorras.

Meie vabariigis on selliseks esmajärguliseks küsimuseks sanitaarkultuuri otsustav tõstmine. Meie linnade ja külade elanikud ootavad selliseid vahendeid, mis annaksid neile võimaluse mitte haigestuda. Kui sotsialistliku ühiskonna ehitajail on neil õigus seda saada.

Aitame siis neid nende soovis elada tervet, kultuurset elu.

O. PEROV,
hügieenikateedri juhataja

Dekaad on alanud

Eesti kunsti ja kirjanduse dekaad Moskvas on alanud. Juba nädalapäevad tagasi sõitis enamus dekaadist osavõtjaid Moskvasse. Täna aga avanevad eesriided paljudes meie kodumaa pealinna teatrites, et pakkuda kosti väikesest, kuid elurõõmsast ja kultuurielus südist Eestist.

Kahtlematult on dekaadil täita suured ülesanded: tutvustada meie vabariigi kunsti- ja kultuurielu saavutusi väljaspool meie vabariigi piire, anda hoogu selle elu arenguks ja uuteks saavutusteks.

Eesti kunsti ja kirjanduse dekaadi tähe all elas meie vabariigi teatrite, kunstnike, kirjanike ja isetegevustaste kollektiiv juba mitmeid kuid. Proovid teatrites, kontserdisaalides, küll laval, küll lava taga. Anda lõppkontsert Moskva Suure Teatri laval, kus esinejate arv korraga laval ja lava taga ulatub mitmetesse sadadesse — see pole lihtne. Siin peab igaüks täpselt teadma oma kohta, oma osa. Ka iga isetegevuslane peab selles ühtses ansamblis saavutama professionaalse taseme.

Alles mõned päevad tagasi saabus Tallinnas RAT «Estonias» toimunud lõppkontserdi proovidelt tagasi ka meie ülikooli rahvakunstiansambli tantsurühm. Koos Riikliku Filharmoonia isetegevusliku tantsurühma ja Töörežervide rahvatantsijatega esindavad nad dekaadil meie rahvakunsti, meie isetegevust.

Suvised treeninglaagrid, kogu aeg kestnud pidev treening vabariigi parimate rahvatantsutreenerite juhtimisel on teinud neist rühmadest tõesti head esinejad.

Ilmset arengut on märgata ka meie rahvakunstiansamblis. Kui vahest alles pool aastat tagasi sellise kollektiivi olemasolust teati õige vähe (kõige vähem ülikooli klubis), siis visaduse ja tahtekindluse abil on jõutud kaugele. Kõigi takistuste kiuste järjekindlalt toimunud treeningud ansambli juhtide H. Mikkeli, E. Luhatsi ja E. Voitese juhtimisel on kogu ansamblist teinud hea esinemisvõimelise terviku. Mis puutub tantsurühmasse, siis on selle tase ka viimastel dekaadiproovidel hea hinnangu saanud. Lõppkontserdil on tantsurühmal täita küllaltki ulatuslik osa. Nagu teada, moodustab lõppkontserdi teine osa ühtse põimiku, kus esinevad nii teatud lavajõud kui ka isetegevuslased. Ülikooli tantsurühm esitab siin H. Mikkeli «Näärisoku», «Kiigemängu» ning «Konnatantsu». Koos kõigi tantsurühmadega esitatakse finaalis «Tuljak», mis vastavalt Suure Teatri lavanõuetele on muudetud kujunditerikkamaks ja hoogsamaks. Iseseisva esinemisena on meie ansamblil ette nähtud esinemine Moskva Riiklikus Ülikoolis. Lõppkontserdi kõrval on see üks vastutusrikkamaid esinemisi. Pärast dekaadi lõppu aga esinevad sellest osavõtjad Tallinnas teatrites ja televisioonis.

Dekaad on alanud. Mõne päeva pärast algab ka ülikoolinoortel teekond Moskvasse. Esindada rahvakunsti, kaitsta meie ülikooli au — see on suur kohustus. Asudes teele koos teie heade soovidega, kallid sõbrad, loodab ülikooli rahvakunstiansambel selle ülesande hästi täita.

Jällenägemiseni uuel aastal.

Ü. TOOTSEN,
TRÜ rahvakunstiansambli liige

PARTEI ELU

Arutati komsomolikomitee tööd

11. detsembril k. a. arutas Tartu Riikliku Ülikooli parteibüroo ülikooli komsomoliorganisatsiooni tööd poliitilise kasvatustöö läbiviimisel üliõpilaste keskel.

Tõsiseid etteheiteid tehti ülikooli komsomolikomiteele osakondade komsomoliorganisatsioonide halva juhtimise ja vähese nõudlikkuse pärast kommunistlike noorte vastu. Ülikooli komsomolikomitee on sageli piirdunud ainult sellega, et komitee koosolekutel on osakondade sekretäridele räägitud, mida tuleks teha, kuid ei ole küllaldaselt kontrollitud kõigi osakondade komsomoliorganisatsioonide tööd. Selle tulemuseks on olnud aga komsomolidistsipliini langus ja komsomoliülesannete sagedane täitmata jätmine.

Nõrk organisatsiooniline töö on olnud peamiseks põhjuseks, miks ei ole komsomoli osakondade organisatsioonid ja komsomoligrupid suutnud alati edukalt lahendada poliitilise kasvatustöö küsimusi ja ülesandeid üliõpilaste keskel.

Vähe on viimasel ajal komsomoligrupid oma töös tähelepanu pööranud kommunistlike noorte endi eesrindliku osa tõstmisele õppetöös ja distsipliinis. See küsimus peaks aga praegu seoses varsti algava eksamisessiooniga kujunema meie komsomoligruppide töös põhiküsimuseks.

Komsomoligrupid peavad tundma end otseselt vastutavatena mitmesuguste üliõpilaste seas üles kerkivate meie partei sise- ja välispoliitika küsimuste õige selgitamise eest, olgu siis poliitinformatsioonide vormis või muul teel. Samal ajal juhtis parteibüroo partei-algorganisatsioonide tähelepanu sellele, et seni ei ole veel real kursustel üldse tööle rakendatud poliitinformaatoreid ja kommunistid abistavad sageli ise halvasti komsomoligruppe üleskerkivate poliitiliste probleemide lahendamisel.

Halvasti on ülikooli komsomolikomitee rakendanud kommunistlikke noori ja üliõpilasi osa võtma praktilisest tööst. Selgesti näitab seda tööde venimine ülikooli staadionil. Osavõtt ülikooli staadioni ehitamisest peaks tuleval kevadel olema meie komsomoliorganisatsiooni üheks põhiülesandeks.

Parteibüroo kohustas ülikooli komsomolikomiteed organiseerima käesoleva aasta talvel üliõpilaste puhkelaager Vellaveres. Teatavasti töötas esimest korda selline laager juba möödunud talvevaheajal, käesoleval aastal tuleks aga seda teha ulatuslikumalt. Suvel tuleb aga organiseerida üliõpilaste puhkekodu Sangastes. Sangastes üliõpilaste puhkekodu lõplik väljakujundamine on muidugi suur töö ja siin on komsomoliorganisatsioonil palju ära teha.

Rohkem järjekindlust ja nõudlikkust igapäevases töös, rohkem praktiliste tööküsimuste asjalikku lahendamist — see oli põhinõue, mille ülikooli parteibüroo püstitas komsomolikomitee ette.

Millega kiitlevad TRÜ russistid?

Selle küsimuse kohta kogunes viimase kümne aasta jooksul küllalt palju faktilist materjali. Selle materjali maht suureneb kogu aja: nooremad kursused «õpivad» selles suhtes vanematelt ja üldine meeleolu kandub edasi põlvkonnast põlvkonda.

Jutt käib nimelt Tartu Riikliku Ülikooli russistide suhtumisest eesti keele oskusse. Tavaliselt küsimusele «Kas te mõistate eesti keelt, kas teil on kas või üldine ettekujutus eesti keele alustest?» kuuleme me avalikku ja teatud määral hooplevat kooris vastust — «Üldse ei tunne», «Mitte midagi ei saa aru», «Mitte üht sõna ei tea», kusjuures selle kooris antud vastuse toonis ei ole tunda vähimatki kahjutunde varjundit selle üle, et õppides viis aastat eesti ülikooli keeleteaduskonnas ei ole üliõpilased omandanud mingeid teadmisi ühest lingvistilises suhtes kõige rikkamast ja eredamast keelest soome-ugri keelte rühmas. Edasi süüdistatakse tavaliselt eesti keele kateedri õppejõude, kes midagi ei õpetanud ega nähtavasti ka ei nõudnud üliõpilastelt mingisuguseidki teadmisi eesti keeles: panid üliõpilastele viied ja neljad aine peaaegu täieliku mittetundmise eest. On endastmõistetav, et teatud osa süüst langeb ka eesti keele kateedrile, kuid pahe juur peitub siiski mittetahtmises aru saada sellest, et üliõpilase filoloogilises hariduses on tohutu osa keele ja lingvistika tundmisel üldse ja et elades viis aastat eestlaste keskel, õppides eesti ülikoolis on russistidel suurepärane võimalus oma teadmiste pagasi täiendamiseks, et need üldlingvistilised teadmised on väga kasulikud ja tähtsad tulevasele vene keele ja vene kirjanduse spetsialistile. Eesti keele õppimine filoloogi jaoks ei ole mitte üldkohustuslik «sundus», mida peab täitma ainult selleks, et saada hinnet õpinguraamatusse, — see on filoloogilise tsükli aine, tema vastu peab huvi tundma ja temas kogu aeg võimalust mööda täiustuda, täiendades oma teadmiste pagasit iseseisva tööga. Sellise filoloogilise suhtumise juures asjasse on täiesti mõistmatu vene filoloogia osakonnas populaarne kinnitus eesti keele täielikust mittetundmisest. Mõistmatu on ka ükskõiksuse ja isegi hooplemise toon, mis saadab sellist kinnitust.

Eesti keele õppimisega on lahutamatult seotud eesti-vene kõrvutava grammatika kursus. «Milleks meile see kursus, me ei tunne ju eesti keelt ja ei lähe ka tööle eesti kooli.» Nii näeb välja jällegi kooris antud, täis püha nördimust retooriline vastus — russistide kinnitus, kusjuures mingid selgitused ja tõestamised selle kursuse lingvistilise üldharidusliku tähtsuse kohta ei jõua pärale ei nende teadvuseni ega ka nende filoloogiliste «südameteni». Kõik see tunnistab ümberlükkamatult seda, et üliõpilased-russistid ei taha kangekaelselt omandada teadmisi eesti keeles ja kõrvutava grammatika kursuses. See Tartu Riikliku Ülikooli vene filoloogide täiesti mõistmatu «kangekaelsus» võtab neilt tulevikus ka võimaluse hoobelda kui mitte teadmistega, siis vähemalt oskusega saada aru tervest reast eesti-vene ühistest lingvistilistest küsimustest, võtab neilt võimaluse näidata oma töös Tartu ülikooli kasvandikule hädavajalikku üldist vene-eesti kultuuriliste ja keeleliste sidemete tundmist. Aga kelle poole lõppeks tuleb siis pöörduda kõigi nende aktuaalsete ja huvitavate küsimustega, kui mitte spetsialisti-filoloogi poole, kes on saanud kõrgema hariduse eesti ülikoolis?! Kõiki neid kangekaelselt tagasilükatavaid teadmisi vajate te, seltsimehed russistid, neid nõuab teie tulevane töö, eriala. Neid nõuab elu ise sõltumatult sellest, kas te õpetate vene või eesti koolis. Millega te siis hoobelda mõtlete?!

T. MURNIKOVA,
vene keele kateedri õppejõud

Jätkame juttu üliõpilaslaulikust

Rohkem kui pool aastat on mööda läinud meie esimese nõukoguliku «Üliõpilaslauliku» ilmumisest. Selle aja jooksul on laulik jõutud juba mitmeid kordi läbi laulda, ent avalikult on ta kohta seni vähe sõna võetud. Ülikooli ajaleht tegi sellega paar nädalat tagasi algust. Ent praegu on mõtteavaldused kujunenud kuidagi ühekülgseks — arutatakse vaid lauliku süsteemi.

Lauliku süsteemi osas ühinen T. Orava ja U. Tamme seisukohtadega. Kerkib ainult üks küsimus: kas on õigustatud mõnede rahutemaatiliste laulude ühtsest süsteemist ette väljatõstmine? Rahutemaatika on teadagi tähtis ja aktuaalne, nüüd võib-olla veelgi tähtsam ja aktuaalsem, kui lauliku ilmumise ajal, aga mitte vähem tähtsad pole näiteks laulud rahuliku loova töö temaatikal. Milleks siis rahulaulud eriti esile tõsta nende üldisest süsteemist väljatoomisega? Pealegi saaks nendegi arvu tunduvalt suurendada («Prantsuse dokitööliste laul», «Дай руку» jt.). Niipalju lauliku süsteemist.

Hoopis tähtsam oleks allakirjutanu arvates edaspidise arutluse käigus arutada lauliku sisulist külge. Olgugi siis allpool esitatud mõned omapoolsed mõtted.

Juba esimene pilk laulikusse pakkus palju rõõmustavat. Rohkesti hakkab silma üldtuntud ja lauldavaid laule, mis seniajani ometi puudusid kõigist meie vähestest sõjajärgsetest laulikutest. Samal ajal märkad üsna vähe selliseid, mis pole läbi löönud, kuid siiski moodustavad asjatu ballasti ka peaaegu kõigis teistes laulikutes. See rõõmustav tunne ei kao ka laulikuga lähemat tutvust tehes. Ent ometi lööb vahetevahel kõrvus helisema mõni üldtuntud ja armsakssaanud meloodia, mida lauliku lehekülgedelt asjata otsid.

«Viljandi paadimees», «Ma tahaksin kodus olla...», «Sääl, kus Läänemere lained laksuvad...», «Lepalind», «Kuulen sinu lainte laksu» — need on liiga populaarsed laulud, et puududa «Üliõpilaslaulikust». Ja ega vist «Sauna taga» ning «Õllepruulija» ole vähem lauldavad kui «Heeringas» või «Mats alati on tubli mees». Vanemaist lauludest oleks mõeldav veel sisse tuua «Talgupolka», «Ojakene, voolad...», «Meil tuuled sõnumeid tõivad». Kuigi «Seal Siberis Baikali taga» on vene rahvalaul, on ta meilegi omaseks saanud. Laulikust ta kahjuks puudub. Sisse võiks tuua ka «Troika», viimane vahest vene keeles.

Ka terve rida populaarseid nõukogude laule puudub laulikust. Neist võiks nimetada «Üksik lõõtspill» «Teed», «Rästas», «Matkamälestusi», «Ju rändlinnud asuvad teele». Viimasel ajal on esile kerkinud «Eks saja aasta kestel».

Igaüks meist on teatud määral oma ülikoolilinna patrioot. Seepärast näeme heameelega mitmeid Tartule, ta kaunile Toomemäele ja Emajõele pühendatud laule. Kuid kas samal ajal ei kipu natuke liiga kõrvale jääma teised linnad, eriti meie vabariigi pealinn Tallinn? Miks mitte sisse tuua ka «Kodulinn Tallinn» oma tuhandete tähtede tulega valges põhjamaa suveöös? Kõne alla võiks tulla «Kaevanduslinnas». Õige mitmeid laule on toodud Moskvast. Kas mitte lisada neile veel ühte «Laulu Moskvast» («Moskva avarust tunnetab veri...»)?

On toodud rida laule oopereist, operettidest. Küllap oleks õigustatud ka «Sõdurite koori» sissevõtmine Meituse ooperist «Noor kaardivägi».

Veel palju võiks nimetada laule, mida meeleldi näeks «Üliõpilaslaulikus» («Heinal», «Uisutee», «Meid kutsub ja meelitab kevad», «Sireltoomingas», «Randlaste valss» jt.). Samal ajal ei kannataks laulik palju, kui sealt ära jätta «Ziguli mägedel», «On kaugete merede taga...». Küsitav on, kui laialt tuntakse «Haanja miist», «Kõla, mu lauluke», «Vaikinud õhtuks on rahutu meri», «Viimset roosi»?

Kerkib üles «Leinamarsi» väljajätmise küsimus: on ta ju jäänud ainult kooride repertuaari matuste puhuks ja minetanud oma tähtsuse massilauluna.

Eraldi tuleks peatuda lauliku lõpuosal, kus on teiste rahvaste laule nende algkeeltes. Venekeelne osa jätab kesise mulje. Siit ootaks selliseid laule, nagu «On aeg minna teele», «Sõbrad, oleme rändavad linnud...», «Amuuri lained», «Sormovo lüüriline». Et komsomolist on laulikus üldse vähevõitu laule, siis võiks ära tuua «Komsomoli laulu» («Kuuldub häiresarve võimas hõige...»)

Soomekeelne osa on liiga üle paisutatud. Piisaks kahest-kolmest tõepoolest tuntud laulust. Ei teeks paha, kui oleks laul või paar ka inglise, saksa, prantsuse keeles. Kõne alla võiksid tulla «Joe Hill» «Domino», «Pariisi tänavapoiss».

Nagu näete, soove leidub palju. Leidub kindlasti teistelgi.

H. KÄÄN

Muusikaline õhtu

Hiljuti korraldas vene keele ja kirjanduse osakonna III kursus uudse üritusena välismaa meloodiate õhtu.

Õhtu kava koosnes põhiliselt välismaa heliloojate kaasaegsetest estraadilauludest. Rea paladega esines ka instrumentaaltrio.

Seltskondlikus osas esitas orkester vastavalt kogu ürituse iseloomule välismaa heliloojate populaarseid tantsuviise. *H. LUPP*

MÕTTEVAHETUSE KORRAS

Arvamusi möödunud

Teaduslikkude sessioonide eesmärkideks on üksikute teadlaste tööde tutvustamine ettekannetena laiematele hulkadele ja sessioonil toimuvas diskussioonis mõtete ning arvamuste selgitamine, mis võiks olla kasulik ettekandjale ta edaspidises töös. See peaks olema põhieesmärgiks. Mõnikord on aga teaduslikel sessioonidel ka teisi eesmärke. Üks neist on näidata avalikkusele, kui mitmekesine on teaduslikus uurimisasutuses tehtav töö ja kui palju teadlasi sellest osa võtab. See näib olevat olnud ka meie ülikooli viimaste teaduslikkude sessioonide tähtsaim eesmärk. Kuidas meie äsjamöödunud sessioon täitis oma ülesandeid nende eesmärkide osas, selle kohta lubatagu avaldada mõningaid arvamusi.

Meie, allakirjutanud, võisime ja pidime osa võtma ainult zooloogiasektsiooni istungeist, sest esinesime seal ettekannetega. Naabersektsioonide tööst ei võimaldanud sessiooni korraldajad meil osa võtta, olles määranud kõik nende istungid meie omadega ühele ajale. Seepärast rajanevad meie arvamused ainult zooloogiasektsiooni tööle, sessiooni trükitud kavale ja mõningaile ajaleheartiklitele.

Et üksikute teadlaste töid saaks tutvustada tõesti laiematele ja asjast huvitatud hulkadele, kuulutatakse teaduslik sessioon aegsasti välja. Seda aga seekord ei tehtud. Nädal aega enne sessiooni algust ei teatud, millal sessioon toimub. Liikusid koguni kuuldused sessiooni edasilükkamisest kevadsemestrile. Paar päeva enne sessiooni algust saadeti trükitud kavad mõnedele õppejõududele. Seejuures jäi aga isegi mõni ettekandja ilma kutseta ja kavata (S. Aul). Korduval nõudmisel sai meie kateeder alles 24. novembril paar tundi enne plenaaristungi algust 2 kava, mida võis riputada teadetetahvlile üliõpilastele tutvumiseks. Siis aga ei olnud neist midagi kasu, sest enamik üliõpilasi oli juba ära läinud. Alles samal päeval tuli ka telefoniline korraldus teatada sessioonist üliõpilastele, kuid seda oli juba hilja teha. Ajalehtedes teatati küll sessiooni toimumisest, kuid samuti alles paar päeva enne sessiooni. Neis teadetes mainiti rektori avasõna, plenaaristungit ja mõnede ühiskonnateaduste-alaste ettekannete teemasid. Need teated küll mingeid laiemaid hulki sessioonile ei kutsunud. Oligi ju plenaaristungil piinlikult vähe kuulajaid.

Sessiooni niisuguse ettevalmistamise tõttu ei olnud oodata osavõtjaid väljastpoolt Tartut. Isegi meile, zooloogidele, erialal kõige lähemal seisva (samal tänavalgi asetseva!) ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi töötajad ei teadnud midagi meie sessioonist. Miks aga pärast sessiooni süüdistatakse õppejõude selles, et me ei osanud küllaldast huvi äratada üliõpilastes oma ettekannete vastu? Muidugi, me ju oleksime võinud helistada ja kirjutada kõigile, keda tahtsime näha endid kuulamas, kui me ise oleksime aegsasti olnud asjast teadlikud. Kuid milleks siis tõepoolest on olemas teadusliku sessiooni korraldajad ja mis otstarbel trükitakse sessiooni kavasid?

Võimalusi sessiooni paremaks teadustamiseks on küllalt. Kõigepealt peab sessiooni toimumise aeg olema ammu kindlaks määratud. Ajalehtedes oleks pidanud tutvustama sessiooni ettekandeid ka erialade järgi sisuliselt ja mitte ainult nimetama tuntud teadlaste nimesid. Selleks oleks pidanud korraldajad ise süvenema natuke sessiooni kavasse. Kas anti kavasid ka ajalehtede toimetustele? Miks ei küsitud varem kateedritest, kellele oleks vaja kutseid saata?

Teaduslik sessioon kestis 8 päeva. On võõrastav, miks viidi üle ⅔ tööst läbi 2 esimese päeva jooksul. Nimelt toimusid 25. nov. kell 10 istungid korraga 13 sektsioonis ja 26. nov. kell 17 korraga 8 sektsioonis, teistel aegadel aga ainult 1—3 sektsioonis. Kui sessiooni aja jaotus oli läbi mõeldud, siis küll mitte selle eesmärgiga, et võimaldada kuulata ettekandeid mitme naaberteaduse alalt, mida loomulikult paljud sessioonist huvitatud oleksid tahtnud. Kõigile lisaks korraldati 26. nov. täpselt samal ajal, kui algasid 8 sektsiooni istungid, TRÜ aulas prof. H. Habermani kindlasti väga huvitav ettekanne reisimuljetest Soome ja Kanadasse. Naljakas, et ka sellest paluti õppejõudude ja üliõpilaste rohket osavõttu. 27. novembril, samuti üheaegselt teadusliku sessiooni istungitega, toimus ülikoolis parteikoosolek, 29. novembril ametiühingukonverents. Kas see ei ole selge tõestus rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide suh-

VAATEID ÜLIKOOLIST

BOTAANIKAAIAS

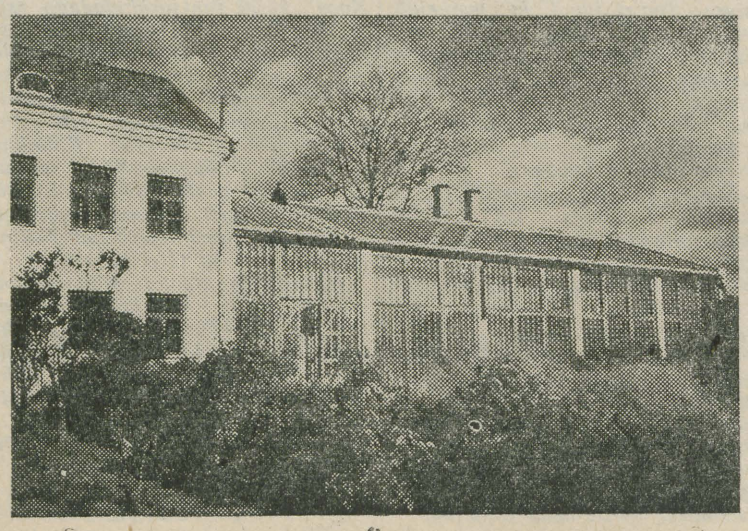

Säästkem tervist!

Õppetöö ülikoolis nõuab üliõpilastelt pika aja jooksul suurt pinget. Meie ülesandeks on luua õppivale noorsoole sellised töötingimused, mis aitaksid kaasa nii vaimsele kui ka füüsilisele arengule õppeaja vältel, et noor spetsialist võiks asuda pärast ülikooli lõpetamist tervena ja tugevana oma tööpostile. Püüan anda mõningaid näpunäiteid üliõpilastele tervise säästmiseks vajaliku töö ja puhkuse rütmika loomisel.

Tõusmine hommikul toimugu kindlal kellaajal selliselt, et jääks aega 10-minutiliseks võimlemiseks, pesemiseks, einestamiseks ja õppetööle jõudmiseks. Üliõpilased kahetsevad kindlasti, et ei leidu objektiivseid põhjusi, millede varal võiks süü hommikuse voodis laiskleмise eest veeretada kellelegi teisele, näiteks ülikooli administratsioonile. Külm tuba kindlast ajast kinnipidamist ei takista. Hommikvõimlemist oleks soovitatav läbi viia organiseeritult, kuid juba siin satume ruumipuudusele, mis on üheks põhiliseks raskuseks ühiselamutes normaalsete elutingimuste loomisel. Võimlemisele järgnegu pesemine. Duširuumide ja tütarlaste hügieenitubade puudumine on olnud üheks sagedasemaks kõneaineks kohtumistel ühiselamutes. Hommikul tuleb kindlasti süüa. See sõltub suurel määral üliõpilastest enestest, kuigi ka ülikooli administratsioon võiks siin rohkem kaasa aidata. Nii on Kastani t. ühiselamus olemas sanitaar-epidemioloogia jaama poolt puhveti avamiseks kõlblikuks tunnistatud ruumid, kuid administratsioon pole siin kulunud lubadustest kaugemale jõudnud.

Suuremat kasutamist peaks leidma termospudel, mille kuum sisu teeks isuäratavamaks õhtul valmis pandud võileivad. Loengule minna soovitan jalgsi, sest esiteks see on tervislik, teiseks kõige kindlam transport Tartu linnas. Lõunastamine kindlal kellaajal on väga soovitatav, selleks tuleb ära kasutada kõik võimalused. Kui on ette näha, et mõnel päeval pole võimalik lõunale minna, siis varuda selleks juhuks võileibu. Ka siin tuletan meelde termospudeli otstarbekust.

Üleväsimuse all kannatavail üliõpilastel on võimalik sellest üle saada TRÜ ametiühingukomitee öösanatooriumi-profülaktooriumi abiga, kus on võimaldatud tugevdatud toitlustamine ja kindel ööpäevane režiim koos pärastlõunase puhkusega. Profülaktooriumis viibimine on vajalik ka krooniliste haiguste raviks ja ägenemiste vältimiseks.

Õhtul enne magamaminekut ei tohi unustada tuba tuulutamast. Uni värske õhuga tuulutatud ruumis on kõige kosutavam. Ei saa rahule jääda ruumides oleva õhuga meie ühiselamuis. Palju on selles osas etteheiteid teha üliõpilastele. Toiduainete säilitamine elutubades, koristamata ja roiskunud sisuga toidukapid saastavad kogu ühiselamu õhu. Selline masendav olukord avanes hiljuti Kingissepa t. nr. 68 ühiselamus (ühiselamu nõukogu esimees üliõpilane Tulik, sanitaarvolinik üliõpilane Kivihall, mõlemad Arstiteaduskonna II kursuselt). Kastani t. ühiselamus reostavad käimlad kogu ühiselamu õhu. Ventilatsiooni kordaseadmine on olnud siiani majandusosakonnale ületamatuks raskuseks.

Tervise säilitamisel on suure tähtsusega vaba aja ja puhkuse organiseerimine. Selleks et edukalt töötada, on vaja puhata. Selleks, et kosutavalt puhata, on vaja töötada. Kasuta aega!

V. ULST,
profülaktooriumi juhataja

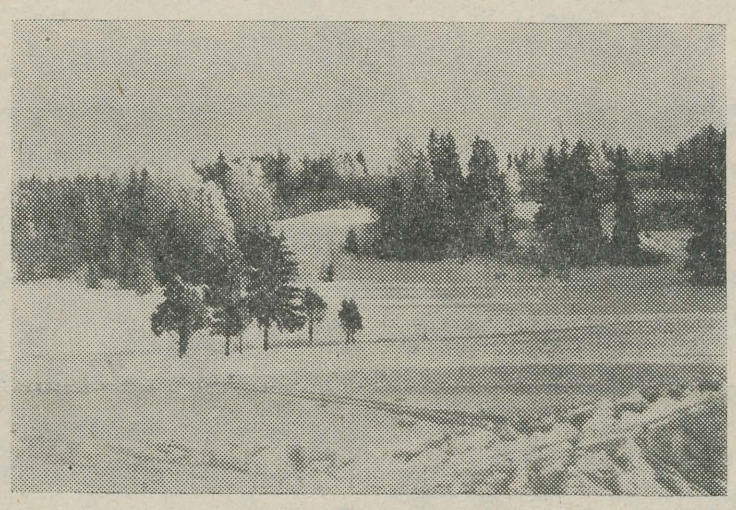

Meie kehakultuurlaste suusarajad Käärikul

UUSI RAAMATUID

В. Е. Прудников. Русские педагоги-математики XVIII—XIX веков, Пособие для учителей. М., 1956, 640 с. с илл.

Autor annab ülevaate 28 XVIII ja XIX sajandi vene pedagoogi-matemaatiku elust ja tegevusest. Iga peatükk on pühendatud eri isikule. Nii tuuakse ülevaateid Magnitskist, Kozelskist, Lobatševskist jt. Suurt tähelepanu omistatakse pedagoogilisele tööle. Tuuakse ära ka ülevaated nende õpikutest.

Л. Н. Толстой в портретах, иллюстрациях, документах. Пособие для учителей средней школы. М., 1956. 319 с. с илл.; 3 л. илл., 1 л. порт.

Suureformaadilises albumis antakse ülevaade Tolstoi elust, ta loomingust, ühiskondlikust ja pedagoogilisest tegevusest. Album on varustatud rikkaliku pildimaterjaliga.

Н. Кастре. Десять лет под землей, М., 1956, 200 с., 16 л. илл.

Autor on prantsuse kuulus maaaluse maailma uurija. Ta jutustab oma teoses maa-alustest jõgedest, kuristikest ja koobastest; erutavatest minutitest ja imepärastest vaatepiltidest maa all.

Esmakordselt saabusid TRÜ Pearaamatukogusse **Lietuvos ASR Mokslu, Akademijos Darbai.** Serija B № 3—5. Vilnius 1956.

Leedu Teaduste Akadeemia toimetised sisaldavad töid füüsika-matemaatika, keemia, geoloogia-geograafia, tehnika, bioloogia ja põllumajanduse alalt. Leedukeelsetel töödel on venekeelsed resümeed ja venekeelsetel leedukeelsed.

Denmark, Copenhagen, 1956. 356 lk., illustr 2 kaarti, bibliogr.

Teos on välja antud Taani Välisasjade Ministeeriumi ja Taani Statistikaosakonna poolt. Siin antakse hea ülevaade Taani ajaloost, kultuurist, sealsetest inimestest ja nende tegevusest.

Svio-Estonica. Studier Utgiona av Svensk-Estniska Samfundet. XIII. Lund, 1956. 215 lk., illustr.

See väljaanne esitab Rootsis viibivate eestlaste materjale Eesti kohta. Teos on ilmunud rootsi keeles. Kahjuks puuduvad aga eestikeelsed resümeed.

Учёные записки Института мировой литературы имени А. М. Горького. Т. 2. М., Изд-во Акад. Наук СССР. 1956. 180 с.

A. M. Gorki nim. Maailmakirjanduse Instituudi väljaande esimene osa sisaldab kolm artiklit, mis käsitlevad V. Hugo publistsistikat, 60. aastate dramaturgiat ja võitlust V. Hugo loomingu ümber tänapäeva Prantsusmaal.

Raamatu teises osas käsitletakse prantsuse kriitilise realismi küsimusi artiklites «Balzaci ühiskondlik-poliitilisest positsioonist 1830.—1833. a.», «Demokraatlikud almanahhid Prantsumaal 1830.— 1835. a.» ning «Emile Zola ja tänapäev.»

Ливингстон, Давид. Путешествия в исследования в Южной Африке (с 1840 по 1856 г.). М., Географгиз, 1956. 392 с. илл.

30 aasta jooksul tutvus inglise maadeuurija Livingstone põhjalikult Lõuna-Aafrikaga, oma reisidel läbis ta «musta mandri» India ookeanist Atlandi ookeanini, Kaplinnast praeguse ekvaatorini. Livingstone uuris Sambesi jõge allikatest suudmeni, avastas Njassa jt. järved, läbis esimesena Kalahari kõrbe lõunast põhja. Kuulsa maadeuurija raamat, mis on kirjutatud huvitavas ja lihtsas keeles, sisaldab huvitavaid tähelepanekuid Aafrika loodusest ja rahvast, annab ülevaate tema reisidest ja avastustest.

Вопросы организации производства в США. Отчет бригады английских специалистов по вопросам организации производства о поездке в США в 1953 г. М., Изд.-во Иностр. Лит., 1956. 231 с.

П. С. Кудрявцев. История физики. Том II. От Менделеева до открытия квант (1870—1900). М., Госуд. учебно-пед. изд. мин. просвещения РСФСР. 1956. 488 с., с илл.

Selle köitega lõpeb füüsika ajalugu enne kvantideteooria avastamist. Eraldi peatükk on raamatus pühendatud 19. s. lõpu vene füüsika iseloomustamisele, kusjuures vaadeldakse ühiskondlike tingimuste mõju teaduste arengule Venemaal. Teose lõpul antakse lühike biograafiline teatmik.

Академик А. Н. Крылов. Воспоминания и очерки. М., Изд. акад. наук СССР, 1956. 884 с.

Autor A. N. Krõlov (1863—1945) oli väljapaistev vene õpetlane, akadeemik (alates 1916). Teda on autasustatud kolme Lenini ordeniga. Käesolev teos ilmub viimaste aastate jooksul viiendat korda täienduste ja parandustega. Kogu tekst on kontrollitud autori käsikirjade põhjal. Peaaegu kõiki jaotusi raamatus õnnestus täiendada uute artiklite ja väga haruldaste publikatsioonidega.

Пушкин. Исследования и материалы. Том I М.—Л., Изd. акад. наук СССР, 1956. 487 с., с илл.

Puškini elu ja loomingu uurimine laieneb üha. Kirjandus Puškini kohta kasvab, rikastades meie teadmisi suurest poeedist uute faktide ja kriitiliste märkustega.

Vene kirjanduse Instituut tuli mõttele kirjandusest välja anda uut kogutud teoste seeriat pealkirja all. Пушкин. Исследования и материалы. Igas köites neli osa:

I. Исследования, статьи, доклады.
II. Материалы и сообщения.
III. Критико-библиографические обзоры и рецензии.
IV. Хроника.

Сводный бюллетень новых иностранных книг, поступивших в библиотеки СССР. Серия Б. Общественные науки. № 2(16) М., Изд. иностр. лит., 1956. 736 с.

Käesolevas väljaandes antakse peale originaalkeelsete kirjete ka raamatute pealkirjade tõlked või lühikesed annotatsioonid teoste kohta. Teoses tulevad vaatluse alla marksism-leninism, filosoofia, ajalugu, majandusteadused, juriidilised teadused, filoloogia, kultuur, teadus, haridus. Väljaande lõpus on üldteatmikud ja bibliograafia.

Ромен Роллан. Собрание сочинений. Том X. М., Госуд. изд. худ. лит., 1956. 304 с.

Очарованная душа. Книга 4. Том I. Смерть одного мира.

CARPE DIEM!

Iga ülikoolis möödasaadetud aasta on olnud täis tormamist ja tungi teaduse poole. Ja kõige rohkem on nad õpetanud mulle (ja arvatavasti ka paljudele teistele) a j a tõelise väärtuse väärilist hindamist. Eriti õpetlikud on muidugi ses suhtes meie praegused õppeplaanid. Kuid et nad on seda siiski vahest natuke liigsel määral, siis minu arvates (ja kindlasti kogu meie üliõpilaspere arvates) ei teeks viga, kui õppeplaanide selliselt «õpetlik» osa oleks tulevikus veidi väiksem. Üliõpilaste koormust normaliseerivad õppeplaanid oleksid kindlasti palju otstarbekohasemad ja rohkem elu nõuetele vastavad. Ja a e g võiks ka olla veidi vähemal määral defitsiitkaup üliõpilaste jaoks, kui ta on seda praegu. Hindama õpetab tema väärtust üliõpilaselu nagunii, sest olgu õppeplaanid millised tahes, igasuguste edusammude saavutamise «saladuseks» igapäevases töös on ja jääb minu arvates ikkagi aja maksimaalne ja võimalikult ratsionaalne ärakasutamine. On ju selge, et ainult sellisei viisil saame maksimaalselt võtta kõik selle väärtusliku, mida pakuvad meile ülikooliaastad ja mis on meile eluks väga vajalik.

Isiklike kogemuste ja «äraproovimiste» tulemusena olen täiesti veendunud, et kui suudetakse rakendada aja suhtes printsiipi «divide et impera» ning organiseerida otstarbekalt oma aja kasutamist, siis on n. ö. pool võitu juba käes ja võib ära teha nii mõndagi. Nii näiteks olen leidnud endale aega nii loengukonspektide läbitöötamiseks kui ka eriala literatuuri süvendamiseks koos märkmete tegemise ja loetud kirjanduse kartoteegi koostamisega. Isegi on õnnestunud teha esimesi väikseid katsetusi iseseisva teadusliku uurimise valdkonnas. Mõningaid tunde on võimaldunud igal nädalal eraldada ka selleks, et õppida võõrkeeli, mis on minu arvates väga tähtsad nii teaduse sügavama ja mitmekülgsema uurimise kui ka puht-üldhariduslikust seisukohast. Kõige eelöeldu kõrval olen peaaegu kogu stuudiumi jooksul tegelnud ühiskondlike kohustuste täitmisega ÜTÜ nõukogus ja on jäänud aega isegi meelelahutusteks, ja nii aktiivseks kui passiivseks. Kõik see ei ole aga iseenesest midagi uut ja iseäralikku, vaid ainult ammutuntud teoreetiliste tõdede veelkordne kinnitamine praktika poolt. Ja nende tõdede äraproovimine praktikas ei ole kindlasti kellelegi kaasüliõpilasist eriliselt üle jõu käiv, kui vaid selleks on tahet.

Samal ajal kaldun aga nii isiklike eksperimentide kui mõningate kaaslaste «karjääri» jälgimise põhjal arvama, et ülemäärane enese killustamine, n. ö. paljude jumalate teenimine ei õigusta end. Elu näitab, et otsese õppetöö kõrval ei jätku üliõpilasel aega tegelda kuigi ulatuslikult teadusliku tööga, isetegevusega ja spordiga ning sealjuures teha ka ühiskondlikku tööd. Tuleb teha valik. Ainult oma huve ja jõude õigesti hinnates on võimalik tegelda ettevõetuga korralikult ja hästi ning mitte jätta oma peamist eesmärki ja ülesannet, studeerimist, hooletusse. Seejuures tuleb aga alati silmas pidada tarkusesõnu «Kalevipojast»:

«Tahad tunnist tulu saada,
õnnekesta õngitseda,
ära võta aega viita,
kauemini veel kõhelda.»

A. KOPPEL,
füüsikaosakonna V kursuse üliõpilane

teaduslikust sessioonist

tumisest teaduslikku sessiooni?

Tänu sessiooni organiseerijaile võttis zooloogiasektsiooni esimesest istungist osa 13 (!) inimest. Neist 8 (!) olid oma kateedri liikmed (nende seas ka 3 ettekandjat). Teisel istungil oli osavõtjaid rohkem — 17. Möödunud aastal oli meie olukord siiski mõnevõrra parem — kummalgi istungil oli 26 osavõtjat, neist 11—14 väljastpoolt kateedri ja üliõpilaste-zooloogide koosseisu. Siis aga peeti samaaegselt enamasti ainult 1—4 sektsiooni istungeid. Väike oli osavõtjate arv seekord mitte üksnes zooloogiasektsiooni istungeil. Nagu meie ajalehest võis lugeda, oli kogu sessiooni negatiivseks küljeks osavõtjate vähesus.

Niisuguse rutulise ja pealiskaudse läbiviimise tõttu ei täitnud möödunud sessioon meie arvates kahte esimest ülesannet: ettekandjate töid ei tutvustatud küllaldaselt laiadele hulkadele ja ettekandjad ei saanud oma hoolega koostatud ja hästi läbiviidud töödest seda kasu edaspidiseks, millele neil oli õigus.

Kolmanda eesmärgi saavutas aga sessioon küll — ta näitas hästi, et meie ülikoolis tehtav teaduslik töö on mitmekesine ja et sellest võtab osa palju teadlasi. Et see oligi sessiooni peaeesmärk, sunnib arvama asjaolu, et sessiooni kava oli väga mahukas ja et sessioonist kirjutatud ajaleheartiklites rõhutatakse ikka ainult arvusid. Üle 150 ettekande, kehakultuurisektsioonis 5 ettekannet, keemiasektsioonis palju, arstiteadusesektsioon on jaotatud 4 allsektsiooniks, ettekandeid on rohkem kui möödunud aastal jne.

Meie arvates selliselt korraldatud teaduslikul sessioonil ei ole mõtet. Siin tuleks järele kaaluda, kas mitte kuidagi teisiti korraldada meil tehtava teadusliku töö ülevaatust. Võiks näiteks korraldada teaduslikku sessiooni eri füüilide kaupa. Võiks korraldada üleülikoolilisi sisukaid sessioone ainult umbes poolesaja valitud ettekandega. Üldülevaate andmiseks meil tehtavast teaduslikust tööst võiks aga korraldada näitusi. Me võime tuua eeskujuks Balti liiduvabariikide teaduste akadeemiate bioloogiainstituutide poolt kordamööda igal aastal korraldatavaid hüdrobioloogia-alaseid teaduslikke sessioone, mille toimumise aeg on teada juba aasta aega varem ja mille kavad saadetakse laiali juba nädalaid enne sessiooni algust. Seda ei tee aga mitte ettekandjad, vaid direktsioon. Need on tõsiselt teadust edasiviivad üritused, diskussioonirikkad, osavõtjatega mitmest liiduvabariigist, ja neil peetud ettekanded lähevad isegi trükkimisele (viimane omadus ei iseloomusta TRÜ ettekandeid). Suure osa meie möödunud teadusliku sessiooni ettekannetest oleks võinud täiesti edukalt ette kanda kateedri laiendatud koosolekutel.

Veel kaks märkust, mis tekkisid sessiooni kava lehitsedes. Mis ettekanded võisid olla küll need, mis peeti näiteks sisehaiguste allsektsioonis 28. ja 29. novembril kell 17 pärast rasket päevatööd kohe 10 tükki üksteise järele, samuti need 7—8 ettekannet, mis peeti keemiasektsioonis 29. ja 30. nov. kell 17? Keegi, kes neid ei kuulanud, vaid ainult sirvis kava (aga neid on palju), ei usu, et istungist osavõtjad jaksasid viljakalt diskuteerida 10 kontsentreeritud ja teadusele uut andva ettekande üle korraga. Kas selliste tööde materjal ei kõlbaks pigem ülalmainitud näitusele väljapanemiseks kui tõsise teadusliku sessiooni ettekanneteks?

Ja lõpuks äratab tähelepanu veel üks asjaolu. 14 ettekande puhul on tegemist kaasautoritega, kelleks 11 juhul on kateedrijuhatajad. Näiteks on üks professor 6 ettekande kaasautoriks, sealhulgas 4 korral peamiseks autoriks. Loomulikult peab kateedrijuhataja olema teadlik kõigist kateedris läbiviidavatest töödest. Seejuures peaks rääkima kõige rohkem tööde juhendamisest (nagu on fikseeritud näiteks Matemaatika-Loodusteaduskonnas 1955. a. toimunud noorte õppejõudude ja aspirantide konverentsi programmis). Tekib küsimus, kas ei ole mitte tegemist kateedrijuhataja positsiooni ärakasutamisega? Meie arvates ei anna töö juhendamine veel õigust pidada juhendajat kaasautoriks. Nii võib ju vanemate teadlaste teaduslike tööde hulk kerge vaevaga ulatuda tuhandetesse.

Need meie arvamused on esitatud mõttevahetuse korras, me ei taha nendega kedagi solvata. Samuti ei taha me saada altpoolt antava kriitika eest telliskivi endile pähe, nagu kujutab K. Schrader oma karikatuuris «Eulenspiegel'is» nr. 43, 1956. Meie sooviks on, et TRÜ teaduslikud sessioonid viidaks läbi tõesti kõrgel tasemel ja nii, et õppejõud ei teeks ilmaaegset tööd.

J. RISTKOK
I. VELDRE

Mõistatuste lahendusi

(Mõistatused avaldatud eelmises numbris)

Võistlusmõistatus nr. 1 lahendus: I. Citius, altius, fortius. II. Dumas—Bell—Danielsen—Spirin—Hall—Krzesinska—Bogdanovski. III. Krivonossov—Stubnick—Einarsson—Pirie—Mannonen. IV. Skobla—Junk—Boysen—Valkama— Namdjou—Kaškarov.

«Piltmõistatuse» lahendus: foto pärit Tiigi t. ühiselamu toast nr. 34.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Uus õppeaasta ja uued rekordid

Kui vaadata tagasi 1956. aastal tehtud tööle ujumisspordi alal, siis võime rõõmustavalt märkida TRÜ ujujate arvulist kui ka sporditehniliste tulemuste kasvu. Tõsi küll, mööduv aasta ei pakkunud oma väheste ujumisvõistlustega meie ujujaile suuri võimalusi võistlemiseks. Tähtsamaiks ja meeldejäävamaiks olid vaid kaks sõpruskohtumist Leedu Riikliku Kehakultuuriinstituudi ja Tartu Riikliku Ülikooli ujujate vahel. Kui meie ujujad kaotasid kevadel Leedu ujujaile ligi 800 punktiga, siis Tartus toimunud sõpruskohtumisel polnud kuni viimase alani veel selge, kes võidab kohtumise. Sõpruskohtumise võitsid siiski külalised 160 punktiga.

Tähtis pole antud juhul võit, vaid võistluste tehnilised tulemused. Kui kevadisel matškohtumisel meie ujujad saavutasid 14 esikohast kuus esikohta, siis hiljuti toimunud kohtumisel võitsime juba 8 esikohta. Üks naiste ala, ainuke esikoht, kuulus seekord veel napilt Leedu naisujujale Banite'le 200 m brassiujumises.

See pole saladuseks, et Leedu NSV ujujate koondusest ligi 70% ujujaid on Leedu Riikliku Kehakultuuriinstituudi üliõpilased. Tugevas konkurentsis ujutud tulemused andsid 8 uut TRÜ rekordit. Teine niipalju saadi individuaalselt paremaid tulemusi. Siit järeldus — rohkem võistlusi võrdvõimeliste ja välisvõistkondadega.

5. detsembril Tartu siseujulas toimunud kontrollvõistlustel Aino Soopalu (KKO) püstitas uue TRÜ ja Tartu linna rekordi 100 m vabaujumises ajaga 1.14,3. Ka Toomas Tuulingu tulemus 100 m vabaujumises 1.03,9 on uueks TRÜ rekordiks.

TRÜ-s õpib palju eeldustega üliõpilasi kuid kahjuks pole võimaluste puudumisel neile võimalik tähelepanu pühendada. Olukorra päästaks TRÜ-le siseujula ehitamine.

Mis puutub vettehüpetesse, siis alates sügissemestrist toimuvad võimlas kolm korda nädalas vettehüppajate «kuivtreeningud» õppejõu H. Tammpere juhtimisel. Siin on üliõpilased saanud juba tubli ettevalmistuse ning suvehooaja algamisega loodame esineda vettehüppajatega sama edukalt kui ujujatega.

Ka veepallimängu osas on teatud paranemist märgata, olgugi et selleks on meil vägagi minimaalsed võimalused. Hiljutine sõpruskohtumine veepallis Leedu ujujatega võideti 8:2.

Võib tunduda, et meie ujumisalase tööga on kõik korras. Tegelikult on meil, õppejõududel, veel palju teha:

1. Senisest rohkem pöörata tähelepanu ujujate mitmekülgsele kehalisele ettevalmistusele.

2. Suuremat tähelepanu omistada brassi ja seliliujumisele.

3. Anda ujujaile rohkem võistlemise võimalusi võrdvõimeliste ujumiskollektiividega nii kohal kui ka väljaspool meie vabariigi piire.

4. TRÜ administratsioonil tuleks mõelda võimalustele uue siseujula ehitamiseks. Kehakultuuriosakonnas ootavad juba aasta moodsa siseujula eelprojektid realiseerimist. Kui Eesti Põllumajanduse Akadeemia leidis võimalused ajakohase spordihoone ehitamiseks, siis Tartu Riiklikul Ülikoolil kui ENSV vanimal kõrgemal õppeasutusel, kes valmistab ette kõrgema haridusega kehakultuurialaseid spetsialiste, tuleks ette võtta kiireid abinõusid meie kitsaskohtade kaotamiseks.

Andku uus aasta meile seda rohkem, mida vana aasta ei suutnud.

R. NÕVANDI,
kehakultuuriosakonna õppejõud

Hooajaeelsetest rõõmudest ja muredest

Kuigi lund näeme veel praegugi napilt, on põhiline treeningtöö TRÜ suusatajatel toimunud juba üle kuu. Kolmel nädalavahetusel novembris korraldati väljasõite Otepääle ja Vellaveresse, kus treeninguid oli võimalik läbi viia paremates lumetingimustes.

On toimunud ka kahed kontrollvõistlused. Ühed toimusid 30. novembril Tartus, teised 2. detsembril Vellaveres. Tartus toimunud võistlustel osutusid parimaiks TRÜ meessuusatajatest H. Gross, E. Ojaveer, A. Lahe, naistest M. Puusepp, M. Ojaveer ja H. Pork; Vellaveres meestest E. Ojaveer, J. Kaljusto, M. Simson, naistest E. Abel, M. Puusepp ja M. Pruun.

Võistlustel selgitatud paremikule toimub tugevama ettevalmistuse kindlustamiseks treeninglaager kahes osas: üks detsembris, teine õppetöö vaheajal «Käärikul».

Suurimaks suusaspordi sündmuseks Eesti NSV-s kujunevad käesoleval hooajal Otepääl veebruari lõpul toimuvad maanoorte üleliidulised esivõistlused suusatamises. Üliõpilaste koondvõistkonnale on suuremateks võistlusteks üleliidulised kõrgemate koolide esivõistlused, mis käesoleval hooajal viiakse läbi 26. veebruarist kuni 3. märtsini Leningradis. Märtsis toimuvad ka Eesti NSV ametiühingute esivõistlused ja Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste vaheline matškohtumine. Laiemaid üliõpilashulki haaravad TRÜ teaduskondadevahelised esivõistlused märtsi esimesel poolel ja «Kääriku mängud» märtsi keskel.

Käesoleval sügisel asus suusatreeningutele hulgaliselt esimeste kursuste üliõpilasi, kellest rida (Lahe, Kaljusto, Reitsnik, Kadaja, Rebane ja Ojaveer) näitasid esimestel kontrollvõistlustel, et nad on suutelised konkurentsi pakkuma meie senistele paramatele.

Meie üha kasvava suusatajatepere teenindamisel näib üheks ülesaamatuks raskuseks olevat meie ülikooli suusabaasi küsimus, oma varustuse vähesus, eriti aga ruumide kitsikus ja ebaotstarbekohasus. Praegused suusabaasi ruumid on sõjajärgse perioodi ülikooli kõige ebaotstarbekamad ja ei vasta kõige elementaarsemaile nõudeile.

Sellisest ebanormaalsest olukorrast kiiremaks väljapääsuks on vaja ülikooli kõigi jõudude kaasabi lahedamate ruumide leidmiseks võimalikult V. Kingissepa t. võimla piirkonnas, mis väldiks asjata ajakulu rõivastusruumide, pesemisvõimaluste ja suusabaasi vahet käimisel. Suurendada tuleks ka varustuse hulka vähemalt 500 suusapaarini, mis vastaks keskmise kategooriaga suusabaasi nõudeile.

O. ALLIKAS

TRÜ — Tartu meister veepallis

Möödunud nädalal lõppesid linna 1956. a. meistrivõistlused veepallis. TRÜ veepallimeeskond (Arnold Oja, Tõnu Talving, Toomas Tuuling ja Martti Soosaar) olid võidukad kõigis viies kohtumises ning tuli 10 punktiga esimeseks. Üliõpilased viskasid iga vastasmeeskonna väravasse keskmiselt tosin palli, saades väravate suhteks 62:29. Turniiri suurimateks «väravaküttideks» osutusid TRÜ meeskonna liikmed M. Soosaar ja T. Tuuling.

Võistlustel saavutas teise koha EPA I meeskond 8 punktiga, jättes kolmandaks «Spartaki» 6 punktiga.

V. KILK

Selgus TRÜ meister võrkpallis

Möödunud nädalavahetusel selgus lõplik paremusjärjestus TRÜ esivõistlustel võrkpallis.

Arstiteaduskonna naiskond sai 2:0 võiduga Majandusteaduskonna üle õiguse kohtuda finaalis uuesti Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskonnaga. See mäng oli hoopis tasavägisem, kui nende eelmine omavaheline kohtumine. Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskond oli otsustavas geimis kindlam ning saavutas 2:1 võidu. Seega tuli Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskond TRÜ meistriks, mängides järgmises koosseisus: M. Tammerik, M. Vares (kapten), E. Maremäe, M. Laos, A. Tann, L. Stamberg, M. Ideon, M. Halapuu H. Heling.

Matemaatika-Loodusteaduskonna meeskond sai loobumisvõidu Arstiteaduskonnalt ning kohtus nüüd uuesti finaalmängus Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskonnaga. Kaks esimest geimi võideti vaheldumisi. Otsustavas geimis puhkes tugev võitlus iga punkti pärast. Seis oli viigiline 13:13. Ajaloo-Keeleteaduskond võitis punkti . . . 14:13; M. Värimäe tugev palling — ja tagajärjeks märgiti 15:13. Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskond oli võitnud TRÜ meistri tiitli. Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskond saavutas võidu just tänu kollektiivsele mängule. Võidukas Ajaloo-Keeleteaduskonna meeskonnas mängisid: M. Tänava, J. Kangur (kapten), O. Kajak, R. Ritsing, E. Anupõld, ja M. Värimäe.

Lõplik paremusjärjestus kujunes järgmiseks: naiskonnad 1) Ajaloo-Keeleteduskond, 2) Arstiteaduskond, 3) Majandusteaduskond, 4) Matemaatika-Loodusteaduskond ja 5) Õigusteaduskond, meeskonnad — 1) Ajaloo-Keeleteaduskond, 2) Matemaatika-Loodusteaduskond, 3) Arstiteaduskond, 4) Majandusteaduskond, 5) Õigusteaduskond.

P. PALLING

MEIE PARIMAID NOORI UJUJAID

Toomas Tuuling alustas ujumistreeninguga 13-aastasena 1950. aastal ÜSK Laste Spordikoolis. Esimese spordijärgu saavutas ta 1956. aastal "Noorte Hääle» karikavõistlustel.

Aino Soopalu alustas ujumise treeninguga 15-aastase noorena 1952. aastal. ENSV koolinoorte koondvõistkonna liikmena teateujumise võistkonnas saavutas ta tšempioninimetuse 1953. ja 1954. aastal. Minskis saavutas ta Eesti—Läti—Leedu—Valgevene vahelistel võistlustel 200 m rinnuliujumises II koha.

Nii A. Soopalu kui ka T. Tuuling astusid Tartu Riiklikku Ülikooli Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna I kursusele käesoleval aastal. Mõlemad on palju kaasa aidanud TRÜ ujumise rekordite parandamisel.

Pildil: A. Soopalu delfiiniujumise distantsi läbimisel.

Üliõpilaste kehalisest kasvatuseet TRÜ-s

Alates käesolevast õppeaastast toimub meie ülikoolis kehalise kasvatuse õppetöö uutel alustel. Kui eelnenud aastatel kõigile I ja II kursuste üliõpilastele viidi nädalas läbi 2 kohustusliku kehalise kasvatuse tundi ja sportliku treeninguga tegelesid nad peale selle fakultatiivses korras, siis nüüd toimub see teisiti. Vastavalt KHM juhendile tegeleb iga I ja II kursuse üliõpilane nüüd kehalise kasvatusega neli tundi nädalas. Üliõpilasel on aga selle nelja tunni piires võimalik valida vastavalt oma soovile, huvidele ja kalduvustele treening ühel vabalt valitaval spordialal. Nii näiteks võib üliõpilane need neli tundi tegelda kas võimlemisega, sõudmisega, vehklemisega, võrkpallimänguga, suusatamisega või mõne teise spordialaga, kusjuures selle treeningu käigus toimub ka tema üldine kehaline ettevalmistus ja VTK normatiivide sooritamine. Erialane treening toimub juba möödunud õppeaastal loodud sportlikes osakondades, mida on meie ülikoolis kokku 12, ja nimelt kergejõustik, suusatamine, sportlik võimlemine, kunstiline võimlemine, sõudmine, võrkpall, korvpall, poks, maadlus, tõstmine, vehklemine ja ujumine ning vettehüpped. Kõrgema järguga sportlased võivad kohustusliku kehalise kasvatusena valida treeningu ka tennises, kaasaegses viievõistluses, ratsaspordis ja laskespordis ning jalgpallis. Seega on harrastatavate spordialade arv tegelikult 17. Käesoleval semestril töötab 1140-st I ja II kursuse üliõpilasest sportlikes osakondades 627 üliõpilast ehk 55%. Tuleb märkida, et Tartu Riiklik Ülikool on ainuke kõrgem õppeasutus vabariigis, kus nii massilises ulatuses võimaldus rakendada erialalist treeningut nii paljudel spordialadel. Teistes õppeasutustes toimub kehaline kasvatus sisuliselt endisel alusel, kusjuures sportliku treeninguga tegelevad süstemaatiliselt peamiselt õppeasutuse esindusvõistkonnad.

Peale I ja II kursuse üliõpilaste võtavad sportlike osakondade tööst osa ka vanemate kursuste üliõpilased, kes seda soovivad. Vanemate kursuste üliõpilaste arv, kes tegelevad regulaarselt treeninguga, ulatub üle neljasaja, sellele lisandub veel paarsada, kes võtavad treeningust osa ebaregulaarselt. Vastavalt KHM juhendile peavad kõrgemat spordijärku omajad harjutama sagedamini kui algajad, ja nimelt II järgu sportlased 6 t. ja I ja meistrijärgu sportlased 8 tundi nädalas. Meie õppeasutuse praktika on aga näidanud, et ka algajad ja III järgu sportlased, tundes suurt huvi oma lemmikspordiala vastu, harjutavad rohkem kui 4 tundi nädalas. Nii harjutavad suusatamise, kunstilise võimlemise ja mõne teise osakonna sportlased omal soovil põhiperioodil 6 ja isegi 8 tundi nädalas. Sellel on väga suur positiivne tähtsus, sest hiljuti TRÜ kehalise kasvatuse ja spordikateedri poolt läbiviidud ulatuslikum uurimistöö näitas, et vähemalt 6 tundi nädalas kehalise kasvatusega tegelemine võimaldab üliõpilaste põhilist kontingenti ette valmistada VTK II astme märklasteks ja kutsub esile tunduvaid positiivseid muutusi organismi antropomeetriliste ja füsioloogiliste näitajate osas.

Üliõpilased, kellel puuduvad huvi ja eeldused treeninguks mõnel spordialal, töötavad ettevalmistavas osakonnas. Ettevalmistavas osakonnas toimub õppetöö samuti neli tundi nädalas, kusjuures tegevus kannab üldarendavat iseloomu. Siia kuuluvad peamiselt nõrgema kehalise ettevalmistusega üliõpilased (arstlik ettevalmistav grupp). Et neil üliõpilastel tavaliselt puudub nii suur huvi kehakultuuri vastu kui kehaliselt hästi arenenud üliõpilastel, püütakse selles osakonnas huvi stimuleerida mängude, võistlusmomendi ja teiste emotsionaalsemate vahendite rakendamise kaudu, et neid II kursuse lõpuks ette valmistada VTK I astme märgikandjaiks. Ettevalmistavas osakonnas tegeleb 350 I ja II kursuse üliõpilast ehk 30,7%.

Tervishäiretega üliõpilased (arstlik erigrupp 1) tegelevad eriosakonnas. Erinevalt eelnenud aastate praktikast on eriosakonna õppetöö alates käesolevast õppeaastast korraldatud diagnooside järgi. Grupi A moodustavad kopsu- ja hingamishäiretega üliõpilased, gruppi B kuuluvad südame- ja kilpnäärmehäireid omavad üliõpilased, kuna grupi C moodustavad mitmesuguste kehaliste defektidega jt. üliõpilased. Kehaline koormus eriosakonnas on tunduvalt nõrgem ettevalmistava osakonna koormusest ning seda reguleeritakse vastavalt diagnoosidele, lähenedes igale üliõpilasele individuaalselt. Kui ettevalmistavas ja sportlikus osakonnas toimub õppetöö 2 tunni kaupa (s. o. kaks akadeemilist tundi, kokku 90 min.) siis eriosakonnas viiakse see läbi 3 korda nädalas à 60 min. Eriosakonda kuulub 94 TRÜ üliõpilast ehk 8,3%, kuna kehalisest kasvatusest on vabastatud 69 üliõpilast ehk 6% I ja II kursuse üliõpilaste arvust.

Juba paar kuud uut süsteemi on tõendanud selle vaieldamatuid eeliseid. Üliõpilaste huvi spordimeisterlikkuse tõstmise vastu on märgatavalt tõusnud, mis ühes regulaarse osavõtuga treeningtööst avaldab kahtlemata juba lähematel aastatel oma mõju TRÜ spordisaavutustele. Samal ajal on spordiala valiku vabadusega võimalik paremini reguleerida üliõpilase kehalise koormuse laadi vastavalt tema kehalisele arengule ja eeldustele.

Saavutatud edusammude kõrval esineb ülikooli sporditöös ka lünki. Varustusest tingituna puuduvad laiemale massile võimalused tegelda selliste spordialadega, nagu kiiruisutamine, jalgrattasport ja jäähoki. Peale viimase ala, kus meil baas täielikult puudub, saavad uisutamisega ja jalgrattaspordiga tegelda ainult üksikud, kuna parimaid neil aladel on sunnitud võistlema «Spartaki» värvides, sest selles spordiseltsis on avaramad võimalused. Suurt tööd peavad TRÜ kehakultuuriosakonna kateedrid tegema uute õppeprogrammide koostamisel, õppe- ja treeningmetoodika edasisel täiustamisel. Liialt palju üliõpilasi kuulub veel arstlikesse rühmadesse või on kehalisest kasvatusest täielikult vabastatud. See sunnib meid rohkem tähelepanu pöörama üliõpilaste elutingimuste parandamisele ja nende veel massilisemale kaasatõmbamisele tervistavatele kehakultuuriüritustele.

Imelikul kombel leidub meie ülikoolis veel õppejõude, kes kinnitavad, et kehakultuurile pühendavad meie üliõpilased liiga palju aega. Iga tänapäeva inimene peaks aga vist ilma ülearuste kommentaarideta aru saama, et kehakultuuri, samuti nagu söögi ja normaalse puhkuse arvel meie üliõpilaste «vaba aega» küll pikendada ei tohi. Kui väidetakse, et ühe ujumisbasseini asemel võib chitamata jätta mitu haiglat, võib samuti väita, et talviste kosutavate suusamatkade arvel võime ravipuhkusele saatmata jätta nii mõnegi üliõpilase.

Fakt, et ülikooli parimad sportlased (Heino Tiik, Anto Raukas, Vilve Maremäe, Eve Peets, Helgi Hoole, Linda Kepp jt.) on ühtlasi õppetöö eesrindlased, näitab, et ka tippsportlaste treening, mis nõuab palju rohkem aega kui algajate oma, ei sega edukat õppetööd. Et see tõesti nii on, seda kinnitab ka sportlaste erakordne rohkus ülikooli autahvlil, kus iga möödamineja võib näha Valdur Laageri, Jaan Maldre, Raivo Otsasoo, Imanta Käia, Enn Anupõllu, Grigori Voropajevi, Udo Kanguri jt. nimesid. Endised sportlased Elmar Vasar, Selma Teesalu ja Juhan Unger teevad hästi teaduslikku tööd. Juba nende väheste näidete varal võib väita, et kehakultuur ja sport ainult soodustab üliõpilaste õppetööd põhialal.

Meie ülikoolis saavutatud positsioonidest kehakultuuri ja spordi alal ei tohi mingil juhul loobuda, vaid tuleb teha pidevat selgitustööd, et iga terve üliõpilane tegeleks süstemaatiliselt kehakultuuri ja spordiga.

B. MATVEI,
TRÜ kehalise kasvatuse ja spordikateedri juhataja

Toimetaja R. AULING

MB 08261 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 4076

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (318) Reedel, 21. detsembril 1956. a. IX aastakäik.

Komsomoligrupid ja eksamisessioon

Leningradi kõrgemates koolides on välja kujunenud väga ilus ja vajalik komsomolitöö vorm. Nimelt koguneb pärast iga sooritatud arvestust või eksamit komsomoligrupp kokku lühikeseks kümneminutiliseks kuni veerandtunniliseks välkkoosolekuks. Eriti levinud on sellised välkkoosolekud mäeinstituudis.

Välkkoosolekul arutatakse läbi kogu õpperühma eksamitulemused: nii õnnestumised kui ka ebaõnnestumised, arutatakse ühiselt seda, kuidas vältida igasuguseid ootamatusi järgnevatel eksamitel ning kuidas paremini ette valmistuda (konspektid, ühisõppimised, konsultatsioonid jms.). Praktika näitab, et selline vorm ennast õigustab nii eksamitulemuste parandamise kui ka komsomoligruppide mõju ja osatähtsuse suurendamisel kursustel. Komsomoligrupid saavad sellistel koosolekutel üleskerkinud puuduste ja kitsaskohtade likvideerimiseks pöörduda vahetult õppejõudude, kateedrite ja dekanaadi poole. Tõuseb iga kommunistliku noore nõudlikkus nii enese kui ka oma kaaslaste vastu.

Kuidas on olukord selles suhtes Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsioonis? Kõigepealt peab ütlema, et TRÜ komsomolikomitee on lubamatult vähe tegelnud õppetöö küsimustega, mis on kui mitte tähtsaimaks, siis vähemalt üheks tähtsamaist kasvatustöö lõikudest. TRÜ komsomolikomitee ja tema sekretär sm. Kuuli pühendavad viimasel ajal palju aega komsomoli majandusliku baasi, klubilise töö parandamise ja teistele sellistele küsimustele, mis on küll samuti olulised, kuid mille kõrval ei tohi unustada kasvatustöö põhiülesandeid.

Eksamisessiooni tulemusi arutatakse paremal juhul alles järgneva semestri alguses, tavaliselt aga venib nende arutamine kuhugi semestri keskele, kus sellest töö tegelikuks parandamiseks enam mingit kasu ei ole. Sellised hilinenud arutelud kujunevad paratamatult tavaliseks formaalseks jutupuhumiseks ilma igasuguse sisulise analüüsita, mida meie koosolekutel kahjuks niigi palju esineb.

Oleks vaja rakendada leningradlaste väärtuslikke kogemusi ka meie ülikooli komsomoliorganisatsioonide töös. Ka meie teaduskondade ja osakondade algorganisatsioonid ja grupid peavad loobuma passiivse pealtvaataja osast eksamisessioonil ning asuma oma põhiülesande lahendamisele võitlevalt ja operatiivselt. Selleks peab neid suunama ka komsomolikomitee, otsustavalt tõstes oma nõudlikkust komsomoligruppide suhtes. Püüame puudujääkidest komsomolitöö selles lõigus üle saada juba algava eksamisessiooni jooksul.

Teadusliku ühingu osa üliõpilaste elus

ÜTÜ on astumas oma 10. eluaastasse. Selle aja jooksul on Üliõpilaste Teaduslik Ühing kasvatanud uue põlvkonna lootustäratavaid teadlasi, kes kõik on veendunud ÜTÜ otsustavas osas üliõpilase kujundamisel teadusliikuks töötajaks.

Tuleb aga siiski märkida, et seisame veel kaugel kõigi nende üliõpilasi kasvatavate võimaluste täielikust kasutamisest, mida annab meile ÜTÜ. Kõigepealt vaatamata sellele, et ÜTÜ ringide tööga on haaratud ca ²/₅ kõigist üliõpilastest, on noorte ÜTÜ-sse astumine jäänud siiski stiihiliseks. Ka mõned meie ülikooli juhtivad töötajad on asunud seisukohale, et kõik üliõpilased antud momendil pole suutelised tegema teaduslikku tööd. See tähendab minu arvates seda, et me ei pea seadma oma ülesandeks tõsta kõigi meie ülikooli lõpetajate töö teadusliku töö tasemele. Pole loogiline arvata, et noor, kes on õiendanud küpsuseksamid keskkoolis ja edukalt sooritanud sisseastumiseksamid ülikooli, poleks suuteline omandama teadusliku töö spetsiifikat ja metoodikat. Oleks samuti eksitus filosoofilises aspektis tunnistada huvid kaasasündinuteks. Need kujunevad ontogeneesi evolutsioonilises käigus — neid võib aktiivselt kujundada. Selleks ongi vajalik stiihiline ÜTÜ-sse astumine muuta aktiivseks värbamiseks, s. t. tuleb asuda aktiivselt suunama üliõpilaste huve, neid koondama teaduslikule tööle. Ilmselt ajaliselt sobivamaks momendiks kaasatõmbamisel ÜTÜ-sse on noore astumine õppima kõrgemasse õppeasutusse. Sel murrangulisel ajal tuleb juba ülikooli astujas luua arusaamine, et õppimisega kõrgemas õppeasutuses on seotud teadusliku töö tegemine. Tuleb lugeda vääraks veel senini eluõigust leidev arvamine noore üliõpilase kõlbmatusest teaduslikule tööle. Seltsimeestel ÜTÜ juhtivates organites koos vanemate pedagoogidega tuleks välja töötada õiged ja igale erialale spetsiifilised vormid noore üliõpilase töölerakendamiseks teadusliku töö põllul. See küsimus ei ole leidnud seni veel küllaldast tähelepanu.

Edasi märgitagu, et organisatsioonilistes küsimustes valitseb ÜTÜ juhtivate organite töös liberalism. ÜTÜ ei kujuta veel kompaktset noorte teaduslikult töötajate ühingut.

ÜTÜ liikmeks võib praegu saada iga üliõpilane, tõestamata oma väärikust olla selle ühingu liige. See on madaldanud ÜTÜ autoriteeti väljaspoolseisjate silmis ja võtnud ühe olulise stiimuli tungiks ÜTÜ-sse. ÜTÜ ligi 10-aastased töökogemused nõuavad selles küsimuses kindlate piiride tõmbamist. Tuleb pidada loomulikuks, et ÜTÜ liikmeks võib olla kõigepealt õppetöös eesrindlik üliõpilane ja teiseks üliõpilane, kes teeb aktiivselt teaduslikku tööd vähemalt ühes (võib olla ka ainult ühes) ÜTÜ ringis. Passiivseid ringide tööle kaasatundjaid ja ainult nende töökoosolekutest osavõtjaid poleks õige vormistada ÜTÜ liikmeteks.

Palume üliõpilasi ÜTÜ liikmeid ja õppejõude avaldada selles osas oma arvamusi.

U. KULL,
TRÜ ÜTÜ nõukogu aseesimees organisatsiooniliste küsimuste alal

Hästi ettevalmistatult eksamisessioonile!

Ees on raske periood

Eriti raskena tundub see meile, raviosakonna II kursuse üliõpilastele. Kokku tuleb meil sooritada neli eksamit. Kaks neist (anatoomia, histoloogia) on riigieksamid. Kui varematel aastatel sellega eksamite arv piirduski, siis sel talvel tuleb seoses programmide muutustega anda eksam veel vene keeles ja NLKP ajaloos.

Eksamisessioon algab meil juba 27. detsembril, seega on aega eksamite sooritamiseks üks kuu, kuid selle arvel jääb napiks arvestuste tegemise aeg (arvestusi kümme). Üks raskemaid arvestusi on anatoomias. See tehakse mitmes osas. Aga tänu sellele, et käesolev semester oli kuu aega lühem, kuhjus neist kaks viimasele nädalale. Möödunud nädalal tegime ka osa anatoomiaeksamist — lihased. Seda küll eriti hiilgavalt ei sooritatud. Paljud üliõpilased saadeti korduvalt tagasi. Kuid need, kes kogu aeg on silma paistnud hea õppeedukusega ja juba varakult hakkasid valmistuma selleks, n. ö. «esimeseks tuleprooviks», vastasid nüüdki hästi (T. Krimm, V. Kask, M. Remmel jt.). Seega on algus tehtud. Aega on jäänud veel ainult nädal ülejäänud arvestuste sooritamiseks. Hea on, et üliõpilaste meeleolu, vaatamata pingelistele päevadele, on hea. Kõigi sooviks on semester võimalikult edukalt lõpetada.

I. LENDER

Pinge tugevneb

Eksamid lähenevad. Need on meile, esimese kursuse üliõpilastele, esimeseks katsumiseks üliõpilaselus.

Juba mõnda aega on meie igapäevases tegevuses tunda teatud tugevnenud pinget: vastatakse lektüüri keeltes, valmistutakse arvestusteks jne.

Eksamiteks ettevalmistumine piirdub aga praegu veel peamiselt õppejõudude poolt määratud konsultatsioonidega. Nii toimuvad eesti rahvaluules iganädalased harjutustunnid.

A. MAASIK,
eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane

Heade tulemuste eest

Lähenev eksamisessioon on toonud kibekiired päevad bibliograafia III kursusele. Tuleb sooritada kuus küllaltki ulatuslikku materjali haaravat arvestust, neist kolm erialastest ainetest.

Paralleelselt loengute ja arvestustega toimub õppepraktika Tartu linna raamatukogudes. Seni on kogu kursus sooritanud arvestuse poliitilises ökonoomias. Teeme kõik selleks, et edukalt lõpetada käesolev semester ja siirduda kuuenädalasele tootmispraktikale ENSV rajoonidesse.

V. RASK,
bibliograafiaosakonna III kursuse vanem

INTENSIIVNE TÖÖ RAAMATUKOGUDES

Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus, mis asub peahoone III korrusel, on praegu peaaegu kõik kohad kinni. Koduselt hubastes ja soojades ruumides on tegevuses ligi 100 tulevast filoloogi ja ajaloolast. Kes valmistub juba esimeseks eksamiks, kes loeb lektüüri võõr- või vene keeles. Ei puudu ka need, kes töötavad diplomitöö kallal. Viimastel päevadel on siin külastajaid olnud kaugelt üle saja. See on ka enesestmõistetav, on ju sessioon päris ukse ees. Vaja on tasa teha, mis semestri vältel jäi vajaka.

Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus on aga palju n. ö. igapäevaseid külastajaid, kes siin pidevalt valmistuvad loenguiks ja seminarideks, loevad välis- või nõukogude kirjandust, uurivad sõnastikke jne.

Selliste hulka kuuluvad näit. eesti filoloogia III kursuse üliõpilane Aili Kask, vene filoloogia osakonna üliõpilased Stamberg, Holm, Brafman, Staritšonok, Rostina, Grinstein jt.

I kursuse võõrkeelte osakonna üliõpilased Luide, Soobik, Nuut ja Oinus on raamatukogus tuntud sõnastike ja võõrkeelsete materjalide uurijad juba semestri algusest peale.

Kahtlemata võimaldab ainult püsiv süsteemikas töö vaikses ja töömeeleolukas ruumis kindlaid ja sügavaid vastuseid eksameil. Selleks aga annab oma tagasihoidliku, kuid väga vajaliku panuse ka Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu.

H. TAMMIK

Lähenevad eksamid annavad endid kõige rohkem tunda raamatukogus, sest seal on paljude üliõpilaste igapäevane töötamisruum — lugemissaal — peaaegu iga päev 15 tundi noorte teaduseuurijate käsutuses. Et viimased ei jäta neile antud võimalusi kasutamata, seda näitab kas või seegi, et 11. detsembril kasutati 306 üliõpilase poolt 656 raamatut. Tavaliselt on lugemissaali kasutajaid päevas ca 240—270, raamatuid laenutatakse ca 350—420, mõnikord vähem, mõnikord rohkem. Lõunast alates on lugemissaalis alati rahvast, aga õhtul on kunst leida vaba kohta.

Abonemendist on käesoleval kuul päevas ca 70—90 lugejale laenutatud keskmiselt 130—160 köidet.

H. HEIN,
TRÜ raamatukoguhoidja

Töökaaslane saadeti pensionile

Möödunud nädala lõpul toimus geneetika- ja darvinismikateedris pidulik omavaheline koosviibimine, mis oli pühendatud kateedri kauaaegse preparaatori Juuli Viirandi pensionile minekule. Kogu kateeder oli tulnud kokku, selleks, et austada kohusetruud töötajat, kes esimesena Matemaatika-Loodusteaduskonnas hakkas saama tööpensioni uue pensioniseaduse järgi.

Palju häid ja südamlikke sõnu kõneldi sel koosviibimisel lahkuja kohta. Kateedrijuhataja dotsent Mihhailov luges ette rektori käskkirja sm. Viirandile kiituse avaldamise kohta kauaaegse laitmatu töö eest ning andis kateedri kollektiivi nimel üle mälestuseseme. Sm. Viirandit oli austama tulnud ka teaduskonna dekaan dots. Mitt, samuti ka teaduskonna ametiühinguorganisatsiooni esimees sm. Alles. Värske pensionäri vanad töökaaslased meenutasid ühiseid mälestusi, ühises töös möödaläinud aastaid.

H. MIKK

Toimus „Peibutuslaulu" arutelu

Hiljuti toimus kirjandusringi järjekordne koosolek, kus arutati A. Hindi näidendit «Peibutuslaul» ja sellega seoses üleskerkinud probleeme. Oli kutsutud külalisi ka väljastpoolt ülikooli. Nii olid RT «Vanemuise» esindajatena kohal teatri peanäitejuht K. Ird ja näidendi lavastaja E. Kaidu. Arutlusest võttis osa ka kirjanik.

Koosolekust osavõtjad vahetasid muljeid ja mõtteid, mis olid tekkinud näidendi vaatamisel. Teose «Peibutuslaul» aruteluga kerkis üles rida küsimusi, mis puudutavad käesolevat eesti kirjanduse ja kunsti dekaadi Moskvas ja teatri «Vanemuise» tööd seoses dekaadiga. K. Ird ja E. Kaidu vastasid üleskerkinud küsimustele. Soojalt võeti vastu ka kirjanik A. Hindi esinemine, kes jutustas oma loomingulisest tööst ja näidendite «Kuhu lähed, seltsimees direktor» ja «Peibutuslaul» sünniloost.

Jääb soovida, et kirjandusring ka edaspidi korraldaks üliõpilasetendustel vaadatud näidendite arutelusid.

A. MÄE

Praktikal Tallinnas

Farmaatsiaosakonna V kursus viibib juba kolmandat nädalat Tallinnas õppepraktikal, mis algas 3. detsembril 1956. a. Praktika viiakse läbi linna suuremais ja paremini sisustatud apteekides. Esimestel päevadel tutvuti apteekide tööga, nüüd töötavad praktikandid mitmesugustel apteegitöö aladel. Ettenähtud praktikal viibimise päevad on jaotatud selliselt, et igal üliõpilasel tuleb töötada assistendina, käsimüüjana, kontrolörina jne. Töö toimub kahes vahetuses kogenud spetsialistide juhendusel.

Varustatud uute praktiliste teadmistega, pöörduvad tulevased farmatseudid tagasi Tartusse 3. jaanuaril 1957. a.

A. ALTMÄE

Ühelt kontserdilt

Pühapäeval 16. detsembril toimus aulas Tartu üliõpilasmeeskoori kontsert. Juhatas ENSV teeneline kunstitegelane R. Ritsing. Solistidena olid kaastegevad Olaf Prinits ja Helmut Särekanno. Kontserdist võttis osa terve rida koori vilistlasi. Kontsert jättis väga meeldiva mulje, näidates meie üliõpilasmeeskoori kunstimeisterlikkuse tublit kasvu. Kõiki laule saatis tubli aplaus ja nii mitmedki tulid kordamisele.

R. SILLAPALU

VAATEID ÜLIKOOLIST

EHITAMISEL OLEV HOONE STAADIONI MAA-ALAL JA VAADE VÄLJAKULE

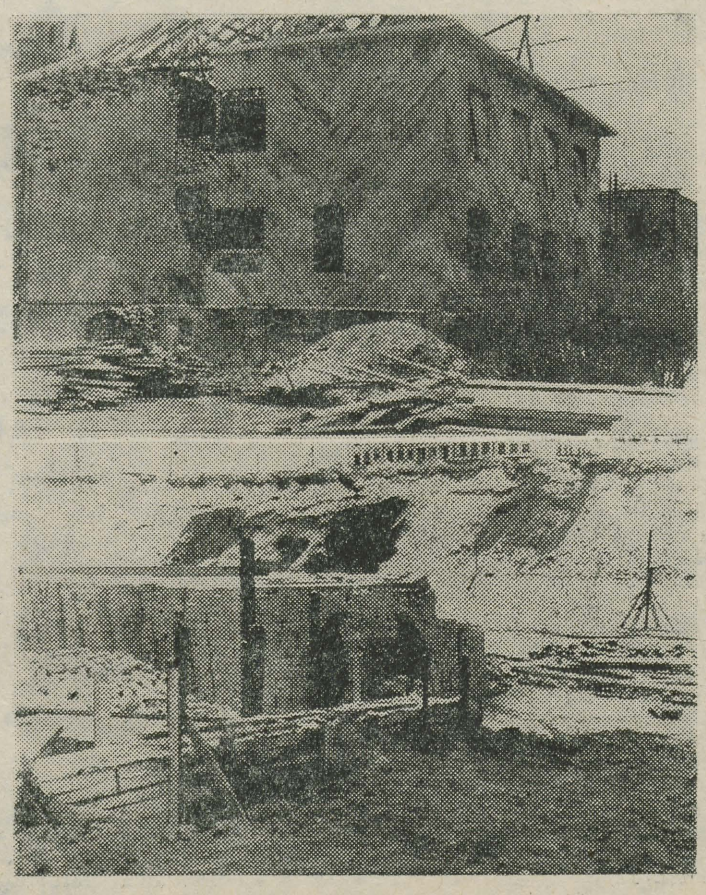

Arstiteaduskonna õhtult

Hiljuti toimus aulas Arstiteaduskonna õhtu, mis möödus sõbralikkuse ja üksteise mõistmise õhkkonnas.

Koosviibimisel võtsid sõna teaduskonna dekaan prof. Linkberg, prof. Karu ja vanemõpetaja Saar.

Kunstilises osas esinesid naisansambel, solistid ja deklamaatorid.

Piltidel: Solist Ester Rodriges ja naisansambel esinemas.
E. SAKI fotod.

TEHTI KOKKUVÕTTEID

13. detsembril k. a. toimus TRÜ naiskoori aruande- ja valimiskoosolek, mille päevakorras oli uute liikmete vastuvõtmine, aruanne naiskoori tööst, uue esinaise ja juhatuse valimine ning jooksvad küsimused.

TRÜ naiskoori täisõiguslikeks liikmeiks valiti 34 liikmekandidaadist 32. Momendist, mil neile pandi pähe koori vormimüts ja rinda koori rinnamärk, võisid nad tunda end samaväärseina teiste kooriliikmetega. Südamlike sõnadega pöördus noorte poole koori esinaine Tea Tamm. Ta ütles, et koori liikmeks astumise stiimuliks pidi noortel kahtlematult olema armastus laulu vastu. Ta soovis, et see neis alati püsima jääks.

«Elus ei saa teie kunagi läbi ainult sellega, et tegelete ainuüksi oma erialaga. Kahtlematult tuleb teil kõigil vähemal või rohkemal määral tegelda ka ühiskondliku tööga. Ja kogemusi selleks annab ka töötamine ülikooli naiskooris,» ütles oma tervituses noortele dirigent R. Ritsing. «Loodan, et te saate headeks kooriliikmeteks. Õnn kaasa!»

Noorte lauljate esindaja tänas vanemaid kooriliikmeid koori ridadesse südamliku vastuvõtu eest. Kui oldi ühiselt lauldud traditsioonilist «Ärge unustage laulu» ja õnnitlused lõppesid, läksid lauljad oma kohtadele täisõiguslike kooriliikmetena.

Esinaise Tea Tamme aruanne TRÜ naiskoori tööst käsitles ajavahemikku 13. veebruarist kuni 13. detsembrini 1956. a. Aruandja märkis, et kõnesoleval perioodil on kooril olnud 57 harjutust ja 14 esinemist (sealhulgas 6 iseseisvat kontserti ja 2 kontsertmatka).

Uue semestri tööplaanis, märkis aruandja, tuleks kõigepealt näha ette pidev töö semestrikontserdi õnnestumiseks, samuti tuleks eelmise aasta eeskujul läbi viia kontsertball ning mitte unustada kontsertmatka. Viimase planeerimisel tuleb muidugi arvestada koorile lubatavaid summasid.

Koori esinaiseks valiti ühehäälselt tagasi möödunudaastane koori esinaine Tea Tamm. Samuti ei tulnud suuri muudatusi juhatuse koosseisus, uute liikmetena on juhatuses sel aastal kolm noort lauljat.

H. VENTSEL

FÕLJETON

EKSAMIEELNE KONSULTATSIOON

(ERITI AJALOO-KEELETEADUSKONNA ÜLIÕPILASTELE)

1. Kõigepealt katsu kindlaks teha, mis eksamid tulevad, sest eksamiplaan on teatavasti muutuv nagu kuuveerand. Kui selle oled kindlaks teinud, siis on vaja välja selgitada, kas see ikka tõepoolest nii on, sest võib-olla on vahepeal midagi muutunud.

2. Mõnede vanemate õppejõudude mälestustes eksisteerib veel loengute ja kirjanduse pidev iseseisev läbitöötamine (kogu semestri vältel), mida nad oma üliõpilasaastail harrastasid kui püsivate teadmiste omandamise kõige kindlamat meetodit.. Et aga selle meetodi rakendamine nõuab aega (mida meil ei ole, eriti IV kursusel), siis võid seda kui mineviku progressiivset traditsiooni enne eksameid ainult vaikselt meenutada (kui sellekski on aega).

3. Rahuldavaks vastuseks piisab loengukonspektist. See loe süstemaatiliselt (s. o. alga esimesest leheküljest ja lõpeta viimasega) läbi nii mitu korda, kui meelespidamiseks on vajalik. Kui endal konspekti ei ole, katsu laenata. Kui mõni loeng vahelt puudub, sellest ära tee küsimust — jääb vähem õppida, jääb vähem ka unustada. Lehekülgede arv jaga eksamieelsete ööde arvuga, nii saad keskmise igaõise normi kergesti kätte. Nagu praktika näitab, jääb aga mitmesuguste saatuslike asjaolude tõttu viimasele ööle kõige rohkem materjali. Kuid ka see on hõlpsasti omandatav, sest hirmuga jääb küremini meelde. Kui uni kipub vaevama, tutvu vanemate kursuste üliõpilaste poolt viljeldud ülevalolekumeetoditega (fenamiin, must kohv, jalgade hoidmine külmas vees jms.).

4. Pea meeles, et see, kes küsib (s. o. õppejõud), on alati paremas olukorras kui see, kes vastab (s. o. sina). Võid õppida niipalju kui tahes, positsiooni see ei muuda. Seda fakti võid lohutuseks meenutada alati, kui õppimiseks head isu ei ole või kui eksamil kesise hinde said.

5. Meie teaduskonnale on omane lai profiil. Seepärast võid anda laiu vastuseid. Mõned õppejõud aga hindavat millegipärast ka vastuse konkreetsust. Sellesse aga suhtu eelmises punktis toodud käsitusega.

6. Ära eksamil kunagi avalikult tunnista, et sa antud küsimust või fakti ei tea. Ära mine sellisele kergele ning ahvatlevale teele, ükskõik kuidas sind ka ei pinnitaks ega vintsutataks. Ikka katsu midagi vastu ütelda (on muidugi soovitav, kui vastused on ligilähedaseltki nõutavast valdkonnast). Kui õppejõud ei saa hinnata sinu teadmisi, siis jääb tal hindamiseks üle ikkagi midagi muud: sinu külmaverelisus, üldine intelligents, oskus laveerida jms., mis ei ole isenesest mitte tühjad asjad.

7. Juba kuulus mõttetark Aristoteles ütles: kui puuduvad võimed, tuleb hinnata ka head tahet. Seepärast: kui sa küsimust vastata ei tea, siis näita igapidi, et see asi sind huvitab, kuid sinu tagasihoidlikud võimed ei luba sind tungida teaduse ammendamatute varasalvede põhjatutesse uuretesse. Mõnikord võib selle meetodiga kergesti saavutada rahuldava hinde.

8. Kui oled semestri vältel palju puudunud ja õppejõud sind veel nägupidi ei tunne, siis tutvusta end eksamieelsetel konsultatsioonidel. Diskreetseim viis selleks on ebahariliku aktiivsuse avaldamine konsultatsioonidel (küsi, huvitu detailidest, nõua täiendavat kirjandust jne.). See kõik on vajalik õppejõu psühholoogiliseks läbi- (ümber-) töötamiseks.

Paraku pean täna ajalehe ruuminappuse tõttu oma eksamoloogia-alased arutelud lõpetama. On aga väga soovitav, et edaspidi selles küsimuses võtaksid sõna ka teiste teaduskondade üliõpilased ning jagaksid ajalehe vahendusel oma kogemusi. Saagu väärtuslikud töökogemused meie kõigi ühisvaraks! Kõik jõud õppeaasta edukaks lõpetamiseks.

ARBERT,
üks vanema kursuse üliõpilane

Ettepanekuid „Üliõpilaslauliku" koostajaile

Tahaksin soovitada, et lauliku algul toodud pealkirjastatud laulud, olgu nende järjekord milline tahes, jäetaks numereerimata ja et numeratsioon algaks laulust «Ants oli aus saunamees».

Üldiselt on õige ja otstarbekas sellise mitmekülgse ja mahuka lauliku juures, nagu seda on «Üliõpilaslaulik», laulude paigutus tähestikulises järjekorras. Vaevalt küll vabal ajal lauldes lauldakse ainult rahulaule või ainult naljalaule. Kui lauldakse, siis meeleolule vastavaid ja tavaliselt igateemalisi laule. Tähestikulisest järjestusest võib aga iga laulu kergesti leida.

Lõpuks mõned soovid uue «Üliõpilaslauliku» loojatele. Uuest laulikust võiks välja jätta mõningad sellised laulud, nagu «Muti onu», «Kõikjal, kus tööde keeris» jt., ühesõnaga need, mis on mõeldud palju noorematele inimestele kui üliõpilased.

Vahest ei maksaks uues laulikus karta koha andmisel saksa ja inglise populaarsetele lauludele nende algkeeles («Tango der Nacht», «Bella-Donna», laulud P Robesoni, Y. Montand'i repertuaarist jt.)

Väga tungivaks sooviks oleks eriti EPA üliõpilaste poolt, kes eelmisest väljaandest said vaid tühise arvu eksemplare, et uus «Üliõpilaslaulik» ilmuks vähemalt sellises tiraažis, mis kindlustaks üliõpilaste vajadused.

P. MÕTSKÜLA,
EPA üliõpilane

ORGANISATSIOONILISE PRAKTIKA KOGEMUSI

Erinevalt eelmistest aastatest toimus tänavu Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna IV kursuse organisatsiooniline praktika väljaspool Tartu piire kolmes etapis: Tallinna Vabariikliku Kehakultuuri- ja Spordikomitee baasides 10 päeva, rajoonides 8 päeva ja Tartus kohalikes spordiühinguis ja kehakultuurikollektiivides 10 päeva.

Praktika lõpul toimus praktikantide üldine koosolek, millest võtsid osa veel prodekaan, ülikooli spordiklubi juhataja, Tartu Linna Kehakultuuri- ja Spordikomitee töötajad ning VSÜ «Kalev» Tartu territoriaalnõukogu esindaja.

Tänavusel praktikal esines Tallinnas ettekantud loenguis väga palju tuntud materjali, millega tutvuti kehalise kasvatuse teooria ja kehakultuuri organisatsiooni loenguis. Vähem oleks võinud olla teoreetilisi teemasid praktika plaanis ja rohkem praktilise tööga seoses olevaid küsimusi. Väga vähe räägiti finants- ja komandeerimiskuludega seosesolevaist küsimustest. Väheseid teadmisi ja praktilisi kogemusi anti tulevase elukutsega seotud olevais küsimustes. Pinnapealne oli töö kohalike treeneritega, kes oleksid põhjalikumalt pidanud tutvustama vastavalt erialadele oma töölõigu olukorda vabariigis. Hooletult suhtus Vabariiklik Kehakultuuri- ja Spordikomitee majutamise tingimuste lahendamisse. Nii hakati alles Tallinnasse saabumise päeval praktikantidele ruume otsima. Kui need viimaks leiti, siis puudus seal puhas pesu. Ka temperatuur oli alla normaalse, olgugi et praktikantidel tuli tasuda 6 rubla korteri eest.

Rajoonides tunti puudust metoodilistest juhistest, mille järgi oleks saadud praktikante suunata ja tutvustada igapäevase tööga. Kõigi üldine arvamus oli, et praktika kestus oli Tallinnas liiga pikk: palju teoreetilisi loenguid ja vähe praktilist tööd, mistõttu praktika aeg jäi lühikeseks ning pinnapealseks rajoonides, kus puututi kokku otseselt praktilise tööga.

Vaatamata ülalloetletud puudustele oli praktika sisukas ja andis palju rohkem uut ja huvitavat kui seni Tartu ulatuses läbiviidud organisatsiooniline praktika. Üliõpilased tutvusid kehakultuuri- ja spordialase tööga Tallinnas, rajoonides ning võivad kasutada lõpetamiseni jäänud aega endi ettevalmistamiseks viljakaks tööks oma erialal, et viia kehakultuur ja sport tõusu suunas.

Koosoleku lõppedes lubasid prodekaan sm. Mõtlik ja organisatsioonilise praktika juhendaja vanemõpetaja Laidvere arvestada koosolekul tehtud ettepanekuid ja luua senisest veel paremaid tingimusi heade tulemuste saavutamiseks organisatsioonilise praktika alases töös järgnevatele kursustele.

E. LOMP

Lehakultuur ja sport

ARSTITEADUSKOND VÕITIS LASKEVÕISTLUSED

Möödunud neljapäevast kuni pühapäevani toimusid TRÜ lasketiirul TRÜ spartakiaadi raames teaduskondade-vahelised laskevõistlused.

Laskmises väikekaliibrilisest püstolist tuli ülekaalukalt võitjaks Arstiteaduskond 413 silmaga 500 võimalikust. Teiseks tuli Ajaloo-Keeleteaduskond 346, kolmandaks Õigusteaduskond 325 ja neljandaks Matemaatika-Loodusteaduskond 287 silmaga.

Meesvõistlejatest näitasid individuaalselt paremaid tagajärgi R. Dembovski (Õigusteadusk.), H. Lutsoja, U. Reino (Arstitead.) vastavalt 85, 85 ja 84 silmaga. Naisvõistlejaist tuli esikohale Tiiu Raba (Arstitead.) 89 silmaga, mis on ühtlasi uueks TRÜ rekordiks.

Standardis 3×10 lasku käis pinev võistlus esikoha pärast Arstiteaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkondade vahel. Alles Arstiteaduskonna viienda laskuri A. Tihhonova viimased lasud viisid tema võistkonna vahepeal esikohale tõusnud rivaalist mõne silma võrra ette. Arstiteaduskonna võistkonna lõpptulemuseks oli 1302 silma 1500 võimalikust, Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkonnal — 1299 silma. Kolmandale kohale tuli Matemaatika-Loodusteaduskonna võistkond 1235 silmaga.

Individuaalselt osutus meesvõistlejatest parimaks asendite kogusummas S. Lill (Arstitead.) 278 silmaga, R. Dembovski (Õigustead.) tuli teiseks 272 silmaga ja E. Marandi (Ajaloo-Keeletead.) kolmandaks 268 silmaga. Lamades asendis saavutas esikoha U. Ojamaa (Õigustead.) 97 silmaga, põlvelt asendis — E, Marandi (Ajaloo-Keeletead.) 93 silmaga. Püsti asendis saavutas uue TRÜ rekordi 93 silmaga Sulev Lill (Arstitead.).

Naisvõistlejatest oli asendite kogusummas esimene E. Rebane (Ajaloo-Keeletead.) 270 silmaga, teine T. Raba (Arstitead.) 267 silmaga, kolmas A. Tihhonova (Arstitead.) 263 silmaga. Lamades ja põlvelt oli parim V. Arvisto (Ajaloo-Keeletead.) vastavalt 96 ja 92 silmaga, püsti — E. Rebane (Ajaloo-Keeletead.) 84 silmaga.

V. REBANE

Külalised Vilniusest

Möödunud pühapäeval ja esmaspäeval peeti TRÜ võimlas sõpruskohtumine käsipallis Vilniuse Riikliku Ülikooli ja Tartu käsipallurite vahel.

Naiste võrkpallis oli TRÜ naiskond kindlas ülekaalus ja võitis VRÜ kindalt 3:0 (15:13, 15:10 ja 15:7).

Meeste võrkpallis tuli TRÜ meeskonnal pärast võidetud esimest geimi alistuda kolmes järgmises geimis (16:14, 17:19, 10:15, 6:15).

Naiste korvpallis ei suutnud VRÜ naiskond osutada vastupanu tugevakoosseisulisele Tartu koondnaiskonnale. Mängu võitis Tartu 83:27 (47:12).

Meeste korvpallis oli suures ülekaalus Tartu koondus ja võitis mängu 113:42 (57:13).

Esmaspäeval kohtusid naiste võrkpallis VRÜ ja Tartu koondvõistkond. Tartlannad saavutasid kindla võidu 3:0 (16:14, 15:6, 15:11).

Meeste võrkpallis mängis VRÜ vastu Tartu koondmeeskond. See võistlus oli õhtu parim oma hoogsuselt ning tehniliselt. Viiegeimilises mängus langesid geimid vaheldumisi seisuni 2:2. Viimases geimis olid lõpus kindlamad külalised ja võitsid 3:2 (15:9, 13:15, 15:13, 13:15 ja 15:11).

Korvpallis kohtusid omavahel VRÜ ja TRÜ üliõpilasvõistkonnad. Naiskondadevahelise mängu võitsid tartlased 64:18.

Meeste mängus olid edukamad tartlased. Kui aga esimese poolaja keskel vigastuse tõttu pidi mängust lahkuma tartlaste parim mängumees Ü. Laumets, hakkas ülekaal kalduma vilniuslaste poolele. Mängu lõpupoole juhtisid külalised 3—4 punktilise eduga, mida suutsid hoida kuni lõpuvileni. Võitsid VRÜ korvpallurid 64:56.

P. JAKOBSON
H. OJASOO

Möödunud nädalavahetusel lõppes Tallinnas Eesti NSV II grupi korvpalli finaalturniir. Korvpallis naistele tuli turniiri võitjaks TRÜ IV naiskond, kes omandas õiguse võistlemiseks 1957. a. korvpalli I grupis.

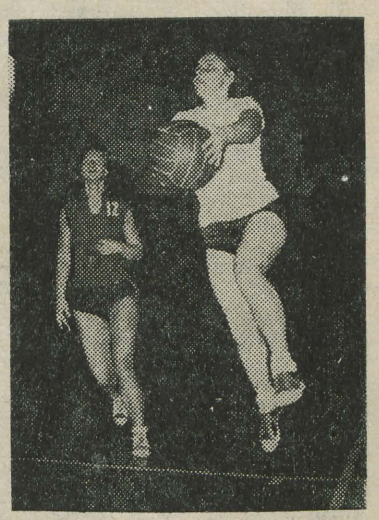

Pildil: Moment võistlustelt.

Toimetaja R. AULING

MB 08276 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 4084

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (319) Reedel, 28. detsembril 1956. a. IX aastakäik.

HEAD UUT AASTAT!

Uutele edusammudele meie ühises töös

Saates ära vana aastat mõtleb igaüks meist harilikult ka oma soovidele uue aasta puhul. Igaühe soovide mitmekesisuse juures esineb siiski palju ühiseid mõtteid, mis seovad meie kollektiivi. Kõik me soovime, et kasvaks ja õitseks meie kallis ülikool, et tugevneks tema osa meie rahvusliku kultuuri keskusena, et ta annaks kodumaale veelgi rohkem kvalifitseeritud ja teadlikku kaadrit, et suureneks tema osa nõukogude teaduse arengus.

Nende ülesannete täitmiseks tuleb meil kõigil palju töötada. Meil tuleb tunduvalt laiendada üliõpilaste iseseisva töö võimalusi, vähendades selleks üliõpilaste kohustuslikku loengute koormust. Tuleb alustada üksikute loengukursuste väljaandmist käsikirja õigustes. Me peame tunduvalt paremini organiseerima kogu oma töö sotsialistliku ühiskonna liikme kõrgete omaduste kasvatamisel üliõpilastes.

Kohustuslike loengute arvu vähendamine lubab ka õppejõududel rohkem aega osutada oma kvalifikatsiooni edasisele tõstmisele, loengute taseme tõstmisele ja teadusliku uurimistöö laiendamisele.

Palju tähelepanu tuleb osutada ka ülikooli materiaalse baasi tugevdamisele, meie üliõpilaste elu-olustikuliste tingimuste parandamisele. 1957. aastal peame me alustama uue ühiselamu ehitamist ja Tiigi t. ühiselamu rekonstrueerimist, lõpetama ülikooli staadioni ehitustööd. Laiemalt tuleb kasutada üliõpilaste ja ülikooli töötajate suvise ning talvise puhkuse organiseerimisel meie baase Sangastes, Vellaveres ja Käärikul.

Ees seisab palju tööd, kuid seda tahame teha rõõmu ja innuga, sest see läheb meie rahva hüvanguks.

Head uut aastat, kallid sõbrad! Uutele edusammudele meie ühises töös!

Prof. F. KLEMENT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

1956 — 1957

Nõukogude Eesti

Hüvasti vanale aastale! Tervitus uuele!

Kui mõne päeva pärast hakkavad ilmuma «suurte lehtede» uusaasta numbrid, siis kirjutatakse seal kindlasti ka seekord, nagu on kirjutatud alati: «Vana-aasta õhtul on kombeks teha kokkuvõtteid läbikäidud teest». Või: «Uus aasta on kilomeetripostiks, mil vaadatakse kokkuvõtteid tehes tagasi ja sihte rajades edasi». Või midagi taolist.

Praegu käib meil kõikjal suur võitlus rutiini, tardumuse, šablooni vastu. Kas siis nüüd ülikooli ajaleht hakkab mingit muud moodi 1956. aastat ära saatma ja uut aastat vastu võtma? Oh ei! «Head uut aastat!» on öeldud ja öeldakse ikka ja alati, pole siis ka ülikooli ajalehel põhjust omapärasuse-püüeteks. Vaatame pealegi tagasi ja teeme kokkuvõtteid, heidame pilgu ettepoole ja mõtleme soovidest. See on hea traditsioon!

Nii mõtles ülikoolilehe toimetus ja esitas siis küsimusi reale ülikooli suure kollektiivi liikmeile. Allpool üht-teist sellest, mis meile öeldi ja kirjutati.

Kõigepealt ilmus toimetuse lauale järgmine kiri Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaanilt A. Mitilt:

«Südamesooviks on, et võiks tervitada üliõpilasi uusaasta puhul 24—26-tunnilise töönädalaga 46—48 asemel.

Soovin, et 1957. aastal paberiuputus murraks kantseleide tammist läbi ja ujutaks üle meie teadlasi, nii vanu kui ka noori, et nende teaduslikud tööd lauasahtlite pimedusest kiiresti päevavalgele ujuksid.»

Siis võttis toimetus ühenduse poliitilise ökonoomia kateedri aspirandi L. Kaaramaaga.

«Mis meeldis Teile möödunud aastal kõige enam?» küsisime. Telefonist kostis sm. Kaaramaa asjalik hääl:

«Kõige toredamaks sündmuseks minu elus möödunud aastal oli kevadine määrus kolhoosidele vabamate käte andmisest oma elu ja töö korraldamisel. «Minu elus» näib teile imelik? Oh, ärgu näigu! Olen ju aspirant ja minu kandidaaditöö käsitleb just kolhoosielu küsimusi. Nii et tõepoolest — see oli suur sündmus minu elus.»

Sama küsimuse esitasime ka bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilasele Sven Veldrele. Ta kirjutas:

«Mööduva aasta sügavamaks muljeks oli I üliõpilaslaulupeo rahvakunstiõhtu Toomeorus. Võib-olla ainult kinos võib näha kirevates rahvarõivastes paare tantsimas peegelduval pinnal. Tantsida temperamentseid rahvuslikke tantse vihmasaju saatel, libedal põrandal — selleks on vaja suurt indu...»

Eelmise kirjaga seoses oli pisut ütlemist ühel toimetuses viibival tütarlapsel, kes soovis jääda Laulusõbra nime varju. Selle Laulusõbra suureks sooviks (mitme aasta peale ette!) on, et kui jälle tuleb üliõpilaslaulupidu, siis auhindade kätteandmine ja lõputseremoonia oleksid hoopiski organiseeritumad, südamlikumad ja innustavamad kui möödunud suvel. Muidu aga meeldisid üliõpilaste-laulusõprade pidupäevad Tartus talle üliväga.

Ning veelgi on inimesi, kelle parimad mälestused möödunud aastast on seotud nende päevadega. Ülikooli ametiühingukomitee värske esimees Ü. Haldna kirjutab:

«Suvi on kõige värviderikkam ja valgusekküllasem aastaaeg. Pole siis ime, et just suvised muljed pretendeerivad kõige püsivama ja eredama mälestuse tiitlile. Tundub aga, et nende värviliste suvepiltide hulgas on esikohal mälestus tulest, mis leegitses soojal ja uduvihmasel suveööl Toomeoru põhjas. Selles leegis oli rohkem mõtteid ja tõelist rahvastevahelist sõprust kui tosinas artikleis rahvaste sõpruse kohta (ma mõtlen niisuguseid artikleid, nagu neid meie ajakirjanduses tavaliselt ilmub).»

Nendele lüürilistele mälestustele lisab Ü. Haldna aga ka asjalikke soove.

«Et TRÜ ametiühingukomitee perspektiivplaanis paberile pandud head kavatsused mitte sinna igavesele puhkusele ei jääks.»

Toimetus ühineb sellega ja soovib omalt poolt jõudu tööks sm. Haldnale, kellest ametiühingu perspektiivplaani täitmine nüüd ju suurel määral oleneb.

Ja veel teine, tõsine ning suur soov:

«Et üliõpilane muutuks koolilapsest inimeseks, kes tunneb oma vastutust rahva ees ja püüab olla selle vääriline, olla elu peremees ja mitte sulane!»

Mida vastas meie kahele küsimusele möödunust ja tulevast Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane Aino Tuim?

«Minu suurim elamus oli sõit Kasahstani, uudismaadele.

Minu suurim soov on pääseda eeloleval aastal Moskvasse festivalile.»

On kindel, et Aino Tuima esimese lausega ühinevad kõik need enam kui sada meie kollektiivi liiget, kes selle töörohke reisi kaasa tegid. On kindel, et teise lausega ühinevad küllap vist kõik meie üliõpilased.

Nüüd on sõna Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaanil A. Pärlil. Tema soovid on järgmised:

«Et üliõpilaste võõrkeelte ja vene keele oskuses tunneksid end vastutavaina mitte ainult vastavate kateedrite õppejõud.

Et üliõpilased ja õppejõud loobuksid oma kalendri tegemisest ja tunnustaksid rektoraadi kalendrit.»

Oma erisoov on ka sama teaduskonna prodekaanil N. Ermanil. Ta tahaks uuel aastal väga näha, et sagedased laupäeviti algavad üliõpilaste pulmad ei takistaks esmaspäeval õppetööd.

Mida soovib õppeosakonna ülem Ü. Saag?

«Et üliõpilased koondaksid kõik oma jõupingutused eelseisvaks eksamisessiooniks.

Et üliõpilased pikkade ekskursioonide kõrval harrastaksid ka jalgratta-, paadi- ja jalgsimatku.

Et üliõpilased veedaksid sisukalt talvise õppevaheaja vabas looduses.

Et kõik üliõpilased jõuaksid veel sellel õppeaastal ära pikendada oma üliõpilaspiletid.»

INTERVJUU

«Siin üliõpilasleht. Kas Vana Aasta kuuleb?»

«Mina jah.»

«Pensionile veel läinud ei ole?»

«Ei, veel on natuke aega, siis annan ohjad järglasele üle. Päris heameel on seekord — pension läks hulga suuremaks... Õigupoolest oleksin saanud hakata pensioni taotlema ka varem, aga lõin käega...»

«Kuidas nii — varem? Teie staaž täitub ju aasta lõpuga.»

«Jah, aga eks ma ole ju allmaatööd ka teinud: keldriauditooriumides nimelt... Aga allmaatööga saab pensionile varem, nagu paragrahv ütleb...»

«Õige, õige... mis teil oma eluloost on head meenutada?»

«Seda on palju... Nägin ilusat laulupidu Toomeorus, olin paljude väitekirjade kaitsmisel, lõin kaasa paljudel vaidlustel, aitasin tõsta teadusliku ja pedagoogilise töö taset, tegin staadionil mullatööd ja sportisin ise kah (suvel olin ju noorem) — ühesõnaga — palju on head. Aga teate vist ise rohkem — olete sellest kõigist lugejaid pidevalt informeerinud...»

«Teist võib nii aru saada, et lähete rahuliku südamega pensionile.»

«Kulla pojuke, siin te eksite... Ei tahtnud kohe algul kõnelda...

Võtame või üliõpilaste koormuse asja. Mina ise nägin, kuidas üliõpilaste selgroo paindumise koefitsient loengutel küürutamisega (46—48 tundi nädalas) minu valitsuse ajal kasvas. Järglasele jätan küll ülesandeks selle koefitsiendi vähendamise. Näis, kas järglane sellega toime tuleb või mitte. Kui tal see õnnestuks, saaks ta õppejõududelt nõuda ka rohkem teaduslikku tööd...»

«Aga õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisega olete vist rahul. Kas vanemõpetaja Veniste kaitses juba dissertatsiooni?»

«Ei, minu ajal mitte... Ja nagu ma nüüd kuulsin, olevat ta ohanud: «Taevale tänu, dissertatsioonimure on nüüd murtud — trükkida seda puru keegi niikuinii ei taha, aga kaitsta enne ei saa, kui on trükitud.» Nii et rahu majas...»

«Lugupeetud Vana Aasta, ma olen kuulnud, et Teie teaduslik produktsioon üldse on nigelavõitu — just avaldatud on vähe. On see tõsi?»

«Tõsi... Mina olin vähemasti nii julge mees, et ütlesin lausa välja: kui meil ei ole teadusliku kirjanduse jaoks eri kirjastust, siis olukord ei parane. Ja ütlen seda kuni pensionile minekuni...»

«Usun, et Teil on õigus... Aga kas Lenini preemia saamiseks mõne ülikooli teadlase esitasite?»

«Mina...? Hm — ei...»

«Hm... Hea küll. Aga kas olete oma teaduslikku tööd ka sidunud praktika nõuetega?»

«Sidusin, pojuke, sidusin. Kogu aeg sidusin. Aga õieti seotuks ei saanud, kui tõele au annan. Küllap Uus Aasta hakkab selle sidumisega jälle otsast peale...»

«Mis Teil vahest veel südamel kipitab?»

«Eks seal ole veel mõndagi... Ei suutnud ma palju vähendada loodrite ja lõnguste arvu, ei lõpuni likvideerida mõne õppejõu

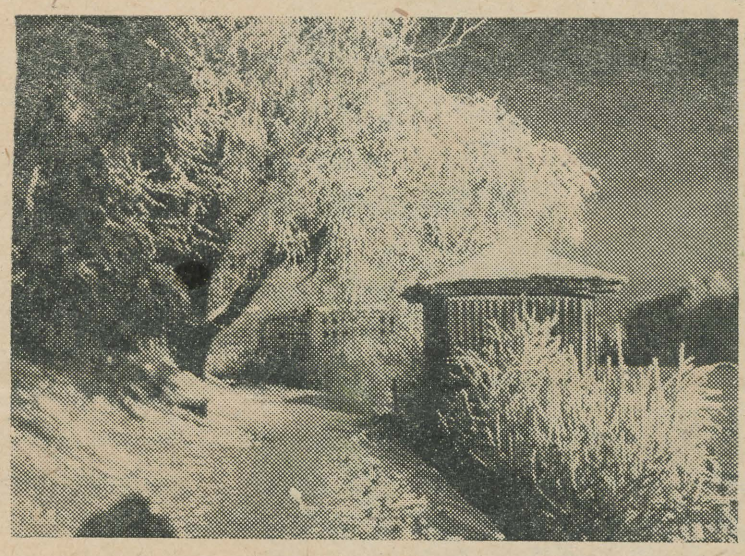

Vaade Emajõe kaldale.

PILK MAJANDUSMEESTE

Majandusmeeste töö on konarlik ja pahatihti tänamatu. Pretensioonid nende vastu on väga suured, mis on tingitud nii töötajatest kui ka «objektiivsetest» põhjustest. TRÜ majandusosakonna tööd on möödunud aasta jooksul korduvalt kritiseeritud, õigesti märgitud vigu töös ning neid on majandusaparaat püüdnud ka jõudu mööda likvideerida.

Möödunud aastal oli raskusi administratiiv-majandusaparaadi vähesuse tõttu. Seoses sellega, et TRÜ üliõpilaste üldarv on tõusnud üle 3000, on võimalik nõutada individuaalsed administratiiv-majandusalased koosseisud vastavalt TRÜ konkreetsele eriolukorrale, mis võimaldaks eelseisval aastal majandusalaste küsimuste lahendamist tunduvalt parandada. Teiseks tööd takistavaks asjaoluks olid seni ja on ka veel momendil TRÜ-s kehtinud suhteliselt madalad palgad majandusalase personali osas. Näiteks TRÜ ühiselamu komandant, elektrik ja veevärgilukksepp saavad praegu sama palju palka kui EPA koristajad. Sellest on siis ka tingitud raskused küllaldase kvalifikatsiooniga koosseisu komplekteerimisel. Ka selles osas on samuti kindlad lootused, et 1957. a. toob olukorda järsu paranemise. Kui nüüd meenutada 1956. aastal toimunud suuremaid üritusi, nagu üleliidulised konverentsid, üliõpilaslaulupidu jne., siis nende heaks kordaminekuks meie teenindava personali kollektiiv aitas ka omajagu kaasa ja võib kindel olla, et tänu saadud kogemustele taoline abi ei ole ka edaspidi halvem. 1956. aastal on korduvalt revideeritud meie raamatupidamist ja leitud põhiliselt see töölõik korras olevat, välja arvatud meie senine palgamaksmisekord, mis alates uuest aastast tuleb muutmisele paberliku asjaajamise tunduva vähendamise suunas.

TRÜ üheks kitsaskohaks on olnud varustuse küsimus, eriti inventari osas. 1956. aastal õnnestus ülikoolil saada tunduvalt rohkem krediiti ning parandada tekkinud olukorda. Kui 1955. a. oli TRÜ käsutuses selleks 190 000 rubla, siis 1956. a. oli see summa 557 000 rubla, s. o. enam kui 2 korda rohkem. Sellele lisandub veel TRÜ-le Moskva Riiklikust Ülikoolist tasuta antud inventar.

Ülikooli inventariga varustamise kõrval on erilist tähelepanu pööratud teaduskondade ja ühiselamute varustusele. Arstiteaduskond on saanud mitu suuremat ja hinnalisemat riista, mida on rakendatud ühiseks kasutamiseks kateedrite vahel. Nii näiteks on vana anatoomikumi ringauditooriumis ülesseadmisel üks mikroprojektsiooniaparaat, mis võimaldab parandada ja mitmekesistada tunduvalt õppetöö kvaliteeti. Eriti teaduslikuks tööks kasutatava inventari osas on suures hulgas kateedrites seismas aparatuure, mida ei kasutata ja mis ka ei vasta teadusliku töö profiilile. Üldise olukorra parandamiseks 1957. a. algul tuleks vastavalt kinnitatud teadusliku töö plaanidele dekanaatidel läbi vaadata kateedrite teaduslik inventar ning teha ümberpaigutusi otstarbekuse huvides. Sellisest sisemiste ressursside kasutuselevõtmisest on küll korduvalt juttu olnud, kuid teostamiseni pole jõutud. Samuti on puudulik koostöö kateedrite vahel instrumentide ratsionaalsema kasutamise osas. Paljud kateedrid hoiavad isegi oma aparatuuri ranges saladuses. Palju on ka räägitud pedagoogiliste kabinettide vajadusest TRÜ-s. 1956. a. Matemaatika-Loodusteaduskond sai selleks otstarbeks üle 20 000 rubla, millega oli juba võimalus selles suunas teha tubli algus.

1956. a. oli võimalik ühiselamute inventari uuendada ja täiustada. Nii näiteks on reproduktorite ja toidukappide puudus peaaegu täielikult likvideeritud, juurde on muretsetud tunduval hulgal voodeid, öökappe, raamaturiiuleid, laudu, toole, peegleid, kardinaid jne. Lõviosa sellest varustusest aga asub praegu laos ja jagamine toimub 1957. a. algul, kui ühiskondlike organisatsioonide poolt on tehtud kokkuvõtted ühiselamusiseste sotsialistlike võistluste kohta puhtuse ja korra osas. Pärast seda varustataksegi või täiendatakse paremaks tunnistatud ühiselamute toad ja korterid esmajärjekorras uue mööbliga.

Edasi tahaks peatuda meie ehitajate kollektiivi saavutuste juures. Kõrvaloleval graafikul on ära toodud faktiliselt tehtud tööd jooksva remondi, kapitaalremondi ja kapitaalehituse alal viimasel kolmel aastal, et anda meie ehitajate tegevusest dünaamilist ülevaadet. Jooksva remondi osas võib mainida vanas ja uues anatoomikumis, üliõpilassööklas ja ühiselamutes tehtud remonte. Jooksev remont, mis juba oma iseloomult koosneb pisitöödest, on aga põhiliselt väga killustatud meie väga paljude objektide vahel. Kapitaalremondi osas võiks mainida botaanika-aia kasvuhoones, Mitšurini t. 40 ja aulas tehtud töid. Ka-

valgusel....

VANA AASTAGA

liberaalsust. Mõni üliõpilane võtab veel suu täis ja ütleb, et ma polevat osanud õiget üliõpilaslaulikutki teha, kus Gaudeamus seisaks tiitellehestki eespool... Ka vormimütsi ei saanud ma valmis — pole mütsisepa kogemusi... Küll Uus Aasta saab siitki tegemist-toimetamist...»

«Mida peate veel oma saavutuseks?»

«Küsimuse tõstatamist pedagoogika prioriteedist mõnedes teaduskondades. Kahjuks jäi selle lõplik ellurakendamine pooleli eriainekateedrite mahajäämuse tõttu. Tahan aga loota, et pojuke Uus Aasta viib meie ülikooli endisele kuulsusele ja kui mu järglane pedagogiseerimistuhinas teadusele ka oma osa jätab, siis on Tartu Riiklikul Ülikoolil eelised Tallinna Pedagoogilise Instituudi ees nii pedagoogide kui ka teadlaste ettevalmistamisel.»

«Mida Te üldse oma instruktsioonides Uuele Aastale tahaksite eriti rõhutada?»

«Mina olen vana ja — mis seal salata — paljugi kroonulikku kogenud ning omaks võtnud. Särtsu ei jätku enam. Olgu tal seda rohkem.

Edasi soovitaksin küll, et ta:

1) määriks vähem paberit;

2) peaks vähem koosolekuid.

Kui tal see korda ei läne, siis katsugu, ehk saaks ööpäeva pikendada.»

«Nii, aitäh. Võib-olla tahate veel midagi lisada.»

«Mis seal ikka. Püüdsin minagi omalt poolt teha kõik selleks, et ülikool ka tänapäeval õigustaks oma kuulsusrikast minevikku. Kuidas see õnnestus — endal nagu raske ja piinlikki öelda... Küllap Uus Aasta selgitab... Peaks ta olema viksim ja viisakam, et talle poleks vaja enam õpetada käitumist, nagu seda minuga tehti.»

Sm. N. Raid, Klassikalise Muinasteaduse Muuseum.

Eesti keele kateedril on muuseumile üle anda komplekt vana

mööblit,

mis sisaldab kõiki stiilisugemeid. Näha võib igal tööpäeval kella 8—20. Hind tühine (nagu vanakraamituru spetsialistid arvavad). Kohaletoimetamine tasuta. Ehtsus kindlustatud. Laguneb ekspertiisil nagu seni leidmata Trooja hobune. Kasutage juhust!

«Täname. Aga võib-olla veel sõnake üliõpilaste kohta?»

«Seda võib. Soovin, et Uus Aasta viiks lõpule eeskujuliku üliõpilase prototüübi aretamise. Põhinõuded töötasin juba mina välja: elab stipendiumist, õpib ainult viitele, võtab osa teaduslikust tööst, esineb kõigis seminarides ja konverentsidel, tantsib konnatantsu, laulab kooris ja töötab komsomolis, ei puudu loenguilt, oskab teretada ning kahvliga süüa, ajab habet, loeb täiendavat kirjandust, ei joo, ei suitseta ega kurameeri ning ei kaeba ajapuuduse üle.»

«Palju tänu. Ühesõnaga — soovime igapidi üht teovõimsat, korralikku head Uut Aastat.»

«Täpselt nii — head Uut Aastat.»

Uus kord stipendiumide määramisel

Alates käesolevast õppeaastast on kehtestatud üliõpilastele stipendiumi määramisel uus kord, mis hakkab kehtima kõigi kursuste üliõpilaste suhtes kevadsemestrist (s. o. 1. veebruarist).

Erinevusena endisest korrast on üliõpilastele stipendiumi määramise aluseks nii õppeedukus kui ka materiaalne olukord, kusjuures esmajärjekorras määratakse stipendiumile eksamisessioonil «väga häid» hindeid saanud üliõpilased ning üksikutel juhtudel ka rahuldavaid hindeid saanud üliõpilased. Seejuures kehtib põhimõte, et kolmedega ei saa mitte süstemaatiliselt, vaid üks kord, kui on mõjuv põhjus või juhuslik ebaõnnestumine. Üliõpilaste stipendiumide määramine toimub ülikoolile eelarves ettenähtud stipendiumifondi piirides.

Olenemata majanduslikust olukorrast saavad stipendiumi Nõukogude Liidu kangelased, Sotsialistliku Töö kangelased, endised kuvaid üliõpilasi ajutiselt jätta ilma stipendiumita.

Need, kelle majandusliku olukorra juures on stipendium vajalik, esitavad stipendiumi saamiseks avalduse rektori nimele. Et ülikoolil on andmed ainult õppeedukuse kohta, siis tuleb avaldusele lisada dokumendid, mis tõendavad perekonna sissetulekut ja perekonna suurust (tõend töötavate perekonnaliikmete töökohast nende töötasu suuruse kohta ja tõend majavalitsuselt või külanõukogult perekonna suuruse kohta, kus on märgitud, kes antud perekonna liikmetest töötavad ja kes on ülalpeetavad). Tõendid tuleb esitada ainult ühekordselt, edaspidi esitavad need ainult I kursuse üliõpilased.

Avaldused koos nimetatud dokumentidega vaadatakse läbi vastava teaduskonna stipendiumi määramise komisjoni poolt, millest võtavad osa ka üliõpilaste esindajad. Üliõpilaste esindajate aktiivne osavõtt peab aitama kaasa küsimuste õiglaseks lahendamiseks. Komisjoni otsus üliõpilastele stipendiumi määramise kohta kinnitatakse rektori käskkirjaga.

Kehakultuuriosakond müüb kõigile õppejõududele piiramatul arvul hommikusi, lõunasi ja õhtusi aknaid

tunniplaanis kasutamiseks. Oleme neid edukalt kasutanud mitme õppeaasta vältel. Purunematud!

Õppeosakonna poole on pöördutud küsimusega: kui suur on sissetuleku miinimum perekonnaliikme kohta, mille puhul stipendiumi ei maksta? Nagu ülal märgitud, toimub stipendiumi määramine eelkõige õppeedukust arvestades stipendiumifondi piirides, seetõttu ei saa olla mingisugust sissetuleku miinimumi, vaid küsimuse lahendamisel lähtutakse konkreetsest olukorrast ja stipendiumifondi võimalustest.

Ü. SAAG,
õppeosakonna ülem

AMETIÜHING UUEL AASTAL

Ülikooli ametiühingu vastne komitee võttis hiljuti vastu tööplaani 1957. a. kevadsemestriks.

Komitee otsustas läbi vaadata kevadsemestriks planeeritava õppekoormuse, et omalt poolt võimaluste piires astuda samme koormuse vähendamiseks.

Ette on nähtud aktiivselt teadusliku tööga tegelevate üliõpilaste eluolustikuliste ja õppimistingimuste parandamine.

Uuest aastast avatakse ettetellimine

isiklikule arvamusele

loengutel, seminaridel, aruteludel, retsensioonides jne. kasutamiseks. Samas müüakse aegunud tsitaadikogumikke.

Teatada toimetusele.

Kavas on organiseerida kvalifitseeritud lektorite ja eesti kunsti ja kirjanduse dekaadil üldise tunnustuse võitnud kunstitegelaste esinemisi Tartu Riiklikus Ülikoolis.

27. jaanuarist kuni 10. veebruarini tuleval aastal korraldatakse üliõpilaste puhke-suusalaager Vellaveres.

Jooksva töö käigus juhendatakse klubi tööd, vaadatakse läbi üliõpilaste puhkeõhtute organiseerimise praktika. Üliõpilaste vaba aja veetmise paremaks sisustamiseks vabastatakse ühiselamute klubiruumid elanikest.

U. SOO

Toimuvad arvestused

Juba nädal aega kestavad arvestused stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilastel.

Meie kursuse üliõpilastel on selle semestri lõpul vaja sooritada 10 arvestust, millest pooled on juba edukalt õiendatud. Hea ja aktiivse töö eest semestri jooksul said mitmed üliõpilased, nagu Tammeraid, Mölder, Silvet ja teised arvestuse poliitilises ökonoomias kätte semestri jooksul tehtud töö alusel. Samuti ei tekitanud kellelegi raskusi füüsikalise ja kolloidkeemia arvestus, Arvestus on sooritatud veel võõrkeeles, füsioloogias ja kehalises kasvatuses.

Kui üliõpilased töötavad niisama edukalt edasi, siis võib loota, et ka eksamid sooritatakse hästi.

E. LÄTE

Meil, eesti filoloogia III kursusel, oli arvestusi viis: tänapäeva eesti keel, väliskirjandus, vene kirjanduses, poliitökonoomia ja loogika. Neli neist on juba kõigil õnnelikult seljataga, kuigi loogikaga nägi igaüks meist kurja vaeva. Jäänud on vaid vene kirjandus, mille sooritame neil päevil.

Loodame, et uue aasta esimesel nädalal saame juba maksimaalselt rakenduda eksamite ettevalmistamiseks. Ees seisab meil ülikooliaja raskeim sessioon soome ja ladina keele eksamiga, milles mõlemas tuleb korrata 5 semestri materjal. Peale nende on meil eksam eesti kirjanduses ja psühholoogias.

T. MURUSALU

Vajatakse 20 meetrit vastupidavat

sidet

teaduse ja praktika sidumiseks. Teatada teadusala prorektorile, kes vajab seda väljajagamiseks kateedritele.

TÖÖLE

R. Pälsoni 23 ühiselamu keskküte. See võimaldab tunduvalt kokku hoida kütust ning ühtlustada ruumide kütmist.

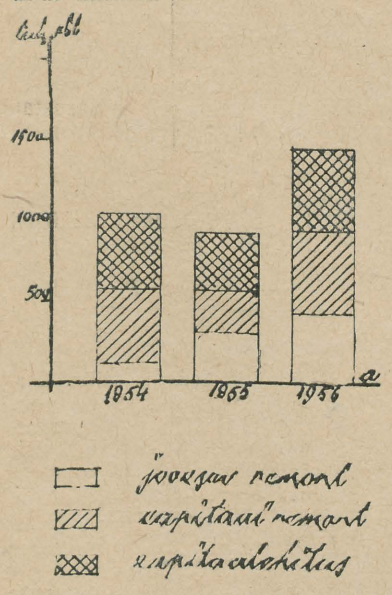

Sellega seoses mindi Vanemuise 46 ja osalt keemiahoones üle õliküttele. Uue suurema kapitaalremondiga alustati Tiigi t. ühiselamus, kus tuleb põhjalikult ümberehitamisele esmajärjekorras nn. portselanitiib. Et ühiselamud üliõpilastest on vabad ainult suvel väga lühikest aega, siis tuleb tahes-tahtmata teostada kõik tööd, mis oma iseloomult seda vähegi võimaldavad, ilma tubasid tühjaks tegemata. Nii näiteks käivadki seal praegu tööd keskkütte sisseseadmiseks. Kapitaalehituse osas on antud käesoleval aastal ekspluatatsiooni uus õpperaamatukoguhoone ja peahoone keskküte. Olgu veel märgitud, et just kõige raskem osa on ehitajatele see nn. viimane veerand ja ka suurtes ehitusorganisatsioonides antakse objektid ekspluatatsiooni mittelõpetatult (näit. 1953. aastal lõpetatud R. Pälsoni 23 ühiselamu lõpetasime faktiliselt enam-vähem alles käesoleval aastal).

pitaalremondi osas pöörati aga möödunud aastal erilist tähelepanu keskkütete remondile. Nii puhastati pärast vähemalt 10-aastast vaheaega põhjalikult Vanemuise 46, Viljandi 1, Kingissepa 16 keskküttesüsteemid. Samuti korrastati ja varustati reguleerimiskraanidega

Aastavahetusel on kapitaalehituste osas meil käsil ja jääbki ainukese ülemineva objektina uue staadioni ehitustöö, mida tõsisemalt alustasime 1956. a. III kvartali lõpul. Praegu aga on Puiestee t. administratiivhoone toorehitus juba katuse all ja staadioni paviljoni esimene korrus on valmis, kusjuures paika on pandud 70 m³ betooni ja laotud 150 m³ müüri. Eriti peab märkima, et oleme seal ehitustöödega faasis, kus võime vabalt vastu vaadata eelolevatele külmadele, ilma et peaksime ehitusel töötempot vähendama, rääkimata seismajätmisest.

Kasutan juhust, et kogu TRÜ kollektiivile soovida meie majandusosakonna personali poolt head ja edurikast uut aastat ning julgen kindlalt lubada, et kogu meie personal aitab uutele töövõitudele 1957. aastal kaasa tõhusamalt kui seni.

V. SIMM,
TRÜ haldusprorektor

Hüvasti vanale aastale! Tervitus uuele!

Kui küsisime muljeid möödunud aastast Tiigi tänava internaadi valvurilt Bernhard Mikkelsaarelt ja Õigusteaduskonna dekaanilt Karl Püssilt, ütlesid nad, et päevad olid kohe nii tööd täis, et ei oskagi midagi eriti välja tõsta.

Ja soovid?

Bernhard Mikkelsaarel — et ka uuel aastal läheks igapäevane töö sama rahulikult.

Dekaan Püssil aga oli soove märksa rohkem. Siin ainult mõned neist:

«Peaks lahenema seadusandliku materjali kättesaamise küsimus. Praegu jääb rida seadusandlikke akte ülikoolile saatmata, kuigi need on õppetööks aga väga vajalikud. Meie vabariigi Ülemnõukogu Presiidium on asja juba korraldanud, Ministrite Nõukogu aga veel mitte.

Näärivana aidaku, et ühiselamus Nõukogude väljakul loodaks toidutegemise võimalused!

Loengukoormus on suur, selle vähendamiseks on aga vaja eestikeelseid õpikuid. Vilniuses, nagu sealne dekaan jutustas, on kahe esimese kursuse jaoks olemas leedukeelsed õpikud. Meil pole neid praegu üldse.»

Hulk soove, küll kirja teel, küll telefoniga, tuli toimetusele kehakultuurlastelt.

Paberil, mille allkirjaks on TRÜ spordiklubi, seisab:

«Tartu Riikliku Ülikooli spordiklubi soovib kõigile kehakultuuri-aktivistidele, organisaatoritele, sportlastele ja treeneritele 1957. aastaks häid sportlikke resultaate.»

Kehakultuuriosakonna prodekaan E. Mõtlik tahab, et osakonnas pööratks uuel aastal senisest veelgi rohkem tähelepanu teaduslik-metoodilisele tööle.

Paljud sportlased aga ootavad näärivanalt uuel aastal rohkesti sademeid sooja vee näol, millega nad võiksid end pärast treeningut pesta enam kui ühe minuti vältel.

Toimetuse portfelli ilmus ka soovideleht, mille allkirjaks oli «Näärivana». Toimetuse arvates on siin küll tegemist võltsinguga, soovid aga anname siiski heameelega edasi. Nimelt soovitatakse eesti kirjanduse ja rahvaluule ringile palju koosolekute külastajaid ja suurt kotitäit elavat diskussioonivaimu; laualehele «Loov Mõte» palju jõudu ja kirjutusmasinat.

Nüüd on juba tükk aega juttu olnud soovidest. Enne kui leht valmis sai, kõndis toimetuse toast (mida me kahjuks jagame üsna paljude teiste organisatsioonidega) läbi Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane Mai Tiitsmaa, tubli joonistaja ja aktiivne isetegevuslane. Küsisime temalt — aga mitte soovi, vaid kõige erutavamat mälestust möödunud aastal. Mai Tiitsmaa ütles, et talle ja kõigile ülikooli rahvakunstiansambli lauljatele, orkestrantidele ning sõnameistritele jäi möödunud aastal kõige tugevamaks muljeks Moskvasse dekaadile sõidu võimas finaal — teade hiljem kui 12. tunnil, et sõitu ei tule, ehkki seda kaua lubati ja selleks hoolikalt valmistuti. Nojah, arvab toimetus, ükskõik missugune, aga ikkagi mulje.

Meie «muljete- ja soovidenurk» hakkab täis saama. Tahame nüüd ka ise pisut soovida.

Kõigepealt soovime, et 1957. aasta lõpul palju elavamalt reageeritaks toimetuse palvele kirjutada meile oma muljetest ja soovidest.

Ja siis veel üks soov. Ta pole originaalne, aga seda me ei taotlegi, nagu rääkisime juba algul. Me ei hooli isegi sellest, et käesolevaski lehe numbris võite juba lugeda seda soovi. Me tahaksime nimelt lõpetada kolme vana ja ikka uue sõnaga:

Head uut aastat!

DRAAMARINGIS

«Nii. Alustagem nüüd kolmandast vaatusest,» ütleb Haim Drui RT «Vanemuisest», «Ivi ja Alla stseen.»

TRÜ klubi on kummaliselt sisustatud. Toolidest on moodustatud diivan, raadiolaud, tugitoolid ja üldse kõik lavapildile iseloomulikud esemed. Sellele kujutletavale diivanile istuvadki Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane Ellen Noot ja Matemaatika-Loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane Maret Murde ning nende vahel hargneb järgmine kahekõne.

«Miks? Ütle mulle, miks?»

«Miks... Seda küsin ma ka endalt. Mis see siis oli? Kahtlemata on siin süüdi ka minu ja sinu vanemad, kes pidasid seda iseendast mõistetavaks, et kui nemad käivad üksteisega läbi, miks ei peaks seda siis tegema ka nende lapsed. Sageli oime koos, mängisime koos. Ühel päeval lõppes tüdrukupõlv ja ma hakkasin temas nägema meest. Saad sa aru. Me olime harjunud koos olema. Mulle tundus see täiesti loomulikuna, kui tema mind esimesena suudles. Mind kasvatati ju nii, et olin endale peaaegu tõotuse andnud: mind suudleb ainult minu mees. Siis isa ja ema surid. Ja nii see läks...»

Ning meie ees rullub lahti Alla karilejooksnud abielu. Allat on tahetud teha kodukanaks, kelle ainsaks mõtteks on köök ja lapsed ning kellele igaüks võib kibedaid sõnu öelda, kuid Alla ei ole murdunud, vaid võitleb oma isikliku õnne eest, elukutse eest, mille ta enesele on valinud.

Mis näidendiga siin siis tegemist on? See on Ardi Liivese psühholoogiline draama «Linnud lahkuvad pesast». Alla probleem ei ole siin ainuke. Peamine on Markuste perekonna lugu. Algul küll paistab, nagu oleks Markuse, vana kodanliku arsti perekonnas kõik korras, kuid stseen-stseenilt näeme, millised suured vastuolud siin tegelikult peituvad. Vanem poeg Paul vangistatakse riigi vara omastamise pärast, tütar Aime on moraalselt täiesti allakäinud inimene, tütar Ivi peab selleks, et Tartu ülikoolis õppima hakata, kodunt põgenema, sportlasest poeg Olev ei pääse Bukaresti võistlustele jne. Tekib küsimus, kes on antud olukorras süüdi, ja selle küsimuse püüabki lahendada Tartu Riikliku Ülikooli draamaring. Algul loeti näidendit, kuid nüüd käivad juba pikemat aega seadeproovid. Vana väikekodanlikku arsti Anton Markust kehastab Matemaatika-Loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Rein Ihlberg, Luiset, tema abikaasat, aga Sirje Põldots, Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuselt. Teiste tegelastena esinevad Mart Liigant (Olev), Reet Reiljan (Aime), Salme Karask (Valli Haramaa) ja teised. Nagu igas loominguprotsessis, nii on siingi vahetevahel raskusi. Näiteks tuli Mart Liigantil õige tublisti harjutada, enne kui sportlaslik kõndimine niiöelda «pesuehtsalt» välja tuli. Ja ega Sirje Põldotsalgi kerge ole kehastada endast ligi 30 aastat vanemat inimest, aga pole viga, hea tahtmise juures saadakse kõigest üle.

Osa tegelasi on meile tuttavad juba draamaringi möödunudaastasest lavastusest — «Rännuaastaist». Sellisteks «vanadeks sõpradeks» on Liigant, Murde, Noot, Reiljan ja Ihlberg. Osale tegelastest on aga käesolev näidend esimeseks tuleprooviks ülikooli isetegevuslaval.

Raske on muidugi öelda, kuidas lavastus õnnestub, aga kui töötatakse edasi sama innuga kui seni, loodame igatahes parimat.

R. SILLAPALU

Meie kehakultuurlaste paremik

1 ja 2 — F. Kudu ja V. Kalam — vabariigi parimaid treenereid kergejõustiku alal.

Eesti NSV kergejõustiku koondvõistkonna kandidaate TRÜ üliõpilasi, kes ka järgmiseks hooajaks on planeeritud treeningu kõrgete sportlike tulemuste saavutamiseks: 3 — L. Kepp ja A. Munk, 4 — E. Proos, 5 — I. Kivi, 6 — A. Pakosta, 7 — L. Maremäe, 8 — L. Rannap, 9 — H. Mägi, 10 — V. Maremäe, 11 — J. Jürgenstein, 12 — K. Metsur.

„MUSTA RISTI IKKE ALL" ARUTELU

19. detsembri õhtul toimus ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ning ÜTÜ ajalooringide ühine arutluskoosolek, mille päevakorras oli A. Sinkeli ajalooline romaan «Musta risti ikke all».

Sissejuhatava ettekandega teose kohta esines eesti filoloog Silvi Kittus. Teose vastavusest ajaloolistele sündmustele ning ajastu omapärale kõneles ajaloolane Enn Kask. Nii ettekandjad kui ka sõnavõtjad S. Vahtre, J. Käosaar, T. Moora, H. Palli jt. toonitasid, et romaani autor on ignoreerinud oma teoses ajaloolist tegelikkust, ajalooliselt omapäralt tuletab romaan 14. sajandi asemel meelde pigemini 19. sajandit, Mahtra sõja ajastut. See aga võib vähemteadlikku lugejat suurel määral desorienteerida. Ka kunstiliselt teostuselt jääb «Musta risti ikke all» palju nõrgemaks varemaist samaainelistest teostest («Tasuja» jt.). Seetõttu peeti teose ilmumist antud kujul mitteõigustatuks.

V. REBANE

TRÜ SPORDIKLUBI KONVERENTSILT

20. detsembril viidi läbi TRÜ spordiklubi konverents. Spordiklubi tööst esitas aruande klubi aseesimees B. Matvei, kes märkis, et 1956. aastal valmistati ette 70 I järgu sportlast (plaan 47), 127 II järgu sportlast (plaan 76) ja 221 III järgu sportlast (plaan 210). TRÜ sportlased on aasta jooksul osa võtnud 230 spordiüritusest, esinedes kokku 5515 korral. Praegu kuulub TRÜ spordiklubisse 1 teeneline meistersportlane, 19 meistersportlast, 137 I järgu sportlast, 285 II järgu sportlast ja 531 III järgu sportlast. Aruandest selgus, et spordiklubi tegevusest võtab osa vähe kommunistlikke noori. Nii on 1730-st TRÜ kommunistlikust noorest spordiklubi liikmeteks ainult 445 üliõpilast. Peale aruandekõnet esitas revisjonikomisjoni aruande sm. Kaldvee.

Sõnavõttude käigus peatus spordiklubi esimees dotsent F. Kudu pikemalt ülikoolis ehitatavate spordibaaside küsimusel. Kehakultuuriosakonna prodekaan dots. E. Mõtlik rääkis spordiklubi ülesannetest ja osast TRÜ spordielus. Matemaatika-Loodusteaduskonna kehakultuurikollektiivi esimees peatus neil põhjustel, mis takistavad üliõpilaste massilisemat osavõttu spordiüritustest.

Pärast sõnavõtte valisid konverentsi delegaadid uue juhatuse.

Laupäeval, 22. dets. toimus ülikooli võimla suures saalis spordiklubi korraldusel 1956. spordiaasta lõpuõhtu. Ülevaate möödunud aasta sporditööst esitas F. Kudu, mille järel autasustati mälestusesemetega 50 TRÜ parimat sportlast ja aktivisti. Lõpuõhtul anti üle ka Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi ja ELKNÜ Keskkomitee aukirjad reale ülikooli parimatele sportlastele.

P. TAMM

SPORTLASE PILGUGA BULGAARIAST

Möödunud aasta oli suur ekskursioonide aasta. Sajad Nõukogude Eesti töötajad sooritasid välisreise, eesti keel kõlas Rooma ajaloolistel väljakutel, Griegi majakeses Norras, paljudes ja paljudes Euroopa ja teistegi maailmajagude kohtades.

Annamegi oma ajalehe viimases 1956. aasta numbris ruumi mälestustele ühest rajatagusest reisist.

Bulgaaria kaunis pealinnas Sofias on palju kõrgemaid õppeasutusi. Üheks selliseks on Georgi Dimitrovi nimeline kõrgem kehakultuuriinstituut. Õppeasutuse rektor prof. Mateev ja asetäitja vanemõpetaja D. Drožeev olid väga lahked ja nõustusid tutvustama meid oma tööga. Samas ruttab meie poole ka sportmängude kateedri vanemõpetaja teeneline meistersportlane V. Temkov, kes räägib, et temal ei ole täna esmakordne kohtumine eestlastega, vaid see toimus juba 1937. aastal Euroopa turneel viibiva korvpallimeeskonnaga. Siis pidi ta Bulgaaria meeskonna kaptenina vastu võtma suure kaotuse (9:51). Koos selle kaotusega, meenutab ta heameelega, tõid eestlased palju uut Bulgaaria korvpallimängijate tehnikasse ja taktikasse. Oleme uhked seda kuuldes, kuid samas paneb ta käe õlale ja ütleb «Nüüd aga võiksid minu õpilased teie korvpalluritega üsna tasavägiselt jõudu proovida.»

Meie ümber on märkamatult kogunenud ka teised sama kateedri õppejõud eesotsas kateedri juhataja V. Angelovi ja vana võrkpalliveterani V. Ankoviga. Koos nendega tutvume instituudi sisebaasidega, mis kuidagi ei taha vastata kasvavatele nõuetele. Suurema osa õppeajast püüavad sportlased veeta väljas, milleks lühike talv ei tee erilisi raskusi. On ehitatud mugav võimlemislinnake, hüppe- ja heitepaigad ning korralikud mänguväljakud. Oleme uudishimulikud ja pöördume sportmängude kateedri õppejõudude poole küsimusega, millest on tingitud Bulgaarias sportlaste kõrge meisterlikkus just sportmängude alal. Endid tagaplaanile jättes viitavad nad mängude populaarsusele rahva hulgas, sagedastele rahvusvahelistele kohtumistele ja hulgalistele mänguväljakutele. Kui aga küsida, kes need ehitas, siis näitavad nad oma kätele.

Suurim staadion, mida me Bulgaarias nägime, asus Sofias. See mahutas ligikaudu 50 000 pealtvaatajat. Seda südapäeval külastades võis näha kõikjal hüppe-, heitepaikadel ning jooksuradadel elavat tegevust. Tribüüni all asuvas võimlas toimus raskejõustiku treeningtund maadlejatele ja tõstjatele. Koos vanade spordiveteranidega sooritasid seal laitmatuid tõsteliigutusi umbes 10-aastased noorukid. Nähes meie ilmumist jooksis kõige pisem maadlusmatilt ja tundis huvi meie päritolu vastu. Johannes Kotka nimi selgitas kõik.

Stalini linnas, mis asub Musta mere äärest umbes kümmekond kilomeetrit eemal, oli meil võimalus viibida kehakultuurlaste päevale pühendatud demonstratsioonvõistlustel. Et staadion on ehitamisel, siis viidi pidustused läbi umbes 20 000 istekohaga velodroomil.

Peale muu huvitusime ka sporditöö plaanidest. Huvitava perspektiivplaani on koostanud teaduste akadeemia koos kehakultuuri- ja spordikomitee ning vastavate õppening teaduslike asutustega. Nii haarab plaan kuut põhilist teemat, mis lahendatakse teise viisaastaku jooksul. Aktuaalsemad nendest kuuest olid: «Varajane spetsialiseerumine kitsale spordialale», «Aastaringse pikaajalise treeningu teaduslikest alustest», «Kehakultuur ja aktiivne puhkus tootmistöös» jt.

Kehakultuuriinstituudi ja teadusliku uurimisinstituudi ühistööna on trükist ilmunud üliõpilaste teaduslik-metoodilised ja õppejõudude-treenerite sisukad tööd, mis kõik on ette kantud teaduslikul sessioonil.

Arvukas spordiseltside võrk haarab tuhandeid töölisi. Massiisemateks organisatsioonideks on «Dünamo», «Spartak», «Urožai», «Udarnik» jt.

Suurt rõhku osutatakse arstliku kontrolli organisatsioonilistele ja metoodilistele küsimustele. Ravikehakultuur on leidnud laialdast kasutamist, selle hulka kuuluvad ka kuulsad Bulgaaria tervisesaunad. Sõidame autobussis pilvedeni ulatuvatesse kõrgmägedesse, kus voolavad kärestikulised ja kiirevoolulised mägijõed. Viimastes supelda oli meie kõikide sooviks, kuid kiire ja külm veevool ei võimaldanud seda. Samas aga tormas aurav soojavee jõekene, mille temperatuur oli allikate juures ligi 80 kraadi. Ühe sellise lähedale oligi ehitatud saun. Üksteise võidu treeningult tulevate sportlastega ruttasime sauna suunas, et saada laval leilivõtmiseks paremaid kohti. Üllatuseks puudus seal lava ja leil, mida asendas omapärane läbivoolava 40° terviseveega bassein.

Bulgaaria parimad sportlased viibivad sageli aktiivses treeningus ja võistlustel kodu- ja välismaal. Meiega koos sõitis Nõukogude Liitu nende tugevamaid jalgpallimeeskondi «Udarnik». Kui olime selle mängijatega teel headeks sõpradeks saanud, jutustasid nad huvitavatest võistlusreisidest Inglismaale, Prantsusmaale, Itaaliasse ja mujale. Mälestuseks kinkisid nad oma spordiühingu rinnamärgi. Et nendel puudus nõukogude valuuta, siis said nad vastutasuks ligi 100 klaasi teed, mis pikal reisil olevat päris marjaks ära kulunud. Tee juures vesteldes selgus, et nad on hästi tuttavad ka eesti sportlastega ja nende saavutustega. Muidugi ei jätnud nad mainimata meie kodulinna parimate sportlaste H. Lipu, F. Pirtsu, L. Maremäe, M. Otsa, A. Huimerinna, I. Kullami ja teiste nimesid. Kehakultuuriinstituudi, Stalini-nimelise ülikooli ja paljude teiste sportlaste sooviks oli peatselt kohtuda Tartu kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste, samuti teiste eesti sportlastega mänguväljakutel ja staadionimurul.

Päikese tõustes ületasime kauni Doonau. See tähendas, et lahkusime looduslikult kaunist ja üha arenevalt spordimaalt Bulgaariast, jättes maha hulgaliselt spordisõpru, kellega nüüd peab ühendust kirjatuvi.

E. KÜBARSEPP

TEADAANDED

Ülikooli komsomolikomitee korraldab ka tänavu talvisel õppetöö vaheajal üliõpilaste puhkelaagri Vellaveres. Soovijail registreerida ELKNÜ TRÜ komitees esmaspäeviti ja neljapäeviti kella 16—17 kuni 10. jaanuarini.

ELKNÜ TRÜ komitee

* * *

Vana-aasta õhtul algusega kell 22 toimub aulas nääriball. Kavas loterii, õnnevalamine, ettekandeid ja sõnavõtte.

Toimetaja R. AULING

MB 09631 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk, Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 4085-a

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR